MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

5

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

Kültür Bakanlığı ile
Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı'nın
Ortak Yayınıdır

Yıldız Sarayı Arabacılar Dairesi
Barbaros Bulvarı
80700 Beşiktaş/İstanbul
Tel: (0212) 227 37 33 - Faks: (0212) 227 37 32

Kitap Tasarımı
Haluk Tunçay

Teknik Hazırlık
Myra Yayıncılık
(0212) 511 44 49

Baskı
Numune Matbaacılık
(0212) 629 02 02

Genel Dağıtım
DADA Ltd. Şti.
(0212) 249 51 10

İstanbul, Ağustos 1996

ISBN 975-333-038-3 (Takım)
ISBN 975-333-043-X (5. Cilt)

MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

5

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

Resûl Şâkir Paşa Kürttür. 1276'da mîrimîran olup Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Van mutasarrıfı oldu. Birkaç sene sonra azledilmiş ve yaşlı olarak memleketinde vefat eylemiştir. (II. 381)

Resûlzâde *bak.* Ahmed Efendi

Reşad Abdullah Efendi Gürünlü Ahmed Kâşif Ağa'nın oğludur. Maliyeden yetişip Selânik defterdar muavini, Edirne a'şâr nâzırı, Anadolu şömendöferleri inşasında hesap memuru, sonra Yemen ve sonra Sivas defterdarı, 1300'de (1883) Şehremâneti muhasebecisi ve 1302'de (1884/85) ûlâ evveli olmuştur. 10 Receb 1314'de (15 Aralık 1896) vefat eyledi. (IV. 857)

Reşad Alâeddin Bey Şeyhülislâm Sa'deddin Efendi'nin oğlu olup 1247'de (1831/32) doğmuştur. Muntazaman Bâbıâlî'ye devam ile Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Meclis-i Tanzimat'a kâtib-i sânî olmuştur. Cemaziyelâhir 1285'de (Eylül-Ekim 1868) ûlâ sânîsiyle deâvî muavin-i sânîsi olup Rebiyülâhir 1287'de (Temmuz 1870) bu memuriyetin kaldırılması üzerine havale cemiyeti azası ve Şevvâl 1288'de (Aralık 1871/Ocak 1872) adliye cezaiye kısmı azasından olmuştur. 29 Zilka'de 1294'de (5 Aralık 1877) vefat eyledi. Karacaahmet'de babasının yanına defnedildi. Zekî ve yumuşak huyluydu. Oğlu Said Bey adliye kâtiplerindendi. (II. 382)

Reşad Bey Keçecizâde İzzet Molla'nın oğlu olup kâtip iken Bağdad taraflarına memuren gitmiş ve 1265 (1849) yılına doğru vefat eylemiştir. Oğlu Şûrâ-yı Devlet azasından Mâcid Beyefendi'dir. (II. 381; III. 458)

Reşad Mahmud Çelebi (Kafzâde) Şemseddin Ahmed Çelebi'nin(→) oğludur. 960'da (1553) vefat eyledi. Şairdir. (II. 381; III. 163)

Reşad Mehmed Bey Fransa'da tahsil etmiş ve askerliğe girerek 40-50 sene hizmette ve senelerce Aydın şömendöferi komisyonu reisliğinde bulunmuş ve Rebiyülevvel 1307'de (Kasım 1889) İzmir'de, 80 yaşını aşkın olarak vefat eylemiştir. (II. 382)

Reşid Ahmed Efendi Derviş Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris olup 22 Receb 1175'de (16 Şubat 1762) vefat etti. Kazâbâdî Ahmed Efendi'nin yanında medfundur. (II. 388)

Reşid Ahmed Efendi Rikâb kethüdası Hacı Hüseyin Ağa'nın oğlu olup müderrisdi. 1192'de (1778) vefat eyledi. Miskinler'de medfundur. (II. 389; II. 214)

Reşid Ahmed Efendi Kırkağaçlıdır. Müderris ve Ramazan 1272'de (Mayıs 1856) Yenişehr-i Fenâr mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 395)

Reşid Ahmed Efendi Akşehirlidir. Müderris ve Bâyezid Rüşdiyesi muallimi olup 1280 (1863/64) tarihlerinde vefat etmiştir. Yaşı 50'ye yakın, âlim, şairdi. (II. 395)

Reşid Ahmed Efendi 1218'de (1803/04) vefat eden müderris Nevşehirli Küçük Süleyman Efendi'nin oğludur. 1232'de (1817) imtihanla müderris olup 24 sene Davutpaşa nâibi oldu. 1265'de (1849) Kudüs mollası, sonra 1271'de (1854/55) beytülmal kassâmı, Safer 1281'de (Temmuz 1864) evkaf-ı hümâyûn müfettişi olup İstanbul pâyesi olmuştur. Safer 1282'de (Temmuz 1865) vefat etti. Araştırıcı ve âlimdi. *Füyûzâtü'l-Habibiye alâ*

Salâti'l-Meşişiye, Meslûlü's-Sâfiye ale'l-Vâridati's-Sa'diye adında iki eseri vardır. (II. 395/96)

Reşid Ahmed Efendi (Dürrîzâde) Âbid Efendi'nin oğludur. Müderris ve Cemaziyelâhir 1262'de (Haziran 1846) İzmir mollası, Zilka'de 1269'da (Ağustos 1853) Filibe mollası sonra Mekke ve 1272'de (1855/56) İstanbul pâyesi olup 15 Cemaziyelevvel 1278'de (18 Kasım 1861) evkaf müfettişi oldu. 8 Ramazan 1282'de (25 Ocak 1866) vefat etti. İlim ve fazilet sâhibiydi. Oğlu Aziz Mahmud Efendi'dir(→). (II. 396)

Reşid Ahmed Efendi (Ebezâde) Hüseyin Efendi'nin torunu ve kadılardan mektûbî Feyzullah Efendi'nin oğlu olup 1157'de (1744) doğdu. Müderris iken 1182'de (1768/69) gemide boğuldu. (II. 388; IV. 35)

Reşid Ahmed Efendi (Kametîzâde) Kadıların eşrafından olup bu senelerde (1820'ler) vefat eylemiştir. (II. 391)

Reşid Ahmed Efendi (Kırımîzâde) Kırımîzâde Mehmed Efendi'nin oğludur. Tahsille devriye mollası oldu. 1262'de (1846) Diyarbekir mollası ve Rusya harbinde Anadolu Ordusu kadısı oldu. Mekke pâyesi, Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) İstanbul pâyesi, Receb 1273'de (Mart 1857) evkaf müfettişi ve Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Anadolu pâyesi olup 2 Şa'bân 1279'da (23 Ocak 1863) vefat etti. Fâtih'de medfundur. Fakih olup fıkıhta bir mecmuası vardır. Oğlu Neş'et Bey'dir. (II. 395)

Reşid Ahmed Efendi (Sıdkîzâde) Ordu kadısı Sıdkî Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olarak Cemaziyelâhir 1222'de (Ağustos 1807) ordu kadısı oldu. Muharrem 1228'de (Ocak 1813) Mekke pâyesi, Rebiyülevvel 1231'de (Şubat 1816) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1231'de (Eylül 1816) Anadolu kazaskeri ve Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) birinci ve Zilka'de 1237'de (Temmuz-Ağustos 1822) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 25 Safer 1238'de (11 Kasım 1822) şeyhülislâm olup 19 Muharrem 1239'da (25 Eylül 1823) ayrıldı. 10 Cemaziyelevvel 1250'de (14 Eylül 1834) vefat etmiştir. Tokludede'de medfundur. Âlim, fâzıldı. Zevcesi Âdilşah Hanım, Hekimzâde Abdullah Bey'in kızıdır. 1247'de (1831/32) vefat ederek ceddi Hekimoğlu Ali Paşa Camii'ne defnedilmiştir. Oğlu sudûrdan Rif'at Bey ile Mustafa Hâmid Efendi'dir. Bu Rif'at Bey'in oğlu Osman Nureddin Bey, 21 Ramazan 1270'de (17 Haziran 1854) vefat etti. Hekimoğlu Ali Paşa Camii'nde medfundur. (II. 392)

Reşid Ahmed Efendi (Tatarcıkzâde) Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, 1216'da (1801/02) Kudüs, 1222'de (1807) Mısır mollası ve 1228'de (1813) Mekke pâyesi, Rebiyülâhir 1231'de (Mart 1816) İstanbul pâyesi, 15 Ramazan 1234'de (8 Temmuz 1819) Anadolu pâyesi, Rebiyülâhir 1237'de (Ocak 1822) Anadolu kazaskeri, 1241'de (1825/26) Rumeli pâyesi, Şevvâl 1242 (Mayıs 1827) sonlarında nakibüleşraf, 1244'de (1828/29) Rumeli kazaskeri olmuş ve 1246'da (1830/31) nakiblikten azledilip 26 Şa'bân 1250'de (28 Aralık 1834) vefat etmiştir. Eğrikapı'da medfundur. Âlim, şairdir. Oğlu Kâmil Efendi'dir. (II. 392)

Reşid Bey Bağdadlıdır. Mekteb-i Sultanî ve Mekteb-i Mülkiye'de çalışıp zeki olduğundan 1296'da (1879) mü-

tercim ve padişahın hususi kâtibi oldu ve ûlâ evvelini elde etti. 21 Receb 1305'de (3 Nisan 1888) vefat etti. Yahyâ Efendi Türbesi'ne defnedildi. İşe elverişli bir gençti. (II. 397)

Reşid Efendi Üsküdarlıdır. Kalemden yetişip hâcegândan olup tarihçi olmuştu. 1142'de (1729/30) vefat etti. Şairdir. (II. 388)

Reşid Efendi Aynıablıdır. Kâtip olduğundan Ali Rızâ Paşa'ya mektupçu olmuştur. 1249'da (1822/24) vefat eyledi. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 391)

Reşid Efendi (Hacı) Kadı ve telhisçi olup Receb 1227'de (Temmuz-Ağustos 1812) vefat etti. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (II. 389)

Reşid Efendi (Hâfız) Mülkiye memurlarından olup Kütahya kaymakamı oldu. Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda medfundur. (II. 395)

Reşid Efendi (Hoca) Helvahane'den Hasan Ağa'nın oğluydu. Çalışarak izin almış, Enderûn'a ve sonra hazine-i hümâyûna alınarak Arapça ve Farsça muallimi olmuş ve Zilhicce 1206'da (Temmuz-Ağustos 1792) vefat eylemiştir. Çok değerli bir âlimdi. (II. 389)

Reşid Efendi (Yusufzâde) Müderris ve Galata kadısı olup Rebiyülâhir 1267'de (Şubat 1851) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (II. 393)

Reşid Hasan Efendi Şair Rüşdî'nin oğludur. Kadı olup 1152'de (1739/40) hamamda iken vefat etti. Yenikapı Mevlevîhanesi'ne defnolundu. Şairdir. (II. 388)

Reşid Hüseyin Efendi Yeniçeri kalemi kesedarı ve başhalifesi olup 1133'de (1720/21) vefat etti. Yaşı 80'i aşkındı. Edirnekapı'da defnedilmiştir. Şairdir. (II. 388)

Reşid İbrahim Ağa Enderûn'dan yetişerek tülbend ağası oldu. 15 Şa'bân 1175'de (11 Mart 1762) mîrahûr-ı evvel oldu. Sa'deddin Paşa'nın muhallefatını kabza memuren gidip Safer 1176'da (Ağustos-Eylül 1762) vefat eyledi. (II. 388)

Reşid İbrahim Ağa Kapıcıbaşı ve Toyran mütesellimi olarak 1 Cemaziyelâhir 1236'da (6 Mart 1821) vefat etmiştir. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (II. 391)

Reşid İbrahim Efendi Bâbıâlî'den yetişerek kethüdâ kalemi serhalifesi oldu. 1236'da (1820/21) piskopos mukataacısı olup sonra vefat eylemiştir. (II. 391)

Reşid İbrahim Efendi Bayındır müftüsünün oğludur. Müderris olup Şevvâl 1275'de (Mayıs 1859) Beyrut mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 395)

Reşid Mehmed Ağa Silahşor ve telhisî-i sadr-ı âlî idi. Sonra kapıcıbaşılıkla 1236'da (1820/21) gurebâ-yı yemin ve 1237'de (1821/22) gureba-yı yesâr ağası oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 391)

Reşid Mehmed Bey Ağrıboz hanedanındandır. Göçerek müderris ve 1245'de (1829/30) Sofya mollası oldu. Sonra Mekke pâyesi, 1254'de (1838) İstanbul pâyesi, Muharrem 1257'de (Mart 1841) İstanbul kadısı ve Zilka'de 1257'de (Aralık 1841) Anadolu pâyesi oldu. 22 Safer 1263'de (9 Şubat 1847) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. Âlim ve zengindi. Oğlu Halil Âkif Paşa'dır. (IV. 291)

Reşid Mehmed Efendi Kastamonuludur. "Resûl Biraderzâdesi" olup Ra-

mazan 1092'de (Eylül-Ekim 1681) müderris iken vefat etti. Şairdir. (II. 387)

Reşid Mehmed Efendi Edirnelidir. İmamdı. 1105'de (1693/94) vefat etti. Şairdir. (II. 388)

Reşid Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan haslar kâtibi oldu. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) cebeciler kâtibi ve sonra bazı divanî hizmetlerde bulunduktan sonra Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) mevkufatî oldu. Sonra vefat eylemiştir. (II. 388)

Reşid Mehmed Efendi Ayaklı Kütüphane Mehmed Efendi'nin oğlu olup müderris iken 1206'da (1791/92) vefat etti. Seyitahmetderesi'ne defnolundu. Babası mezunlarından bir fâzıldı. (II. 389; IV. 280)

Reşid Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olup 1224'de (1809) lağımcı ve humbaracı kâtibi olup sonra vefat eyledi. (II. 389)

Reşid Mehmed Efendi Husrev Paşa'nın mühürdarıdır. Safer 1270'de (Kasım 1853) vefat etti. Miskinler'de medfundur. (II. 393)

Reşid Mehmed Efendi Feyzullah Şükrî Efendi'nin(→) oğludur. Sultan Ahmed Camii vâizi olup 1270 (1854) yılından sonra vefat etmiştir. (IV. 397

Reşid Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris, Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) Eyüp mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası ve Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) Mekke mollası oldu. Müddetini tamamlayarak Şa'bân 1274'de (Mart-Nisan 1858) vefat eyledi. Zincirlikuyu'da medfundur. (II. 395)

Reşid Mehmed Efendi (Arab Yahyazâde) Feyzî Efendi'nin oğlu Abdülaziz Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1193'de (1779) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 389)

Reşid Mehmed Efendi (Eğrikapılızâde) Hattat Râsim Efendi'nin oğludur. Zilka'de 1228'de (Kasım 1813) yaşlı iken vefat eyledi. Babası yanında medfundur. Hattatların meşhurlarındandı. (II. 389)

Reşid Mehmed Efendi (Hâfız) Ankaravî Ali Efendi'nin kardeşinin oğlu olup müderris ve Cemaziyelâhir 1265'de (Mayıs 1849) Galata mollası oldu. Zilhicce 1269'da (Eylül 1853) Mısır mollası olup sonra vefat eyledi. (II. 393)

Reşid Mehmed Efendi (Hocazâde) Ebû Saidzâde Feyzullah Feyzî Efendi'nin oğludur. Müderris iken Muharrem 1099'da (Kasım 1687) vebadan vefat etti. Yumuşak huylu, şairdi. (II. 387; IV. 33)

Reşid Mehmed Efendi (Kefevîzâde) Şerif Efendi'nin oğludur. Müderris olup Zilka'de 1197'de (Ekim 1783) vefat etti. (II. 389)

Reşid Mehmed Efendi (Kutub) Müderris, Üsküdar mollası oldu. 1227'de (1812) vefat eyledi. Şehzâdebaşı'nda, Emin Nureddin Camii'nde medfundur. (IV. 279)

Reşid Mehmed Efendi (Samtîzâde) Mevâlîden Samtî Mehmed Efendi evlâdındandır. Müderris, Filibe kadısı, 1139'da (1726/27) Galata mollası ve 1144'de (1731/32) Bursa kadısı oldu. Sonra vefat etti. (II. 388)

Reşid Mehmed Efendi (Şehrîzâde) Ricâlden Şehrî Efendi oğludur. Müderris, 1213'de (1798/99) Kudüs mollası olup sonra vefat eyledi. Oğlu Es'ad Efendi'dir. (II. 389)

Reşid Mehmed Efendi (Şeyh Feyzullah Efendizâde) Kürsü şeyhlerinden olup 1264'de (1848) Sultan Ahmed Camii şeyhi oldu. Birkaç sene sonra vefat etti. (II. 393)

Reşid Mehmed Paşa Gürcüdür. Husrev Paşa'nın kölesi olduğundan dairesinde terbiye görmüştür. 1223' de (1808) mîrimîran rütbesiyle Menteşe sancağıyla Tulca muhâfızı oldu. Sonra Kütahya vali kaymakamı oldu. 1236'da (1821) Tepedelenli Ali Paşa ile oğlu Mehmed Paşa'nın üzerine memur olarak başarılı olunca Zilka'de 1236'da (Ağustos 1821) ödüllendirilip vezirlikle Konya valisi olmuş ve Mora muharebelerine memur edilmiştir. Receb 1238'de (Mart-Nisan 1823) Tırhala, Safer 1239'da (Ekim 1823) Vidin, Rebiyülevvel 1240'da (Kasım 1824) Rumeli ve Yanya valisi olup Rumeli seraskeri olmuştur. Receb 1243'de (Ocak-Şubat 1828) İnebahtı ve Karlıili muhâfızlığı verildi. 29 Ramazan 1244' de (4 Nisan 1829) sadrazam ve serdâr-ı ekrem olup sulhtan sonra Arnavutluk ıslahına memur edilmiş ve 1248 başlarında (1832 ortalarında) Mısır üzerine serdâr-ı ekrem ve Mısır valisi tayin edilmiş ve Ramazan 1248'de (18 Şubat 1833) sadâretten azledilmiştir. Şevvâl 1248'de (Mart 1833) Konya' dan döndü. Cemaziyelâhir 1249'da (Ekim-Kasım 1833) Sivas, ardından Maden ve Zilka'de 1249'da (Mart-Nisan 1834) ilâveten Diyarbekir valisi oldu. Receb 1252'de (Ekim-Kasım 1836) Diyarbekir'de vefat etti. Cesur, gayretli, sâdık, tedbirliydi. Oğlu Emin Paşa'dır. (II. 391/92)

Reşid Mehmed Paşa Silahdar Ali Paşa'nın kölesidir. Askerliğe girerek miralay, livâ ve ferik oldu. Şa'bân 1259'da (Eylül 1843) vezirlikle Rumeli Ordusu müşiri oldu. Safer 1263'de (Ocak-Şubat 1847) vefat eyledi. Cesur ve gayretliydi. Oğlu, eski seryâver merhum ferik Halil Paşa'dır. (II. 393)

Reşid Mehmed Paşa Yükselerek mîrimîran olmuş, Divan-ı Muhasebat azalığında bulunmuş ve münzevi olarak 28 Cemaziyelâhir 1301'de (25 Nisan 1884) vefat etmiştir. Süleymaniye' ye defnedildi. Zengindi. (II. 396/97)

Reşid Mehmed Paşa Baban hânedanından Süleyman Paşa'nın oğlu olup 1237'de (1821/22) doğmuştur. Bağdad'da bazı hizmetlerde ve nâfia riyâsetinde bulunduktan sonra iki defa Hille ve birer defa Müntefik, Taaz ve Zor mutasarrıflığında bulunmuş ve Cemaziyelâhir 1299'da (Nisan-Mayıs 1882) Rumeli pâyesi verilerek 1302' de (1884/85) Bitlis valisi olup 1303' de (1885/86) azledilmiştir. Emekli olarak 4 Receb 1313'de (21 Aralık 1895) İstanbul'da vefat etti. Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedilmiştir. Asîl, doğru ve marifetli bir zat idi. (IV. 307)

Reşid Mehmed Paşa (Bostancıbaşızâde) Enderûn'da yetişerek tüfenkçibaşı ve çıktıktan sonra kapıcıbaşı ve 1236'da (1820/21) gurebâ-yı yesâr ağası oldu. Sonra İşaretçi Osman Paşa ve sonra Es'ad Paşa'ya kethüdâlık ederek bir hayli müddet taşrada gezdi. Sonra mîrimîran rütbesiyle Van kaymakamı olup 19 Şevvâl 1266'da (28 Ağustos 1850) vezir rütbesiyle Van valisi, Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) Harput, Receb'de (Mart-Nisan) Erzurum ve Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) Bosna valisi olup Rebiyülevvel 1274'de (Ekim-Kasım 1857) azledildi. Muharrem 1275'de (Ağustos-

Eylül 1858) Haleb valisi olup Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) azledildi. 1277 ortasında (1860 sonları) Konya, Cemaziyelevvel 1278 (Kasım 1861) sonlarında İzmir, Ramazan 1279 sonlarında (Mart 1863 ortaları) Sivas ve Rebiyülâhir 1282'de (Eylül 1865) Kastamonu, Safer 1283'de (Haziran-Temmuz 1866) Erzurum, Şa'bân 1284 (Aralık 1867) ortalarında yine Kastamonu, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) Trablusgarb, 16 Receb 1289'da (19 Eylül 1872) Hicaz ve 17 Rebiyülâhir 1291'de (3 Haziran 1874) ikinci defa Haleb valisi olup 12 Safer 1292'de (20 Mart 1875) azledildi. 2 Zilhicce 1292'de (30 Aralık 1875) ikinci defa Erzurum valisi olup 16 Rebiyülâhir 1293'de (11 Mayıs 1876) vefat etmiştir. Tedbirli, doğru, ılımlı, güler yüzlü, idâreciliğe vâkıftı. Yumuşak başlılığından ve olgun idareciliğinden ötürü "Öküz" diye lâkap kazanmıştı. Oğlu Halil Sâmî Paşa'dır. (IV. 302)

Reşid Mehmed Paşa (Darbhor) Kilâr-ı hassadan çıkıp askerliğe girdi. Binbaşı, miralay ve hassa livâsı oldu. 1253'de (1837/38) Revandızlı Mehmed Paşa'yı cezalandırıp süvari feriki oldu. Sonra hassa dâr-ı şûrâ reisi olup 15 Zilhicce 1258'de (17 Ocak 1843) seraskerliğin kaldırılmasında vezirlikle mansûre müşiri oldu. Şa'bân 1259'da (Ağustos-Eylül 1844) ordunun nâmı Dersaâdet'e çevrildi. Safer 1262'de (Şubat 1846) hassa müşiriyeti kaymakamı olup Muharrem 1263'de (Aralık 1846-Ocak 1847) asâleten hassa müşiri ve Safer'de (Ocak-Şubat 1847) Rumeli müşiri oldu. Zilhicce 1263'de (Kasım-Aralık 1847) azledildi. Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) ikinci defa Dersaâdet müşiri ve Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) üçüncü defa hassa müşiri olup Ramazan 1271'de (Mayıs-Haziran 1855) azledildi. 1274'de (1857/58) yine Dersaâdet müşiri olup Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) azledildi. 1283 (1867) bayramında selâmlık resmine memur oldu. Şevvâl 1284'de İyd-ı fıtır (Ramazan Bayramı) gecesi (26 Ocak 1868) vefat eyledi. Cesur, gayretli, işine bağlıydı. (II. 396)

Reşid Mehmed Paşa (Gözlüklü) Husrev Paşa'nın kölesidir. Zâbit olup Avrupa'ya tahsil için gönderildi. İstanbul'a dönüşünde Tophane-i Âmire'ye livâlıkla memur oldu. Sonra tophane feriki oldu 1256'da (1840) Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azası oldu. Ardından orduların kurulmasında Anadolu Ordusu reisi olarak Muharrem 1264'de (Aralık 1847) vezir rütbesiyle Anadolu müşiri oldu. Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) Tophane-i Âmire müşiri olup Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) Bağdad valisi, Irak ve Hicaz müşiri oldu. Muharrem 1274'de (Ağustos-Eylül 1857) vefat eyledi. Bilgili, emir ve idarede becerikliydi. Bağdad'da güzel ün kazandı. Bir oğlu kaldı. Zengindi. (II. 393)

Reşid Mehmed Paşa (Hacı) Tersane beylerinden olup Kırım cihetinde Tuna kumandanı, riyâle, patrona ve sonra livâlıkla liman reisi oldu. Sonra emekli olup 8 Rebiyülevvel 1298'de (8 Şubat 1881) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (II. 396)

Reşid Mustafa Bey Yükselerek kapıcıbaşı oldu. Sonra kapıcılar kethüdâsı olup Safer 1241'de (Eylül-Ekim 1825) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 468)

Reşid Mustafa Bey Sadrazam Âlî Mehmed Emin Paşa'nın ikinci oğlu-

dur. Mektubî-i sadâret ve âmedî-i Divan-ı Hümâyûn kalemlerinde bulundu. 1300'de (1883) vergi emaneti, sonra defterhane nezâreti muavini ve ardından Şevvâl 1302'de (Temmuz-Ağustos 1885) ûlâ evveli oldu. 19 Muharrem 1316'da (9 Haziran 1898) vefat etti. Yaşı 50'ye varmış, iffetli, doğru, dirâyetli ve edipdi. Süleymaniye'de babasının yanında medfundur. (IV. 857)

Reşid Mustafa Efendi Fetvâ emini Osman Efendi'nin kardeşi olup Süleymaniye müderrisi iken vefat eden Kırımî Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris iken 1173'de (1759/60) vebadan vefat eyledi. Şairdir. (II. 388)

Reşid Mustafa Efendi Şeyhülislâm Velîyeddin Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1181'de (1767/68) vefat ederek Fâtih Rüşdiyesi Mezarlığı'na defnolundu. (II. 388; IV. 614)

Reşid Mustafa Efendi Kethüdâ kaleminden çıkarak serhalife ve 1224'de (1809) hâcegânlıkla piyade mukabelecisi oldu. Sonra vefat etti. (IV. 461)

Reşid Mustafa Efendi Gedikli bir zaimin oğludur. Yağlıkçızâde Emin Paşa, kız kardeşini nikâhlayınca kalemden yetişip 1182'de (1768/69) hâcegânlıkla İstanbul mukataacısı olmuştu. Enişteşinin yok edilmesinde hesaplarını doğruca vermekle kethüdâ kâtibi olup 1186'da (1772/73) azledildi. Sonra ikinci defa o mesnede nâil oldu. Zilhicce 1196'da (Kasım 1782) azledildi ve Gelibolu'ya sürüldü. Az müddette çağrılıp üçüncü defa kethüdâ kâtibi ve sonra maliye tezkirecisi ve süratçiler nâzırı olup 1199'da (1785) dördüncü defa kethüdâ kâtibi olduysa da bir haftada azledildi. 1202'de (1787/88) ordunun çıkışında yeniçeri kâtibi, Cemaziyelevvel 1204'de (Ocak-Şubat 1790) kethüdâ-yı sadr-ı âlî olup 15 Ramazan 1204'de (29 Mayıs 1790) azledilerek rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. Şa'bân 1205'de (Nisan 1791) ikinci defa kethüdâ-yı sâdr-ı âlî oldu. 26 Muharrem 1207'de (13 Eylül 1792) azlolunup o sene tophane ve arabacılar nâzırı oldu. 1209 başlarında (1794 sonlarında) irad-ı cedid defterdarı olup 8 Zilka'de 1213'de (13 Nisan 1799) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1215'de (1800/01) rikâb-ı hümâyûn reisülküttabı olup 1217'de (1802/03) ordunun gelişinde tabii olarak ayrı kalıp Şevvâl 1217'de (Şubat 1803) tersane emini oldu. 1218'de (1803/04) azledildi. 13 Rebiyülevvel 1219'da (22 Haziran 1804) ikinci defa defterdar olup 1220'de (1805/06) Hadice Sultan kethüdâlığı ilâve edildi. Rebiyülevvel 1221'de (Mayıs-Haziran 1806) umur-ı bahriye nâzırı unvanıyla tersane emini olup azilden sonra ordunun çıkışında rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. Receb 1222'de (Eylül 1807) Akdeniz Boğazı nâzırı olup 1 Şevvâl 1223'de (20 Kasım 1808) üçüncü defa sadâret kethüdâsı oldu. 40 gün sonra azlolunup Tuna defterdarı unvanıyla ordu tertibatına memur edildi. Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) nişancı, 20 Cemaziyelevvel 1226'da (12 Haziran 1811) darbhane nâzırı olup 6 ayda azledilmiştir. Birkaç ay geçince Sofya Camii nezâretine gönderildi. 1228'de (1813) ordu ile dönüşünün ardından tophane nâzırı oldu. 1231'de (1816) hac farizası ile dönüp Rebiyülâhir 1234'de (Şubat 1819) vefat eylemiştir. Eyüp'de, türbe ardında medfundur. Zekî, kavrayışlı, bilgili, cömert, kerimdi. Yaşı 80'i aşkın olup yazısı kadın yazısına benzerdi. Köse

olduğundan "Köse Kethüdâ" diye şöhret almıştır. (II. 390)

Reşid Mustafa Efendi Kadıköylüdür. Nişan kalemi hulefâsından olup 1237'de (1821/22) kâğıd-ı enderûn kâtibi ve hâcegândan olup sonra piyade mukabelecisi ve 1242'de (1826/27) kethüdâ kâtibi, sonra küçük evkaf muhasebecisi olup 1245'de (1829/30) vefat etti. (IV. 470)

Reşid Mustafa Efendi Harem-i hümâyûn veznedarbaşısı Hasan Ağa'nın oğlu Silahşor ve cizyebaşısı olup Muharrem 1256'da (Mart 1840) vefat etti. (II. 392)

Reşid Mustafa Efendi Dahiliye hulefâsından olup sonra Nafia Meclisi azasından olmuş ve 1262'de (1846) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (II. 392/93)

Reşid Mustafa Efendi Dahiliye kaleminden yetişerek serhalife ve sonra Nâfia Meclisi'ne aza olmuştur. 1263'de (1847) vefat edip Eyüp'de Karlıbayır'da defnedilmiştir. Nâşir Mehmed Efendi akrabasındandır. (IV. 475)

Reşid Mustafa Efendi Bursalı Hüseyin Bey'in damadıdır. Devriye müderrislerinden olup Zilka'de 1274'de (Haziran-Temmuz 1858) Beyrut mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 395)

Reşid Mustafa Efendi Sudûrdan Gümüşhaneli Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris, Şevvâl 1281'de (Mart 1865) Yenişehir mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 396; III. 603)

Reşid Mustafa Efendi Bâb-ı fetvâda kâtiplikten yetişip Galata Mahkemesi'nde 40 sene kadar başkâtip olmuştu. Sonra molla olup nihayet Mekke pâyesi ve mollası, sonra Mekteb-i Nüvvâb müdürü olup 18 Cemaziyelâhir 1309'da (20 Ocak 1892) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Zengindi. Yaşı 90'a ulaşmıştı. (IV. 487/88)

Reşid Mustafa Efendi (Çeşmîzâde) Mehmed Sâlih Efendi'nin torunlarından olup Mekke kadısı olan zatın oğludur. Müderris ve devrinde vak'anüvis oldu. Şa'bân 1184'de (Kasım-Aralık 1770) vefat eyledi. *Tarih*'i vardır. Şairdir. (II. 389; II. 93)

Reşid Mustafa Efendi (Moralızâde) Rumeli kadılarının eşrafından olup 25 Muharrem 1236'da (2 Kasım 1820) vefat etti. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (II. 390)

Reşid Mustafa Efendi (Uryânîzâde) Mevâlîden olup bu senelerde (1860'lar) vefat etti. Mekke kadısı Hüseyin Hüsnî Bey damadıydı. (II. 396)

Reşid Mustafa Paşa Kalemden yetişip Hurşid Paşa'ya Mısır'da divan kâtibi olmuştur. Sonra mîrlivâ olup 1222'de (1807) vezir rütbesiyle İçel mutasarrıfı olmuştur. O sene İzmit ve Kocaeli, 1228'de (1813) Kandiye valisi ve nihayet Kuşadası muhâfızı olmuş, Şa'bân 1238'de (Nisan-Mayıs 1823) vezirliği kaldırılarak Bursa'ya sürülmüş ve orada vefat eylemiştir. Münşî, ılımlıydı. (II. 391)

Reşid Mustafa Paşa Sultan Bâyezid ruznâmçecisi Mustafa Efendi'nin oğlu olup 16 Şevvâl 1214'de (12 Mart 1800) doğdu. Eniştesi Ispartalı Ali Paşa ile vilâyetleri dolaşıp Mora seraskerliğinde mühürdarı oldu. İstanbul'a dönerek sadâret mektûbî kalemine girip 1242'de (1826/27) ordu ile harbe gitti. Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) âmedî halifelerinden olup sonra âmedî vekili olmuş ve 1246'da (1830/31) Pertev Paşa Mısır'a giderken eşlik edip dö-

nüşte tekrar âmecî vekili olmuştur. 3 Muharrem 1247'de (14 Haziran 1831) asâleten âmedî olup Rebiyülevvel 1248'de (Ağustos 1832) Üsküp'e, sadrazamın davetine memur oldu. Şa'bân 1248'de (Ocak 1833) Halil Paşa ile Mısır'a memur olup hizmet görerek döndü. Safer 1250'de (Haziran 1834) Paris ortaelçisi olup Safer 1251'de (Haziran 1835) büyükelçi pâyesiyle mütemâyiz oldu. Cemaziyelevvel 1252'de (Ağustos-Eylül 1836) Londra sefiri ve Şa'bân 1252'de (Kasım 1836) ilâveten hariciye müsteşarı ve Rebiyülâhir 1253'de (Temmuz 1837) vezir rütbesiyle hariciye nâzırı oldu. İstanbul'a gelip Zilka'de 1253'de (Şubat 1838) ilâveten Paris sefiri olarak Muharrem 1254'de (Nisan 1838) gidişi ertelendi. Cemaziyelevvel 1254'de (Ağustos 1838) ilâveten Londra sefiri olarak Avrupa'ya gitti. Cemaziyelâhir 1255'de (Ağustos-Eylül 1839) döndü. 6 Safer 1257'de (30 Mart 1841) ayrıldı. Cemaziyelâhir 1257'de (Temmuz-Ağustos 1841) Paris sefiri oldu. Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) ayrıldı. Cemaziyelevvel 1259'da (Haziran 1843) Edirne valisi olduysa da Şa'bân 1259'da (Eylül 1843) ayrıldı. Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) Paris sefiri ve 22 Şevvâl 1261'de (24 Ekim 1845) ikinci defa hariciye nâzırı olup Cemaziyelâhir 1262'de (Haziran 1846) Rumeli'ye padişahın seyahatinde maiyette bulundu. 7 Şevvâl 1262'de (28 Eylül 1846) sadrazam oldu. 22 Cemaziyelevvel 1264'de (26 Nisan 1848) azlolundu. 23 Receb 1264'de (25 Haziran 1848) Mecâlis-i Âliye'ye memur olundu. 13 Ramazan 1264'de (13 Ağustos 1848) ikinci defa sadrazam olup 4 Rebiyülâhir 1268'de (27 Ocak 1852) azledildi. Ertesi günü Meclis-i Vâlâ reisi ve 15 Cemaziyelevvel 1268'de (7 Mart 1852) üçüncü defa sadrazam olup 20 Şevvâl 1268'de (7 Ağustos 1852) azlolundu. 6 Şa'bân 1269'da (15 Mayıs 1853) üçüncü defa hariciye nâzırı olup 2 Rebiyülevvel 1271'de (23 Kasım 1854) dördüncü defa sadrazam oldu ve 6 Şa'bân 1271'de (24 Nisan 1855) istifa eyledi. Viyana Konferası'na murahhas olduysa da fesholunduğundan İstanbul'da kaldı. 3 Rebiyülevvel 1273'de (1 Kasım 1856) beşinci defa sadrazam olup 12 Zilhicce 1273'de (8 Ağustos 1857) istifa ederek Tanzimat Meclisi reisi oldu. 14 Muharrem 1274'de (4 Eylül 1857) istifa eyledi. 3 Rebiyülevvel 1274'de (22 Ekim 1857) altıncı defa sadrazam olup 21 Cemaziyelevvel 1274'de (7 Ocak 1858) vefat etti. Na'şı Bâyezid'de Okçularbaşı'nda türbesine defnedildi. Kavrayışlı, zeki, akıllı, dil bilir, devlete önemli hizmetlerde bulunmuştur. Avrupalılar nezdinde nüfuzu gayet tesirli olarak mühim meselelerde büyük hizmetlere muvaffak olmuştur. Yeteneği olanları yüksek makamlara çıkarmaya çalışıp çoğu büyük adamları yetiştirmiştir. Haylice serveti olup 5 oğlu kalmıştır. Ancak, içlerinden mîrlivâ Mazhar Paşa hayattadır. Diğerleri Celâl Paşa, Cemil Paşa ve Ali Gâlib Paşa ile Sâlih Raûf Bey'dir. (II. 393/95)

Reşid Paşa Askerlikten yetişip miralay ve mîrlivâ olarak hassa levazım reisi oldu. 21 Rebiyülâhir 1306'da (25 Aralık 1888) 70 yaşında vefat eyledi. Eyüp'e defnedildi. (II. 397)

Reşid Paşa Vanlıdır. Kalemden yetişip Mehmed Ârif Paşa'ya damad oldu. Bu sâyede rütbesi yükselerek taşra memuriyetlerinde bulunup mîrimî-

ran olmuş ve sonra Niş muhâfızı olarak güzel hizmeti dolayısıyla 1295'de (1878) birkaç ay şehremini olmuş, Rumeli pâyesiyle taşra mutasarrıflıklarında ve küçük vilâyetler teşekkülünde Dersim valiliğinde bulunmuş ve sonra azledilmiş iken 1306 başlarında (1888 sonlarında) Musul valisi olmuş, Ramazan 1306'da (Mayıs 1889) orada vefat etmiştir. Tedbirli, ılımlıydı. (II. 397)

Reşid Paşa (Hacı) Babası Nuruosmâniye Camii hatibiydi. Enderûn'dan yetişerek askere girdi. Mîrlivâ olup 1254'de (1838) Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî reisi oldu. Ayrıldıktan sonra 1255'de (1839) ferik olup ikinci defa reis oldu. 1256'da (1840) emekli oldu. Sonra vefat eylemiştir. (II. 392)

Reşid Paşazâde Sadrazam Mustafa Reşid Paşa'nın 5 oğlundan oluşan aileye denir. Cemil Paşa ile Sâlih Bey' den birer şube doğmuştur. Diğerleri Mazhar Paşa, Reşid Bey ve Nureddin Bey'dir. Mazhar Paşa, Reşid Paşa'nın dördüncü oğludur. Babasının ikbâlinde mîrlivâ olmuştur. 35 senedir miras malıyla kendi âleminde yaşamaktadır. (IV. 692)

Reşidî Ali Efendi Müderris ve Davutpaşa nâibiydi. 1195'de (1781) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 389)

Reşkî Ali Efendi İstanbulludur. Kaplan Paşa'nın mühürdarı olup Şam'a ve Konya'ya seyahatle gidip yalnızlığa çekildi. 1108'de (1696/97) vefat etti. Şairdir. (II. 387)

Reşkî Halil Çelebi İstanbulludur. 1131'de (1719) vefat etti. Şairdir. (II. 387)

Revanî İlyas Şücâ Çelebi Edirnelidir. Trabzon'da I. Selim'e (Yavuz) intisap eyledi. Sonra Bursa'da kaplıca ve İstanbul'da Ayasofya mütevvellisi oldu. Âhir ömründe işrete tövbe edip surre emini oldu. 930'da (1524) vefat etti. Bir mescid yapıp oraya defnolundu. Zarif şairdir. Mescidini, Yorgancı Ali adında biri minber koyarak camiye çevirdi. (II. 420)

Revnakî Ahmed Efendi Bafralıdır. Müderris ve dersiâm olup Vak'a-i Hayrîye'de hizmeti geçti. Bu senelerde (1820'ler) vefat eyledi. (I. 288)

Revnakî Mehmed Efendi Filibe'de Şihâbeddin Paşa Camii hatibi ve sonra Filibe kadısı oldu 951'de (1544) vefat etti. Şairdir. (II. 425)

Reyhan Ağa Sarayda yetişerek 1012' de (1603/04) dârüssaâde ağası olup 1013'de (1604/05) ayrıldı. Sonra bâbüssaâde ağası olarak Cemaziyelâhir 1024'de (Temmuz 1615) emekli olup sonra vefat etmiştir. (II. 425)

Reyhan Paşa II. Murad'ın (hd 1421-1451) hadım ağalarından olup Bursa Yenişehiri'nde vefat eyledi. Türbesinde medfundur. (II. 425)

Re'yî Abdüllâtif Çelebi Karahisarlıdır. Kadılardan olup 986'da (1578) vefat etti. Şairdir. (II. 368)

Re'yî Çelebi I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) şairlerinden ümmî bir adamdı. (II. 368)

Re'yî Çelebi (Terzizâde) İstanbulludur. Kadı olup 980'de (1572/73) vefat eyledi. Ümmî bir adam iken şiir söylerdi. (II. 368)

Re'yi Hüseyin Çelebi Kefelidir. Yeniçeri olup İstanbul'da 1049'da (1639/40) vefat etti. Şairdir. (II. 190)

Rezmî Mehmed Paşa (Safiye Sultanzâde) Annesi IV. Murad'ın kızı

Safiye Sultan ve babası Hüseyin Paşa'dır. Sarayda terbiye olundu. Silahşor ve kapıcıbaşı olup sonra kapıcılar kethüdâsı ve mîrahûr-ı sânî oldu. Safer 1118'de (Mayıs-Haziran 1706) silahdar ağası olup Şa'bân 1120'de (Ekim-Kasım 1708) azledildi. Şevvâl 1122'de (Kasım-Aralık 1710) şıkk-ı sânî defterdarı olup sonra çavuşbaşı vekili oldu. 1130 (1718) tarihinde Rumeli pâyesiyle kapıcılar kethüdâsı oldu. Zilhicce 1130'da (Kasım 1718) bir kese ile emekli oldu. 1131'de (1719) Beşiktaş'da yalısında vefat eyledi. Yetmişlik, vakûr, temiz, soylu ve edip bir pîr olup şairdi. Oğlu Ebûbekir Bey 1164'de (1751) ve diğeri Abdullah Bey 1156'da (1743) vefat eylemişlerdir. Torunlarından Abdî Bey 1187'de (1775) vefat etti. Torunlarından, ricâlden Sâdık Bey ve İsmail Bey vardır. Bir torunu da Mehmed Bey olup 1153'de (1740) vefat eyledi. Torunlarından biri de Dâniş Mehmed Bey'dir. Bunların hepsi Beşiktaş'da medfundurlar. (IV. 216)

Rıdvan Ağa Enderûnludur. Çeşnigirbaşı olup 982'de (1574/75) gurebâ-yı yesâr ağası oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 401)

Rıdvan Ağa Saraydan yetişerek 1042'de (1632/33) bostancıbaşı olup Safer 1043'de (Ağustos 1633) azlolundu. Sonra Mustafa Paşa'ya kethüdâ olup 1048'de (1638/39) Bağdad harbinde şehid olmuştur. (II. 402)

Rıdvan Ağa Saraydan yetişerek hazinedar olmuştu. 1062'de (1652) vefat eyledi. (II. 402)

Rıdvan Bey Gürcüdür. Mısır beylerinden olup 20 seneden fazla hac emiri olup 1066'da (1655/56) vefat eyledi. (II. 402)

Rıdvan Efendi Edirnelidir. Vâiz Deli Mehmed'in oğlu olup orada Yeni Selimiye vâizi olup birkaç başka vâiziyesi vardı. 1125'de (1713) vefat etti. Yerine oğlu Abdurrahman Efendi vâiz olmuştur. Fâzıldı. (II. 402)

Rıdvan Efendi (Muhteşem) Toyranlıdır. Müderris, Mekke, Bursa, Galata mollası oldu. Safer 1032'de (Aralık 1622) İskenderiye'de vefat etti. Güzel ahlâk sâhibi, uyumlu, muhteşemdi. (II. 402)

Rıdvan Efendi (Salıncak) Müderris, İzmir, Kütahya, Gelibolu, Tire mollası oldu. 24 Cemaziyelevvel 1015'de (27 Eylül 1606) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. İffetli, tatlı dilli, temiz yürekliydi. (II. 402)

Rıdvan Paşa Kara Mustafa Paşa'nın oğludur. Babası zamanında Yemen defterdarıydı. Sonra Gazze beyi oldu. 972'de (1564/65) Yemen beylerbeyi oldu. 974'de (1566/67) azledildi. Bir müddet sonra tekrar Gazze beyi, sonra Habeş beylerbeyi ve sonra Basra beylerbeyi olup azledildi. Ardından Diyarbekir valisi olduğundan 987'de (1579) İran harbinde bulundu. Sonra 990'da (1582) Anadolu beylerbeyi olup Rebiyülâhir 993'de (Nisan 1585) orada vefat etti. Cesur ve doğru idi. Oğlu Ahmed Bey olup onun oğlu Rıdvan Beyoğlu Hasan Paşa'dır. (II. 401/02)

Rıdvan Paşa Enderûnludur. Hasodadan 20 Şevvâl 1060'da (16 Ekim 1650) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Muharrem 1062'de (Aralık 1651/Ocak 1652) Karahisar pâyesiyle emekli oldu. Sonra Anadolu beylerbeyi olup 1066'da (1656) vefat etmiştir. (II. 402)

Rıdvan Paşa Enderûn'dan yetişip 1109'da (1697/98) Cidde beyi ve 1112'de (1700/01) Amasya mîrlivâsı oldu. Sonra vefat etti. (II. 402)

Rıdvan Paşa (Hâfız) İstoliçeli Ali Paşa'nın oğludur. Babasının hayatında mîrimîran olup babasının yok edilmesinde Anadolu'ya göç ettirildi. 5-6 sene sonra 1173'de (1759/60) Edirne mutasarrıfı ve Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım-Aralık 1762) Ankara valisi olup 1178'de (1764/65) azledilmiş ve ardından vefat eylemiştir. (II. 402/03)

Rıdvanzâde *bak.* Cinânî

Rıfkî Abdullah Efendi Bâlî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve şair olup Zilka'de 1095'de (Ekim 1684) vefat etmiştir. (II. 6)

Rıfkî Abdülmecid Efendi (Bahâeddinzâde) Kayserilidir. Çirmen kadılığından azledilmişken 1075'de (1664/65) vefat etti. Âlim, şair bir pîrdi. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (III. 401)

Rıfkî Ahmed Bey Mekke pâyeli Kâzım Efendi'nin yeğenidir. Mekteb-i Harbiye'den yetişip erkân-ı harbiyede miralay olmuştu. Rebiyülâhir 1310'da (Ekim-Kasım 1892) Bursa'da vefat eylemiştir. (II. 411)

Rıfkî Ali Efendi 1070'de (1659/60) doğmuştur. Müderris olup Filibe ve Mısır mollası olmuş ve 1155'de (1742) vefat eylemiştir. Bilgili ve şairdi. (II. 410)

Rıfkî Efendi Bâbıâlî'den yetişip mâbeyn-i hümâyûn kâtibi ve 1270'de (1853/54) kâtib-i sânî oldu. 1275'de (1858/59) Meclis-i Vâlâ azalığıyla çıkıp 1278 (1861/62) tarihlerinde vefat eylemiştir. (II. 410)

Rıfkî Efendi Sudûrdan Re'fet Efendi'nin oğludur. Müderris ve Şam mollası oldu. 28 Şa'bân 1312'de (24 Şubat 1895) vefat eyledi. (II. 411)

Rıfkî Mehmed Efendi Tosyalı Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Bursa mollası oldu. Azlinde Rodos'a sürüldü. Bırakıldıktan sonra Mekke mollası oldu. 1106'da (1694/95) İstanbul kadısı olup Zilhicce 1106'da (Temmuz-Ağustos 1695) azledildi. 16 Zilka'de 1111'de (5 Mayıs 1700) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Hoşsohbet, âlim ve şairdi. *Divan*'ı vardır. (II. 410)

Rıfkî Mehmed Efendi Karadeniz kasabalarından birinde Ali Baba adlı bir zatın oğlu olup 1228'de (1813) doğdu. Selimiye şeyhinin müridi olup Unkapanı'nda Ahmed Buharî Tekkesi'nde şeyh oldu. 1279'da (1862/63) vefat eyledi. Tekkede medfundur. Usta şairdir. (II. 410/11)

Rıfkî Mehmed Efendi (Hocazâde) Karamanlıdır. Müderris olup 7 Rebiyülevvel 1259'da (7 Nisan 1843) vefat ederek Harem İskelesi'ne defnedildi. (II. 410)

Rıfkî mülâzımı *bak.* İbrahim Efendi

Rıfkî nâibi *bak.* Mehmed Efendi

Rızâ Ahmed Efendi (Hâfız) Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1275'de (1858/59) vefat etti. Fâzıldı. (II. 399)

Rızâ Ali Efendi Gümrük memurlarından Burunsuz Sâlih Efendi'nin oğludur. Gümrükden yetişip rüsûmat muhasebecisi oldu. Sonra azledildi. 7 Muharrem 1277'de (26 Temmuz 1860) vefat etti. Rumelihisarı'nda Şehitlik'de defnedilmiştir. Mahmud Baba müridlerinden ve Bektaşî dervişlerindendir. Oğlu tercüme halifelerinden Enver Bey 25 sene sonra vefat eylemiştir. (II. 399)

Rızâ Ali Paşa (Seyyid) Kâtip olup darbhane başkâtibi, 1237'de (1821/22) salyâne mukataacısı ve sonra malikâne halifesi olup 1242'de (1826/27) zahire nâzırı, sonra darbhane nâzırı olup 1250'de (1834/35) lağvolunan şıkk-ı evvel defterdarlığı işleri ilâve edilip darbhane defterdarlığı unvaniyle ûlâ rütbesini aldı. 26 Zilka'de 1251'de (14 Mart 1836) müşir oldu. 1252 Ramazanı Kadir Gecesinde (4-5 Ocak 1837) Mûsâ adında biri tarafından Ayasofya Camii'nde minber dibinde şehid edildi. Sözünde durur, maarif erbâbından bir zat idi. Eyüp'de medfundur. Oğlu Besim Bey ricâldendir. Oğlu Mehmed Şâkir Bey Şa'bân 1288'de (Ekim-Kasım 1871) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda medfundur. (II. 398)

Rızâ Bey Babarlı Abdullah Musîb Paşa'nın(→) oğludur. 1305'de (1887/88) vefat etti. (III. 399)

Rızâ Efendi Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan oldu ve 1224'de (1809) kalyonlar kâtibi oldu. Sonra âmedî halifelerinden olup 1235 (1820/21) tarihinde vefat eyledi. Oğlu Hüsnî Hâmid Efendi 1276'da (1859/60) vefat eylemiştir. (II. 398)

Rızâ Efendi Kethüdâ Râşid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Mektûbî-i sadâret halifelerinden olup hâcegândan olmuştu. Sonra divan kâtipliğinde dahi bulundu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 398/99; II. 352)

Rızâ Efendi (İsâzâde) Ârif Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası olup Cemaziyelevvel 1239'da (Ocak 1824) vefat etti. Âl-i Hasancan Mezarlığı'nda medfundur. (II. 398)

Rızâ Efendi (Seyyid) (Zehrimârzâde) Edirneli Mehmed Efendi'nin oğludur. Kadı olup 1082'de (1671/72) Edirne'de vefat etti. *Tezkire-i Şuarâ*'sı ve *Divan*'ı vardır. Edip, akıllıydı.(II. 397)

Rızâ Hasan Paşa Babası attar esnafından Memiş Ağa'dır. Gençliğinde amcası Osman Ağa'nın terbiyesinde büyüyüp Mısır Çarşısı'nda çerağ olduğu sırada mâbeyn-i hümâyûna alınıp az vakitte kurenâ-yı padişahî oldu. Vassâf Bey'den sonra serkurenâ oldu. Sultan Abdülmecid'in tahta çıkışında, 19 Rebiyülevvel 1255'de (2 Haziran 1839) vezir rütbesiyle mabeyn-i hümâyûn müşiri ve ardından hassa müşiri oldu. Rebiyülevvel 1257'de (Mayıs 1841) ilâveten Bursa valisi ve Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) seraskerliğin lağviyle vazifesi ve 21 Şa'bân 1259'da (16 Eylül 1843) ordudaki tasfiyenin ardından serasker oldu. 14 Şa'bân 1261'de (18 Ağustos 1845) azlolundu. Receb 1262'de (Temmuz 1846) ticaret nâzırı ve 30 Cemaziyelevvel 1264'de (4 Mayıs 1848) ikinci defa serasker olup 15 Rebiyülâhir 1265'de (10 Mart 1849) azlolundu. Cemaziyelevvel'de (Nisan) Hüdâvendigâr ve Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) Selânik valisi olup Ramazan 1266'da (Temmuz-Ağustos 1850) istifa eyledi. 17 Rebiyülevvel 1270'de (18 Aralık 1853) kapdan-ı deryâ olup 1 Cemaziyelevvel 1270'de (30 Ocak 1854) üçüncü defa serasker oldu. 18 Ramazan 1271'de (4 Haziran 1855) azlolunup 8 Rebiyülevvel 1273'de (6 Kasım 1856) dördüncü defa serasker oldu ve 12 Zilhicce 1273'de (3 Ağustos 1857) azlolundu. 3 Rebiyülâhir 1274'de (22 Ekim 1857) beşinci defa

serasker ve 8 Muharrem 1275'de (18 Ağustos 1858) ilâveten tophane müşiri oldu. 17 Zilhicce 1277'de (26 Haziran 1861) azledildi. Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) Haleb valisi, ayın 25'inde (30 Eylül 1861) İzmir valisi ve 28 Cemaziyelevvel 1278'de (1 Aralık 1861) Konya valisi olup 6 Receb 1278'de (7 Ocak 1862) affolundu. Safer 1282'de (Temmuz 1865) ma'zûliyet maaşı ihsan olundu. 5 Muharrem 1283'de (20 Mayıs 1866) ikinci defa tophane müşiri, 21 Muharrem'de (5 Haziran) altıncı defa serasker, 6 Şevvâl 1283'de (11 Şubat 1867) Mecâlis-i Âliye'ye memur, 21 Zilhicce 1289'da (19 Şubat 1873) ikinci defa bahriye nâzırı, 18 Rebiyülâhir 1290'da (15 Haziran 1873) Mecâlis-i Âliye'ye memur, 19 Şa'bân 1292'de (20 Eylül 1875) üçüncü defa bahriye nâzırı, 3 Ramazan 1292'de (3 Ekim 1875) yedinci defa serasker ve 23 Şevvâl 1292'de (22 Kasım 1875) dördüncü defa bahriye nâzırı ve Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) sekizinci defa serasker ve 25 Rebiyülevvel 1293'de (20 Nisan 1876) Mecâlis-i Âliye'ye memur, 29 Cemaziyelevvel 1293'de (22 Haziran 1876) üçüncü defa tophane müşiri ve 14 Ramazan 1293'de (3 Ekim 1876) ikinci defa ticaret nâzırı olup üçüncü günü istifa ederek Mecâlis-i Âliye'ye memur, ardından Bâb-ı Seraskerî komisyonuna memur oldu. 18 Zilka'de 1294'de (24 Kasım 1877) vefat eyledi. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. Zekî, kavrayışlı, bilgisi orta, fukara dostu ve zengindi. Oğullarından İbrahim Paşa ve kaymakam Ali Bey kendinden sonra ve mektûbî hulefâsından Tahsin Bey evvel vefat eylemişlerdir. Mühürdarı Hacı İbrahim Efendi'dir(→). (II. 399/400)

Rızâ Mehmed Bey Kapıcıbaşı İsmail Ağa'nın oğlu olup Bergos'da doğdu. Mekteb-i Maarif-i Adliye'den çıkarak 1247'de (1831/32) maliye mektûbî odasına girdi. Yükselerek Meclis-i Muhasebe kâtibi olup sonra maliye kâtibi olmuş ve on sene kadar bu vazifeyi ifa etmiştir. Bir aralık posta müdürü ve sonra marûzat-ı maliye müdürü, Receb 1278'de (Ocak 1862) tekrar maliye kâtibi Rebiyülevvel 1285'de (Temmuz 1868) ûlâ sınıf-ı evveli, Zilka'de 1292'de (Ocak 1876) Divan-ı Muhasebat reisi ve azilden sonra tekrar maliye reisi olup 1302'de (1884/85) vefat eylemiştir. Ricâlden Hacı Said Efendi'nin kız kardeşinin oğludur. O zamanlarca bilgili bir zat idi. Oğulları maliye memurlarından Cemil Bey ve Celâl Bey'dir. (II. 400/01)

Rızâ Mehmed Bey Halil Hamid Paşazâde Atâullah Bey'in oğludur. Annesinin babası Arabzâde Hamdullah Efendi olduğundan "Arabzâde hafidi" denmiştir. İlmiyede ilerleyerek müderris, molla, sonra İstanbul kadısı olmuş ve azledilmiş olarak 15 Şevvâl 1313'de (30 Mart 1896) vefat ederek sur dışında Seyyid Nizameddin civarında defnedilmiştir. Ta'lik yazıda usta, yumuşak huylu ve asildi. (IV. 857)

Rızâ Mehmed Efendi Abdullahzâde Mehmed Ziyâeddin Efendi'nin oğlu olup şeyh oldu. 17 Safer 1234'de (16 Aralık 1818) vefat etti. Tâhir Ağa Dergâhı'nda medfundur. (II. 398)

Rızâ Mehmed Efendi Ricâlden kethüdâ Said Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, 1258'de (1842) Ayntab mollası ve 1267'de (1851) Bosna mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 399; III. 41)

Rızâ Mehmed Efendi Eyüp'de Yahyâzâde Dergâhı şeyhi olup 1282'de (1865/66) vefat eyledi. Orada medfundur. (II. 399)

Rızâ Mehmed Efendi Müzellef Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, bilâd-ı hamse ve ders vekili muavini oldu. 1296 (1879) yılından sonra vefat eyledi. Nücûm ilmiyle fazlaca ilgilenirdi. (II. 400)

Rızâ Mehmed Efendi (İsâzâde) Ârif Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. İzmir mollası olup Cemaziyelevvel 1239'da (Ocak 1824) vefat eyledi. Âli Hasancan Kabristan'nda medfundur. Oğlu Mehmed Sa'deddin Efendi'dir. (III. 380)

Rızâ Mehmed Efendi (Mektûbîzâde) Müderris, Rebiyülevvel 1229'da (Mart 1814) Eyüp mollası olup daha sonra vefat eyledi. (III. 321)

Rızâ Mehmed Efendi (Muradzâde) Müderris, mahrec mollası, Şa'bân 1227'de (Ağustos 1812) Şam mollası, Muharrem 1228'de (Ocak 1813) Mekke pâyesi oldu. Sonra Medine kadısı olup 1233'de (1818) vefat etti. (II. 398)

Rızâ Mehmed Efendi (Seyyid) Müderris, Niş, Üsküdar ve Diyarbekir mevleviyetlerinde bulunmuştur. 8 Şevvâl 1165'de (19 Ağustos 1752) Edirne mevleviyeti pâyesiyle nakibüleşraf olup Cemaziyelâhir 1166'da (Nisan 1753) Bursa mollası oldu. Rebiyülâhir 1169'da (Ocak 1756) nakiblikten azledilmiştir. 13 Zilhicce 1169'da (8 Eylül 1756) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Asîl ve seyyiddi. Cengiz hânedanına dair ihtisası vardı. Âlim ve şair olup *Tarih-i Gazan*'ı kısaltarak Kırım hanlarına dair *es-Sebîl's-Seyyâr fî Ahvâl-i Tatar* adlı eseri meydana getirdi. Oğlu Hasib Mehmed Efendi'dir(→). (II. 397/98)

Rızâ Mustafa Efendi (Müftîzâde) Selim İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Şam mollası olup 1236'da (1820/21) vefat eyledi. (II. 398; III. 60)

Rızâ Paşa (Hacı) 1238'de (1822/23) vefat eden başmuhasebe halifelerinden Soğukçeşmeli Bekir Efendi'nin oğludur. Nizâmiye ordusunun kuruluşunda girip ilerleyerek miralay ve sonra Dersaâdet Ordusu livâlarından oldu. Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) ferik olup Dâr-ı Şûrâ azası oldu. 1277'de (1860/61) emekli olup 10 Şa'bân 1279'da (31 Ocak 1863) vefat eyledi. Babasının yanında, Eyüp'de medfundur. (II. 399)

Rızâ Yusuf Paşa Manastır hânedanından Destan Beyzâde İbrahim Bey'in oğludur. Annesi, Necib Paşa'nın kız kardeşi Hadice Hanım'dı. Tercüme odasına girip Fransızca öğrendiğinden Paris Sefâreti'ne kâtip ve serkâtip olmuştur. Zilka'de 1271'de (Temmuz-Ağustos 1855) Atina, Şa'bân 1273'de (Nisan 1857) Petersburg sefiri olup Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) azlolunmuş ve Receb 1280'de (Aralık 1863) Kastamonu mutasarrıfı olup Rebiyülevvel 1282'de (Ağustos 1865) azledilmiştir. Zilhicce 1283'de (Nisan 1867) Tahran sefiri olup Şevvâl 1285'de (Ocak-Şubat 1869) azledildi. Receb 1287'de (Ekim 1870) Ahkâm-ı adliye hukuk azalığına memur olup Safer 1290'da (Nisan 1873) azledildi. Zilhicce 1295'de (Aralık 1878) şehremânetine ve 1296 (1879) başlarında azilden sonra o sene tekrar tayin edilmiş ve 1296'da (1879) Muhacirîn Komisyonu'na tayin edilip Zil-

hicce 1311'de (Haziran 1894) komisyon ilga edilmekle ayrı kalmıştır. 5 Ramazan 1312'de (2 Mart 1895) vefat edip Eyüp'de, Bostan İskelesi'nde defnedilmiştir. Zekî, kavrayışlı, siyasî işlere, Arapça, Farsça ve Fransızcaya tam manasıyla vâkıf, kâtip, hoşsohbet, güzel konuşurdu. Ömrünün başı ve sonu ikbâl ve ortası idbar ile geçmiştir. Velî Bey adında yetişmiş bir oğlu kendisinden birkaç sene evvel vefat eylemiştir. (II. 401)

Rızâeddin Mustafa Bey Koca Yusuf Paşa'nın (v. 1215/1800)(→) oğludur. 1200'de (1786) müderris olup 1209'da (1794/95) vefat etti. Yüksekkaldırım'da defnedildi. (IV. 668)

Rızâeddin Mustafa Efendi (Neccarzâde) 1090'da (1679) Beşiktaş'da doğdu. Sinan Paşa Medresesi'nde odada kalıp vâiz oldu. Sonra 1123'de (1711) Edirneli Arabzâde Hoca Mehmed Ali Efendi'den el alıp Nakşibendî olarak Beşiktaş'da Sinan Paşa Camii yanındaki hankâhda şeyh oldu. 16 Muharrem 1159'da (8 Şubat 1746) vefat etti. Kâmil, şair olup *Divan*'ı ve Ebû Abdullah Semerkandî'nin *Muhtasaru'l-Vilâye* adlı Farsça risâlesine tercümesi vardır. Türbesinde medfundur. Oğlu Ali Efendi 1152'de (1739/40) vefat etti. Diğeri Sıddîk Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 429)

Rızâî Abdülkerim Efendi (Kasapbaşızâde) Bursalıdır. Kadı olup 985'de (1577) vefat etti. Şairdir. (II. 397)

Rızâî Mahmud Efendi (Baba Yeşilzâde) Trabzonludur. Rüstem Paşa mensuplarından olup tahsilden sonra müderris ve emekli oldu. 29 Cemaziyelâhir 987'de (23 Ağustos 1579) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Şair, âlim, hattat ve mücerreddi. Ebûssuûd Efendi'nin tefsirini yazmıştır. Süleymaniye Camii yakınında bir medresesi vardır. (IV. 313)

Rızâî Mehmed Ali Efendi Sudûrdan Pîr Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik, Mısır kadısı oldu. Muharrem 1039'da (Ağustos-Eylül 1629) orada 38 yaşında vefat eyledi. Soylu, değerli, fâzıldı. 10 adet muteber fetvâdan oluşan bir fetvâ mecmuası ve *Divan*'ı vardır. (II. 397)

Rızâî Mehmed Efendi Vanî Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Şa'bân 1119'da (Kasım 1707) vefat etti. (II. 397)

Rif'at Abdullah Bey Râmî Mehmed Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip Şevvâl 1155'te (Aralık 1742) sipahiler kâtibi, Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) süvari mukabelecisi vekili ve sonra surre emini olup ve Vâdi-i Fâtıma'da 1157'de (1744) vefat etti. Şairdir. (III. 377)

Rif'at Abdurrahman Bey Harput'da, Hısnmansurludur. Derviş Beyzâde Mustafa Bey'in oğlu olup 1223'de (1808) doğdu. Bektaşî ve seyyah olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 405)

Rif'at Ahmed Bey Mustafa Paşazâde Nişancı Mehmed Bey'in oğludur. Sarayda yetişip çukadar-ı şehriyârî olarak hâcegânlıkla çıktıktan sonra cizye muhasebecisi, 1183'de (1769/70) süvari mukataacısı, Cemaziyelevvel 1185'de (Ağustos-Eylül 1771) başmuhasebeci ve Zilhicce 1185'de (Mart 1772) nişancı olup azilden sonra o hizmette tekrar etmiştir. 1195'de (1781) cizye musabecisi, 1197'de (1783) Anadolu muhasebecisi, 1199'da (1785)

tekrar Anadolu muhasebecisi, Zilhicce 1199'da (Ekim 1785) yine başmuhasebeci ve 1201'de (1786/87) tekrar başmuhasebeci oldu. Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) ordunun çıkışında nişancı vekili olmuştur. Sonra bu hizmetleri tekrar edip nihayet süvari mukabelecisi olmuş ve sonra emekliliği seçmiştir. 15 Şa'bân 1219'da (19 Kasım 1804) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (II. 403/04)

Rif'at Ahmed Bey Sârim İbrahim Paşa'nın oğludur. Hâcegândan olup çeşitli görevlerde bulundu. 1220'de (1805) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Âsım Mehmed Bey'dir(→). (II. 404)

Rif'at Ahmed Bey Sudûrdan Mustafa Âsım Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi oldu. 1302'de (1884/85) vefat eylemiştir. (I. 306)

Rif'at Ahmed Bey Mühendishane'den yetişip orada bir hayli yıl muallim oldu. Ressam ve padişah fotoğrafçısı olup rütbesi miralaylığa ulaşmıştı. 1 Cemaziyelâhir 1309'da (2 Ocak 1892) vefat eyledi. Ressamlıkta akranı nadir, hoşsohbet bir rind-i kâmildi. (I. 309)

Rif'at Ahmed Efendi Üsküdarlıdır. 1144'de (1731/32) vefat eyledi. Şairdir. (II. 403)

Rif'at Ahmed Efendi Reisülküttab Mazhar Ahmed Efendi'nin kız kardeşinin oğludur. Müderris, Rebiyülevvel 1279'da (Eylül 1862) Maraş ve 1284'de (1867/68) Kürdistan mollası olup sonra vefat eyledi. (II. 407)

Rif'at Ahmed Efendi Maliyeden yetişip mümeyyiz ve Zilhicce 1284'de (Nisan 1868) bahriye muhasebecisi ve Rebiyülevvel 1285'de (Temmuz 1868) idare-i bahriye reisi ve azilden sonra 1290'da (1873) Girit defterdarı, 1294'de (1877) İzmir rüsûmat müdürü, sonra Islahat Komisyonu azası, eshâm-ı fevkalâde müdürü, Selânik defterdarı ve nihayet muhasebât-ı atîka muhasebecisi olmuş ve 7 Receb 1312'de (4 Ocak 1895) vefat eylemiştir. Emir Buharî'de medfundur. Tarih ilminde mâhir olup *Lûgat-ı Tarihiye ve Coğrafiye* adında 7 ciltlik bir eseri vardır. Meşhur ressamdır. (II. 410)

Rif'at Ali Bey İstanbullu İzzet Mehmed Paşa'nın mühürdarı olup 1202'de (1787/88) bina emini ve sonra hâcegândan oldu. Çeşitli görevlerde bulunup 1218'de (1803/04) tophane kâtibi, sonra cihadiye kâtibi olup 2 Muharrem 1225'de (7 Şubat 1810) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Oğlu Râsih Mustafa Bey'dir(→). (II. 404)

Rif'at Ali Bey Mîrahûr Hasan Bey'in oğlu olup silahşordü. Manastır'a gidip 1243'de (1827/28) vefat etti. Şairdir. (II. 404)

Rif'at Bey Şehlevendim Abdullah Ağa'nın oğludur. Hânendelikle meşhur olmuş ve güzel sese mâlik bulunmuştu. Muzıka-i Hümâyûn'da bulunarak sonradan Mısır'a gidip İskenderiye'de, Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarında vefat eyledi. Oğulları Cemâl Bey ve Yusuf Bey mülkiye mühendislerindendir. (II. 407)

Rif'at Bey Rızâ Paşa'nın kardeşidir. Mektûbî ve âmedî kalemlerine girip Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) deâvî muavin-i evveli, Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık1857/Ocak 1858) Bâbıâlî evrak müdürü ve Receb 1277'de (Ocak-Şubat 1861) Meclis-i Vâlâ azası olup 1278'de (1861/62) ayrılmış,

Şevvâl 1283'de (Şubat 1867) ûlâ sınıf-ı evveli ile yine Meclis-i Vâlâ'ya aza olup birkaç sene orada kalmış ve Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) ortalarında vefat eylemiştir. Ilımlı bir adamdı. (II. 408)

Rif'at Bey Mihrimâh Sultan'ın torunlarından, tercüme kalemi halifelerinden Tevfik Bey'in oğlu olup tercüme odasına girmişti. Afif Bey'e damad olup adliye memuriyetlerinde bulunarak Suriye adliye memuru iken 1295'de (1878) vefat etmiştir. (II. 409)

Rif'at Bey Enderûnludur. Muzıka kapı çukadarlığından Bandırma rüsûmat müdürü olmuştu. Zilhicce 1307'de (Temmuz-Ağustos 1890) orada vefat etmiştir. Şairdir. (II. 409)

Rif'at Bey Ali Şefik Paşa'nın oğludur. Bâbıâlî kaleminden yetişerek evkaf idare meclisine aza ve ûlâ sânîsi olmuştu. 20 Safer 1310'da (13 Eylül 1892) vefat etti. (II. 410)

Rif'at Bey Mektûbî-i fetvâ İbrahim Nesim Efendi'nin oğludur. Hariciye mektubî kaleminden yetişerek 1270'de (1853/54) hariciye evrak müdürü olmuş ve hayli sene o hizmette kalarak 1284 (1867/68) tarihlerinde vilâyet kapı kethüdâlığına nakledilmiştir. Burada da bir hayli sene hizmetle 1310'da (1892/93) vefat eylemiştir. Yaşlı ve edipdi. (II. 409)

Rif'at Bey (Sultanzâde) Tevfik Bey'in(→) oğludur. Afif Bey'e damad olarak adliye hizmetiyle tercüme kaleminden çıkıp Beyrut mahkemesi reisi olmuştu. 1293 (1876) yılına doğru vefat eylemiştir. Oğlu Nezih Bey'dir. (I. 289)

Rif'at Ebûbekir Efendi Kırımlıdır. Gürcü Necib Paşa'nın kâtibi olup efendisi 1246'da (1830/31) surre emini oldukta kethüdâ oldu. Hacdan sonra 1247'de (1831/32) vefat etti. Âlim, şairdir. Oğlu Safvetî Paşa ve Mustafa Efendi'dir. (II. 404)

Rif'at Efendi Kereste gümrüğü nâzırı olup 1218'de (1803/04) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (II. 404)

Rif'at Efendi Rumelidendir. Maliyeden yetişip muhasebeci, Rebiyülevvel 1283'de (Temmuz-Ağustos 1866) Aydın ve 1285'de (1868/69) Konya defterdarı ve sonra zaptiye muhasebecisi ve sonradan yine defterdar olarak daha sonra rüsûmat muavini olmuş ve senelerce devam ederek 1308'de (1890/91) vefat eylemiştir. İktidar sahibiydi. (II. 409)

Rif'at Efendi (Hacı) Tercüme odası halifelerinden olarak mahkeme-i ticaret birinci reisi ve divan-ı istinaf ve sonra yine ticaret reisi ve Ramazan 1292'de (Ekim 1875) istinaf azası olup bir-iki sene sonra vefat eylemiştir. Dil bilir ve tedbirliydi. Kardeşi Fâik Ahmed Efendi'dir(→). (II. 409)

Rif'at Efendi (Hâfız) Maliyeden yetişip malikâne kalemi serhalifesi olmuş ve 1243'de (1827/28) azledilip ve Gelibolu'ya sürülmüştür. Aftan sonra mukataat zimmeti oldu. 1248'de (1832/33) ceride başkâtibi ve sonra maliye mümeyyizi oldu. Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) sergi muhasebecisi olup 1262'de (1846) malikâne muhasebecisi oldu. 1 Rebiyülevvel 1269'da (13 Aralık 1852) vefat etti. Hekimoğlu Ali Paşa Camii'nde medfundur. Âlim ve muhaddis bir zat idi. (II. 405)

Rif'at Efendi (Topal) Maliye ve rüsûmat işlerinde bulunarak 1280'de (1863/64) rüsûmat muhasebecisi ve

sonra Bursa defterdarı olup azledilerek birkaç sene açıkta kalmış ve 1292'de (1875) vefat eylemiştir. Erbâb-ı kalemden olup *Hadîkatü'l-Vüzerâ*, *Devhatü'l-Meşâyih* ve *Ravzatü'n-Nukabâ*'ya zeyl yazmıştır. (II. 408)

Rif'at Halil İbrahim Bey (Mîrialemzâde) (Topuzluzâde) İskeçe â'yânı mîrialem Topuzlu Mustafa Ağa'nın oğludur. Müderris 1250'de (1834/35) Eyüp mollası oldu. 1251'de (1835/36) vefat etti. Babası yanında medfundur. Şairdir. *Gülşen-i Hurremî* ve *Divan-ı Ayn-ı Zafer* eserleridir. (II. 404/05)

Rif'at Hüseyin Çelebi Hacı Mehmed Emin Çelebi'nin oğludur. 1212'de (1797/98) vefat eyledi. Fâzıl, şairdi. (II. 403; IV. 281)

Rif'at Hüseyin Efendi 1209'da (1794/95) doğdu. Maarife mektep hocası olmuştur. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Yaşı 60'ı aşkındır. *Divan* sâhibi şairdir. *Hülâsatü'l-İrtifa* adında bir eseri vardır. (II. 405)

Rif'at Hüseyin Efendi 1243'de (1827/28) doğdu. İhtisâb kâtibi olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 406)

Rif'at İsmail Efendi (Gelenbevîzâde) Said Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Cemaziyelâhir 1261'de (Haziran 1845) vefat etti. Rumelihisarı'nda Kayalar'da medfundur. Oğlu sudûrdan Tevfik Bey'dir. Damadı, halen mektûbî-i meşihatpenâhî Atâullah Efendizâde sudûrdan Hacı Şükrî Efendi'dir. Büyük damadı Hâşim Ağazâde Ahmed Bey emekliyken 1312'de (1894/95) vefat eylemiştir. (II. 405; III. 45)

Rif'at Mehmed Bey Mazbata odası hulefalığından Şûrâ-yı Devlet muavini ve evkaf tahsilat müdürü, 1288'de (1871) zabtiye muavini, Ramazan 1291'de (Ekim-Kasım 1874) Kengırı mutasarrıfı olup bu seneden sonra evkaf havale ve masarifat-ı umumiye müdürü olmuş ve Simkeşhane'nin ihyasına muvaffak olarak 1298'de (1881) vefat eylemiştir. Topkapı'da medfundur. (II. 408)

Rif'at Mehmed Bey Ârifî Paşa'nın oğludur. Tercüme kaleminden yetişerek sefâret kâtibi ve tercüme odası serhalifesi ve mühimme müdürü olduktan sonra tahrirat-ı hariciye müdürü olup 8 Cemaziyelâhir 1309'da (9 Ocak 1892) yaşı 40'a yakınken vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. Edip ve zekiydi. (IV. 307)

Rif'at Mehmed Bey (Sıdkîzâde) Ahmed Reşid Efendi'nin oğludur. Müderris, mahrec mollası olup 1250'de (1834/35) Şam mollası, Receb 1262'de (Temmuz 1846) Mekke pâyesi, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) İstanbul ve Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) Anadolu ve Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Rumeli pâyelerini elde eylemiştir. 11 Ramazan 1292'de (11 Ekim 1875) vefat etmiştir. Tokludede'de babası yanında medfundur. Asildi. Rumeli kazaskerliği sırasını kız kardeşinin oğlu Sıddîk Bey'e terk eylemiştir. Ebûlhayr Efendi damadıdır. (II. 408)

Rif'at Mehmed Efendi 1218'de (1803/04) vefat eden kadı Mehmed Nureddin Efendi'nin oğlu olup kadı idi. 26 Cemaziyelâhir 1241'de (5 Şubat 1826) vefat etti. Sur dışında medfundur. (II. 404)

Rif'at Mehmed Efendi Yesârîzâde İzzet Efendi'nin oğludur. Müderris ve

Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat-Mart 1853) Yenişehir mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 405)

Rif'at Mehmed Efendi (Tosyalızâde) Tosyalı Deli Osman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Ayntab mollası oldu. Sonra Muharrem 1283'de (Mayıs-Haziran 1866) tekrar devriye mollası oldu. 1286'da (1869/70) vefat eyledi. Edirnekapı'da babasının yanında medfundur. (II. 407; III. 443)

Rif'at Mehmed Efendi (Yesârîzâde) İzzet Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1247'de (1831/32) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (II. 404; III. 459)

Rif'at Mehmed Paşa Mülkiye memurlarından olup bir hayli müddet kaymakamlıkta bulunmuş ve mîrimîran olarak Haleb vali kaymakamlığından ayrılmış olarak 24 Cemaziyelâhir 1296'da (15 Haziran 1879) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (II. 408)

Rif'at Mehmed Sâdık Paşa Ricâlden Hacı Ali Bey'in oğludur. 25 Şa'bân 1222'de (28 Ekim 1807) doğdu. Sarayda, hazine odasına girip mektûbî odasına çerağ edilmiştir. Vassâf Efendi'ye yakınlık peyda eylemekle 1243'de (1827/28) hâcegân rütbesiyle salyâne mukataacısı ve bu gibi hizmetlere nâil olup âmedî halifelerinden oldu. 15 Şa'bân 1249'da (28 Aralık 1833) küçük evkaf muhasebecisi, Safer 1250'de (Haziran 1834) âmedî vekili, Şa'bân 1252'de (Kasım 1836) âmedî, Cemaziyelâhir 1253'de (Eylül 1837) Viyana ortaelçisi, bir ay geçince hariciye müsteşarı pâyesiyle büyükelçi ve Şa'bân 1255'de (Ekim 1839) hariciye müsteşarı olup Şevvâl 1255'de (Aralık 1839) geldi. Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) Mısır'a memuriyetle gönderilip haftasında sadâret müsteşarı oldu. Memuriyetini ifa edemiyerek mecburen Mısır'dan döndü. 6 Safer 1257'de (30 Mart 1841) vezir rütbesiyle hariciye nâzırı olup 8 Zilka'de 1257'de (22 Aralık 1841) ayrıldı. Cemaziyelâhir 1258'de (Temmuz 1842) Rumeli müfettişi, Şa'bân 1258'de (Eylül 1842) Meclis-i Vâlâ azası, Ramazan'da (Ekim) Viyana sefiri ve Rebiyülâhir 1259'da (Mayıs 1843) ikinci defa hariciye nâzırı olup 21 Şevvâl 1260'da (3 Kasım 1844) ayrıldı. Bir ay geçince Meclis-i Vâlâ'ya memur oldu. 14 Şa'bân 1261'de (18 Ağustos 1845) Meclis-i Vâlâ reisi oldu. 23 Rebiyülevvel 1264'de (28 Şubat 1848) maliye nâzırı. 18 Cemaziyelevvel 1264'de (22 Nisan 1848) üçüncü defa hariciye nâzırı ve 13 Ramazan 1264'de (13 Ağustos 1848) ikinci defa Meclis-i Vâlâ reisi olup 2 Cemaziyelâhir 1265'de (25 Nisan 1849) azlolundu. Rebiyülevvel 1266'da (Ocak-Şubat 1850) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 16 Cemaziyelâhir 1266'da (29 Nisan 1850) üçüncü defa Meclis-i Vâlâ reisi olup 4 Rebiyülâhir 1268'de (27 Ocak 1851) azlolundu. 25 Cemaziyelâhir 1269'da (5 Nisan 1853) dördüncü defa hariciye nâzırı ve 6 Şa'bân 1269'da (15 Mayıs 1853) dördüncü defa Meclis-i Vâlâ reisi olup 23 Cemaziyelâhir 1270'de (23 Mart 1854) ayrıldı. 15 Muharrem 1271'de (8 Ekim 1854) Meclis-i Tanzimat'a aza oldu. 1272 sonlarında (1856 ortaları) Meclis-i Tanzimat riyâset vekâletinde dahi bulunmuştur. 16 Cemaziyelâhir 1273 (11 Şubat 1857) Çarşamba günü vefat eylemiştir. Kâtip, mâhir, edip, cömert, zeki, yumuşak huyluydu. Siyasî işlerde Mustafa Reşid

Paşa'ya ne muvafık ve ne de muhalif olup Kırım meselesinde sadrazamlığa getirilmesi tayini yakınken siyasî gaileleri üstlenememişti. Çünkü Rusya bahriye nâzırı olup fevkalâde murahhas olarak İstanbul'a gelen Prens Mençikof ile görüşmeye memur olduğundan haylice nüfuz kazanmıştı. Oğlu, vefat etmiş olan Raûf Paşa'dır. Diğerleri, Müzehane memurlarından Ahmed Bey ve bahriye zâbitlerinden Said Bey'dir. Ahmed Bey'in, Rif'at Bey adında bir genç oğlu birkaç sene önce şehid olmuştur. Kızlarından biri Reşid Paşazâde Ahmed Celâl Paşa'nın zevcesiydi. *Âsâr-ı Rif'at* ve hususan sefer-i hümâyûna dair makalesi, *Risâle-i Ahlâk*'ı, Mısır memuriyetine dair makalesi ve müsveddeleri ediplerce beğenilmiştir. (II. 406/07)

Rif'at Mustafa Bey Nâfiz Abdurrahman Paşa'nın(→) oğludur. Kalemden yetişip babası sayesinde Meclis-i Muhasebe'ye aza olmuştur. 15 Safer 1270'de (17 Kasım 1853) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 405; IV. 536)

Rif'at Mustafa Efendi Tersanede veznedarbaşı olup 24 Muharrem 1266'da (10 Aralık 1849) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (II. 405)

Rif'at Mustafa Efendi Müderris ve devriye mollası olup 1287'de (1870) İzmir pâyesi oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 407)

Rif'at Mustafa Efendi Maliyede veznedarbaşı olarak 30 Cemaziyelevvel 1298'de (30 Nisan 1881) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 409)

Rif'at Mustafa Efendi (Hacı) Rakkalıdır. Sadrazam Koca Yusuf Paşa'nın mühürdarı olup hâcegânlıkla ricâlden olmuştur. 21 Ramazan 1225'de (20 Ekim 1810) vefat eylemiştir. Kabataş'da medfundur. Oğlu Hacı Süleyman Feyzî Efendi dahi hâcegândan ve Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olmuştu. Vefatında oraya defnedildi. (IV. 461)

Rif'at Mustafa Efendi (Rif'atîzâde) Rif'atî Ali Efendi'nin torunudur. Müderris, 1198'de (1784) Kudüs mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (II. 403)

Rif'at Mustafa Paşa Giridîzâde Mehmed Paşa'nın büyük oğludur. Babasının Silistre kumandanlığında şehâdetinde binbaşılıkla Mekteb-i Harbiye'de rütbeye nâil olmuş, sonra kaymakam, senelerce İzmit redif miralayı ve sonra mîrlivâ olarak 1877-78 Osmanlı-Rus savaşında Rumeli ve Batum cihetlerinde bulunmuş, yiğitlik ve cesaret göstermiş ve sonra levazım dairesinde, sonradan feriklikle Medine muhâfızlığında bulunarak ayrıldıktan sonra emekli olmuştur. 18 Ramazan 1313'de (4 Mart 1896) yaşı 60'ı aşkın olarak vefat eylemiştir. Topkapı'da kayınpederi Yâsincizâde Ali Efendi yakınında medfundur. Tedbirli, gayretli, güzel konuşur, yiğit ve dindardı. Oğulları Şevket Bey ve mülâzim Ziyâ Bey'dir. (IV. 489/90)

Rif'at Paşa Askerliğe girerek az vakitte miralay, livâ ve ferik oldu. Zilhicce 1263'de (Kasım 1847) Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî reisi olup Rebiyülâhir 1274'e (Kasım-Aralık 1857) kadar bu hizmette kaldı. O sene vezirlikle Yanya, Şevvâl 1275'de (Mayıs 1859) Silistre valisi, Zilka'de 1275'de (Haziran 1859) Sofya ve Üsküp kumandanı oldu. Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Niş kumandanı iken vefat eyledi. Akıllı ve fünûn-ı askeriyede mâ-

hirdi. Oğlu ferik Servet Paşa ve damadı ferik Âbid Paşa'dır. (II. 407)

Rif'at Paşa Menşe-i Küttâb-ı Askerî müdürü Said Efendi'nin oğludur. Erkân-ı harp olup mîrlivâ olarak 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Tuna Ordusu'nda bulunmuş ve ferik olmuş ve savaştan sonra Erzurum cihetine memur olarak henüz yaşı 40'a ulaşmadan 1296'da (1879) Muş taraflarında vefat eylemiştir. (II. 408)

Rif'at Paşa Taşralıdır. Bir hayli müddet tophane müşirlerine yaver olmuş ve sonra miralay ve mîrlivâ olarak bir müddet Karadeniz Boğazı muhâfızlığında bulunmuştur. Sonra feriklikle Akdeniz muhâfızı olup fahrî harp yâveri dahi olmuş ve 1305'de (1887/88) azledilmiş olarak vefat etmiştir. Yaşı 75'e ulaşmış ve gayretliydi. (II. 409)

Rif'at Paşa Mekteb-i Tıbbiye'den tabib olarak çıkmış ve binbaşılığa kadar yükselmiştir. Sonradan rütbesi alındıysa da tekrardan askerî rütbesi iade olunmuş ve ferikliğe kadar yükselip surre emini olarak Hicaz tarafında iken 1311 (1893/94) tarihinde vefat eylemiştir. (II. 410)

Rif'at Rüstem Bey İstoliçeli Ali Paşa'nın oğullarındandır. Kapıcıbaşı iken 1273 (1856/57) yılından sonra vefat etti. (II. 405)

Rif'at Sâlih Efendi Maliye kâtiplerinden olup maliye vâridat muhasebecisi muavini olup 23 Rebiyülâhir 1302'de (9 Şubat 1885) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 409)

Rif'at Süleyman Bey İzzet Ali Paşa'nın damadıdır. Bâbıâlî kâtiplerinden ve hâcegândan oldu. Rebiyülevvel 1145'de (Ağustos-Eylül 1732) piyade mukabelecisi oldu. 1148'de (1735/36) vefat eyledi. Şairdir. (II. 403)

Rif'atî Abdullah Efendi (Bâlîzâde) Kazasker Bâlî Efendi'nin oğludur. Şairdir. [1095'de (1684) vefat etti]. (III. 368)

Rif'atî Mehmed Efendi Nazilli müftüsü oldu. 1070'de (1659/60) vefat etti. Şairdir. (IV. 172)

Rif'atîzâde *bak.* Rif'at Mustafa Efendi

Rismanzâde *bak.* Hüseyin Efendi

Rişvan Paşazâde Taşra hânedanlarından olup Halil Paşa, Süleyman Paşa ve Ömer Paşa gibi adamlar yetişmiştir. Bazıları geçen asırda yaşamışlardır. (IV. 692)

Rişvanzâde *bak.* Abdurrahman Paşa; Halil Paşa; Süleyman Paşa

Riyâzî Efendi I. Mahmud devrinde (1730-1754) vefat eyledi. Şairdir. (II. 425)

Riyâzî Mehmed Çelebi (Memi Şah) Üsküplüdür. Farsça bilir ve meşhur şairlerden olup 953'de (1546) vefat etti. Muasırı diğer Riyâzî Çelebi de şairdir. (II. 425)

Riyâzî Mehmed Efendi Birgili Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Haleb mollası oldu. Kulaklarına sağırlık gelip 9 Safer 1054'de (17 Nisan 1644) vefat etti. *Divan*'ı, *Tezkire-i Şuarâ*'sı, *Sâkînâme*'si, muhtasar *İbn Hallikân*'ı vardır. Oğlu Lutfî Efendi olup onun oğlu Abdüllâtif Efendi'dir(→). (II. 425)

Riyâzîzâde *bak.* Abdüllâtif Efendi

Riyâzîzâde Şair Riyâzî Efendi'nin oğlu ve torununa denir ki, şair ve âlimdiler. Yarım asır şerefleri devam etti. (IV. 693)

Rizelizâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Osman Hulûsî Efendi

Rodosîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Ahmed Ağa; Fethî Ahmed Paşa; İbrahim Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Rodosîzâde Geçen esir âlimlerinden İbrahim Efendi ve oğluna denmiştir. I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) Enderûn ricâlinden Hâfız Ahmed Ağa'ya da "Rodosîzâde" denir ki, oğulları yükselerek padişah damadı olmuşlardır. Torunları Sultanzâde Sâkıb Bey ve Celâl Bey'dir. (IV. 692)

Ruhavîzâde *bak.* Nesib Ahmed Efendi

Ruhî Ahmed Efendi Hazine-i evrak müdürü olup 8 Şa'bân 1288'de (23 Ekim 1871) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (II. 422)

Ruhî Ali Bey Hacı Darbazzâde Veys Paşa'nın oğludur. Kâtip olup 1308'de (1890/91) vefat etti. Şöhreti vardır. (II. 422) (bak. Ali Ruhî Bey)

Ruhî Çelebi Ebûssuûd Efendi'nin kethüdâsı Hasan Ağa'nın oğludur. Genç ve dilberdi. 960'da (1553) vefat etti. Şairdi. (II. 421; I. 170)

Ruhî Dede 1212'de (1797/98) Galata Mevlevîhanesi şeyhi olup 1230'da (1815) vefat eyledi. (II. 421)

Ruhî Efendi Üsküdarlıdır. 1168'de (1754/55) vefat etti. Şairdir. (II. 421)

Ruhî Efendi 1241'de (1825/26) vefat eden Şâkir Ahmed Paşa'nın kapı çukadarı Hacı Ahmed Ağa'nın oğludur. Meclis-i Vâlâ mazbata odası mümeyyizi olup 1276'da (1859/60) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (II. 422)

Ruhî Fâzıl Efendi Zenbilli Ali Efendi'nin oğludur. Müderris olup 927'de (1521) vefat etti. Şairdir. (II. 421)

Ruhî Mahmud Çelebi Vardarlıdır. Şeyh İlâhî'nin akrabasından olup Mehmed Paşa'nın tezkirecisi ve kâtib-i sırrı oldu. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat etti. Şairdir. (II. 421)

Ruhî Mehmed Efendi (Hâcibzâde) Babası sarayda perdeci idi. Müderris, Üsküdar mollası iken Cemaziyelâhir 1100'de (Nisan 1689) vefat etti. Fürû ilmini çok iyi bilirdi. Şairdir. Sukûkta *Bidâetü'l-Hükkâm*'ı telif eyledi. (IV. 190)

Ruhî Mustafa Efendi Karinâbâd mahkemesi kâtibinin oğludur. Hayatîzadelere intisap ederek Emin Efendi'nin şeyhülislâmlığında mektupçu olmuştur. Müderris, Filibe ve Kayseri mollası olup 1175'de (1761/62) vefat etti. (IV. 437)

Ruhî Mustafa Efendi Kalkandelenlidir. Orada şeyh olup senelerce İstanbul'da bulunmuştur. Şa'bân 1312'de (Şubat 1895) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Türbesi'ne defnedildi. (IV. 489)

Ruhî Osman Çelebi Bağdadlıdır. Mevlevî ve seyyahdı. Galata Mevlevîhanesi'nde oturup sonra Hicaz'a gitti. Dönüşte 1014'de (1605/06) Şam'da vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 421)

Ruhî Ömer Çelebi İstanbulludur. Yeniçeri olup 1018'de (1609/10) vefat etti. Şairdir. (II. 421)

Ruhî Şuayb Efendi Eğrikapılı Râsim Mehmed Efendi'nin kardeşi Râcî Süleyman Efendi'nin(→) (v. 1168/1755) oğludur. Baltacızâde Mustafa Paşa'ya divan kâtibi olmuştu. Şairdir. (II. 421; II. 349)

Ruhîzâde *bak.* Abdullah Efendi

Ruhiddin Mehmed Efendi Yahyâ Nâcî Efendi'nin oğludur. Tercüme kaleminden yetişerek Paris Sefâreti kâtibi ve 1250'de (1834/35) müsteşa-

rı olup döndükten sonra tersane tercümanı ve sonra Bâb-ı Seraskerî tercüme odası müdürü olup 24 Ramazan 1263'de (5 Eylül 1847) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Oğulları Ahmed Vefik Paşa ile Yahyâ Bey'dir. (II. 420; IV. 531)

Ruhullah Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Zilka'de 1069'da (Temmuz 1659) İstanbul kadısı oldu. Zilka'de 1070'de (Temmuz 1660) azledildi. Müneccimliğe heves etmesinden dolayı bu fenne vâkıf beylikçi Vecdî Efendi ve Konya Abazası Mehmed Ağa ile yazışmalarda bulundu. 1071'de (1660/61) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. 60 yaşındaydı. Ruhî mahlasıyla şairdir, *Divan*'ı vardır. Fındıklı Camii'ne ecza-yı şerife vakfetti. Oğlu Mehmed Efendi(→), bunun oğlu Abdülhay Efendi'dir(→). Diğer oğlu Mahmud Efendi'dir(→). (II. 421)

Rukiye Yahyâ-i Şirvanî-i Halvetî'nin halifesi olup Halvetî büyüklerindendir. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. (II. 416)

Rukiye Hanım Şeyhülislâm Zekeriya Meylî Efendi'nin(→) kızı olup Koğacıdede'de bir medrese yapmıştır. 1024'de (1615) vefat etti. (II. 416; II. 427)

Rukiye Hatun Bucak Mescidi ile Cankurtaran Mescidi'ni yapan hayır sâhibidir. (II. 416)

Rukiye Hatun III. Selim'in ebesi olup 1183'de (1769/70) vefat eyledi. Ayazma'da medfundur. (II. 416)

Rum *bak.* Ahmed Paşa; Ali Ağa; Mehmed Ağa; Mehmed Bey; Mehmed Paşa; Sâlih Ağa

Rûmî *bak.* İsmail Efendi; Süleyman Çelebi; Şücâeddin İlyas Efendi

Rûmî Ahmed Babası Geliboluludur. Kendisi Ahyolu'da doğmuştur. II. Murad devrinde (1421-1451) vefat eylemiştir. Şairdir. (I. 191)

Rûmî Efendi İzmirlidir. 1260'da (1844) İstanbul'a gelip Dâr-ı Şûrâ kâtibi olmuş ve 1280 (1863/64) tarihinde vefat etmiştir. Şairdir. (II. 424)

Rûmî Muhyiddin Mehmed Paşa Ergani maden eminliğinde ve Ergani ve Urfa mutasarrıflığında bulunup sırasıyla Rumeli beylerbeyi pâyesi olmuş, Edirne maliye müfettişliğinde bulunmuş ve 6 Ramazan 1306'da (6 Mayıs 1889) vefat eylemiştir. Bilgili olup kulaklarında sağırlık vardı. (II. 424/25)

Rûmî Mustafa Efendi (Müftü Baba) Kadirî şeyhi olup 1206'da (1791/92) vefat eyledi. Yusufpaşa'da medfundur. (IV. 451)

Rumiye Şeyhi *bak.* Mahmud Efendi

Rus *bak.* Hasan Ağa

Rûşen Mehmed Efendi Celvetîye'den, Mudanya'da sâkin Şeyh Abdurrahman Efendi'nin oğlu olup 1132'de (1720) doğdu. 1149'da (1736/37) babasıyla İstanbul'a gelip babası Kapıağası Tekkesi şeyhi oldu, bu da ilim tahsiline çalıştı. Çorlulu Pertevî Efendi'den el aldı. Selâtîn camileri vâizleri katarına dahil oldu ve Sultan Ahmed Camii vâizi oldu. 1188'de (1774) Üsküdar'da Hüdâî Tekkesi'ne şeyh oldu. 1198'de (1784) azledildi. Kısa süre sonra bu tekkeye ikinci defa şeyh oldu. 16 Şa'bân 1209'da (8 Mart 1795) vefat eyledi. Âlim, fâzıldı. İkinci oğlu Şemseddin Efendi mevâlîden olduğundan, şeyhliği üçüncü oğlu Mu-

danyalızâde Mehmed Sihâbeddin Efendi'ye verildi. Bunun vefatında oğlu Abdürrahim Nesib Efendi'ye ve bunun da vefatında oğlu Rûşen Efendi'ye verilmiştir. Uzun müddet şeyh ve Meclis-i Meşâyih reisi olduğu halde 22 Rebiyülâhir 1309'da (25 Kasım 1891) vefat eylemiştir. Tekkede medfundur. Yaşı 80'i aşkın, yumuşak huylu ve alçakgönüllü bir zat idi. (II. 422)

Rûşenîzâde *bak* İbrahim Efendi; Ni'metullah Efendi

Rûşenzâde *bak.* Muhyiddin Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Ömer Paşa; Ömer Paşa (Seyyid)

Ruznâmeci *bak.* İbrahim Efendi

Rükneddin Efendi (Zeyrekzâde) Zeyrek Mehmed Efendi'nin oğludur. Tahsilden sonra müderris ve Amasya müftüsü oldu. Sonra Edirne kadısı, 917'de (1511) İstanbul kadısı, 920'de (1514) Anadolu kazaskeri ve 921'de (1515) Rumeli kazaskeri oldu ve o sene Mısır beyi Kansu Gavri'ye sefâretle gönderildi. 922'de (1516) dönüp 924'de (1518) emekli oldu. 929'da (1523) Edirne'de yerleşik iken vefat etmiştir. Babasının vefatında küçük olduğundan yaşı 60'a ulaşmıştı. Edirne'de bir mektep yaptı. Orada medfundur. Hâkim, müteşerri idi. (II. 416)

Rümeyse (Şerif) Şerif Ebû Bahy'in oğludur. 701'de (1301/02) Mekke beyine muhalif oldu. 715'de (1315/16) Mekke beyi oldu ve 719'da (1319) azledildi. 720'de (1320) Mekke'nin yarısına kardeşi Atîfe (Uteyfe) ile ortak oldu. 746'da (1345/46) vefat etti. (II. 420)

Rümeyse (Şerif) Şerif Muhammed bin Aclân'ın oğludur. 818'de (1415) Mekke beyi olup o sene içinde ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (II. 420)

Rüstem (Kara) Karaman ulemâsındandır. Sonra Osmanlı Devleti'nin hizmetinde bulundu. Hatta kazasker iken Hayreddin Paşa'ya, ganimetin beşte birinin alınması şer'î olduğunu ihtar ile aldırmıştır. I. Murad devrinde (1361-1389) vefat eyledi. (II. 377)

Rüstem Ağa Filibelidir. Eşrafdan olup zengin olduğundan İstanbul'da nâm kazandı. 1124'de (1712) vefat etmiştir. (II. 378)

Rüstem Ağa Cebbarzâde Celâl Paşa'nın hazinedarı olup Haleb valisi iken kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1860'lar) vefat eyledi. (II. 379)

Rüstem Ahmed Ağa Kapdan Mehmed Husrev Paşa'nın hazinedarı iken kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1860'lar) vefat eyledi. (II. 379)

Rüstem Ahmed Bey Bahriyeden yetişip miralay ve liman reis muavini olup Şevvâl 1305'de (Haziran 1888) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 379)

Rüstem Bey (Hacı) Kürt beylerinden olup bir aralık İran şahı İsmail'e ve sonra I. Selim'e (Yavuz) (hd 1512-1520) sığınmıştır. Yine ayrılık tavrı sezilince katledilmiştir. (II. 377)

Rüstem Beyzâde *bak.* İbrahim Bey

Rüstem Çelebi Bir mescid sâhibi olup Kurşunlu Mahzen'de mektep ve çeşme yaptı. Bu mescide Reisülküttab İsmail Efendi minber koymuştur. (II. 378)

Rüstem Ebûbekir Paşa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip nizâmiye ordusunun kuruluşunda süvari olmuş ve az vakitte miralay ve 1256'da (1840) süvari livâsı olmuştur. 1258'de (1842) ferik olup Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) Ankara valisi ve sonra hassa or-

dusu erkânından oldu. 1259'da (1843) Hassa Meclisi reisi ve Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) vezirlikle Anadolu Ordusu müşiri oldu. Receb 1262'de (Temmuz 1846) ayrılıp Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) Edirne valisi olup Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) ayrıldı. 1269'da (1852/53) Selânik, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Edirne valisi olup Receb 1272'de (Mart 1856) azledilmiş ve iki sene müddetle sürülmüştür. Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Üsküp valisi olup Ramazan 1279'da (Şubat-Mart 1863) azledildi. Receb 1282'de (Kasım-Aralık 1865) vefat eyledi. Üsküdar'da Nasûhî Tekkesi'nde medfundur. (II. 379)

Rüstem Halife Göynüklüdür. Hisar'da, Nakkaş Ali Mahallesi'nde bir mektep hocası ve Hacı Halife'nin müridi olup 917'de (1511) vefat etti. Bursa'da Lâmiî Çelebi yakınında medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (II. 377)

Rüstem Hoca Tacirdir. Adına bir mescid yaptı. (II. 378)

Rüstem Mehmed Ağa II. Mahmud devrinde (1808-1839) kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1860'lar) vefat eyledi. (II. 379)

Rüstem Mehmed Efendi Enderûn'dan yetişme olup 1213'de (1798/99) kahvecibaşı ve mâbeynci olmuş, sonra müderrislikle çerağ olmuştur. Mekke ve Muharrem 1226'da (Şubat 1811) İstanbul pâyesi verilmiş ve 1229'da (1814) ilmiye yolunu terk eylemiştir. Sonradan vefat eyledi. Çok malı olup 120 kese geliri vardı. (II. 378)

Rüstem Paşa Arnavutdur. Haremde terbiye görüp rikâb ağalığı ile çıktı. Sonra Diyarbekir valisi olup 950'de (1543) Mihrimâh Sultan'la nikâhlandı ve vezirlik ihsan buyuruldu. 951'de (1544) üçüncü vezir iken sadrazam olmuştur. 960'da (1553) azledildi. 962'de (1555) ikinci defa sadrazam oldu. 26 Şevvâl 968'de (10 Temmuz 1561) vefat eyledi. Şehzâde Camii'nde, bir oğluyla beraber türbesinde medfundur. Zengin, tedbirli, akıllıydı. Zevcesinin birçok hayrâtı olup halen torunlarındadır. Tahtakale'de, Hacı Halil Mescidi'ni camiye çevirdi. Kebeci Hanı'nda da bir mescit yaptı. Çeşnigir Camii'ni, sultanının dâyesi Âsiye Hatun yaptırmışsa da, Rüstem Paşa'nın çeşnigiri Ali Efendi, odaları üstüne yapmakla o adı aldı. Paşanın, Mihrimâh Sultan'dan oğlu ve kızları olup yirmişer-otuzar yaşlarında vefat ederek annelerinin Üsküdar'daki camiinde türbeye defnolunmuşlardır. Başka zevcesinden olan oğlu Osman Bey'dir(→). (II. 377/78)

Rüstem Paşa Ferhâd Paşa'nın delibaşısı olup sonra Bihke mutasarrıfı olarak ve I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat eyledi. (II. 378)

Rüstem Paşa Kars mutasarrıfı Sefer Paşa'nın oğlu veya yeğenidir. I. Süleyman (Kanunî) devrinde ecdadının tayin olunduğu Ahıska beylerbeyiliğine nâil oldu. 1058'de (1648) Gürcü Nebi harbinde bulunup hayli müddet bu görevde kalmış ve 1073'de (1662/63) çocuksuz vefat eylemiştir. (II. 378)

Rüstem Paşa Kara Mehmed Paşa'nın kethüdâsıdır. 1095'de (1684) Karaman beylerbeyi olup 1101'de (1689/90) Sofya muhafızı olmuştur. O sene vefat eyledi. Kardeşi Ali Paşa'dır ki, 1106'da (1694/95) Hersek mutasarrıfı olmuştur. (II. 378)

Rüstem Paşa Bosnalıdır. İran taraflarındaki savaşlarda yiğitliğini isbat ederek Erdebil muhâfızı olmuştur. Tebriz'i feth ve istilâdan sonra İstanbul'a gelip 1143'de (1730/31) vezir rütbesiyle Revan seraskeri ve Konya valisi oldu. Cemaziyelâhir 1144'de (Aralık 1731) azledildi. Ardından vefat eylemiştir. Cesur ve tedbirliydi. (II. 378)

Rüstem Paşa Firarî Ahmed Paşa'nın kölesi olup sonra damadı oldu. Askerlikten yetişerek topçu istihkâm miralayı, Ramazan 1263'de (Ağustos-Eylül 1847) Karadeniz muhâfızlığıyla mîrlivâ ve 1269'da (1852/53) istihkâm livâsı ve sonra ferik olarak 1276'da (1859/60) vefat eyledi. (II. 379)

Rüstem Paşa Müherdishane'den yetişerek livâ ve fabrikalar nâzırı oldu. 23 Safer 1289'da (2 Mayıs 1872) vefat eyledi. Eyüp'de, "Halil Hamid Paşa kızı Ubeyde Hanım" kabri yanında medfundur ki, annesi veya akrabasından olmalıdır. (II. 379)

Rüstem Paşa Leskoviklidir. Zengin olup bir aralık mîrimîran olmuş ve İstanbul'da ikametle muhakeme-i maliye riyâsetine tayin edilmişti. Az müddette, Zilka'de 1285'de (Şubat-Mart 1869) azledilmiş ve Safer 1299'da (Ocak 1882) vefatına kadar konağında kalmıştır. Merkezefendi'de medfundur. Oğlu Vehib Paşa'dır(→). Diğer oğlu Kânî Paşa'dır. (II. 379)

Rüstem Paşa (Güzelce) Enderûn'dan yetişme olup büyük hizmetlere geçti. Çıktıktan sonra yeniçeri ağası ve sonra Budin beylerbeyi olmuştur. 15 Receb 946'da (26 Kasım 1539) vefat etti. Ayas Mehmed Paşa'nın damadı, kabiliyetli bir zat idi. Oğlu ulemâdan Hüseyin Hasibî Efendi'dir. Kızının oğlu 1015'de (1606/07) vefat eden *Hilye-i Hakanî* yazarı Mehmed Bey'dir. (II. 377)

Rüstem Paşazâde I. Süleyman'ın (Kanunî) damadı Rüstem Paşa hânedanıdır. Kızı Ayşe Hanım Sultan'dan evlâdına "Mihrimâh Sultanzâdeler" de denir. Halen bu soydan gelenler vardır. Bu soy ile Cağaloğlu Sinan Paşa soyu birleşmiştir. Ondan Semin Mehmed Paşa gelmiştir. Leskovikli Rüstem Paşa oğullarına da böyle denirse de bunlar Arnavutluk hânedanlarındandır. Bunlardan beylerbeyi pâyeli Kânî Paşa vardır. (IV. 692)

Rüstem Vasfî Efendi Sofyalıdır. İsfendiyar sülâlesinden olup Vidin'e ve sonra İstanbul'a geldi. 1270'de (1853/54) vefat eyledi. Âlim, dersiâmdı. (II. 378)

Rüsûhî İsmail Efendi (Hacı) Bâb-ı Seraskerî memurlarından olup Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) Rumeli Ordusu harp defterdarı oldu. 1272'de (1855/56) döndü. 1276'da (1859/60) vefat ederek Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. (II. 381)

Rüsûhî Süleyman Efendi Sofyalıdır. Bâlî Efendi'nin müridi olup şeyh ve vâizdi. Şerî'ate aykırı bazı sözler söylemekle I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında korkusundan saklanıp vefat etti. Şairdir. (II. 381)

Rüşdî Abdurrahman Efendi Müderris olup Zilka'de 1202'de (Ağustos 1788) vefat etti. (II. 382)

Rüşdî Abdurrahman Efendi Şeyh Abdullahzâde Said Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1233'de (Mart 1818) vefat etmiştir. (III. 37)

Rüşdî Ahmed Efendi Müderris ve dersiâm olup bu senelerde (1840'lar) vefat etti. (I. 297)

Rüşdî Ahmed Efendi (Hacı) Edirnelidir. Müderris ve 1283'de (1866/67) Eyüp mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 301)

Rüşdî Ahmed Efendi (Kametîzâde) Kadı olup 1235'de (1819/20) vefat etmiştir. (III. 301)

Rüşdî Ahmed Paşa Sadrazam Gâlib Paşa'nın dairesinde silahdar olduğundan efendisinin ikbâlinde mîrimîranlık ihsan buyurulmuştu. 1243'de (1827/28) Çıldır muhâfızı olup 1244'de (1828/29) ayrılmış ve bir müddet sonra vefat eylemiştir. (II. 383)

Rüşdî Ali Efendi (Alanyalızâde) Karaferyelidir. Babası Abdülhalim Efendi'dir. Kadı olup III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eylemiştir. Şairdir. Kardeşi Şeyhî Efendi de şairdir. (II. 382)

Rüşdî Ali Efendi (Kırk) Hacı Hasan Ağa'nın oğlu olup müderrisdi. 11 Zilhicce 1211'de (7 Haziran 1797) vefat etti. (II. 383)

Rüşdî Bey Gümrük nâzırlarından Edhem Efendi'nin oğludur. Defterhaneden yetişip vergi müdürü ve ûlâ evveli olmuştu. 20 Safer 1306'da (26 Ekim 1888) vefat eyledi. (II. 387)

Rüşdî Efendi Mostarlıdır. 1047'de (1637/38) doğdu. Enderûn'a girip emekli olduktan sonra müderris ve kadı oldu. Zilka'de 1111'de (Nisan-Mayıs 1700) vefat etti. Şair, hoşsohbetti. Oğlu Reşid Hasan Efendi de kadı idi. (II. 382)

Rüşdî Efendi Ruhalıdır. Mevâlîden Es'ad Efendi'ye intisap ettikten sonra Hatibzâde'ye divan kâtibi olmuştur. Sonra kethüdâ kalemi hulefâsından olup I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 382)

Rüşdî Efendi Müderris ve sırasıyla Mekke kadısı olmuştur. 1243'de (1827/28) İstanbul'da vefat edip Beykoz'a defnedilmiştir. (II. 383)

Rüşdî Efendi Kalemden yetişip 1247'de (1831/32) hâcelikle menâsıb-ı ricâle nâil oldu. Sonra Bâb-ı Seraskerî'de çalışıp 1262'de (1846) hassa muhasebecisi olup Muharrem 1263'de (Ocak 1847) azledildi ve sonra vefat etti. (II. 384)

Rüşdî Efendi Âlâiyelidir. Kadı Abdurrahman Paşa torunlarından ve mahrec mevâlîsinden olup 7 Cemaziyelevvel 1302'de (22 Şubat 1885) vefat etti. (II. 387)

Rüşdî Halil Efendi Selâniklidir. Arzuhalcilikle geçindi. 1264'de (1848) vefat etti. Şairdir. (II. 384)

Rüşdî Hasan Efendi (Recebzâde) Müderris ve Üsküdar pâyesiyle Erzurum kadısı oldu. 28 Zilhicce 1228'de (22 Aralık 1813) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Hattatdı. (II. 383)

Rüşdî Hüseyin Hüsnî Efendi Mühürdarzâde İsmail Hakkı Efendi'nin(→) oğlu olup 1235'de (1819/20) doğmuştur. 1249'da (1833/34) mektûbî-i sadârete ve 1261'de (1845) Meclis-i Vâlâ mektûbî kalemine girmiştir. Sonra emekli oldu. 8 Ramazan 1302'de (21 Haziran 1885) 67 yaşında vefat eyledi. La'lî Çeşmesi civarında medfundur. Şair, müellifdi. (II. 387; I. 384)

Rüşdî İbrahim Efendi Erzurumludur. "Çelebizâde" denir. 1259'da (1843) Bosna, 1265'de (1849) Trab-

lusgarb, sonra tekrar Bosna ve Şevvâl 1279'da (Mart-Nisan 1863) Beyrut mollası olmuştur. Sonra vefat eyledi. (II. 384)

Rüşdî İbrahim Efendi (Kethüdâ Hüseyin Ağazâde) Müderris olup 1196'da (1782) vefat etti. Tevekkülçeşmesi'nde medfundur. (II. 382; II. 214)

Rüşdî Mehmed Bey Durak Paşa'nın yeğeni, Abdülkerim Beyzâde Mustafa Kâmil Bey'in oğludur. 1238'de (1822/23) doğmuştur. Mektûbî-i hariciyeye devam ederek serhalife oldu ve şeyhülislâm Sa'deddin Efendi'ye damad olup Şevvâl 1288'de (Aralık 1871/Ocak 1872) maarif tahrirat müdürü ve 16 Receb 1289'da (19 Eylül 1872) Meclis-i Maarif'e aza oldu. 19 Zilka'de 1295'de (14 Kasım 1878) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. Yumuşak huyluydu. (II. 386)

Rüşdî Mehmed Bey Muammer Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Muhacirîn Komisyonu azasından olup istifa ettikten sonra 1301'de (1883/84) Beyrut'a gittiği sırada vefat etmiştir. Yalnızlığı seven sessiz bir zat idi. (IV. 503)

Rüşdî Mehmed Efendi Müderris ve Edirne mollası oldu. Rebiyülâhir 1168'de (Ocak-Şubat 1755) Mekke mollası oldu. Orada vefat eyledi. (II. 382)

Rüşdî Mehmed Efendi Mektûbî-i sadâret hulefâsından olup hâcelikle küçük kale tezkireciliği verilip sonra tezkire-i sânî ve sonra tezkire-i evvel oldu. Safer 1237'de (Kasım 1821) silahdar kâtibi, Şevvâl 1237'de (Haziran-Temmuz 1822) sipah kâtibi ve 1240'da (1824/25) defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu. Receb 1247'de (Aralık 1831) vefat etti. (II. 384)

Rüşdî Mehmed Efendi Barlalıdır. Küçükken İstanbul'a gelip yağlıkçı ve sonra kadı oldu. Bu senelerde (1860'lar) vefat eylemiştir. Şairdir. *Hâl-i Huyûl* isminde bir eseri vardır. (II. 385)

Rüşdî Mehmed Efendi (Sâlihzâde) Şeyhülislâm Es'ad Efendi'nin oğludur. Müderris, 1256'da (1840) fetvâ emini, sonra mahrec pâyesi, 1257'de (1841) Edirne mollası, 1258'de (1842) evkaf müfettişi, Zilhicce 1262'de (Kasım-Aralık 1846) Dâr-ı Şûrâ müftüsü ve bu tarihten Ramazan 1264'e (Ağustos 1848) kadar Mekke ve İstanbul ve Anadolu pâyelerini almıştır. Zilhicce 1265'de (Ekim-Kasım 1849) Rumeli pâyesi oldu. Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) Meclis-i Vâlâ müftüsü, Şevvâl 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) Meclis-i Tanzimat müftüsü ve 1272'de (1855/56) Rumeli kazaskeri olup Safer 1276'da (Eylül 1859) vefat etti. Âlim, fâzıl, yumuşak huylu, nâzikti. (II. 384)

Rüşdî Mehmed Efendi (Şeyh Yusufzâde) Müderris ve Cemaziyelevvel 1266'da (Mart-Nisan 1850) Galata molası oldu. Rebiyülâhir 1267'de (Şubat 1851) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda Kayalar'a defnedildi. (II. 384)

Rüşdî Mehmed Paşa Erzurum ulemâsından Seyyid Ali Efendi'nin oğludur. Kitâbete çalışıp 1198'de (1784) Haleb'e gelerek vali tarafından bazı hizmette çalıştırıldı. Sonra bir müddet mektupçuluk ile bazı vüzerâ yanında ve Ferah Ali Paşa'nın divan kitâbetinde bulundu ve hâcelik ihsan buyuruldu. İstanbul'a gelip Mısır Ordusu nüzûl emânetinde bulunup Fransızlara esir olması hatası üzerine 1214'de (1799/1800) Sakız Adası'na sürül-

dü. Dönüşte bazı vezirlere kapı kethüdâsı, Selânik mübayaacısı, 1221'de (1806) yeniçeri kâtibi, 1222'de (1807) tevkiî ve 1224'de (1809) Sofya nâzırı olup Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) başmuhasebeci olup sonra azledildi. Ramazan 1227'de (Eylül 1812) vezirlikle sadâret kaymakamı olup 24 Muharrem 1229'da (16 Ocak 1814) azledilerek Gelibolu'ya sürüldü. Şevvâl 1229'da (Eylül-Ekim 1814) Silistre valisi olup Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) Vidin ve Şevvâl 1234'de (Ağustos 1819) Bosna valisi olup Safer 1235'de (Kasım-Aralık 1819) vezirliği kaldırılarak İskeçe'de ikamete memur oldu. Sonra Tepedelenli Ali Paşa'nın oğulları üzerine memur olduğundan vezirliği iade olunmuştur. Zilhicce 1236'da (Eylül 1821) harben onlardan Muhtar Paşa ve Sâlih Paşa'yı yok eylemiş olmasıyla kendisine mükâfâten Sofya muhâfızlığı ile Ankara ve Kengırı sancakları verilmiş ve Şa'bân 1237'de (Nisan-Mayıs 1822) Sofya'da vefat eylemiştir. Âlim, fâzıl, tedbirli, mutasarrıftı. Oğlu Muammer Paşa'dır. Sadâret kaymakamlığına, meşhur İbrahim Re'fet Efendi'nin tarifiyle birden davet olunması, ehliyet ve rü'yetinin ne derece kıymeti olduğunu gösterir. (II. 383)

Rüşdî Mehmed Paşa Nakşibendî şeyhlerinden Şirvanî İsmail Sirâceddin Efendi'nin oğlu olup 1245'de (1829/30) doğmuştur. 1267'de (1851) İstanbul'a gelip icazet aldıktan sonra bir müddet Bâyezid Camii'nde ilim öğretti ve sonra Amasya'da muaccelât nâzırı oldu. Dönüşte mahkeme-i teftiş-i evkafa kâtip oldu. Meşrebzâde Ârif Efendi dairesine intisabla kibâra, özellikle Fuad Paşa'ya yakınlık peyda eyledi. Fuad Paşa'nın Şam'a gidişi sırasında birlikte gidip teveccühünü kazanmış, Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Meclis-i Vâlâ azası olup Şevvâl 1279'da (Mart-Nisan 1863) müderrislikten vezirlikle Şam valisi olmuş ve mahrec mevleviyetine nâil olamadığı halde talihi vezir etmiştir. Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) Sayda ve Şam eyaletlerinden müteşekkil Suriye vilâyeti ile kayrıldı. Cemaziyelevvel 1282'de (Eylül-Ekim 1865) ilâveten evkaf nâzırı, Şa'bân 1282'de (Ocak 1866) maliye nâzırı ve Zilhicce 1284'de (Nisan 1868) ilâveten hazine-i hassa nâzırı olup 5 Zilka'de 1285'de (17 Şubat 1869) hazine-i hassa ilâvesiyle dahiliye nâzırı ve 24 Şevvâl 1287'de (17 Ocak 1871) hazine-i hassa ilâvesiyle ikinci defa maliye nâzırı olmuş, 29 Rebiyülevvel 1288'de (18 Haziran 1871) azledilip sonra nafia nâzırlığına tayin olunmuştur. 15 Rebiyülâhir 1288'de (4 Temmuz 1871) adliye nâzırı olup, 10 Receb 1288'de (25 Eylül 1871) azledilerek 15 Şa'bân'da (30 Ekim) Amasya'ya sürülmüştür. 2 Receb 1289'da (5 Eylül 1872) orman ve maadin nâzırı ve 26 Şa'bân 1289'da (29 Ekim 1872) ikinci defa evkaf ve 18 Zilhicce'de (16 Şubat 1873) üçüncü defa maliye nâzırı ve 17 Safer 1290'da (16 Nisan 1873) sadrazam olup 26 Zilhicce 1290'da (14 Şubat 1874) ayrıldı. 10 Rebiyülâhir 1291'de (27 Mayıs 1874) Haleb valisi ve 17 Cemaziyelevvel 1291'de (2 Temmuz 1874) Hicaz valisi olup 11 Şa'bân 1291'de (23 Eylül 1874) Taif'de vefat eylemiştir. Orada medfundur. Âlim, fâzıl, münşî, zeki, cömert, uyumlu ve ilimliydi. Orta boylu, tıknazca, güler yüzlü bir zat idi. Oğlu İsmail Hakkı Bey(→), kardeşi Mustafa Bey'dir. (II. 385)

Rüşdî Mehmed Paşa (Mütercim) Sinop'da, Ayandon kazasında, Hacı Hasan Ağa'nın oğlu olup Muharrem 1226'da (Şubat 1811) doğmuştur. 3 yaşında babasıyla birlikte İstanbul'a gelip Tophane taraflarında büyümüştür. 1241'de (1826) nizâmiye ordusu kurulunca, haftasında asker olmuştur. Yedinci tertip taburu efradından olup 9 senede binbaşı olmuştur. Arnavutköy karakolunda bulunarak Fransızcayı öğrendi. Bu sebepten Bâb-ı Seraskerî mütercimi olup kaymakam ve miralay oldu. 1259'da (1843) Rumeli Ordusu'na livâ olup ardından Maarif-i Umumiye Meclisi ve Dâr-ı Şûrâ azası olmuştur. 1261'de (1845) ferik olup 16 Safer 1263'de (3 Şubat 1847) vezirlikle hassa müşiri olmuştur. Receb 1264'de (Haziran 1848) Dâr-ı Şûrâ reisi ve Receb 1267'de (Mayıs 1851) serasker ve Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) ikinci defa hassa müşiri olup Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) istifa eyledi. Muharrem 1271'de (Ekim 1854) Meclis-i Tanzimat azası, Ramazan 1271 ortalarında (Haziran 1855 başı) ikinci defa serasker olup Rebiyülevvel 1273 (Kasım 1856) başlarında azledildi. 26 Zilhicce 1273'de (17 Ağustos 1857) üçüncü defa serasker olup Rebiyülevvel 1274'de (Ekim-Kasım 1857) azlolunmuş ve Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) tophane müşiri olmuştur. Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) Mecâlis-i Âliye azası olup haftasında Meclis-i Tanzimat reisi oldu. 29 Cemaziyelevvel 1276'da (24 Aralık 1859) sadrazam olup Zilka'de başlarında (27 Mayıs 1860) ayrıldı. Zilhicce'de (Haziran-Temmuz 1860) Meclis-i Hazâin reisi ve Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) dördüncü defa serasker oldu. Avrupa'ya gözlerinin tedavisi için gitmekle derhal döndü.11 Receb 1279'da (2 Ocak 1863) ayrıldı. Safer 1282'de (Temmuz 1865) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 14 Zilhicce 1282'de (30 Nisan 1866) Meclis-i Vâlâ reisi oldu. 21 Muharrem 1283'de (5 Haziran 1866) ikinci defa sadrazam oldu. 6 Şevvâl 1283'de (11 Şubat 1867) beşinci defa serasker oldu. 6 Zilka'de 1284'de (29 Şubat 1868) ayrıldı. 16 Şa'bân 1287'de (11 Kasım 1870) Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. 10 Receb 1288'de (25 Eylül 1871) adliye nâzırı olup 7 Şa'bân'da (22 Ekim) azlolundu. 16 Şa'bân 1289'da (19 Ekim 1872) üçüncü defa sadrazam olup 17 Zilhicce 1289'da (15 Şubat 1873) ayrıldı. 17 Rebiyülâhir 1293'de (12 Mayıs 1876) dördüncü defa sadrazam olup 2 Zilhicce 1293'de (19 Aralık 1876) istifa eyledi. Rebiyülevvel 1295'de (Mart 1878) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 26 Cemaziyelevvel 1295'de (28 Mayıs 1878) beşinci defa sadrazam olup 3 Cemaziyelâhir 1295'de (4 Haziran 1878) azlolundu. Safer 1296'da (Şubat 1879) emekliyken Manisa'da çiftliğine çekilmiştir. Cemaziyelevvel 1299'da (Mart-Nisan 1882) orada vefat eylemiştir. Kabri oradadır. Kanunları bilir, güzel konuşur ve iffetliydi. Oğlu Mahkeme-i Temyiz azasından Reşad Beyefendi'dir. (II. 386)

Rüşdî Mustafa Efendi İzmirlidir. Müderris, müftü oldu. 1135'de (1722/23) vefat eyledi. Şairdir. (II. 382)

Rüşdî Mustafa Efendi Müsevvid Ömer Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve şair olup 1173'de (1759/60) vebadan vefat etti. Sur dışında medfundur. (III. 591)

Rüşdî Mustafa Efendi Giresunludur. "Emirzâde" denmekle tanınırdı.

Müderris ve molla ve nâiplikle gezerek İstanbul pâyesi olmuştu. Edirne nâibi iken 30 Muharrem 1313'de (23 Temmuz 1895) orada vefat eyledi. (IV. 489)

Rüşdî Şerif Efendi Bursalıdır. Dersiâm olup sonra devriye mollası oldu. 1261'de (1845) ve 1269'da (1853) iki defa Ayntab sonra Trablusgarb ve 1274'de (1857/58) Bağdad ve 1280' de (1863/64) Beyrut mollası olduktan sonra mahrece çevrilip bilâd-ı hamse, Mekke ve İstanbul pâyesi olmuştur. 1297'de (1880) vefat eyledi. Yaşlı ve bilgili bir zat idi. (II. 384)

Rüşdî Velîyeddin Efendi (Hacı) Anadoluludur. Şeyhzâde Es'ad Efendi'nin kâtibi olup İran'a beraber gitti ve döndü. 1258'de (1842) vefat etti. Şairdir. (II. 384)

Saâdet Giray Baht Giray'ın oğludur. Kalgay olarak 1173'de (1759/60) vefat etti. (III. 17)

Saâdet Giray 1201'de (1786/87) Kuban başbuğu olup Anapa mutassarrıfı Mustafa Paşa makamına oturttu. Sonra vefat etmiştir. (III. 17)

Saâdet Giray Gazi Giray evlâdındandır. 1246'da (1830/31) vefat eylemiştir. (III. 16)

Saâdet Giray Han I Mengli Giray Han'ın oğludur. Kardeşi I. Mehmed Giray'ın vefatında İstanbul'a geldi. 930'da (1524) Kırım hanlığı ihsan buyuruldu. 938'de (1531/32) azledildi ve İstanbul'a geldi. Zilka'de 944'de (Nisan 1538) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Oğlu Ahmed Giray kalgay olduysa da az vakitte vefat etmiştir. (III. 16)

Saâdet Giray Han II II. Mehmed Giray Han'ın oğludur. Âdil Giray'ın İranlılara esir olduğu harpde bulunarak kurtuldu. Kırım hanı oldu. İki ay sonra dağlara çekildi. 999'da (1590/91) vefat etti. Ömrü 40 sene ve hükümeti 2 aydır. Oğlu Çoban Giray 1030'da (1621) vefat etmiştir. (III. 16)

Saâdet Giray Han III (A'ver) Selâmet Giray Han'ın oğlu Kırım Giray'ın büyük oğludur. Cemaziyelâhir 1102'de (Mart 1691) Kırım hanı oldu. 1103'de (1691/92) azledilerek Bursa'da ikamet etmiştir. 1108'de (1696/97) vefat etmiştir. Cömert, gayretliydi. Yaşı 50'ydi. Oğlu Fetih Giray kendisine nureddin olmuştu. (III. 16)

Saâdet Giray Han IV Hacı Selim Giray Han'ın oğludur. 1102'de (1690/91) kalgay olup 1114'de (1702/03) azledildi. 1120'de (1708) tekrar kalgay oldu. 1129'da (1717) Kırım hanı olup Muharrem 1137'de (Eylül-Ekim 1724) azledildi. Receb 1145'de (Aralık 1732/Ocak 1733) vefat etti. Ömrü 70 yıla yakındır. Hanlığında, kardeşinin oğullarından İslâm Giray nureddin olmuştu. Oğlu Sâlih Giray 1140'da (1727/28) nureddin olup 1143'de (1730/31) azledilmiş ve 1150'de (1737/38) ikinci defa tayin edilip az müddette azledilmiştir. (III. 16)

Saâdet Giray Paşa İslimye'de yerleşik, Cengiz soyundan bir adamdı. Sonra göçünce mîrimîranlık verildi. 23 Rebiyülevvel 1300'de (1 Şubat 1882) vefat etti. Topkapı'da, 1292'de (1875) vefat eden babası Mustafa Ağa'nın yanına defnedilmiştir. Oğlu Dersaâdet İ'dâdî-i Mülkîsi müdür muavini Hüseyin Saâdet Bey'dir. (III. 17)

Saatçi *bak.* Hasan Paşa; Mehmed Paşa

Saatçizâde *bak.* Sâtı' Mustafa Efendi

Saatî Mehmed Çelebi Anadoluludur. Pazar vâizinin oğludur. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat eyledi. Şairdir. *Şengülnâme*'yi yazdı. (III. 2)

Saatîzâde *bak.* Sâib Ali Efendi

Sâbık Efendi Kadı olup I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) vefat eyledi. Şairdir. (III. 2)

Sâbî Çelebi Edirnelidir. İstanbul'a geldi. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. Şairdir. (III. 186)

Sabih Ahmed Efendi Kumkapılı Mustafa Ağa'nın oğludur. Müneccimbaşı kardeşidir. Tokadî Emin Efendi'ye mürid olmuştu. Galata gümrüğü

başkâtibi iken 1199'da (1785) vefat etti. Üç dilde şairdir. *Divan*'ı vardır. (III. 223)

Sabih Ali Efendi Vâlide kethüdâsı Mehmed Paşa hazinedarı Yusuf Ağa'nın oğludur. Mülâzimîn-i ilmiyeden olup 1134'de (1721/22) vefat eyledi. Şairdir. (III. 223)

Sabih Ali Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişip tahvil kesedarı oldu. 1183'de (1769/70) İsâkça önünde vefat etti. Şairdir. Bazı camilere minber koydu ve bir mektep yaptı. (III. 223)

Sabih İzzet Mehmed Bey Mektubî-i sadr-ı âlîden yetişip 1236'da (1820/21) ulûfeciyân-ı yesâr kâtibi oldu. Sonra mütemayiz ile Deâvî Nezâreti kesedarı olmuştur. 13 Muharrem 1279'da (11 Temmuz 1862) vefat edip Topkapı'ya defnedilmiştir. (III. 223)

Sâbir Dede (Parsâ) Ağazâde Mehmed Dede'nin kardeşinin oğludur. Onun vefatında Gelibolu Mevlevîhanesi şeyhi oldu. Sonra Minkarîzâde müderris eylediyse da şeyhliği tercihle tekkesine çekildi. 1090'da (1679) Gelibolu'da vefat eylemiştir. Şair, âlim, mûsikîşinas idi. Melek Ahmed Paşa adına *Tasavvurat*'a, Molla Celâl'in *Gül ü Nevrûz*'una şerhi ve *Divan*'ı vardır. (III. 186)

Sâbir Efendi Nakşibendî şeyhlerindendir. 1171'de (1757/58) vefat edip Müftühamamı civarına defnedildi. (III. 186)

Sâbir Mehmed Pârsâ Efendi Geliboluludur. Babası askerdi. Müderris ve Filibe mollası oldu. Azledilmiş olarak 1091'de (1680) vefat etti. Gelibolu'da medfundur. Molla Câmî'nin *Gül ü Nevrûz*'unu Farsçadan tercüme eyledi. Şair olup *Divan* sâhibidir. Oğlu Abdülbâkî Efendi'dir(→). (IV. 183/84)

Sâbirî Çelebi Haleblidir. 1000 (1591/92) tarihinde vefat etti. Şairdir. (III. 186)

Sâbirî Mustafa Efendi Molla Arab lâkaplı Alâeddin Ali Arabî'nin kızının oğludur. Kadı olup 1000'de (1591/92) vefat eyledi. *Divan*ı sâhibi şairdir. (III. 186; III. 487)

Sâbit Alâeddin Efendi Bosna Üzicesindendir. Rumeli kadılarından olup sonra Tekfurdağı'da müftü ve müderris oldu. Sonra Bosna, Konya ve Diyarbekir mollası oldu. 3 Şa'bân 1125'de (5 Eylül 1712) illet-i zahireden (dizanteri) vefat etti. Her alanda bilgili, şiir ve inşada mâhirdi. *Edhemnâme, Berbernâme* eserlerinden olup *Divan*'ı vardır. (II. 61)

Sâbit Efendi (Benlizâde) Râşid Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb kadısı ve 1244'de (1818/19) Medine kadısı oldu. Giderken Süveyş'de gemisi ateş alıp ailesi ile yandı. Muradzâde Hamid Molla'nın damadıydı. (II. 61/62)

Sâbit Mahmud Paşa Drama hanedanından Halil Bey'in oğludur. Babasının vefatında fazlaca servete nâil oldu. Lâkin buraları Sirozlu İsmail Bey'in nüfuzu altında olduğundan babasıyla kendisinde nüfuz yoktu. İsmail Bey vefat edince o zaman bu gibi nüfuzlular kullanılmadığından bu da getirilip Rebiyülâhir 1233'de (Şubat 1818) arpa emini oldu. Receb 1235'de (Nisan-Mayıs 1820) vezirlikle derbendât nâzırı ve Tırhala valisi oldu. Muharrem 1237'de (Ekim 1821) azledilip Şevvâl 1237'de (Haziran-Temmuz 1822) Mora valisi ve seraskeri ol-

duysa da bir işe yaramayıp Anapolu muhasarasında kimseye nüfuzu tesir etmedi. 20 Rebiyülevvel 1238'de (5 Aralık 1822) üç gün hasta yatarak vefat etti. Oğlu Alâeddin Paşa'dır(→). Dramalı Hasan Haydar Paşa, kardeşinin oğlu olup onun oğlu Râşid Paşa'dır. Tırhala'da iken hazinedarı Şemseddin Bey'e kapıcıbaşılık verildi. (IV. 331)

Sâbit Mehmed Bey (Hekimzâde) Ali Paşa'nın torunlarındandır. Müderris, Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Kudüs mollası, Şevvâl 1280'de (Mart 1864) Edirne mollası ve sonra Mekke pâyesi oldu. 1306 başlarında (1888 sonları) vefat eyledi. Vakfın mütevellisi idi. (IV. 306)

Sâbit Mehmed Efendi Debre hanedanındandır. 1201'de (1786/87) mîrimîranlıkla Bosna eyâletine mutasarrıf oldu. Birkaç sene sonra vefat eyledi. (II. 61)

Sâbit Mehmed Efendi Müderris ve Maraş nakibi oldu. Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) Ayntab mollası olup sonra vefat etti. (II. 62)

Sâbit Mehmed Efendi Kadılardan Tahsin Efendi'nin oğlu olup kâtiplikten yetişip 2. Ordu tahrirat müdürlüğünden azledilmiş olarak 20 Safer 1280'de (6 Ağustos 1863) vefat eyledi. Gümüşsuyu Mezarlığı'nda medfundur. (II. 62)

Sâbit Mehmed Paşa Hasan Paşa'nın oğludur. Büyük kardeşi İshak Paşa 1206'da (1791/92) Çıldır valisi olunca kapıcıbaşı oldu. Receb 1211'de (Ocak 1797) mîrimîran olup Çıldır valisi oldu. 1212'de (1797/98) vezirlik verildi. Sonra Şerif Paşa Çıldır'a girmekle orayı terke mecbur oldu. 1215'de (1800/01) Şerif Paşa'nın azlinde tekrar Çıldır valisi olup girmeyi başaramayınca Şerif Paşa görevde bırakılmış, Zilka'de 1215'de (Mart-Nisan 1801) Erzurum, Zilhicce'de (Nisan-Mayıs) Maraş ve 1217'de (1802/03) Van valisi olarak 1219'da (1804/05) ayrılmış ve 1225 (1810) tarihinde vefat eylemiştir. Genç, akıllı, tedbirli, zekiydi. (II. 61)

Sâbit Mehmed Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişip yâver-i harb-i padişahîlikde bir müddet bulunmuş ve 1877/78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda muharebelerde de bulunarak livâ ve ferik olmuştur. Sonra 5. Ordu erkânından olup Cemaziyelevvel 1313 ortalarında (Kasım 1895 başları) Şam'da vefat eylemiştir. Eskilerden, sarışın ve metindi. (II. 62)

Sâbit Mehmed Paşa Çulha esnafından Ömer Nureddin Ağa'nın oğlu olup 1265'de (1849) doğmuştur. Mühendishane'ye girerek zâbitlikle çıkmış, topçu feriki Seyyid Paşa'ya damad olmuş ve yükselerek miralay ve baruthane müdürü, sonra livâlıkla Tophane'de tecrübe ve harbiye dairelerine aza olarak sonra ferik olmuş, defalarca Almanya'ya giderek silah satın almış ve 7 Rebiyülevvel 1314'de (16 Ağustos 1896) dimağ hastalığından vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. Almanca ve Fransızca bilir ve zekiydi. (IV. 849)

Sâbit Mustafa Efendi Kariye Camii imamı olup 1180'de (1766/67) vefat etti. Şairdir. (II. 61)

Sabrî Abdurrahman Çelebi Molla Arab'ın oğludur. Hazine-i hümâyûn kâtiplerinden olup 20 yıl Bağdad muhasebecisi oldu. Sonra azledilmiş olarak orada iken 999'da (1591) vefat etti. Şairdir. (III. 221)

Sabrî Abdurrahman Efendi (Salbaşzâde) Hasan Efendi'nin(→) oğludur. Tire mollası olup Cemaziyelâhir 1087'de (Ağustos 1676) vefat etmiştir. Şairdir. (III. 315; II. 132)

Sabrî Ahmed Efendi Galatalıdır. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 999'da (1591) vefat etmiştir. Şair ve hattatdı. (III. 221)

Sabrî Hasan Efendi Trabzonludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi oldu. Bu senelerde (1880'ler) vefat etmiştir. (III. 222)

Sabrî Hüseyin Efendi (Alaybeyizâde) Budinlidir. Bosna'da yerleşip 1102'de (1690/91) orada vefat eyledi. Şairdir. (II. 199)

Sabrî Hüseyin Efendi (Hacı) Zilelidir. Müderris ve Meclis-i Maarif azası olup 1283'de (1866/67) vefat etti. Eyüp'de medfundur. İlim ve fazilet sâhibiydi. (III. 222)

Sabrî Mehmed Bey Miralay olup 1293'de (1876) Karadağ'da şehiden vefat eylemiştir. (III. 222)

Sabrî Mehmed Çelebi Mülâzimîn-i ilmiyeden olup 1024'de (1615) vefat etti. Şairdir. (III. 221)

Sabrî Mehmed Paşa İzmirlidir. Tercüme odasına girip taşrada geçici memuriyetlere gönderilmiştir. Emin Muhlis Paşa bunun enistesiydi. Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) mîrimîranlıkla Tulca mutasarrıfı ve sonra Vidin kaymakamı oldu. 3 Safer 1284'de (6 Haziran 1867) vezirlikle Aydın ve 12 Zilka'de 1284'de (7 Mart 1868) Tuna valisi oldu. Ramazan 1285 sonlarında (Ocak 1869 başları) Şûrâ-yı Devlet azası ve 10 Zilka'de 1285'de (22 Şubat 1869) Selânik valisi olup Receb 1288'e (Eylül-Ekim 1871) yakın azledildi. Receb 1289'da (Eylül 1872) İzmir valisi oldu. Azilden sonra 19 Cemaziyelevvel 1293'de (12 Haziran 1876) zabtiye müşiri, 17 Receb 1293'de (8 Ağustos 1876) ikinci defa İzmir ve Rebiyülevvel 1295'de (Mart 1878) Trablusgarb valisi ve Muharrem 1296'da (Ocak 1879) rüsûmat emini olmuştur. 27 Cemaziyelâhir 1297'de (6 Haziran 1880) vefat etti. Sultan Mahmud Türbesi bahçesinde medfundur. Yaşı 60'a yakın, zeki, ılımlı, inşa ve kitâbeti orta, dil bilir, güler yüzlü ve iffetliydi. (III. 222)

Sabrî Mustafa Efendi (Derviş) Kalemden yetişerek ruznâmçe-i evvel kesedarı olup 24 Rebiyülevvel 1237'de (19 Aralık 1821) hâcegân rütbesiyle birden defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 6 Rebiyülâhir 1238'de (21 Aralık 1822) azledildi. 1239'da (1823/24) defter emini, Şa'bân 1240'da (Mart-Nisan 1825) tophane nâzırı, 1241'de (1825/26), 1246'da (1830/31) ve 1250'de (1834/35) üç defa birer sene ruznâme-i evvel olup 1250'de (1834/35) vefat eylemiştir. Hesap işlerinden anlardı. (IV. 472)

Sabrî Mustafa Paşa Askerlikten yetişerek livâ ve ferik oldu. Rebiyülevvel 1256'da (Mayıs 1840) Niş valisi olup Rebiyülâhir 1257'de (Mayıs-Haziran 1841) azledildi. Ordularda erkânlık edip Zilhicce 1262'de (Kasım-Aralık 1846) vezirlikle Harput valisi oldu. Receb 1265'de (Mayıs-Haziran 1849) azlolundu. Cemaziyelâhir 1266'da (Mayıs-Haziran 1850) Yemen valisi olup Cemaziyelevvel 1267'de (Mart 1851) orada vefat eylemiştir. (III. 221/22)

Sabrî Paşa 1230'da (1815) doğdu. 1248'de (1832/33) askere girip rütbesi

yükselerek livâ, 1282 de (1865/66) ferik oldu. 1288 (1871) yılından sonra emekli oldu. Şevvâl 1293'de (Ekim-Kasım 1896) Medine muhâfızı olup o yüce makamda kalmıştır. (III. 222)

Sabrî Seyyid Mehmed Efendi İlmî Ahmed Çelebi'nin(→) oğludur. Kadı idi. 1055'de (1645) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 221; III. 490/91)

Sabuhî Ahmed Dede Babası Tokatlıdır. İstanbul'da doğdu. Bektaşî Kasım Dede'den, sonra Konya'da mevlevîhaneden feyz aldı. Şam Mevlevîhanesi şeyhi olup 1040'da (1630/31) Yenikapı Mevlevîhanesi'ne şeyh oldu. 1054'de (1644) vefat eyledi. Orada medfundur. Kırlarda yatardı. *İhbârât (İhtiyârât)* adıyla *Mesnevî*'ye şerh yazdı. Şairdir. (I 214/15)

Sabuncuzâde *bak.* Mehmed Efendi

Sabunî *bak.* Abdülvehhab Efendi

Sabûrî Hüseyin Efendi Tebrizlidir. İstanbul'a gelip 1269'da (1852/53) vefat etti. Şair, hattat ve ta'likte mâhirdi. *Divan*'ı vardır. (III. 222)

Sabûrî Mehmed Efendi (Dede Çelebi) Şeyh Mustafa'nın oğlu olup 1048'de (1638/39) Filibe'de doğdu. İstanbul'a gelip yine Filibe'ye dönüşte Celvetî şeyhi oldu. Tahsille muhaddis, müfessir dahi oldu. 1079'da (1668/69) yine İstanbul'a gelip Bulgurlu'da Gafûrî Tekkesi şeyhi oldu. Kazasker Abdülkadir Efendi kendine mahsus bir tekke inşa etti, buraya şeyh oldu ve vâizliği dahi verildi. 1120'de (1708) Sütlüce'ye nakletti. 1123'de (1711) Hüdâî Mahmud Efendi Tekkesi şeyhi oldu. 15 Muharrem 1130'de (19 Aralık 1717) vefat eyledi. Fâzıl, âbid olup ilâhîleri vardır. (IV. 214/15)

Sâcidî Ali Efendi İstinyelidir. Müderris ve Galata mollası oldu. 1130'da (1718) fetvâ emini olup 18 Rebiyülevvel 1134'de (6 Ocak 1722) kethüdâ bey odasında aniden vefat etmiştir. "Ak Mahmud Efendi kethüdâsı" diye meşhur bir fakihtir. Şiir ve inşada mâhirdi. (III. 531)

Saçaklızâde *bak.* Mehmed Efendi

Saçbağı *bak.* Mehmed Paşa

Saçlı *bak.* Ahmed Efendi (Hacı); Hâşim Efendi; İbrahim Efendi; Mehmed Dede; Muhyiddin Mehmed Efendi; Mustafa Dede; Osman Efendi

Saçlı Emirzâde *bak.* Abdülevvel Efendi; Abdülvehhâb Efendi

Sa'd Paşa (Şerif) Şerif Zeyd b. Şerif Muhsin'in oğludur. 1079'da (1668/69) babasına halefen Mekke emiri oldu. Sonra Cidde beyi Hasan Bey Medine'ye gidip 1082'de (1671/72) bunu azleylemiştir. Kardeşi Ebû'l-Berekât b. Zeyd emirliğe geçti. Nihayet Osmanlı Devleti'ne sığındı. Rumeli'de iskân ile Vize ve Kırklareli sancakları has verildi. Ancak Mekke'de asayiş sağlanamadı, bu sebepten buna, Hicaz'a yakın olması için Hama ve Humus sancakları verilip 1102'de (1690/91) o tarafa gönderildi ve vezir rütbesiyle ikinci defa Mekke emiri oldu. 1103'de (1691/92) biraz sükûnet geldiyse de 1104'de (1692/93) Şerif Abdullah Mekke emirliğine tayin edildi. (III. 17)

Sada Musallası *bak.* Hüdâyî Çelebi

Sa'deddin Çelebi II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) kazgancıbaşıydı. Kazgancı Mescidi'ni yaptı. (III. 18)

Sa'deddin Efendi Mısır kadılarından olup III. Murad devrinde (1574-1595)

yaşadı. Kadı Sa'dî Mescidi'ni yaptı. (III. 18)

Sa'deddin Efendi Nasûh Nevâlî Efendi'nin oğludur. 984'de (1576) doğdu. Müderris, Üsküdar, Haleb, Şam, Edirne ve Bursa mollası oldu. Safer 1042'de (Ağustos-Eylül 1632) azledilmiş olarak, zâtülcenp hastalığından vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Fâzıl, çalışkan, kısa boylu ve kanburdu. İlmî mehabet ve istikamet sâhibi olup risale ve ta'likatı vardır. (III. 19)

Sa'deddin Efendi Bursa'da, Zeynîler Tekkesi şeyhi olup 1157'de (1744) vefat etti. Orada medfundur. (III. 19)

Sa'deddin Efendi Müderris olup 1165'de (1752) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 19)

Sa'deddin Efendi (Feyzullah Efendizâde) Müderris, molla, Mısır mollası, Muharrem 1160'da (Ocak-Şubat 1747) Mekke kadısı oldu. 1168'de (1754/55) azlolunup 1173'de (1759/60) vefat etti. Karacaahmet Türbesi yanında medfundur. (III. 19)

Sa'deddin Efendi (Sıddîkîzâde) Halil Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1201'de (1786/87) Selânik mollası olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (II. 295; III. 20)

Sa'deddin Efendi (Velî Beyzâde) Ahmed Paşazâde Hacı Velîyeddin Bey'in(→) oğludur. Müderris, molla olup 1206'da (1791/92) vefat etti. (III. 20; IV. 615)

Sa'deddin İbrahim Efendi İstanbulludur. Müderris, 1255'de (1839) Bağdad, 1263'de (1847) Filibe, 1270'de (1853/54) Bosna, 1280'de (1863/64) ikinci defa ve 1287'de (1870/71) üçüncü defa Bağdad mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 21)

Sa'deddin Mehmed Efendi Eyüp'de Yahyâzâde Tekkesi şeyhi olup 1205'de (1790/91) vefat etti. (III. 20)

Sa'deddin Mehmed Efendi Ali Rızâ Efendi'nin oğludur. Müderris, iki defa Bağdad ve 1273'de (1856/57) Bosna mollası olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişmiş ulemâdandır. (III. 20)

Sa'deddin Mehmed Efendi Müderris ve nâib olup Receb 1273'de (Mart 1857) vefat etti. Murad Molla Tekkesi'nde medfundur. (III. 20)

Sa'deddin Mehmed Efendi Müderris Abdülhamid Efendi oğludur. 1213'de (1798/99) doğdu. Müderris, mîrî kâtibi, Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) evkaf müfettişi, 1263'de (1847) mahrec pâyesi, sonra Hanya müftüsü, sonra Mekke, Ramazan 1270'de (Haziran 1854) İstanbul, Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) Anadolu pâyesi, Safer 1275'de (Eylül-Ekim 1858) Meclis-i Vâlâ müftüsü olup 21 Cemaziyelevvel 1275'de (27 Aralık 1858) şeyhülislâm oldu. 11 Cemaziyelâhir 1280'de (23 Kasım 1863) azledildi. 23 Rebiyülevvel 1283'de (5 Ağustos 1866) vefat eyledi. Karacaahmet Türbesi yanında, Feyzullahzâde Sa'deddin Efendi'nin yakınına defnolundu. Bilgili, güzel konuşur, tedbirli, güçlü ve ârifti. Oğlu Reşad Efendi ve damadları Necib Efendi ile Rüşdî Bey'dir. Necib Efendi'nin oğlu mevâlîden Ârif Bey'dir. (III. 20/21)

Sa'deddin Mehmed Efendi Nevrekopludur. Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur. Müderris, Cersiâmdı. 8 Şevvâl 1286'da (11 Ocak 1870) vefat etti. (III. 21)

Sa'deddin Mehmed Efendi (Hacı Safiyeddin Efendizâde) Müderris,

Yenişehr-i Fenâr mollası olup 11 Ramazan 1222'de (12 Kasım 1807) vefat etti. Yenikapı Mevlevîhanesi'nde medfundur. (II. 20)

Sa'deddin Mehmed Efendi (Hasancanzâde) Nedim-i sultanî Hasan Can'ın oğludur. 943'de (1536/37) doğdu. Müderris olup Muharrem 981'de (Mayıs 1573) III. Murad'a muallim oldu. Tahta çıkışında 983'de (1575) hâce-i sultanî vazifesi ihsan buyuruldu. 1003 (1595) tarihlerinde yeni padişah III. Mehmed'in muallimi dahi vefat etmekle makamında bırakıldı. Şa'bân 1006'da (1 Nisan 1598) ilâveten şeyhülislâmı oldu. 12 Rebiyülevvel 1008'de (2 Ekim 1599) Mevlûd Alayı'na Ayasofya'ya gideceği sırada abdest alırken aniden vefat etti. Yaşı 65'di. Namazını Sun'ullah Efendi kılıp tabutunu dört oğlu götürmüştür. Eyüp'de, dârülkurrâsında medfundur. Âlim, fâzıl, üç dilde şairdi. *Tâcü't-Tevârih*'i yazdı. Oğullarından üçüncüsü Mes'ud Efendi Sahn müderrisi iken vefat etmiştir. 26 yaşındaydı. Eğri seferinde bulunduğundan "Gazâya terk-i mal ve terk-i evlâd eyledik, geldik" nazmı bunun içindir. Birinci ve ikinci oğlu Mehmed Efendi ve Es'ad Efendi şeyhülislâm, dördüncü ve beşinci oğulları Abdülaziz Efendi ve Sâlih Efendi kazasker oldu. Torunlarından Ebû Said Mehmed Efendi ve Bahâî Efendi ile torununun oğlu Feyzullah Efendi de şeyhülislâm oldular. Sonra evladına "Biraderzâde" denip 1200 (1786) başlarında kadar yetişip onlardan en sonra olan Biraderzâde Ya'kub Efendi'dir. (III. 18/19)

Sa'deddin Mehmed Efendi (İsâzâde) Mehmed Rızâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 1260'da (Kasım-Aralık 1844) Selânik, sonra Bursa mollası ve Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) Mekke ve sonra İstanbul pâyesi oldu. 1284'de (1867/68) vefat etti. Ebûssuûd Efendi evlâdından olduğundan, onun yanına, Eyüp'e defnedildi. (III. 21)

Sa'deddin Mehmed Efendi (Kaşıkçızâde) Murtaza Efendi'ye şeyhülislâmlığında mektupçu oldu. Sonra Selânik mollası, 1199'da (1785) Mısır mollası oldu. 20 Cemaziyelevvel 1202'de (27 Şubat 1788) vefat etti. (III. 20)

Sa'deddin Mehmed Efendi (Mektubîzâde) Sadreddinzâde Mektûbî Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke kadısı olup azledilmiş olarak 15 Ramazan 1187'de (1 Kasım 1773) vefat etti. Fındıklı Camii'nde medfundur. Oğlu Kemâleddin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 20)

Sa'deddin Mehmed Efendi (Mes'udzâde) İsmail Efendi'nin(→) oğludur. 1181'de (1767/68) Yenişehr-i Fenâr kadısı, 1189'da (1775) Bursa mollası olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 19; IV. 366)

Sa'deddin Paşa Azmzâde İsmail Paşa'nın oğludur. Babası sâyesinde mîrimîran oldu. Receb 1159'da (Temmuz-Ağustos 1746) ber-vech-i malikâne Trablusşam sancağı verildi. Muharrem 1164'de (Aralık 1750) vezirlikle Haleb, 1165'de (1752) Sayda, Şevvâl 1165'de (Ağustos-Eylül 1752) cerde başbuğluğuyla Trablusşam, Receb 1170'de (Mart-Nisan 1757) Mısır, ardından Maraş ve Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) ikinci defa Sayda ve 1172'de (1758/59) Cidde valisi olup Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) azledilmiştir. Rebiyülevvel 1174'de (Ekim-Kasım 1760) Maraş ve

ardından Konya ve Safer 1175'de (Eylül 1761) Rakka ve Zilka'de 1175' de (Haziran 1762) Bağdad valisi oldu. Rakka'da iken Muharrem 1176'da (Temmuz-Ağustos 762) vefat eylemiştir. Hama, Şam, Trablus, Humus ve Lâzkiye'de hayır eserleri vardır. Nasûh Paşa ile 3 kızı kaldıysa da soyu oğlundandır. Sâdık, doğru idi. (III. 19)

Sa'deddin Yahyâ Efendi (Bahâîzâde) Ebûssuûd oğlu Ahmed Efendi' nin oğlu ve Şeyhülislâm Bahâî Efendi'nin kızının oğludur. Müderris iken 28 Receb 1129'da (8 Temmuz 1717) vefat etmiştir. (III. 19)

Sâdık Abdullah Bey (İncekarazâde) İncekara Ali Efendi'nin torunlarındandır. Başmukataacı olup 20 Cemaziyelevvel 1201'de (10 Mart 1787) vefat ederek dedesinin yanına defnedilmiştir. (III. 191)

Sâdık Ağa (Hacı) Yükselerek kapıcıbaşı ve sonra başkapıcıbaşı, yani mîrialem olmuştur. Azledilmiş olarak 1154'de (1741) vefat etti. (III. 189)

Sâdık Bey Bâb-ı Seraskerî kâtiplerinden olup Zarif Paşa'ya damad oldu. Yükselerek nizâmiye kâtibi ve sonra Dâr-ı Şûrâ azası, 1288'de (1871) istinaf mahkemesi azası, Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) cünha reisi, Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) muhâkemat-ı cezaiye reisi ve azilden sonra adliye müfettişi, Rebiyülevvel 1294'de (Mart-Nisan 1877) Mahkeme-i Temyiz azası olup 1295' de (1878) vefat etti. Anadoluhisarı'na defnedildi. (III. 197)

Sâdık Bey (Hacı) Sa'dullah Efendi' nin(→) oğludur. Bâb-ı Seraskerî süvari dairesinde iken 1314'de (1896/97) vefat eyledi. (IV. 600; IV. 905)

Sâdık Çelebi Edirnelidir. III. Murad devri (1574-1595) şairlerindendir. (III. 188)

Sâdık Çelebi Belgradlıdır. I. Ahmed devri (1603-1617) şairlerindendir. (III. 188)

Sâdık Efendi Ahmed'in oğludur. Müderris, Mekke mollası ve Medine müftüsü olarak 1079'da (1668/69) vefat etmiştir. Fâzıldı. (III. 188)

Sâdık Efendi Baltacılıktan müderris ve bostancılara müfettiş oldu. 1 Şa' bân 1204'de (16 Nisan 1790) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 191)

Sâdık Efendi Debbağlar yazıcısı olup Şemsîye tarikatinden olduğundan 1235'de (1819/20) Balçık Tekkesi'ne şeyh oldu. Hasta iken tekkeyi satıp Zilka'de 1242'de (Haziran 1827) vefat etmiştir. (III. 194)

Sâdık Efendi Bâyezid Camii imamı ve bostancılar müfettişi olup müderris olmuştu. 1 Şa'bân 1243'de (17 Şubat 1828) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 194)

Sâdık Efendi Edirnelidir. 1247'de (1831/32) doğdu. 1264'de (1848) Enderûn ağaları arasına dahil oldu. 1270 (1853/54) yılından sonra vefat etti. Usta şairdir. (III. 196)

Sâdık Efendi Ünlü dersiâm olup Sarıyer'de sâkin müttaki ve zâhid bir zat idi. Bir iki defa sürülüp affolunduktan ve hacc eyledikten sonra 1290'a (1873) doğru vefat eyledi. Şâkirdleri de zühd ve ittika ederek muallimlerinin mesleğini muhafaza etmişlerdir. (III. 196)

Sâdık Efendi Giritlidir. Bâbıâlî'den yetişip *Ceride-i Havadis*'de muharrirlik dahi etmiştir. Sonra Girit mektupçusu, Zilhicce 1285'de (Mart-Nisan

1869) dahiliye mektupçusu ve 1288'de (1871) Sakız mutasarrıfı ve azilden sonra 1293'de (1877) ikinci defa mutasarrıf olmuştur. Az müddet sonra vefat eyledi. Usta kâtiplerdendi. Oğlu Ziyâ Bey sadâret mektupçusu olup kardeşi Muhtar Efendi de serasker mektupçusu bulunuyor. Bunlar da kâtip, zeki ve alçakgönüllü zatlardır. (III. 197)

Sâdık Efendi (Münib Efendizâde) Müderris, 1238'de (1822/23) Galata mollası ve 1246'da (1830/31) bilâd-ı hamseden sonra Medine mollası oldu. Orada vefat eyledi. (III. 195)

Sâdık Halife Kıraat-ı seb'a'ya malik bir muallimdi. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat eyledi. (III. 187)

Sâdık Lebib Efendi Mîrimîrandan Salnalı Abdullah Paşa'nın oğludur. 1160'da (1747) doğdu. Mektûbî-i defterî hulefâsından olup defterî kesedarı oldu. 1222'de (1807) cizye muhasebecisi, sonra başmuhasebeci ve sonra Anadolu muhasebecisi olup 17 Şevvâl 1227'de (24 Ekim 1812) vebadan vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Üç dilde şairdir. (III. 192)

Sâdık Mehmed Kastamonuludur. Âbid bir adam olup Köprülü Mehmed Paşa vasıtasıyla padişahın huzuruna girme şerefine mazhar olmuştu. Bu senelerde (1670'ler) vefat etti. (III. 188)

Sâdık Mehmed Ağa Ricâlden Mehmed Emin Ağa'nın oğludur. Yetişerek kapıcıbaşı oldu. 1156'da (1743) kapıcılar kethüdâsı vekili, 1159'da (1746) darbhane emini, Zilhicce 1161'de (Kasım-Aralık 1748) mîrahûr-ı evvel vekili ve o sene kapıcılar kethüdâsı ve sonra yine darbhane emini olup Cemaziyelâhir 1164'de (Mayıs 1751) azledilmiş, Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) mîrahûr-ı evvel olup azilden sonra 1168'de (1754/55) sipahiler ağası ve azledilerek Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) silahdar ağası oldu. 22 Zilhicce 1177'de (22 Haziran 1764) vefat etti. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. Okuyup yazmış, hizmet ehliydi. Çatalçeşme Mescidi'ne minber koydu. Oğlu Tâhir Ağa'dır. Bir oğlu da Abdülvehhâb Efendi'dir(→) (III. 189)

Sâdık Mehmed Ağa Enderûnludur. Yetişerek Rebiyülâhir 1234'de (Şubat 1819) seferî kethüdâsı oldu. Şevvâl 1238'de (Haziran-Temmuz 1823) azledildi. Azilden sonra Safer 1241'de (Eylül-Ekim 1825) vefat etti. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 194)

Sâdık Mehmed Ağa (Hâfız) III. Selim devrinde (1789-1807) mûsikîşinas olduğundan musâhib-i padişahî oldu. Sonra azledilip Ramazan 1230'da (Ağustos 1815) vefat etti. Fındıklı'da, Keşfî Ca'fer Efendi Dergâhı'nda medfundur. Mûsikîde büyük şöhreti olup beste, şarkı ve semâileri vardır. Oğlu Sâlim Mehmed Bey'dir(→). (III. 193)

Sâdık Mehmed Bey Ricâlden Halil Mehmed Efendi'nin(→) oğlu olup hâcegândan olmuştur. 1185'de (1771/72) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 190; II. 296)

Sâdık Mehmed Bey Girit defterdarı Hacı Hasan Efendi'nin oğludur. Maliyeden yetişip Şa'bân 1262'de (Ağustos 1846) sânîye ile Anadolu vâridat muhasebecisi, 1263'de (1847) Rumeli defterdarı olup birkaç ay geçince tekrar vâridata muhasebeci oldu. Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Büyük oğlu Âtıf Bey, Mısırlızâde Hâlid Efen-

di'nin kızı Safvet Hanım'la evlenip vefat etmiştir. Ondan umum mekâtib-i rüşdiye müdürü Celâl Bey doğmuştur. Diğer oğlu Rif'at Bey, ricâlden Ârif Efendi'ye damad olup 1313'de (1895/96) Canik'de vefat eylemiştir. (III. 196)

Sâdık Mehmed Bey (Kesriyelizâde) Ahmed Paşa'nın(→) torunu, Osman Bey'in oğludur. Müderris olarak 21 Zilka'de 1215'de (5 Nisan 1801) vefat edip Mevlânâkapı'da defnedildi. (I. 252)

Sâdık Mehmed Bey (Safiye Sultanzâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1167'de (1743/44) gurebâ-yı yesâr kâtibi, 1173'de (1759/60) ulûfeciyân-ı yesâr kâtibi, sonra Anadolu muhasebecisi ve mansıpları devrederek 1190'da (1776) ruznâme-i sânî oldu. 1194'de (1780) vefat etti. Beşiktaş'da, ailesi yanında medfundur. Oğlu Mustafa Bey'dir. (III. 190)

Sâdık Mehmed Dede Selim Dede'nin(→) oğludur. 1190'da (1776) Kasımpaşa Mevlevîhanesi, 1191'de (1777) Galata Mevlevîhanesi şeyhi olup o sene vefat eylemiştir. (III. 56) [III. 612'de İsâ Dede'nin oğlu olduğu, 1185'de (1771/72) babasının vefatı üzerine Galata Mevlevîhanesi'ne şeyh olup 1186'da (1772/73) vebadan vefat ettiği ifade edilmektedir.]

Sâdık Mehmed Efendi Nahcıvanlıdır. Müderris, 1011'de (1602/03) Gence mollası oldu. Ramazan 1011'de (Şubat-Mart 1603) orasını İranlılar aldığından İstanbul'a döndü. 1015'de (1606/07) Lefkoşe'ye kadı ve müftü oldu. Sonra Filibe ve başka mevleviyetleri dolaşıp nihayet Sofya mollası oldu. Receb 1027'de (Temmuz 1618) vefat etti. (III. 188)

Sâdık Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcelik verildi. 1176'da (1762/63) piyade mukabelecisi olmuştur. 1184'de (1770/71) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (III. 190)

Sâdık Mehmed Efendi Hacı Ali Efendi'nin oğlu olup hâcelik verildi ve kethüda kâtibi olup 1196'da (1782) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 190)

Sâdık Mehmed Efendi Üsküdarlı İsmail Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1197'de (1783) vefat etti. Sultanselim'e defnedildi. (I. 365)

Sâdık Mehmed Efendi Mektûbî-i sadâret halifelerinden olup Beşiktaş Mescidi'ni bina etmiştir. I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) vefat eylemiştir. (III. 190)

Sâdık Mehmed Efendi Mektûbî-i sadâretten yetişerek başhalife oldu. 1202'de (1787/88) silahdar kâtibi ve Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) sadâret mektupçusu oldu. Bir aralık azlolundu. Sonra 1213'de (1798/99) ikinci defa mektûbî-i sadâret olup orduyla Mısır'a gitti. Rebiyülevvel 1214'de (3 Ağustos 1799) Şam'da vefat eylemiştir. Üsküdar'da adına taş dikilmiştir. Doğru, münşî idi. (III. 191)

Sâdık Mehmed Efendi Babası Balat'da Camcı Abdî olup 1151'de (1738/39) doğdu. Dayısı Kanbur Abbas Vesim Efendi'den tabipliği öğrenip 1194'de (1780) Yenişehir mollası Mes'udzâde'ye kethüdâ oldu. 1197'de (1783) müderris, 1203'de (1788/89) reis-i etıbbâ, 1205'de (1790/91) İzmir mollası, 1207'de (1792/93) Edirne mollası ve 1209'da (1794/95) Mekke pâyesi oldu. 1211'de (1796/97) ser-tabâbetten azledildi. 1214'de (1799/1800)

İstanbul kazası tevcihinde istifa eylemekle malihülya iletine (melankoli) uğramış ve bir müddet sonra sâkinleşmiş, bu defa da felç olmuştur. 10 Şa'bân 1215'de (27 Aralık 1800) vefat eylemiştir. Nasûhî Tekkesi'ne defnedildi. Damadı Mihrikebîrzâde Derviş Mehmed Efendi(←) ve torunu Sâdık Mehmed Efendi(→) olup Eyüp'de defnedilmişlerdir. (III. 192)

Sâdık Mehmed Efendi Erzincanlı Müftîzâde Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, dersiâm olup 1223'de (1808) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (III. 192)

Sâdık Mehmed Efendi Enderûnludur. Müderrislikle çıktı. 8 Ramazan 1242'de (5 Nisan 1827) vefat etti. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (III. 194)

Sâdık Mehmed Efendi Cağaloğlu'nda oturan bir mûytabın (kıl dokuyucu) oğludur. Üç yaşında yetim kaldı. Komşularından, ketebeden İbrahim Efendi vesâyetinde büyüyüp defterdar mektupçusu kalemine girdi. Sonra Mısır seferine gidip âmedî odasına girdi. Hüsnî Bey'e, riyâsetinde mühürdar olup sonra âmedî-i Divan-ı Hümâyûn olmuştur. Şevvâl 1236'da (Temmuz 1821) tezkire-i evvel, 5 Safer 1238'de (22 Ekim 1822) reisülküttab, 18 Rebiyülâhir 1239'da (10 Aralık 1823) sadâret kethüdâsı ve 1241 başlarında (1825 ortaları) tophane nâzırı oldu. O senenin Zilka'desinde (Haziran 1826) Amasya'ya gönderildi. 1243'de (1827/28) Bursa'ya getirildi. Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) affolunup gelişinin 3. günü tersane emini olup 4 Zilka'de 1244'de (8 Mayıs 1829) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1245'de (1829/30) Rusya ile barış görüşmelerinde murahhas oldu. Aynı yıl azlolunup Bağdad'a gönderildi. 1246'da (1830/31) yolda vefat etti. Kâtipdi. (III. 194/95)

Sâdık Mehmed Efendi Kasapbaşı kâtibi ve Ferruh Kethüdâ Camii mütevellisi olup 1252'de (1836/37) vefat etmiştir. (III. 195)

Sâdık Mehmed Efendi Enderûnludur. Yetişerek hazine-i hümâyûn başkâtibi, Ramazan 1251'de (Aralık 1835-Ocak 1836) hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup 3 Rebiyülevvel 1265'de (27 Ocak 1849) vefat etmiştir. Eyüp'de Emir Efendi'de medfundur. (III. 196)

Sâdık Mehmed Efendi Çerkeşî Mehmed Efendi'nin damadı ve Ayasofya müderrisi olup 13 Receb 1265'de (5 Haziran 1849) İzmir pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1267'de (Mart 1851) Medine mollası olup orada vefat eyledi. Fâzıl, kâmildi. (III. 196)

Sâdık Mehmed Efendi Ser-etıbbâ Sâdık Mehmed Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup Ramazan 1267'de (Temmuz 1851) vefat etti. Eyüp'de defnedildi. (III. 192)

Sâdık Mehmed Efendi Niğdelidir. Devriyeden iki defa Filibe mollası, 1268'de (1851/52) Bosna mollası ve 1275'de (1858/59) yine Bosna mollası olmuştur. Sonra vefat eyledi. (III. 196)

Sâdık Mehmed Efendi Âlî Paşa dairesi imametinden müderris ve imam-ı sânî-i padişahî olup Muharrem 1287'de (Nisan 1870) İzmir mollası olarak 1296 (1879) yılından sonra vefat eyledi. Sesi güzel ve mûsikîşinasdı. (III. 196/97)

Sâdık Mehmed Efendi Seyyid Ömer Efendi'nin oğlu olup müderris ve 55

sene Mahmutpaşa Mahkemesi başkâtibi olmuştur. 1302'de (1884/85) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 197)

Sâdık Mehmed Efendi Bâb-ı Seraskerî'den yetişip senelerce mektûbî, 30 seneden fazla müsteşar muavinliğinde bulunmuş ve terfi ederek Cemaziyelevvel 1294'de (Mayıs-Haziran 1877) ûlâ sınıf-ı evveli olmuştu. 20 Cemaziyelevvel 1315'de (17 Ekim 1897) vefat eyledi. Yaşı 80'e yakın, güzel ahlâk sâhibi, iffetli bir pîrdi. (IV. 860/61)

Sâdık Mehmed Efendi (Alacacızâde) Tirelidir. Mahkeme kâtiplerinden olup *Fenârî*'yi ezberlemişti. Halil Efendi'nin şeyhülislâmlığında müdir-i umûru oldu. Müderrislikten Ayntab mollası ve 1 Receb 1235'de (14 Nisan 1820) Mekke pâyesi oldu. Cemaziyelâhir 1236'da (Mart 1821) Rodos'a sürüldü. Bırakıldıktan sonra Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) İstanbul kadısı olup sonra sürülmüştür. 1247'de (1831/32) bırakılıp Beykoz'da ikamet ettirildi. 21 Safer 1252'de (7 Haziran 1836) vefat etti. Orada medfundur. Oğlu İbrahim Ârif Efendi'dir(→). (III. 195)

Sâdık Mehmed Efendi (Arabzâde) Abdurrahman Efendi'nin büyük oğludur. 1130'da (1718) doğdu. 1150'de (1737/38) müderris oldu. 1176'da (1762/63) İzmir mollası oldu. Cemaziyelevvel 1182'de (Eylül-Ekim 1768) Mısır mollası ve sonra Mekke pâyesi ve Şa'bân 1196'da (Temmuz-Ağustos 1782) İstanbul kadısı olup 8 ay sonra azledildi. 1198'de (1784) Anadolu kazaskeri, 1199'da (1785) Rumeli kazaskeri pâyesi ve Şa'bân 1199 ortalarında (Haziran 1785) Rumeli kazaskeri oldu. 1200'de (1786) vefat etti. Sinan Paşa Medresesi önünde babası yanında medfundur. Âlicenap, hazırcevap, derviş-meşrep, alçakgönüllü ve edepliydi. Hayli müddet nâibliklerde gezmekle şer'î meseleleri iyi öğrendiğinden vekayi kâtibine muhtaç değildi. Tıp ve nücûm gibi fenlere vâkıftı. Oğlu Zekî Ahmed Efendi'dir(→). (III. 190/91)

Sâdık Mehmed Efendi (Ebûssuûdzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. 1030'da (1621) doğdu. Annesi Hoca Sa'deddin Efendi'nin kızıydı. Müderris ve molla ve Muharrem 1077'de (Temmuz 1666) İstanbul kadısı olup Cemaziyelâhir 1077'de (Aralık 1666) ayrıldı. Şevvâl 1082'de (Şubat 1672) vefat etti. Dedesi Ebûssuûd Efendi'nin yanında medfundur. Oğlu Abdülbâkî Efendi'dir(→). (III. 188)

Sâdık Mehmed Efendi (Hacı Hasanzâde) Kalemden yetişip 1199'da (1785) baruthane nezâretiyle tarik-i hâcegâna dahil oldu. Küçük görevlerde bulunup 1223'de (1808) piskopos mukataacısı, sonra cebehane nâzırı olup haylice seneler baruthane nâzırlığında bulundu. 1236'da (1820/21) humbarahane nâzırı olarak 1239'da (1823/24) piyade mukabelecisi ve tekrar humbarahane nâzırı oldu. 1244'de (1828/29) vefat eyledi. Kanlıca'da medfundur. Orta halliydi. (III. 194)

Sâdık Mehmed Efendi (Hâfız) Enderûnludur. Yetişerek 1198'de (1784) dârüssaâde ağası kâtibi oldu. Sonra hâcegânlıkla çeşitli devlet görevlerinde bulunup Anadolu muhasebecisi olmuş ve 17 Şevvâl 1217'de (10 Şubat 1803) vefat eylemiştir. Üsküdar'da, Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 192)

Sâdık Mehmed Efendi (Hasekizâde) Müderris olup 1196'da (1782) vefat etti. Şairdir. (III. 190)

Sâdık Mehmed Efendi (Hattat) Müderris, molla, Medine kadısı oldu. Bu senelerde (1790'lar) vefat etmiştir. Oğlu Said Mehmed Efendi'dir(→). (III. 191)

Sâdık Mehmed Efendi (Hekimoğlu Ali Paşa İmamızâde) Hekimoğlu Ali Paşa imamının oğludur. Müderris, 1211'de (1796/97) Selânik mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası ve Cemaziyelâhir 1226'da (Temmuz 1811) Mekke pâyesi olup Rebiyülevvel 1231'de (Şubat 1816) vefat etmiştir. Keskindede'de medfundur. Oğlu Şemseddin Ahmed Efendi'dir(→). (III. 193)

Sâdık Mehmed Efendi (İmam Ebûbekirzâde) Müderris, molla, Şam kadısı, Rebiyülevvel 1201 ortalarında (Ocak 1787 başları) Medine mollası oldu. Ayrıldıktan sonra vefat eyledi. (III. 191)

Sâdık Mehmed Efendi (İsmail Ağazâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, 1135'de (1722/23) Medine mollası olmuş, azledildikten sonra 1145 (1732/33) yılına doğru vefat etmiştir. (III. 189; I. 351)

Sâdık Mehmed Efendi (İsmailzâde) Müderris olup 1135'de (1722/23) vefat etti. (III. 189)

Sâdık Mehmed Efendi (Kahvecibaşızâde) (Hacı) Nurullah Mehmed Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 1285'de (1868/69) vefat etti. (IV. 587)

Sâdık Mehmed Efendi (Kerimzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1150'de (1737/38) vefat etti. Üsküdar'da Tunusbağı'nda medfundur. (IV. 203)

Sâdık Mehmed Efendi (Kethüdâzâde) (Hâfız) Vâlide kethüdâsı Osman Efendi'nin torunlarındandır. Müderris, molla olup Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) Şam mollası oldu. Sonra Mekke pâyesi ve Cemaziyelevvel 1210'da (Kasım-Aralık 1795) İstanbul kadısı olup Ramazan 1210'da (Mart 1796) azledildi. 1218'de (1803/04) Anadolu kazaskeri olup 1224'de (1809) birinci defa ve Rebiyülevvel 1231'de (Şubat 1816) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Sonra azledildi. Reisülulemâ iken 7 Zilhicce 1232'de (18 Ekim 1817) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Ulemâ-yı resmiyedendir. Oğulları Ârif Efendi ve Hamdî Efendi'yi epeyce okuttu. (III. 193)

Sâdık Mehmed Efendi (Konevî İmamzâde) Müderris, Haleb, Safer 1201'de (Kasım-Aralık 1786) Edirne ve Muharrem 1204'de (Eylül-Ekim 1789) Medine mollası oldu. Orada vefat eylemiştir. Âlim, kâmildi. (III. 191)

Sâdık Mehmed Efendi (Küçük Torun Efendizâde) Müderris, Kudüs mollası olup 1230'da (1815) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 193)

Sâdık Mehmed Efendi (Manav) Âlâiyeli Tâceddin Efendi'nin oğlu olup 980'de (1572/73) doğup, 1031'de (1622) Manisa ve sonra Eyüp mollası olarak 1038'de (1628/29) vefat etti. Sur içinde medfundur. Nahif, zarif olup "Sıdkî" şiirde mahlasıdır. (III. 188)

Sâdık Mehmed Efendi (Mekkîzâde) Müderris, Kudüs mollası, Zilka'de 1160'da (Kasım 1747) Bursa mollası ve sonra Mekke pâyesi olup 1170'de (1756/57) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (III. 189; IV. 507/08)

Sâdık Mehmed Efendi (Memizâde) Mehmed Efendi'nin torunu olup müderrisdi. 1173'de (1759/60) vefat

etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 189)

Sâdık Mehmed Efendi (Müftîzâde) Erzincanlıdır. Bu senelerde (1720'ler) vefat etti. *Hâşiye fi'l-Edeb* ve *Hâşiye ale'l-İsâm* adlı iki eseri vücuda getirmiştir. (III. 189)

Sâdık Mehmed Efendi (Müneccimbaşızâde) Yetişerek müneccim-i sânî ve Zilka'de 1196'da (Ekim 1782) müneccimbaşı oldu. Zilhicce 1203'de (Eylül 1789) azledilmiştir. 21 Zilka'de 1227'de (26 Kasım 1812) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Oğlu Hamdullah Efendi'dir(→). (III. 193)

Sâdık Mehmed Efendi (Nefeszâde) Abdurrahman Efendi'nin torunudur. Müderris ve Vassâfzâde Es'ad Efendi'ye mektupçu oldu. Muharrem 1201'de (Kasım 1786) bilâd-ı hamse ve sonra Mekke mollası olup 27 Şevvâl 1219'da (29 Ocak 1805) vefat etti. Edirnekapı'ya defnedildi. Münşî ve tedbirliydi. (III. 192)

Sâdık Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Müderris Feyzullah Efendi'nin oğlu olup 16 Cemaziyelevvel 1040'da (21 Aralık 1630) doğmuştur. Müderris, molla olup Muharrem 1103'de (Ekim 1691) İstanbul pâyesi ve Şa'bân 1104'de (Nisan 1693) Anadolu kazaskeri, Şevvâl 1105'de (Haziran 1694) Rumeli kazaskeri olup Zilka'de'de (Temmuz) şeyhülislâm oldu. Şa'bân 1106'da (Mart-Nisan 1695) ayrıldı. Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) ikinci defa şeyhülislâm oldu. Zilka'de 1119'da (Şubat 1708) ihtiyarlığı anlaşılıp ayrılmış ve 7 Ramazan 1120'de (20 Kasım 1708) vefat etmiştir. Âlim, edip, muhterem, üç dilde şairdir. Fındıklı Camii önünde medfundur. Mektûbî Abdurrahman Efendi, kassâm Mehmed Efendi ve telhîsî Mustafa Efendi oğullarıdır. (III. 188/89)

Sâdık Mehmed Efendi (Seyyid) Kudüslü olup rivayete göre Dâvud peygamber soyundandı. Ulemâdandır. 10 Receb 1219'da (15 Ekim 1804) vefat etti. (III. 192)

Sâdık Mehmed Efendi (Şânîzâde) Müderris ve Dürrîzâde Atâullah Efendi'nin şeyhülislâmlığında müfettiş oldu. Sonra Galata mollası ve Mekke pâyesi oldu. 13 Şa'bân 1202'de (19 Mayıs 1788) İstanbul pâyesiyle ordu kadısı oldu. 2 Cemaziyelevvel 1204'de (18 Ocak 1790) ayrılıp İstanbul'a gelmeden vefat eyledi. Fâzıl, âlimdi. Oğlu Atâullah Efendi'dir. (III. 191)

Sâdık Mehmed Efendi (Şânîzâde) Müderris, Rebiyülâhir 1231'de (Mart 1816) Eyüp kadısı ve vezir müfettişi oldu. 3 Rebiyülâhir 1232'de (20 Şubat 1817) vefat etmiştir. (III. 193)

Sâdık Mehmed Efendi (Şeyhzâde) Fetvâ emini Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Rebiyülevvel 1068'de (Aralık 165?) vefat etti. Şairdir. (III. 188; IV. 171)

Sâdık Mehmed Efendi (Türkmenzâde) Müderris olup Muharrem 1129'da (Aralık 1716/Ocak 1717) vefat etti. (III. 189)

Sâdık Mehmed Efendi (Zaimzâde) Kalemden yetişerek Abdullah Birrî Efendi'ye damad oldu. Hâcegândan olarak serdârlar kâtibi ve Şevvâl 1209'da (Nisan-Mayıs 1795) kethüdâ kâtibi, ardından Beyhan Sultan kethüdâsı oldu. Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) kitâbetten azledildi. Sonra çeşitli görevlerde bulunup 1222'de (1807) tophane nâzırı, sonra cizye muhasebecisi, 1226'da (1811)

Anadolu, 1227'de (1812) Haremeyn muhasebecisi, nihayet 1237'de (1821/22) humbarahane nâzırı ve 1238'de (1822/23) süvari mukabelecisi olup 5 Zilhicce 1238'de (13 Ağustos 1823) vefat etti. Selimiye'ye defnedildi. Yaşlıydı. Kayınbabasının âsâr-ı kalemiyesi perişan olmuştur. Oğlu Seyyid Abdullah Efendi 1228'de (1813) vefat eylemiştir. (III. 193/94)

Sâdık Mehmed Paşa Yükselerek mîrimîran olup 1176'da (1762/63) Sultanönü mutasarrıfı olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (III. 190)

Sâdık Mehmed Paşa Âlâiyelidir. Merzifon voyvodası olup 1183'de (1769/70) mîrimîran rütbesiyle Amasya mutasarrıfı oldu. Harpde yiğitlik göstermekle Safer 1184'de (Haziran 1770) vezirlikle İbrail muhâfızı oldu. 1189'da (1775) Âlâiye'ye gönderildi. Orada vefat etmiştir. Oğlu İbrahim Paşa'dır. (III. 190)

Sâdık Mehmed Paşa Tunus valisi Mustafa Paşa'nın üçüncü oğludur. Kardeşi Mehmed Paşa'nın vefatında, Cemaziyelâhir 1276'da (Ocak 1860) vezir rütbesiyle Tunus valisi oldu. Sonra yaşlılığından dolayı vilâyetin işlerini çevirmeye vücudu tahammül edemiyerek 1296'da (1879) vefat etti. Yerine kardeşi Ali Bey vali oldu. (III. 197)

Sâdık Mehmed Paşa (Attarzâde) Servet sahiplerinden ve tüccardan olup 1255'de (1839) hâcegân rütbesiyle Nâfia Meclisi azası ve sonra Tırnova muhassılı ve Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) vezirlikle Silistre valisi olup Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) vefat etti. İşgüzardı. (III. 196)

Sâdık Mustafa Bey Vâlide sultan kethüdâsı Yusuf Ağa'nın oğludur. 1194'de (1780) doğdu. Müderris olarak ricâlden Hacı İbrahim Efendi'ye damad olmuştur. Atâullah Efendi'nin şeyhülislâmlığında müderrisliği alınmış ise de sonra geri verildi. Sonra Üsküdar mollası, 1236'da (1820/21) Şam mollası, 1247'de (1831/32) Mekke mollası ve Receb 1248'de (Aralık 1832) İstanbul pâyesi oldu. 20 Safer 1250'de (28 Haziran 1834) vefat etmiştir. Oğlu İsmail Bey'dir(→). (III. 195)

Sâdık Mustafa Bey (Elmas Paşazâde) Mustafa Bey'in oğludur. Kalemden yetişerek 1200'de (1786) Bursa mukataacısı ve hâcegândan olup çeşitli görevlerde bulundu. 1224'de (1809) sadâret mektupçusu ve 1225'de (1810) ruznâme-i evvel ve aynı yıl defterdarı şıkk-ı sânî oldu. 19 Şevvâl 1227'de (26 Ekim 1812) vefat etti. Eyüp'de Tokmaktepe'de medfundur. Eskilerden ve liyâkat sahiplerindendi. Oğlu Abdürrahim Bey'dir. (IV. 462)

Sâdık Mustafa Efendi (Hafidzâde) Hafid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kudüs mollası olup 1226'da (1811) vefat etti. (III. 192; II. 235) [III. 192'de adı "Sâdık Mehmed" olarak yazılmıştır.]

Sâdık Mustafa Efendi (Kethüdâzâde) Es'ad Efendi'nin oğludur. 1185'de (1771/72) bilâd-ı erbaa mollası, Haleb mollası ve Mekke pâyesi oldu. Gözü hasta olduğundan 1197'de (1783) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 190; IV. 421)

Sâdık Paşa Kapıcıbaşı ve yükselerek mîrimîran olup Adana ve Niğbolu muhafızı ve sonra 1252'de (1836/37) feriklikle Kars mutasarrıfı oldu. Azilden sonra 1255'de (1839) İstanbul'da vefat

etmiştir. Eyüp'de, Karlıkbayırı'nda medfundur. Oğlu şair Sabrî Bey, babasının vefat tarihini söylemiştir. Damadı Abdüllatif Ağa 18 Rebiyülevvel 1276'da (15 Ekim 1859) vefat edip yakınına defnedildi. (III. 195)

Sâdıkî Mehmed Efendi Kadıdır. Nazilli kadısı iken 1087'de (1676) vefat etti. Şairdir. (IV. 182)

Sa'dî Abdülbâkî Efendi Maliyeden yetişip Hotin defterdarlığında ve başka memuriyetlerde bulundu. 1161'de (1748) vefat etti. Şairdir. (III. 26)

Sa'dî Ali Efendi Mustafa Ağa'nın oğludur. Kassâm kâtibi ve müderris olup 1165'de (1752) vefat etti. Tersane ardında, Doymazdere'de medfundur. (III. 26)

Sa'dî Bey (Cem Sa'dîsi) Şehzâde Cem'in nedimi olup II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. Şairdir. (III. 25)

Sa'dî Bey (Tâc Beyzâde) Sahn müderrisi olup emekli olmuştu. 922'de (1516) vefat etti. Büyük kardeşi Ca'fer Çelebi'nin mescidinin yanına bir mektep yaptı. Oraya defnedildi. Bütün ilimlerden anlar olup yalan söylemezdi. Üç dilde şairdir. Arapça manzum *Akaid-i Nesefiye, Şerh-i Miftâh, Sadru'ş-Şeria*'nın bâb-ı şehîdine hâşiye, manzum *Müennesât-ı Semâiye*'si vardır. (III. 25)

Sa'dî Çelebi Abbasîlerdendir. Akşehirli Şeyh Ahmed Tâceddin Berdaî'nin oğludur. Müderris olup 957'de (1550) vefat etti. Zâhid ve sâlihdi. Kardeşi Abdullah Efendi'dir(→). (III. 25)

Sa'dî Çelebi III. Murad devrinde (1574-1595) teşrifatçı oldu. 1000 (1592) tarihinden sonra vefat etti. (III. 26)

Sa'dî Efendi Kalecikli Mahmud Bedreddin'in oğludur. Müderris iken 974'de (1566/67) vefat etti. Fazilet sâhibidir. (III. 26)

Sa'dî Efendi Kalemden yetişip matbah-ı âmire müdürü ve Safer 1257'de (Nisan 1841) serasker müşteşarı ve Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) masarifat-ı askerî nâzırı olup Rebiyülevvel 1262'de (Mart 1846) azledildi. 1263'de (1847) Cidde defterdarı ve sonra ûlâ sınıf-ı evveli olup bazı taşra memuriyetlerinde bulundu. Zilka'de 1272'de (Temmuz 1856) tevkiî olup Şa'bân 1276'da (Mart 1860) Medine müdürü oldu. Birkaç sene sonra orada vefat eylemiştir. (III. 26)

Sa'dî Efendi Hazine-i hassadan yetişip mümeyyiz ve Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857/Ocak 1858) hazine-i hassa muhasebecisi oldu. Cemaziyelâhir 1278'de (Aralık 1861) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 27)

Sa'dî Efendi (Karacı) Karaman Ereğlisindendir. Müderris, 977'de (1569/70) Konya ve sonra Maraş mollası oldu. 999'da (1591) sılasında vefat etti. İffetli, âlim, sâlih, fakihdi. Üç oğlundan ikisi molla ve biri kadı oldu ki, Mehmed Efendi'dir. "Kara Sa'dîzâde" denir. (III. 26)

Sa'dî Efendi (Uzun) İstanbulludur. Müderris, Kudüs mollası olup Receb 1059'da (Temmuz-Ağustos 1649) vefat etti. (III. 26)

Sa'dî Emin Mehmed Efendi Tosyalı Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris olup 25 Ramazan 1137'de (7 Haziran 1725) vefat etmiştir. *Divan* sâhibi şairdir. (I. 404; IV. 420)

Sa'dî Mehmed Efendi Şamlı Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris, molla,

Mekke pâyesi oldu. Muharrem 1093'de (Ocak 1682) vefat etti. Edip, Türkçe ve Arapçada şairdi. (III. 26)

Sa'dî Mehmed Efendi (Hâfızzâde) Seyrekzâde Hâfız Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris olup 9 Safer 1105'de (10 Ekim 1693) vefat etti. Babası yanında medfundur. Arapça ve Farsçayı bilirdi. *Cam-ı Gîtînüma*'yı tercüme eyledi. *Divan*'ı vardır. (III. 26)

Sa'dî Sa'dullah Çelebi Kastamonu'da, Dadaylı İsâ Çelebi'nin oğludur. Babasıyla İstanbul'a gelip babası Murad Paşa Camii'ne imam oldu. Bu da ilme çalışıp Sahn müderrisi oldu. 928'de (1522) İstanbul kadısı oldu. 939'da (1534) şeyhülislâm oldu. 2 Şevvâl 945'de (21 Şubat 1539) vefat etti. Fâtih'de bir dârülkurrâ yaptı. Menakıb-ı ulemâ ve tarih ezberindeydi. *Beyzâvî*'ye hâşiye ve bazı muğlak risalelere ta'likat yazmıştır. (III. 25)

Sa'dîzâde *bak.* Fâizî Abdullah Efendi; Mehmed Efendi; Seyfullah Efendi (Seyyid)

Sadreddin Çelebi Bostan Çelebi'nin oğludur. 1117'de (1705/06) babasına halefen, Konya'da Hz. Mevlânâ'nın postuna oturdu. Cemaziyelevvel 1124'de (Haziran 1712) vebadan vefat eylemiştir. Yerine amcasının oğlu Ârif Mehmed Çelebi oldu. Bilgiliydi. (III. 223)

Sadreddin Çelebi Said Hemdem Çelebi'nin oğludur. 1280'de (1863/64) babasının vefatında Konya'da Hz. Mevlânâ postuna oturdu. 1300'de (1883) Konya'da vefat eyledi. Zevk ehli ve kavrayış sahibiydi. (III. 224)

Sadreddin Efendi İstanbulludur. Babası ulemâdandı. Müderris, kassâm-ı askerî ve Konya kadısı olup sonra tarike girip Mısır ve Kıbrıs şeyhi oldu. 1135'de (1722/23) vefat eyledi. Safâyî ile aynı devirde yaşamış bir şairdir. (III. 223)

Sadreddin Hasan Efendi (Konevîzâde) Râşid Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, meşihat mektupçusu, Mekke ve İstanbul pâyesi oldu. 1304'de (1886/87) Bursa nâibliğinde vefat eyledi. İlim sahibi ve çalışkandı. (III. 224)

Sadreddin Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Atâullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1230'da (1815) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 478)

Sadreddin Mehmed Efendi (Uşşakîzâde) Abdullah Nesib Efendi'nin oğludur. Müderris, 1138'de (1725/26) Haleb, 1146'da (1735/36) Şam mollası olup o sene Şam'da vefat eylemiştir. (III. 223/24; III. 374)

Sadreddin Mustafa Bey Sudûrdan Hacı Kâmil Bey'in oğludur. Maliyeden yetişerek masârifat başkâtibi ve Rebiyülevvel 1255'de (Mayıs-Haziran 1839) Anadolu mektupçusu ve sonradan tahrirat müdürü, Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) zabtiye mektupçusu, sonra Meclis-i Muhasebe azası, Muharrem 1275'de (Ağustos-Eylül 1858) Zimemât Komisyonu reisi ve nihayet Bursa kapı kethüdası olup 21 Receb 1281'de (20 Aralık 1864) vefat etti. Hüdâî Tekkesi'ne defnedildi. (III. 224)

Sadreddin Seyyid Mehmed Efendi Bağdadlı ve Halvetî olup Edirne'ye geldi. II. Mustafa fazlını bildiğinden hatt-ı hümâyûn ile vâiz-i sultanî oldu. Receb 1119'da (Ekim 1707) vefat eylemiştir. Âlim, fâzıl, şairdir. (III. 223)

Sadreddinzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdurrahman Efendi; Abdülhay Efendi; Atâullah Efendi; Cemileddin Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Feyzullah Efendi; Mahmud Efendi; Mehmed Efendi; Mehmed Efendi (Kassâm); Muhtar Ahmed Efendi; Muhtar Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Ni'metullah Efendi; Ni'metullah Mehmed Efendi; Nurullah Efendi; Nurullah Mehmed Efendi; Ruhullah Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Sadreddin Mehmed Efendi; Yahyâ Efendi; Zeynelâbidîn Mehmed Efendi

Sadreddinzâde I. Ahmed devri (1603-1617) âlimlerinden ve Sadreddin Şirvanî oğlu Mehmed Emin Efendi oğullarına denmiştir ki, zamanımıza kadar kazasker ve molla yetişmiştir. Bunlardan Abdurrahman Efendi ve Mehmed Efendi'den "Mektûbîzâde" ve "Kassâmzâdeler" diye iki şube ayrılmış ve zamanımıza kadar gelmiştir. (IV. 695)

Sadrî Çelebi İştiplidir. İlmiye mülâzimlerindendi. 993'de (1585) vefat etti. Şairdir. (III. 224)

Sadrî Efendi Karamanlıdır. Müderris olup Safer 1033'de (Aralık 1623) vefat etti. Sâlihdi. (III. 224)

Sadrî Efendi Konevî Emir'in torunudur. Bursa'da Enarî (Narlı) Tekkesi şeyhi ve İzzî Ahmed Efendi halifesi münzevî bir zattır. III. Mustafa ve kardeşi I. Abdülhamid mu'tekidi olup 40 sene bir evde inziva eyledi. 1195'de (1781) Bursa'da vefat eylemiştir. Enarî Tekkesi'nde defnedildi. Yerine oğlu Bedreddin Ali Efendi(→) geçti. Her ikisi keşf sâhibi ve ermiş sayılanlardandı. (III. 224)

Sadrî Hüseyin Efendi İştiplidir. Müderris olup 993'de (1585) vefat etmiştir. Şairdir. *Şakâyık zeyli* ve bazı risaleler yazmıştır. (II. 184)

Sadrî Mustafa Efendi Müderris olup 29 Cemaziyelâhir 1099'da (1 Mayıs 1688) vefat etmiştir. (III. 224)

Sadrî Pîrî Çelebi (Tokatlızâde) Vüzerâ nedim ve kâtibiydi. II. Selim devri (1566-1574) sonlarına yetişmişti. Şairdir. (III. 224)

Sadrî Sadreddin Efendi (Uşşakîzâde) Yahyâ Tevfik Efendi'nin(→) kardeşidir. İlmiye mülâzimlerinden olup 1158'de (1743) vefat etmiştir. Şairdir. (III. 224) [IV. 643'de Yahyâ Tevfik Efendi'nin kardeşinin adı "Seyyid İbrahim Sadreddin Efendi " olarak kaydedilmiş ve vefat tarihi de 9 Ramazan 1209 (30 Mart 1791) olarak verilmiştir.]

Sa'dullah Ağa Musâhib-i sultanî idi. 1223'de (1808) vefat etti. (III. 22)

Sa'dullah Ağa Yeniçeridir. İzmit ağası olarak azledilmişti. Sonra sekbanbaşı oldu. Zilka'de 1227'de (Kasım 1812) azledilip sonra vefat etti. (III. 22)

Sa'dullah Ağa Hasodadan kahvecibaşı olup Zilhicce 1241'de (Temmuz 1826) ayrılmış ve bu senelerde vefat etmiştir. (III. 23)

Sa'dullah Ahmed Efendi (Hacı) Hüdâî Aziz Mahmud Efendi evlâdındandır. Beylerbeyi Camii hatibi olup nücûmu tahsil eyledi. 1248'de (1832/33) müneccim-i sânî olup 1256'da (1840) müneccimbaşı oldu. 25 Muharrem 1265'de (21 Aralık 1848) vefat eyledi. Atasının tekkesine defnedildi. (III. 23)

Sa'dullah Cemilî Bey Ankara mutasarrıfı Ali Rıza Paşa'nın oğludur. 1240'da (1824/25) doğdu. 1254'de (1838) divan kalemine girip sonra

emtia gümrüğü tahrirat kâtibi ve 1261'de (1845) hazine-i hassa kalemi hulefâsından oldu. 1269'da (1852/53) hazine-i hassa tahrirat müdürü ve Cemaziyelâhir 1278'de (Aralık 1861) hazine-i hassa muhasebecisi olup Zilhicce 1281'de (Mayıs 1865) Divan-ı Muhasebat azası, sonra azledilip 1283'de (1866/67) Edirne defterdarı olmuş ve birkaç sene sonra azledilmiş ve adı unutulmuştur. (III. 24)

Sa'dullah Çavuş Karagöz Camii'nin bânîsidir. Sonra Karagöz Mehmed Paşa bir çeşme yaptığından, cami de o adı aldı. (III. 21)

Sa'dullah Efendi Ak Şemseddin Mehmed Efendi'nin(→) büyük oğludur. Şeyh olup II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. (III. 161)

Sa'dullah Efendi Karamanî Mülakkab Yahyâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1157'de (1744) vefat etti. (III. 21; IV. 639)

Sa'dullah Efendi Hâcegândan oldu. 1176'da (1762/63) başmukataacı ve 1180'de (1766/67) piyade mukabelecisi olup birkaç sene sonra vefat eyledi. (III. 21)

Sa'dullah Efendi Musâhib-i sultanî ve mûsikîşinas olup 1223'de (1808) hâcelik rütbesiyle ihraç edilmişti. Haftasında elindeki tabanca kazaen boşaldığından yaranın tesiriyle vefat etti. (III. 22)

Sa'dullah Efendi Küçük Hüseyin Efendi'nin oğludur. Hâcegânlıkla 1199'da (1785) ulûfeciyân-ı yemin kitâbeti ile dâhil olup 1201'de (1786/87) küçük evkaf muhasebecisi olmuş ve sonra başka görevlerde bulunup 1215'de (1800/01) defterdar-ı şıkk-ı evvel ve o sene sadâret kethüdâsı oldu. 1216'da (1801/02) azille 1217'de (1802/03) çavuşbaşı vekili, ardından rikâb defterdarı oldu. 1222'de (1807) Edirne Sarayı tamirat memuru oldu. Zilka'de 1223'de (Aralık 1808/Ocak 1809) sürüldü. 1224'de (1809) affolundu. 1225'de (1810) defter emini olup azilden sonra 1231'de (1816) vefat eyledi. Süleymaniye Camii kabristanında medfundur. Tedbirli ve istidatlıydı. Oğlu Mehmed Tâhir Efendi 1228'de (1813) vefat ederek oraya defnedildi. (III. 22)

Sa'dullah Efendi Meşhur âlimlerden olup bu senelerde (1820'ler) vefatla Koğacılar'a defnedildi. Oğlu Mehmed Muhyiddin Efendi dahi 1244'de (1828/29) vefat edip yanına defnolunmuştur. (III. 23)

Sa'dullah Efendi Şeyh Sa'dî'nin torunudur. Mühendishane hattatıydı. 1260'da (1844) vefat eylemiştir. (III. 23)

Sa'dullah Efendi Vâsıf Osman Bey'in(→) kardeşidir. Mûsikîşinas olarak Enderûn'da müezzin-i hassa ve müezzinbaşı olmuştu. Sonra emekli olup 1270 (1853/54) tarihlerinde vefat etti. Yaşlı ve güzel ahlâk sâhibiydi. Bunun oğlu Hacı Sâdık Bey'dir(→). (IV. 600)

Sa'dullah Efendi (Ebezâde) Ebezâde Abdullah Efendi'nin(→) torunu, Muslihiddin Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 13 Cemaziyelâhir 1199'da (23 Nisan 1785) vefat etti. Oğulları Ma'ruf Mehmed Efendi(→) ile kazasker Sıddîk Mehmed Efendi'dir. (III. 372; III. 21)

Sa'dullah Efendi (Hacı) Keşgân ve Keban madenlerinde eminlikte bulunup sonra hâcegânlıkla cizye muha-

sebecisi oldu. 1145'de (1732/33) ayrıldı ve sonra darbhane emini oldu. Zilka'de 1150'de (Şubat-Mart 1838) rikâb-ı hümâyûn defterdarlığı ilâveten verildi. Ordunun dönüşünde darbhane eminliğinde kaldı. 4 Zilka'de 1156'da (20 Aralık 1743) tevkiî olup Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) ikinci defa darbhane emini ve Ramazan 1160'da (Eylül 1747) yine nişancı oldu. 1161'de (1748) azledilmiş olarak vefat eylemiştir. Üsküplü'de Seyyid Velâyet kabristanında medfundur. Oğlu Mehmed Said Bey 1149'da (1736/37) vefat eylemiş ve kızının oğlu Sa'dullah Bey dahi orada medfun bulunmuştur. (III. 21)

Sa'dullah Efendi (Hacı) Melek Mehmed Paşa'nın hazine kâtibi Ali Nazif Efendi'nin oğludur. II. Mahmud'un tahta çıkışında kahvecibaşı ve mâbeynci oldu. 1227'de (1812) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Safer 1233'de (Aralık 1817) iki ay kadar hastalandığından emekli edildi. 25 Safer 1246'da (15 Ağustos 1830) vefat etti. Eyüp'de, Mustafa Paşa Dergâhı'nda medfundur. Edip, akıllıydı. Oğlu Suad Bey ricâlden olup emekliye ayrılmış fâzıl bir zattır. (III. 22/23)

Sa'dullah Efendi (Müderriszâde) Hacı Bayram Velî soyundan olup nâiblikte ve kadılıkta bulundu. 1242'de (1826/27) Ankara müftüsü olup sonra nâibliğe gitti. 1272'de (1855/56) vefat eyledi. Nücûm ve hendeseye âşinâ, şairdi. Oğlu Pertev Mustafa Efendi'dir(→). (III. 24)

Sa'dullah Efendi (Yenişehir Nakibizâde) Müderris, 1200'de (1786) Maraş mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 22)

Sa'dullah Mehmed Bey Ebûbekir Râsim Paşa'nın evlâdındandır. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Küçük ruznâmeci ve yeniçeri kâtibi olup 15 Şevvâl 1238'de (25 Haziran 1823) vefat etti. Oğlu Abdürrezzâk Bey ise 25 Zilhicce 1208'de (24 Temmuz 1794) vefat etmişti. Üsküdar'da medfundur. (III. 23)

Sa'dullah Mehmed Bey (Hacı Veliyeddin Beyzâde) Yenişehir mollası olup azledilmiş olarak 1222'de (1807) vefat etti. Merkezefendi'de medfundur. (III. 22; IV. 615)

Sa'dullah Mehmed Bey (Hanım Sultanzâde) Zâhide Hanım Sultan'ın oğludur. Müderris olup 1206'da (1791/92) vefat eyledi. Süleymaniye'de annesinin yanına defnedildi. (III. 22)

Sa'dullah Mehmed Bey (Nu'man Paşazâde) Devriye müderrisi olduğundan 1202'de (1787/88) Sofya, 1214'de (1799/1800) Belgrad mollası oldu. 1216'da (1801/02) Üsküdar Mevlevîhanesi'ne geldiğinde Rodos'a gönderilmiş ve orada vefat etmiştir. (III. 22)

Sa'dullah Mehmed Bey (Seyyid) Kaymakam Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. 1262'de (1846) Kudüs mollası olup daha sonra vefat eylemiştir. (III. 24; IV. 468)

Sa'dullah Mehmed Efendi (Arabzâde) Şeyhülislâm Ârif Efendi'nin oğludur. Müderris, 1225'de (1810) İzmir, 1232'de (1817) Bursa, 1235'de (1819/20) Mekke mollası, 1236'da (1820/21) İstanbul pâyesi, 1237'de (1821/22) İstanbul kadısı, 1242'de (1826/27) Anadolu kazaskeri, 1243'de (1827/28) Rumeli pâyesi olup Cemaziyelâhir 1248'de (Kasım 1832) birinci defa ve Cemaziyelevvel 1255'de (Temmuz-Ağustos 1839) ikinci defa Rumeli ka-

zaskeri olup birer sene idare eyledi. Reisülulemâ iken 6 Ramazan 1259'da (30 Eylül 1843) vefat eylemiştir. Sedefçiler'de defnedilmiştir. Âlim ve şairdir. Oğlu Zekî Efendi'dir. (III. 23)

Sa'dullah Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) Lutfullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1165'de (1752) vefat etti. (III. 21; IV. 89)

Sa'dullah Mehmed Efendi (Hatibzâde) Emin Efendi'nin oğludur. Müderris, Safer 1252'de (Mayıs-Haziran 1836) İzmir mollası ve Receb 1265'de (Mayıs-Haziran 1849) Edirne mollası, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) Mekke mollası olup o sene ortalarında vefat eylemiştir. (III. 24)

Sa'dullah Mehmed Efendi (Nemlizâde) (Hacı) Hâşim Efendi'nin(→) kardeşinin oğlu ve damadıdır. Meşhur tüccar olup 3 Cemaziyelâhir 1273'de (29 Ocak 1857) vefat eylemiştir. Süleymaniye'de medfundur. IV. 626)

Sa'dullah Mehmed Efendi (Seyyid) (Sultan Ahmed İmamızâde) Nurullah Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. 1264'de (1848) Haleb ve 1272'de (1855/56) Bursa mollası oldu. 1274'e (1857/58) doğru vefat etmiştir. (IV. 467)

Sa'dullah Paşa Çerkesdir. Husrev Paşa'nın kölelerinden olduğundan başlarda askerliğe dahil oldu. Miralay, 1248'de (1832/33) livâ ve sonra ferik oldu. Rebiyülevvel 1255'de (Mayıs-Haziran 1839) vezirlikle Diyarbekir valisi, Rebiyülâhir 1256'da (Haziran 1840) Ankara valisi olup Rebiyülevvel 1257'de (Nisan-Mayıs 1841) azledildi. Rebiyülâhir 1260'da (Nisan-Mayıs 1844) Akdeniz Boğazı muhâfızı ve Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) Aydın valisi olup 10 Cemaziyelâhir 1263'de (26 Mayıs 1847) azlolundu. Muharrem 1270'de (Ekim 1853) Batum Ordusu kumandan-ı sânîsi olup 1272'de (1855/56) vefat eyledi. Cesurdu. (III. 24)

Sa'dullah Paşa Es'ad Muhlis Paşa'nın oğlu olup 1245'de (1829/30) Erzurum'da doğmuştur. Maliye vâridat kalemine, sonra Dârülmaarif mektebine ve 1272'de (1855/56) tercüme kalemine girmiş ve 1282'de (1865/66) Meclis-i Hazâin kalemi müdürü, 1284'de (1867/68) mezâhib müdürü, 1285'de (1868/69) Şûrâ-yı Devlet maarif dairesi başmuavini, Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) Şûrâ-yı Devlet azası, Safer 1287'de (Mayıs 1870) ilâveten başkâtip, Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) Divan-ı Hümâyûn tercümanı, Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs 1873) bâlâ rütbesiyle maarif müsteşarı, Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) ikinci defa tercüman, Rebiyülâhir'de (Mayıs-Haziran) âmedî, 18 Cemaziyelevvel 1291'de (3 Temmuz 1874) defterhane nâzırı, Zilka'de 1292'de (Aralık 1875) Mahkeme-i Temyiz reisi, Safer 1293'de (Mart 1876) ticaret nâzırı olup Şa'bân'da (Eylül) azledilmiş ve Ramazan (Ekim) sonlarında Berlin sefiri olmuştur. 15 Muharrem 1299'da (7 Aralık 1881) vezir oldu. 8 Cemaziyelâhir 1308'de (19 Ocak 1891) Viyana'da vefat edip na'şı İstanbul'a getirilip Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedildi. Vecihî Paşa damadıdır. Zekî, kavrayışlı, sert, şair, münşî idi. Oğlu Âsaf Bey'dir(→). (III. 24/25)

Sa'dullah Paşa (Abdülcelilzâde) Hasan Paşa'nın torunlarındandır. 1225'de (1810) vezir rütbesiyle Musul vali-

si oldu. Az müddette azledilerek bir müddet sonra vefat etmiştir. (III. 22)

Sa'dullah Sa'id Efendi Diyarbekirlidir. Vüzerâya kethüdâ, divan kâtibi oldu. Sonra hâcelik verildi. 1237'de (1821/22) Mısır'a gidip Tab'hane-i Mısriyye başmusahhihi oldu. 1247'de (1831/32) vefat etti. Şairdir. Birkaç manzum risalesi vardır. (III. 23)

Safâ Giray Mahmud Giray'ın oğludur. Kazan hanı olup 957'de (1550) vefat eylemiştir. (III. 227)

Safâ Giray Han Selâmet Giray Han oğlu Safâ Giray'ın oğludur. Babası 1049'da (1639/40) Rusya seferinde iken vefat eyleyip bu 40 gün geçince doğmakla, amcası babasının ismini koymuştur. Selim Giray'ın birinci hanlığında nureddin ve kalgay olup 1088'de (1677) azilden sonra Karinâbâd'da ikamet etti. Rebiyülâhir 1103' de (Ocak 1692) Kırım hanı tayin edilip Kara Devlet Giray'ı kalgay ve Şahin Giray'ı nureddin etti ve sefere çıktı. Safer 1104'de (Ekim-Kasım 1692) azledilerek Rodos'a gönderildi. Sonra Karinâbâd'da, Kılavuzlu'ya nakledildi. Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim-Kasım 1703) vefat eylemiştir. Ömrü 66 yıldır. Oğlu Bahâdır Giray kalgay olup 1129'da (1717) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (III. 227)

Safâlızâde *bak.* Mehmed Efendi

Safâyî Çelebi Sinopludur. İskender Paşa'nın kâtibi ve sonra Semâî Mehmed Dede'nin müridi oldu. Atıcılar altında yaptığı ve halen Galata Mevlevîhanesi denilen tekkeye şeyh olmuştur. 927'de (1521) veya 940'da (1533/34) vefat eylemiştir. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 227)

Safâyî Mustafa Efendi Geduslu Mehmed'in oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1098'de (Mart-Nisan 1687) vefat etmiştir. (III. 227)

Safâyî Mustafa Efendi Bâbıâlî'den yetişerek Elmas Mehmed Paşa'nın sadrazamlığında defter emini oldu. Sonra uzun müddet memuriyetsiz olarak kalıp sonra başmukataacı ve kale tezkireciliği gibi memuriyetler verildi. Nihayet defterdar-ı şıkk-ı sânî olup Cemaziyelâhir 1137'de (Şubat-Mart 1725) vefat etti. *Tezkire-i Şuarâ* yazıp Damad İbrahim Paşa'ya takdim eylemekle lutfuna mazhar oldu. Oğlu Seyyid Nureddin Efendi III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etti. Diğeri Abdurrahman Efendi'dir(→). Evlâdından biri de Seyyid Mehmed Said Efendi'dir(→). Safâyîzâde Ahmed Nazif Efendi ricâldendir. Yine bu aileden diğer Ahmed Nazif Efendi, sudûrdan Şemseddin Efendi'ye damad olmuştu. 1266'da (1850) vefat eyledi. Yine bunlardan Ahmed Hâzim Efendi 1280 (1863/64) tarihlerine yetişti. (III. 228)

Safâyî Mustafa Efendi Bâbıâlî'den yetişip Şevvâl 1160'da (Ekim 1747) kethüdâ kâtibi, sonra piskopos mukataacısı olup 1175'de (1761/62) defterdar-ı şıkk-ı sâlis olmuştur. Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) vefat etti. Eyüp' de medfundur. (III. 228)

Safâyîzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Ahmed Hâzim Efendi; Ebûbekir Bey; Nazif Ahmed Efendi; Nureddin Efendi; Sâdık Mehmed Bey; Said Mehmed Efendi; Zühdî İsmail Efendi

Safâyîzâde III. Ahmed devri (1703-1730) ricâlinden ve şairlerinden Safâyî Efendi oğullarıdır ki, zamanımıza kadar gelmiştir. (IV. 695)

Safâyi Halil Efendi Haffaf (kavaf) olup 1150'de (1737/38) vefat etti. Şairdir. (III. 228)

Safder Efendi Kâtip olup III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (III. 228)

Safder Kânî Efendi Kânî Efendi tâbii ve şâkirdi olduğundan III. Selim devri (1789-1807) şairlerindendir. Bazı şiirlerinde üstadının mahlasını kullanmıştır. (III. 228)

Safder Osman Efendi Evkaf memurlarından olup evkaf varidat idaresi müdürü olarak 1301'de (1883/84) vefat etti. Eyüp'de Küçük Emir Efendi'de medfundur. (III. 451)

Safer Şah Fenârî muasırlarından olup adı geçen, bazı müşkilâtını bundan sual ederdi. O da "el-memuru mazurun" (memur mazurdur) diye cevap verirdi. 834'de (1430/31) vefat eyledi. Fâzıl, engin bilgiliydi. (III. 228)

Safî Bursalıdır. II. Murad devri (1421-1451) şairlerindendir. (III. 231)

Sâfî Ahmed Mevlevî bir şairdir. 939'da (1532/33) vefat etti. (III. 199)

Safî Ahmed Efendi Erzurumludur. Medresede okuyup divan kalemine girdi. Kesedar olup 1213'de (1798/99) beylikçi oldu ve orduyla Mısır'a gidip geldi. Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) reisülküttab vekili oldu. 18 Rebiyülevvel 1222'de (26 Mayıs 1807) vefat edip Üsküdar'da defnedildi. Akıllı, iffetli, sâdık, münşî idi. (III. 232)

Sâfî Ahmed Efendi Tokatlıdır. 1240'da (1824/25) doğdu. Kethüdâzâde ve başkalarından ders gördü. *Arûz Risalesi*'ne *Câm-ı Zafer, Nazm-i Cevahir, İzz ü Zafer* adlarında şerh yaptı. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Usta şairdir. (III. 199)

Safî Ali Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişerek 1201'de (1786/87) Divan-ı Hümâyûn kesedarı iken hâcelikle topçular kâtibi oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (III. 232)

Sâfî Çelebi Ayas Paşa'nın kölesidir. 997'de (1589) vefat eyledi. Şairdir. (III. 199; I. 447)

Sâfî Derviş Ahmed Yenişehirlidir. 1066'da (1656) vefat etti. Şairdir. (III. 199)

Safî Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişerek 1206'da (1791/92) beylikçi-i Divan-ı Hümâyûn oldu. Az müddet sonra vefat etmiştir. (III. 236)

Safî Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişerek ûlâ evveli ile Divan-ı Hümâyûn kalemi başkâtibi olmuştu. 3 Receb 1309'da (2 Şubat 1892) vefat etti. Yaşı 80'e yakın doğru bir zat idi. (III. 236)

Safî İbrahim Efendi Bâb-ı Seraskerî kâtiplerinden olup orada haylice işlerde bulunmuş ve Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) ûlâ olarak nihayet piyade dairesi başkâtibi olmuş ve 4 Ramazan 1311'de (11 Mart 1894) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 236)

Sâfî Murtaza Efendi Manastır kazalarından birinde müftü olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etti. Şairdir. (III. 199)

Safiye Hanım Şeyhülislâm Paşmakçızâde Abdullah Efendi'nin(→) kızıdır. Dürrîzâde Mustafa Efendi'nin eşiydi. 1187'de (1773) vefat eylemiştir. (III. 375)

Safiye Hanım Kazâbâdlı Hacı Ahmed Efendi'nin(→) kızı, mevâlîden Eyyûbî Derviş Mustafa Efendi'nin eşidir. 1192'de (1778) vefat etti. Debbağ Yunus Mescidi'ne minber koymuştur. (I. 252)

Safiye Sultanzâde *bak.* Rezmî Mehmed Paşa

Safiye Sultanzâde IV. Murad'ın kızı Safiye Sultan'ın zevci ve ikinci Siyâvuş Paşa'nın kardeşi Hüseyin Paşa'dan olan oğullarıdır ki, birincisi Mehmed Paşadır. Halen soyu sürmektedir. Posta ve Telgraf Nezâreti meclisi reis vekili Salâhî Bey bu ailedendir. (IV. 696)

Safiyeddin Ahmed Efendi İskiliplidir. Müderris, Üsküdar mollası olup 1 Rebiyülevvel 1215'de (23 Temmuz 1800) vefat etti. Selimiye'de medfundur. Fâzıldı. (III. 232)

Safiyeddin Ebû Abdullah Muhammed Hindî 644'de (1256/57) Hind'de doğdu. Adl b. İmâdeddin b. Nasrullah Dımışkî'nin oğludur. Yemen, Antakya, Sivas, Konya, Kayseri'ye kadar seyahat eyledi. Birkaç sene oturup Dımışk'a (Şam) gitti. 715'de (1315) vefat eylemiştir. Usûl ve kelâmda eserleri vardır. (III. 231)

Safiyeddin Efendi Bolulu Çelebi lâkaplı Mehmed Muhyiddin Efendi'nin(→) halifesidir. Onun 906'da (1500/01) vefatı üzerine yerine geçti. 919'da (1513) vefat etti. Yerine Nasûh Efendi(→) şeyh oldu(→). (III. 362)

Safiyeddin Efendi Hz. Ebûbekir soyundan ve Bolevî Mehmed Efendi müridlerinden olup Bursa'da Zeynîye Tekkesi şeyhi oldu. 919'da (1513) vefat etti. Bursa'da, Zeynîler Tekkesi'nde medfundur. Oğlu Mehmed Efendi Cemâlî Halife müridi olup vefatında Sütlüce'ye defnedilmiştir. Onun oğlu Abdülaziz Efendi'dir(→). (III. 231/32)

Safiyeddin Efendi Kengırılıdır. Hacı Halife'nin müridlerinden olup 919'da (1513) vefat etmiştir. (III. 231)

Safiyeddin Mustafa Bey Sudûrdan Şem'î Efendi'nin oğludur. Müderris, Bâb-ı fetvâda ve nâibliklerde bulunup Mekke pâyesini hâiz iken 17 Ramazan 1312'de (14 Mart 1895) vefat etmiştir. Üsküdar'da, Vâlide Camii'nde medfundur. Şiir ve inşa sâhibi, zevk ehlindendi. (III. 232)

Safiyullah Mustafa Efendi (Hacı) Diyarbekirlidir. Bolu'da Halvetî şeyhi Çerkes Mustafa Efendi'ye mürid oldu. Orada şeyh olup Muharrem 1263 başlarında (Aralık 1846 sonları) vefat eyledi. Şairdir. (III. 228)

Safvet Efendi Filibelidir. Çavuşbaşı kesedarı olup 1235'de (1819/20) vefat etti. Şairdir. (III. 229)

Safvet Es'ad Mehmed Paşa Voyvoda Mehmed Hulûsî Ağa'nın oğludur. 1230'da (1815) doğdu. 1247'de (1831/32) divan ve 1249'da (1833/34) tercüme kalemlerine girip 1252'de (1836/37) hâcelik verildi. 1253'de (1837/38) mütercim-i evvel, Rebiyülevvel 1255'de (Mayıs-Haziran 1839) takvim nâzırı, Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) tercüman, Receb 1261'de (Temmuz 1845) hariciye kâtibi, Zilka'de 1261'de (Aralık 1845) mâbeyn-i hümâyûn kâtibi, Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) Tanzimat Meclisi azası, Cemaziyelâhir'de (Şubat-Mart) hariciye müsteşarı ve Receb'de (Mart-Nisan) bâlâ ile nâzır vekili olup Şa'bân 1271'de (Nisan-Mayıs 1855) vekâletten azledildi. Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) sadâret müsteşarı, Safer 1275'de (Eylül 1858) Tanzimat Meclisi azası, Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) ikinci defa hariciye nâzırı vekili olup Rebiyülevvel 1277'de (Eylül-Ekim 1860) vekâletten ayrıldı. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) tica-

ret nâzırı, Şa'bân 12[illegible]9'da (Ocak-Şubat 1863) vezirlikle Meclis-i Vâlâ reisi, Zilhicce'de (Mayıs-Haziran) ticaret ve ziraat nâzırı, Şevvâl 1281'de (Mart 1865) Paris sefiri, Rebiyülâhir 1283'de (Ağustos-Eylül 1866) Meclis-i Vâlâ azası, Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) üçüncü defa ticaret nâzırı, Zilka'de 1284'de (Mart 1868) maarif nâzırı, 20 Receb 1288'de (5 Ekim 1871) Şûrâ-yı Devlet azası ve reis vekili, Zilhicce 1288'de (Şubat 1872) Islahat Komisyonu azası, 10 Rebiyülevvel 1289'da (18 Mayıs 1872) sadâret müsteşarı, 2 Cemaziyelâhir 1289'da (7 Ağustos 1872) adliye nâzırı ve 11 Muharrem 1290'da (11 Mart 1873) hariciye nâzırı olup 8 Rebiyülevvel 1290'da (6 Mayıs 1873) azledildi. 5 Şevvâl 1290'da (26 Kasım 1873) Şûrâ-yı Devlet azalığıyla reis vekili, 6 Safer 1291'de (25 Mart 1874) ikinci defa maarif nâzırı ve 9 Zilhicce 1291'de (17 Ocak 1875) yine hariciye nâzırı olup 8 Şevvâl 1292'de (7 Kasım 1875) azledildi. 3 Zilka'de 1292'de (1 Aralık 1875) üçüncü defa maarif nâzırı, 13 Rebiyülâhir 1293'de (8 Mayıs 1876) adliye nâzırı; 25 Cemaziyelevvel 1293'de (18 Haziran 1876) üçüncü defa hariciye nâzırı ve 7 Receb 1294'de (18 Temmuz 1877) nâfia nâzırı olup istifa etti. Şa'bân 1294'de (Ağustos 1877) adliye nâzırı, 30 Muharrem 1295'de (3 Şubat 1878) Şûrâ-yı Devlet reisi, Rebiyülevvel '[illegible]de (Mart) dördüncü defa hariciye nâzırı ve Cemaziyelâhir 1295'de (Haziran 1878) ilâveten sadrazam oldu. 9 Zilhicce 1295'de (4 Aralık 1878) her ikisinden azledilerek birkaç gün sonra ikinci defa Paris sefiri, 9 Şa'bân 1296'da (29 Temmuz 1879) beşinci defa hariciye nâzırı, Zilka'de'de (Ekim-Kasım 1879) devâir müfettişi ve Muharrem 1298'de (Aralık 1880) altıncı defa hariciye nâzırı olup iki gün sonra müfettişlikte bırakıldı ve İmtiyaz Nişanı ihsan buyruldu. 16 Muharrem 1301'de (17 Kasım 1883) vefat etti. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnolunmuştur. Dil bilir, haricî ve dahilî siyasete vâkıf, fasih, güzel konuşur, kerim, sertti. Oğulları Re'fet Bey, Fâiz Bey, Fehim Bey vefat etmişlerdir. (III. 230/31)

Safvet Mehmed Ağa Yazıcızâde hulefâsından bir kapıcıbaşıydı. Zilhicce 1253'de (Mart 1838) vefat eyledi. Hekimoğlu Ali Paşa Camii'ne defnedildi. (III. 229)

Safvet Mustafa Bey (İrfanzâde) Ârif Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 2 Rebiyülevvel 1253'de (6 Haziran 1837) vefat etti. Rumelihisarı'nda medfundur. (III. 271)

Safvet Mustafa Çelebi Said Hemdem Çelebi'nin oğullarından olup kardeşi Fahreddin Çelebi'nin vefatında Konya'da Hz. Mevlânâ postuna oturdu. 10 Zilka'de 1305'de (19 Temmuz 1888) vefat eyledi. Diğer kardeşi Abdülvâhid Çelebi bu muhterem makama irade-i seniyye ile tayin edilmiştir. (III. 231)

Safvet Mustafa Efendi Reis efendi mühürdarlığından ve kalemden yetişerek Muharrem 1223'de (Mart 1808) reis kesedarı olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 460)

Safvet Mustafa Efendi Diyarbekirlidir. Bazı vüzerâ ve voyvodalara divan kâtibi olup 1244'de (1828/29) İstanbul'a geldi. Sonra Rumeli'de duhan gümrüğü sandık emini ve ebniye-i hassa müdür muavini olup 1263'de (1847) vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 229)

Safvet Mustafa Efendi Galatalıdır. 1209'da (1794/95) doğdu. 1238'de (1822/23) tophane ruznâme kâtibi, 1249'da (1833/34) tersane ruznâmçecisi, 1257'de (1841) karantina ikinci kâtibi olup 1262'de (1846) azledildi ve emekli oldu. 1286 (1869/70) tarihlerinde vefat etmiştir. Usta şairdir. (III. 229)

Safvet Nesibe Hanım Beylikçi Muhib Efendi'nin kızı ve Mîrialemzâde Rif'at Efendi'nin eşidir. 1252'de (1836/37) vefat eyledi. Babası yanına defnedildi. Şairedir. (III. 229)

Safvet Paşa Aslı Tatar ve doğum yeri Anadoludur. İstanbul'a gelip Mekteb-i Harbiye'den erkân-ı harp olarak çıkmış ve mekteplerde muallimlik ve serhadlerde hudud tahriri işlerinde bulunarak livâ ve ferik olduktan sonra Muharrem 1282'de (Haziran 1865) Dâr-ı Şûrâ reisi olmuş ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Şûrâ-yı Devlet'e aza olarak birkaç gün sonra mekâtib-i askeriyeye nâzır tayin edilmiştir. Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) müşir rütbesiyle Bosna, Şevvâl 1287'de (Ocak 1871) Prizren, Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) Yanya, Receb 1289'da (Eylül 1872) Girit ve Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) Hüdâvendigâr valisi olup Zilhicce 1290'da (Ocak-Şubat 1874) azlolunmuştur. 1291'de (1874) Adana valisi, Safer 1295'de (Şubat 1878) Trablusgarb valisi, sonra Trabzon, 1298'de (1881) Hicaz valisi ve azilden sonra tekrar Hicaz valisi olup sonra azledildi ve birkaç sene sonra, 14 Rebiyülevvel 1313'de (4 Eylül 1895) vefat eylemiştir. Bilgili, zengin bir zat idi. (III. 231)

Safvetî Ali Efendi (Gülşenîzâde) Hayâlî Ahmed Efendi'nin oğludur. 977'de (1569/70) şeyh olup 5 Ramazan 1005'de (22 Nisan 1597) vefat eyledi. Âlim ve keşf sâhibi ve *Divan* sâhibi şairdir. (III. 228; I. 93)

Safvetî Mehmed Efendi (Hocazâde) Ârif Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Yenişehir mollası olup 1075'de (1664/65) vefat eyledi. Eyüp'e defnedildi. Yaşı 50'ye yakındı. Şairdir. (III. 228; I. 331)

Safvetî Mûsâ Paşa Kırımlı Rif'at Efendi'nin oğludur. Kaleme girip Hasib Paşa'ya kâtip oldu. Paşa evkaf nâzırı olunca uhdesindeki kapı kethüdâlıkları buna verildi. Sonra cizye muhassılı, 28 Ramazan 1252'de (6 Ocak 1837) evkaf nâzırı, 27 Rebiyülevvel 1253'de (1 Temmuz 1837) bahriye müsteşarı, Cemaziyelâhir 1255'de (Ağustos-Eylül 1839) hazine-i mukataat defterdarı, Safer 1256'da (Nisan 1840) Meclis-i Vâlâ azası, Zilka'de'de (Ocak 1841) Şam defterdarı ve Muharrem 1257'de (Mart 1841) vezirlikle maliye nâzırı olup 14 Şa'bân 1261'de (18 Ağustos 1845) azledildi. Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Tırhala, Rebiyülevvel 1262'de (Mart 1846) Şam valisi olup Rebiyülâhir 1264'de (Mart 1848) azledildi. Rebiyülevvel 1265'de (Şubat 1849) Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi olup Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) azledildi. O sene Zilhicce'de (Ekim-Kasım) Kastamonu, 1267'de (1851) Ankara valisi olup Receb 1268'de (Nisan-Mayıs 1852) azledildi. Zilka'de'de (Ağustos-Eylül) ikinci defa Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi olup sonra ayrıldı. Muharrem 1270'de (Ekim 1853) ikinci defa maliye nâzırı, Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) ticaret nâzırı ve Rebiyülevvel 1272'de (Kasım-Aralık 1855) üçüncü defa maliye nâ-

zırı olup Zilhicce 1272'de (Ağustos 1856) azledildi. Ramazan 1274'de (Nisan-Mayıs 1858) dördüncü defa maliye nâzırı, Receb 1275'de (Şubat 1859) ikinci defa evkaf nâzırı, Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) Meclis-i Vâlâ reisi olup 26 Muharrem 1278'de (3 Ağustos 1861) azledildi. 5 Şa'bân 1281'de (3 Ocak 1865) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Muhasip, münşî, uzun boylu, dindar, Nakşibendî idi. Adına bir tekkesi vardır. Oğullarından Ziyâ Bey maden heyet-i fenniyesi reisi ve Rızâ Paşa'nın damadı olup Rif'at Bey ise Cemiyet-i Rüsûmiye azasındandır. Torunu reji memurlarından Kâzım Bey'dir. (III. 229/30)

Sâgarî Ali Çelebi (Sarı Asma) Edirnelidir. Kurrâ olup I. Mehmed (Fâtih) devrinden (1451-1481) I. Selim (Yavuz) devrine (1512-1520) yetişti. Şairdi. (III. 3)

Sağır *bak.* Behrâm Paşa; Hüseyin Ağa; Mehmed Ağa; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa

Sahhaf *bak.* İbrahim Efendi; Mehmed Efendi; Muslihiddin ; Sâlih Efendi; Tâceddin Efendi

Sahhaf İmam *bak.* Mehmed Efendi

Sahhaf Şeyhizâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Abdülbâkî Efendi; Mehmed Efendi; Üns Efendi

Sahhaflar Şeyhizâde *bak.* Ahmed Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; Fazlullah Mehmed Paşa; Nazif Ahmed Efendi; Râşid Mustafa Efendi; Ziyâeddin Ahmed Efendi

Sâhib (صاحب) Efendi Bâbıâlî'den yetişerek beylikçi kesedarı ve sonra Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) beylikçi oldu. 9 Zilka'de 1213'de (14 Nisan 1799) beylikçi vekili oldu. Âtıf Efendi'nin reisülküttablığında maliye tezkirecisi oldu. 1214'de (1799/1800) vefat etti. (III. 2)

Sâhib Giray Hacı Selim Giray'ın oğludur. (III. 187)

Sâhib Giray Han I Mengli Giray Han'ın oğludur. Mehmed Giray Han, Kazan hâkimi İçim Han vefat edince oraya han tayin etti. 5 sene orada kalıp kardeşi Mahmud Giray'ın oğlu Safâ Giray'a hanlığı terk ederek İstanbul'a geldi. Rebiyülevvel 939'da (Ekim 1532) Kırım hanı oldu. Kalgaylığı Emin Giray'a vermiştir. Nihayet Yölük Giray'ı Kazan'a göndermeyip alıkoymuş ve sonra 958'de (1551) vefat edince dedesi Hacı Giray yanına defnedilmiştir. Gayretli ve cesurdu. (III. 186)

Sâhib Giray Han II Topal Ahmed Giray'ın oğludur. 1186'da (1772/73) Kırım hanı olup 1189'da (1775) ayrılışında Rumeli'de çiftliğinde salyâne ihsaniyle ikamet ettirildi. 1196'da (1782) ikinci defa han olduysa da, 1197'de (1783) dönerek Çatalca'da ikamet ederek orada vefat eylemiştir. Devlete sâdıktı. (III. 187)

Sâhib İsmail Dede Bursalıdır. Bursa Mevlevîhanesi şeyhi Sâhib Mehmed Dede'nin müridiydi. 1140'da (1727/28) vefat etti. Şairdir. (III. 187)

Sâhib Mehmed Efendi Sülâle-i Mevleviyedendir. 979'da (1571/72) İstanbul'a vefat eyledi. (III. 189)

Sâhib Mehmed Efendi (Pîrîzâde) İstanbul'da Yeniçeri zâbitânından Pîrî Ağa'nın oğludur. Tahsil görüp Feyzullah Efendi'ye kitapçı ve sonra Râmî Paşa'ya imam oldu. 1113'de (1701/02) müderris, 1135'de (1722/23) Selânik mollası, 1140'da (1727/28) imam-ı sâ-

nî-i sultanî, 1142'de (1729/30) Bursa kadısı, o sene Mekke pâyesi, 1143'de (1730/31) imam-ı evvel-i padişahî, o sene İstanbul kadısı, Cemaziyelâhir 1144'de (Aralık 1731) Anadolu pâyesi, Rebiyülevvel 1146'da (Ağustos-Eylül 1733) Anadolu kazaskeri, 1149'da (1736/37) Rumeli pâyesi ve 24 Muharrem 1151'de (14 Mayıs 1738) Rumeli kazaskeri olup Şevvâl 1151'de (Ocak-Şubat 1739) azledildi. 1156'da (1743) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Muharrem 1157'de (Şubat-Mart 1744) azlolundu ve 30 Muharrem 1158'de (4 Mart 1745) şeyhülislâm oldu. 13 Rebiyülevvel 1159'da (5 Nisan 1746) hastalanıp azledildi. Cemaziyelâhir'de (Haziran-Temmuz 1746) hacca gidip döndü. Üsküdar'da sâkin iken 9 Receb 1162'de (25 Temmuz 1749) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Yaşı 80'e yakın olup fâzıl ve her fende mâhirdi. Üç dilde şairdi. Güzel huylu olup Ali Çelebi Mescidi'ne minber koydu. İbn Haldun'un *Mukaddime*'sini tercüme eyledi. Oğlu Osman Sâhib Efendi'nin kızından torunları oldu. (III. 187)

Sâhib Osman Efendi Palabıyık kardeşi Abdürrahim Efendi'nin oğlu olup annesi cihetinden Hırka-i Şerife şeyhleri sülâlesindendir. Tulumbacıbaşı konağında açılan Mekteb-i Tıbbiye muallimlerinden olarak Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) İzmir mollası, Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Mekke pâyesi, Cemaziyelevvel 1277'de (Kasım-Aralık 1860) İstanbul pâyesi oldu ve müneccibaşı tayin edildi. Bir aralık Hırka-i Şerife şeyhliği de kendisine intikal eyledi. Şevvâl 1280'de (Mart 1864) vefat etti. Fâzıl ve âlimdi. Oğlu Nebil Efendi'dir(→). (III. 448)

Sâhib Osman Efendi (Pîrîzâde) Mehmed Sâhib Efendi'nin oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1158'de (Haziran 1745) Galata kadısı, ardından Mekke pâyesi oldu. 1159'da (1746) İstanbul kadısı olup üç ayda istifa eyledi. O sene Cemaziyelâhirinde (Haziran-Temmuz 1746) hacca gidip sonra babasıyla Gelibolu'da ikamet eyledi. Döndükten sonra Zilka'de 1163'de (Ekim 1750) Anadolu pâyesi, Zilka'de 1165'de (Eylül 1752) Anadolu kazaskeri olup senesinde Rumeli pâyesi ve Muharrem 1169'da (Ekim 1755) İmam-ı evvel olup Şevvâl'de (Temmuz 1756) Rumeli kazaskeri oldu. Safer 1170'de (Kasım 1756) azledilmiş olarak Gelibolu'da ikamete gönderildi. Ramazan 1174'de (Nisan 1761) dönerek 1175'de (1761/62) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup 1176'da (1762/63) azledildi. Rebiyülâhir 1179'da (Eylül-Ekim 1765) üçüncü defa Rumeli kazaskeri olup senesinde azledildi. 13 Cemaziyelâhir 1182'de (25 Ekim 1768) şeyhülislâm oldu. 5 Zilka'de 1183'de (2 Mart 1770) vefat etti. Murad Paşa Camii'nde medfundur. Âlimlerin ileri gelenlerinden, nazma ve nesre kadir, cedel ve bahisde misli nadir bir şairdi. Meşhur âlimlerden Kiçi Abdullah ve Küçük Âmidî gibilerle mübâhese ederdi. *Divan*ı vardır. (III. 431/32)

Sâhib Ömer Efendi (Kahvecibaşızâde) Bâbıâlî'den yetişip çavuşbaşı kesedarı olup 1199'da (1785) kethüdâ kâtibi, 1202'de (1787/88) tezkire-i evvel vekili ve Şa'bân 1203'de (Mayıs 1789) Tersane-i Âmire emini oldu. Azilden sonra 5 Safer 1209'da (Eylül 1794) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Oğlu sudûrdan Nurullah Bey'dir. (III. 595)

Sâhib Rûşen Mehmed Efendi İstanbulludur. Memuriyetlerde bulunup Nakşibendî halifesi oldu. 1255'de (1839) vefat eyledi. Şairdir. (III. 187)

Sâhib (صاحب) Sâlih Dede Bursa Mevlevîhanesi şeyhi Mehmed Dede'nin(→) oğludur. 1114'de (1702/03) babasının yerine şeyh olup 1131'de (1719) vefat eti. Şairdir. Yerine kardeşi Şeyhî Mehmed Dede(→) geçti. (III. 202)

Sâhib-i hal *bak.* Ahmed Kebir-i Rıfaî

Sâhib-i Tâc *bak.* Ali Emir Efendi

Sahvî İsmail Efendi İstanbulludur. Vâiz ve şeyh oldu. 1110'da (1698/99) vefat eyledi. Şairdir. (I. 357)

Sâî Abdülkerim Efendi (Eminzâde) Ali Efendi'nin oğludur. Ebûssuûd Efendi mülâzimlerinden olup kadı olmuştu. III. Murad devri (1574-1595) başlarında vefat etti. Şairdir. Kardeşi Merdümî dahi şairdir. (III. 2)

Sâî Efendi Tebrizlidir. 1218'de (1803/04) doğdu. 1240'da (1824/25) Osmanlı ülkesine gelip hakkâk oldu. Bâyezid şehrinde oturup cifr öğrendi. Oradan Mısır'a ve 1265'de (1849) İstanbul'a geldi. Takvimhanede nâzır-ı sânî makamında bulunup 1270'de (1853/54) Mısır'a giderek huruf basmasını vücuda getirdi ve orada vefat etti. Kavrayışlı, akıllı, şairdi. (III. 2)

Sâî Mehmed Çelebi Divan-ı Hümâyûn hademesindendi. II. Mehmed (Fâtih) devrinden (1451-1481) kalma bir pîr olduğundan emekli oldu. 941'de (1534/35) vefat etti. Şair ve hattatdı. (III. 2)

Sâî Mehmed Sâlih Efendi Kefevî Camii müezzini Mustafa Efendi oğlu olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etti. Şairdir. (III. 2)

Sâî Mustafa Çelebi İstanbullu meşhur bir nakkaştır. 1004'de (1595/96) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. Hezel ve mizaha mâil, *Divan* sâhibi şairdir. (III. 2)

Sâib Ahmed Efendi Acem şair Bahar Ali Efendi'nin(→) oğludur. 1227'de (1812) doğdu. Divan kalemine ve sonra mühimme odasına girip 1253'de (1837/38) tomruk kâtibi ve 1261'de (1845) zabtiye meclisi başkâtibi oldu. 1262'de (1846) vefat etti. Bahariye'de medfundur. Şairdir. (III. 184)

Sâib Ahmed Paşa (Bülbül) Rızâ Paşa'ya bağlanması kısa sürede ilerlemesine sebep olup livâ ve ferik olarak senelerce Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azası oldu. Kırım savaşında Vidin tarafına gittiyse de başarılı olamadı. 1278'de (1861/62) askerlikten ihraç edildi. 1283'de (1866/67) yine feriklik verildiyse de kısa süre sonra emekli edildi. Senelerce Doğancılar'daki evinde oturup 6 Safer 1301'de (7 Aralık 1883) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. Güzel konuşurdu, ama askerlikte bilgisi azdı. (I. 305/06)

Sâib Ali Dede Tebrizlidir. "İsfehanî" diye meşhur oldu. Hz. Şems-i Tebrizî'nin torunlarındandır. Bostan Çelebi'den el aldı. 1064'de (1654) İran'da vefat etti. *Divan*'ı vardır. (III. 184)

Sâib Ali Efendi (Saatîzâde) İstanbulludur. 1073'de (1662/63) vefat etti. Şairdir. (III. 184)

Sâib Bey Yusuf Ağa'nın mühürdarı Râgıb Efendi'nin oğlu olup mektûbî-i hariciyeden yetişmiş mümeyyiz, serhalife ve sonra 1280'de (1863/64) dahiliye kâtibi olmuş ve Muharrem 1282'de (Haziran 1865) ûlâ evveli olup Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) azle-

dilip sonra emekli olmuş ve 11 Muharrem 1313'de (4 Temmuz 1895) vefat ederek Yenikapı Mevlevîhanesi'ne defnedilmiştir. Güzel konuşur, tedbirli, kerimdi. Oğulları Dersaadet İstinaf Mahkemesi azasından Hakkı Bey ve hariciye teşrifatçısı İbrahim Bey ve Râif Bey'dir. (III. 185/86)

Sâib Efendi III. Mustafa devrinde (1757-1774) bir şairdir ki, divan kâtibi olmuştu. O senelerde vefat etti. (III. 184)

Sâib İbrahim Paşa Divan kaleminden yetişip 1222'de (1807) kethüdâ kâtibi vekili oldu. 1224'de (1809) reis kesedarı, sonra beylikçi oldu. 19 Şevvâl 1233'de (22 Ağustos 1818) azledildi. 6 Muharrem 1237'de (3 Ekim 1821) süvari mukabelecisi, sonra cebehane nâzırı, 1239'da (1823/24) gümrük emini, 1241'de (1825/26) ilâveten matbah emini, ardından ilâveten yeniçeri kâtibi ve sonra "muallem eşkinci" nâzırı ve Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) askerî nâzırı, 1242'de (1826/27) gümrük ve matbah emanetlerinden ayrılarak defterdar-ı askerî, Cemaziyelevvel 1244'de (Kasım 1828) ilâveten orduda kethüdâ-yı sadâret ve riyâset vekâleti ve Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) ayrılarak Yenişehir defterdarı, sonra Şumnu Ordusu nâzırı, Cemaziyelevvel 1245'de (Kasım 1829) çavuşbaşı ve ardından masârifat-ı askerî nâzırı, Cemaziyelâhir 1248'de (Kasım 1832) Mısır Ordusu'nda kethüdâ-yı sadr-ı âlî ve 4 Şevvâl 1248'de (24 Şubat 1833) dönüşünde tophane nâzırı, 28 Zilhicce 1253'de (25 Mart 1838) defter emini ve Rebiyülâhir 1255'de (Haziran-Temmuz 1839) deâvî nâzırı ve Receb 1255'de (Eylül-Ekim 1839) maliye nâzırı olup 1256'da (1840) hazine-i mukataat defterdarlığı ilâve edildi. O sene Rebiyülâhirinde (Haziran 1840) vezir rütbesi verilmiştir. 5 Muharrem 1257'de (27 Şubat 1841) Meclis-i Vâlâ reisi, Rebiyülâhir'de Edirne vali kaymakamı ve ardından Karadeniz Boğazı muhâfızı olup Rebiyülevvel 1258'de (Nisan-Mayıs 1842) Manisa'ya gönderildi. Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) Saruhan ve Karasi valisi olup Cemaziyelâhir 1263'de (Mayıs-Haziran 1847) azledildi. Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) Meclis-i Vâlâ azası olup 13 Muharrem 1265'de (9 Aralık 1848) vefat eyledi. Münşî, tedbirli ve işbilirdi. Oğlu ricâlden Refik Bey'dir. Diğer oğlu Halil Birrî Bey'dir(→). Eyüp'de, Ebûssuud Efendi civarında babasıyla birlikte medfundur. Kızı Saide Hanım 17 Muharrem 1306'da (19 Eylül 1888) vefat etmiştir. Kethüdâsı Mehmed Hasib Efendi'dir(→). (III. 185)

Sâib Mehmed Efendi 1236'da (1820/21) doğdu. 1264'de (1848) müderris ve Mekteb-i Maarif-i Adliye hocası oldu. 1266'da (1850) ayrıldı. Sonra cinnet geçirince hastahaneye konuldu. 1270'de (1853/54) vefat eyledi. Âlim, şairdir. (III. 186)

Sâib Mehmed Efendi Kalemden yetişerek bir aralık Meclis-i Maliye'ye aza oldu. Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) evkaf-ı hümâyûn muhasebecisi, Muharrem 1270'de (Ekim 1853) zabtiye mektupçusu ve Cemaziyelâhir 1270'de (Mart 1854) hazine-i hassa muhasebecisi oldu. Cemaziyelâhir 1274'de (Ocak-Şubat 1858) vefat eyledi. Eyüp'de, Taşlıburun Tekkesi'ne defnedildi. (III. 186)

Sâib Paşa İstanbulludur. Mekteb-i Tıbbiye'den yetişip miralay ve livâ ol-

muş, sonra Marko Paşa'nın vefatında ferik ve tıbbiye nâzır olmuştur. 1309'da (1891/92) azledilip sıhhiye dairesine reis-i sânî olup 21 Şa'bân 1311'de (27 Şubat 1894) vefat etmiştir. Kabiliyetli bir tabibdi. (II. 185)

Said (Şerif) Şerif Sa'd Paşa'nın oğludur. 1099'da (1688) Şerif Ahmed'in vefatında Mekke emirliği verildi, ancak devam edemedi. 6 Receb 1104'de (13 Mart 1693) tekrar emir oldu. Zilka'de 1105'de (Haziran-Temmuz 1694) emirliğe babası getirildi. Sonra üçüncü defa Mekke emiri olup 1129'da (1717) vefat eylemiştir. (III. 28)

Said Ağa Yeniçeri kâtiplerinden olup üç defa başyazıcı oldu. Sonra sekbanbaşı olup Zilka'de 1206'da (Haziran-Temmuz 1792) yeniçeri ağası olmuştur. Muharrem 1207'de (Ağustos-Eylül 1792) azledilmiş ve az müddette vefat etmiştir. (III. 34)

Said Ağa Musâhib olup 1221'de (1806) vefat etti. Bostan İskelesi'ne defnedilmiştir. (III. 36)

Said Ağa Enderûn'dan yetişme olup peşkir ağası, Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) Miftâh ağası oldu. Çıkarıldıktan sonra çakırcıbaşı olup Cemaziyelevvel 1238'de (Ocak-Şubat 1823) vefat eyledi. (III. 38)

Said Ağa (İncebelli) Enderûn'dan yetişerek peşkir ağası oldu. Safer 1242'de (Eylül 1826) Miftâh ağası ve Cemaziyelâhir 1243'de (Aralık 1827/Ocak 1828) tülbend ağası ve Şa'bân 1243'de (Şubat-Mart 1828) rikâbdar olup Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) çerağ olundu. Sonra vefat etmiştir. (III. 40)

Said Ağa (Sikencübîn) Enderûn'da yetişerek 1233'de (1818) peşkir ağası, sonra Miftâh ağası oldu. Zilka'de 1233'de (Eylül 1818) vefat eyledi. (III. 38)

Said Ahmed Efendi Edirnelidir. Müderris ve kadı olup 1081'de (1670/71) vefat etmiştir. Şairdir. (I. 221)

Said Ahmed Efendi Darbhane emini Topkapılı Ahmed Efendi'nin oğludur. Hattat Râsim Efendi ve Yanyalı Es'ad Efendi'den ilim ve hat talim eyledi. 1134'de (1721/22) vefat etti. Şair, hattatdır. (III. 28)

Said Ahmed Efendi Müderris, Edirne mollası, 1249'da (1833/34) Medine mollası olup sonra vefat eylemiştir. (III. 41)

Said Bahsî Mehmed Efendi Kadirî, Celvetî ve Nakşibendîye'den el tutarak mübarek bir zat olmuştu. 1181'de (1767/68) vefat ederek Hüdâî Tekkesi'ne defnedildi. (III. 31)

Said Bey Mezemorta Hüseyin Paşa'nın(→) oğludur. Deryâ beylerinden olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. (II. 201)

Said Bey Ricâlden Abdülkadir Efendi'nin oğludur. Dahiliye hulefâsından olup evâmir mukayyidi olarak 1237'de (1821/22) tersane reis vekili, 1241'de (1825/26) ulûfeciyân-ı yesâr ağası ve 1243'de (1827/28) küçük kale tezkirecisi oldu. Nihayet serasker Husrev Paşa'ya divan kâtibi olup o hizmette vefat etmiştir. (III. 40)

Said Bey Gürcü Şerif Paşa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı oldu. Sonra Acaralı Ahmed Paşa'nın kardeşi Kör Hüseyin Bey haksız yere 1248'de (1832/33) yok eylemiştir. (III. 41)

Said Bey Siyâvuş Paşa sülâlesinden olup 1256'da (1840) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 42)

Said Bey Kıdemli askerlerden olup Rumeli Ordusu miralaylarından iken 1267'de (1850/51) vefat eylemiştir. (III. 44)

Said Bey (Hızır Ağazâde) Enderûn'dan çıkma olup musâhiblerden ve hâcegândan olmuştur. 1252'de (1836/37) vefat eyledi. Bahariye'de medfundur. *Divançe*'si vardır. Nezih Bey adında bir oğlu bâb-ı mazbata kâtipliğinden emekli olarak hayattadır. (III. 42)

Said Bey (Maryolzâde) Ali Paşa'nın(→) oğludur. Deryâ beylerinden olup 1175 (1761/62) tarihlerinde vefat etmiştir. (III. 532)

Said Dede Belgradlıdır. Mevlevî olduğundan Belgrad Mevlevîhanesi'ne şeyh oldu. 1140'da (1727/28) şehid oldu. Şairdir. (III. 28)

Said Efendi Buharalıdır. Nakşibendî seyyahlarından olup bir müddet Eyüp'de sâkin oldu. Hacca gidip dönüşte 1092'de (1681) Cidde'de vefat eyledi. Âlim, müttakî, *Divan* sâhibi şairdir. (III. 27)

Said Efendi Ricâlden ve hâcegândan olup Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) vefat etti. Üsküdar'da defnedilmiştir. (III. 28)

Said Efendi Fâzıl müderrislerden olup Rebiyülâhir 1238'de (Aralık 1822/Ocak 1823) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 39)

Said Efendi Hâlet Efendi mensuplarından olup hâcegânlıkla vüzerâya kapı ketüdâsı oldu. 1237'de (1821/22) küçük ruznâmeci oldu. 1238'de (1822/23) Bolu'ya gönderildi. Orada vefat etmiştir. (III. 39)

Said Efendi Hayatîzâde Said Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, molla, 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi olup 25 Receb 1242'de (22 Şubat 1827) vefat etti. (III. 33)

Said Efendi (جاجب) Enderûn'dan yetişerek 1230'da (1815) başyazıcı ve 1232'de (1817) peşkir ağası oldu. 1233'de (1818) rikâbdar-ı şehriyârî olup Cemaziyelevvel 1233'de (Mart 1818) emekli oldu. Sonra hâcelikle Haremeyn muhasebecisi oldu. Şevvâl 1243'de (Nisan-Mayıs 1828) vefat eyledi. (III. 40)

Said Efendi Yeğeni İbrahim Ağazâde olup hâcegânlıkla çavuşlar kâtibi oldu. 5-6 sene bu hizmette bulunarak 1246'da (1830/31) vefat etmiştir. (III. 40)

Said Efendi Müderris ve dersiâm olup Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) vefat eylemiştir. Edirnekapı'da medfundur. (III. 45)

Said Efendi Mahkeme-i teftişiye mümeyyizi ve müderrislerden olup 11 Muharrem 1282'de (6 Haziran 1865) vefat etmiştir. (III. 46)

Said Efendi Bâb-ı Seraskerî'den yetişip tercüme odası kurulunca oraya müdür olmuş ve sonra Menşe-i Küttâb-ı Askerî kurulunca müdüriyetiyle buraya nakledilmişti. 1301'de (1883/84) vefat etmiştir. Küçük Emir Efendi'ye defnedildi. Yaşlı ve kâtip, ılımlı bir zat idi. Oğlu ferik Rifat Paşa, kendisinden evvel vefat etmiştir. Damadı Ahmed Eyyûb Paşa merhumdur. (III. 49)

Said Efendi Preşevalıdır. Memleketi taraflarında pek çok zaman tahrirat müdürü olmuş ve Arnavut Âkif Paşa'nın divan kitâbeti hizmetiyle İstanbul'a gelerek Tophane'ye devam eylemiş ve 1291'de (1874) tophane mektupçusu olarak 1292'de (1875) Tophane

Meclisi başkitâbetine nakledilmiş ve 1296'da (1879) ikinci defa mektupçu olarak 1299'da (1882) ûlâ rütbesini almış, 1 Şevvâl 1313'de (16 Mart 1896) o hizmette vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Edip ve iffetli bir zat idi. (IV. 859)

Said Efendi (Ağababasızâde) Halil İbrahim Ağa'nın oğludur. Kâtip olduğundan hâcelik verildi. 1223'de (1808) tarihçi ve 1225'de (1810) başmukataacı oldu. Sonra vefat etti. (III. 37)

Said Efendi (Baldırzâde) Bursa şeyhlerinden olup 1073'de (1662/63) vefat etti. Şeyh Murad'ın halifesi Ali Efendi'den feyz almıştı. (IV. 388)

Said Efendi (Bolevîzâde) 1252'de (1836/37) Galata mollası olup sonra vefat etmiştir. (III. 42)

Said Efendi (Çeşmîzâde) Müderrisdir. 1178'de (1764/65) vefat etti. (III. 31)

Said Efendi (Derviş Efendizâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1202'de (1787/88) küçük evkaf muhasebecisi oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (III. 34)

Said Efendi (Hâfız) İstanbulludur. Maliyeden yetişip Safer 1279'da (Ağustos 1862) mütemayiz ile eshâm muhasebecisi, Cemaziyelâhir 1282'de (Ekim-Kasım 1865) tahsilat muhasebecisi, Cemaziyelâhir 1283'de (Ekim 1866) azille Zilka'de'de (Mart 1867) bahriye muhasebecisi, Zilhicce 1284'de (Nisan 1868) azledilip Rebiyülâhir 1285'de (Temmuz-Ağustos 1868) tophane muhasebecisi, Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) azille o sene Kastamonu defterdarı, Cemaziyelevvel 1292'de (Haziran 1875) hazine-i hassa meclis-i idare reisi, 1295 (1878) başlarında hazine-i hassa nâzırı ve Zilhicce 1295'de (Aralık 1878) Şûrâ-yı Devlet azası, birkaç gün sonra sadâret müsteşarı, Muharrem 1296'da (Ocak 1879) Şûrâ-yı Devlet azası ve sonra Divan-ı Muhasebat açılışında reis-i sânî olarak sonradan sultan kethüdâlığı ilâve edilmiş ve bâlâ rütbesini almış iken 3 Safer 1312'de (6 Ağustos 1894) vefat eylemiştir. Doğru, edip ve cömertdi. (III. 49/50)

Said Efendi (Halimzâde) Abdülhalim Efendi'nin(→) torunu, Fethî Mehmed Efendi'nin oğludur. 1283'de (1866/67) Beyrut mollası olmuştur. Daha sonra vefat etti. (III. 46; III. 303)

Said Efendi (Hazinedarbaşızâde) Kalemden yetişerek hâcelik ile silahdar kâtibi oldu. 1237'de (1821/22) maliye tezkirecisi oldu. Bu senelerde vefat etmiştir. (III. 40)

Said Efendi (Kara) Hintli bir gulâmdır. Molla İmâd'ın şâkirdi olup Sokolluzâde Hasan Paşa'ya muallim olarak birlikte gezmiştir. Müderris oldu. 1026'da (1617) vefat etti. Fâzıl, kâmildi. (III. 27)

Said Efendi (Mahmud Efendizâde) Müderris, Galata ve Cemaziyelâhir 1200'de (Nisan 1786) Mısır mollası ve sonra 1203'de (1788/89) Medine mollası oldu. Orada vefat eyledi. (III. 34)

Said Efendi (Mandaliyatîzâde) Dersiâm ve 1206'da (1791/92) imtihan ile müderris oldu. Sonra Dürrîzâde ve Samanîzâde'ye meşihatlerinde arzuhalci olmuştur. Arkadaşları Musannif Osman Efendi ve Deli Emin Efendi mevleviyete nâil olduğundan gücenerek derviş olup o elbiseyi giydi. 1233'de (1818) Üsküdar mollası

ve sonra Edirne pâyesi ve 1237'de (1821/22) Mekke mollası oldu. Muharrem 1238'de (Eylül-Ekim 1822) vefatı haberi alındı. Fâzıl, âlim, edipdi. (III. 39)

Said Efendi (Masrafzâde) Uzun Hâfız Mehmed Efendi'nin oğludur. Erzurum mollası oldu ve eski sadâret kethüdâsı Hayrî Efendi'ye damad olmuştur. Zilka'de 1231'de (Ekim 1816) vefat etti. (III. 37)

Said Efendi (Osmanzâde) Müderris, 1236'da (1820/21) Haleb mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası ve 1244'de (1828/29) Mekke kadısı oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 40)

Said Efendi (Tekfurdağı Müftüsüzâde) Müderris, molla olup 1218'de (1803/04) vefat etmiştir. (III. 35)

Said Efendi (Uryânîzâde) Râşid Efendi'nin oğludur. Müderris, Ramazan 1251'de (Ocak 1836) Haleb mollası, Safer 1262'de (Şubat 1846) Şam mollası oldu. 1264'de (1848) orada vefat eylemiştir. Oğlu Ahmed Es'ad Efendi'dir. (III. 43)

Said Efendi (Üstüvanîzâde) Cemaziyelevvel 1284'de (Eylül 1867) İzmir pâyesi oldu. Daha sonra vefat eyledi. (III. 46)

Said Hasan Çelebi Kadı ve sonra emekli oldu. Siroz'da 1035'de (1625/26) vefat etti. Şairdir. (II. 130)

Said Hikmet Bey Kâtip olup nâfia tahrirat müdürü, Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) ticaret mektupçusu ve Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) azledilip sonra vefat eyledi. (III. 46)

Said Mahmud Efendi Ankaralıdır. Müderris, Mekke mollası oldu. Zilka'de 1043'de (Mayıs 1634) nakibüleşraf oldu. 1050'de (1640/41) vefat etti. Davutpaşa'da medfundur. Sahih nesepli seyyid ve sâlihdi. (III. 27)

Said Mehmed (Moralızâde) Yahyâ Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1 Ramazan 1193'de (12 Eylül 1779) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 33; IV. 641)

Said Mehmed Ağa Müneccimbaşı Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Sarayda görevli olup kemankeşti. 1186'da (1772) vefat eyledi. (III. 387)

Said Mehmed Ağa Üsküdarlıdır. Hadımdır. Yetişerek hazinedar-ı şehriyârî oldu. 1212'de (1797/98) vefat eyledi. (III. 35)

Said Mehmed Ağa Manisalı Ahmed Ağa'nın oğludur. Medine bina emini Hacı Mehmed Ağa'ya damad olup hane-i hassadan ihraç edilmişti. Safer 1230'da (Ocak-Şubat 1815) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. Yakınına akrabasından Silahşor Taşçızâde Abdullah Ağa 1243'de (1827/28) vefat ederek defnedildi. (III. 38)

Said Mehmed Ağa Kilâr-ı hassadan çıkma olup musâhib-i şehriyârî idi. 1242'de (1826/27) vefat eyledi. Tayyârzâde Ahmed Atâ Bey'in kayınpederidir. Üsküdar'da defnedildi. (III. 39)

Said Mehmed Ağa (Bekçizâde) Enderûn'dan yetişme olup 1237'de (1821/22) mâbeynci ve Zilhicce 1237'de (Ağustos-Eylül 1822) ilâveten kahvecibaşı oldu. Rebiyülâhir 1238'de (Şubat 1818) şahincibaşılıkla ihraç edildi. Cemaziyelevvel 1238'de (Ocak-Şubat 1823) çakırcıbaşı oldu. Sonra kapıcıbaşılık verildi. Sonra vefat etti. (III. 39)

Said Mehmed Ağa (Küçük) Hadımdır. Yetişerek Receb 1212'de (Aralık 1797/Ocak 1798) Üsküdarlı Said Ağa'

ya halefen hazinedar-ı şehriyârî oldu. Zilka'de 1220'de (Ocak-Şubat 1806) vefat etti. Mihrişah Vâlide Sultan Türbesi bahçesine defnedildi. (III. 36)

Said Mehmed Ağa (Seyyid) Bîcanzâde Ali Paşa'nın(→) kethüdâsıydı. Kapıcıbaşı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiştir. (III. 551)

Said Mehmed Bey Sadrazam Seyyid Hasan Paşa'nın oğludur. 1154'de (1741) doğdu. Babasının sadâretinde zeâmet verildi. 1156'da (1743) müderris, 1174'de (1760/61) Galata mollası, 1180'de (1766/67) Mısır mollası, Receb 1185'de (Ekim 1771) Medine mollası, 1190'da (1776) İstanbul pâyesi, Şa'bân 1191'de (Eylül 1777) İstanbul kadısı olup 1192'de (1778) azledildi. Veba çıkınca İstanbul'dan Rumelihisarı'na ve oradan İncirköy'e gitmiş, orada Receb 1194'de (Temmuz 1780) vebadan vefat etmiştir. Göksu havalisinde yaptırdığı çeşme sofasında medfundur. İlim ve istidadı vardı. Tehlile dair bir risale, tefsir suretinde bir makale, münazaradan Gelenbevî İsmail Efendi telifine şerh yazmıştır. Oğlu Hasan Bey küçükken 1171'de (1757/58) vefat etti. Bir oğlu da Ahmed Efendi'dir(→). Dördüncü oğlu Mehmed Tâhir Bey'dir(→). Bir oğlu da Mekke mollası Hüseyin Bey'dir. Bunun oğlu Said Mehmed Bey'dir(→). Dairesi imamı Hâfız Ahmed Efendi'dir(→). (III. 32)

Said Mehmed Bey İzzet Mehmed Paşa'nın oğludur. Babasının sadâretinde, 1189'da (1775) mîrahûr-ı sânî ve kapıcıbaşı ve sonra 1191'de (1777) kapıcılar kethüdâsı oldu. 1196'da (1782) azledildi. 1199'da (1785) yine mîrahûr-ı sânî, 1200'de (1786) mîrahûr-ı evvel, sonra tekrar kapıcılar kethüdâsı oldu. Azilden sonra 1210'da (1795/96) çavuşbaşı oldu. Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) tekrar kapıcılar kethüdâsı olup sonra azledildi. Rebiyülâhir 1216'da (Ağustos-Eylül 1801) yine kapıcılar kethüdâsı, sonra mîrahûr-ı evvel ve bir aralık azlolunduysa da tekrar büyük mîrahûr oldu. Safer 1226'da (Mart 1811) Yusuf Ziyâ Paşa'dan mühr-i hümâyûnu almak üzere orduya gönderilip mühr-i hümâyûnu aldıktan sonra hastalanıp orada vefat etmiştir. Akıllı, edip, temizdi. Eşi, I. Abdülhamid'in ahiret kızı Ahter Melek Hanım idi ki, 1200'de (1786) vefat eyledi. Eyüp'e defnedildi. Oğlu Mehmed Atâullah Bey'dir(→). (III. 36/37)

Said Mehmed Bey Elçi Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Silahşor olup 18 Ramazan 1208'de (19 Nisan 1794) vefat etti. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi'nde medfundur. (IV. 432/33)

Said Mehmed Bey Selânikli Çanat Mustafa Paşa'nın oğludur. Pîrîzâde Osman Molla'ya damad oldu. 1163'de (1750) müderris, 1186'da (1772) Galata, 1193'de (1779) Edirne mollası, 1196'da (1782) Mekke pâyesi, 1202'de (1787/88) İstanbul pâyesi olup 1207'de (1792/93) Anadolu pâyesi ve sonra Anadolu kazaskeri olup 21 Ramazan 1209'da (11 Nisan 1795) vefat eyledi. Murad Paşa Camii'nde medfundur. İyi huylu, temiz soylu, edipdi. (III. 34/35)

Said Mehmed Bey Defterdar Hacı Ahmed Paşa'nın(→) torunu, Ali Bey'in(→) oğludur. Hâcegândan olup 1226'da (1811) vefat etti. Eyüp'de Zâl Paşa'da defnedilmiştir. (I. 259; III. 36)

Said Mehmed Bey Durak Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve 1191'de (1777)

mîrahûr-ı sânî oldu. Azilden sonra 1200'de (1786) başsilahşor ve sonra mîrahûr-ı sânî vekili ve esbân-ı şâhâne muallimi ve mîrahûrlukla çavuşbaşı vekâletinde bulundu. 1 Rebiyülâhir 1232'de (18 Şubat 1817) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Edepli ve kanburdu. Annesi Hadice Kadın 1212'de (1797/98) ve zevcesi Seher Kadın 1205'de (1790/91) vefat eylediler. Yanında medfundurlar. Oğulları İzzet Mehmed Bey(→) ve İbrahim Bey'dir(→). (III. 37/38)

Said Mehmed Bey Mîrahûr Meliş Efendi'nin oğlu olup III. Selim devrinde (1789-1807) kapıcıbaşı olup bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 40)

Said Mehmed Bey Seydâ Mustafa Efendi'nin(→) torunu(→), Şerif Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Mektûbî-i sadâret kâtiplerinden olup 1246'da (1830/31) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (III. 119)

Said Mehmed Bey Siyâvuş Paşazâdelerden Abdülkerim Efendi'nin(→) torunu, Derviş Mehmed Es'ad Bey'in(→) oğludur. Müderris olup, hacca gitmiş ve 17 Zilka'de 1259'da (9 Aralık 1843) vefat etmiştir. Siyâvuş Paşa Türbesi'nde medfundur. Damadı ricâlden Nurî Efendi'dir. (III. 356)

Said Mehmed Bey Kara Mustafa Paşa Vakfı mütevellisi olup 1269'da (1852/53) vefat etti. Kara Mustafa Paşa Medresesi'ne defnedildi. (IV. 402)

Said Mehmed Bey Maliye kâtiplerinden olup yetişerek defterdar kesedarı oldu. 1253'de (1837/38) maliye tezkirecisi, sonra evrak müdürü, yine tezkireci, Receb 1256'da (Eylül 1840) maliye kâtibi, Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) evâmir-i maliye müdürü ve azilden sonra Vidin defterdarı olmuştur. 1282'de (1865/66) vefat eyledi. Haydarpaşa'da, babası ricâlden Abdünnâfi'. Efendi yanına defnedilmiştir. (III. 46)

Said Mehmed Bey Tahsin Hasan Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 5 Muharrem 1296'da (30 Aralık 1878) vefat eyledi. Babasının yanında medfundur. (II. 50)

Said Mehmed Bey Sicill-i ahval mümeyyizi iken 23 Rebiyülâhir 1308'de (6 Aralık 1890) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. Âlim şairdi. (III. 49)

Said Mehmed Bey (Firarîzâde) Sadrazam Seyyid Abdullah Paşa'nın oğlu ve Muhsinzâde Mehmed Paşa'nın damadıdır. Zilka'de 1180'de (Nisan 1767) damadlığında kapıcıbaşı oldu. 1185'de (1771/72) kayınpederine hil'at getirdi. Safer 1197'de (Ocak 1783) kapıcılar kethüdâsı ve Safer 1200'de (Aralık 1785) çavuşbaşı olup Cemaziyelevvel 1200'de (Mart 1786) azledildi. Rebiyülâhir 1202'de (Ocak 1788) yine kapıcılar kethüdâsı oldu. Azilden sonra tekrar çavuşbaşı ve kapıcılar kethüdâsı oldu. 8 Ramazan 1213'de (13 Şubat 1799) vefat eyledi. Türbe ardına defnedildi. Asil, temiz huylu, tedbirliydi. Oğlu Mehmed Bey'dir. (III. 35)

Said Mehmed Bey (Hacı) Enderûn'dan yetişerek rikâbdar-ı şehriyârî oldu. II. Mahmud devri başlarında emekli olup 1233'de (1818) surre emini oldu. 1236'da (1820/21) hâcegân rütbesiyle masraf-ı şehriyârî oldu. 1240'da (1824/25) Sultan Bâyezid vakfı ruznâmçecisi oldu. Birkaç sene geçince vefat etti. (III. 40)

Said Mehmed Bey (Hacı) Livadyalı Hasan Paşa'nın torunu Hacı Ali

Bey'in(→) oğludur. Zeâmet sahiplerinden olup 1257'de (1841) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. (III. 566)

Said Mehmed Bey (Hasan Paşazâde) Said Mehmed Bey'in(→) torunu, Mekke mollası Hüseyin Bey'in oğludur. Müderris, Safer 1258'de (Mart-Nisan 1842) Mısır mollası, Muharrem 1263'de (Ocak 1847) Mekke mollası olup orada vefat etmiştir. (III. 32)

Said Mehmed Bey (Hekimbaşızâde) Feyzullah Bey'in oğludur. Hâcegândan olup 8 Safer 1187'de (1 Mayıs 1773) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 31)

Said Mehmed Bey (Kerim Beyzâde) (Hacı) Derviş Es'ad Mehmed Bey'in(→) oğludur. Müderris iken Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) vefat etti. (II. 335)

Said Mehmed Bey (Mezemortazâde) Mezemorta Hüseyin Paşa'nın(→) torunu Sâlih Mehmed Efendi'nin(→) oğlu olmalıdır. Tersane kethüdâsı olup 22 Ramazan 1239'da (21 Mayıs 1824) vefat etti. Babasının yanına defnedilmiştir. Oğlu Ârif Mehmed Bey tersane tulumbacıbaşılığında vefat etmiştir. (II. 202)

Said Mehmed Bey (Topçubaşızâde) Topçubaşı Abdülmü'min Ağa evlâdındandır. Bâbıâlî'den yetişip 1241'de (1825/26) hâcelikle sergi nâzırı oldu. Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) teşrifatçı olarak Muharrem 1242'de (Ağustos 1826) tezkire-i evvel vekâleti ilâve edildi. Rütbesi ûlâ sınıf-ı evveline terfi edildi. Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) bu hizmette vefat eyledi. Doğru idi. Oğulları Es'ad Bey ve Mes'ud Bey teşrifat muavinlerinden olup Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eylediler. Üçü de Tophane'de medfundurlar. (III. 43)

Said Mehmed Bey (Vâlide Kethüdâsızâde) Ricâlden Mehmed Efendi'nin oğludur. Kâtib efendi kalemi hulefâsından olup 1239'da (1823/24) hâcegândan oldu. Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) kâğıd-ı enderûn eminliği verilip 1244'de (1828/29) Haremeyn mukataacısı, sonra âmedî hulefâsı, *Takvim-i Vekayi*'nin kuruluşunda ilmühabercisi ve küçük muhasebecisi olduktan sonra mâbeyn-i hümâyûn kâtibi, 1252'de (1836/37) mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi, Receb 1255'de (Eylül 1839) barut-hane nâzırı, Receb 1256'da (Eylül 1840) Meclis-i Vâlâ azası ve Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) *Takvim-i Vekayi* nâzırı oldu. Zilhicce 1265'de (Mayıs 1849) vefat eyledi. İffetli, bilgiliydi. Usta şairdir. (III. 43)

Said Mehmed Çelebi İbrahim'in oğludur. Yeniçeri kâtibi olup vefatında Baba Nakkaş'a defnedildi. 911'de (1505/06) Dizdariye Mescidi'ni yaptırmıştır. (III. 27)

Said Mehmed Çelebi (Mektûbîzâde) Kalkandelenlidir. Mısır'da beytülmal kâtibi oldu. 940'da (1533/34) vefat etti. Şairdir. (III. 27)

Said Mehmed Efendi Ankaralıdır. Mekke mollası ve Zilka'de 1042'de (Mayıs 1633) nakibüleşraf oldu. Muharrem 1057'de (Şubat 1647) vefat etti. Davutpaşa'da medfundur. Yanında oğlu nakib Seyyid Mehmed Efendi de medfundur. Sâlih ve sahih nesepli seyyiddi. (IV. 162)

Said Mehmed Efendi Alaşehirlidir. Müneccim-i sânî ve müderris olup 1161'de (1748) vefat etti. Şairdir. (III. 28)

Said Mehmed Efendi Müderris, Konya mollası, Şa'bân 1162'de (Temmuz-Ağustos 1749) nakibüleşraf ve Bursa pâyesi oldu. 8 Şevvâl 1165'de (19 Ağustos 1752) azledilerek birkaç gün sonra vefat eyledi. Otakçılar'da medfundur. (III. 28)

Said Mehmed Efendi Müderristir. 1166'da (1753) vefat edip Eğrikapı'ya defnedildi. (III. 28)

Said Mehmed Efendi Ser-etıbbâ Hayâtîzâde'ye kethüdâ oldu. Müderris, İzmir mollası ve Edirne pâyesi oldu. Rebiyülevvel 1159'da (Nisan 1746) Mekke pâyesiyle reis-i etıbbâ-yı sultanî oldu ve Receb'de (Temmuz-Ağustos) İstanbul pâyesi verildi. O sene Siroz'a sürülüp 1160'da (1747) affolundu. 27 Muharrem 1161'de (28 Ocak 1848) ikinci defa ser-etıbbâ oldu. 27 Cemaziyelevvel 1161'de (25 Mayıs 1848) Anadolu pâyesi oldu. Şa'bân 1162'de (Temmuz-Ağustos 1749) Anadolu kazaskeri olup bir senede azledildi. Şa'bân 1166'da (Haziran 1753) Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelevvel 1167'de (Mart 1754) hekimbaşılıktan azledilerek Gelibolu'ya, sonra Taif'e sürüldü. 1171'de (1757/58) orada vefat etmiştir. Oğlu İbrahim Nedim Efendi'dir(→). Biri de İzzeddin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 29)

Said Mehmed Efendi Usta hattat olup 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Bahariye'de medfundur. (III. 29)

Said Mehmed Efendi 1176'da (1762/63) vefat eden Mostarlı Süleyman Efendi'nin oğlu olup Erzurum defterdarı olmuştur. 1185'de (1771/72) vefat edip Karacaahmet'e defnedilmiştir. (III. 31)

Said Mehmed Efendi Surre emini Hacı İbrahim Efendi'nin(→) oğlu ve şeyhülislâm Zeynelâbidîn Efendi'nin babasıdır. Müderris, hassa tabibi olup 1186'da (1772/73) Haleb mollası oldu. 1190'da (1776) vefat eyledi. (III. 32; I. 125)

Said Mehmed Efendi Bedreddin Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 21 Şa'bân 1193'de (3 Eylül 1779) vefat etti. Cağaloğlu'nda medfundur. (II. 12)

Said Mehmed Efendi Reisülküttab Tavukçu Hacı Mustafa Efendi'nin kardeşinin oğlu Abdullah Efendi'nin oğludur. Dürrîzâde Mustafa Efendi'ye imam olup 1184'de (1770/71) müderris oldu. 30 Cemaziyelevvel 1189'da (29 Temmuz 1775) imam-ı sânî-i sultanî, Şa'bân 1193'de (Ağustos-Eylül 1779) imam-ı evvel oldu. Sonra Eyüp mollası olup 14 Şa'bân 1195'de (5 Ağustos 1781) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 33)

Said Mehmed Efendi Dârüssaâde ağası kâtibi İsmail Efendi'nin oğlu olup 1121'de (1709) doğdu. Mektûbî-i sadr-ı âlî'ye girip Selânikli Nu'man Paşa'ya divan kâtibi, sonra Kâmil Ahmed Paşa'ya divan kâtibi ve kethüdâ olup Mısır'da darbhane emini oldu. 1175'de (1761/62) bir husus için İstanbul'a gelip, damadı Hâfız Ahmed Ağa silahdar-ı şehriyârî olduğundan, masraf kitâbetiyle hâcegâna dahil oldu. Sonra sâhib-i ayar olup Rusya harbinde rikâb-ı hümâyûn çavuşbaşısı, sonra asâleten çavuşbaşı olup Muharrem 1189'da (Mart 1775) azledildi. Halefi hasta olduğundan vekâletini ifa eyledi. Şevvâl 1193'de (Ekim-Kasım 1779) Anadolu muhasebecisi, 1194'de (1780) ikinci defa çavuşbaşı olup Receb 1195'de (Haziran-Temmuz 1781) tevkîf, sonra süvari muka-

belecisi ve sonra ruznâme-i evvel oldu. 1197'de (1783) ikinci defa ruznâme-i evvel olup 6 Zilhicce 1197'de (2 Kasım 1783) vefat etti. Eyüp'de, Tokmaktepe'de defnedildi. Münşî, tedbirli adamdı. Oğulları Raûf Paşa ile Tâhir Selâm Bey'dir. (III. 33/34)

Said Mehmed Efendi III. Mustafa'nın ebesi oğlu olduğundan müderris olmuştu. Şa'bân 1197'de (Temmuz 1783) vefat eyledi. Mahmud Paşa Türbesi'nde medfundur. "Ebezâde" likle meşhurdur. (III. 33)

Said Mehmed Efendi Kırımlı Osman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Eyüp mollası olup 1204'de (1789/90) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 34; III. 430)

Said Mehmed Efendi Süleyman İzzet Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 23 Ramazan 1206'da (15 Mayıs 1792) vefat etmiştir. (III. 84)

Said Mehmed Efendi Başbaki kulu kesedarı olup 1207'de (1792/93) vefat etti. Avratpazarı'nda medfundur. (III. 34)

Said Mehmed Efendi Tersane emini Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris ve Galata mollası olup 10 Şa'bân 1208'de (13 Mart 1794) vefat eyledi. Bâbıâlî civarında, babasının mektebine defnedildi. (III. 34)

Said Mehmed Efendi Silahdar-ı şehriyârî İbrahim Ağa'nın oğlu olup kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Mektûbî-i sadâret başhalifesi olarak 1200'de (1786) masraf-ı şehriyârî ve sonra maliye tezkirecisi olup bu gibi hizmetlerde bulundu. Ramazan 1211'de (Mart 1797) vefat etmiştir. Karacaahmet'e defnedildi. (III. 35)

Said Mehmed Efendi Abdülaziz Efendi'nin(→) oğludur. Devriye müderrisi ve Filibe mollası oldu. 1212 (1797/98) tarihlerinde vefat eylemiştir. (III. 406)

Said Mehmed Efendi Bekir Paşa imamı Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1211'de (1796/97) Kudüs mollası oldu. Gitmeden önce 1212'de (1797/98) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (III. 35)

Said Mehmed Efendi Kapıcıbaşı ve kasapbaşı vekili oldu. 1213'de (1798/99) vefat eyledi. Sofular'da medfundur. (III. 35)

Said Mehmed Efendi Hâcegândan olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. Davutpaşa'da medfundur. (III. 34)

Said Mehmed Efendi Hâcegândandır. Darbhane başkâtibi, 1202'de (1787/88) cizye muhasebecisi oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (III. 34)

Said Mehmed Efendi Kalemden yetişerek yazıcı, sonra vekâleten başmuhasebeci ve 1224'de (1809) Haremeyn muhasebecisi olup 1226'da (1811) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 37)

Said Mehmed Efendi Hattat Sâdık Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Galata kadısı olup 8 Muharrem 1228'de (11 Ocak 1813) vefat etti. (III. 37; III. 191)

Said Mehmed Efendi Duhan gümrüğü sandık emini olup 5 Cemaziyelevvel 1232'de (23 Mart 1817) vefat etti. Beylerbeyi'nde medfundur. (III. 38)

Said Mehmed Efendi Piyade serhalifesi Mahmud Efendi'nin oğlu olup 1191'de (1777) vefat eden Hacı Said Mehmed Ağa'nın oğludur. Tersanede kürek halife-i sânîsi olup 1237'de (1821/22) vefat etmiştir. (III. 38)

Said Mehmed Efendi Mevkufat kalemi seçkinlerinden olup ganem halifesi olarak Safer 1250'de (Haziran 1834) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 41)

Said Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris, Zilka'de 1252'de (Şubat 1837) Yenişehr-i Fenâr kadısı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 290)

Said Mehmed Efendi Defterdar kapısından yetişerek defterdar mektupçusu, 1246'da (1830/31) ceride nâzırı olup 1250'de (1834/35) ayrıldı. Muharrem 1251'de (Mayıs 1835) eshâm muhasebecisi ve ardından ikinci defa ceride nâzırı olup Muharrem 1256'da (Mart 1840) nezâretin lağvıyla vâridat muhasebecisi oldu. Cemaziyelevvel 1256'da (Temmuz 1840) ceride muhasebeciliği ilâve edilip Receb'de (Eylül) vâridattan azledildi. 1257'de (1841) vefat etti. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. Kemâl Ahmed Paşa'nın kayınpederidir. (III. 42)

Said Mehmed Efendi Sadâret mektubî serhalifesi olup 1237'de (1821/22) hâcegânlıkla ulûfeciyân-ı yemin kâtibi oldu ve 1246'da (1830/31) tarihçi oldu. Sonra bahriye mektupçusu olup 21 Receb 1261'de (26 Temmuz 1845) vefat etti. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. (III. 43)

Said Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris, Yenişehr-i Fenâr mollası ve Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) Mısır mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 43)

Said Mehmed Efendi Kalemden yetişerek taşra defterdarlığına gitti. Edirne defterdarlığından azledilmiş iken 2 Safer 1267'de (7 Aralık 1850) vefat etmiştir. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 44)

Said Mehmed Efendi Aydosludur. Müderris, Muharrem 1264'de (Aralık 1847) Ayntab mollası oldu. Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) Trablusgarb mollası olup sonra vefat etmiştir. (III. 45)

Said Mehmed Efendi Kudüs müftüsü Seyyid Hüseyin Efendi'nin oğludur. 1281'de (1864/65) Maraş mollası oldu. Daha sonra vefat eyledi. (III. 46)

Said Mehmed Efendi Münib Efendi'nin oğludur. Müderris. Receb 1276'da (Şubat 1860) Yenişehir mollası ve Ramazan 1284'de (Ocak 1868) Bursa mollası oldu. Daha sonra vefat eyledi. (III. 46)

Said Mehmed Efendi Ermiş sayılanlardan bir zatın oğlu ve Bursa'da Paşakapısı civarında Nakşibendî Ali Baba'nın kardeşidir. 1260'da (1844) babası yerine şeyh oldu. Sonra meclis-i idare azasından olup 1286'da (1869/70) Bursa'da vefat eylemiştir. İyi hal sâhibi, güzel konuşur ve fasih şairdi. Babasının dostlarından meşhur Şeyh Hâşim Efendi, Edirne'de bir camide senelerce itikaf eylemiş ermiş sayılanlardan bir zat idi. (III. 47)

Said Mehmed Efendi Kastamonulu Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 1284'de (Mart 1868) Trabzon mollası, bilâd-ı hamse ve Mekke mollası olup 1296'da (1879) vefat etmiştir. Ulemâdandır. (III. 48)

Said Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris ve molla oldu. 25 Muharrem 1302'de (14 Kasım 1884) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Âlimdi. (III. 49)

Said Mehmed Efendi Seyyid Ahmed Rıfâî'nin torunlarındandır. Basra

nakilbüleşraf kaymakamı olarak uzun yıllar o hizmette bulunmuştur. Zilka'de 1305'de (Temmuz 1888) kişiliğine duyulan saygıdan İstanbul pâyesi verildi. 16 Rebiyülevvel 1314'de (25 Ağustos 1896) orada vefat eylemiştir. Zengin, cömert, asildi. Yerine oğlu Mekke pâyeli Seyyid Receb Efendi tayin kılındı. (IV. 859)

Said Mehmed Efendi Uzun yıllar Üsküdar'da Selimiye Dergâhı'nda şeyhlikte bulunmuş ve şöhret sâhibi olmuştur. 9 Ramazan 1313'de (23 Şubat 1896) vefat eyledi. Dergâhda medfundur. İlim, fazilet ve edep sâhibiydi. (IV. 859)

Said Mehmed Efendi (Abdürrahimzâde) Mehmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. 14 Muharrem 1265'de (10 Aralık 1848) vefat edip Alipaşa kabristanına defnedilmiştir. (IV. 189)

Said Mehmed Efendi (Ahmed Efendizâde) Müderris ve Rebiyülevvel 1211'de (Eylül 1796) Selânik mollası olmuştur. Sonra vefat etmiştir. (III. 35)

Said Mehmed Efendi (Altuncuzâde) (Hacı) İmam Yahyâ Efendi'nin oğludur. Mukataat muhasebesinden yetişip asâkir-i hassa ruznâmçecisi olmuştu. 21 Cemaziyelâhir 1257'de (10 Ağustos 1841) vefat etmiştir. Topkapı'da medfundur. (IV. 290)

Said Mehmed Efendi (Benderekli-zâde) Mevâlîden Benderekli Hâfız Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Rebiyülâhir 1237'de (Ocak 1822) ser-etıbbâ-i sultanî oldu. 25 Şevvâl 1238'de (6 Temmuz 1823) azledildi. Sonra molla ve 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi oldu. 25 Receb 1242'de (22 Şubat 1827) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. (III. 40)

Said Mehmed Efendi (Cem'î Efendizâde) (Seyyid) Refik Mehmed Efendi'nin kardeşidir. Tahvil kesedarı olup 1228'de (1813) hâcegândan olmuştu. Sonra vefat etmiştir. (II. 414)

Said Mehmed Efendi (Cezerîzâde) (Hacı) Dersiâm olup 1156'da (1743) vefat ederek Eğrikapı'ya defnedildi. (IV. 231; III. 28)

Said Mehmed Efendi (Çarşambalızâde) Sudûrdan Çarşambalı Hoca Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Şa'bân 1259'da (Eylül 1843) Kudüs, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) Mısır mollası, Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) Mekke pâyesi, Muharrem 1269'da (Ekim-Kasım 1852) Mekke mollası, 1272'de (1855/56) ticaret müfettişi, Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) İstanbul pâyesi, Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) evkaf-ı hümâyûn müfettişi, Rebiyülâhir 1283'de (Ağustos-Eylül 1866) Anadolu pâyesi, 1 Zilka'de 1288'de (12 Ocak 1872) Anadolu kazaskeri ve sonra Rumeli pâyesi olup 11 Şevvâl 1291'de (21 Kasım 1874) vefat etti. Üsküdar'da, Seyitahmetderesi'nde babasının yanına defnedilmiştir. Âlim, kâmildi. (III. 48)

Said Mehmed Efendi (Dersiâm Hafidi) Kürsü vâizlerinden Ayasofya şeyhi olmuştur. Ramazan 1210'da (Mart 1796) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. Akranı arasında ilim sâhibi ve övülecek ahlâklıydı. Yerine Çorumlu Çelebi Mehmed Efendi vâiz oldu. Said Efendi'nin oğlu Abdüllâtif Efendi ise 1222'de (1807) vefat etmiştir. (III. 35)

Said Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Şeyhülislâm Atâullah Mehmed Efen-

di'nin(→) torunu Atâullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1266'da (1849/50) vefat etmiştir. (III. 477)

Said Mehmed Efendi (Es'adzâde) Ankaralı Es'ad Efendi'nin oğludur. 1028'de (1619) doğdu. Molla oldu. Safer 1079'da (Temmuz 1668) İstanbul kadısı olup Şevvâl 1080'de (Şubat-Mart 1670) azledildi. Receb 1081'de (Kasım-Aralık 1670) ikinci defa İstanbul kadısı olup Safer 1082'de (Haziran 1671) azledildi. Rebiyülevvel 1084'de (Haziran-Temmuz 1673) Anadolu kazaskeri ve Receb 1085'de (Ekim 1674) nakibüleşraf oldu. Cemaziyelevvel 1091'de (Haziran 1680) nakiblikten azledildi. Zilhicce 1095'de (Kasım 1684) Rumeli pâyesiyle ikinci defa nakibüleşraf oldu. Yaptırdığı hamamda iken 16 Zilhicce 1098'de (23 Ekim 1687) birden vefat etti. Eyüp'de medfundur. Güler yüzlü, hukuka riayet eder ve şairdir. Oğlu müderrislerden Mes'ud Efendi'dir. Diğeri Seyyid Mehmed Efendi'dir(→). Üçüncü oğlu Mehmed Sa'deddin Kâşif Efendi'dir(→). (III. 27)

Said Mehmed Efendi (Ferâizîzâde) Bursalıdır. Müderris olup Emir Camii hatibiydi. 1251'de (1835/36) vefat eyledi. Şairdir. Birkaç manzum risalesi vardır. (III. 42)

Said Mehmed Efendi (Gelenbevîzâde) Gelenbevî Hoca İsmail Efendi'nin oğludur. Müderris, 1243'de (1827/28) Eyüp mollası, 1246'da (1830/31) tahrirat memuru ve 1247'de (1831/32) Medine kadısı, 1254'de (1838) İstanbul pâyesi, Muharrem 1258'de (Şubat-Mart 1842) İstanbul kadısı, Ramazan 1259'da (Ekim 1843) Anadolu pâyesi, Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) Anadolu kazaskeri, Zilhicce 1265'de (Ekim-Kasım 1849) Rumeli pâyesi ve Ramazan 1271'de (Mayıs-Haziran 1855) Rumeli kazaskeri oldu. 12 Cemaziyelâhir 1272'de (19 Şubat 1856) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda, aile kabristanında medfundur. Ulemâ mesleğinde asil, cömert bir zat idi. Büyük oğulları İsmail Rif'at Efendi'dir(→). Diğerleri Mahmud Efendi ve Aziz Efendi ile sudûrdan Mustafa Hayrullah Efendi'dir. (III. 45)

Said Mehmed Efendi (Hacı) Kubbe Tekkesi şeyhinin oğludur. Hâcelikle yeniçeri halifesi oldu. 1175'de (1761/62) vefat ederek Rumelihisarı'na defnedildi. (III. 30)

Said Mehmed Efendi (Hacı) Kalemden yetişerek zimmet halifesi oldu. Sonra kapdan paşa kapı kethüdâsı olması dolayısıyla hâcelik verildi. 1221'de (1806) muhallefat halifesi, sonra piyade mukabelecisi, 1223'de (1808) sergi nâzırı, 1228'de (1813) baruthane nâzırı, 1229'da (1814) defterdar-ı şıkk-ı evvel, 1231'de (1816) surre emini ve sonra Esmâ Sultan kethüdâsı, sonra mühimmat-ı harbiye nâzırı, Zilka'de 1235'de (Ağustos 1820) kethüdâ-yı sadr-ı âlî ve Receb 1236'da (Nisan 1821) baruthane nâzırı ve sonradan tophane nâzırı, Cemaziyelevvel 1237'de (Şubat 1822) tersane emini, Cemaziyelâhir 1238'de (Şubat-Mart 1823) Şark Ordusu defterdarı, 1239'da (1823/24) yine baruthane nâzırı, 1240'da (1824/25) azledilip yine tersane emini, 1243'de (1827/28) ikinci defa kethüdâ-yı sadr-ı âlî olup Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) azledilip ardından masârifat nâzırı ve Şevvâl 1247'de (Mart 1832) tevkîî ve ardından evkaf nâzırı oldu. Cemaziyelevvel 1248'de

(Ekim 1832) azledildi ve emekli olup birkaç sene geçince vefat etti. Kardeşi Osman Efendi'dir(→). Oğullarından Seyyid Mehmed Kâmil Bey 18 Zilhicce 1241'de (24 Temmuz 1826) vefat etti. Diğerleri İbrahim Efendi(→) ve Mehmed Rızâ Efendi'dir(→). Oğlu Âtıf Bey ricâldendir. Damadı defterdar kesedarı İbrahim Nazif Efendi'dir. Kız kardeşinin oğlu maliye reisi Rızâ Bey'dir. Torunlarından biri Selim Servet Bey'dir(→). (III. 41/42)

Said Mehmed Efendi (Hacı Mehmed Efendizâde) Ulemâdan olup 11 Cemaziyelevvel 1227'de (23 Mayıs 1812) vefat etti. Saraçhane'de medfundur. (III. 37)

Said Mehmed Efendi (Hâdîzâde) Bursalı mevâlîdendir. (III. 35)

Said Mehmed Efendi (Hafidzâde) Müderris, Receb 1228'de (Temmuz 1813) Mısır mollası, daha sonra Mekke pâyesi oldu. Receb 1229'da (Haziran-Temmuz 1814) Medine kadısı olup sene sonunda orada vefat eyledi. (III. 37)

Said Mehmed Efendi (Hayâlî) Enderûn'dan yetişmedir. III. Selim devrinde (1789-1807) musâhib-i padişahî olup 1223'de (1808) ihraç olunduysa da tekrar musâhib oldu. Safer 1238'de (Ekim-Kasım 1822) Adana'ya gönderildi. Sonra yine hizmetine döndü. 1250'de (1834/35) kapıcıbaşı olup 1255'de (1839) inzivayı seçti. 27 Cemaziyelevvel 1272'de (4 Şubat 1856) vefat etmiştir. Eyüp'de, Bahariye'ye defnedilmiştir. Hoşsohbet bir nedimdi. Eşi, İvâz Mehmed Paşa'nın torunudur. Oğlu emeklilerden Ziyâeddin Ahmed Bey'dir. (III. 45)

Said Mehmed Efendi (Hayatîzâde) Şeyhülislâm Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. 1146'da (1733/34) doğup 1152'de (1739/40) müderris oldu. Cemaziyelevvel 1172'de (Ocak 1759) Üsküdar mollası, 1177'de (1763/64) Bursa mollası, Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) Mekke mollası, 1188'de (1774) İstanbul kadısı oldu. Hasta olduğundan 13 Muharrem 1189'da (16 Mart 1775) azledildi. 1193'de (1779) Anadolu pâyesi ve 1194'de (1780) Anadolu kazaskeri oldu. Zilka'de 1195'de (Ekim 1781) azledilerek 8 Zilka'de'de (26 Ekim 1781) vefat etti. Evlâdından biri Said Efendi'dir(→). (III. 33)

Said Mehmed Efendi (Hocazâde) Ömer Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1145'de (1732/33) Yenişehir mollası olup orada vefat etti. (III. 31; III. 591)

Said Mehmed Efendi (Hocazâde) Trabzonludur. Fetvâhanede çalışıp başmüsevvid oldu. 1285'de (1868/69) fetvâ emini olup o sene İzmir pâyesi verildi. Sonra bilâd-ı hamse pâyesi olarak sonra Mekke mollası olmuş ve 1293 (1876) tarihlerinde fetvâ hizmetinden ayrılmıştır. 1304'de (1886/87) İstanbul pâyesi olup ardından vefat eylemiştir. Fakih, muhakkıkdı. (III. 49)

Said Mehmed Efendi (Kabakulakzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Edirne mollası olup Zilhicce 1127'de (Aralık 1715) vefat etti. (III. 28; IV. 180)

Said Mehmed Efendi (Kara Halilzâde) Sudûrdan Birgili Halil Efendi'nin oğludur. Müderris, 1135'de (1722/23) Yenişehir, 1141'de (1728/29) Bursa mollası oldu. Sonra Mekke pâyesi oldu. 1148'de (1735/36) birinci defa ve 1152'de (1739/40) ikinci defa

İstanbul kadısı ve o sene Zilhiccesinde (Mart 1740) Anadolu kazaskeri olarak Rebiyülâhir 1154'de (Haziran-Temmuz 1741) azledildi. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) Rumeli pâyesi, Rebiyülevvel 1161'de (Mart 1748) Rumeli kazaskeri oldu. 27 Şa'bân 1162'de (12 Ağustos 1749) şeyhülislâm oldu. 28 Cemaziyelâhir 1163'de (4 Haziran 1750) azledip Bursa'ya gönderildi. Orada, 28 Cemaziyelâhir 1168'de (11 Nisan 1755) vefat etti. Âlim, fâzıldı. Edep ve ilimde eşsiz ise de tabiatinde sertlik vardı. Ülfet ve muhabbetten hazzı fazlaydı. Eserleri: *İbn Zeydûn Mektubu*'nun şerhi, *Aynî Tarihî*nin bir kıtasının tercümesi. Oğulları Abdürrahim Efendi, Ahmed Efendi'dir. Biri de Mustafa Efendi'dir(→). Bir oğlu da sudûrdan Said Efendi'dir. Torunlarından biri Mehmed Emin Efendi'dir(→). Said Efendi'nin oğlu Ahmed Necib Efendi ve onun oğlu sudûrdan Erib Efendi, onun oğlu da Ahmed Necib Efendi'dir. (III. 28/29)

Said Mehmed Efendi (Kara Halilzâde) Said Mehmed Efendi'nin oğlu mevâlîden Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. 1188'de (1774) müderris, 1219'da (1804/05) Yenişehr-i Fenâr mollası, 1222'de (1807) Haremeyn evkafı müfettişi, sonra bilâd-ı hamse mollası, Cemaziyelâhir 1226'da (Temmuz 1811) Mekke kadısı, Cemaziyelevvel 1231'de (Nisan 1816) İstanbul pâyesi, 1236'da (1820/21) Anadolu kazaskeri oldu. Ramazan 1237'de (Mayıs-Haziran 1822) vefat eyledi. Eyüp'de, Siyâvuş Paşa Türbesi Mezarlığı'na defnedildi. Fakih, âlim, şairdi. (III. 39)

Said Mehmed Efendi (Kâtibzâde) Nâib olup Midilli geçici nâibi iken 1 Şevvâl 1188'de (5 Aralık 1774) vefat eyledi. Şairdir. (III. 31)

Said Mehmed Efendi (Kâtibzâde) Refî' Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olarak yaşamış ve hekimbaşı Sâdık Efendi'ye damad olmuştu. 27 Safer 1228'de (1 Mart 1813) vefat eylemiştir. Oğlu Mehmed Reşid Efendi de Zilka'de 1228'de (Kasım 1813) vefat eyledi. Eyüp'e defnedildiler. (II. 412)

Said Mehmed Efendi (Kethüdâzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Rebiyülâhir 1168'de (Ocak-Şubat 1755) Yenişehir kadısı ve sonra bilâd-ı hamse ve Mekke mollası oldu. Rebiyülâhir 1187'de (Haziran-Temmuz 1773) İstanbul kadısı oldu. Şa'bân 1188'de (Ekim 1774) azledildi. 1191'de (1777) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. (III. 32)

Said Mehmed Efendi (Kevâkibîzâde) Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris, Rebiyülâhir 1240'da (Aralık 1824) Kudüs mollası, Rebiyülevvel 1251'de (Temmuz 1835) Mısır mollası, 1253'de (1837/38) Medine kadısı, 1254'de (1838) Mekke kadısı, Ramazan 1259'da (Ekim 1843) İstanbul pâyesi, Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) İstanbul kadısı ve Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) Anadolu pâyesi, Ramazan 1269'da (Haziran 1853) Rumeli pâyesi oldu. Ramazan 1270'de (Haziran 1854) vefat etti. Zincirlikuyu'da medfundur. İlim sâhibiydi. Evlâdından biri Mehmed Emin Efendi(→), diğeri İbrahim Sârim Efendi'dir(→). Bunlardan İstanbul pâyeli Mehmed Atâullah Efendi Lâzistan mutasarrıfıdır. (III. 44/45)

Said Mehmed Efendi (Mirzazâde) Şeyhülislâm Mirza Mehmed Efendi'

nin oğludur. Feyzullah Efendi'nin kızının oğludur. 1122'de (1710) doğdu. 1139'da (1726/27) müderris olup İzmir, Bursa mollası, Mekke pâyesi, sonra İstanbul pâyesi oldu. Ramazan 1172'de (Mayıs 1759) Anadolu kazaskeri ve Şevvâl 1173'de (Mayıs-Haziran 1760) ve azlinin 25. günü Rumeli kazaskeri olmuştur. Şevvâl 1174'de (Mayıs 1761) azledildi. Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) nakibüleşraf olup 1178'de (1764/65) nekabetten azledilerek ikinci defa Rumeli kazaskeri olmuştur. 28 Cemaziyelevvel 1181'de (22 Ekim 1767) ikinci defa nakib oldu. Receb 1182'de (Kasım-Aralık 1768) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. Senesinde ayrılıp reisül-ulemâ iken 5 Zilka'de 1183'de (2 Mart 1770) şeyhülislâm oldu. 5 Cemaziyelâhir 1187'de (24 Ağustos 1773) istifa edip Sultantepesi'nde konağında inziva eyledi. Fâtih'deki evinde 18 Zilka'de 1188'de (20 Ocak 1775) vefat eyledi. Üsküdar'da, Tunusbağı'nda babası yanına defnedildi. Zayıf, temiz, fâzıl, iffetli, doğru, nâzik, vakûr, murafaada muhakkık idi. Ömrü hastalık ve dertlerle geçmiş, hele yaşlılığında vücudu hastalıklar mecmuası olup ziyaretlere gidemezdi. Hatta muâyede-i hümâyûndan affolundu. Kethüdâsı Seyyid Mustafa Efendi'dir(→). (III. 31/32)

Said Mehmed Efendi (Muradzâde) Seyyid Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Zilka'de 1197'de (Ekim 1783) vefat etti. Üsküdar'da defnedildi. (IV. 358)

Said Mehmed Efendi (Müstakimzâde) Müstakim Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kehhalbaşı ve Galata kadısı oldu. 1176'da (1762/63) vefat etti. Sofular'da medfundur. (III. 31; IV. 364)

Said Mehmed Efendi (Nasûhîzâde) İbrahim Efendi'nin torunu ve Çarşambalı Hacı Mollazâde Sâlih Efendi'nin oğludur. Babası gibi kadıların eşrafından olup 1286'da (1869/70) vefat eyledi. İlim ve irfanı, şiir ve fesâhati ve güzel ahlâkı kişiliğinde toplamıştı. (III. 46/47)

Said Mehmed Efendi (Safâyîzâde) Safâyî Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândandır. Yeni Cami kâtibiydi. 1189'da (1775) vefat edip Aksaray'da, Kâtip Camii'ne defnedilmiştir. (III. 32; III. 228)

Said Mehmed Efendi (Seyyid) Müderris, molla, Mekke kadısı olup 1201'de (1786/87) vefat eylemiştir. Eğrikapı'ya defnedildi. (III. 34)

Said Mehmed Efendi (Seyyid) Antakyalıdır. Tahsille dersiâm oldu. Raûf Paşa'ya kethüdâ olduğundan 1253'de (1837/38) mahrec pâyesini kazanarak Ayntab mollası oldu. 1254'de (1838) Mekke pâyesi, Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) İstanbul pâyesi ve Rebiyülevvel 1269'da (Aralık 1852) Anadolu pâyesi olup 17 Rebiyülevvel 1271'de (8 Aralık 1854) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Fâzıl, muhaddis, müfessir bir zat idi. (III. 45)

Said Mehmed Efendi (Seyyid) (Leblebici) Müderris, Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) Edirne mollası oldu. 2 Zilhicce 1279'da (21 Mayıs 1863) vefat etti. Fâtih'de medfundur. Fâzıldı. (III. 46)

Said Mehmed Efendi (Sultan Ahmed İmamızâde) Nurullah Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Haleb mollası olarak 1274 (1857/58) tarihine doğru vefat etti. (III. 45; IV. 467)

Said Mehmed Efendi (Şeyh Abdullahzâde) Müderris ve Bosna kadısı olup bu senelerde (1810'lar) vefat eylemiştir. Oğlu Abdurrahman Rüşdî Efendi'dir(→). (III. 37)

Said Mehmed Efendi (Şeyhzâde) Şeyh Abdullah Efendi'nin oğludur. Devriye müderrisi, Ramazan 1210'da (Mart 1796) Diyarbekir, sonra Bosna mollası oldu. 1222'de (1807) vefat eyledi. Oğlu Râşid Abdurrahman Efendi'dir(→). (III. 36)

Said Mehmed Efendi (Teşrifatîzâde) Teşrifatî Naim Efendi'nin evlâdındandır. Müderris, mahrec mollası, Şevvâl 1254'de (Aralık 1838/Ocak 1839) Şam mollası ve Muharrem 1259'da (Şubat 1843) Mekke kadısı olup döndükten sonra 1262 (1846) yılına doğru vefat etmiştir. (III. 43)

Said Mehmed Efendi (Tuzpazarîzâde) Bursalıdır. 1199'da (1785) Belgrad mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (III. 34)

Said Mehmed Efendi (Uşşakîzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. Mevâlîden olup Cemaziyelevvel 1196'da (Nisan-Mayıs 1782) vefat eyledi. (III. 33)

Said Mehmed Efendi (Uşşakîzâde) Müderris, Zilka'de 1202'de (Ağustos 1788) Selânik mollası, 1212'de (1797/98) Bursa mollası, 19 Zilka'de 1218'de (1 Mart 1804) Mekke pâyesi, sonra İstanbul pâyesi oldu. 1230'da (1815) vefat etti. Kanlıca'da medfundur. (III. 37)

Said Mehmed Efendi (Vanîzâde) Müderris iken 14 Muharrem 1265'de (10 Aralık 1848) vefat etmiştir. (III. 43)

Said Mehmed Efendi (Vassâfzâde) Şeyhülislâm Es'ad Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1189'da (1775) vefat eyledi. Babasının yanında medfundur. (I. 334)

Said Mehmed Efendi (Vassâfzâde) Hindî Molla diye tanınan Said Mehmed Efendi'nin torunlarındandır. Devriye mollası iken 1266'da (1850) Kürdistan mollası oldu. Daha sonra vefat etmiştir. (I. 334)

Said Mehmed Efendi (Velîyeddinzâde) Kadirî ve Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi olup 1186'da (1772/73) vefat etmiştir. (III. 31)

Said Mehmed Efendi (Yahyâzâde) Müderris, Şa'bân 1224'de (Eylül-Ekim 1809) Eyüp, sonra Şam mollası oldu. Ramazan 1236'da (Haziran 1821) Mekke, 1242'de (1826/27) İstanbul, 1243'de (1827/28) Anadolu pâyesi olup Zilhicce 1247'de (Mayıs 1832) Anadolu kazaskeri ve o ayda Rumeli pâyesi oldu. 5 Ramazan 1252'de (14 Aralık 1836) vefat etti. Âlim, fâzıldı. Draman'da medfundur. (III. 42)

Said Mehmed Efendi (Yazıcızâde) (Hâfız) Müderris, Şa'bân 1230'da (Temmuz 1815) Kudüs mollası ve 1236'da (1820/21) Mısır mollası oldu. Gemiyle giderken Sakız önünde şehiden vefat etti. (III. 39)

Said Mehmed Efendi (Zaralızâde) Müderris ve kadı olup Cemaziyelevvel 1230'da (Nisan-Mayıs 1815) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 440)

Said Mehmed Hasîb Efendi Hâcegândan ve âmedî hulefâsındandır. 1220'de (1805) vefat edip Kâtip Camii'ne defnedilmiştir. (III. 36)

Said Mehmed Hemdem Çelebi Hacı Mehmed Emin Çelebi'nin oğlu olup 1230'da (1815) babası kendisine şeyhliği bıraktıktan üç gün sonra ve-

fat etti. İki defa İstanbul'a gelmiştir. 1280 (1863/64) tarihine doğru vefat eyledi. Âlim, şairdi. (III. 46)

Said Mehmed İnsan Efendi (Gülşenîzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Âmedî halifesinden ve hâcegândan olup 15 Muharrem 1219'da (26 nisan 1804) vefat eyledi. Silivrikapı'da medfundur. (II. 301)

Said Mehmed Muhib Efendi Bâbıâlî'den yetişip Hâlet Efendi'ye mühürdar olu. Birkaç sene ma'zul kaldıktan sonra 1241'de (1825/26) humbaracı kâtibi, Şevval 1242'de (Mayıs 1827) bostaniyân-ı hassa nâzırı, ardından asâkir-i mansure nâzırı ve Receb 1245'de (Ocak 1830) barutthane nâzırı olup Rebiyülâhir 1251'de (Ağustos 1835) azledildi. Cemaziyelevvel 1252'de (Ağustos-Eylül 1836) defter emini ve 2 Receb 1255'de (11 Eylül 1839) sadâret müsteşarı ve 27 Cemaziyelâhir 1256'da (26 Ağustos 1840) müsteşarlık vekâletiyle deâvî nâzırı ve Rebiyülâhir 1257'de (Mayıs-Haziran 1841) ikinci defa sadâret müsteşarı ve Ramazan 1259'da (Ekim 1843) Meclis-i Vâlâ azası ve Ramazan 1261'de (Eylül 1845) ikinci defa defter emini ve Rebiyülevvel 1265'de (Şubat 1849) yine Meclis-i Vâlâ azası oldu. 14 Safer 1268'de (9 Aralık 1851) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Uyumlu ve iyi idareciydi. Oğulları mutasarrıflardan Mahmud Bey ile daire muhasebecisi Şefik Bey'dir. Biri de Tevfik Bey'dir(→). (III. 44)

Said Mehmed Münir Efendi (Kethüdâzâde) IV. Mehmed'in annesinin kethüdâsı Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, 1123'de (1711) Haremeyn evkaf müfettişi, sonra Mısır ve Mekke mollası oldu. Cemaziyelevvel 1138'de (Ocak 1726) İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) azledildi. 24 Safer 1141'de (29 Eylül 1728) vefat etti. Fakih, vakûr, edip, cesur ve eli sıkıydı. Zahire narhında ve değerini belirlemede dikkati olup esnafın usûlünü değiştirmede gayretli görülmüştür. Babası Nasûhî Tekkesi'nde ve kendisi Üsküdar'da Şeyh Camii'nde defnedildiler. (IV. 222/23)

Said Mehmed Paşa Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi'nin oğludur. Babası Fransa sefiri olunca beraber gitti. Dönüşte mektûbî-i sadr-ı âlî'ye girdi. Müteferrika İbrahim Çelebi ile beraber ilk defa İstanbul'da matbaa icat eyledi. Sonra hâcelik verilip sipahiler kâtibi olarak harpde bulundu. 1153'de (1740) barış görüşmelerinde üçüncü murahhas oldu. Şevvâl 1153'de (Aralık 1740/Ocak 1741) silahdar kâtibi oldu. Rebiyülevvel 1154'de (Mayıs-Haziran 1741) Rumeli pâyesiyle Paris sefiri oldu. Cemaziyelevvel 1155'de (Temmuz 1742) dönüşte yine hâcegândan oldu. Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) defter emini vekili olup 1157'de (1744) Mısır'a memur oldu. Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) defter emini olup 22 Receb 1159'da (10 Ağustos 1746) sadâret kethüdâsı, 4 Rebiyülevvel 1160'da (16 Mart 1747) ikinci defa defter emini, Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) tevkiî ve Muharrem 1163'de (Aralık 1749) ikinci defa kethüdâ olup 3 Rebiyülâhir 1163'de (12 Mart 1750) azledildi. Şevvâl 1166'da (Ağustos 1753) ikinci defa tevkiî, Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) başmuhasebeci ve 7 Zilka'de 1168'de (15 Ağustos 1755) üçüncü defa kethüdâ oldu. 19 Muharrem 1169'da (25 Ekim 1755) vezir rütbesiyle sadrazam

oldu. 1 Receb 1169'da (1 Nisan 1756) azledilerek İstanköy'e gönderildi. 1170'de (1756/57) Mısır valisi, 1171' de (1757/58) azledilip ardından Adana valisi ve Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) Konya ve 1174'de (1760/61) Maraş valisi oldu. Rebiyülevvel 1175'de (Ekim 1761) orada vefat etti. Edep ve hüner sâhibiydi. Şeyh Murad Zaviyesi yakınında Kuşluk Hamamı, Sarıyer'de bir tekke ve Yûşa dağında bir mescid yaptı. Harf sırasına göre *Müfredât-ı Tıb* lûgatini tasnif eylemiştir. Oğlu Süleyman Tevfik Bey'dir(→). (III. 29/30)

Said Mehmed Paşa Koca Yusuf Paşa'nın kethüdâsı olup vefatında 1216' da (1801/02) yerine Medine muhâfızı oldu. 1217'de (1802/03) mîrimîran oldu. 1218'de (1803/04) ayrılıp sonra vefat etmiştir. (III. 36)

Said Mehmed Paşa Bağdad valisi ikinci Süleyman Paşa'nın oğludur. Bağdad eşrafından olup 1228'de (1813) vezirlikle Bağdad ve Basra valisi olmuştur. 10 Rebiyülâhir 1232'de (27 Şubat 1817) azledildikten sonra vefat eyledi. 25 yaşında, tecrübesiz bir gençti. Cenazesi, Bağdad defterdarı Said Bey ve mahkemesi muhzırbaşısı Emalullah ile gelip Cemaziyelâhir'de (Nisan-Mayıs) Karacaahmet'e defnedildi. (III. 38)

Said Mehmed Paşa Kapıcıbaşı ve Ruscuk müsellimi olup Zilka'de 1232' de (Eylül-Ekim 1817) vezir rütbesiyle Silistre valisi oldu. Birkaç sene geçince vefat etmiştir. (III. 39)

Said Mehmed Paşa Mehmed Ali Paşa'nın oğludur. Livâ ve ferik oldu. Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) Abbas Hilmî Paşa'nın vefatında vezir rütbesiyle Mısır valisi oldu ve sadâret pâyesi verildi. Bir aralık Avrupa'ya seyahat edip 1278 başlarında (1861 ortaları) İstanbul'a geldi. Sonra Mısır'a gidip 30 Receb 1279'da (21 Ocak 1863) vefat eyledi. Osmanlı saltanatına sâdık, itaatkâr, mükrim, savruktu. Oğlu Tosun Paşa'dır. (III. 46)

Said Mehmed Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Bursalıdır. Çavuşbaşı Alyanak Ali Efendi'nin kız kardeşinin oğlu olduğundan 1235'de (1820) Galata Sarayı'na ve 1238'de (1822/23) Enderûn'a girmiştir. Sonra hazine kethüdâsı Kıbrıslı Ali Efendi'ye imam ve çukadar oldu. 1242'de (1826/27) mâbeynci olup 1243'de (1827/28) başçukadar-ı padişâhî oldu. 1247'de (1831/ 32) silahdarlık makamının lağvında o makama ait işler başmâbeyncilik unvanıyla buna verildi. 1248'de (1832/ 33) istifa eyledi. Birkaç ay dayısının evinde ikamet edip sonra süvari livâlığı ihsan buyurularak Anadolu'ya gönderildi. Rebiyülevvel 1250'de (Temmuz 1834) ferîklikle Boğaz muhâfızı oldu. Zilka'de 1251'de (Şubat-Mart 1836) vezirlikle Mihrimâh Sultan nişanlısı ve mansûre müşiri oldu. Ardından düğün merasimi icra olundu. 1 Şa'bân 1252'de (11 Kasım 1836) hassa ve mansûre müşirlikleriyle Anadolu seraskerliği unvanı ihsan buyurulmuştur. 15 Şa'bân 1253'de (14 Kasım 1837) serasker oldu. 20 Rebiyülâhir 1255'de (3 Temmuz 1839) ticaret nâzırı, 3 Zilka'de 1255'de (8 Ocak 1840) kapdan-ı deryâ, 6 Safer 1257'de (30 Mart 1841) ikinci defa ticaret nâzırı, Rebiyülâhir'de (Mayıs-Haziran 1841) Aydın valisi ve Muharrem 1258'de (Ocak-Şubat 1842) Edirne ve Şa'bân'da (Eylül) Ankara valisi olup Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) azledildi. Ra-

mazan 1262'de (Ağustos-Eylül 1846) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 5 Muharrem 1263'de (24 Aralık 1846) ikinci defa serasker oldu ve Cemaziyelâhir 1264'de (Mayıs 1848) Sinop'a gönderildi. Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) Edirne ve Zilka'de'de (Eylül-Ekim) Şam valisi olup 17 Safer 1267'de (22 Aralık 1850) istifa eylemiştir. 1278'de (1861/62) sadâret teklifinde affını isteyince maaşı 50.000'e çıkartılarak taltif buyuruldu. 1285 sonlarında (1869 başları) vefat edip Üsküdar'a, Nasûhî Tekkesi'ne defnedilmiştir. Güzel idare sâhibi, sâlih ve âbiddi. 20 seneye yakın derviş elbisesi ile dünyayı bırakmış ve maaşını ihtiyaç sahiplerine sarf etmiştir. (III. 47/48)

Said Mehmed Paşa (Mirza) Tatar asıllıdır. Nizâmiye Ordusu'na kuruluşunda girerek miralay, 1248'de (1832/33) livâ ve sonra süvari feriki oldu. Cemaziyelâhir 1249'da (Ekim-Kasım 1833) Silistre valisi olup 11 Safer 1251'de (8 Haziran 1835) vezirlik ihsan buyuruldu. Receb 1255'de (Eylül 1839) Niş ve Rebiyülevvel 1256'da (Mayıs 1840) Rumeli, sonra Yanya, Ramazan 1256'da (Kasım 1840) Diyarbekir, Safer 1257'de (Nisan 1841) ikinci defa Silistre, Ramazan 1259'da (Ekim 1843) ikinci defa Rumeli, Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) Köstendil, Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) üçüncü defa Silistre valisi olup Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) azledilmiş, 1264'de (1848) dördüncü defa Silistre valisi, Receb 1269'da (Nisan 1853) Selânik, Şa'bân'da (Mayıs 1853) beşinci defa Silistre ve Rebiyülevvel 1275'de (Ekim 1858) ikinci defa Selânik ve Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Vidin valisi olup 1277'de (1860/61) azledilerek emekli olmuştur. 18 Zilka'de 1287'de (9 Şubat 1871) vefat eylemiştir. Mevlânâkapı'da medfundur. Rumeli ahvâline tam vâkıf olduğundan güzel idaresi ve Silistre'de hayır eserleri görülmüştür. Oğlu Hakkı Bey'dir(→). Diğeri Muhyiddin Bey'dir. (III. 48)

Said Mehmed Râsih Efendi (Vanîzâde) Mevâlîdendir. 1190'da (1776) vefat etti. (III. 32)

Said Mustafa Efendi (Baldırzâde) Şeyh Murad halifelerinden Ali Efendi'nin müridîdir. Bursa şeyhlerinden olup 1173'de (1759/60) vefat etti. (III. 29)

Said Paşa Prizrenlidir. Nikşik Kalesi memuru ve mîrimîran oldu. 1224'de (1809) küçük kardeşi Mehmed Paşa'yı terkle Sırp seferine memur oldu. Oralarda vefat eylemiştir. (III. 36)

Said Paşa Sofyalı Osman Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve Sofya mütesellimi oldu. 1243'de (1827/28) mîrimîran rütbesiyle Sofya muhâfızı oldu. Birkaç sene sonra vefat etti. (III. 41)

Said Paşa Ali Rızâ Paşa'nın kethüdâsıdır. Paşası Bağdad vilâyetinde uzun süre kalınca 1246'da (1830/31) mîrimîran rütbesiyle Musul mutasarrıfı oldu. 1248'de (1832/33) azledilip 1249'da (1833/34) ikinci defa Musul valisi oldu. 1251'de (1835/36) tekrar ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 42)

Said Paşa Sivaslıdır. Rebiyülevvel 1257'de (Mayıs 1841) Sivas mutasarrıfı ve mîrimîran oldu. 1258'de (1842) azledildi. Rebiyülâhir 1263'de (Mart-Nisan 1847) Amasya mutasarrıfı olup 1264'de (1848) Bozok mutasarrıfı oldu. 1266'da (1850) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 44)

Said Paşa Askerlikten yetişerek yaver ve seryâver-i padişahî ve ferik olmuştur. Sonra Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî'ye aza olup 1285 (1868/69) tarihlerinde vefat eylemiştir. (III. 48)

Said Paşa Diyarbekirlidir. Yetişerek Diyarbekir mektupçusu ve sonra o taraflarda mutasarrıf oldu. 1304'de (1886/87) Rumeli beylerbeyi pâyesini elde eyledi. 28 Rebiyülâhir 1309'da (1 Aralık 1891) Mardin'de mutasarrıf iken vefat eyledi. Her türlü ilimde ve inşa ve kitâbette söz sâhibi olup mükemmel bir tarih kaleme almıştır ki, ilm-i hey'et ve ensâb, coğrafya ve tabakat-ı arza dair faydalı bahisleri ihtiva eder. (III. 49)

Said Paşa İzmit mütesellimi iken 1248'de (1832/33) vefat eden hasağası Eğinli Seyyid Mustafa Ağa'nın oğlu olup 1246'da (1830/31) doğmuştur. Mühendishane'de tahsil görüp 1268'de (1852) yüzbaşılıkla şahâdetnâme almış ve mektepte muallim muavini olmuştur. Kolağası olduktan sonra 1270'de (1853/54) Edinburg Üniversitesi'ne tahsile gönderildi. 1277'de (1860/61) döndü. 1279'da (1862/63) binbaşılıkla bahriyeye nakledildi. 1281'de (1864/65) silah alımı için Tophane'den Avrupa'ya gönderilip kaymakamlık verildi. 1283'de (1866/67) dönüşünde miralay oldu. 1285'de (1868/69) İdare-i Bahriye Meclisi'ne aza olup 1286'da (1869/70) Mekteb-i Bahriye nâzırı ve mîrlivâ oldu. 1292'de (1875) Tophane tecrübe dairesine reis olup Receb 1293'de (Ağustos 1876) ferik ve bahriye nezâreti kaymakamı oldu. Şa'bân'da (Eylül) ilâveten mâbeyn-i hümâyûn feriki olup Muharrem 1295'de (Ocak 1878) vezir rütbesi verilmiştir. O sene başlarında Ankara valisi, sonlarında Kastamonu valisi ve birinci komiser, 1297'de (1880) Haleb valisi, 1299'da (1882) Konya ve 1305'de (1887/88) Mamuretü'l-Aziz valisi oldu. Az müddette azille selâmlık resm-i âlîsine memur edildi. Senelerce göğüs hastalığından muztarip olduğu halde Şa'bân 1313'de (Ocak-Şubat 1896) vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedildi. Yabancı dillerde vukufu ve ulûm-ı riyâzîyede mahâreti vardır. Avrupa'dan birinci derece şahâdetnâmeyi hâiz olduğundan tabiî ve riyâzî ilimlerde usta bir muallimdi. Ancak idarî işlerde o derecede değildi. Fethî Paşa'ya damad olduğundan evlâdı kalmıştır. (IV. 858/59)

Said Revnak Mehmed Efendi (Çavuşzâde) 1206'da (1791/92) vefat eden Ahmed Sâdık Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan ve mansıp sahiplerinden oldu. 1234'de (1819) vefat eyledi. Okmeydanı'na defnedildi. (III. 38)

Said Siret Bey Cidde valisi Şerif Paşa'nın oğludur. Müderris, 1238'de (1822/23) Galata molası oldu. Sonra bilâd-ı hamse ve 1245'de (1829/30) Mekke pâyesi oldu. 1246'da (1830/31) vefat etti. Şairdir. (III. 41)

Said Şeyhî Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) Ebû İshak Efendi'nin oğludur. Müderris, Mekke kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) İstanbul pâyesi olup 10 Zilka'de 1164'de (30 Eylül 1751) Anadolu pâyesi, Şa'bân 1168'de (Mayıs-Haziran 1755) Anadolu kazaskeri olup Zilhicce 1172'de (Ağustos 1759) Rumeli kazaskeri oldu. 25 Şevvâl 1173'de (10 Haziran 1760) azledildi. 1175'de (1761/62) vefat eyledi. Babası yanına, Sultanselim yakınındaki cami-

ine defnedildi. Oğullarından biri İsmail Efendi'dir(→). Diğer oğlu Atâullah Efendi'dir. Torunlarından biri Mehmed Efendi'dir(→). Evlâdına "Şeyhî Mollazâde" denir. Kitapçısı Kadı Abbaszâde Emin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 30)

Saidzâde *bak.* Mehmed Efendi; Mu'idî Mehmed Efendi

Sâilî Mehmed Efendi Yenişehr-i Fenârlıdır. 960'da (1553) dârüşşifada vefat etti. Âlim, fakir, zarif, mutasavvıf bir şairdi. (III. 2)

Saka *bak.* Hasan Efendi

Sakazâde *bak.* Derviş Fehmî Efendi

Sâkıb Mehmed Efendi Mühendishane hocası ve müderris olup 7 Receb 1228'de (6 Temmuz 1813) vefat etti. Eyüp'de kardeşinin oğlu Ya'kub Efendi'nin kabrine defnedildi. (IV. 279)

Sâkıb Mehmed Efendi Ahıskalıdır. Babasıyla İstanbul'a gelip tabib oldu. Sarayda tabib ve Tıphane hocası olup müderrislik de ihsan edildi. Yaşı 120 olduğu halde 1268'de (1851/52) vefat etti. Şairdir. (II. 62)

Sâkıb Mustafa Çelebi İstanbulludur. Reis kaleminden yetişip divan efendisi oldu. 1130'da (1718) vefat eyledi. Usta şairdir. (II. 62)

Sâkıb Mustafa Dede Bursalıdır. Kütahya Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1148'de (1735/36) vefat eyledi. Mevlevî menkabelerini ihtiva eden *Sefîne*'si ve *Divan*'ı vardır. Oğlu Hâlis Ahmed Dede'dir(→). (II. 62)

Sâkıb Mustafa Efendi Ankaralıdır. 1217'de (1802/03) Enderûn'a girip 20 sene sonra çerağ oldu. 1258'de (1842) vefat eyledi. Beliğ şairdir. (II. 62)

Sâkıb Süleyman Efendi Karahisarlıdır. 1235'de (1819/20) İstanbul'a göçerek Keçecizâde İzzet Molla ve sonra yeğeni Halim Molla'ya tezkireci oldu. 1267'de (1851) arzuhalci, sonra ihtisâb kâtibi oldu. 1275'de (1858/59) vefat eyledi. Şairdir. (II. 63)

Sakızlı Memi Paşazâde *bak.* Abdurrahman Paşa

Sâkî Çelebi (Baldırzâde) Filibelidir. II. Osman devrinde (1618-1622) vefat eyledi. Şairdir. (III. 3)

Sala Muslîsi *bak.* Hüdâyî Çelebi (Sada Musallası)

Salâhaddin Bey Ziver Paşa'nın oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî ve âmedî halifelerinden olup Âlî Paşa'ya damad olmuştu. Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) vekâleten ve Receb'de (Ekim-Kasım) asâleten Altıncı Daire reisi oldu. 21 Muharrem 1286'da (3 Mayıs 1869) veremden vefat etmiştir. Edip ve güzel yüzlüydü. (III. 233)

Salâhaddin Efendi II. Bâyezid şehzâde iken muallim olup *Şerh-i Akaid* ile *Mollazâde*'yi okuttu ve ikisine de şerh yazdı. Bolulu bir şeyhdir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat etmiştir. (III. 232)

Salâhaddin Efendi İzniklidir. Şeyhtir. 910'da (1504/05) vefat etmiştir. (III. 232)

Salâhaddin Mehmed Hulûsî Efendi Seferihisarlıdır. Müderris, Zilka'de 1274'de (Haziran-Temmuz 1858) Erzurum mollası, Rebiyülâhir 1283'de (Ağustos-Eylül 1866) arzuhalî-i fetvâ ve 1284'de (1867/68) Erzurum mollası, sonra mahreç pâyesi oldu. 1297 (1880) tarihlerinde vefat etmiştir. (III. 233)

Salâhaddin Mûsâ Efendi (Efdalzâde) Hamideddin Efendi'nin oğludur. Sahn müderrisi olup sonra emekli ol-

du. Abdest almakta fazlaca şüpheci olup suyu çok dökerdi. Bir gün yirmi kova su sarf etmekle elbisesi ıslanınca kurutayım derken ateş alıp 925'de (1519) yanarak vefat etti. (III. 232)

Salâhaddin Salâhî Efendi I. Mahmud devrinde (1730-1754) sırkâtibi olmuştu. Mâbeyn-i hümâyûn ricâlinden usta bir şairdir. (III. 233)

Salahûrzâde *bak.* Mehmed Paşa

Salatacı *bak.* Hasan Ağa

Salbaş *bak.* Ahmed Paşa; Hasan Efendi

Salbaşzâde *bak.* Abdürrahim Efendi; Ahmed Efendi; Feyzullah Efendi; Mûsâ Efendi; Sabrî Abdurrahman Efendi

Salık *bak.* Ahmed Paşa

Salıncak *bak.* Rıdvan Efendi

Sâlih Abdülkerim Efendi (Kızıl Molla) Mîrim Kösesi Mehmed Efendi'nin oğlu olup 930'da (1524) doğdu. Müderris, Şam, Bursa mollası ve iki kere Mısır mollası oldu. Şa'bân 986'da (Ekim 1578) İstanbul kadısı olup Zilka'de 987'de (Ocak 1580) azledildi. Rebiyülâhir 988'de (Mayıs-Haziran 1580) Anadolu kazaskeri olup Safer 989'da (Mart 1581) azledildi. Zilhicce 991'de (Aralık 1583/Ocak 1584) Rumeli kazaskeri olup Ramazan 993'de (Eylül 1585) ayrıldı. 8 Şevvâl 996'da (31 Ağustos 1588) vefat eyledi. İlmin inceliklerine vakıf, heyet, hendese, usûl ve fürûda mâhir, iffetliydi. Tılsım ve dua bilirdi. Yanaklarının kızıllığından böyle lâkaplanmıştır. Yeniköy'de cami, muallimhane ve vakıfları vardır. Fâzıl Abdülbâkî adında yetişmiş bir oğlu 970'de (1562/63) vefat etti. Diğer oğlu Abdullah Efendi'dir. (III. 200)

Sâlih Ağa Yeniçeri zâbitanındandı. 1041'de (1631/32) vefat etti. (III. 201)

Sâlih Ağa İbşir Paşa'nın sadâretinde kethüdâsı oldu. 1065'de (1655) azledilip 1072'de (1661/62) mîrialem oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 202)

Sâlih Ağa Enderûn'da yetişerek berberbaşı ve 1062'de (1652) iç kilerbaşı, sonra şeyhülharem oldu. 1076'da (1665/66) eski hizmetine geri dönüp musâhib-i padişahî oldu. Birkaç yıl sonra o hizmette vefat eylemiştir. (III. 202)

Sâlih Ağa Şamlıdır. Urbândan olup Maanoğlu Hüseyin Bey'in mensuplarındandı. Hazinedarı olup vefatında zevcesini alarak onun malına sahip oldu. Sonra kapıcıbaşı ve Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) birden sipahiler ağası olarak Şa'bân'da (Aralık) azledilmiş ve Bozcaada'ya gönderildikten sonra vefat etmiştir. (III. 204)

Sâlih Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdâsı olup Temeşvar'da Hacı Mustafa Paşa ile birlikte bulunmuş ve sonra vefat etmiştir (1710'lar). (III. 204)

Sâlih Ağa Ayasofya mütevellisi olup kapıcıbaşı olarak 1148'de (1735/36) başbaki kulu olup sonra vefat etti. (III. 205)

Sâlih Ağa Cebehane kethüdâsı olup 1162'de (1749) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 206)

Sâlih Ağa Musâhib-i şehriyârî olup Rebiyülâhir 1167'de (Şubat 1754) surre emini oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 206)

Sâlih Ağa Hasodabaşı olup 1178'de (1764/65) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Hattatdı. (III. 208)

Sâlih Ağa Peksimetçibaşı olup 1180'de (1766/67) vefat etti. Değirmen Mescidi'ni bina ve ihya eyledi. (III. 208)

Sâlih Ağa Kapıcıbaşı ve 1184'de (1770/71) kapıcılar kethüdâsı oldu. 1185'de (1771/72) orduya hazine götürmeye memur oldu. Sonra vefat etti. (III. 208)

Sâlih Ağa Yeniçeridir. Zağarcıbaşı olarak Rebiyülâhir 1186'da (Temmuz 1772) ayrılmış ve ardından vefat eylemiştir. (III. 208)

Sâlih Ağa Vezirsedarbaşı olup 1193'de (1779) vefat edip Kocamustafapaşa'ya defnedildi. (III. 208)

Sâlih Ağa Hasodabaşı olup Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) vefat etti. (III. 208)

Sâlih Ağa Yeniçeri Ocağı başyazıcısı olup Safer 1203'de (Kasım 1788) yeniçeri ağası oldu. Receb 1203'de (Mart 1789) ayrıldı. Sonra vefat etti. (III. 208)

Sâlih Ağa Kapıcıbaşı ve balık emini olup 1209'da (1794) bostancıbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1209'da (Aralık 1794) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 208)

Sâlih Ağa (Hacı) Moralıdır. Kapıcıbaşı ve İstanbul Baruthanesi nâzırı ve 1147'de (1734/35) cizye başbaki kulu, 1152'de (1739/40) çavuşbaşı vekili, Rebiyülevvel 1153'de (Haziran 1740) çavuşbaşı, Rebiyülevvel 1155'de (Mayıs 1742) surre emini ve 1156'da (1743) silahdar ağası olup Receb 1157'de (Ağustos 1743) azlinin ikinci günü mîrahûr-ı sânî, Rebiyülevvel 1159'da (Nisan 1746) kapıcılar kethüdâsı ve Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) cebecibaşı olup Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) sürüldü. Şevvâl 1160'da (Ekim 1747) sipahiler ağası olup Cemaziyelâhir 1161'de (Haziran 1748) vefat etti. Kadırga'da bir mektep yapıp orada defnedildi. Kardeşi zuâmadan Mehmed Ağa 1185'de (1771/72) ve bunun oğlu Halil Ağa 1183'de (1769/70) vefat ederek oraya defnedildiler. (III. 205/06)

Sâlih Ağa (Hâfız) Yeniçeridir. Sekbanbaşı olup azilden sonra bir müddet geçince 9 Safer 1216'da (21 Haziran 1801) vefat etti. Sofular'da medfundur. (III. 210)

Sâlih Ağa (Koç) Yükselerek kapıcıbaşı oldu. 1223'de (1808) başbaki kulu olup bölük ağalıklarında ve Bender muhâfazasında bulundu. 1236'da (1820/21) silahdar ağası ve 1237'de (1821/22) humbaracıbaşı olup 1238'de (1822/23) azlolunmuştur. 2 Şevvâl 1243'de (17 Nisan 1828) vefat eylemiştir. Vefa kabristanında medfundur. (III. 211/12)

Sâlih Ağa (Onuncu) Yeniçeridir. Yükselerek 1225'de (1810) yeniçeri ağası oldu. Şa'bân 1226'da (Ağustos-Eylül 1811) ayrıldı. Sonra vefat etti. (III. 210)

Sâlih Ağa (Rum) Midillilidir. Yükselerek 1080'de (1669/70) bostancıbaşı oldu. 1088'de (1677) emekli oldu. Sonra vefat etti. (III. 203)

Sâlih Besim Bey Sadrazam Mustafa Nâilî Paşa'nın oğullarındandır. Askerliğe girerek mîrlivâ olmuştu. Şa'bân 1283'de (Aralık 1866) ûlâ evveliyle mülkiye memurlarından oldu. Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) 6. Daire reisi, Şevvâl 1287'de (Ocak 1871) Şûrâ-yı Devlet azası, Şevvâl 1288'de (Aralık 1871-Ocak 1872) Divan-ı Ci-

nayet reisi, Ramazan 1289'da (Kasım 1872) hariciye kâtibi oldu. 7 Zilhicce 1292'de (4 Ocak 1876) vefat etti. Mevlânâkapı'da medfundur. Dil bilirdi. (III. 217/18)

Sâlih Bey Râtib Ahmed Paşa'nın torunlarından olup silahşor ve kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 212)

Sâlih Bey Bidâyette askere girerek hassa ikinci alayına miralay olmuş ve 1264'de (1848) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. (III. 215)

Sâlih Bey Rumeli Ordusu redif miralayı olup Safer 1279'da (Ağustos 1862) vefat etmiştir. (III. 216)

Sâlih Bey Hacı Darbaz Ağa oğlu olup Mardin mutasarrıflığından azledilmiş olarak 1294'de (1877) vefat eyledi. Eyüp üstünde medfundur. (III. 218)

Sâlih Bey (Hacı) 4. Ordu süvari miralayı olup 1281'de (1864/65) emekli edilip sonra vefat eylemiştir. (III. 216)

Sâlih Bey (Humbaracızâde) Beylerden olup 1158'de (1745) Prizren mutasarrıfı oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 206)

Sâlih Dede Bursalıdır. Şeyh Cünunî Dede Efendi'nin halifesidir. Bursa Mevlevîhanesi şeyhi olup 14 Şevvâl 1073'de (22 Mayıs 1663) vefat etti. Yerine oğlu ve Mısrî halifesi Mehmed Dede(→) geçti. Onun yerine oğlu Sâlih Sâhib (ساحب) Dede, onun yerine de kardeşi Şeyhî Mehmed Dede geçti. Bu, ailenin sonuncusudur. (III. 202)

Sâlih Dede (Çapkın Dede) Seri hareketli olmasından böyle lâkaplandı. Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) vefat etti. Âlim, herkesin inandığı biriydi. (III. 204)

Sâlih Efendi Hoca Hayreddin mülâzimi olup müderris. Sahn müderrisi oldu. 944'de (1537/38) vefat eyledi. Sâlih, alimdi. (III. 199)

Sâlih Efendi Üsküdar'da, Atik Vâlide Camii'nin inşasında kâtip oldu. 1000'de (1591/92) vefat eyledi. Kendi de bir mescit inşa etti. (III. 200)

Sâlih Efendi Bosnalıdır. Müderris, Trablusşam ve Kudüs mollası oldu. 1043'de (1633/34) vefat etti. Âlim, sâlihdi. (III. 201)

Sâlih Efendi Hâcegândan olup tersane emini oldu. 1066'da (1655/56) vefat etti. (III. 202)

Sâlih Efendi Halebli Nasrullah b. Sellum'un oğludur. İbşir Paşa İstanbul'a getirip Fâtih Dârüşşifası'na hekimbaşı yaptı, sonra saray etıbbâsından olup Şevvâl 1066'da (Ağustos 1656) reis-i etıbbâ oldu. 1072'de (1661/62) Mekke pâyesi ve 1076'da (1665/66) İstanbul pâyesi oldu. Mevkib-i hümâyûnla Yenişehir'de bulunduğu sırada, Rebiyülâhir 1080'de (Eylül 1669) vefat etti. Âlim, usta tabibdi. *Gâyetü'l-Beyan* adında bir eseri vardır. Oğlu Mehmed Emin Efendi'dir(→). Diğeri sudûrdan Yahyâ Efendi'dir. (III. 203)

Sâlih Efendi Şamlıdır. Müderris, Trablusşam, Kudüs mollası oldu. 16 Ramazan 1098'de (26 Temmuz 1687) vefat etti. Yakışıklı, vakûr, sert, gayretliydi. (III. 203)

Sâlih Efendi Bâbıâlî'den yetişip tezkire-i sânî ve evvel olup Rebiyülevvel 1107'de (Ekim 1695) piyade mukabelecisi oldu. Sonra vefat etti. (III. 204)

Sâlih Efendi Kefelidir. Müderris olup Şa'bân 1137'de (Nisan-Mayıs 1725) vefat etti. (III. 205)

Sâlih Efendi Kasımpaşalıdır. Müderris, Eyüp mollası oldu. Zilhicce

1138'de (Ağustos 1726) vefat eyledi. Sâlihdi. (III. 205)

Sâlih Efendi Müderris, devriye mollası olup 1150'de (1737/38) Bağdad kadısı olup sonra vefat etti. (III. 205)

Sâlih Efendi Şeyhülislâm Atâullah Efendi'ye imam olup sonra kadı olup Şeyh Murad Efendi'den el aldı. 1161'de (1748) vefat edip Eyüp'de, İdrisköşkü'ne defnedildi. *Divan*'ı ve *Sâib Divanı*'na şerhi vardır. Şairdir. (III. 205)

Sâlih Efendi Hacı Hüseyin Efendi'nin (v. 1127/1715)(→) damadıdır. Galata'daki Yeni Vâlide Camii'nin kâtibi olup 15 Receb 1167'de (8 Mayıs 1754) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (II. 205)

Sâlih Efendi Ağriboz kadısı olup 1171'de (1757/58) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 206)

Sâlih Efendi Kalemiyeden ve mansıp sahiplerinden olup cebeciler kâtibi olmuş ve 1177'de (1763/64) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 207)

Sâlih Efendi Şeyh olup 1188'de (1774) vefat etti. Üsküdar'da Akağalar Mezarlığı'nda medfundur. Hattatdı. (III. 208)

Sâlih Efendi Hâcegândandır. Mukabele-i süvari başhalifesi olup 1189'da (1775) vefat ederek Topkapı'ya defnedildi. Damadı Kulefâdan Çelebi Ahmed Efendi 1198'de (1784) vefat ederek yanına defnedildi. (III. 207)

Sâlih Efendi Hâdimî ile Kara Halil Efendi'den tahsil etmiş fâzıl bir dersiâmdı. 1200'de (1786) Ankara'da vefat etti. (III. 208)

Sâlih Efendi Muhallefat halifesi olup 1240'da (1824/25) hâcegân rütbesiyle cebeciler kâtibi oldu. Bu senelerde vefat etmiştir. (III. 213)

Sâlih Efendi Topçubaşı Abdullah Ağa'nın(→) kızının oğludur. 1261'de (1845) vefat ederek Okmeydanı'nda dedesinin yanına defnedildi. (III. 395)

Sâlih Efendi Şumnuludur. Tarikata, özellikle Şa'bâniye'ye intisap ederek şöhret kazandı. 1287'de (1870/71) vefat edip Topkapı Dergâhı'na defnedilmiştir. Cezbe ve celâli galip kâmil bir şeyh idi. Oğlu halen şeyhdir. (III. 217)

Sâlih Efendi Evkaf kâtiplerinden olup senelerce senedat müdürü olduktan sonra emekliliği seçmiş ve yaşı dahi 90'a kadar ilerleyip 22 Cemaziyelâhir 1311'de (31 Aralık 1893) vefat etmiştir. Eyüp'e defnedildi. Pek çok servet sâhibiydi. (III. 219)

Sâlih Efendi (Arabzâde) Dersiâm ve huzûr dersleri mukarriri olmuştu. Sultan Ahmed Camii vâizi olup Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) vefat eyledi. (IV. 218)

Sâlih Efendi (Celâlzâde) Kadı Celâl Efendi'nin oğlu olup 910'da (1504/05) doğdu. Müderris, 951'de (1544) Haleb mollası oldu. Dâvud Paşa'nın ahvalini teftişe gidip dönüşünde istifa etti ve Sultan Bâyezid müderrisi oldu. Sonra Mısır ve Şam mollalıklarına gönderildi. 957'de (1550) azille Eyüp müderrisliği verildi. Rebiyülevvel 973'de (Ekim 1565) vefat etti. Âlim, vakur, yakışıklı, kerim, cömert, şairdi. Ömrünün sonlarında, İsmail ve İshak adlarında iki oğlu vefat eylemekle manzum *Leylâ vü Mecnun* telif eyledi. (III. 200)

Sâlih Efendi (Ferâizci) Müderris olup 25 Ramazan 1215'de (9 Şubat

1801) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 209)

Sâlih Efendi (Hacı) Yusuf Efendi'nin oğludur. 1166'da (1753) vefat etti. Hattatdır. (III. 206)

Sâlih Efendi (Hacı) Eyyûb-ı Ensârî türbedarı olup 7 Zilka'de 1172'de (2 Temmuz 1759) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Hal ehliydi. (III. 206)

Sâlih Efendi (Hâfız) Hâcegândan ve saraçlar kâtibi olup 1241'de (1825/26) vefat etti. (III. 213)

Sâlih Efendi (Hâfız) Sarayda yetişerek bâbüssaâde ağası olup azledildi. 1223'de (1808) ikinci defa o makama nâil olup 1229'da (1814) azledilmiştir. 1245'de (1829/30) vefat edip Atik Ali Paşa'ya defnedilmiştir. (III. 214)

Sâlih Efendi (İmam) Haraççı Mescidi'nin imamı olup 30 sene dersiâm oldu. Rebiyülevvel 1037'de (Kasım-Aralık 1627) vefat eyledi. Sâlih, zâhiddi. Sonra damadı Mehmed Efendi dersiâm oldu. Çok şâkird yetiştirdiler. (III. 201)

Sâlih Efendi (Kadı) Bosnalıdır. Bazı mîrimîrana imam olup sonra Divan-ı Hümâyûn'a kâtip oldu. Halvetî tarikatına mensup olup bir aralık Anabolu'da mukabeleci oldu. Sonra 1127'de (1715) vefat etti. Şairdir. (III. 204)

Sâlih Efendi (Mülakkab) Üsküdarlıdır. Kalemden yetişip hâcegândan ve mansıp sahiplerinden oldu. 1163'de (1750) defterdar-ı şıkk-ı sâlis ve 1172'de (1758/59) defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu. Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) vefat etti. Anlayışlı ve bilgili olup muhadaratta ve sebk-i kelâmda mâhirdi. Hattıyla *Vassâf Tarihi* ve başka edebî kitapları vardır. Şiirleri olup udhûkeye dair bir risalesi vardır. Lâübâli-meşrep ve içkiye düşkündü. (III. 207)

Sâlih Efendi (Sahhaf) Âlâiyelidir. Müderris, Sofya mollası olup Medine pâyesiyle emekli oldu. Receb 1102'de (Nisan 1691) vefat etti. (III. 203)

Sâlih Efendi (Seyyid) Müezzinbaşı olup 24 Safer 1198'de (18 Ocak 1784) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. (III. 208)

Sâlih Efendi (Topkapılı) Sivasî Ömer'in oğludur. Üsküdar'da Vâlide Camii hatibi iken II. Mustafa'ya imam oldu. Sonra az vakitte Anadolu pâyesine kadar yükselip 1115'de (1703/04) azledildi. Cömertliği yüzünden çok borç yaptı. Filibe, Haleb mollası oldu. Rebiyülevvel 1134'de (Ocak 1722) İstanbul kadısı olup 1135'de (1722/23) azledildi. 1138'de (1725/26) Anadolu kazaskeri olup senesinde azledildi. Sonra Rumeli pâyesi oldu. 21 Cemaziyelevvel 1143'de (2 Aralık 1730) kalp hastalığından vefat etti. Topkapı Camii'nde medfundur. Sesi güzel, cömert, kerim, iyi huylu ve güler yüzlüydü. Oğlu Şeyhülislâm Mehmed Emin Efendi'dir. Diğeri Hüseyin Efendi'dir. (III. 205)

Sâlih Efendi (Zekîzâde) Ahmed Zekî Efendi'nin(→) oğludur. Selânik ve 1138'de (1725/26) Şam mollası olup 1146'da (1733/34) vefat etmiştir. (III. 205; II. 428)

Sâlih Fânî Efendi Kalemden yetişip 1226'da (1811) hâcelikle topçu kâtibi, sonra Anadolu muhasebecisi, 1228'de (1813) ruznâme-i sânî, Zilhicce 1235'de (Eylül 1820) tezkire-i evvel, 1236'da (1820/21) cebehane nâzırı olup akıl hastalığına yakalandığından Safer 1237'de (Kasım 1821) ayrıldı. O

sene Şevvâlde (Haziran-Temmuz 1822) mevkufatçı, 1239'da (1823/24) küçük ruznâmeci ve 1241'de (1825/26) silahdar kâtibi olup sonra vefat eyledi. Son görevler sıkıntısını hafifletmek için verilmiştir. Yoksa hastalığı geçmemiş ve işlerini vekâletle yürüttürmüştür. (III. 213)

Sâlih Giray Saâdet Giray'ın oğludur. (III. 205)

Sâlih Hakkı Efendi (Hâfız) Erzurumludur. Müderris, Rebiyülevvel 1275'de (Ekim 1858) Maraş mollası ve 1283'de (1866/67) Bosna mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 217)

Sâlih Hilmî Efendi Ticaret erbabından olup 1247'de (1831/32) arpa emaneti ile hâcegânlık verildi. Çok devam edemeyip azlolunmuştur. 1 Şevvâl 1253'de (29 Aralık 1837) vefat ederek Karacaahmet'e defnedildi. (III. 214)

Sâlih Kelâmî Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olup tersanede reis vekili olarak Cemaziyelevvel 1208'de (Aralık 1793) vefat etti. (III. 208)

Sâlih Mehmed Besim Efendi (Cânib Efendi) Babası ve kendisi tersane cânibiydi. Babasının doğumuna "Doğduk" 1119 (1707/08) ve kendi doğumuna "Oğlum Mehmed" 1169 (1755/56) tarih düştü. Önceleri babasının hizmetinde muavin olup babası hasta olduğundan Hasan Paşa 1196'da (1782) kapdanlığında hizmetini oğluna verdi. Moralı Osman Efendi'nin defterdarlığında kesedar ve orada mektupçu ve sonra maliye tezkirecisi oldu. 1212'de (1797/98) birinci havuz inşası bina emini olup bitiminde başmuhasebe pâyesi verildi. Ramazan 1216'da (Ocak 1802) rikâb-ı hümâyûn defterdarı olup 70 gün sonra ayrıldı. Dil bildiğinden az müddette rikâb reisi, üç ay sonra zahire nâzırı olup altıncı ayda 1217'de (1802/03) azlolundu. Sonra ruznâme-i evvel olup İskenderiye seddini binaya memur oldu. Sene sonunda Mısır defterdarı olup birkaç sene kaldı. Sonra İstanbul'a gelip tevkîî, 1222'de (1807) defter emini vekili ve zehâir-i vâride idaresi memuru oldu. Şevvâl 1222'de (Aralık 1807) ikinci defa rikâb reisi, Cemaziyelâhir 1224'de (Temmuz-Ağustos 1809) rikâb kethüdâsı ve bir ay sonra asâleten orduda sadâret kethüdâsı oldu. 21 Zilka'de'de (28 Aralık 1809) azledildi. 1224'de (1809) tophane nâzırı, 1226'da (1811) tersane emini olup 1227'de (1812) azledildi. Sonra ikinci defa ruznâme-i evvel oldu. Sonra tekrar şifâhen zahire nâzırı olup üç sene devam eyledi. Şevvâl 1231'de (Eylül 1816) çavuşbaşı, 1232'de (1817) reisülküttab ve 4 Cemaziyelevvel 1236'da (7 Şubat 1821) sadrazam kethüdâsı olup 5 Receb 1236'da (8 Nisan 1821) azledildi. Şevvâl 1236'da (Temmuz 1821) nişancı, 1237'de (1821/22) ikinci defa çavuşbaşı olup 1238'de (1822/23) azledilmiş ve Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) üçüncü defa nişancı olup 7 Muharrem 1240'da (1 Eylül 1824) vefat etti. Beyoğlu Mezarlığı'nda medfundur. Arapça ilimlerde derin bilgi sahibi olup Fransızcada mâhir ve hamiyet ve sadâkat sâhiplerindendi. (III. 211)

Sâlih Mehmed Bey "Fodla Kâtibi" lâkaplı Seyyid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Silahşor olup Safer 1237'de (Kasım 1821) vefat etti. Üsküdar'da babasının yanında medfundur. (IV. 284)

Sâlih Mehmed Bey Melek Mehmed Paşa'nın oğludur. Silahşor ve babasının sadâretinde kapıcılar kethüdâsı ve Rebiyülevvel 1209'da (Ekim 1794) azledilerek kapıcıbaşılardan olduğu halde Receb 1240'da (Şubat-Mart 1825) vefat edip Zeyneb Sultan Camii'ne defnedildi. (III. 212)

Sâlih Mehmed Bey Gümrükçü Osman Paşa'nın veğenidir. Müderris, Şa'bân 1257'de (Eylül-Ekim 1841) Galata kadısı, Şevvâl 1263'de (Eylül-Ekim 1847) Bursa mollası, ardından Mekke pâyesi olup 1266'da (1850) vefat etmiştir. (III. 215)

Sâlih Mehmed Efendi Muzaffer Efendi'nin oğludur. Müderris, Kudüs mollası olup sonra 9 sene emekli olarak yaşadı. Rebiyülâhir 1056'da (Mayıs-Haziran 1646) vefat etti. Keskindede'de medfundur. (III. 201)

Sâlih Mehmed Efendi Karamanlıdır. Müderris olup Receb 1097'de (Haziran 1686) vefat etti. Mültefit ve yumuşak huyluydu. (III. 203)

Sâlih Mehmed Efendi Abdülhalim Efendi'nin(→) oğludur. 1114'de (1702/03) Haleb mollası olup daha sonra vefat etti. (III. 303)

Sâlih Mehmed Efendi Sandıklılı Abdülhalim Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1114'de (1702/03) Haleb mollası olup sonra vefat etti. (III. 204)

Sâlih Mehmed Efendi Müderris, 1141'de (1728/29) Haleb mollası olup 1145'de (1732/33) vefat etmiştir. (III. 205)

Sâlih Mehmed Efendi Hüsâmeddin Uşşakî'nin neslinden Kırımîzâde Abdullah Efendizâde Yahyâ Efendi'nin oğludur. Babası 1131'de (1719) vefat eylemişti. Yenişehirli Abdullah Efendi'ye damad oldu. Müderris, Galata mollası, Muharrem 1148'de (Haziran 1735) Şam mollası, sonra Medine mollası oldu. 27 Cemaziyelâhir 1159'da (17 Temmuz 1746) İstanbul kadısı olup Şa'bân 1160'da (Ağustos 1747) azledildi. Zilka'de 1163'de (Ekim 1750) ikinci defa İstanbul kadısı olup bir ay geçince Anadolu pâyesi oldu. 1165 başlarında (1751 sonları) azledildi. 7 Şa'bân 1167'de (30 Mayıs 1754) Anadolu kazaskeri oldu. Ramazan 1168'de (Haziran-Temmuz 1755) ayrıldı. 16 Cemaziyelevvel 1171'de (26 Ocak 1758) şeyhülislâm olup 5 Zilka'de 1172'de (30 Haziran 1759) ayrıldı. Kanlıca'da sahilhanesinde oturdu. 1175'de Ramazan bayramı gecesi vefat edip 1 Şevvâl 1175'de (25 Nisan 1762) fetvâhaneleri karşısında Raziye Kadın damadı Mehmed Efendi'nin yanına defnedildi. Güzel ahlâk sâhibi, lutfu yüce, temiz huylu, vakûr, halim, tarikate bağlıydı. Oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (III. 207)

Sâlih Mehmed Efendi Hacı İbrahim Efendi'nin oğludur. Hâcegândan olup Üsküdar'da Vâlide Camii ruznâmçecisiydi. Cemaziyelevvel 1180'de (Ekim 1766) vefat etti. Üsküdar'da defnedilmiştir. (III. 207)

Sâlih Mehmed Efendi Derviş Paşa'nın divitdarı olup hâsılık verildi. Bir aralık maliye tezkirecisi oldu. Azilden sonra 22 Zilhicce 1215'de (6 Mayıs 1801) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. (III. 209)

Sâlih Mehmed Efendi İstanbulludur. Dersiâm ve Yeni Cami vâizi oldu. 2 Şa'bân 1224'de (12 Eylül 1809) vefat etti. Âlâiye'de medfundur. (III. 210)

Sâlih Mehmed Efendi Mezemorta Hüseyin Paşa'nın(→) torunu, Hacı İs-

mail Efendi'nin(→) oğludur. Muhasebe kâtibi olup 1224'de (1809) vefat etti. Babasının yanına defnedilmiştir. Oğlu Said Mehmed Bey(→) olmalıdır. (II. 202)

Sâlih Mehmed Efendi Hâcegândan olup 1238'de (1822/23) ve 1240'da (1824/25) iki defa yeniçeri kâtibi olup 1241'de (1825/26) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Yakınında yatan Hacı İbrahim Edhem Efendi(→) ailesinden olmalıdır. (III. 212)

Sâlih Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişerek âmed-i Divan-ı Hümâyûn halifelerinden ve hâcegândan oldu. 1241'de (1825/26) büyük kale tezkirecisi, Şevvâl 1243'de (Nisan-Mayıs 1828) küçük ruznâmeci olup 7 Receb 1244'de (13 Ocak 1829) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 213)

Sâlih Mehmed Efendi Enderûn'dan çıkma olup Ayasofya vakıf kâtibi olmuştur. 26 Şevvâl 1244'de (1 Mayıs 1829) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 213)

Sâlih Mehmed Efendi Kengırılı Abdullah Efendi'nin oğlu olup müderris, molla, Edirne ve Muharrem 1282'de (Haziran 1865) Mekke mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 217)

Sâlih Mehmed Efendi Maliye kaleminden yetişip mümeyyiz, 1282'de (1865/66) Divan-ı Muhasebat ve 1284'de (1867/68) Divan-ı Muhâkemat'a aza olmuş ve 1287'de (1870/71) vefat eylemiştir. Kadıköy'de, akrabasından Kasidecizâde Mustafa Nurî Efendi kabristanına defnedilmiştir. Sâlihdi. (III. 217)

Sâlih Mehmed Efendi Enderûn'da yetişerek hazine-i hümâyûn başkâtibi ve Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. 29 Muharrem 1291'de (18 Mart 1874) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Şişman, iyi huylu ve tedbirliydi. (III. 217)

Sâlih Mehmed Efendi Mekteb-i Tıbbiye'den yetişip tabib ve muallim olmuştu. Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) birden ûlâ sânîsiyle ser-etıbbâ-yı şehriyârî olup Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) ticaret muavini, Şa'bân 1267'de (Haziran 1851) Encümen-i Dâniş azası, Safer 1272'de (Ekim-Kasım 1855) ikinci defa ser-etıbbâ, Zilka'de 1275'de (Haziran 1859) maarif müsteşarı, Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) ticaret muavini ve bir ay sonra ûlâ evveliyle ticaret müsteşarı, Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) 6. Daire reisi, Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) Divan-ı Zabtiye reisi, Rebiyülâhir 1282'de (Eylül 1865) tıbbiye nâzırı, Cemaziyelevvel 1287'de (Ağustos 1870) bâlâ olmuş, Şa'bân 1288'de (Ekim-Kasım 1871) azille Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) maarif müsteşarı, Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) vâlide kethüdâsı olup üç-dört ayda azille Cemaziyelevvel 1294'de (Mayıs-Haziran 1877) Meclis-i Maarif reisi, 1295'de (1878) azledildikten sonra emekli olmuş ve 4 Şevvâl 1312'de (31 Mart 1895) vefat ederek Eyüp'e defnedilmiştir. Yaşı 90'a yakın, zayıf bünyeli, ilm-i nebatat'da (botanik) mâhir, doğru, hâzık bir tabibdi. Vefatına kadar Dârülmuallimîn ve Mekteb-i Mülkiye'de ilm-i nebatat dersi veriyordu. (III. 219)

Sâlih Mehmed Efendi (Çeşmîzâde) Çeşmî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, molla olup Şevvâl 1087'de (Aralık 1676) İstanbul kadısı

olup narh koymaya çalışmakla meşhur oldu. Safer 1088'de (Nisan 1677) azledildi ve Cemaziyelevvel 1089'da (Haziran-Temmuz 1678) vefat etti. Oğlu Mehmed Emin Efendi'dir(→). (III. 203)

Sâlih Mehmed Efendi (Debbağzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup, 1143'de (1730/31) Tebriz mollası iken İranlılar tarafından şehid edildi. Oğlu Ahmed Efendi'dir. (III. 205; IV. 202)

Sâlih Mehmed Efendi (Hacı) Şeyhülkurrâ ve şehzâde imamı olup 1204'de (1789/90) vefat eyledi. (III. 208)

Sâlih Mehmed Efendi (Hacı Mollazâde) Ulemâdan olup 22 Rebiyülevvel 1268'de (16 Ocak 1852) vefat etmiştir. (III. 215)

Sâlih Mehmed Efendi (Hacızâde) Müderris, molla, sonra Şam mollası oldu. 1171'de (1757/58) vefat edip Topkapı'ya defnedildi. Akrabasından Hacı Mollazâde Mehmed Sâdık Efendi Rumeli kadılarındandı. (III. 206)

Sâlih Mehmed Efendi (Hâfızzâde) Çalık damadı lâkaplı Hâfız Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Cemaziyelevvel 1132'de (Mart 1720) vefat etti. (IV. 192)

Sâlih Mehmed Efendi (Hatibzâde) Mahmud Efendi oğludur. Müderris, Mukayyid İsmail Efendi'ye damad oldu. Devriye mollası, sonra Bosna mollası olup Zilka'de 1234'de (Ağustos-Eylül 1819) vefat etti. Davutpaşa'da, kayınpederi yanına defnedilmiştir. (III. 210; IV. 328)

Sâlih Mehmed Efendi (Hocazâde) Hoca Sa'deddin Efendi'nin beşinci oğludur. 16 Cemaziyelevvel 990 (8 Haziran 1582) gecesi doğdu. Selânik, Mekke, Mısır, Edirne mollası oldu. 1031'de (1622) İstanbul kadısı olup sonra ayrıldı. Zilka'de 1031'de (Eylül 1622) ikinci defa İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel 1033'de (Şubat-Mart 1624) azledildi. Safer 1038'de (Ekim 1628) Anadolu kazaskeri olup 8 Receb 1038'de (3 Mart 1629) vefat etmiştir. Eyüp'de babasının yanında medfundur. İyi huylu, iffetli, lâtifdi. Kızları Ayşe Hanım ve Sâliha Hanım'dır. Sâliha Hanım Şeyhülislâm Abdürrahim Efendi'nin zevcesidir. (III. 200/01)

Sâlih Mehmed Efendi (İskenderiyelizâde) Müderris olup 7 Safer 1204'de (27 Ekim 1789) vefat etti. (III. 208)

Sâlih Mehmed Efendi (Kâmilîzâde) Müderris, molla, Bursa kadısı oldu. 1258'de (1843) vefat etmiştir. (III. 215)

Sâlih Mehmed Efendi (Keçecizâde) Müderris, 1198'de (1784) Selânik mollası, sonra Mekke pâyesiyle III. Selim devri (1789-1807) başlarında hububat nâzırı oldu. Muharrem 1205'de (Eylül-Ekim 1790) ordu kadısı ve ardından İstanbul pâyesi oldu. 27 Cemaziyelâhir 1205'de (3 Mart 1791) azledildi ve Konya'ya gönderildi. Rebiyülevvel 1207'de (Ekim-Kasım 1792) dönüp Muharrem 1209'da (Ağustos 1794) Gelibolu'ya gönderildi. Birkaç ayda döndü. Muharrem 1212'de (Temmuz 1797) Anadolu pâyesi, 1213'de (1798/99) Anadolu kazaskeri ve 1214 sonlarında (1800 başları) Rumeli pâyesi oldu. 1215'de (1800/01) vefat etti. Avratpazarı'nda medfundur. Düzgün ve etkili konuşurdu. Oğlu şair İzzet Efendi'dir. Diğerleri Abdurrahman Nebil Efendi(→) ile Mehmed Ârif Efendi'dir(→). Torunu ve damadı

Abdüllâtif Efendi oğlu Abdülhalim Efendi'dir. (III. 209)

Sâlih Mehmed Efendi (Nev'îzâde) Mehmed Bîdârî Efendi'nin evlâdındandır. Müderris, 1140'da (1727/28) Üsküdar mollası olup Safer 1145'de (Ağustos 1732) Mukimzâde mahlûlünden İzmir kadısı oldu. 1147 (1734/35) senelerinde vefat etti. (III. 205)

Sâlih Mehmed Efendi (Sâlihzâde) Şeyhülislâm Es'ad Efendi'nin oğludur. Müderris, Galata mollası oldu. Safer 1218'de (Mayıs-Haziran 1803) Mekke pâyesi, Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) İstanbul pâyesi ve 1 Cemaziyelevvel 1228'de (2 Mayıs 1813) Anadolu kazaskeri ve Cemaziyelevvel 1229'da (Nisan-Mayıs 1814) Rumeli pâyesi oldu. 15 Rebiyülevvel 1231'de (14 Şubat 1816) vefat eyledi. Müftühamamı'nda, babasının yanına defnedildi. (III 210)

Sâlih Mehmed Efendi (Şehrî Hâfız Efendi) İstanbulludur. Müftîzade'nin üstün öğrencilerinden olup dersiâm ve müderris olarak 8 Şa'bân 1219'da (12 Kasım 1804) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 210)

Sâlih Mehmed Efendi (Uzun) Bâbıâlî'den yetişerek âmedî hulefâsından oldu ve sonra âmedî-i Divan-ı Hümâyûn olup 1243'de (1827/28) tezkire-i sânî ve Cemaziyelevvel 1244'de (Kasım 1828) tezkire-i evvel, sonra humbarahane nâzırı ve 4 Şevvâl 1248'de (24 Şubat 1833) çavuşbaşı olup 1249'da (1833/34) azledildi. Ramazan 1250'de (Ocak 1835) ruznâme-i evvel olup Zilhicce 1253 (Mart 1838) sonlarında Şûrâ-yı Bâbıâlî'ye aza oldu. Zilhicce 1256'da (Şubat 1841) Meclis-i Vâlâ azası olup Şa'bân 1257'de (Eylül-Ekim 1841) Umûr-ı Nâfia Meclisi'ne reis oldu. Azledildikten sonra 11 Safer 1263'de (1 Mart 1847) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Usta kâtipdi. (III. 215)

Sâlih Mehmed Efendi (Velî Efendizâde) Yeniçeri başhalifesi olup 1202'de (1787/88) vefat eden Ali Efendi b. serhalife Emin Efendi b. Velî Efendi'nin oğludur. Bu da pederleri gibi o kalem halifesidir. 1226'da (1811) vefat etti. (III. 210)

Sâlih Mehmed Emin Efendi (Muharremzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Rebiyülâhir 1117'de (Ağustos 1705) İstanbul kadısı olup Zilhicce 1117'de (Mart-Nisan 1706) ayrıldı. 14 Rebiyülevvel 1119'da (15 Haziran 1707) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Yazısı güzeldi. (III. 204)

Sâlih Mehmed Hilmî Efendi Kürt Kasım Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Yenişehir mollası olup Safer 1071'de (Ekim 1660) vefat etti. Fâtih'de Boyacıkapısı'nda medfundur. Şairdir. (III. 202; IV. 49) [IV. 49'da adı "Sâlih Mehmed Sâlihî Efendi" olarak yazılmıştır.]

Sâlih Mehmed Kâmil Efendi Kastamonuludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) Selânik ve sonra bilâd-ı hamse mollası oldu. Bu senelerde (1870'ler) vefat etti. İlim sâhibi olup hac dahi etmiştir. (III. 218)

Sâlih Mehmed Mahvî Efendi Mahvî İsâ Efendi'nin oğludur. 1139'da (1726/27) babasının vefatında Draman Tekkesi şeyhi ve Süleymaniye Camii vâizi olup 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Tercüman Yunus Camii'nde medfundur. Usta şairdir. Ye-

rine damadı Hâfız Emin Efendi olup 1174'de (1760/61) vefat etti. Yerine oğlu Sâlih Efendi geçip 1187'de (1773) vefat etti. Yerine Makriköylü Ahmed Efendi geçip 1197'de (1783) vefat etti. Yerine oğlu Mustafa Kelâmî Efendi geçip 1198'de (1784) vefat etti. Şairdir. (III. 206)

Sâlih Mehmed Paşa Topçubaşı Mustafa Ağa'nın oğludur. Yetişerek Mustafa Reşid Paşa'ya kethüdâ oldu. Sadâretinde, Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) fabrika-i hümâyûnlar nâzırı olup Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) Meclis-i Vâlâ azası oldu. Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) vezir rütbesiyle Silistre valisi ve Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) Selânik ve Zilhicce 1269'da (Eylül 1853) Yanya valisi oldu. Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) şeyhülharem olduysa da Yanya'da vefatı haberi alındı. (III. 215)

Sâlih Mehmed Paşa Âlâiyeli Bekir Paşa'nın torunudur. Hâcegândan olup emtia gümrüğü emini olmuştur. 1239'da (1823/24) cebehane nâzırı oldu. 1241'de (1825/26) sürülmesi ferman olunmuş iken affedilerek surre eminliği ve kapıcıbaşılık verildi. Döndükten sonra İzmit mütesellimi olup 1245'de (1829/30) gümrük emini, Şevvâl 1245'de (Nisan 1830) ilâveten matbah emini ve 15 Ramazan 1250'de (15 Ocak 1835) masârifat nâzırı olup Muharrem 1255'de (Mart-Nisan 1839) azledildi. 1256'da (1840) Girit defterdarı, sonra Aydın defterdarı, Muharrem 1258'de (Şubat-Mart 1842) vezirlikle Aydın, Muharrem 1259'da (Şubat 1843) Bolu, Muharrem 1260'da (Şubat 1844) Bursa ve Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Selânik valisi olup Rebiyülâhir 1262'de (Nisan 1846) azlolunmuştur. Rebiyülevvel 1268'de (Ocak 1852) zimemât komisyonu ve Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) Mecâlis-i Âliye ve Meclis-i Vâlâ azası oldu. Şa'bân 1274'de (Mart-Nisan 1858) vefat eyledi. Aksaray'da, dedesi Bekir Paşa'nın mektebinde defnedilmiştir. Zengin, muhasebeci ve tedbirliydi. Eşi, Ayas Paşa sülâlesinden olup ondan olan Mehmed Tevfik Bey adında bir oğlu 1252'de (1837) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. Bir oğlu da mektûbî-i hariciye hulefâsından Fif'at Bey olup 1290 (1873) yılına kadar hayattaydı. (III. 215/16)

Sâlih Mehmed Paşa (Ateş) Trabzonludur. Tersanede yetişip Kırım meselesinde Mahmudiye süvarisi olarak harpde bulunmuştur. Sonra riyâle, patrona ve kapudâne-i hümâyûn oldu. Londra'ya zırhlılar siparişine gönderildi. 28 Receb 1279'da (19 Ocak 1863) İstanbul'a davetle gelip vezir rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. 23 Şa'bân 1283'de (31 Aralık 1866) hastalanıp birkaç gün içinde vefat eyledi. Kılıç Ali Paşa Türbesi bahçesine defnedilmiştir. Yiğit, cömert, sert, tedbirli, tersanede hizmete kadirdi. Zamanında tersanede haylice ıslahat görüldü. Oğullarından biri Safer 1307'de (Ekim 1889) vefat edip yanına defnedildi. Bir oğlu ferik Ârif Paşa zırhlı komodorudur. (IV. 297)

Sâlih Mehmed Raûf Bey Sadrazam Mustafa Reşid Paşa'nın beşinci oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî'ye ve sonra âmedî kalemlerine girdi. Şa'bân 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) ûlâ sınıf-ı evveliyle Meclis-i Vâlâ azası olup Receb 1272'de (Mart 1856) bâlâ rütbesi verildi. 1275'de (1858/59) ayrıldı. Ra-

mazan 1296'da (Ağustos-Eylül 1879) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedilmiştir. Yaşı 40'ı geçmemişti. Oğlu Şûrâ-yı Devlet azasından Nureddin Bey'dir. Zayıf, nazik, zekiydi. (III. 218)

Sâlih Mehmed Sâmî Efendi Maliyeden yetişip ruznâme-i evvel olarak bu senelerde (1830'lar) vefat etmiştir. Oğlu İzzet Mehmed Efendi 17 Şevvâl 1271'de (3 Temmuz 1855) vefat edip Süleymaniye'ye defnedildi. (III. 214)

Sâlih Muhlis Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişerek hâcegândan oldu. 1236'da (1820/21) süvari mukabelecisi ve Muharrem 1237'de (Ekim 1821) tersane emini oldu. Cemaziyelâhir 1237'de (Mart 1822) azledildi. 1241'de (1825/26) vefat etmiştir. (III. 212)

Sâlih Nâmık Efendi Mektûbî-i sadâret hulefâsından olup 1222'de (1807) tarihçi olarak hâcegândan oldu. Sonra topçular kâtibi olup 1231'de (1816) sürüldükten sonra vefat eyledi. (III. 210)

Sâlih Paşa Beylerden ve beylerbeyi oldu. I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat eylemiştir. Oğlu Mustafa Ümicî Paşa'dır. (III. 199)

Sâlih Paşa Kazdağı levendlerinden olup kalita donanmada nice gazâlara muvaffak oldu. Sonunda sancağa mutasarrıf oldu. 964'de (1557) Cezâyir beylerbeyi olup Behabe Kalesi'ni fetheyledi. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eylemiştir. (III. 200)

Sâlih Paşa Enderûn'da yetişerek kapıcılar kethüdâsı, 1045'de (1635/36) Bosna beylerbeyi oldu. 1046'da (1636/37) Karahisar-ı Şarkî'ye sürülerek az müddette orada vefat eyledi. (III. 201)

Sâlih Paşa Bosnalıdır. Defterdar Mustafa Paşa'nın oğlu olup divan kitâbetinden başlayarak Ruznâmeci İbrahim Efendi'ye intisap etmiştir. Başmuhasebeci, cizye muhasebecisi, matbah, defter, tersane emini oldu. Sonra kapıcılar kethüdâsı, 1053'de (1643) mîrahûr-ı evvel, Rebiyülâhir 1054'de (Haziran 1644) yeniçeri ağası, Cemaziyelevvel 1054'de (Temmuz 1644) başdefterdar ve 28 Şevvâl 1055'de (17 Aralık 1645) sadrazam oldu. Şa'bân 1057'de (Eylül 1647) Etyemez'de vefat etmiştir. Bir çeşme yaptı. Yaşı 40'a varmamıştı. Kardeşi Zülfikâr Ağa 1058'de (1648) vefat etti. Diğer kardeşleri İbrahim Paşa ve Murtaza Paşa'dır. (III. 201)

Sâlih Paşa Zülüflü baltacılardan olup baltacılar kethüdâsı, 1058'de (1648) kapıcılar kethüdâsı, sonra bostancıbaşı oldu. Sonra Diyarbekir beylerbeyi oldu. 1064'de (1654) orada vefat etti. (III. 201)

Sâlih Paşa Bosnalıdır. Köprülüzâde Ahmed Paşa'ya Şam'da kethüdâ oldu. Sadâretinde irâde-i seniyye ile babasının kethüdâsı kethüdâ tayin olunduğundan bunu çavuşbaşı tayin etmiştir. Şa'bân 1072'de (Mart-Nisan 1662) yeniçeri ağası oldu. 1075'de (1664/65) vezir rütbesiyle Şam valisi olup 1076'da (1665/66) vefat eyledi. Şam'da bir hamam yapmıştır. Tedbirli ve akıllıydı. (III. 202)

Sâlih Paşa Çeteci Abdullah Paşa'nın kethüdâsı olup paşasının vefatında mîrimîranlıkla Adana valisi oldu. 1177'de (1763/64) vezirlikle Cidde valisi ve Medine muhâfızı olup Rebiyülâhir 1179'da (Eylül-Ekim 1765) vefat etti. Kabiliyetli ve gayretliydi. (III. 208)

Sâlih Paşa Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran olarak Eskişehir sancağıyla Boğdan muhâfızı oldu. Cemaziyelevvel 1236'da (Şubat 1821) vezir rütbesi verilip Cemaziyelevvel 1237'de (Şubat 1822) vefat etti. (III. 211)

Sâlih Paşa Za'feranbolulu Mustafa Ağa'nın oğlu olup 21 Şevvâl 1175de (15 Mayıs 1762) doğdu. İstanbul'a gelip dayısı İzzet Mehmed Paşa'nın kayınpederi Halil Hamid Paşa'ya intisap eyledi. Dayısı Hanya valisi oldukta birlikte gitti. Dayısının sadâretinde hazinedarı olup azlinde bir müddet evinde kaldı. 1218'de (1803/04) mîrahûr-ı sânî olup 1221'de (1806) vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. Zilhicce 1221'de (Şubat 1807) azledilip Gelibolu'ya gönderildi. Receb 1224'de (Ağustos-Eylül 1809) getirilip Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) İstanbul'dan ayrıldı. Zilhicce 1226'da (Aralık 1811/Ocak 1812) Kastamonu, ardından Bosna, sonra Bozok ve Kayseri sancaklarıyla Maden ve Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) Şam valisi olup Rebiyülâhir 1236'da (Ocak 1821) azledildi ve sene sonunda Trabzon valisi oldu. Rebiyülevvel 1237'de (Aralık 1821) Tokat'a gönderildi. Sonra Anadolu ve sonra Çıldır valisi oldu. Receb 1240'da (Şubat-Mart 1825) vefat etti. İlim ve edep sâhibiydi. Oğlu Hacı Mehmed Emin Bey'dir. (III. 212)

Sâlih Paşa İlbasanlı Süleyman Paşa oğludur. 1224'de (1809) mîrimîran olmuştur 1236'da (1820/21) Karasi sancağı i âvesiyle Babadağı muhâfızı ve 1237'de (1821/22) Köstendil sancağı ile Yergöğü muhâfızı olup vezirlik verildi. Rebiyülevvel 1240'da (Kasım 1824) Tırhala valisi olup 1242'de (1826/27) azledilmiş ve 1243'de (1827/28) Selânik valisi olup, 1245'de (1829/30) Köstendil ve 1247'de (1831/32) ilâveten Ohri sancakları verildi. 1248'de (1832/33) vefat eyledi. (III. 214)

Sâlih Paşa Tokat voyvodası ve Kandiye defterdarı olup sonra Filibe nâzırı oldu. 27 Receb 1236'da (30 Nisan 1821) vezirlikle Edirne valisi ve 1238'de (1822/23) Rumeli seraskeri maiyet memuru olup sonra Sivas'da ikamet eyledi. Receb 1240'da (Şubat-Mart 1824) Maden emini. Şevvâl'de (Mayıs-Haziran) Diyarbekir valisi, 1241'de (1825/26) Maden ilâvesiyle Bozok ve 1243'de (1827/28) ikinci defa Diyarbekir valisi oldu. 1244'de (1828/29) ilâveten Erzurum valisi ve seraskeri olup 1245'de (1829/30) Rusya muharebesinde esir olup az müddette kurtuldu. 1246'da (1830/31) Boğaz muhâfızı oldu. 1249'da (1833) azlolunup 5 Şa'bân 1249'da (18 Aralık 1833) vefat etmiştir. Bâyezid Camii kabristanında medfundur. Zengin ve tedbirliydi. (III. 214)

Sâlih Paşa Enderûnludur. Kurenâ-yı şehriyârîden olmuş ve sonra 1268'de (1851/52) miralaylıkla çıkarılıp 1270'de (1853/54) mîrlivâ ve sonra ferik olmuştur. 1275'de (1858/59) Karadağ'da Ağaçayırı'nda şehid oldu. (III. 216)

Sâlih Paşa Topçudan yetişerek 1266'da (1850) Anadolu Ordusu topçu kumandanı oldu. 1277'de (1860/61) vefat etmiştir. (III. 216)

Sâlih Paşa Pepe Mehmed Paşa'nın oğludur. Yükselip mîrimîran ve Galata zabıta memuru oldu. 1268'de (1851/52) Canik ve 1269'da (1852/53) Amasya mutasarrıfı ve Zilka'de 1271'de (Temmuz-Ağustos 1855) şehremini olup Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) azledildi. 1276'da (1859/60)

Amasya ve Ramazan 1280'de (Şubat 1864) Karasi mutasarrıfı oldu. Ayrıldıktan sonra Muharrem 1287'de (Nisan 1870) vefat eylemiştir. Süleymaniye'de medfundur. Oğlu Mehmed Ali Bey'dir. (II. 217)

Sâlih Paşa Askerlikten yetişerek Hassa Meclisi'ne aza ve mîrlivâ olmuştur. 11 Cemaziyelâhir 1291'de (26 Temmuz 1874) vefat etti. Topkapı'ya defnedildi. (III. 217)

Sâlih Paşa Bahriye askeri olup mîrlivâ olmuş ve vapurlar müdürü olup 1264'de (1848) Bahriye Meclisi'ne aza olmuştur. Sonra bahriye reisi olup azledildi ve emekli oldu. 1293'de (1876) arsızın vefat etmiştir. Tersane arkasında, Doymazdere'de medfundur. (III. 218)

Sâlih Paşa Karaferyelidir. Mekteb-i Harbiye'den yetişerek 1277'de (1860/01) zâbit olmuş ve terfi ederek 1291'de (1874) kaymakam, 1293'de (1876) miralay ve 1302'de (1884/85) livâ olmuştu. Rebiyülâhir 1315'de (Eylül 1897) Rize redif livâsı iken Selânik'de vefat eylemiştir. İki defa Karadağ, iki kere Yunan harplerinde ve Girit ve Rusya muharebesinde bulunarak hepsinde liyâkat göstermiş ve Alasonya Ordusu'nda dahi hizmette bulunmuştur. (IV. 861)

Sâlih Paşa (Arab) Yükselerek mîrimîran olup Trablusşam mutasarrıfı ve hac emiri oldu. 1097'de (1686) vezirlikle Şam valisi ve oğlu Nablus mutasarrıfı Ahmed Bey, yerine hac emiri oldu. 1099'da (1688) tekrar Gazze ve Kudüs mutasarrıfı olup hac emiri oldu. Oğlu yine Nablus'a gönderildi. Sonra hac emirliğinden azlolunmuş ve Belgrad'a gönderilmiş ve iyi hizmet yaparak tekrar hac emirliği tevcihi için Üsküdar'a getirilmiş iken 1102'de (1690/91) vefat etmiştir. Vakur, akıllı, dindardı. Oğlu İsâf (عصاف) Paşa, 1102'de (1690/91) Saruhan mutasarrıfıydı. (III. 203/04)

Sâlih Paşa (Hacı) Kayserilidir. Silahdar Seyyid Mehmed Paşa'nın hazinedarı iken kapıcıbaşılardan olup 1200'de (1786) Beyhan Sultan kethüdâsı, sonra matbah-ı âmire emini, Rebiyülevvel 1202'de (Aralık 1787) çavuşbaşı, Cemaziyelâhir'de (Mart 1788) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. 10 Cemaziyelâhir 1203'de (8 Mart 1789) vezirlikle kaymakam-ı sadr-ı âlî oldu. 27 Zilka'de 1203'de (19 Ağustos 1789) ayrılıp Boğaz muhâfızı oldu. Rebiyülevvel 1204'de (Kasım-Aralık 1789) Bosna valisi olup 1205'de (1790/91) azl ve ibka edildi. 1207'de (1792/93) ayrıldı. 1209'da (1794/95) Mısır valisi, Şevvâl 1210'da (Nisan 1796) Diyarbekir valisi olup azilden sonra 1214 (1799/1800) yılından sonra Trabzon valisi olup 1216 (1801/02) yıllarında vefat eylemiştir. Tedbirli, akıllıydı. Oğlu Hüseyin Hasib Bey'dir. Oğullarından Hacı Mehmed Emin Bey 1222'de (1807) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (III. 209)

Sâlih Paşa (Hacı) İzmirlidir. İstanbul'a gelip Müslüman oldu. 1228'de (1813) kapıcıbaşılıkla arpa emini oldu. Sonra baruthane nâzırı olup 24 Cemaziyelâhir 1236'da (29 Mart 1821) vezir rütbesiyle Çirmen sancağıyla sadâret kaymakamı olmuştur. 27 Receb 1236'da (30 Nisan 1821) sadrazam oldu. 5 Safer 1238'de (22 Ekim 1822) azledilip Gelibolu'ya sürüldü. O sene 5 Cemaziyelâhir'de (17 Şubat 1823) Anadolu, Recebin sonunda (Nisan 1823) Şam valisi, Ce-

maziyelevvel 1239'da (Ocak 1824) Kars ve Bâyezid, 1241'de (1825/26) Bozok ve Kayseri sancakları verilip 1242'de (1826/27) ikinci defa Şam valisi oldu. 1244'de (1828/29) azledilerek Konya'ya getirildi. Gelişinin ardından vefat etti. Kızlarından Behiye Hanım 1250'de (1834/35), Şâkire Hanım 1285'de (1868/69) ve eşi Ayşe Hoşedâ Kadın 1275'de (1858/59) vefat ederek Eyüp'e defnedildiler. Yeğeni Hacı İsmail Ağa ile damadı Hacı Mehmed Es'ad Bey, sadâretinde kapıcıbaşı olmuşlardır. Oğlu Ahmed İzzet Bey askerlikten emekli olarak 100 yaşını aşkınken Eyüp'de 1312'de (1894/95) vefat eylemiştir. (III. 213/14)

Sâlih Paşa (Lala Paşazâde) I. Mahmud'un lalası Osman Paşa'nın oğludur. Tersanede yetişerek beylerden olup 1175 (1761/62) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 206/07)

Sâlih Paşa (Tatar) Yükselerek deryâ beylerinden olmuştu. 1101'de (1689/90) Niğbolu mutasarrıfı, 1106'da (1694/95) Hamid mutasarrıfı, 1107'de (1695/96) Canik ve Kastamonu valisi olup Sentine muharebesinde bulunmuştur. Sonra Nemçe muharebesinde hizmet edip sonra Kars beylerbeyi oldu. 1114'de (1702/03) Trabzon beylerbeyi olup 1116'da (1704/05) ayrıldı. Sonra Kefe beylerbeyi olup oraya giderken, sene sonunda Kırkkilise'de vefat etmiştir. (III. 204)

Sâlih Paşa (Tepedelenlizâde) Ali Paşa evlâdındandır. Mîrimîranlıkla İnebahtı muhâfızı oldu. 1237'de (1821/ 22) vefat etti. Cenazesi Cemaziyelâhir 1237'de (Mart 1822) getirilerek Silivrikapı'ya defnedildi. (III. 211)

Sâlih Paşazâde *bak.* Emirî Mustafa Paşa

Sâlih Rif'at Bey Enderûn'dan yetişme olup hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) azlolunup 1226'da (1811) Kütahya'ya ve sonra Kıbrıs'a gönderildi. Orada vefat etmiştir. (III. 210)

Sâlih Rif'at Efendi Maliyeden yetişip vâridat muhasebecisi muavini oldu. 1301'de (1883/84) vefat eylemiştir. Üsküdar'da, Halil Hamid Paşa sofasında defnedildi. (III. 218)

Sâlih Salâhî Efendi Bâbıâlî'den yetişerek tezkire-i sânî ve 1237'de (1821/22) tezkire-i evvel, sonra cebehane nâzırı, Zilka'de 1239'da (Temmuz 1824) humbarahane nâzırı ve sonra vekâleten çavuşbaşı, Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) orduda tevkîî oldu. Sonra Hasköy tophane nezâretiyle getirilip 12 Şa'bân 1245'de (6 Şubat 1830) vefat eyledi. Okmeydanı'nda, babası ricâlden Ya'kub Efendi'nin yanına defnedilmiştir. (III. 213)

Sâlih Selim Fennî Efendi Müderris olup 25 Ramazan 1228'de (21 Eylül 1813) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 210)

Sâlih Sırrî Efendi (Hacı) Kırımlı Süleyman Efendi'nin hulefâsından ve şeyhlerdendi. 1285'de (1868/69) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (III. 217)

Sâlih Subhî Efendi Enderûnludur. Yetişerek senelerce kâtib-i sânî ve başkâtip oldu. Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Ramazan 1294'de (Eylül 1877) malûlen emekli oldu. 6 Cemaziyelevvel 1295'de (8 Mayıs 1878) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 218)

Sâlih Vasfî Mehmed Efendi (Suyolcuzâde) Suyolcular kethüdâsı

Hacı Hasan Ağa'nın oğlu olup 15 Rebiyülevvel 1222'de (23 Mayıs 1807) doğdu. 1235'de (1819/20) Hâlet Efendi'ye müezzin oldu. 1236'da (1820/21) saraya alınıp hânende ve sonra musâhib oldu. Sonra emekli olarak taşra kaymakamlıklarında ve iki defa İslimye kaymakamlığında bulunmuştur. Azledilmiş olarak 1279'da (1862/63) vefat eyledi. Maçka'da, Şeyh Mezarlığı'na defnedildi. Mûsikîde yegâne bir şairdi. Hakkında *"Ne zaman eylese taksim Suyolcuzâde/Sûbesû su akıtır lüle misali çeşmim"* denmiştir. (III. 216/17)

Sâlih Vehbî Efendi (Hâfız) Bursalıdır. Müderris, Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) Beyrut ve Zilka'de 1278'de (Mayıs 1862) Diyarbekir mollası olup sonra vefat etti. (III. 216)

Sâlih Zekî Paşa Harbiye Mektebi'nden yetişme olup 1272'de (1855/56) miralay olmuştur. 1287 (1870/71) tarihlerinde mîrlivâ olup sonra levazım reisi ve ferik ve Hersek kumandanı ve sonra Davutpaşa kumandanı oldu. 5 Şevvâl 1297'de (10 Eylül 1880) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Zengindi. (III. 218)

Sâlih Zihnî Efendi İstanbullu bir tâcirin oğludur. Müderris olup 14 Receb 1092'de (30 Temmuz 1681) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 203)

Sâlihzâde *bak.* Es'ad Ahmed Efendi; Eşref Mehmed Efendi; Hüsâmeddin Efendi; Hüseyin Efendi; Rüşdî Mehmed Efendi; Sâlih Mehmed Efendi; Şeref Mehmed Efendi; Tâhir Mehmed Efendi

Sâlik Efendi Kasımpaşalıdır. Sadâret mektûbî kâtiplerinden ve III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (III. 3)

Sâlik Efendi Divan efendisi olup 1215 (1800/01) yılından sonra vefat etti. Şairdir. (III. 3)

Sâlik Mehmed Dede Kasımpaşa Mevlevîhanesi şeyhi Halil Dede'nin oğlu ve halifesidir. Şeyhliğinin 42. yılında, 1130'da (1718) vefat etti. (IV. 215)

Sâlik Yahyâ Efendi Borlulu Hasan Kadı oğludur. Kadılardan ve III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (III. 313)

Sâlikî Mehmed Çelebi Yenişehr-i Fenârlıdır. Tasavvufa mâildi. Şeyh Karamanî'nin vefatında Ebûssuûd Efendi'ye iltica eyledi. Sonra mecnun oldu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat etti. Şairdir. (III. 3)

Sâlim Ahmed Efendi Giritlidir. Telgrafhanenin açılışında oraya girip eşya memuru oldu. Cevdet Paşa merhum bacanağı olduğundan Haleb valiliğinde mîrimîran rütbesiyle Kozan ve Haleb mutasarrıflıklarında bulundu. Şa'bân 1285'de (Kasım-Aralık 1868) divan-ı istinaf reisi, Şevvâl 1285'de (Şubat-Mart 1869) zabtiye muavini ve Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) ûlâ evveliyle divan-ı temyiz reisi ve Şevvâl 1288'de (Aralık 1871-Ocak 1872) divan-ı cünha reisi, Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) cinayet reisi, 8 Ramazan 1290'da (30 Ekim 1873) posta ve telgraf nâzırı, Şa'bân 1292'de (Eylül 1875) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) divan-ı temyiz azası, Rebiyülâhir 1293'de (Mayıs 1876) Hersek mutasarrıfı ve haftasında mehâkim-i adliye müfettişi olup ardından tahkik komisyonu heyetiyle Filibe'ye gönderildi. Rebiyülevvel 1294'de (Mart-Nisan 1877) divan-ı temyiz

azası, Zilhicce 1296'da (Kasım-Aralık 1879) bâlâ rütbesiyle hariciye müsteşarı oldu. 14 Muharrem 1297'de (28 Aralık 1879) birden vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Dil bilir ve tedbirliydi. (III. 4/5)

Sâlim Efendi Osmancık Mahkemesi başkâtibi Hacı Şükrî Efendi'nin oğludur. 1209'da (1794/95) doğdu. 1227'de (1812) İstanbul'a gelip maliye kalemine girmiş ve sonra zabtiye başkâtibi olup 1272 (1855/56) tarihine doğru vefat eylemiştir. Usta şairdir. (III. 4)

Sâlim Efendi 1250'de (1834/35) İstanbul'da doğdu. Mekteb-i Harbiye'de tahsil görüp muhtelif mekteplerde riyâziye muallimi olmuştur. 1261'de (1864/65) Kuşadası'na mal müdürü olmuş ve sonra taşra kaymakamlıklarında bulunmuştur. 1292'de (1875) feshane ve bez fabrikaları müdürü oldu. 1298'de (1881) Ankara ve sonra Yanya, 1303'de (1885/86) Konya, 1305'de (1887/88) Bursa ve 1306'da (1888/89) Suriye defterdarı olmuştur. Azilden sonra 9 Receb 1314'de (14 Aralık 1896) İstanbul'da vefat eyledi. (IV. 858)

Sâlim Mehmed Ağa Mâbeyn-i hümâyûn musâhiblerinden olup sonra Medine'de hazinedar-ı nebevî olmuş ve 1297 (1880) tarihlerinde yine musâhiblerden yetişme Rif'at Ağa'nın vefatında nâib-i harem-i nebevî olup 1309 başlarında (1891 sonları) vefat eylemekle eski sermusâhib orada yerleşmiş Tahsin Ağa yerine geçmiştir. (III. 5)

Sâlim Mehmed Bey Hâfız Sâdık Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Enderûnlu olup 20 Ramazan 1261'de (22 Eylül 1845) vefat etmiştir. O sene vefat eden oğlu Muhyiddin Mehmed Bey'in yanına Beyoğlu Mezarlığı'na defnedilmiştir. (III. 193)

Sâlim Mehmed Efendi Trabzonludur. Damad İbrahim Paşa dairesine girip Genç Mehmed Paşa'ya divan kâtibi ve sonra Kaymak Mustafa Paşa'nın mektupçusu olup Patrona Halil ayaklanmasından sonra Eyüp'de sâkin oldu. Şevvâl 1144'de (Nisan 1732) Bosna defterdarlığına gönderildi. Sonra azlolunup çeşitli görevlerde bulunarak ruznâme-i evvel. 1156'da (1743) maliye tezkirecisi vekili ve 1157'de (1744) asili oldu. 1157'de (1744) Hind elçisi olup yolda iken vefat etti. Şair, kâtip, tedbirliydi. (III. 3)

Sâlim Mehmed Efendi Selâm Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1 Cemaziyelâhir 1206'da (26 Ocak 1762) vefat etti. Üsküdar'da Tunusbağı'na defnedildi. (III. 52)

Sâlim Mehmed Efendi Çorumludur. Hakikî Bektaşî şeyhi olup 1216'da (1801/02) vefat eyledi. Bursa'da medfundur. Ermiş sayılanlardandı. (III. 4)

Sâlim Mehmed Efendi Dâvud Paşa Camii imamı Mehmed Şerif Efendi oğludur. Müderrisdi. 16 Zilka'de 1227'de (21 Kasım 1812) vefat edip Topkapı'ya defnedildi. (III. 4)

Sâlim Mehmed Efendi Enderûn'dan hâcelikle çıkıp şehremâneti ruznâmecisi oldu. 15 Zilhicce 1230'da (18 Kasım 1815) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 4)

Sâlim Mehmed Efendi Bursalıdır. Müderris, 1226'da (1811) Haleb mollası olup 1233'de (1818) vefat eyledi. Davutpaşa'da medfundur. Oğlu Seyyid Mustafa Efendi'dir(→). (III. 4)

Sâlim Mehmed Efendi Husrev Paşa'nın kölesidir. 1267'de (1851) Kal'a-i Sultaniye'de vefat etti. Şairdir. (III. 4)

Sâlim Mehmed Efendi 15 Receb 1249'da (28 Kasım 1833) Lâzistan'da, Başköy'de doğmuş ve İstanbul'da, Kütahyalı İbrahim Efendi'den icâzet almıştır. Huzûr dersleri muhatabı ve nüvvab muallimi, 1296'da (1879) Selânik mollası ve sırasıyla Bursa mollası, 1308'de (1890/91) Haremeyn pâyesi ve sonra Mekteb-i Nüvvab müdürü, 8 ay sonra Bursa nâibi ve oradan Mekke kadısı olup Muharrem 1313'de (Temmuz 1895) orada vefat eylemiştir. Ömrü boyunca azledilmemişti. Fâzıl ve tedbirliydi. (III. 5)

Sâlim Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Nurullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 19 Rebiyülevvel 1228'de (22 Mart 1813) vefat etti. Rumelihisarı'nda Kayalar'da medfundur. (IV. 586)

Sâlim Mehmed Efendi (Müftîzâde) Şeyhülislâm Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Süleymaniye müderrisi iken babasından (v. Kasım 1791) az önce vefat etti. (I. 272)

Sâlim Mehmed Emin Efendi (Mirzazâde) Şeyhülislâm Mirza Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, 1126'da (1714) Galata mollası ve sonra bilâd-ı hamse ve Mekke ve İstanbul pâyelerini aldı. Zilka'de 1134'de (Ağustos-Eylül 1722) İstanbul kadısı, Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım-Aralık 1730) Anadolu kazaskeri, Rebiyülâhir 1146'da (Eylül-Ekim 1733) Rumeli pâyesi olup 1148'de (1735/36) arpalığı olan Sakız'a gönderildi. 1149'da (1736/37) Mekke kadısı olup müddetini tamamlayınca Trablusşam arpalığı verildi. 1151'de (1738/39) Şam'a gelmesi emrolundu. Muharrem 1152'de (Nisan-Mayıs 1739) orada vefat etti. Şehzâdebaşı'nda, babasının yanında bir taş dikildi. Âlim ve şairdi. 4 ciltten oluşan *Mâhiyetü'l-Âşıkîn,* tamamına yakın *Aynî Tarihi Tercümesi, Tezkire-i Şuarâ* eserleridir. (III. 3)

Sâlim Mehmed Paşa Edirnelidir. Mîrimîran olup 1222'de (1807) Aksaray sancağıyla İsakçı muhâfızı, 1224'de (1809) Akşehir, sonra Mora ve İnebolu [Anabolu (?)] muhâfızı oldu. Sonra harpde Rusya'ya esir olup kurtulduktan sonra 1247 (1831/32) tarihlerinde vefat eyledi. (III. 4)

Sâlim Mehmed Paşa Harputludur. Mîrimîrandan olup Bosna ve Silistre valisi olup sonra vefat etmiştir (1830-1850 arası). (III. 4)

Sâlim Mehmed Paşa Başlarda askerliğe girdi. Yükselerek miralay ve sonra açıklar mîrlivâsı ve Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) süvari mîrlivâsı ve 1267'de (1851) ferik olup Dersaâdet Ordusu'nda bulundu. 1278'de (1861/62) emekli edildi. Mâbeyn-i hümâyûnda kavs muallimi olduğundan, sonra yine istihdam edildi. 1293'de (1876) yine emekli edildi. 5 Rebiyülâhir 1296'da (29 Mart 1879) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Yaşlı ve iyi huyluydu. (III. 5)

Sâlim Mustafa Efendi Nakşibendî ve kadı olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. Şairdir. (III. 4)

Sâlim Mustafa Efendi Reisülküttab Feyzullah Efendi'nin oğludur. Müderris olup 22 Zilka'de 1202'de (24 Ağustos 1788) vefat etmiştir. Miskinler'de medfundur. (III. 4; IV. 39) [IV. 39'da vefat tarihi 1206 (1791/92) olarak verilmiştir.]

Sâlim Mustafa Efendi Habib Ağa'nın oğludur. Askerî kâtip olup hassa ruznâmçecisi ve 1259'da (1843) hassa

muhasebecisi olup şûrâ azası ve ûlâ sınıf-ı evveli oldu. Bir aralık Dâr-ı Şûrâ'dan ayrıldıysa da az müddette 25 Zilhicce 1283'de (30 Nisan 1867) tekrar tayin edildi. Rebiyülâhir 1285'de (Temmuz-Ağustos 1868) bir defa daha hassa muhasebecisi oldu. 9 Muharrem 1286'da (21 Nisan 1869) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Doğru idi. (IV. 479/80)

Sâlim Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişti. Yükselerek ferik oldu. Beyrut kumandanı iken Şevvâl 1314 (Mart 1897) sonunda orada vefat eyledi. Yaşı 70'i geçmişti. (IV. 858)

Salma *bak.* Mehmed Ağa

Saltuk Alp Osman Gazi devri (1299-1326) beylerinden olup muharip bir zattır. (III. 199)

Salyarzâde *bak.* Mustafa Efendi

Samakovîzâde *bak.* Ahmed Necib Efendi

Samanîzâde *bak.* İbrahim Efendi (Seyyid); Ömer Hulûsî Efendi

Sâmânîzâde I. Ahmed devrinden (1603-1617) başlar. Hüseyin Efendi birincileridir. İçlerinden şeyhülislâm olanı vardır. Bu aileden bir fakir hatun görülür. (IV. 696)

Samgîzâde *bak.* Ali Efendi

Sâmî Abdurrahman Paşa Moralı Şeyh Necib Efendi'nin oğludur. Mora'da Trapoliçe'de doğdu. Mora'dan ailesiyle Mısır'a gidip İbrahim Paşa'ya mektupçu oldu. Sonra orada birkaç sene takvim müdürü olup 1247'de (1831/32) mîrimîranlıkla başmuavin oldu. 1259'da (1843) ferik oldu. 1265'de (1849) göçerek İstanbul'da yerleşti. Muharrem 1267'de (Kasım 1850) mîrimîranlıkla Tırhala mutasarrıfı olup o ay vezir rütbesiyle Rumeli müfettişi oldu. Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) Bosna ve Zilhicce'de (Ekim) Trabzon valisi oldu. Cemaziyelâhir 1268'de (Mart 1852) azledildi. Ramazan 1268'de (Hazirar-Temmuz 1852) Vidin valisi, Zilka'de 1271'de (Temmuz-Ağustos 1855) Meclis-i Tanzimat azası, Şa'bân 1273'de (Nisan 1857) ilk maarif-i umumiye nâzırı, 1274'de (1857/58) ilâveten Girit valisi olup 1275'de (1858/59) döndü. Cemaziyelâhir 1278'de (Aralık 1861) nezâretten azledildi. 1279'da (1862/63) Mısır'a giderek Zilka'de 1279'da (Nisan-Mayıs 1863) dönüp Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. Muharrem 1280'de (Haziran-Temmuz 1863) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup bir müddet sonra affedilerek hanesinde kaldı. Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) Meclis-i Â'yân azası oldu. 1298'de (1881) vefat eylemiştir. Yaşı 88'e varmıştı. Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedilmiştir. Orta boylu, nahif, nurânî bir zat idi. Âlim, fâzıl, şair, tedbirli, fasih, cömert ve zengindi. İlmî, dinî ve ledünnî zenginliği nefsinde toplamış olup evlâdından Subhî Paşa, Necib Paşa, Hasan Bey, Bâkî Bey ve Halim Bey de seçkin kişiler oldular. (III. 7/8)

Sâmî Ahmed Efendi Müderris olup 1128'de (1716) vak'anüvis oldu. 1146'da (1733/34) vefat etmiştir. Fâzıl ve huzûr derslerinde mukarrirdi. (III. 7)

Sâmi' (سامع) Ahmed Efendi Hâcegândan Mustafa Râşid Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişerek vüzerâ-yı izâm kapı kethüdâsı ve Divan-ı Muhasebat azası olmuştur. Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 6)

Sâmî Ebûbekir Paşa Ağrıbozlu İbrahim Paşa'nın ikinci oğludur. Yükselip kapıcıbaşı oldu. 1192'de,

(1778), 1196'da (1782) ve 1199'da (1785) üç defa başbaki kulu oldu. 1199'da (1785) sipahiler ağası ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Karadeniz kapdanı, Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) vezir rütbesiyle Mora valisi, 1203'de (1788/89) Selânik ile Varna muhâfızı, 1204'de (1789/90) Bosna ve sonra Rumeli valisi oldu. Rebiyülâhir 1209'da (Kasım 1794) Hotin muhâfızı ve Selânik valisi, 1211'de (1796/97) İçel ile İnebahtı muhâfızı ve 15 gün sonra tekrar Selânik valisi oldu. 13 Zilhicce 1213'de (18 Mayıs 1799) rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. 10 Receb 1214'de (8 Aralık 1799) Boğaz muhâfızı olup birkaç gün sonra borçluları sıkıştırdığı için vezirliği kaldırılarak Tekfurdağı'na sürüldü. Sonra vezirlikle 1216'da (1801) Ağrıboz, Cemaziyelevvel 1216'da (Eylül 1801) ikinci defa Bosna, Muharrem 1217'de (Mayıs 1802) Tırhala ve ardından Silistre, 1221'de (1806) Anadolu valisi, Zilka'de'de (Ocak 1807) Akdeniz muhâfızı, 11 Rebiyülevvel 1222'de (19 Mayıs 1807) Livâ-yı Şerif kaymakamı oldu. Sonra Karahisar-ı Sâhib sancağı ve Şevvâl'de (Aralık 1807) Karlıili sancağı verilmiştir. Orada 1229'da (1814) vefat etmiştir. Sâdık, maarifperver ve usta şairdi. (I. 184)

Sâmî Ebûbekir Paşa Askerliğe girerek zâbit olup Avrupa'ya tahsile gitti. Dönüşte mîrlivâ ve bir-iki sene sonra ferik oldu. Muharrem 1261'de (Ocak 1845) vezir rütbesiyle Erzurum valisi oldu. Zilhicce 1263'de (Kasım-Aralık 1847) azledilip Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) Kastamonu valisi ve Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) Selânik valisi oldu. Şa'bân 1265'de (Haziran-Temmuz 1849) vefat etti. Oğlu mektûbî-i sadâret hulefâsından Dâniş Ahmed Bey, kendisinden üç sene önce vefat etmiştir. (III. 7)

Sâmî Efendi Râsih İbrahim Efendi'nin(→) kardeşidir. Enderûn'dan emekli oldu. 1260'da (1844) vefat eyledi. Usta şairdir. (III. 7; II. 348)

Sâmî Mehmed Efendi Sakızlıdır. Ricâlden Mümtaz Efendi'nin enişteşiydi. Mazbata odasında mümeyyiz ve serhalifeydi. 8 Muharrem 1295'de (12 Ocak 1878) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 8)

Sâmî Mehmed Efendi (Arab Alizâde) Mustafa Edib Efendi'nin oğludur. Müderris, Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) havass-ı refia kadısı ve sonra bilâd-ı hamse mollası ve 1198'de (1784) Mekke pâyesi oldu. 1200 (1786) tarihlerinde vefat eyledi. Şairdir. (III. 8)

Sâmî Mustafa Bey İstanbulludur. Sipahi olup kimyagerliğe heves ederek beyhude mal çürüttü. Sonra onun aleyhine risale yazdı. 1055'de (1645) vefat eyledi. *Divan* sâhibi usta şairdir. (III. 6)

Sâmî Mustafa Bey Arpa emini Osman Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Küçük ruznâmçeci, şehremini, 1138'de (1725/26) piyade mukabelecisi ve 1143'de (1730/31) vak'anüvis oldu. 1146'da (1733/34) vefat etmiştir. Cedid Ali Paşa kabristanına defnedildi. Fâzıl, şair, hattatdı. (III. 7)

Sâmî Mustafa Efendi İstanbulludur. Defterdar mektûbî kalemine girip bir müddet hamamlar kâtibi ve sonra ihtisab kâtibi ve vüzerâya divan kâtibi oldu. Sonra Viyana sefâretine kâtip olup dönüşte âmedî halifelerinden oldu. Sonra posta nâzırı ve Cemazi-

yelâhir 1256'da (Ağustos 1840) takvim nâzırı olup Rebiyülevvel 1257'de (Mayıs 1841) azledildi. 1262'de (1846) ziraat nâzırı, Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) Berlin sefiri ve Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) Tahran sefiri oldu. Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) azledilmiştir. 1271'de (1854/55) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 7)

Sâmî Paşa Askerlikten yetişerek miralay ve birçok vakit sadâret seryâveri oldu. Sonra mîrlivâ olup İzmit'e gönderildi. 1301'de (1883/84) İstanbul'da vefat edip Eyüp'e defnedildi. (III. 8)

Sâmî Süleyman Efendi Erzincanlıdır. Kadılardan ve III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (III. 7)

Sâmî Yunus Bey Musulludur. Yunus Aleyhisselâm sülâlesindendi. Musul ve Diyarbekir alaybeyi oldu. Sonra Musâhib Mustafa Paşa'ya intisap ederek Galata Mevlevîhanesi'ne derviş oldu. Nihayet sılasına gidip Musul'da 1097'de (1686) vefat eyledi. Letâife mâil, şairdir. *Divan*'ı vardır. 7 oğlu olup hepsi şair idiler. Babalarının şiirlerine nazire söylerlerdi. (III. 6/7)

Sâmih Hasan Paşa Mehmed Kâmil Paşa'nın oğludur. 1246'da (1830/31) doğdu. 1258'de (1842) Mekteb-i Harbiye'ye girerek 1269'da (1852/53) erkân-ı harp çıkıp yüzbaşı olmuş ve serdâr-ı ekrem maiyetine dâhil olmuştur. Terfi ederek livâ ve 1281'de (1864/65) ferik olup 1285'de (1868/69) 6. Ordu'ya reis olmuştur. Sonra İstanbul'a gelip 4 Receb 1288'de (19 Eylül 1871) zabtiye nâzırı olmuştur. 7 Ramazan 1288'de (20 Kasım 1871) vezir rütbesiyle 3. Ordu müşiri, 18 Zilka'de 1288'de (29 Ocak 1872) bahriye nâzırı ve sonra 3. ve 4. Ordu müşirliğiyle Erzurum valisi oldu. 5 Ramazan 1289'da (6 Kasım 1872) ikinci defa zabtiye nâzırı ve 8 Ramazan'da (9 Kasım) tekrar 4. Ordu müşiriyeti ile Erzurum valisi oldu. 1293 (1876) başlarında Girit valisi ve sonra İstanbul'a çağrılıp bir aralık serasker kaymakamı, 1295'de (1878) tekrar 4. Ordu müşiri ve oradan sene sonunda Diyarbekir valisi olup birkaç sene sonra azledildi. Fosfor Mustafa Paşa'nın vefatında tekrar Erzurum valisi olup 1307'de (1889/90) azledilerek yâver-i ekrem iken 9 Rebiyülevvel 1308'de (23 Ekim 1890) ansızın vefat eylemiştir. Doğru, tedbirliydi. Oğlu Sıdkî Bey'dir. (III. 5/6)

Sâmih Mehmed Efendi (Nasûhîzâde) Vekayi kâtibi meşhur Aziz Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla olmuş, Medine mevleviyetini kazanıp dönüşünde Cidde'de iken 1312 başlarında (1894 ortaları) vefat eylemiştir. Müteşerri' ve ta'lik yazıda zamanın İmâd'ı gibiydi. Şiir ve inşaya mail, iyi huylu bir zat idi. (III. 6)

Sâmiî Abdülkerim Efendi Bosnalıdır. Kadı olup 1096'da (1685) vefat etti. Şairdir. *Siyer-i Veysî*'ye zeyli, *Divan*'ı, *Münşeat*'ı vardır. Oğlu Abdî Efendi'dir(→). (III. 353)

Sâmil Mustafa Efendi Şair Cevdet Ahmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Tercüme kalemi halifelerinden iken 1256'da (1840) vefat etti. Şairdir. (III. 6; II. 89)

Samsa Çavuş Osman Gazi'nin beylerinden olup 699 da (1299/1300) Sorgun'un fethinde bulunmuş ve 705'de (1305/06) Bursa Yenişehirinde bir kaleye muhâfız olmuştur. Beyler içinde kıdem kazanmıştı. Kardeşi Sülemiş de beylerdendir. (III. 233)

Samsunî *bak.* Hasan Efendi

Samsunîzâde *bak.* Ahmed Efendi; Kasım Efendi; Mahmud Efendi; Mehmed Efendi; Muhyiddin Mehmed Efendi

Samsunîzâde II. Bâyezid devri (1481-1512) âlimlerinden Hasan Efendi oğullarına denir. Üçüncü oğluna kadar mevâlîden olarak yetişmiş ve sonra ikbâlleri sona ermiştir. (IV. 693)

Samtî Dede Konyalı bir Mevlevî'nin oğludur. Şam Mevlevîhanesi şeyhi Ali Dede ile Şam'a gidip Divanî Mehmed Efendi ile Şeyh Ahmed'in himmetlerini görmüştü. Yaşı 90'ı geçerek 1040'da (1630/31) vefat eyledi. Şairdir. (III. 233)

Samtî Mehmed Efendi Bursalıdır. Hacı Yusuf'un oğludur. Müderris, Selânik mollası olup Cemaziyelevvel 1080'de (Ekim 1669) vefat etti. Şairdir. Oğlu veya torunu Mehmed Reşid Efendi'dir. (IV. 178)

Samtîzâde *bak.* Reşid Mehmed Efendi

Samurkaş *bak.* Ali Ağa; Mehmed Ağa

Sancakdarzâde *bak.* Mehmed Çelebi

Sandalcızâde *bak.* Ali Efendi

Sânî *bak.* Dâvud Paşa

Sânî Can Muhyî Çelebi denir ki, İstanbulludur. 1000'de (1591/92) vefatında Edirnekapı'ya defnolundu. Şair olup Nakkaş Sâî hakkında *Çehrenâme*'si vardır. (II. 63)

Sânî Hasan I. Bâyezid devrinin (1481-1512) temiz edâlı ve müstesna şairlerindendir. (II. 63)

Sânî İbrahim Efendi Manisalıdır. Müderris ve Manisa'ya molla olmuştur. Sonra 15 sene emekli oldu. Receb 1062'de (Haziran 1652) vefat etti. Aksaray'da Murad Paşa Camii'ne defnedildi. Şairdir. (I. 104)

Sânîî Çelebi (Attarzâde) Edirnelidir. Kimyagerliğe meyli olup 993'de (1585) yanarak vefat etti. Usta şairdir. (III. 219)

Sânîî Mahmud Efendi Yoluk Çelebi denilen Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Kadılardandı. 979'da (1571/72) vefat etti. Şairdir. (III. 219; IV. 135)

Sansar *bak.* İbrahim Paşa

Saraç *bak.* İshak Çelebi; Mehmed Ağa

Saraçzâde *bak.* Abdülfettâh Ağa; Ahmed Bey; Mustafa Efendi

Saray Hocası *bak.* Ahmed Efendi; Mustafa Efendi

Saraylı *bak.* Ali Ağa; Mehmed Ağa

Saraylızâde *bak.* Hasan Ağa

Sârbân *bak.* Ahmed Efendi

Sarhoş *bak.* Abdî Efendi; Ahmed Paşa; Ahmed Paşa (Evliya) (Hacı); Bâlî İlhâmî Efendi; İbrahim Paşa; Mehmed Paşa

Sarı *bak.* Abdullah Abdî Efendi; Abdullah Efendi; Abdullah Paşa; Abdurrahman Paşa; Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; Ahmed Paşa (Hacı); Ahmed Paşa (Tarhuncu); Ali Ağa; Ali Efendi; Ali Paşa; Gâlib Paşa; Halilî; Hüseyin Kethüdâ; Hüseyin Paşa; Hüseyin Paşa (Dizveren); İbrahim Efendi; Ken'an Paşa; Mahmud Ağa; Mehmed Ağa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mûsâ; Mustafa Efendi; Mustafa Paşa; Nasûh; Osman Ağa; Osman Efendi; Sinan Efendi; Süleyman Paşa; Süleyman Paşa (Hacı Eyvad); Şâkir Paşa

Sarı Alizâde *bak.* Mehmed Efendi

Sarı Asma *bak.* Sagarî Ali Çelebi

Sarı Babazâde *bak.* Abdürrahim (Abaza Şeyhi)

Sarı Danişmend *bak.* Abdürrahim Merzifonî

Sarı Kadı *bak.* Mehmed Dede

Sarı Kâtip *bak.* Abdüllâtif Efendi; Mehmed Efendi (Mestçizâde)

Sarı Memi *bak.* Hıfzî Çelebi

Sarı Muid *bak.* Mustafa Efendi

Sarı Nâib *bak.* İsmail Mukim Efendi

Sarıcazâde *bak.* Mehmed Ağa

Sarıgerz *bak.* Nureddin Efendi

Sarığı güzel *bak.* Âsaf Mehmed Paşa

Sarıkçı *bak.* Beşir Ağa; Hasan Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa; Mustafa Paşa (Musâhib)

Sarıklızâde *bak.* Abdullah Ağa

Sarızâde *bak.* Emin Mehmed Bey; Mehmed Paşa

Sârikülbahr *bak.* Hüseyin Efendi

Sârikülbahrzâde *bak.* Mehmed Efendi

Sârim Ali Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Sonra Divan-ı Hümâyûn kesedarı oldu. 1223'de (1808) ulûfeciyân-ı yemin kâtibi dahi olmuştur. 1233'de (1818) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (III. 197)

Sârim Ali Paşa Kıdemli askerlerden olup mîrlivâ ve birkaç sene şeyhülharem olup Şevvâl 1292'de (Ekim-Kasım 1876) azlolunmuş ve sonra vefat eylemiştir. (III. 199)

Sârim İbrahim Bey İbrahim Sârim Paşa'nın torunlarındandır. Kalemden yetişerek 1249'da (1833/34) Galata nâzırı ve 1250'de (1834/35) kereste nâzırı oldu. Sonra vüzerâ kapı kethüdâsı oldu. 1268'de (1851/52) vefat eylemiştir. Kardeşi Osman Gâlib Bey 1267'de (1851) vefat edip Galata Mevlevîhanesi'ne defnedilmiştir. (III. 197/98)

Sârim İbrahim Bey Hüseyin Hüsnî Efendi'nin (v. 1293/1877)(→) oğludur. Mektûbî-i maliye hulefâsından olup 1285'de (1868/69) vefat eylemiştir. Kadıköy'de medfundur. (II. 229)

Sârim İbrahim Efendi (Kevâkibîzâde) Said Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, 1268'de (1851/52) Trabzon mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 198; III. 44) [III. 198'de "Gelenbevîzâde" olarak gösterilmiştir.]

Sârim İbrahim Paşa Ayasofya türbedarlarından ve kadılardan iken Cemaziyelevvel 1247'de (Ekim 1831) vefat eden Hâfız Mûsâ Efendi'nin oğludur. 1216'da (1801/02) doğup Divan-ı Hümâyûn kalemine girdi. Süleyman Necib Efendi'ye damad oldu. Sonra hâcelik rütbesine ve âmedî hulefâlığına nâil oldu. Şevvâl 1243'de (Nisan-Mayıs 1828) başmukataacı olup 1245'de (1829/30) Halil Paşa sefâretinde sırkâtibi hizmetiyle Rusya'ya gidip geldi. 1246'da (1830/31) küçük evkaf muhasebecisi ve 1248'de (1832/33) tekrar başmukataacı ve Divan-ı Hümâyûn âmedî vekili oldu. Şa'bân 1250'de (Aralık 1833/Ocak 1834) aklâm-ı seb'a hocası, aynı ay beylikçi vekili, Rebiyülevvel 1253'de (Haziran 1837) asâleten beylikçi ve Cemaziyelâhir'de (Eylül) hariciye müsteşarlığı pâyesiyle Londra sefiri ve Şevvâl 1254'de (Aralık 1838/Ocak 1839) Meclis-i Vâlâ azası ve dahiliye müsteşarı, Rebiyülâhir 1255'de (Haziran-Temmuz 1839) sadâret müsteşarı olup 2 Receb 1255'de (11 Eylül 1839) azledildi. Sonradan İran sefiri olup dönüşte Zilka'de 1256'da (Ocak 1841) Sayda defterdarı olup sonra azledildi. Rebiyülevvel 1257'de (Mayıs 1841) Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülâhir'de (Hazi-

ran) ticaret nâzırı ve Zilka'de 1257'de (Aralık1841-Ocak 1842) hariciye nâzırı olup Rebiyülâhir 1259'da (Mayıs 1843) azledilmiştir. Ramazan 1259'da (Ekim 1843) Meclis-i Vâlâ azası, Zilka'de 1260'da (Kasım 1844) ikinci defa Londra, Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) Paris sefiri, Safer 1262'de (Ocak 1846) ikinci defa ticaret nâzırı ve Cemaziyelevvel'de (May s) ilâveten ziraat nâzırı, Şa'bân 1262'de (Ağustos 1846) gümrük emini. 9 Şevvâl 1262'de (30 Eylül 1846) bâlâ rütbesiyle ikinci defa sadâret müsteşarı, 5 Rebiyülevvel 1263'de (21 Şubat 1847) vezir rütbesiyle maliye nâzırı, 3 Rebiyülevvel 1264'de (8 Şubat 1848) Meclis-i Vâlâ reisi ve 28 Cemaziyelevvel 1264'de (29 Nisan 1848) sadrazam oldu. Sonra azledildi. Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) Bursa valisi olup Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) azledildi. Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat 1853) Trabzon valisi olup Zilhicce 1269'da (Eylül 1853) azledildi. 6 Zilhicce 1270'de (30 Ağustos 1854) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Kâtip, siyasî işlere vâkıf, her işe aklı erer, sert, sâdık ve iffetliydi. Büyük kardeşi Mehmed Hüsnî Efendi'dir. Küçük kardeşi ise İsmail Edib Efendi'dir. (III. 198)

Sârim Mustafa Efendi Amasyalıdır. Hâfız-ı kütüb olup 1259'da (1843) vefat eyledi. Arapça ve Farsça bilir ve şairdi. (III. 197)

Sarmısak *bak.* Mehmed Paşa

Sarmısakçızâde *bak.* Mustafa Efendi

Saruca Paşa I. Murad devrinde (1361-1389) sancakbeyi olup, yükselerek Anadolu beylerbeyi oldu. Sonra vezir olup Karamanoğlu harbinde sağkol kumandanı oldu. I. Bâyezid (Yıldırım) devrinin (1389-1402) ilk yıllarında vefat eylemiştir. Gelibolu'da cami ve imareti vardır. (III. 199)

Saruca Paşa Mâbeyn-i hümâyûndan yetişerek mîrlivâ ve beylerbeyi ve 833'de (1429/30) vezir ve Edirne muhâfızı oldu. Sonra emekli olup Gelibolu'da bir hayli yıl sâkin oldu. 846'da (1442/43) Derbend muhasarasında tedbiri beğenilince tekrar vezirliğe getirildi. 855'de (1451) musâhib-i padişahî olup sonra vezirlikle kalmıştır. 857'de (1453) Halil Paşa ve Şihâbeddin Paşa ile beraber azlolunduktan sonra vefat eylemiştir. (III. 199)

Saruhan Selçuklu devletinden sonra Manisa beyi olmuştur. Orası adına mensup olup düşmandan iyice muhâfaza eylemiştir. Osman Gazi ile (hd 1299-1326) çağdaş olup sonra vefat eylemiştir. (III. 199)

Sathî *bak.* Mustafa Efendi

Sâtı' Mustafa Efendi (Saatçizâde) (Hacı) Müderris olup Muharrem 1172'de (Eylül 1758) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 435)

Satırcı *bak.* Mustafa Paşa

Saturcu *bak.* Mehmed Paşa

Savnî Ali Efendi Kadı olup Kandiye'den azledilmiş olarak 1152'de (1739/40) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Şiir ve inşada mâhirdir. (III. 236)

Saydî *bak.* Yusuf Efendi

Sa'yî Çelebi Prizrenlidir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) tahsille saray muallimi oldu. II. Bâyezid devri (1481-1512) şair ve münşîlerdendir. Kardeşi şair Nehârî'dir. (III. 50)

Sa'yî Çelebi Prizrenlidir. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 50)

Sa'yî Ramazan Efendi (Memikzâde) Tirelidir. Merhaba Efendi'nin kâtibi olup kadı oldu. 996'da (1588) vefat eyledi. Şairdir. (III. 50)

Sayyadîzâde *bak.* Hasan Efendi

Seb'azâde *bak.* Ferid Mehmed Bey; Nâmık Efendi

Sebzî Çelebi Dâvud Paşa Camii'nde hâfız ve imamdı. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat eyledi. Şair olup *Divan*'ı vardır. (III. 8)

Sebzî Mehmed Efendi Bursalıdır. Müderris iken, Cemaziyelevvel 1091'de (Haziran 1680) vefat etti. Ölüm sebebi bir şeftali çekirdeği olmuştur. Şair olup *Divan*'ı vardır. (IV. 184)

Sebzî Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1125'de (1713) Rusya taktî-i hudud memuru, Şevvâl 1126'da (Ekim 1714) silahdar ağası, Muharrem 1127'de (Ocak 1715) cebecibaşı oldu. Azilden sonra Zilhicce 1128'de (Kasım-Aralık 1716) süvari mukabelecisi, Muharrem 1129'da (Aralık 1716-Ocak 1717) başmuhasebeci, sonra defter emini ve Rebiyülevvel 1132'de (Ocak-Şubat 1720) ikinci defa cebecibaşı, Şevvâl 1136'da (Haziran-Temmuz 1724) ruznâme-i evvel olup 8 Zilka'de 1136'da (29 Temmuz 1724) vefat etti. Umûr-ı seyfiye ve kalemiyeye âşinâ idi. (III. 8/9)

Sefer Ağa Tersaneden yetişerek tersane kethüdâsı oldu. Vefatında, Küçükpiyalepaşa'da yaptırdığı mektebe defnedildi (1610'lar). (III. 51)

Sefer Ağa Ricâlden olup 1029'da (1620) vefat etti. Şehzâde Camii'ne defnedildi. (III. 51)

Sefer Ağa Yükselerek bostancıbaşı oldu. 995'de (1586) kapıcıbaşı olup Cemaziyelâhir 1008'de (Aralık 1599-Ocak 1600) vefat etmiştir. Doğru idi. Oğlu ricâlden Derviş Mehmed Efendi 1050'de (1640/41) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 50)

Sefer Ağa Kürttür. Galata Sarayı ağası olup Muharrem 1067'de (Ekim-Kasım 1656) hasodabaşı oldu. Behek hastalığına yakalanarak vefat etmiştir. (III. 51)

Sefer Ağa Midillili Mustafa Paşa kethüdâlığından kapıcıbaşı olup 1095'de (1684) silahdar ağası olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (III. 51)

Sefer Ağazâde *bak.* Derviş Mehmed Efendi

Sefer Dede Hüsâmeddin Uşşakî'nin dervişlerindendir. Kasımpaşa Tekkesi'nde iken şeyhine, bir gece "nerede yatayım" diye sormuş, şeyhi de, "külhanda yat" buyurduğundan vefatına kadar orada yatmış ve oraya defnedilmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (III. 50)

Sefer Dede Ni'me'l-ceyşdendir. Ayazmakapısı Mescidi'ni inşa eyledi. Vefatında oraya defnedildi. (III. 50)

Sefer Efendi Kayserili Mehmed Efendi oğludur. Müderris, Amasya müftüsü oldu. Sonra emekli edildi. 995'de (1587) vefat etti. Seyyah, âlim ve müttaki idi. (III. 50)

Sefer Efendi Gaferyadlıdır. İlim tahsil ederek müderris oldu. 1034'de (1624/25) Üsküdar, sonra Kudüs mollası oldu. Safer 1039'da (Eylül-Ekim 1629) vefat etti. Doğru idi. (III. 51)

Sefer Efendi Kırımlıdır. Müderris olup Zilka'de 1109'da (Mayıs-Haziran 1698) vefat etmiştir. (III. 51)

Sefer Giray Gazi Giray'ın oğludur. 1016'da (1607/08) vefat etmiştir. (III. 51)

Sefer Hoca Şeyhlerden icâzet alarak Ebâ Eyyûb el-Ensârî Türbesi'ne türbedar olmuştur. 973'de (1565/66) vefat eyledi. Ermiş sayılanlardandır. (III. 50)

Sefer Paşa Boşnaktır. Beylerden olup 1108'de (1696/97) Hersek mutasarrıfı oldu. 1114'de (1702/03) Bosna beylerbeyi olup Ramazan 1121'de (Kasım 1709) vefat etmiştir. Tedbirli ve güçlüydü. (III. 51)

Sefer Paşa Çerkes beylerinden olup Kırım muharebesinde iyi hizmeti görülüp mîrimîran olmuştur. 1276 (1859/60) tarihlerinde vefat eylemiştir. Oğlu Hacı İbrahim Paşa dır(→). (III. 51)

Sefer Paşa (Köse) Mâbeyn-i hümâyûnda yetişerek 1026'da (1617) Rumeli beylerbeyi olarak çıkmıştır. 1027'de (1618) azledildi. 1032'de (1623) Konya valisi olarak 1033'de (1623/24) vefat etti. (III. 51)

Sefer Paşa (Köse) IV. Murad devrinde beylerden olduğundan Kars muhâfızı oldu. 1038'de (1628/29) İranlılara üstün gelip Ahıska ve Çıldır beylerbeyi olup sonra Kars muhâfızlığı ilâve edildi. Uzun müddet oralarda bulunup 1062'de (1652) vefat eyledi. Yerine kardeşi geçtiyse de 1063'de (1653) azledildi. Oğlu Arslan Mehmed Paşa'dır. (III. 51)

Sefer Paşa (Köse) (Hacı) Aşçı olup Tiryaki Hasan Paşa ile Kanije'de bulunup sekbanbaşılık hizmetini ifa eylemiştir. Mükâfâten beylerbeyi olup 1013'de (1604/05) Erzurum beylerbeyi olmuştur. İranlılar, zamanında Kars'ı alarak alaybeyi Ken'an Bey'le muhâfızı Osman Ağa geri çekilince bu zat Erzurum'da sebat edip teslim etmemiştir. 1014'de (1605/06) birkaç paşayla birleşerek İranlılarla harbedip şehid oldu. Bahadır, cesurdu. (III. 50/51)

Sefer Paşazâde Kars valisi Sefer Paşa'nın oğlu ve yeğeni de paşa olarak oralarca yarım asrı aşkın pâyidâr olmuştur. (IV. 693/94)

Sehâbî Çelebi Bursalıdır. Beylerden olup 918'de (1512) vefat etti. Şairdir. (III. 9)

Sehâbî Çelebi Hemedanlıdır. 970 (1562/63) yılından sonra vefat etti. Şairdir. *Kimyâ-yı Saâdet*'i tercüme eyledi. (III. 9)

Sehî Çelebi Edirnelidir. Necâtî Bey'in yetiştirmesidir. II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Mehmed'in sancakta kâtibiydi. Sonraları divan kitâbeti ve mütevellilik ederdi. 955'de (1548) vefat etti. *Divan*'ı ve *Tezkire-i Şuarâ*'sı vardır. (III. 115)

Sekbanbaşızâde *bak.* Abdullah Efendi; Edhem Ağa; Mehmed Ağa (Çelebi); Hüseyin Bey; Şerif Halil Bey

Sekbanbaşızâde Eski dahiliye müsteşarı Halil Şerif Bey ile ricâlden Abdullah Efendi'nin babaları sekbanbaşı idi. O yüzden bu ismi almışlardır. Aile halen bâkîdir. (IV. 694)

Sel *bak.* Kelim Efendi

Selâm Mehmed Efendi Müderris ve Şeyhülislâm Mustafa Efendi b. Feyzullah Efendi'ye damad olmuştur. Mahrec ve Şam mollası oldu. 1204'de (1789/90) vefat eylemiştir. Eşi Şa'bân 1205'de (Nisan 1791) vefat etti. Oğlu Mehmed Sâlim Efendi'dir(→). Üsküdar'da, Tunusbağı'na defnedilmişlerdir. (III. 52)

Selâmcı Ağazâde *bak.* İbrahim Ağa

Selâmet Giray Han I Devlet Giray Han'ın oğludur. Kardeşine nureddin

ve kalgay olmuştur. Sonra İstanbul'a gelip kardeşi Gazi Giray Han'ın vefatında Kırım hanı oldu. Mehmed Giray'ı kalgay ve Şahin Giray'ı nureddin etti. Ancak Mehmed Giray haber alarak kaçınca Canbek Giray kalgay ve Devlet Giray nureddin oldu. Rebiyülevvel 1019'da (Haziran 1610) vefat etti. Müddeti iki sene ve ömrü 52 yıldır. Oğlu Azamet Giray, Canbek Giray'a kalgay olmuş ve evvelce bir müddet İstanbul'da oturmuştur. 1040'da (1630/31) vefat etmiştir. Bir oğlu da Safâ Giray'dır ki, Rezmî Bahadır Giray'a nureddin olup Rusya seferinde vefat etmiştir. Bunun oğlu Tohtamış Giray ve onun oğlu şairlerden Şahin Giray olup 1102'de (1690/91) nureddin olup 1103'de (1691/92) azledildi. Bir oğlu da Kırım Giray'dır ki, İslâm Giray'a kalgay olmuştu. Sonra Mehmed Giray, han olunca azledildi. Bunun oğlu Safâ Giray 1081'de (1670/71) kalgay olup az müddette azledilmiştir. Bir oğlu da Mübârek Giray olup 1030'da (1621) nureddin olmuştu. Kırım Girayzâde Cihan Giray da 1102'de (1690/91) kalgay olup 1103'de (1691/92) azledilmiştir. Üç oğlu, yani Rezmî Bahâdır Giray Han, İslâm Giray Han, IV. Mehmed Giray Han Kırım hanı olmuşlardır. Bahadır Giray'ın oğlu Selâmet Giray olup 1081'den (1670/71) 1088'e (1677) kadar kalgay olmuştur. (III. 52/53)

Selâmet Giray Han II Hacı Selim Giray Han'ın oğludur. 1125'de (1713) harpde serasker olup 1128'de (1716) ayrılmıştır. 1137'de (1724/25) nureddin, 1140'da (1727/28) kalgay olup 1143'de (1730/31) ayrıldı. 1150'de (1737/38) tekrar kalgay olup Safer 1155'de (Nisan 1742) Kırım hanı oldu. 1158'de (1745) azledilmiş ve birkaç sene geçince vefat eylemiştir. (III. 53)

Selâmî *bak.* Mehmed Ağa

Selâmî Ali Efendi Önce tahsille müderris olup sonra Celvetî tarikatine girdi. Bursa'da bir zaviye bina eylemiştir. 1090'da (1679) Hüdâî Mahmud Efendi Tekkesi şeyhi oldu. Sonra meşihati alınarak Şeyh Halil'e verilmiştir. Az müddette hatt-ı hümâyûn ile tekrar tayin edildi. Safer 1103'de (Kasım 1691) vefat eyledi. Meczub-ı nakş, şuur sâhibi, sert ve heybetliydi. Bağlarbaşı'nda bir tekke, cami, Bülbülderesi ile Acıbadem'de bir cami, Bulgurlu ve Fıstıklı'da birer zaviyesi vardır. Her birine vazifeler tayin eyledi. Çamlıca'da yeni bir mahalle yaptı ki, halen adına mensuptur. (III. 53)

Selâmî Efendi İzmirlidir. Seyyahlardan olup Selâmî Efendi Tekkesi'ne şeyh oldu. 1221'de (1806) vefat eyledi. Beliğ şairdir. (III. 53)

Selâmî Efendi İzmirlidir. Nakşibendi şeyhlerinin büyüklerinden olup 1258'de (1842) vefat etmiştir. (III. 54)

Selâmî Efendi Ahıskalıdır. Vanlı Karamüftü Mehmed Efendi sülâlesinden olup Süleyman Efendi'nin oğludur. 1231'de (1816) İstanbul'a gelip kâtiplikle taşraları gezdi. 1257'de (1841) maliye mektubî odasına girip 1270 (1853/54) yılından sonra vefat etti. Şairdir. (III. 54)

Selâmî Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişip 1251'de (1835/36) hâcegândan oldu. Sonra kapı kethüdâsı olup Rebiyülevvel 1256'da (Mayıs 1840) defterdâr muavin-i evveli oldu. 1256'da (1840) Beriyyetü'ş-Şam Ordusu defterdarı olup Şa'bân 1260'da (Ağustos-Eylül 1844) Dâr-ı Şûrâ-yı

Askerî azası olup ûlâ sınıf-ı evveli rütbesini aldı. 17 Şevvâl 1277'de (28 Nisan 1861) vefat edip Süleymaniye'ye defnedildi. Bir kızı kaldı ve serveti ona intikal eyledi. (III. 54)

Selâmî Efendi (Seyyid) Yükselerek başmukataacı oldu. 1158'de (1745) Kırım hanına gönderildi. Dönüşte küçük ruznâmeci olup 1165'de (1752) küçük evkaf muhasebecisi oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 53)

Selâmî Mustafa Efendi Molla Izârî lâkaplı Kasım Efendi'nin(→) torunudur. Danişmendken mesleğini terk edip Bayramî ve Zeynî sûfisi oldu 993'de (1585) vefat etti. Emir Buharî'ye defnedildi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 46)

Selâmî Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişip bir aralık yâver-i padişâhî olmuş, sonra Silistre ve sonra Selânik cihetinde senelerce kalmış ve ferik iken Rebiyülevvel 1312'de (Eylül 1894) vefat eylemiştir. (III. 54)

Selçuk Hatun Bursalıdır. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) kadınlarındandır. Beşiktaş'da bir mescid inşa eyledi. Sonra Abbas Ağa yenileyince adı unutulmuştur. (III. 54)

Selisî Mehmed Efendi (Baldırzâde) Tokatlı Ali Dede oğlu müderris Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Mekke mollası olup Receb 1060'da (Temmuz 1650) vefat etti. Şairdir. Bursa âlim ve şeyhlerini derlemiştir. Oğlu Dervis Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 164)

Selikî Şa'bân Efendi Ispartalıdır. Kefe'de kadı iken I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında haramiler elinde şehit oldu. Şairdir. (III. 148)

Selim Ağa Yeniçeridir. Zağarcıbaşı, 1110'da ((1698/99) kul kethüdâsı, senelerce sonra yeniçeri ağası ve 1125'de (1713) azledilmiş olarak Gönye mutasarrıfı olup orada vefat etmiştir. (III. 55)

Selim Ağa Hamavîzâde damadı olup kapıcıbaşı ve Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) mîrahûr-ı sânî olup Zilhicce 1175'de (Temmuz 1762) vefat etmiştir. (III. 56)

Selim Ağa Kasapbaşı olup 1175'de (1761/62) vefat etti. Eğrikapı'da defnedildi. (III. 56)

Selim Ağa Yükselerek kapıcıbaşı oldu. 1165'de (1752) Mehmed Ağa Bosna'ya memur olunca çavuşbaşı vekili, onun valiliğinde asâleten çavuşbaşı oldu. Sonra azlolunup 1168'de (1754/55) Hekimzâde Ali Paşa'ya sadâret müjdesiyle gönderildi. Safer 1169'da (Kasım 1755) kapıcılar kethüdâsı vekili ve Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) başbaki kulu, Safer 1172'de (Ekim 1758) tekrar çavuşbaşı, Şevvâl 1179'da (Mart-Nisan 1766) mîrahûr-ı evvel oldu. Azilden sonra 1183'de (1769/70) Sofya'ya memuren gidip dönüşte vefat eylemiştir. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 57)

Selim Ağa Hâzin-i şehriyârî olup 1184'de (1770/71) vefat eylemiştir. Üsküdar'a defnedildi. (III. 56)

Selim Ağa Yeniçeridir. Sırasıyla kul kethüdâsı ve 24 Cemaziyelevvel 1223'de (18 Temmuz 1808) yeniçeri ağası olup o sene azledilerek vefat eylemiştir. (III. 59)

Selim Ağa (Cündî) İzzet Paşa'nın kölesi olup saraya girmişti. Hazinedar-ı şehriyârî olarak 1220'de (1805/06) vefat eyledi. Miskinler'de medfundur. (III. 59)

Selim Ağa (Ebe) Enderûn'dan yetişerek mabeynci, Rebiyülâhir 1222'de (Haziran 1807) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) vefat etmiştir. (III. 59)

Selim Ağa (Hacı) Kapıcıbaşılardan olup surre emini oldu. 1194'de (1780) vefat edip Aksaray'da, Murad Paşa Camii kabristanına defnedilmiştir. (III. 57)

Selim Ağa (Hacı) Reisülküttab Tavukçu Mustafa Efendi'nin İran'dan aldığı kölesiydi. Bekir Paşa darbhane emini iken iltizam işlerinde görev vermiş ve sonra Sârim İbrahim Paşa'nın dairesine girmiştir. 1182'de (1768/69) Edirne Sarayı tamiratında iken Hotin defterdarlığına gönderildi. Döndükten sonra 1187'de (1773) başbaki kulu ve kapıcıbaşı olup 1188'de (1774) I. Abdülhamid tahta çıkınca darbhane emini oldu. Sonra 1190'da (1776) matbah emini ve sonra tersane emini olup Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) azledildi. Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) Karaburun ve Yenikale bina emini oldu. Rebiyülevvel 1201'de (Ocak 1787) matbah emini ve Şevvâl'de (Temmuz-Ağustos) yine tersane emini oldu. Şa'bân 1203'de (Mayıs 1789) tersanede vefat etti. Nüfuzlu olup ikbâl devrinde, Üsküdar'da bir mektep ve kütüphane yaptırmıştır. Oğlu Nazif Ahmed Efendi(→) ile birlikte o mektepte medfundur. (III. 58)

Selim Ali Dede (Kırkık) 1100'de (1688/89) vefat etti. Şairdir. (III. 55)

Selim Bey Kolçak İlyas Paşa'nın(→) oğludur. Hassa silahşorü olup 28 Safer 1217'de (30 Haziran 1802) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 398/99)

Selim Bey Mustafa İffet Bey'in oğlu olup hâcegândan iken 1231'de (1816) vefat ederek Haydarpaşa'ya, babasının yanına defnolunmuştur. (III. 60; IV. 457)

Selim Bey II. Mahmud'un kölelerindendir. Mâbeynci ve 1264'de (1848) serkurenâ-yı padişahî oldu. 1271'de (1854/55) ayrılmıştır. 1282'de (1865/66) vefat etti. Üsküdar'da, Nasûhî Tekkesi'nde medfundur. Dindar, eli sıkı, tedbirliydi. (III. 62)

Selim Dede Galata Mevlevîhanesi şeyhi olup 1161'de (1748) vefat etti. Oğlu Mehmed Sâdık Dede'dir(→). Bir oğlu da Yahyâ Dede'dir. (III. 56) [Başka yerlerde vefat tarihi 1191 (1777) olarak verilmiştir.]

Selim Efendi Edirnekapılıdır. Nahifî şâkirdidir. Müderris olup 1180'de (1766/67) vefat etti. Bilgili bir şairdir. (III. 57)

Selim Efendi Hâcegândan olup 1251'de (1835/36) mevkufatî olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 61)

Selim Efendi (Hacı) Maliyeden yetişip Halimî Mustafa Paşa'ya mühürdar oldu. Sonra hâcegândan olup 1182'de (1768/69) tezkire-i sânî vekili, 1184'de (1770/71) piyade mukabelecisi, 1187'de (1773) Anadolu muhasebecisi, 1188'de (1774) tezkire-i sânî, sonra darbhane emini, 1189'da (1775) sipah kâtibi, 1193'de (1779) arpa emini, 1196'da (1782) başmuhasebeci, 1199'da (1785) sipah kâtibi, 1200'de (1786) atlı mukabelecisi, Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) başmuhasebeci ve 1203'de (1788/89) defter emini olup sonra vefat etmiştir. Dirayetli bir zat idi. Oğlu Abdülganî Efendi'dir. (III. 57/58)

Selim Efendi (Paşmakçızâde) Şeyhülislâm Abdullah Efendi'nin oğlu-

dur. Müderris, molla, 1191'de (1777) Şam mollası, 1199'da (1785) Mekke pâyesi, Şevvâl 1204'de (Haziran-Temmuz 1790) İstanbul pâyesi, sonra Anadolu pâyesi oldu. Cemaziyelâhir 1207'de (Ocak-Şubat 1793) vefat etmiştir. Eğrikapı'ya defnedildi. Oğlu Mustafa Nâfiz Efendi'dir. Diğer oğlu Şihâbeddin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 58/59)

Selim Efendî (Seyyid) Müderris olup Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) İzmir mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 57)

Selim Giray Maksûd Giray Han'ın oğludur. Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) İsmail harbinde şehid oldu. (III. 58)

Selim Giray Han I (Hacı) I. Rezmî Bahadır Giray Han'ın oğludur. Babasının vefatında Yanbolu'da sâkin oldu. Zilhicce 1081'de (Nisan-Mayıs 1671) Kırım hanı olup Zilhicce 1088'de (Şubat 1678) azledildi ve Rodos'a gönderildi. 1095'de (1684) ikinci defa han oldu. Azamet Giray adında 7 seneden beri nureddin olan oğlunun vefatından müteessiren 1102'de (1690/91) hanlığı oğluna terk ederek hacca gitti. Döndükten sonra 1104'de (1692/93) üçüncü defa han tayin edildi. 1110'da (1698/99) ayrıldı. 1114'de (1702/03) dördüncü defa han oldu ve Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) vefat eyledi. Akıllı, âlimdi. Birtakım hayır eserleri inşa ettirdi. 20 oğlu olup bunlardan birkaç tanesi han olmuştur. İçlerinden Sâhib Giray 1125'de (1713) nureddin olup 1128'de (1716) azledildi. Keza Âdil Giray 1130'da (1718) nureddin ve istifadan sonra 1137'de (1724/25) kalgay olup 1140'da (1727/28) azledilmiş ve 1143'de (1730/31) ikinci defa tayin edilip sonra yine azledilmiştir. Tohtamış Giray Rebiyülevvel 1104'de (Kasım-Aralık 1692) İsmail geçidinde vefat etti. Mahmud Giray, 1148'de (1735/36) nureddin oldu. Maksûd Giray 1118'de (1706/07) nureddin olmuştu. Diğer Mahmud Giray ise 1100'de (1688/89) vefat etti. Devlet Giray, Gazi Giray, Kaplan Giray, Mengli Giray, Saâdet Giray ve Selâmet Giray han oldular. Şehbâz Giray ve Safâ Giray da evlâdındandır. Kölelerinden bazıları da vezir ve bey oldu. (III. 55)

Selim Giray Han II Kaplan Giray Han b. Hacı Selim Giray Han'ın oğludur. 1152'de (1739/40) amcası Mengli Giray Han'ın vefatında Kırım hanı olmuştur. 1155'de (1742) azledildi. 1159'da (1746) ikinci defa han olup Cemaziyelevvel 1161'de (Mayıs 1748) vefat etti. Tedbirli ve güçlüydü. (III. 56)

Selim Giray Han III Hacı Selim Giray'ın torunlarındandır. Kalgay olup azledilmiş olarak Vize'de, Çakıllı Çiftliği'nde oturmuştu. Rebiyülâhir 1178'de (Ekim 1764) Kırım hanı tayin edilip Şevvâl 1180'de (Mart 1767) azledildi ve çiftliğine çekildi. Şa'bân 1184'de (Kasım-Aralık 1770) ikinci defa Kırım hanı oldu. 1185 sonlarında (1772 başları) Rusların Kırım'a hücumlarında bir gemiyle İstanbul'a geldi. 1191'de (1777) üçüncü defa Kırım hanı oldu. 1192'de (1778) Rusların Şahin Giray'ı istemeleri harple neticelenerek dönüp çiftliğinde oturdu. 1200'de (1786) vefat eylemiştir. Vize kasabasında medfundur. 73 yaşındaydı. Cesur ve sâdıkdı. (III. 57)

Selim İbrahim Efendi (Müftîzâde) Şeyhülislâm Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Şa'bân 1201'de (Mayıs-

Haziran 1787) Yenişehr-i Fenar, 1210'da (1795/96) Şam, 1213'de (1798/99) Mekke mollası ve 1218'de (1803/04) İstanbul kadısı oldu. 1225'de (1810) Anadolu pâyesiyle ordu kadısı olup 1227'de (1812) barış görüşmelerinde murahhas-ı sânî oldu. Cemaziyelevvel 1227'de (Mayıs-Haziran 1812) Rumeli pâyesi verildi. Muharrem 1228'de (Ocak 1813) vefat eyledi. Fâzıl, âlim, siyasî işlerden anlardı. Oğlu Mustafa Rızâ Efendi'dir(→). (III. 59/60)

Selim Mehmed Ağa II. Mahmud'un yaycıbaşısı olup 12 Rebiyülevvel 1255'de (26 Mayıs 1839) vefat etmiştir. Okmeydanı'nda medfundur. (III. 61)

Selim Mehmed Efendi Gölpazarlı Hüseyin'in oğludur. Müderris olup Safer 1129'da (Ocak-Şubat 1717) nişancı oldu. Zilhicce 1129'da (Kasım 1717) azledildi. Sonra Galata mollası ve 1138'de (1725/26) fetvâ emini olup sonra Mekke kadısı oldu. 11 Zilhicce 1138'de (10 Ağustos 1726) gitmeden vefat eylemiştir. Kanlıca'da medfundur. Âlim, fâzıl, şair, münşî, üç lisanda konuşmaya kadirdi. *Divan* sâhibidir. (III. 55/56)

Selim Mehmed Efendi Maliyeden yetişerek cizye kesedarı oldu. 1235 (1819/20) tarihlerinde vefat eylemiştir. (III. 60)

Selim Mehmed Paşa Hotin'de sivrilerek kapıcıbaşı olan Mustafa Ağa'nın oğlu olup Bender'de doğdu. Oranın istilasında Sumnu'ya geldi. Sârbânbaşı, sonra tımarcı pâyesiyle Varna ve Yanbolu kasabaları serdârı, sonra kapıcıbaşı ve başbaki kulu oldu. Bir aralık Trablusgarb'a gönderildi. Sonra Şam valisinin muhallefatını zapta memur olup dönüşte Edirne bostancıbaşısı oldu. Zilhicce 1234'de (Eylül-Ekim 1819) vezirlikle Silistre valisi ve 20 Muharrem 1240'da (14 Eylül 1824) sadrazam oldu. Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasında hizmette bulundu. Muharrem 1243'de (Ağustos 1827) ilâveten serdâr-ı ekrem oldu. 14 Rebiyülâhir 1244'de (24 Ekim 1828) azledilip Gelibolu'ya gönderildi. Ramazan 1244'de (24 Ekim 1829) Rumeli valisi olduysa da yine azledildi ve Sofya'da ikamet ettirildi. 1245'de (1829/30) Gelibolu'ya getirildi. Ardından Yanya, Delvine ve Avlonya valisi olup 1246'da (1830/31) Haleb taraflarına memur edilip sonra oraya vali oldu. Cemaziyelâhir 1247'de (Kasım 1831) Şam valisi oldu. Receb 1247'de (Aralık 1831) konağı yanınca kendisi de yanarak vefat etti. Cesur, gayretli, tedbirliydi. Yaşı 60'a varmıştı. 200 kese borcu kalıp Rumeli'deki çiftliklerden ödendi. Üsküdar'da adına bir taş dikilmiştir. Kardeşi Halil Bey ricâldendir. Yeğeni Osman Bey'e 1241'de (1825/26) kapıcıbaşılık verildi. Oğlu Mahmud Aziz Bey'dir(→). Kardeşinin oğlu Ali Gâlib Bey 25 Cemaziyelevvel 1257'de (15 Temmuz 1841) vefat etti. İnadiye'de medfundur. Hazinedarı Hacı Nu'man Ağa'ya da kapıcıbaşılık verilmiştir. (III. 60/61)

Selim Mehmed Paşa (Haseki) Sarayda yol hasekisi olup 1242'de (1826/27) asâkir-i hassaya katılmıştır. 1253'de (1837/38) sırasıyla miralay, 1254'de (1838) mîrlivâ ve 1256'da (1840) ferik olup Beriyyetü'ş-Şam'da bulunduğu sırada, Ramazan 1256'da (Kasım 1840) İzzet Paşa yaralandığından Akkâ muhâfızlığı ile serasker kaymakamı oldu. 1 Safer 1257'de (25 Mart 1841) vezirlikle Sayda valisi olup Mu-

harrem 1258'de (Ocak-Şubat 1842) ayrıldı. Rebiyülâhir'de (Mayıs-Haziran) Maraş valisi oldu. Muharrem 1259'da (Şubat 1843) azledilip Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Üsküp valisi olmuş ve Rebiyülâhir 1264'de (Mart 1848) azledilmiştir. Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) Kastamonu valisi olup senesinde ayrılmıştır. Şa'bân 1266'da (Haziran-Temmuz 1850) Konya, Ramazan'da (Temmuz-Ağustos) Şehrizor ve Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) ikinci defa Konya valisi, Şa'bân 1268'de (Mayıs-Haziran 1852) Anadolu müşiri, Şevvâl'de (Temmuz-Ağustos) hassa müşiri, 1270'de (1853/54) Batum kumandanı oldu, Şekvetil'i fetheyledi ve sonra Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) azledildi. Ramazan 1271'de (Mayıs-Haziran 1855) ikinci defa hassa müşiri olup Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) Erzurum mevki kumandanlığı ilâve edildi. Barıştan sonra döndü. Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) ayrılıp, Muharrem 1274'de (Eylül 1857) üçüncü defa hassa müşiri olup Rebiyülevvel'de (Ekim-Kasım 1857) azledildi. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) üçüncü defa Konya valisi olup Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) azledildi. Receb 1281'de (Aralık 1864) Meclis-i Muvakkat-i Askerî'ye memur oldu. Safer 1282'de (Temmuz 1865) 4. Ordu müşirliğiyle 3. Ordu müşir kaymakamı oldu. Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) 4. Ordu'dan ve Safer'de (Haziran) kaymakamlıktan azledilip İstanbul'a geldi. 3 Receb 1289'da (6 Eylül 1872) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Cesur, dindar ve doğru idi. Şekvetil'i almış ve Akkâ'ya savaşarak girmiş, ayağı uğurlu, vilâyet idaresinde orta bir haldeydi. "Eneste Selim Paşa" denir. (III. 63)

Selim Mehmed Sırrî Efendi (Seyyid) Üsküdarlıdır. Müderris, 1252'de (1836/37) Üsküdar mollası, Şa'bân 1257'de (Eylül-Ekim 1841) Şam mollası, Muharrem 1263'de (Ocak 1847) Mekke mollası olup 1264'de (1848) vefat eyledi. İlim ve fazilet sâhibiydi. (III. 62)

Selim Mollazâde *bak.* Abdürrahim Efendi

Selim Mustafa Efendi Müderris olup Zilhicce 1258'de (Ocak 1843) vefat etti. (III. 62)

Selim Paşa Bosna beylerinden olup paşalıkla İhlevne'ye gönderilmiş ve 1106'da (1694/95) azledilip sonra Kilis ve 1109'da (1697/98) Bihke mutasarrıfı olmuştur. Sonra vefat etmiştir. (III. 55)

Selim Paşa Kayseri mutasarrıfı olup 1127'de (1715) Diyarbekir'de vefat etmiştir. (III. 55)

Selim Paşa Arslan Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 1129'da (1717) mîrimîran rütbesiyle Şehrizor mutasarrıfı oldu. 1137'de (1724/25) Kengırı mutasarrıfı, Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) ilâveten Amasya mutasarrıfı oldu. Rebiyülevvel 1146'da (Ağustos-Eylül 1733) İran harbinde yararlık eylemekle vezirlik ihsan buyuruldu. Rebiyülevvel 1148'de (Temmuz-Ağustos 1735) Sayda valisi oldu. Sonra Almanya ve Rusya harbinde bulunup 1150'de (1737/38) Bozcaada'ya gönderilip 1152'de (1739/40) affolundu. Zilka'de 1158'de (Aralık 1745) Sivas valisi, Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Musul valisi oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 56)

Selim Paşa Baban hânedanından Han Mehmed Paşa'nın oğludur.

1160'da (1747) Bağdad valisi Ahmed Paşa, bu, Baban beyi iken üzerine gelip bunu ve kardeşi Şîr Bey'i cezalandırıldı. 1165'de (1752) Bağdad valisi Süleyman Paşa ile münakaşa edip İran'a kaçarak orada vefat etti. (III. 56)

Selim Paşa Arnavut beylerindendir. Delvine paşası olup 1199'da (1785) vefat etti. (III. 57)

Selim Paşa Cezzar Ahmed Paşa'nın kölelerinden olup kethüdâsı olmuştu. Mısır'dan birlikte gelip Muharrem 1199'da (Kasım-Aralık 1784) vezir rütbesiyle Sayda valisi oldu. Cemaziyelâhir 1200'de (Nisan 1786) vefat etmiştir. (III. 57)

Selim Paşa Cezzar Ahmed Paşa mensuplarından olduğundan Hama mütesellimi, Receb 1200'de (Mayıs 1786) mîrimîran rütbesiyle Sayda mutasarrıfı oldu. 1204'de (1789/90) devlet kapısına gelmekle orduya gönderildi. 16 Rebiyülâhir 1205'de (23 Aralık 1790) İsmail'de şehid oldu. (III. 58)

Selim Paşa Muş tarafında nüfuzlu olduğundan mîrimîranlık ile mutasarrıf oldu. Gururu ve İranlılarla muharebede onlara sığınmaya çalışması hainlik belirtisi sayılarak 1242'de (1826/27) katledildi. (III. 60)

Selim Paşa Seyyid Ömer Paşa'nın kölesidir. Enderûn'da seferli odasındaydı. Sonra yüzbaşı ve 1244'de (1828/29) Haleb binbaşısı ve sonra miralay olup Erzurum'da iken 1258'de (1842) süvari mîrlivâsı, 1264'de (1848) Suriye Ordusu erkânı, 1267'de (1851) ferik oldu ve sonra 4. Ordu erkânından olup Yunan hududunda bulundu. Sonra Kırım cihetine harbe gidip sonra Anadolu'ya gönderildi. 1278'de (1861/62) orada vefat eylemiştir. Hizmeti görülmüştür. (III. 62)

Selim Paşa 1227'de (1812) doğdu. Mısır askeri yüzbaşısı olduğundan, Reşid Paşa Konya'da bunun bölüğüne katılmıştı. Sonra 1256'da (1840) Osmanlı Devleti'ne hizmete istek gösterdi ve 1281'de (1864/65) miralay olup sonra mîrlivâlıkla Bosna cihetlerine gönderildi. 1292'de (1875) ferik oldu. Receb 1293'de (Temmuz-Ağustos 1876) Nikşik'de, Karadağ harbinde şehid oldu. Cesur ve dindardı. Düşman etrafını sarıp teslim olmasını istemişlerse de, döğüşe döğüşe esirlik alçaklığından şehidlik nimetini tercih etmiş ve padişaha sâdık bir bende olmuştur. (III. 63)

Selim Paşa (Ağzıeğri) Askerlikten yetişerek mîrlivâ olmuştu. Bir aralık zabtiye nâzırı muavir i olarak senelerce bulundu. Sonra askerlikten çıkarıldı. Tophane'de oturmakta iken 1293'de (1876) evinde yalnız olduğu halde ölmüş bulundu. (III. 64)

Selim Paşa (Kara) Sakızlıdır. 1229'da (1814) doğdu. Husrev Paşa'nın kölelerinden olup 1242'de (1826/27) askere girmiş, Mühendishane'den ve Tophane'den yetişerek miralay, istihkâm livâsı ve 1268'de (1852) ferik oldu. Irak ve Hicaz Ordusu reisi ve sonra mühendishane nâzırı, Receb 1279'da (Ocak 1863) Tophane Meclisi reisi, birkaç sene sonra Hassa Meclisi reisi ve sonra Şûrâ-yı Askerî nizam dairesi reisi olup emekli oldu. 1294'de (1877) tekrar Tophane'de görev verildi. Tophane Meclisi'nde reis-i sânî iken 1305'de (1887/88) vefat eylemiştir. Marifet, liyâkat ve tedbiri olup önceleri sert mizaçlı ve sonları yumuşaktı. Oğlu Subhî Bey Viyana sefâreti kâtibidir. (III. 76)

Selim Paşa (Memişzâde) Acaralıdır. Nüfuzlu beylerden olup 26 Rebi-

yülâhir 1217'de (26 Ağustos 1802) vezir rütbesiyle Çıldır valisi oldu. Uzun yıllar bu görevde kaldı. 1229'da (1814) vefat eylemiştir. Derebeyi şeklinde bir zorbaydı. Oğlu Ahmed Paşa'dır. (III. 60)

Selim Paşa (Varnalızâde) Halil Hamid Paşa'nın adamıdır. 1198'de (1784) topçubaşı oldu. Receb 1199'da (Mayıs 1785) azledilip İsmail bina emini oldu. 1202'de (1787/88) vezir rütbesiyle Özi'nin imdadına gönderildi. Sonra Bender'in imdadına memur olup Ramazan 1203'de (Haziran 1789) vefat etti. Tedbirli ve gayretliydi. (III. 58)

Selim Sâbit Efendi Kalemden yetişip Dürrîzâde Ârif Efendi'ye damad olduğundan hâceliğe nâil olmuştur. Vüzerâ kapı kethüdâlıklarında bulunup 1222'de (1807) yeniçeri kâtibi vekili, 1223'de (1808) masraf-ı şehriyârî, 1225'de (1810) cizye muhasebecisi oldu. 1236'da (1820/21) Dimetoka'ya gönderildi. Az müddet sonra 1237'de (1821/22) ruznâme-i evvel, sonra Karadeniz Boğazı nâzırı ve Rumeli ciheti bina emini oldu. 1242'de (1826/27) Haremeyn muhasebecisi olup 1245'de (1829/30) cizye muhasebecisi, Şevvâl 1247'de (Mart 1832) defter emini ve Zilhicce 1248'de (Nisan-Mayıs 1833) Mısır kapı kethüdâsı olup Ramazan 1249'da (Ocak-Şubat 1834) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Kabiliyetli ve hizmet ehliydi. (III. 61)

Selim Sâtı' Paşa Manastırlıdır. Mısır'a gidip beylerden oldu. Sonra Osmanlı Devleti hizmetine dönüp miralay, 1249'da (1833/34) mîrlivâ ve sonra ferik ve 1254'de (1838) Mekteb-i Harbiye nâzırı olup Dâr-ı Şûrâ nizâmatını düzenleyip kaleme aldı. Zilhicce 1256'da (Şubat 1841) Aydın valisi olup Rebiyülevvel 1257'de (Mayıs 1841) ayrıldı. Sonra vefat etmiştir. (III. 61/62)

Selim Servet Bey Hacı Said Mehmed Efendi'nin(→) torunudur. Polis komiseri iken 8 Ramazan 1292'de (8 Ekim 1875) vefat etmiştir. (III. 42)

Selim Sırrî Bey (Abdülcebbarzâde) Kapıcıbaşı olup 1234'de (1819) vefat eyledi. Vefa'da medfundur. Oğlu Abdurrahman Bey'dir(→). (III. 60)

Selim Sırrî Paşa Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Şevvâl 1184'de (Ocak-Şubat 1771) cebeciler kâtibi ve 1189'da (1775) tersane emini olup 1190'da (1776) azledildi. 1191'de (1777) Bağdad kapı kethüdâsı oldu ve Bağdad'a memuriyetle gönderildi. 1193'de (1779) döndü ve Şevvâl 1193'de (Ekim-Kasım 1779) arpa emini oldu. Ramazan 1196'da (Ağustos 1782) başmuhasebeci olup Şevvâl'de (Eylül) Bursa'ya gönderildi. Az müddette affedildi. Şevvâl 1197'de (Eylül 1783) yine tersane emini ve Cemaziyelevvel 1198'de (Nisan 1784) çavuşbaşı oldu. Sonra azledildi ve Edirne'ye gönderildi. Ardından vezirlikle Belgrad valisi oldu. Receb 1198'de (Mayıs-Haziran 1784) Kandiye, 1199'da (1785) Selânik, Safer 1200'de (Aralık 1785) Mısır ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Bosna valisi olup Rebiyülâhir 1202'de (Ocak 1788) azledildi. 1203'de (1788/89) ikinci defa Kandiye ve o sene orduya askeri sevki memuriyetiyle Selânik valisi olup Şevvâl 1204'de (Haziran-Temmuz 1790) Limni'ye gönderildi. 1208'de (1793/94) vefat eylemiştir. Bilgili ve cömert ise de sözünü bilmemekten defalarca gözden düştü. (III. 59)

Selim Sırrî Paşa (Şerif) Evrenos Bey sülâlesindendir. Beylerden iken 1233'de (1818) vezirlikle Rumeli valisi, 1234'de (1819) İnebahtı muhâfızı, Şa'bân 1237'de (Nisan-Mayıs 1822) Ankara ve Kengırı mutasarrıfı, sonra İçel ilâvesiyle Sofya ve Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) Bosna ve Hersek valisi oldu. 1242'de (1826/27) azledilerek çiftliğine çekilmiştir. Orada vefat eyledi. Güçlüydü. Kethüdâsı Osman Aziz Ağa ikbâl günlerinde kapıcıbaşı olmuştur. (III. 60)

Selim Sırrî Paşa (Tepedelenlizâde) Velîyeddin Paşa'nın oğludur. 1215'de (1800/01) doğdu. 1238'de (1822/23) İstanbul'a geldi ve Raûf Paşa'nın Şark seraskerliğinde maiyetine memur olup hâcelik rütbesi verildi. Sonra müsellim olup 1245'de (1829/30) tezkire-i evvel, Şevvâl 1247'de (Mart 1832) maliye tezkirecisi ve sonra münasip hizmetlerde kullanıldı. Bir aralık Feshane-i Âmire müdürü, 1255'de (1839) İzmir muhassılı ve 1261'de (1845) ûlâ ile Erzurum defterdarı ve sonra Ayvalık kaymakamı ve sonra Meclis-i Maliye azası oldu. Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) vezirlikle Belgrad muhâfızı olup Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) vefat eylemiştir. Belgrad kalesinde medfundur. Yumuşak huylu, kâtip, şair, zevki severdi. (III. 62)

Selim yeğeni *bak.* Süleyman Efendi

Selimzâde *bak.* Emin Süleyman Çelebi

Selisî Mustafa Efendi (Âvarezâde) Âvare Ca'fer Efendi'nin oğludur. Müderris ve Edirne mollası oldu. Azledilmiş olarak Receb 1056'da (Ağustos 1646) vefat etti. Şairdir. (IV. 390)

Selmân Çelebi İbrahim Paşa tâbilerindendi. 995'de (1587) Midilli'de vefat etti. Kâtip ve şairdir. (III. 54)

Selmân Efendi Abdülkadir Geylânî evlâdından olup babası hayatında Bağdad nakibliğini kendisine terk eylemişti. İstanbul'a gelerek Rumeli kazaskerliği pâyesi ihsan buyuruldu. 25-30 sene tevliyeti ve nakibliği idare eylemiş ve Zilhicce 1315'de (Nisan-Mayıs 1898) Bağdad'da vefat eylemiştir. Edip, yumuşaklık, cömertlik ve iyilikle maruftu. Yerine kardeşinin oğlu Seyyid Abdurrahman Efendi Bağdad nakibi oldu. (IV. 859/60)

Selmân Paşa Arnavutdur. I. Mahmud devrinde (1730-1754) paşalıkla Yanya mutasarrıfı olmuştur. 20 sene kadar orada vali kalıp 1177'de (1763/64) vefat etmiştir. Tedbirli ve sertti. (III. 54)

Selmân Reis Tersane beylerinden olup 929'da (1523) Mekke ve Cidde ve Yemen'e geçmiştir. Hüseyin Bey o cihetlere gidince, Mısır'a gitmiş ve Hüseyin Bey'in vefatında Yemen'e dönerek ordunun başında hizmetlerde bulunmuştur. Bir aralık ayağı yaralanmış ve sonra vefat etmiştir. (III. 54)

Selmân-ı İlâhî Yenice-i Vardarlıdır. 979'da (1571/72) vefat etti. Kâtip ve şairdi. (III. 54)

Selözzâde *bak.* Hasan Paşa

Semâî Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olmuştur. Bidayet-i nizamda jurnal müdürü olup 12 Rebiyülevvel 1263'de (28 Şubat 1847) vefat etmiştir. Kayalar'da medfundur. (III. 102)

Semâî Hasan Dede Hünkâr solaklarından birinin üvey oğlu olup Mevlevî olmuştur. 998'de (1590) vefat etti. Şairdir. (III. 102)

Semâî Mehmed Çelebi (Divanî) Bahâeddin Sultan Veled'in kızı Mutahhare Hatun'la Germiyâni Süleyman Beyzâde Hızır Bey'den olma Abapûş'un oğludur. Karahisar-ı Sâhib Mevlevîhanesi şeyhi olup Galata Mevlevîhanesi yapılınca bir müddet orada oturmuş ve halen mevcut olan servi ağacını dikmiştir. Sonra Konya'da Hz. Mevlânâ'nın postuna oturdu. 936'da (1529/30) vefat eyledi. Yerine Galata aşçıbaşısı Velî Dede mesnevîhan iken şeyh olup sonra Cezâyir'e giderek 955'de (1548) vefat etmiştir. Yerine Mesnevîhân Mehmed Dede şeyh oldu. Ancak az müddette vefat etti ve tekke uzun yıllar Mevlevîlerin elinden çıktı. Divanî'nin müridinden Sâdık, Sâdıkî, Sâfî Ahmed adında üç şair vardır. (IV. 110/11)

Semâî Mustafa Efendi Nevesinlidir. Müderris, İngiltere ve Felemenk sefirleri kâtibi oldu. 1176'da (1762/63) vefat etti. Nazım ve nesirde mâhir ve şairdi. (III. 102)

Semender Paşa Yükselerek Papa beylerbeyi oldu. Sonra İstolni-Belgrad muhâfızı ve sonra Budin'in kurtarılmasına memur olmuştur. 1007'de (1598/99) şehid oldu. Cesur ve gayretliydi. (III. 102)

Semercizâde *bak.* Mehmed Efendi

Semin *bak.* Ali Paşa; Mehmed Giray Han II; Mehmed Paşa; Velîyeddin Efendi

Semiz *bak.* Ahmed Paşa

Senâî Çelebi Manisalıdır. Karaman valisi Şehzâde Mustafa'nın nedimi olup 960'da (1553) onunla beraber ademe sefer eylemiştir. Şairdir. (II. 65)

Senâî Mehmed Efendi Balıkesirlidir. Kadı olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eylemiştir. Şairdir. *Ravzatü'l-Ebrâr*'ı telif eylemiştir. (II. 65)

Senâyî Ahmed Efendi Daltaban Mustafa Paşa'nın(→) damadıdır. Mekke'de 1145'de (1732/33) vefat eyledi. Şair ve hattatdı. (II. 65; IV. 413)

Senâyî Çelebi Merzifonludur. Terzi esnafından olup III. Murad devri (1574-1595) şairlerindendir. (II. 65)

Sencivan *bak.* Hasan Paşa

Sencivanoğlu Sencivan Hasan Paşa'nın(→) oğludur. İskenderiye beyi olup 1022'de (1613) Trablusgarb taraflarında esir olarak vefat etti. (II. 124; III. 114) [III. 114'de "Dimyat beyidir. 1021'de (1612) şehid oldu" denmektedir.]

Serbendî *bak.* İsmail Efendi

Serbendîzâde *bak.* Ebûssuûd Efendi

Serbestzâde *bak.* Mehmed Ağa

Serçe *bak.* Ali Alâeddin Efendi; Hüseyin Efendi

Serdârlar Kâtibi *bak.* Mustafa Efendi

Serdengeçti *bak.* Mehmed Ağa

Serhadli *bak.* Mehmed Paşa

Serhalifezâde *bak.* Vâmık Sâlih Paşa

Seri'î Hasan Çelebi Menteşelidir. İlmiye mülâzimlerinden iken 1061'de (1651) vefat etti. Şair, seri kâtipdi. (III. 15)

Sermed Ahmed Paşa Şâkir Ahmed Paşa'nın oğlu müderris Âtıf Bey'in oğludur. Kapıcıbaşı, ıstabl pâyesi ve Muharrem 1265'de (Aralık 1848) mîrimîran ve sonra Rumeli beylerbeyi pâyesi ve Meclis-i Muhasebe azası oldu. 21 Cemaziyelâhir 1281'de (21 Kasım 1864) vefat etti. (III. 10)

Sermed Efendi Niğdeli Timurtâc Beyzâde, Divan-ı Hümâyûn kalemin-

den mahrec kapı çukadarı Osman Safder Efendi'nin oğludur. 1248'de (1832/33) doğdu. Tercüme odasından yetişip Berlin ve Londra sefâret kâtibi, şehbender, sonra Atina ve azilden sonra 1299'da (1882) Madrid sefiri oldu. 1304'de (1886/87) vefat eyledi. Cenazesi getirilerek Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. Yabancı dil bilir ve sefâret işlerinden anlardı. (III. 10/11)

Sermed Mehmed Efendi 1209'da (1794/95) doğdu. 1226'da (1811) kethüdâ kalemine ve sonra ihtisâb ve ebniye-i hassaya memur olup 1249'da (1833/34) karantina kâtibi oldu, 1255'de (1839) azledildi. 1262'de (1846) Zabtiye Meclisi kâtibi olup sonra azasından oldu. 1264'de (1848) vefat eyledi. Şairdir. (III. 10)

Sert *bak.* Mahmud Paşa

Sertarikzâde *bak.* Mehmed Efendi

Server Ağa Sarayda yetişerek 999'da (1591) dârüssaâde ağası olup ayrıldıktan sonra vefat eyledi. (III. 11)

Server Mehmed Ağa Musâhib-i şehriyârî olup başmusâhib olmuştu. 15 Şevvâl 1291'de (25 Kasım 1874) vefat etti. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. Hacı Köçek Camii'ni yeniledi. Zengin ve dirâyetliydi.

Server Paşa Bâb-ı Seraskerî memurlarından Servet Mehmed Efendi'nin oğludur. Mektûbî-i harîciyeden yetişerek sefâret kâtibi, sonra Petersburg maslahatgüzârı, Zilhicce 1274'de (Temmuz-Ağustos 1858) hariciye mektupçusu, Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) ûlâ evveliyle ticaret müsteşarı, Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) ilâveten 6. Daire reisi oldu ve 1284 sonlarında (1868 başları) Girit'e memuren giderek dönüşte Zilka'de 1284'de (Mart 1868) bâlâ rütbesiyle şehremini ve Cemaziyelevvel 1287'de (Ağustos 1870) hariciye müsteşarı ve 25 Cemaziyelâhir 1288'de (11 Eylül 1871) vezir rütbesiyle hariciye nâzırı ve 6 Cemaziyelâhir 1289'da (11 Ağustos 1872) Paris sefiri olup Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) azledilip ve 5 Şevvâl 1290'da (26 Kasım 1873) Şûrâ-yı Devlet azalığıyla nâfia dairesi reisi, 25 Cemaziyelevvel 1292'de (29 Haziran 1875) nâfia nâzırı ve 24 Receb 1292'de (26 Ağustos 1875) Şûrâ-yı Devlet reisi, ardından Hersek komiseri ve Muharrem 1293'de (Şubat 1876) ikinci defa nâfia nâzırı olup komiserlikten affolundu. Az müddette nezâretten ayrıldı. 19 Receb 1294'de (30 Temmuz 1877) ikinci defa hariciye nâzırı olup Cemaziyelevvel 1295'de (Mayıs 1878) mütâreke murahhaslığından dönüşünün ardından azledildi. Receb 1295'de (Temmuz 1878) ticaret nâzırı ve 4 Zilhicce 1295'de (29 Kasım 1878) dahiliye nâzırı olup 12 Zilhicce'de (7 Aralık) azledildi. Zilhicce 1302'de (Eylül-Ekim 1885) adliye nâzırı olup 8 Ramazan 1303'de (10 Haziran 1886) vefat etti. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. Güzel konuşur, yumuşak, kâtip, siyasete vâkıf, tedbirliydi. Dâmad-ı şehriyârî Halil Paşa'nın kızı Ayşe Hanım'ın zevcidir. Kızlarını Safvet Paşazâde Fehim Bey ile Âsım Paşazâde Suad Bey'e vermiştir. (III. 11/12)

Server Paşa Bi'l-feth 1245'de (1829/30) askere girmiş ve yükselerek 1284'de (1867/68) miralay olmuştur. Hassa topçu livâsı ve sonra topçu dairesi azası, 1304'de (1886/87) Edirne

topçu müfettişi ve Muharrem 1309'da (Ağustos 1891) imâlat nâzırı oldu. Zilhicce 1309'da (Temmuz 1892) vefat eyledi. Eyüp'e defnolundu. 73 yaşında olup tedbirli, güçlüydü. (III. 12)

Serverî Dede Bi'l-feth eski Mevlevîlerden olup müderris iken derviş olmuştu. Şairdir. (III. 12)

Servet Bey Mekteb-i Tıbbiye'den yetişip kaymakam rütbesini hâiz iken 29 Safer 1299'da (20 Ocak 1882) vefat etmiştir. Oğlu Mekteb-i Mülkiye müdür muavini Ali Nazimâ Bey'dir. (II. 64)

Servet Bey Hariciye mektupçusundan yetişip hariciye kâtibi muavinliği ve sonra bu görevin kaldırılmasında Adliye Nezâreti icra memuriyeti hizmetlerinde bulunmuş ve 1302'de (1884/85) intihar ederek vefat etmiştir. "Gözü Güzel" denirdi. (II. 64)

Servet Hasan Efendi 1224'de (1809) doğup İzmir gümrüğü başkâtibi oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişti. Beliğ şairdir. (II. 64)

Servet Mehmed Efendi Bâbıâlî kâtiplerinden olup asâkir-i nizâmiye teşkilatında hizmette bulunduğundan asâkir-i mansûre başkâtibi oldu. 9 Muharrem 1257'de (3 Mart 1841) vefat etti. Eyüp'de Tokmaktepe'de medfundur. Oğulları Hibâb İsmail Efendi ile Server Paşa'dır. (II. 63)

Servet Mehmed Efendi (Külâhîzâde) Tâhir Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi, sonra sadreyn müsteşarı olmuştur. 1298'de (1881) vefat etti. Âlimdi. (II. 64)

Servet Mehmed Efendi (Mollacıkzâde) İshak Efendi'nin torunudur. Müderris, 1226'da (1811) Üsküdar mollası, Receb 1238'de (Mart-Nisan 1823) Mekke pâyesi, Muharrem 1248'de (Haziran 1832) İstanbul pâyesi, 1252'de (1836/37) Anadolu pâyesi oldu. 6 Şevvâl 1258'de (10 Kasım 1842) vefat etti. Kocamustafapaşa'ya defnedildi. Ulemâ-yı resmiyedendir. (II. 63)

Servet Osman Efendi Sipahi Sâlih Çavuş'un oğludur. Dârüssaâde başhalifesi, Muharrem 1164'de (Aralık 1750) Dârüssaâde yazıcısı olup 1168'de (1754/55) azledildi. Sonra hâcegân görevlerinde bulunup 1180 başlarında (1766 ortaları) Ruha'da vefat eylemiştir. Şairdir. *Divançe*'si vardır. (III. 430)

Sevdayî Ahmed Çelebi Edirnelidir. Edirne Muradiyesinde hânendeydi. 999'da (1591) Galata'da vefat etti. Şairdir. (III. 114)

Sevindik *bak.* Mehmed Paşa

Sevindik (Koğacı Dede) İstanbul'da, 930'da (1524) vefat etti. Sultanselim yakınında, kendisinin yapmış olduğu mescid ve zaviyesine defnedilmiştir. Keramet sâhibidir. Molla Kirmastî'yi raks haline itirazdan vazgeçirmiştir. (III. 115)

Seydâ Efendi Kâtip ve sonra hâcegândan olup Alemdar Mustafa Paşa'ya yakınlık peyda eyledi. 19 Safer 1223'de (16 Nisan 1808) kasapbaşı olup Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) azledilmiş olarak vefat etmiştir. (III. 119)

Seydâ Mehmed Ağa Silahşorân-ı hassadan olup 1183'de (1769/70) vefat etti. Şairdir. (III. 119)

Seydâ Mehmed Efendi Reisülküttab Hayrî Efendi'nin kardeşidir. Divan-ı Hümâyûn kaleminde bulunarak sonra müderris oldu. Kardeşi gibi ricâlden olmadı. Cemaziyelevvel 1222'de

(Temmuz 1807) Tarsus'a gönderildi. Döndükten sonra 1224'de (1809) vefat edip Eyüp'e defnedildi. Güzel konuşur, hoşsohbet, şairdi. (III. 119)

Seydâ Mehmed Efendi Dârüssaâde kahvecibaşısı Hasan Ağa'nın oğlu olup 1185'de (1771/72) doğdu. Divan kalemine girip 1213'de (1798/99) beylik kesedarı vekili ve 1215'de (1800/01) orduda kesedar ve sonra âmedî halifelerinden oldu. Rebiyülevvel 1224'de (Nisan-Mayıs 1809) âmedî vekili ve sonra ilâveten eshâm mukataacısı ve 1224'de (1809) rikâb beylikçisi oldu. Ordunun gelişinde azledilip çıkışında yine beylikçi vekili ve sonra âmedî vekili oldu. 1226'da (1811) beylikçi ve 1229'da (1814) reisülküttab olup 1232 başlarında (1816 sonları) azledildi. Birkaç ay geçince zahire nâzırı ve 1233'de (1818) tersane emini ve 27 Zilka'de 1234'de (17 Eylül 1819) sadâret kethüdâsı olup Zilka'de 1235 (Ağustos 1820) başlarında azledildi. 4 Cemaziyelâhir 1236'da (9 Mart 1821) baruthane nâzırı ve 5 Receb 1236'da (8 Nisan 1821) tersane emini ve 6 Muharrem 1237'de (3 Ekim 1821) ikinci defa sadâret kethüdâsı oldu. Ramazan 1238'de (Mayıs-Haziran 1823) azledilip birkaç günde tophane nâzırı ve 28 Rebiyülâhir 1239'da (1 Ocak 1824) ikinci defa reisülküttab oldu. Şa'bân 1242'de (Mart 1827) azlolunup 13 Ramazan 1242'de (10 Nisan 1827) kapdan paşanın iftarında iken aniden vefat etmiştir. Na'şı elbisesiyle hanesine naklolunup gasledilmiş ve ertesi gün, bir gün önce önünden geçerken "ne güzel yer" diye söylediği yere defnedilmiştir. Sâlih, dindar, inşa ve kitâbette orta, zengin, akıllı ve tedbirliydi. (III. 219/30)

Seydâ Mehmed Efendi Maliyede eshâm mümeyyizi olup Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) vefat ederek Selimiye'ye defnedildi. (III. 220)

Seydâ Mehmed Emin Bey Hulûsî Ahmed Paşa'nın kardeşidir. O sâyede hâcegândan oldu. Divan kaleminde evâmir-i mühimme müdürü olup 1299'da (1882) vefat etmiştir. Büyük oğlu Ahmed Hâmid Bey 1302'de (1884/85) vefat etmiştir. İkinci oğlu Şûrâ-yı Devlet azasından Ali Beyefendi'dir. (III. 120)

Seydâ Mustafa Efendi 1151 (1738/39) vefat eden ve yanında medfun bulunan Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden Feyzullah Efendi'nin oğludur. Yetişerek hâcegândan oldu. Şevvâl 1199'da (Ağustos 1785) silahdar kâtibi, 1201'de (1786/87) cizye muhasebecisi ve 1202'de (1787/88) sipah kâtibi, sonra çavuşbaşı vekili olup Rebiyülâhir 1203'de (Ocak 1789) vefat etmiştir. Karacaahmet'e defnedildi. Oğlu Mehmed Refî' Efendi 1231'de (1816) vefat etmiştir. Diğer oğlu Ahmed Şerif Efendi'dir(→). (III. 119)

Seydî *bak.* Ahmed Paşa; Ali Bey; Ali Paşa; Mehmed Bey

Seydî Ahmed Efendi (Kiraz) Karamanlı İdris'in oğludur. Alâeddin Arabî'nin şâkirdidir. Müderris, Bursa mollası, 917'de (1511) İstanbul kadısı ve 918'de (1512) Anadolu kazaskeri oldu. 919'da (1513) azille Sahn müderrisi olmuştur. 923'de (1517) vefat etmiştir. Fâzıl olduğundan şakirdleri çoktur. Oğlu Mehmed Efendi'dir. Diğer oğlu Pepegî Lâtif Efendi'dir(→). Bunun oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 120/21)

Seydî Ali Reis Aslında Sinoplu ve sonra Galatalıdır. Babası Hüseyin'dir.

Babası ve dedesi II. Mehmed (Fâtih) devrinden (1451-1481) beri tersane kethüdâsıydılar. Kendisi de tersaneden yetişip azablar kâtibi ve sonra tersane kethüdâsı olmuştur. 960'da (1553) Mısır kapdanı olup 961'de (1554) büyük bir savaş yaptı. Onunla şöhret aldı. 962'de (1555) Hind'e gidip 964'de (1557) karadan İstanbul'a gelmiştir. Cemaziyelevvel 970'de (Ocak 1563) vefat eyledi. "Kâtibî" mahlasıyla şair ve deryâ ve hey'et fenlerinde mâhir, Hind denizi hakkında *Muhit* adında bir kitabı ve hey'ete dair *Mîzân-ı Kâinât* ve *Fethiye Tercümesi* vardır. Cömert ve mükrim bir zat idi. (II. 498/99)

Seydî Bey Divanî hizmetlerde bulunup nişancı olmuştur. 941'de (1534/35) vefat etmiştir. (III. 121)

Seydî Bey Abdurrahman'ın oğludur. Süleymaniye suları bina eminiydi. 999'da (1590/91) Topkapı'da bir mescid yaptı. Sonra vefat etti. (III. 121)

Seydî Bey Adana'da Uzeyr beyinin kardeşidir. (III. 121)

Seydî Çelebi Kuloğullarından olup II. Bâyezid'e şehzâdeliğinde intisap eyledi. Saltanat devrinde (1481-1512) Sofya'da vefat etti. Üç dilde şairdir. (III. 120)

Seydî Efendi (A'rec) Taşköprülüzâde'nin kız kardeşinin oğludur. Müderris ve 988'de (1580) Kudüs mollası olup Receb 994'de (Haziran-Temmuz 1586) azledildi ve ardından vefat etti. Âlimdir. (II. 121)

Seydî Efendi (Hacı Mahmudzâde) İzmirlidir. Müderris olup Emir Buharî'den tasavvufu aldı. 918'de (1512) vefat etti. Müttakî ve zâhiddi. (III. 120)

Seydî Efendi (Kara) Hamidlidir. Ali Fenârî'nin şâkirdi olup müderris, Sahn müderrisi ve sonra İstanbul kadısı oldu. 913'de (1507/08) vefat etti. Gür sakallı ve şairdi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). Her ikisi de ulemâdandır. (III. 120)

Seydî Efendi (Manav) Âlâiyeli Halil'in oğludur. Sahn müderrisi oldu. 979'da (1571/72) vefat etti. Yaşı 80'e yakındı. (III. 121)

Seydî Halife Amasyalıdır. Şeyh Habib'in halifelerindendi. Amasya'da, onun zaviyesinde şeyh oldu. 940'da (1533/34) vefat etti. Keramet sâhibidir. (III. 121)

Seydîzâde *bak.* Mehmed Efendi; Mehmed Paşa

Seyfeddin İsmail Efendi Harputludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi ve Muharrem 1286'da (Nisan-Mayıs 1869) Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. Sonra İstanbul pâyesi olup 8 Receb 1288'de (23 Eylül 1871) azlolundu. Rebiyülâhir 1289'da (Haziran 1872) İstanbul kadısı ve sonra ahkâm-ı adliye azası olarak Rebiyülâhir 1291'de (Mayıs-Haziran 1874) muhakemat reisi tayin edildi. Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) Şûrâ-yı Devlet'e alındı. Anadolu ve Rumeli pâyelerini elde eyledi. Zilhicce 1295'de (Aralık 1878) Haleb nâibi oldu. 1296'da (1879) azledildi ve gelip Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. Murassâ Nişan-ı Osmanî ihsan buyuruldu ve sonra Mecelle Cemiyeti reisi oldu. 17 Safer 1300'de (28 Aralık 1882) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Âlimdi. Sudûrdan Sirozîzâde Tâhir Efendi'nin damadıdır. (III. 122)

Seyfeddin Paşa Yakovalı Mustafa Paşa'nın oğludur. 2 Muharrem 1237'

de (29 Eylül 1821) mîrimîran olup Arnavutluk'da hizmette bulundu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat eylemiştir. (III. 122)

Seyfeddin Paşa (Kekozâde) Arnavuttur. Kendini göstererek Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) mîrimîran rütbesiyle Üsküp mutasarrıfı olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etmiştir. (III. 122)

Seyfî Efendi İstanbullu bir kadı olup II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerindendir. (III. 123)

Seyfî Mustafa Efendi (Dülgerzâde) İstanbulludur. Dârüssaâdeye hoca olup II. Bâyezid'in iltifatına mazhar olup harem-i hümâyûna ders vermek üzere dahil olmak şerefine mazhar olmuştu. Bir aralık Üsküp'e gitti. Sonra I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) dönerek harem-i hümâyûn gılmânına muallim oldu. 930'da (1524) vefat eyledi. Fâzıl, muhaddis, müfessir, üç dilde şairdi. (III. 123)

Seyfî Mustafa Paşa Mekteb-i Harbiye'den 1266'da (1850) çıkarak 1281'de (1864/65) miralay ve sonra hassa mîrlivâsı ve 1293'de (1876) ferik oldu. 27 Zilhicce 1297'de (30 Kasım 1880) vefat etti. Cerrahpaşa'da medfundur. (III. 124)

Seyfî Seyfullah Efendi Başmukataacı, Şam ve Haleb defterdarı oldu. Sonra iki defa Anadolu defterdarı ve 1006'da (1597/98) şıkk-ı sânî defterdarı olup I. Ahmed devri (1603-1617) başlarında vefat eylemiştir. 40 seneyi aşkın hizmette bulunmuştur. Arapça şiirde mâhir, kâtip, şairdi. *Sigetvar Fetihnâmesi*'ni yazmıştır. (III. 123)

Seyfîzâde *bak.* İbrahim Efendi

Seyfoğlu *bak.* Hüseyin Bey; Yusuf Paşa

Seyfullah Efendi Hamid'de Agraslıdır. Müderrisdi. 1026'da (1617) vefat etti. Vâiz, hadis ve tefsirle meşgul, ilim denizinin dalgıcıydı. (III. 122)

Seyfullah Efendi Kayserilidir. Müderris, Kudüs mollası olup Şa'bân 1050'de (Kasım-Aralık 1640) vefat etti. Seyyidlerdendir. (III. 122)

Seyfullah Efendi Bâbıâlî'den yetişip Elmas Mehmed Paşa'nın sadâretinde tezkireci, sonra tevkiî, reis vekili ve darbhane emini oldu. Muharrem 1113'de (Haziran 1701) tekrar tevkiî ve reis vekili olup Almanya ile görüşmelere memur edildi. Sonra başka görevlerde bulunup 1136'da (1723/24) başmuhasebeci iken vefat eylemiştir. Eğrikapı'da medfundur. Aşırı derecede şişmanlığı ve iriliği binmesine ve inmesine engel olduğundan yüksek makamlara geçemez oldu. Sâlih, mücâhid, Gülşenî La'lîzâde'den el almıştı. Oğlu Abdülkadir Efendi de hâcegândan olup 1147'de (1734/35) vefat edip yanına defnedilmiştir. (III. 123)

Seyfullah Efendi (Kasapbaşızâde) 1226'da (1811) vefat etti. Kardeşi Mehmed Sâlih Efendi 1212'de (1797/98) vefat eylemiştir. Eyüp'de, Kâşgarî Dergâhı yakınında medfundurlar. (III. 123)

Seyfullah Efendi (Manav) Kadı Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Mekke kadısı oldu. Receb 994'de (Haziran-Temmuz 1586) vefat eyledi. Fâzıl, edip, müttakî idi. Oğlu Ahmed Efendi'dir. (III. 122)

Seyfullah Efendi (Seyyid) (Sa'dîzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Şevvâl 1062'de (Şubat 1652) İstanbul kadısı oldu. Rebi-

yülevvel 1063'de (Şubat 1653) azlolundu. Zilka'de 1065 de (Eylül 1655) vefat etti. Oğlu Sa'dîzâde Fâizî Abdullah Efendi'dir(→). Diğer oğlu Seyfîzâde İbrahim Efendi'dir. (III. 122/23)

Seyfullah Efendi (Yorgun Toy) Hamidlidir. Müderris, Ayasofya müderrisi olarak emekli oldu. Safer 1010' da (Ağustos 1601) vefat etti. Karaman' da, türbesinde medfundur. Fâzıl, âbiddi. Şairlere ısrarla mersiyeler söyleyip ciltli kitap yaptı. (III. 122)

Seyfullah Paşa Bosna hânedanındandır. Receb 1114'de (Kasım-Aralık 1702) Bosna valisi olup 1115'de (1703/04) azledildi. Sonra Hersek valisi ve 1119'da (1707/08) Teşene mutasarrıfı, 1121'de (1709) ikinci defa Bosna valisi olup 1122'de (1710) ayrılmış ve sonra vefat eylemişti. (III. 123)

Seyrekzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Âsım Mehmed Efendi; Câzim Mehmed Efendi; Yunus Efendi

Seyrekzâde hâfızı *bak.* Mustafa Efendi

Seyrekzâde I. Ahmed devrinden (1603-1617) Emrullah Efendi oğullarıdır. Kazasker ve molla olarak bir asır şereflerini korumuşlardır. (IV. 694)

Seyyid *bak.* Abbas Paşa; Abdî Paşa (Hacı); Abdullah Ağa; Abdullah Efendi; Abdullah Efendi (Hacı); Abdullah Efendi (Hocazâde); Abdülkadir Efendi; Abdüsselâm Çelebi; Ahmed Ağa; Ahmed Ağa (Hacı); Ahmed Bey; Ahmed Efendi; Ahmed Efendi (Kahvecizâde); Ahmed Efendi (Madrubî); Ahmed Efendi (Mahmud Efendizâde); Ahmed Efendi (Müftîzâde); Ahmed Efendi (Nalî kaynı); Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde); Ahmed Efendi (Siyahîmelekzâde); Ahmed Efendi (Yağcızâde); Ahmed Hüseynî (Emir Buharî); Ahmed Nurî Efendi; Ahmed Paşa; Ahmed Paşa (Damad-ı Şehriyârî); Ahmed Paşa (Emir); Ahmed Paşa (Kara Mütesellim); Ahmed Paşa (Kemankeş); Ahmed Paşa (Müfettiş); Ahmed Re'fetî Bey (Aşcıbaşızâde); Ali; Ali Ağa; Ali Ağa (Şeyh İmamzâde); Ali Çelebi; Ali Efendi; Ali Efendi (Aşçıbaşızâde) (Hâfız); Ali Nutkî Dede; Ali Paşa; Ârif Efendi (Çelebi); Ârif Mehmed Efendi; Atâullah Efendi; Atâullah Mehmed Efendi; Atâullah Mehmed Efendi (Hacı); Behlûl; Ca'fer; Ca'fer Bey; Celâleddin Ali Paşa; Cemâleddin Mehmed Efendi; Dâniş Abdülvehhab Efendi; Dâniş Mehmed Efendi; Derviş Mehmed Efendi; Derviş Mehmed Efendi (Nuruosmaniye Hatibizâde); Ebûbekir Efendi; Edhem İbrahim Efendi; Emin Mehmed Ağa; Emin Mehmed Efendi; Emin Mehmed Paşa; Es'ad Mehmed Bey (Hacı); Es'ad Mehmed Efendi (Muhyîzâde); Fahreddin Ahmed Efendi (Burdur Müftüsüzâde); Fâzıl Mustafa Efendi; Fethî Efendi; Feyzî Efendi; Feyzullah Efendi; Gâlib Mehmed Efendi; Gazi Paşa; Habib Mehmed Efendi; Halil Ağa; Halil Dede; Halil Efendi; Halil Efendi (Hacı); Halil Efendi (Medenîzâde); Halil Hâlid Efendi; Halil Paşa; Hamdî Paşa; Hâmid Mehmed Efendi; Hamza; Hasan; Hasan Ağa; Hasan b. Ali; Hasan Bey; Hasan Efendi; Hasan Paşa; Hasan Rızâ Paşa; Hasib Mehmed Efendi; Hâşim Mehmed Efendi; Hâşim Mehmed Paşa; Hayatî İbrahim Efendi; Hâzık Mehmed Efendi; Hulûsî Ahmed Efendi (Şirvanîzâde); Hüseyin Bey; Hüseyin Efendi; Hüseyin Paşa; Hüseyin Râsih Efendi; İbrahim Ağa; İbrahim Bey; İbrahim Edhem Efendi; İbrahim

Efendi; İbrahim Paşa; İbrahim Sârim Efendi; İhyâ Yahyâ Efendi; İsâ Ağa; İshak Ağa; İshak Efendi; İsmail; İsmail Ağa; İsmail Bey; İsmail Efendi; İsmail Paşa; Kâmil Hasan Efendi; Kâmil Osman Efendi; Kelim Mûsâ Efendi; Kelimî Mûsâ Efendi; Kemâleddin; Kemâleddin Efendi; Mahmud Efendi; Mahmud Efendi (Hâfız) (Arab); Mansûrî Mehmed Efendi; Mehmed Ağa; Mehmed Bey; Mehmed Dede; Mehmed Efendi; Mehmed Efendi (Es'adzâde); Mehmed Efendi (Hâfız); Mehmed Külhanî; Mehmed Paşa; Mehmed Paşa (Hâfız); Memiş Mehmed Efendi; Muhyiddin Efendi; Murtaza Ağa; Murtaza Efendi; Mûsâ Paşa; Muslihiddin Efendi; Mustafa Ağa; Mustafa Bey; Mustafa Efendi; Mustafa Efendi (Biraderzâde); Mustafa Efendi (İmamzâde); Mustafa Kapdan; Mustafa Paşa; Mutahhar Efendi; Mübarek; Nazif Mehmed Efendi; Necib Ahmed Efendi; Necib Mehmed Bey; Nezirî Mehmed Efendi; Niyâzî Ahmed Efendi; Niyâzî Mustafa Efendi; Nurî Ahmed Efendi; Nurî Mehmed Efendi; Osman Ağa; Osman Efendi, Osman Fazlî Efendi; Ömer Ağa; Ömer Efendi; Ömer Paşa; Râkım Mustafa Efendi; Râşid Abdullah Efendi; Râşid Mehmed Efendi; Râşid Mehmed Efendi; Re'fet Mehmed Efendi; Refî' Efendi; Refik Mehmed Efendi; Rızâ Ali Paşa; Rızâ Efendi; Rızâ Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Sa'dullah Mehmed Bey; Sa'dullah Mehmed Efendi; Said Mehmed Ağa; Said Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi (Cem'i Efendizâde); Sâlih Efendi; Selâmî Efendi; Selim Efendi; Selim Sırrî Efendi; Seyfullah Efendi; Sırrî Mehmed Efendi; Süleyman Ağa; Süleyman Ağa; Süleyman Efendi; Süleyman Efendi (İlâhîzâde); Süleyman Râşid Efendi; Şa'ban Paşa; Şefiî Mehmed Efendi; Şerif Efendi; Şerif Mehmed Paşa; Şifayî Osman; Şükrullah Efendi (Ni'metzâde); Tâhir Mehmed Efendi; Tâhir Mehmed Efendi; Tevfik Mehmed Efendi; Vahyî Mehmed Efendi; Vehbî Hüseyin Efendi (Keçecizâde); Velâyet; Veliyeddin Efendi; Yahyâ; Ya'kub Efendi; Ya'kub Efendi (Hâfız); Yektâ Mehmed Efendi; Yektâ Mehmed Efendi; Yusuf Efendi; Yusuf Paşa; Zahîr Ahmed Efendi; Zeynelâbidîn Bey; Zeynelâbidîn Efendi; Zihnî Mehmed Efendi; Zihnî Mustafa Efendi

Seyyid Ahmed Efendi Bolevî Mustafa Efendi'nin kardeşi Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Edirne, Medine mollası olup Rebiyülâhir 1142'de (Ekim-Kasım 1729) vefat etti. Yaşı 60 idi. (III. 524)

Seyyid Ahmed Efendizâde *bak.* Mustafa Efendi

Seyyid Alizâde *bak.* Mehmed Efendi

Seyyid Baba *bak.* Mustafa Efendi; Ni'metullah

Seyyid Ca'fer damadı *bak.* Muharrem Efendi.

Seyyid Çelebi *bak.* Mehmed Ağa

Seyyid Çelebi Sultan Ahmed Camii şeyhinin oğludur. Müderris olup 1171'de (1757/58) Haremeyn müfettişi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 118)

Seyyid Dede Yenikapı Mevlevîhanesi aşçıbaşısı olup 1228'de (1813) vefat etmiştir. (III. 118)

Seyyid Halil Bey Abdî Paşa'nın (Abdülganî)(→) oğludur. Hâcegândan ve mansıp sahiplerinden olup Receb 1187'de (Eylül-Ekim 1773) vefat etti.

Vefa civarında medfundur. Oğlu Süleyman Feyzî Bey'dir(→). (III. 409)

Seyyid Halil Efendizâde *bak.* Mehmed Efendi

Seyyid Mehmed Ağa Kesriyeli Ahmed Paşa'nın(→) yeğeni ve damadıdır. Kapıcıbaşı olarak 11 Safer 1181'de (9 Temmuz 1767) vefat etti. Topkapı'da defnedildi. (İ. 250/51)

Seyyid Mehmed Efendi Piyâle Paşa Camii vâizi ve Savaklar Tekkesi şeyhi olup 41 sene şeyhlikten sonra 1158'de (1745) vefat etti. Toklu Dede imamı Şeyh Halil Efendi'ye bir köy vakfetti. (IV. 235)

Seyyid Mehmed Efendi (Kasımzâde) Dedesi Emir Buharî ile Buhara'dan gelmişti. Kendisi Niyâzî-i Mısrî'den hilafet alıp büyük şeyhlerden oldu. 1131'de (1719) vefat eyledi. Şair olup *Divan*'ı vardır. (IV. 215)

Seyyid Mustafa Efendi Kâtip olup kızını Rızâ Paşa nikâhladı. Meclis-i Muhasebe azası ve vüzerâ kapı kethüdâsı olmuştur. Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) zabtiye muavini olup 1264'de (1848) azledilmiş ve sonra yine Meclis-i Muhasebe azalığında ve nihayet Hazine-i Hassa Meclisi ikinci reisliğinde bulunup 18 Zilhicce 1278'de (15 Haziran 1862) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 118)

Seyyid Osman Ağa (Yirmialtı) Topçubaşı Ali Ağa'nın(→) kızı Zübeyde Hanım'ın eşi olması muhtemeldir. Topçu Ocağı kethüdâsı olup 1217'de (1802/03) vefat etti. Beyoğlu Mezarlığı'nda Ali Ağa'nın yanına defnedildi. (III. 553)

Seyyid Paşa Seyyid olup Kastamonu beylerbeyi olarak sefere giden seyyidlere başbuğ tayin edildi. Sonra 1106'da (1694/95) vefat etmiştir. (III. 118)

Seyyid Paşa Askerlikten yetişip miralay ve hassa mîrlivâsı olarak 1270'de (1853/54) emekli oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 118)

Seyyid Sa'dî Efendizâde *bak.* Münif Efendi

Seyyid Tevfik Paşa Erzurum valisi Feyzullah Paşa'nın oğlu veya üvey oğludur. Mekteb-i Harbiye'den yetişip Tophane'de imâlat miralayı ve sonra livâlıkla müdürü ve feriklikle nâzırı olup Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) tophane nâzırı, Receb 1292'de (Ağustos 1875) azille tekrar imâlat nâzırı ve 9 gün geçince tophane nâzırı olup Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) yine imâlat nâzırı oldu. Ali Sâib Paşa'nın seraskerliğinde tophane müşir kaymakamlığı ile senelerce kalmış, sonra imâlattan da azledilip evinde kalarak 29 Receb 1311'de (5 Şubat 1894) vefat etmiş, Sütlüce'de tekkeye defnedilmiştir. Fabrikalar işinde gayretli, idareye muktedir, servet sâhibi ve hayra çalışırdı. Bazı tekke ve mektep tamir eylemişti. (III. 118/19)

Seyyidî *bak.* Ahmed Efendi

Sezaî Abdurrahman Efendi Receb Edâyî Efendi'nin kardeşidir. Kadı olup 1080'de (1669/70) vefat etti. Âlim ve şairdi. (III. 315)

Sezaî Efendi Manastırlıdır. Teşrifâtî İzzî Efendi'nin eniştesidir. III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eylemiştir. (III. 15)

Sezaî Hasan Efendi Lârendelidir. Edirne'ye göçerek Şeyh Mehmed Lâ'lî'den el alıp onun yerine Gülşenî

Dergâhı şeyhi oldu. 1151'de (1738/39) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. Şair olup *Divan*'ı vardır. (III. 15)

Sıbgatullah Efendi Yusuf Rızâ Paşa'nın sadâretinde kapıcılar kethüdâsı olup 1217'de (1802/03) surre emini olmuştur. Sonra vefat etmiştir. (III. 223)

Sıbgatullah Efendi (Râgıbzâde) Manisalıdır. Devriyeden yetişerek 1271'de (1854/55) Diyarbekir mollası oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişmiştir. Oğlu Hüseyin Hilmî Efendi'dir. (III. 223)

Sıddîk Efendi Müderris olup 1047'de (1637/38) vefat etmiştir. (III. 226)

Sıddîk Mehmed Bey "Fodla Kâtibi" lâkaplı Seyyid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Enderûn'dan yetişme olup Zilhicce 1258'de (Ocak 1843) vefat etti. Üsküdar'da babasının yanında medfundur. (IV. 284)

Sıddîk Mehmed Efendi (Ebezâde) Abdullah Efendi'nin oğlu Sa'dullah Mehmed Efendi'nin oğlu ve Yahyâ Tevfik Efendi'nin kızının oğludur. Zilka'de 1176'da (Mayıs-Haziran 1763) doğdu. 1208'de (1793/94) müderris ve Şeyhülislâm Kâmil Efendi'ye damad oldu. 1223'de (1808) Edirne pâyesi ve Receb 1228'de (Temmuz 1813) Mekke mollası oldu. 18 ay orada kaldı. Rebiyülevvel 1231'de (Şubat 1816) İstanbul pâyesi olup o sene nakibüleşraf oldu. Biraz sonra İstanbul kadısı oldu. 1233'de (1818) nekabetden azledildi. 15 Ramazan 1235'de (26 Haziran 1820) Anadolu pâyesi olup 24 Cemaziyelâhir 1236'da (29 Mart 1821) yine nakibüleşraf oldu. Sonra Anadolu kazaskeri olup Rebiyülevvel 1237'de (Aralık 1821) azille Merzifon'a gönderildi. 1238'de (1822/23) üçüncü defa nakibüleşraf oldu. 1239'da (1823/24) Rumeli pâyesi olup Zilka'de 1239'da (Temmuz 1824) Rumeli kazaskeri oldu. 29 Şevvâl 1240'da (6 Haziran 1825) vefat eylemiştir. Ârif, âlim, güzel konuşurdu. Emir Buhara'da medfundur. (III. 226/27)

Sıddîk Mehmed Efendi (Meşrebzâde) Ârif Mehmed Efendi'nin oğludur. 1246'da (1830/31) doğup, 1250'de (1834/35) müderris oldu. Şehrî Hâfız Efendi'den taallüm edip Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) Galata kadısı oldu. Babasının şeyhülislâmlığında, Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Mekke pâyesi, Rebiyülâhir 1272'de (Aralık 1855) İstanbul ve Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Anadolu pâyesi oldu. Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Meclis-i Vâlâ azası olup 1275'de (1859) babasının vefat eylemesiyle ayrılmıştır. Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) Rumeli pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1282'de (Ekim 1865) Rumel kazaskeri olup 1 Muharrem 1289'da (11 Mart 1872) ikinci defa ve Muharrem 1295'de (Ocak 1878) üçüncü defa Rumeli kazaskeri olmuş ve üçüncü defasında felçli olduğundan Şem'î Efendi vekâlet eylemiştir. 27 Receb 1295'de (27 Temmuz 1878) Mirac gecesi ruhu bedenden uçtu. Üsküdar'da, Miskinler'de dedesinin yanına defnedilmiştir. Doğru, ilmi orta, hak sözlü, iffetli, cömert, şairdi. (III. 227)

Sıddîk Mehmed Efendi (Neccarzâde) Rızâeddin Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Babasının şeyhi Edirneli Arabzâde Hoca Mehmed Ali Efendi ile Fenâyî Mustafa Efendi'den el alıp

Nakşibendî ve Halvetî tarikatlerini birlikte o tekkede ifa edip babasından sonra evini de tekke yapmıştır. Sonra Rûşen Efendi'nin yerine Hüdâî Tekkesi'ne ve sonra babasının tekkesine şeyh oldu. 1200 (1786) tarihlerinde vefat eylemiştir. (IV. 429)

Sıddîk Yahyâ Efendi Ayasofya vâizi Fâzıl Süleyman Efendi'nin oğludur. Müderris, mahrec mollası, 1150'de (1737/38) Edirne mollası ve 1165'de (1752) Mekke mollası oldu. O sene vefat eyledi. Âlim, şairdi. (IV. 640)

Sıddîk Yahyâ Efendi Husrevpaşa Mahallesi imamı olup 1194'de (1780) vefat eyledi. Şairdir. (III. 226)

Sıddîkîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdurrahman Efendi; Ahmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Halil Mehmed Efendi (Bekrîzâde). Sa'deddin Efendi; Tâhir Efendi

Sıdkî Abdullah Efendi "Nahifî Sıdkîsi" diye meşhur bir kadı olup sağırdı. 1062'de (1652) vefat etti. (III. 225)

Sıdkî Ahmed Efendi (Sürûrîzâde) Şair Sürûrî Osman Efendi'nin oğludur. 1280'de (1863/64) Trabzon mollası olmuştu. (I. 301; III. 13)

Sıdkî Çavuş İstanbulludur. Yeniçeri çavuşluğundan emekli oldu. III. Mehmed devri (1595-1603) şairlerindendir. (III. 225)

Sıdkî Ebûbekir Efendi Enderûn'dan yetişme olup sırkâtibi oldu. Zilka'de 1203'de (Ağustos 1789) Kudüs mollası olup sonra vefat eylemiştir. (III. 226)

Sıdkî Ebûbekir Efendi Trabzonludur. Maliyeden yetişip *Ceride-i Havadis* gazetesi yazı işlerinde çalıştı. 1297'de (1880) mümeyyizlikle evkaf dairesine nakledilerek 1298'de (1881) masraf müdürü ve terfi ile ûlâ evveli olmuştu. 22 Receb 1313'de (9 Ocak 1896) vefat eyledi. Fâtih Camii kabristanında medfundur. Sâlih, müttakî adamdı. (III. 226)

Sıdkî Efendi İmam-ı sânî Emin Efendi'nin oğludur. Mahrec mollası olup 1300 (1883) yılına doğru vefat etti. (III. 226)

Sıdkî Emetullah Hatun Kametîzâde Mehmed Efendi'nin kızıdır. Şeyh Himmet Efendi'den el aldı. 1115'de (1703/04) vefat eyledi. Emir Buharî'de medfundur. Âlime, âkile, şairedir. *Divan*'ı vardır. Kantarcılar'da, Demirci Mescidi'ne minber koydu. Küçük kız kardeşi Fâize Fatma Kadın'dır(→). Kız kardeşi ile babasının yanlarına defnedildi. (III. 225)

Sıdkî İbrahim Efendi Kâtip ve hâcegândan oldu. Devlet görevlerinde kıdem kazanmış bir pîrdi. 1205'de (1790/91) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 225/26)

Sıdkî İbrahim Efendi Müderris olup 1211'de (1796/97) vefat eyledi. Yaşlıydı. (III. 226)

Sıdkî Mehmed Efendi Emin Paşa kethüdâsı Hacı Hüseyin Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândan olup Bursa'da Muradiye mütevellisiydi. 4 Rebiyülâhir 1243'de (25 Ekim 1827) vefat eyledi. (III. 226) [II. 217'de biyografisi "Enderûn'dan yetişti. Hazine başkâtibi olduğu halde 1245 (1829/30) tarihlerinde vefat eylemiştir. Oğlu Cemil Paşa'dır." biçimindedir.]

Sıdkî Mustafa Efendi Kethüdâ kaleminden yetişip Mısır'da ikamet etti. 1169'da (1755/56) kethüdâ kâtibi, Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) tersane emini. Rebiyülâhir 1174'de (Kasım

1760) darphane nâzırı olup Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım-Aralık 1762) azledilip Şevvâl 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) başmuhasebeci oldu. 1177'de (1763/34) azledilip sonra Haremeyn muhasebecisi ve Şevvâl 1180'de (Mart 1767) sipah kâtibi ve azilden sonra 1182'de (1768/69) ikinci defa sipah kâtibi ve 1183'de (1769/70) defter emini vekili oldu. O sene vefat etmiştir. Şair ve bilgiliydi. (III. 225)

Sıdkî Mustafa Efendi Müderris, Yenişehir, Cemaziyelâhir 1202'de (Mart 1788) Mısır mollası olup Cemaziyelevvel 1204'de (Ocak-Şubat 1790) Mekke pâyesiyle ordu kadısı oldu. Sene sonlarında (1790 ortaları) vefat eyledi. Âlim, fâzıldı. Oğlu Reşid Ahmed Efendi ve torunu Mehmed Rif'at Bey'dir. (III. 225)

Sıdkî Mustafa Paşa İsmi Mustafa veya Ahmed'dir. Bâbıâlî'de yetişerek bazı hizmetlerde bulunduktan sonra 1030'da (1621) sadrazam Hüseyin Paşa'nın tezkirecisi olup 1038'de (1628/29) defter emini ve sonra reisülküttab oldu. Bir müddet sonra azledildi. Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) yine reisülküttab oldu. Şa'bân 1060'da (Ağustos 1650) ayrıldı. 1062'de (1652) üçüncü defa reisülküttab olup, azilden sonra Rebiyülâhir 1065'de (Şubat 1655) Rumeli pâyesiyle dördüncü defa reisülküttab, sonra nişancı oldu. Sonra Temeşvar valisi olup Muharrem 1073'de (Ağustos-Eylül 1662) vefat etmiştir. Âlim ve şairdir. *Divan*'ı vardır. Kayalar'da yalısı olduğundan orada bir mescid inşa ettirmiştir. (III. 225)

Sıdkîzâde *bak.* Hâmid Mustafa Efendi; Reşid Ahmed Efendi; Rif'at Mehmed Bey

Sıdkîzâde III. Selim devrinde (1789-1807) ordu kadısı Sıdkî Efendi oğullarına denir. Şeyhülislâm ve kazasker olanlar vardır. (IV. 695)

Sırrî Abdülbâkî Dede Nâyî Osman Dede'nin oğludur. Babasının yerine 1142'de (1729/30) Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1164'de (1751) vefat etti. Hoşsohbet, şairdi. (III. 299)

Sırrî Ahmed Paşa Taşra adamıdır. Mühendishane'den çıkıp istihkâm alaylarında bulunmuş ve senelerce istihkâm livası ve ferik olup taşraya gönderilmiştir. Mühendishane nâzırlığında bulunmuş ve sonra 23 Zilhicce 1312'de (7 Haziran 1895) vefat eylemiştir. Fünûnda usta, doğru idi. (III. 15)

Sırrî Ali Efendi Şeyh Murad Efendi Tekkesi'ne 1147'de (1734/35) şeyh olup 1169'da (1755/56) vefat etmiştir. (III. 14)

Sırrî Bey Kırkkiliseli olup Divan-ı Hümâyûn'a ve mektûbî kalemlerine girmiştir. Şairdir (1850'ler). (III. 14)

Sırrî Efendi Tekfurdağı Mahkemesi kâtibi olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etti. Şairdir. (III. 14)

Sırrî Efendi Sofular'da tekkesi vardır. Şeyh olup marifet ve talâkat sâhibiydi. Bir aralık Gelibolu'ya gönderilip sonra tekrar getirildi. Kuzguncuk'da evine giderken 1302'de (1884/85) boğularak vefat etti. (III. 15)

Sırrî Halil Efendi Geduslu Hacı Mehmed Efendi'nin(→) yeğenidir. Müderris, 1267'de (1851) Maraş, 1273'de (1856/57) Kürdistan mollası olmuştu. Oğlu Atâullah Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 289)

Sırrî İbrahim Efendi Üsküdarlıdır. Maliyeden yetişerek Girit defterdarı

iken 1110'da (1698/99) vefat etti. Hicivle tanınan gönül kırıcı bir şairdi. (III. 14)

Sırrî İsâ Çelebi Yenicelidir. 990'da (1582) vefat etti. Şairdir. (III. 14)

Sırrî Mahmud Efendi Unkapanı'ndaki Ahmed Buhârî Tekkesi şeyhi oldu. 24 Ramazan 1294'de (21 Eylül 1878) vefat eyledi. (III. 15)

Sırrî Mehmed Efendi Kadirî olup Nuruosmaniye Camii vâizi iken 1184'de (1770/71) Nazmîzâde Tekkesi'ne şeyh olup daha sonra vefat etmiştir. (III. 303)

Sırrî Mehmed Efendi Diyarbekirlidir. Ermiş sayılanlardan bir zatın oğlu olup Eski Zağra'da yerleşti. 1244'de (1828/29) sefer için İstanbul'a gelirken Varna'da vefat eyledi. Fâzıl, zeki, kavrayışlıydı. (III. 14)

Sırrî Mehmed Efendi (Seyyid) (Hacı) Nuruosmaniye Camii vâizi iken 1184'de (1770/71) Kadirîye'den Nazmîzâde Tekkesi'ne şeyh oldu. Sonra Ayasofya şeyhi olup 1216'da (1801/02) Kadirîhane şeyhi olup 1226'da (1811) vefat eylemiştir. Orada medfundur. Ulemâdandı. (III. 14; III. 303)

Sırrî Mehmed Paşa Halebli Melek Ahmed Paşa'nın oğludur. 1229'da (1814) kapıcıbaşı, 1245'de (1829/30) Üsküdar'a zabıta memuru olup sonra azledildi. 1260'da (1344) miralaylık ile Van, sonra Kars mutasarrıfı ve azilden sonra Yemen defterdarı olup Cemaziyelevvel 1267'de (Mart 1851) vezirlikle Yemen valisi oldu. Muharrem 1268'de (Kasım 1851) azledildi. Safer 1270'de (Kasım 1853) Erzurum Ordusuna maiyet memuru oldu. Sonra döndü. Cemaziyelâhir 1274'de (Ocak-Şubat 1858) vefat etmiştir. Üsküdar'da, Atik Vâlide Camii'ne defnedildi. (III. 14/15)

Sırrî Mûsâ Çelebi Dimetoka nâibi olup müderrisdi. 1174'de (1760/61) vefat etti. Şairdir. (III. 14)

Sırrî Ömer Efendi Kâtib efendi hulefâsından olup 1243'de (1827/28) Avlonya mukataacısı oldu. Sonra kesedar olup 1244'de (1828/29) vefat eyledi. Hamidiye Türbesi bahçesinde medfundur. (III. 14)

Sırrî Paşa Girit'de, Kandiye'de Sâlih Tosun Efendi'nin oğlu olarak 1260'da (1844) doğdu. İlim tahsiliyle mahkeme-i şer'îye kâtibi olup sonra vüzerâya divan kâtibi ve Hekim İsmail Paşa'ya damad olmuştur. 1284'de (1867/68) Yanya mektupçu muavini, 1285'de (1868/69) Aydın mektupçu muavini, 1286'da (1869/70) Prizren mektupçusu, 1289'da (1872) Tuna mektupçusu, 1293'de (1876) ûlâ sânîsiyle Bihke ve ardından beylerbeyi pâyesiyle İzvornik ve sonra Vidin mutasarrıflığına nâil olmuş, 1295'de (1878) asker ve muhacir sevkıyatı hizmetiyle Vidin komiserliğinde ve ardından Karasi mutasarrıflığında bulunmuştur. 1296'da (1879) Trabzon, 1297'de (1880) Kastamonu, o sene ikinci defa Trabzon, 1298'de (1881) Ankara, 1300'de (1883) Sivas, 1302'de (1884/85) Diyarbekir, 1305'de (1887/88) Adana, 1306'da (1888/89) vezirlikle Bağdad valisi, 1307'de (1889/90) Diyarbekir valisi olup 1312'de (1894/95) hastalığı dolayısıyla İstanbul'a gelmiş ve 1312'de (1894/95) istifa edip 23 Cemaziyelâhir 1313'de (11 Aralık 1895) vefat eylemiştir. Tedbirli, gayretli, çalışkan olup bulunduğu yerlerde iyi hizmeti görülmüş ve azil yüzü görmemiştir. İlim ve fazilet bakımından

benzersiz olanlardandır. Şiir ve inşası makbul, sert mizaçlı bir zattır. Eserleri: *Ahsenü'l-Kısas, Sırr-ı Furkân, Sırr-ı İnsân, Sırr-ı Meryem* unvanıyla *Kur'ân* surelerinden *Sûre-i Yûsuf, Furkân, İnsân* ve *Meryem*'i açıklayan dört kıt'a tefsiri ve daha birçok eseri vardır. (III. 15/16)

Sırrî Şerif Efendi Edirne'de, 1230'da (1815) doğdu. Kadı ve müderris oldu. 1270 (1853/54) tarihinden sonra vefat eyledi. Şairdir. (III. 14)

Sırrîzâde *bak.* Osman Efendi

Sıyâmî Efendi Hayrabolulu Velî Efendi'nin oğludur. Kadı idi. 971'de (1563/64) vefat etti. *Tefsir-i Kadı Beyzâvî*'ye ta'likat yazmıştır. (III. 236)

Sıyâmî Efendi Caniklidir. Müderris, sonra Filibe mollası oldu. Şevvâl 1058'de (Ekim-Kasım 1648) azledilmiş olarak vefat etmiştir. (III. 236/37)

Sihrî Çelebi (Kız Memi) İstanbulludur. Sirozî Hasan Çelebi şehremini iken, kâtip oldu. Haleb defterdarı oldukta beraber gitti. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. Şairdir. (III. 9)

Sihrî Mehmed Çelebi (Divdest oğlu) Edirnelidir. İbn Kemâl'e Edirne kadısı iken, kâtip oldu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ricâlindendir. Şairdi. (III. 9)

Sikencübin *bak.* Said Ağa

Silahdar *bak.* Ârifî Hüseyin Çelebi; Mehmed Paşa

Silahdarzâde *bak.* Ali Efendi; Ali Rızâ Bey; Emin Mehmed Efendi

Silahşor *bak.* Süleyman Derviş Paşa

Silahşorzâde *bak.* Vasfî Mustafa Efendi

Simavna Kadısı *bak.* Bedreddin Mahmud Efendi

Simkeşzâde *bak.* Feyzî Hasan Efendi

Sinan (Kepenekçi Hoca) Yahudi asıllıdır. Hz. Muhammed tarafından rüyasında din-i mübîn telkin olduğundan İslâmını ilân eyledi ve seheri Divan-ı Hümâyûn'da Müslüman oldu. İlmiye mesleğine katılarak vazife verildi. Evine Müslüman olarak döndüğünü gören eşi kendisini ve oğlunu pencereden atıp kendisi vefat etti, oğlu kurtuldu. O da İslâm olup Mes'ud adı verildi. Bu Sinan Efendi, aklî ve naklî ilimlerde mümtaz ve zengin olup 970'de (1562/63) vefat eylemiştir. İstanbul'da bir medrese ve mescid yapıp birçok mal vakfetmiştir. Oğlu Süleyman Efendi ile Kantarcılar'da mektep civarında medfundur. Süleyman Efendi'nin oğlu Mehmed Şah Efendi'dir(→). Bunun oğlu Mehmed Bâkî Efendi'dir(→). (III. 107)

Sinan (Mimar) Arnavutdur. 958'de (1551) vefat eyledi. Dökmeciler'de medfundur. 400 mescid ve 81 cami binasında mimar olmuştur. Kendi adına bir mescid yaptı. Süleymaniye Camii kubbesini tutturmuş ve Sultan Selim Camii'ne dört duvar üzerine bir kubbe koymuştur. Çok şâkird yetiştirdi. *Tezkiretü'l-Ebniye* telifidir. Şâkirdlerinden Mehmed İsâ Hind'e gidip orada şöhret kazandı. (III. 106)

Sinan Ağa II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) soğancıbaşıydı. Soğanağa Mescidi'ni yaptı. (III. 103)

Sinan Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) mimarıdır. Fâtih Camii bina emini oldu. Bu görevde vefat eyledi. Kumrulu Mescidi'ni inşa edip mihrabına iki kumru resmi yapmıştır. (III. 103)

Sinan Ağa Matbah emini olup Emin Sinan Mescidi'ni II. Mehmed (Fâtih)

devrinde (1451-1481) yaptı. Orada medfundur. (III. 103)

Sinan Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) pirinççibaşısıdır. 910'da (1504/05) vefat etti. Pirinççi Mescidi bânîsidir. Kabri oradadır. (III. 103)

Sinan Ağa Yetişerek hazinedar-ı şehriyârî oldu. 974'de (1566) Sigetvar'da vefat eyledi. (III. 107)

Sinan Ağa (Kabasakal) Müteferrikabaşı olup vefatında, Üsküdar'da yaptırdığı mescidine defnedilmiştir. Kabasakal Mescidi'ni de bu yaptırdı (1580'ler). (III. 109)

Sinan Bey Yahşi Bey'in kardeşidir. Beylerden olup Aydın beyi oldu. 829'da (1426) şehid oldu. (III. 102)

Sinan Bey Çeşnigir olup 891'de (1486) Aydın beyi olmuş, sonra vefat eylemiştir. (III. 104)

Sinan Bey Beylerden olup 876'da (1471/72) Bosna beyi olup 878'de (1473/74) azledilmiş ve 891'de (1476) ikinci defa memur olup 892'de (1487) ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (III. 104)

Sinan Bey 950'de (1543/44) Bolu beyi olup 964 (1557) yılına kadar kaldı. 973'de (1565/66) Bosna beyi de olmuştur. 974'de (1566/67) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (III. 107)

Sinan Bey Sipah kâtibi, müteferrika ve sonra Mısır beylerinden oldu. Safer 1001'de (Kasım 1592) Mısır defterdarı olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etmiştir. (III. 109)

Sinan Bey (Karlıoğlu) Yenişehir beyi olup 920'de (1514) İran muharebesinde şehid olmuştur. (III. 104)

Sinan Çelebi Saman emini oldu. 857'de (1453) Çukurçeşme Mescidi'ni yaptı. (III. 103)

Sinan Çelebi Ohri kadısı olup 960'da (1553) vefat etmiştir. Şairdir. (III. 106)

Sinan Çelebi Şehzâde Bâyezid'in defterdarı olup sancaklarda vefatına kadar birlikte gezdi. 967'de (1559/60) vefat etti. (III. 107)

Sinan Efendi Adıyla anılan Sinanköy'de yerleşip yalnızlığa çekildi. İlâhî zikrederek zamanını geçirip 886'da (1481) vefat etmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (III. 103)

Sinan Efendi Ferelidir. Tâceddin hulefâsından olup celâli galip olduğundan, Hacı Halife bu zata "takarrüb gayr-i caizdir" diye söylerdi. II. Mehmed (Fâtih) ile birkaç defa konuşmuştur. Bu devirde (1451-1481) vefat eyledi. (III. 103)

Sinan Efendi Germiyanlıdır. Molla Husrev'in şâkirdidir. Tokat'da Süleymaniye Medresesi müderrisi ve sonra Sahn müderrisi oldu. 904'de (1498/99) vefat etti. Fâzıl ve şairdir. *Sadrü'ş-Şeria*'ya hâşiye yazdı. (III. 104)

Sinan Efendi Sonisalıdır. Şeyh Hüsam'ın oğludur. Kadı iken 960'da (1553) vefat etti. Şairdi. (III. 106)

Sinan Efendi Boyâbâdlıdır. Nasûh Efendi'nin(→) 924'de (1518) vefatı üzerine şeyh oldu. Gezencik köyünde bir zaviye yaptı. 974'de (1566/67) vefat eyledi. (III. 362)

Sinan Efendi Boyâbâdlıdır. Halvetî Hacı Halife kolundan Nasûh Efendi halifesiydi. 976'da (1568/69) vefat etti. Kendincik köyünde bir zaviye yaptı. (III. 107)

Sinan Efendi Kürdistanlıdır. Ali b. Meymûn'un müridi olup Mısır'da yerleşti. Vilâyet hazinesinden verilen vazifeyi kabul etmeyip kızlarına vermiş-

tir. Günlük masrafları 500 dirhem olup mescid ve hayır yaparak fukaraya vakfı itiyat eylemiştir. 977'de (1569/70) vefat eyledi. (III. 107)

Sinan Efendi Taraklı-Yeniceli Ahmed b. Bayram Dede'nin oğludur. Ürgüp'de her üçü şeyh olmuşlardır. 977'de (1569/70) vefat etmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (III. 107)

Sinan Efendi Akyazılıdır. Müderris ve Şam müftüsü oldu. 980'de (1572/73) vefat etti. (III. 107)

Sinan Efendi Güzelhisarlıdır. Mülâzim ve kadı olup Üveys Paşa'ya akraba oldu. Bu sebepden Sun'ullah Efendi'den, Damad İbrahim Paşa mevleviyet ricasında bulunduysa da Mevlânâ reddetmişdi. Sonra Birgi mollası olabildi. 1015'de (1606/07) azledilmiş olarak vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 111)

Sinan Efendi Müderris olup çok çalışmasıyla tanınmıştı. Safer 1027'de (Şubat 1618) vefat etti. (III. 112)

Sinan Efendi Lârendelidir. Müderris, Kütahya, Trablusşam, Kayseri mollası olup 1031 (1622) sonlarında vefat etti. Yumuşak huyluydu. (III. 112)

Sinan Efendi Gebze'de Mustafa Paşa Zaviyesi'ne ve sonra İstanbul'da Mehmed Ağa Zaviyesi'ne şeyh oldu. 1032'de (1623) vefat etti. Vâiz, nâsıh, nefesi mübarek ve fâzıldı. Oğlu sudûrdan Mehmed Efendi'dir. (III. 112)

Sinan Efendi (Astarcı) Boluludur. Müderris olup 1015'de (1606/07) vefat etmiştir. Sâlihdi. Oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. (III. 111)

Sinan Efendi (Esved) Boluludur. Müderris olup Şa'bân 989'da (Eylül 1581) vefat etmiştir. (III. 109)

Sinan Efendi (Hekim) Tıp ilmini tahsil edip Edirne ve İstanbul dârüşşifalarında reis oldu. Sonra I. Selim'in (Yavuz) tahta çıkışında (1512) reis-i etıbbâ oldu. 951'de (1544) vefat etti. Yaşı 100'ü geçmişse de aklı yerindeydi. Yalnız elire titreme geldi. Tıpda mâhirdir. Oğlu Subhî Mustafa Efendi'dir(→). Diğer oğlu Atâ Efendi 960'da (1553) vefat etti. Şair ve içkiye düşkündü. (III. 105)

Sinan Efendi (Köse) Müderris, Sakız, Manisa, İzmir mollası olarak 1033'de (1623/24) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 112)

Sinan Efendi (Sarı) Taşra defterdarlıklarında ve İstanbul kâğıt eminliğinde bulundu ve 1002 (1593/94) tarihinden sonra vefat etti. (III. 109)

Sinan Efendi (Talib Hısımı) Karamanlıdır. Müderris, İzmir mollası olup Zilka'de 1025'de (Kasım-Aralık 1616) vefat etti. Salâhı, ilmine galipdi. (III. 112)

Sinan Halife Tâceddin'in mürididir. Süleyman Halife'in yerine şeyh oldu. Büyük cezbe sâhibidir. 959'da (1552) vefat etti. (III. 106)

Sinan Mehmed Paşa (Sofu) Küçük Mahmud Paşa'nın kölelerindendir. Yetişerek İslâmbol ağası, sekbanbaşı, azilden sonra 998'de (1590) mîrahûr-ı sânî ve sonra kul kethüdâsı olup Galata'da bir olayda başarısız olunca beyliğe gönderildi. 1003'de (1594/95) Kars, 1004'de (1595/96) Erzurum, 1005'de (1596/97) Eğri ve 1009'da (1600/01) Bosna beylerbeyi olup 1010'da (1601/02) azledildi. 1012'de (1603/04) kubbe veziri olup 1013'de (1604/05) sadâret kaymakamı oldu. Hasta olduğundan azledildi. 1016'da

(1607/08) ikinci defa Bosna valisi ve 1017'de (1608/09) Şam valisi olup o sene Şam'da vefat etti. Ilımlı ve sâkin bir adamdı. Kethüdâsı Bayburtoğlu Ahmed Bey hayır sâhibidir. (III. 111/12)

Sinan Nehcî Efendi Boluludur. Müderris, Ankara, Konya, Bağdad, Medine mollası oldu. Hac yolunda 1034 başlarında (1624 sonları) vefat etti. Na'şı Yenbu'ya getirilip defnedildi. Âlim ve ârifdi. (III. 112)

Sinan Paşa I. Mehmed (Çelebi) devri (1413-1421) beylerinden olup Tırhala beylerbeyi oldu. 829'da (1426) Rumeli beylerbeyi oldu. 845'de (1441/42) serdâr olup sonra vefat etmiştir. Tedbirli, cesurdu. (III. 103)

Sinan Paşa II. Bâyezid'e 901'de (1495/96) büyük hizmette bulunduğundan kapıcıbaşı olmuştur. Mısır'ın fethi senesinde (1517) sipahiler ağası oldu. Sonra Âlâiye beyi olarak 932'de (1526) İran harbinde şehid olmuştur. (III. 105)

Sinan Paşa Başdefterdar olup 955'de (1548) azledildi ve sonra vefat eyledi. (III. 106)

Sinan Paşa I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) bostancıbaşı olup İncirköy'de bir mescid yapıp onda defnedilmiştir. 961'de (1554) İran elinde ve onun feth ve teshirinde bir Sinan Paşa'nın şehid olduğu İran tarihlerinde görülmüştür ki, bu zatın olması muhtemeldir. (III. 105)

Sinan Paşa Maliyeden yetişip Anadolu defterdarı oldu. 990'da (1582) Mısır defterdarı oldu. 992'de (1584) Mısır beylerbeyi oldu. Cemaziyelevvel 995'de (Nisan 1587) azledildi. 998'de (1590) Diyarbekir valisi oldu. Sonra İstanbul'a geldi. Sonra Maraş, Konya ve 1004'de (1595/96) Sivas valisi olup 1005'de (1596/97) vefat etmiştir. (III. 110)

Sinan Paşa Sokollu Mehmed Paşa'nın kapıcıbaşısı olup yükselerek 1000'de (1591/92) Basra valisi olup 1001'de (1592/93) azledildi. Sonra 1003'de (1594/95) Maraş beylerbeyi olup 1007'de (1598/99) harpde şehid olmuştur. (III. 110)

Sinan Paşa Arnavut beylerinden olup 1008'de (1599/1600) muharebede yararlık göstermekle Dukagin sancağıyla mîrlivâ oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 111)

Sinan Paşa Yemenli Hasan Paşa'nın kethüdâsıdır. 1012'de (1603/04) paşası Mısır'a vali olunca Yemen'e mutasarrıf oldu. 1015'de (1606/07) azlinin ardından vefat etmiştir. (III. 111)

Sinan Paşa Arnavutdur. Receb 1072'de (Şubat-Mart 1662) bostancıbaşı oldu. 1073'de (1662/63) Silifke paşası olup 1074'de (1663/64) Edirne bostancıbaşısı ve 1075'de (1664/65) İstanbul bostancıbaşısı oldu. 1096'da (1685) emekli oldu ve sonra vefat etti. Basiretli ve kabiliyetliydi. (III. 113)

Sinan Paşa (Damad-ı Şehriyârî) (Güveyi) Saraydan 897'de (1492) çıkarak Gelibolu sancağıyla kapdan-ı deryâ oldu. 300 parça gemiyle gidip Avlonya sahillerini vurdu. 898'de (1493) azledildi. Sonra vilâyete çıkıp 907'de (1501/02) Anadolu beylerbeyi olup 909'da (1503/04) vefat etmiştir. (III. 104)

Sinan Paşa (Hadım) Saray akağalarından olup harice çıktı. 952'de (1545) Şam valisi olup 957'de (1550) vefat etmiştir. (III. 106)

Sinan Paşa (Hoca) Hızır Bey'in oğludur. Babasıyla meşhurlardan ilim öğrenip müderris oldu. II. Mehmed'e (Fâtih) muallim, nedim ve sonra vezir olmuştur. Bir rivayette, Mahmud Paşa'nın ikinci defaki azlinde sadrazam da oldu. 881'de (1476/77) azledildi. Sonra emekli olup 891'de (1486) vefat eyledi. Vezir iken minbere çıkıp vaaz ederdi. Fâzıl, akıllı, tedbirliydi. *Hidâye*'den taharete dair risalesi vardır. Kızının oğlu Derviş Mehmed Efendi'dir(→). (III. 103)

Sinan Paşa (Kırkayak) Bostancı ve Edirne bostancıbaşısı oldu. İkinci defaki bostancıbaşılığında Silahdar Mustafa Paşa'yı mahkûm eyledi. 1053'de (1643) Tırhala beylerbeyi ve 1057'de (1647) üçüncü defa Edirne bostancıbaşısı oldu. 20 Şa'bân 1068'de (23 Mayıs 1658) vezir rütbesiyle İstanbul kaymakamı oldu. 1069'da (1658/59) azledildi. 1070'de (1659/60) Adana valisi olup 1071'de (1660/61) kubbe veziri olarak bu hizmette vefat eyledi. İdareciliği çok zayıftı. (III. 112/13)

Sinan Paşa (Koca) Arnavutdur. Valilerden Ayas Paşa'nın kardeşidir. Enderûn'da yetişerek çeşnigirbaşılıkla çıkmıştır. Malatya, Kastamonu, Gazze, Trablusşam mîrimîranlıklarında bulunup sonra Erzurum ve Haleb beylerbeyi ve 975'de (1567/68) Mısır valisi oldu. 977'de (1569/70) Yemen serdârı, 979'da (1571/72) ikinci defa Mısır valisi olup birbuçuk sene sonra 980'de (1572/73) altıncı vezir ve donanma serdârı olarak Tunus ve Halkulvad'ı fetheyledi. 982'de (1574/75) kubbenişîn olup Rebiyülevvel 988'de (Nisan-Mayıs 1580) sadrazam olup Zilka'de 990'da (Aralık 1582) azledildi. 994'de (1586) Şam valisi, 997'de (1589) ikinci defa sadrazam olup 999'da (1591) azledildi. Rebiyülâhir 1001'de (Ocak 1593) üçüncü defa sadrazam olup Cemaziyelâhir 1003'de (Şubat 1595) azledildi ve Malkara'ya gönderildi. Şevvâl 1003'de (Temmuz 1595) dördüncü defa sadrazam olup Rebiyülâhir 1004'de (Aralık 1595) azledildi. 10. günü beşinci defa sadrazam oldu. 5 Şa'bân 1004'de (4 Nisan 1596) vefat etti. Sofular'da türbesinde medfundur. Yaşı 90'ı aşkındır. Cesur ve gayretli olup savaşlarda iyi hizmeti görülmüştür. Servet ve hayrâtı çoktur. Hasırcılar'da bir cami yaptı. Osmanlı ülkesinde yüz kadar camide ona dua edilirdi. Oğlu Mehmed Paşa ve damadı da Mehmed Paşa'dır. (III. 109/10)

Sinan Paşa (Yular Kısdı) Enderûn'dan yetişerek Kayseri beyi oldu. Sonra Şehzâde Cem'e kapıcıbaşı ve vezir mesabesinde olup sonra Şehzâde Ahmed'in hizmetinde bulundu. 918'de (1512) İran harbinde şehid oldu. İnsaflı ve ilimliydi. Oğlu Mustafa Bey Şehzâde Cem'e damad oldu. 959'da (1552) Âdilcevaz beyi olup İranlılarla harpde bulunmuştur. (III. 104)

Sinan Paşalı *bak.* Süheyl Bey

Sinan Senâyî Efendi Uzunköprülüdür. Müderris olup Şeyh Mehmed Kırımî'den el aldı. 1018'de (1609/10) onun vefatında yerine Varna'da şeyh oldu. Sonra Yenişehir'e bağlı Fenâr kasabasında Hamza Bey Zaviyesi'ne şeyh olup Ömer Bey Camii'ne vâiz oldu. Rebiyülevvel 1039'da (Ekim-Kasım 1629) vefat etti. Âlim bir mürşiddi. (III. 112)

Sinan Suhte Ni'me'l-ceyşdendir. Bu tarihlerde (1450'ler) Eğriminare Mescidi'ni yaptırmıştır. (III. 103)

Sinan Suhte Pîrîpaşa'da bir mescid yaptırmıştır. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) sonlarında vefat eyledi. (III. 103)

Sinan Yusuf Paşa Gürcistan'da Tiflis hanı idi. Lala Mustafa Paşa serdârlığında gelip Müslüman oldu. İsmi Yusuf konup sonra paşa olunca "Sinan" lâkabı verildi. III. Murad devri (1574-1595) başlarında vefat etti. (III. 108)

Sinan Yusuf Paşa (Cağalazâde) Bosnalıdır. Frenk kapdanı Cağala'nın oğlu olup annesi Nude Hisarı dizdarının kızı iken esir olmuştur. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) babası ahzolonup oğlu harem-i sultanî hizmetine lâyık görülüp sırasıyla silahdar-ı şehriyârî olmuştur. 987'de (1579) mîrialemlikle çıkıp, 3 Receb 987'de (26 Ağustos 1579) yeniçeri ağası ve buradan Diyarbekir valisi, 991'de (1583) Budin, sonra Van ve Erzurum valisi ve sonra Bağdad valisi olup İran muharebelerinde bulundu. 995'de (1587) Osman Paşa'nın vefatında orduda kaymakam olmuştu. 999'da (1591) kapdan-ı deryâ olup 1003'de (1594/95) azledilip kubbe veziri oldu. Rebiyülevvel 1005'de (Ekim 1596) Eğri seferinde sadrazam olup 40 günde azledildi. Cemaziyelevvel 1006'da (Aralık 1597) Şam valisi ve ardından ikinci defa kapdan-ı deryâ oldu. 1012'de (1603/04) bu hizmetten İran serdârı oldu. Receb 1014'de (Kasım-Aralık 1605) Diyarbekir'de vefat etti. Savaşçı ve cesurdu. "Cağaloğlu Sarayı" bunun adınadır. Oğlu Mahmud Paşa'dır. (III. 111)

Sinaneddin İbrahim Ümmî Babasının ismi Abdurrahman'dır. Karamanî Hacı Efendi'den el alarak irşad olunmuştur. Onun şeyhi Yiğitbaşı Şeyh Ahmed ve bunun şeyhi Alâeddin Uşşakî ve onun şeyhi Kâmil-i Kayserî ve onun şeyhi Pîr Muhammed Erzincanî ve onun şeyhi Yahyâ-yı Şirvanî-i Halvetî olduğundan Halvetîye'den ve Uşşakîye'den kol olmuş ve kendisi ise Sinanîye tarikatinin pîr ve mürşidi tanınmıştır. Ermiş sayılanlardan olup 975'de (1567/68) vefat ederek Eyüp'de, halifesi Nasûh Efendi'nin yaptırdığı hankâhda defnedilmiştir. Kızı Âbide Molla'yı Alemdar Tekfurdağlı Mîr Şeyh Ali nikâhlamış, onların kızı Hadice Molla'yı da Şeyh Muhammed b. Abdülkerim Halebî nikâhı altına almıştır. Bu Âbide Molla 113 yaşında ve Hadice Molla 110 yaşında vefat eylemişlerdir. Hadice Molla'nın oğlu Şeyh Hasan Efendi ve onun oğlu Şeyh Hüseyin Efendi ve onun oğlu Şeyh Mustafa Efendi sırasıyla şeyhliğe geçmiş ve müddetleri hayli sürmüştür. Mustafa Efendi'nin oğlu diğer Hasan Efendi dahi edip bir zat olarak 1210'da (1795/96) çocuksuz olarak vefat eylemekle tekkesine dışardan şeyh tayin edilmiştir. (IV. 842)

Sinaneddin Yusuf II. Murad'ın vezirlerinden birinin kölesidir. Bursa'da müderris ve sonra Sahn müderrisi oldu. 912'de (1506/07) vefat etti. Şer'î ve riyâzî ilimlerde derin, müellif ve muhaşşî idi. Elvan Camii'ni yaptı. (III. 104)

Sinaneddin Yusuf (Ahî) Güzelhisarlıdır. Celâleddin Devvânî'den okumuştur. Müderris olup evlendi. Sonra Osmanlı ülkesine dönerek Trabzon'a gönderildi. Azilden sonra Bursa'da emekliliği seçti. 936'da (1529/30) vefat etmiştir. *Miftâh-ı Ulûm'a* bir miktar şerh yazdı. (III. 105)

Sinaneddin Yusuf (Hatib) Edirnelidir. Tekmil-i tarikat edip orada Üçşe-

refeli Cami'ye imam ve hatip oldu. 982'de (1574/75) vefat eyledi. Keşf sahiplerindendir. (III. 107)

Sinaneddin Yusuf Efendi Müderris olup 907'de (1501/02) vefat etmiştir. Âlimlerin büyüklerindendir. *Çağmînî Şerhi* ve *Vikaye Şerhi* bunundur. (III. 104)

Sinaneddin Yusuf Efendi Gencelidir. Tahsilden sonra Anadolu'ya gelip müderris oldu. Amasya müftüsü olup 922'de (1516) vefat etti. *Şerh-i Mevâkıf Hâşiyesi*, *Tecrid Hâşiyesi* ve hey'etten bir makale eserleridir. (III. 104)

Sinaneddin Yusuf Efendi Molla Alâeddin Ali Yegânî'nin oğludur. Müderris ve sonra Amasya'ya kadı oldu. I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) başdefterdar oldu. Buradan Şam kadısı ve sonra Sahn müderrisi olarak sonra emekli oldu. 945'de (1538/39) vefat etti. Mutasavvıf olup Ramazan sonlarında i'tikâfa girerdi. Cömert olup *Şerh-i Mevâkıf*'a hâşiye yazdı. (III. 105)

Sinaneddin Yusuf Efendi Erdebillidir. Çelebi Halife'nin müridi olup Ayasofya Zaviyesi şeyhi oldu. 951'de (1544) vefat etti. 100 yaşını geçmiştir. Erdebil Tekkesi'nin bânîsidir. (III. 105/06)

Sinaneddin Yusuf Efendi Karasilidir. Bâtınî ve zâhirî ilimleri tahsil ile otuz yıl tefsir okutmuş ve Edirne'de yerleşip vaaz eylemiştir. 965'de (1557/58) vefat eyledi. Şehzâde Camii'nde ilk vaaz eden budur. (III. 106)

Sinaneddin Yusuf Efendi Şeyh Sünbül müridi Şeyh Ya'kub Efendi'nin oğludur. Babasından el alıp tekmil-i tarikat etti. Babasının vefatında Kocamustafapaşa Tekkesi'ne şeyh oldu. 985'de (1577) Medine'de şeyhülharem oldu. Rebiyülâhir 989'da (Mayıs 1581) vefat etmiştir. Bakî'de medfundur. Fâzıl olup *Silsile-i Meşâyih-i Halvetîye*'yi kaleme aldı. Oğlu Kerimî Abdülkerim Efendi(→) "Şeyhülharemzâde"likle meşhurdur. (III. 108)

Sinaneddin Yusuf Efendi Müderris ve iki defa Yenişehir ve Manisa ve Filibe mollası olup Rebiyülevvel 1019'da (Hazirar 1610) Kayseri'de vefat etti. Fâzıl ve edebî sanatlarda akranı nadirdir. (III. 112)

Sinaneddin Yusuf Efendi (Kazancıkulu) Müderris, Kudüs pâyesiyle emekli olup 17 Muharrem 1008'de (9 Ağustos 1599) vefat etti. İffetli, nezih, teklifsizdi. Cerrah İshak Mescidi'ne minber koymakla "Kazancı" diye adıyla anılır. (III. 110/11)

Sinaneddin Yusuf Efendi (Köprüceğizzâde) Kefe'ye ve sonra Amasya'ya müftü olup sonra emekli oldu. 952'de (1545) vefat etmiştir. Şer'î ilimlerde bilgili ve fakir dostuydu. (III. 106)

Sinaneddin Yusuf Efendi (Muhaşşî) Amasya'da Sonisa köyü halkından Şeyh Hüsâmeddin b. İlyas'ın oğludur. Zenbilli Ali Cemâlî talebesindendir. Emirle talebenin iyilerini Hoca Hayreddin Efendi aldıkta, bunu da alıp müderris eylemiştir. 946'da (1539/40) Haleb mollası oldu. Bağdad valisi Üveys Paşa'yı emirle teftiş edip arziyle azledildi. Haleb'e geldikte adı geçeni vali bulup 949'da (1542/43) onun arziyle azledildiyse de Akşehir'e gelince Şam valisi Üveys Paşa ile kadısı, birbirini arzeylemeleriyle ikisi de azlolunup buna Şam mevleviyeti ihsan buyuruldu. Sonra Bursa ve Edirne kadısı oldu. Şa'bân 954'de (Eylül-Ekim 1547) İstanbul kadısı

olup 10. günü Anadolu kazaskeri olmuştur. Şa'bân 958'de (Ağustos 1551) azlolunmuştur. Rüstem Paşa'nın arziyle Fâtih Camii'nde durumu teftiş olunup beraat etti. O sırada hacca gitti. Rebiyülâhir 969'da (Aralık 1561) Süleymaniye Dârülhadisi müderrisi oldu. 973'de (1565/66) 30 akçe zam ile vazifesi 210 akçe oldu. Safer 983'de (Mayıs-Haziran 1575) istifa ederek vazifesi ihsan olunup 500 filori atiyye verildi. Safer 986'da (Nisan 1578) Fâtih'de, cuma namazını kılarken sara hastalığına uğrayıp 3. günü, 12 Safer'de (20 Nisan 1578) vefat etmiştir. Şeyhülislâm Kadızâde Şemseddin Ahmed Efendi namazını kılmıştır. Kaynatalarının Sarıgerz Mescidi'ne defnedildi. Yaşı 93'ü geçmiştir. Anadoluhisarı'nda iki mescid ve sılasında bir mescid yaptı. Ebûssuûd Efendi vefat edince, fetvâ makamı teklif edilmiş, ancak kabul etmemiştir. Şâkirdleri kazasker olduklarında gelip elini öperlerdi. *Tefsir-i Kâdî*'ye hâşiyeler yazmış ve bu lâkabı almasına sebep olmuştur. *Hidâye* şerhleri kenarına kelimatı, *Mevâkıf*, *Miftâh*, *Telvih* ve başka kitaplarda ta'likatı vardır. Oğulları Kara Hüseyin Efendi(→) ile Mehmed Çelebi'dir(→). Hüseyin Efendi'nin oğulları sudûrdan Mustafa Efendi ve ümerâdan Mahmud Paşa'dır. Mehmed Çelebi'nin oğlu Abdülhay Efendi'dir(→). (III. 108/09)

Sinaneddin Yusuf Efendi (Ümmî Sinan) Simavlı bir şeyhin oğludur. Tahsille kadı olup Sinan Paşa Şark serdârı oldukta ordu kadısı olmuştur. Sonra müderris olarak 999'da (1591) Bosna mollası oldu. 1003'de (1594/95) azledilip 1005'de (1596/97) Kütahya kadısı olup Rebiyülâhir 1006'da (Kasım-Aralık 1597) orada vefat eylemiştir. Âlim, sâlih, hüküm verirken asabiydi. 974'de (1566/67) hâccedip menâsike dair Türkçe risale yazmıştır. Oğlu Şeyh Mehmed Efendi(→), bunun oğlu Hasan Efendi'dir(→). Torunlarından Mustafa Efendi o tekkeye şeyh olup 1180'de (1766/67) vefat etmiştir. Bunun oğlu Hasan Efendi olup nesli kesildi. (III. 110)

Sinaneddin Yusuf Paşa II. Bâyezid'in yetiştirmesidir. İlerleyerek Anadolu ve sonra Rumeli beylerbeyi oldu. Güzel hizmetlerinden dolayı vezir oldu. 920'de (1514) sadrazam olup 9 Zilhicce 922'de (3 Ocak 1517) Mısır harbinde şehid olmuştur. Cesur ve tedbirliydi. (III. 105)

Sinaneddin Yusuf Paşa Sadrazam Rüstem Paşa'nın kardeşidir. Enderûn'da yetişerek Hersek sancağıyla çıktı. 955'de (1548) kapdan-ı deryâ olup 961'de (1554) vefat etti. Üsküdar'da, Mihrimâh Sultan Camii'nde medfundur. Beşiktaş'ta bir cami ve medrese inşasına başladıysa da 963'de (1556) tamamlandı. Lütfüpaşa'da da bir mescidi vardır. Trablusgarb bunun zamanında fetholundu. Vefatına, "Daldı rahmet denizine kapdan" tarihdir. (III. 106)

Sinanî *bak.* Şeyhî

Sinanî Abdülbâkî Efendi (Ali Efendizâde) Sirozludur. Müderris, Edirne mollası olup 1100'de (1688/89) vefat etti. Çoğu ilimlere vâkıf ve şairdi. (III. 296)

Sinanzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Osman Azmî Efendi

Sinanzâde I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) kazaskerlerinden Muhaşşî Sinan Efendi'nin oğullarıdır.

Yarım asırdan fazla ikbâlleri devam etmiştir. (IV. 694)

Sineçâk *bak.* Derviş Osman; Yusuf

Sinek *bak.* Mustafa Paşa

Sipahi *bak.* Mehmed Efendi

Sipahî Mustafa Bey Su nâzırı Hasan Bey'in oğludur. İstanbul'da doğup sipahi oldu. 1014'de (1605/06) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. Şairdir. (III. 9)

Sipahizâde *bak.* Dırakî Mehmed Ağa; Mehmed Efendi

Sirâceddin Efendi Şark tarafından gelip müderris, Nahcıvan, Diyarbekir, Tebriz mollası oldu. Şa'bân 1012'de (Ocak 1604) azledilmiş olarak gelirken Kayseri'de vefat eyledi. Fâzıldı. (III. 10)

Sirâceddin Hatib İran âlimlerinden olup oradan Osmanlı Devleti'ne sığındı. Sesi güzel olduğundan Fâtih Camii'nin inşasında ilk hatip oldu. 898'de (1492/93) vefat etti. Edip ve fasihdi. (III. 10)

Sirâceddin Mehmed Ömer Halebî'nin oğludur. Haleb'den Mâverâünnehr'e gidip tahsilini tamamladı. Sonra II. Murad devrinde (1421-1451) Edirne'ye gelip II. Mehmed'e (Fâtih) muallim oldu. Zatına mahsus bir medrese yapıldı ve "Halebî" dendi. 857'de (1453) vefat eyledi. Âlim, hattat, şairdi. Hattıyla birçok kitap yazdı ve hâşiyeler telif eyledi. (III. 9)

Sirâceddin Paşa II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ulemâsından olup Hocazâde Mustafa ve Kestelli'den okuyup müderris oldu. Sahn müderrisi olunca, hocası dahi o medresede müderris olduğundan her vakit rikâbını tutup ata bindirirdi. Sonra nişancı olup paşalık verildi. 887'de (1482) vefat eyledi. Fâzıl ve âlimdi. (III. 10)

Sirâcî Çelebi Germiyanlıdır. I. Ahmed devri (1603-1617) şairlerindendir. (III. 10)

Sirâcî Sirâceddin Efendi Ayntablıdır. Divan-ı Hümâyûn hâcelerinden olup 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Vefa civarında medfundur. Şairdi. (III. 10)

Siret Ahmed Efendi Teşrifat kaleminden yetişerek teşrifat kesedarı ve 12 Rebiyülevvel 1284'de (14 Temmuz 1867) ûlâ sınıf-ı evveliyle teşrifatçı oldu. 1296 (1879) sonlarında azledilerek İzmit mutasarrıfı oldu. 1303'de (1885/86) ayrıldı. Bursa'da emekliliği seçti. Muharrem 1307 sonlarında (Eylül 1889) vefat etti. Zengin ve ilimliydi. (III. 121)

Siret Osman Efendi 1233'de (1818) doğdu. Tophane ruznâmçecisi ve Anadolu ve Rumeli'de divan kâtibi ve sonra evkaf tahrirat odası hulefâsından oldu. 1276 (1859/60) tarihlerinde vefat etti. Şairdir. (III. 121)

Sirke *bak.* Osman Paşa

Sirke Osman Paşazâde *bak.* Ahmed Bey; Mehmed Bey

Sirkeci *bak.* Muslihiddin

Sirkecizâde *bak.* Abdullah Efendi

Sirkezâde *bak.* İbrahim Efendi

Sirorîzâde *bak.* Kâmil Mehmed Efendi; Kâmilî Mehmed Efendi; Tâhir Mehmed Efendi

Sirozîzâde Sirozî İsmail Bey'in evlâdı olup vezir ve âlim olmuştur. Abdürrahim Efendi oğlu sudûrdan Tâhir Efendi dahi Sirozîzâde ise de bu aileden değildir. (IV. 694)

Sisli *bak.* Abdî Efendi

Sitti Hatun Zenbilli Ali Cemâlî Efendi'nin kızıdır. Bir mescid yaptı. (III. 9)

Sivasî *bak.* Abdülmecid Efendi

Sivasîzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Emin Mehmed Efendi; Şemseddin Ahmed Efendi; Yusuf Ziyâ Efendi

Sivasîzâde III. Mehmed devri (1595-1603) şeyhlerinden Kara Şemseddin ve yeğeni Abdülmecid oğullarıdır. Birbuçuk asır kadar devam ediyordu. (IV. 694)

Sivaslızâde *bak.* Ahmed Efendi (Hacı); Yümnî Ahmed Efendi

Sivrikoz *bak.* Mehmed Efendi

Siyahî *bak.* Ahmed Bey; Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; İbrahim Paşa; Mehmed Efendi; Mustafa Dede

Siyahî (Arab Memi) Zencidir. Rumelili ve ilmiye mesleğindendi. 1014'de (1605/06) vefat etti. Şairdir. (III. 118)

Siyahî Ahmed Efendi Beşiktaşlıdır. Kısmet-i Askeriye Mahkemesi kâtibiydi. 1099'da (1688) Kılıç Ali Paşa ile dalgalarla Lakova adlı mahalle çıkıp ileride birkaç mezar görüp "Bir-iki adım ileride bir şenliğe düşemediniz mi?" diye lâtife ederken hastalanmış ve vefat ederek oraya defnedilmiştir. Usta şair olup ta'lik yazısında "İmâd-ı Rûm" idi. (I. 225)

Siyahî Mustafa Çelebi Bosnalıdır. Divan kâtibi olup 1063'de (1653) vefat etti. Şairdir. (III. 118)

Siyahîmelekzâde *bak.* Ahmed Efendi

Siyâmî Mehmed Çelebi İran'da Siyâme şehrindendir. Divan-ı Hümâyûn'da kâtip olup 1065'de (1655) vefat etti. Şairdir. (III. 116)

Siyâvuş Mustafa Paşa Enderûn'da yetişerek silahdar-ı şehriyârî oldu. Zilka'de 1066'da (Ağustos-Eylül 1656) vezirlikle Şam valisi olup Rebiyülevvel 1067'de (Aralık 1656-Ocak 1657) azledilerek Maraş valisi oldu. Şevvâl 1068'de (Temmuz 1658) azledilmiş olarak İstanbul'da vefat etti. Dirâyetli ve zekiydi. (III. 117)

Siyâvuş Paşa Hırvat asıllıdır. Sarayda terbiye görüp 976'da (1568/69) mîrahûr, sonra silahdar oldu. 977'de (1569/70) yeniçeri ağası ve sonra Rumeli beylerbeyi olup sonra kubbe veziri olarak Fatma Sultan'la nikâhlandı. Zilhicce 990'da (Ocak 1583) sadrazam oldu. 992'de (1584) azledildi. 994'de (1586) ikinci defa sadrazam olup 997'de (1589) azledildi. Cemaziyelâhir 1000'de (Mart-Nisan 1592) üçüncü defa sadrazam oldu. Rebiyülâhir 1001'de (Ocak 1593) azl ve emekli edildi. 1010'da (1601/02) vefat etti. Eyüp'de, türbesinde medfundur. Zevcesi sultan adına bir medrese yaptı. Taşralarda bazı hayrâtı olup Tophane'de iki çeşmesi vardır. Ilımlı, yumuşak huyluydu. Sultanından olan oğlu 25 yaşında iken Ramazan 1007'de (Nisan 1599) aniden vefat etti. Sultandan 2 oğlu ile bir kızı olmuştur. Diğer oğlu Mustafa Paşa ve onun oğlu Mehmed Bey ve kardeşi Dişlenk Hüseyin Paşa ve onun oğlu Mustafa Paşa'dır. (III. 116)

Siyâvuş Paşa Abazadır. Enderûn'da yetişerek silahdar-ı şehriyârî oldu. Zilka'de 1049'da (Mart 1640) yeniçeri ağası olup Cemaziyelevvel 1050'de (Ağustos-Eylül 1640) kapdan-ı deryâ oldu. 1051'de (1641/42) kubbe veziri oldu. 1053'de (1643) Gevherhan Sultan'la nikâhlandı. Sonra Erzurum valisi olup 1055'de (1645) tekrar kubbe veziri oldu. Bir hafta sonra Temeşvar,

Silistre ve Budin valisi olup yine kubbe veziri oldu. 4 Ramazan 1061'de (21 Ağustos 1651) sadrazam olup 5 Zilka'de 1061'de (20 Ekim 1651) azledilerek Malkara'ya gönderildi. 1062'de (1652) Bursa valisi olup 1063'de (1653) azledilerek 1064'de (1654) Silistre valisi oldu. Muharrem 1066'da (Kasım 1655) Girit serdârı olup 2 Cemaziyelevvel 1066'da (27 Şubat 1656) ikinci defa sadrazam olup Receb 1066'da (Mayıs 1656) vefat eylemiştir. Atik Ali Paşa'ya defnedildi. Hareketli, cesur, sert, gayretli, heybetliydi. Kandilli'de bir kuyu kazdırdı. (III. 116/17)

Siyâvuş Paşa Abazadır. Defterdar Ahmed Paşa'nın kölesi olup sonra silahdarı oldu. Sırasıyla başbaki kulu ve sipahiler ağası olup 1095'de (1684) beylerbeyi pâyesiyle Mora muhâfızı oldu. Sonra vezirlikle Mora serdârı oldu. Fermanının gelişinde 1096'da (1685) şehid oldu. Yumuşak huylu, ikramsever, bahadırdı. Yaşı henüz 40'a varmamıştı. (III. 117)

Siyâvuş Paşa Abazadır. Köprülü Mehmed Paşa'nın kölesidir. Miftâh gulâmı, sonra oğlu Fâzıl Ahmed Paşa'ya kapıcılar kethüdâsı ve sonra rikâb-ı hümâyûnda kapıcılar kethüdâsı olup Mehmed Paşa'nın kızı Ayşe Hanım'ı nikâhlayarak damadı oldu. 1094'de (1683) silahdar ağası, o sene cebeciler ağası ve 1095'de (1684) sipahiler ağası oldu ve hacca gitti. 1096'da (1685) Diyarbekir valisi, 1097'de (1686) Bosna ve sonra Haleb valisi olup 1098'de (1687) orduda bulunmakla sadrazam Süleyman Paşa'ya serdâr vekili oldu. Sonra vezirlikle sadrazam oldu. 1099'da (1688) yangında yanarak vefat eylemiştir. Üsküdar'a defnedildi. (III. 117)

Siyâvuş Paşa Yükselerek gümrükçü olup 1104'de (1692/93) Şehrizor valisi olmuştu. 1107'de (1695/96) Cidde ve Habeş beylerbeyi olup sonra vefat etmiştir. (III. 118)

Siyâvuş Paşa (Kamalık) Saraydan yetişerek mîrahûr-ı evvel oldu. 1053'de (1643) Haleb, 1054'de (1644) Temeşvar, 1056'da (1646) Anadolu ve 1057'de (1647) Silistre valisi oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 116)

Siyâvuş Paşazâde *bak.* Abdülhalim Bey; Abdülhamid Bey; Âsım Bey; Nu'man Bey

Siyâvuşzâde Sadrazam Damad Siyâvuş Paşa oğullarıdır. Yarım asırdan fazla şerefini korumuş ve sonraları da tevliyetlerine mutasarrıf olmuşlardır. Bu aileden, sonradan "Şehbâz Paşazâdeler" türemiştir. (IV. 694)

Sofçu Şeyhzâde *bak.* Ali Efendi

Sofu *bak.* Ali Paşa (Geylânî); İbrahim Paşa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mehmed Paşa (Koca); Sinan Mehmed Paşa

Sofu Emir *bak.* Mehmed Efendi

Sofulu *bak.* Mehmed Paşa

Soğanyemez *bak.* Mâcid Mahmud Paşa

Sokollu *bak.* Mehmed Paşa

Sokolluzâde Uzun Mehmed Paşa ve oğullarıdır. Bunlara "İbrahim Hanzâdeler" de denir. Büyük oğlu Hasan Paşa'dan soyu olduğu bilinmiyorsa da diğeri sürmektedir. (IV. 696)

Sokulluzâde *bak.* Hasan Paşa

Solak *bak.* Ferhâd Paşa, İsmail Efendi; Mehmed Ağa; Mehmed Paşa; Mustafa Efendi; Nezir Ağa

Solakzâde *bak.* Ahmed Paşa; Halil Efendi; Hemdemî Mehmed (Miskalî Çelebi); Ramazan Efendi

Somuncu *bak.* Mustafa Paşa

Söhrablı *bak.* Ahmed Paşa (Kavanos)

Subaşı *bak.* Ebûbekir Paşa; Süleyman

Subaşızâde *bak.* Mehmed Efendi

Subhî Abdüllâtif Efendi Tokatlıdır. Yeniçeri ise de talib-i ilm idi. 1104'de (1692/93) vefat etti. Şairdir. (III. 220)

Subhî Abdüllâtif Paşa Moralı Şeyh Necibzâde Sâmî Paşa'nın büyük oğludur. 1242'de (1826/27) doğmuştur. Mora'dan babasıyla Mısır'a göçtü. Askere girip Kavalalı Mehmed Ali Paşa'ya muavin ve karin olup miralay oldu. 1266'da (1850) İstanbul'a gelip Meclis-i Maarif'e aza oldu. Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) ûlâ evveliyle Meclis-i Vâlâ azası, Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) bâlâ ile ilâveten tahrir-i emlâk komisyonu reisi, Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) defter emini, Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) evkaf nâzırı, Rebiyülâhir 1278'de (Ekim 1861) Meclis-i Vâlâ azası, Şevvâl 1279'da (Nisan 1863) ilâveten Yanya ciheti müfettişi oldu. 1281 sonlarında (1865 başları) döndü. Rebiyülâhir 1284'de (Ağustos 1867) maarif nâzırı ve Zilka'de 1284'de (Mart 1868) Şûrâ-yı Devlet azası ve 9 Receb 1288'de (24 Eylül 1871) vezirlikle Suriye valisi ve 19 Zilhicce 1288'de (29 Şubat 1872) Şûrâ-yı Devlet azası, 30 Muharrem 1295'de (3 Şubat 1878) maarif ve evkaf nâzırı olup Rebiyülâhir 1295'de (Nisan 1878) ayrıldı. 3 Zilka'de 1296'da (19 Ekim 1879) üçüncü defa evkaf nâzırı, Cemaziyelâhir 1297'de (Mayıs-Haziran 1880) maliye nâzırı, sene sonunda dördüncü defa evkaf nâzırı, 1298 (1881) ortasında ikinci defa maliye, 1299'da (1882) ticaret nâzırı olup Zilhicce 1302'de (Eylül-Ekim 1885) ayrılmış ve 5-10 gün sonra beşinci defa evkaf nâzırı olup 11 Rebiyülâhir 1303'de (17 Ocak 1886) vefat etmiştir. Âlim, fâzıl, şair, münşî, cömert ve zevki severdi. Evlâdı çoktur. Büyük evlâdı Âyetullah Bey, kendisinden 10 sene kadar evveli Erzurum mektupçuluğunda vefat eylemiştir. Âsâr-ı atîkaya dair bir kitap ve İbn Haldun'dan bir miktar tercüme etmiş ve İslâm tarihinden bir cilt kadar kaleme almıştır. (III. 220/21)

Subhî Ahmed Çelebi Boluludur. 1080'de (1669/70) vefat etti. Şairdir. (III. 219)

Subhî Ahmed Efendi Tekfurdağlıdır. Müderris olup 1108'de (1696/97) vefat etti. Şairdir. (III. 220)

Subhî Ahmed Efendi İstanbulludur. Şehremâneti ruznâmçecisi iken 1101'de (1689/90) vefat etti. Şairdir. Oğlu Feyzullah Feyzî Efendi'dir(→). Bunların oğulları Ahmed Efendi 1168'de (1754/55) ve Mehmed Said Efendi 1161'de (1748) vefat ederek Eyüp üzerine defnedildiler. Ricâlden Abdullah Efendi ile Abdülaziz Efendi de Subhîzâdelerdendir. (III. 219/20)

Subhî Ali Çelebi Bursalıdır. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 219)

Subhî Bey Kâmil Paşa'nın yetişkin evlâdıdır. Tercüme kaleminden maarif-i umumiye kalemine nakl ile encümen-i teftiş ve muayene, sonra Selânik maarif müdürlüğünde ve sonra encümen-i teftiş ve muayene azalığıyla başkitâbetinde bulunmuş ve

1302 ortalarında (1885 başları) maarif mektupçusu ve sonra ûlâ sınıf-ı evveli olmuş ve Şa'bân 1308 başlarında (Mart 1891 ortaları) Beyrut'da vefat eylemiştir. Asil ve necip, dirâyetli ve dil bilir, yumuşak huylu ve cömertti. Yaşı 35 kadardı. (III. 221)

Subhî Mehmed Efendi Beylikçi Halil Fehmî Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek vüzerâya divan kâtibi oldu. Sonra hâcegânlıkla iki defa piyade mukabelecisi, vak'anüvis, 1150'de (1737/38) küçük evkaf mukabelecisi, 1156'da (1743) beylikçi, 1158'de (1745) maliye tezkirecisi, 1161'de (1748) arpa emini, sonra başmuhasebeci ve 1170'de (1756/57) darbhane emini olup 1171'de (1757/58) azledildi. Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) yeniçeri kâtibi, Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) defter emini, Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) arpa emini ve Şevvâl 1180'de (Mart 1767) ikinci defa başmuhasebeci olup Safer 1183'de (Haziran 1769) vefat etti. Sâmî Bey ve Şâkir Bey'in tarihlerine birkaç sene zamla bir tarih yazdı. İnşası selis, şiirleri lâtifti. Hoca Rüstem Mescidi'ne bir minber koydu. Mühründe "Her şâmı kadr ü iyd ola Subhî Mehmed'in" mısraı kazılıydı. (III. 220)

Subhî Mustafa Efendi Hekim Sinan Efendi'nin oğludur. Müderris, kadı oldu. 955'de (1548) vefat etti. Şairdir. (III. 219; III. 105)

Subhî Sâlih Efendi Galata gümrüğü başkâtibi olup 1262'de (1846) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 220)

Subhîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdülaziz Efendi; Feyzullah Feyzî Efendi

Subhîzâde IV. Mehmed devri (1648-1687) şairlerinden Subhî Efendi oğullarına denir ki, bir asır kadar sürmüştür. (IV. 695)

Sûdî Mehmed Emin Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişip hâcelikle rüûs kesedarı oldu. Zilka'de 1200'de (Eylül 1786) vefat edip Eğrikapı'ya defnedildi. (III. 114)

Sûfî *bak.* Abdurrahman Paşa

Sûfî Ahmed Dede Bursalıdır. Kasım Efendi'nin halifesi olup Muradiye'de oturur bir kâmildi. 1040'da (1630/31) vefat etti. Hamzabey Mahallesi yakınında medfundur. (III. 236)

Sûfî Bey Canbek Giray Han'ın 1026'da (1617) Acem seferinde bulunduğu sırada şehid olan beylerinin büyüğüdür. Bu harpde şehid olan Bahadır Bey, Canbek Giray Han'ın şeyhi ve İslâm Bey ise kazaskeridir. (III. 236)

Sûfîoğlu *bak.* Abdurrahman Efendi

Sûfîzâde *bak.* Ahmed Efendi; Mehmed Efendi

Sûfîzâde damadı *bak.* Abdürrahim Nessâc Efendi

Suhte *bak.* Mahmud Paşa; Mustafa Paşa

Sultan Ahmed İmamızâde *bak.* Sa'dullah Mehmed Efendi (Seyyid); Said Mehmed Efendi; Süedâ Mehmed Bey

Sultanzâde *bak.* Ahmed Bey; Ahmed Bey; Ahmed Bey (Göde); Ahmed Pîr Bey; Hasan Bey; Husrev Bey; İbrahim Paşa; İsmail Bey; Mehmed Paşa (Civan Kapıcıbaşı) (Semin); Pertev Bey; Râşid Bey; Rif'at Bey; Tevfik Bey

Sunbatzâde *bak.* Mehmed Paşa

Sungur *bak.* Ali Ağa

Sun'î Çelebi Ahmed Paşa ile muasır bir şairdir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. (III. 235)

Sun'î Çelebi Kastamonuludur. Şehzâde Mahmud'a Manisa'da divan kâtibi olmuştur. 915'de (1509/10) vefat eylemiştir. "Gittin Necâtî hay" tarihi bunundur. Zarif bir şairdi. (III. 235)

Sun'î Çelebi İznikli'dir. II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerindendir. (III. 235)

Sun'î Çelebi Timar sahiplerinden olup II. Selim devri (1566-1574) sonlarında vefat etti. Şairdir. (III. 236)

Sun'î Mehmed Çelebi Gelibolulu-dur. Bazı eminlere kâtiplik ederdi. 941'de (1534/35) vefat etti. Şair olup *Divan*'ı vardır. (III. 235)

Sun'î Sun'ullah Çelebi (Mevlûdcu Hüsâmzâde) Genç yaşta, I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) sonlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 233)

Sun'î Sun'ullah Dede (Topal) Ereğlilidir. Mevlevî fukarasındandır. 1005'de (1596/97) vefat etti. Şairdir. (III. 236)

Sun'î Sun'ullah Efendi Yalvaçlıdır. Tedrise muktedir ve şairdi. III. Mehmed devri (1595-1603) başlarında vefat eyledi. (III. 236)

Sun'îzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi

Sunûhî Mehmed Efendi Edinciklidir. Müderris olup Şa'bân 1094'de (Ağustos 1683) vefat etti. (IV. 186)

Sun'ullah Ağa Sipahiler ağası olup 1075'de (1664/65) vefat etmiştir. (III. 234)

Sun'ullah Efendi Serçe Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1071'de (1660/61) vefat etti. (III. 234; II. 191)

Sun'ullah Efendi Âlâiyelidir. Babası, Ali b. Halil'dir. Müderris, Edirne mollası oldu. Rebiyülâhir 1128'de (Nisan 1716) Mekke pâyesiyle ordu kadısı oldu. Zilhicce 1128'de (Kasım-Aralık 1716) İstanbul pâyesi verildi. Rebiyülâhir 1130'da (Mart 1718) İstanbul kadısı olup Rebiyülevvel 1131'de (Ocak-Şubat 1719) azlolunmuştur. Şevvâl 1136'da (Haziran-Temmuz 1724) Anadolu pâyesiyle ikinci defa İstanbul kadısı oldu. 11 Rebiyülâhir 1137'de (28 Aralık 1724) vefat etmiştir. Edirnekapı dışında medfundur. Çoğu ilimlerden hissedar olup fakih ve tasavvufa maildi. Oğlu Vâhib Ali Efendi'dir(→). (III. 234)

Sun'ullah Efendi Müderris, molla olup 1161'de (1748) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 235)

Sun'ullah Efendi (Hacı) Hamidî Mustafa Efendi oğlu olup müderrisdi. Bu senelerde (1800-1810 arası) vefat etmiştir. (III. 235)

Sun'ullah Efendi (İmamzâde) İmam Nurullah Efendi'nin oğludur. Müderris olup Cemaziyelâhir 1142'de (Ocak 1730) vefat etti. (III. 235)

Sun'ullah Efendi (İmamzâde) Kadılardan serlevha-i yemin olup azledilmiş olarak Şa'bân 1198'de (Haziran-Temmuz 1784) vefat etmiştir. Bahariye'de medfundur. (III. 235)

Sun'ullah Efendi (Şeyhzâde) Müderris, 1201de (1786/87) Bosna, sonra Sofya ve sonra Kudüs pâyesi olup 1215'de (1800/01) vefat etmiştir. (III. 235)

Sun'ullah Efendizâde *bak.* Nazim İshak Efendi

Sun'ullah Mehmed Efendi Kayserilidir. Müderris olup Cemaziyelevvel

1139'da (Ocak 1727) vefat etmiştir. (III. 235)

Sun'ullah Mustafa Efendi (İmâdî) Ca'fer Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 998'de (Eylül 1590) Bursa, Cemaziyelevvel 999'da (Mart 1591) Edirne ve Receb 1000'de (Nisan-Mayıs 1592) İstanbul mollası oldu. Şevvâl 1000'de (Temmuz 1592) Anadolu kazaskeri ve Şevvâl 1001'de (Temmuz 1593) Rumeli kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1003'de (Ocak-Şubat 1595) azledildi. Rebiyülevvel 1008'de (Ekim 1599) şeyhülislâm oldu. Safer 1010'da (Ağustos 1601) ayrılıp 22 Receb 1011'de (5 Ocak 1603) ikinci defa şeyhülislâm oldu. 25 Şa'bân 1011'de (7 Şubat 1603) azledilip 12 Zilka'de 1011'de (23 Mayıs 1603) 720 akçe vazife verildi. Muharrem 1013'de (Haziran 1604) üçüncü defa şeyhülislâm olup Rebiyülevvel 1015'de (Temmuz 1606) ayrılmış ve Receb 1015'de (Ekim 1606) dördüncü defa şeyhülislâm olmuştur. Safer 1017'de (Haziran 1608) azl ve emekli edildi ve 750 akçe ma'zuliyet vazifesi ihsan buyuruldu. Sonra hacca gidip döndükten sonra 8 Safer 1021'de (10 Nisan 1612) vefat eylemiştir. Fâtih Camii'nde namazını Hüdâî Mahmud Efendi kılmıştır. Hakkında şu beyt söylenmiştir: "Muktedâ-yı fuzalâ hâtimetü'l-müctehidîn/Huccetü'l-Hakk ale'l-hulk-i imamü'd-d'in". Hazırcevap olup vakitlerinin çoğunu ibadetle geçirirdi. Hüsam Bey Mescidi'ni yapıp vakfını tanzim eyledi. Bazı kitaplara ta'likat yazmıştır. Oğlu Derviş Mehmed Efendi'dir(→). Büyük oğlu Mehmed Çelebi'dir(→). (III. 233)

Sun'ullah Paşa Yükselerek mîrimîran olup 1135'de (1722/23) İçel mutasarrıfı oldu. Şevvâl 1138'de (Haziran 1726) vefat etmiştir. (III. 235)

Sun'ullah Paşa Enderûn'da yetişerek çukadar ve sonra silahdar-ı şehriyârî oldu. 1185'de (1771/72) vezirlikle Anadolu valisi oldu. 1186'da (1772/73) Muarız Boğazı muhâfızı oldu. Sonra Ağrıboz muhâfızı oldu. Oraya giderken Cemaziyelevvel 1186'da (Ağustos 1772) vefat etti. (III. 235)

Sun'ullah Paşa Arnavutdur. Ümerâdan olup 1224'de (1809) İzvornik mutasarrıfı oldu. Birkaç sene geçince vefat etmiştir. (III. 235)

Sun'ullah Sun'î Efendi Amasyalıdır. Halvetî olup Atpazarî Osman Efendi'den el aldı. Bursa'da Nalbantoğlu Tekkesi'ne şeyh oldu. 1095'de (1684) vefat eylemiştir. Orada, Pınarbaşı'nda medfundur. Tabirci, ta'lîk hattatıydı. (III. 234)

Sun'ullah Sun'î Hamidî Efendi (Kara) Yalvaçlıdır. Müderris, Yenişehir ve Haleb mollası olup 1023'de (1614) azledilmiş ve felçli olarak vefat etmiştir. Keskindede'de medfundur. 63 yaşındaydı. Âlim, ârif, hemen hüküm verir, hâkim, şair, münşî idi. Oğlu Şeyhülislâm Mehmed Emin Efendi'dir. (III. 234)

Surre Eminizâde *bak.* Ahmed Efendi; Ahmed Râzî Efendi (Hacı); Aziz Yahyâ Efendi; İbrahim Efendi; İbrahim Molla

Susak Dede Ermiş sayılanlardan olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat ederek Halıcılar'a defnedilmiştir. Kabri ziyaretgâhdır. (III. 236)

Suûdî Mehmed Efendi Niksarî Emir Hasan'ın oğludur. Müderris, Haleb, Medine, Diyarbekir mollası oldu.

Şevvâl 999'da (Temmuz-Ağustos 1591) vefat etti. Âlim, şair, manzum, mensur eser sahibiydi. Oğlu şair Kadrî Çelebi'dir. (III. 50)

Suyolcuzâde *bak.* Es'ad Mehmed Efendi (Hacı); Mustafa Efendi; Necib Efendi; Sâlih Vasfî Mehmed Efendi

Sûzenîzâde Farsça bilirdi. 996'da (1588) vefat eyledi. Ârif, zarif, şairdi. (III. 114)

Sûzî Çelebi Prizrenli olup Mihalzâde Ali Bey ve Mehmed Bey'in kâtibiydi. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 114)

Sûzî Çelebi Prizrenli ve Mihallardandı. Tarik-i ilmiyeden olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat etti. Şairdir. (III. 114)

Sûzî Mahmud Efendi (Ahîzâde) Abdülhalim Halimî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Selânik, Mısır, Eyüp, Bursa, Edirne mollalıklarında ikişer defa bulunup Zilka'de 1036'da (Temmuz-Ağustos 1162'') şîrpençeden vefat etti. 54 yaşındaydı. Babasının yanında medfundur. Namuslu, doğru idi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 317; III. 302)

Sûzî Mustafa Efendi Nevesinlidir. İlmiye mülâzim ve kâtiplerinden olup 1171'de (1757/58) vefat etti. Nazımda ve nesirde mâhir ve şairdir. (III. 114)

Sûzî Osman Dede Mardin â'yânından birinin oğludur. Mevlevî olup 1085'de (1674/75) vefat etti. Şairdir. (III. 114)

Sübûtî Çelebi Karamanlıdır. Esnaftan olup 950'de (1543/44) vefat etti. Şairdir. (II. 63)

Sübûtî Çelebi Karahisarlıdır. Esnaftı. III. Murad devri (1574-1595) şairlerindendir. (II. 63)

Sücûdî Çelebi Kalkandelenlidir. Pîrî Paşa'ya divan kâtibi olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 9)

Sücûdî Hüseyin Efendi Sakızlıdır. Husrev Paşa dairesinde terbiye edilerek ufak memuriyetlerde ve 15 sene kadar Sakız mutasarrıflığında bulundu. Azilden sonra 1295'de (1878) vefat eyledi. Süleymaniye'de defnedildi. Gümrükçü Râşid Efendi'nin damadıdır. Oğlu encümen-i teftiş azasından Vâfir Efendi'dir. (III. 9)

Süedâ Hüseyin Efendi Divan kaleminde mümeyyiz ve sânîyeden olmuştu. 25 Cemaziyelevvel 1274'de (11 Ocak 1858) vefat ederek Süleymaniye'ye defnedilmiştir. (III. 17)

Süedâ Mehmed Bey Mahmud Aziz Efendi'nin(→) oğludur. Mazbata odası halifelerinden iken 1281'de (1864/65) 22 yaşında vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. (IV. 336)

Süedâ Mehmed Bey (Hekimzâde) İsmail Ziyâî Bey b. Ali Paşa'nın ikinci oğludur. 1183'de (1769/70) müderris ve 1214'de (1799/1800) İzmir, 1221'de (1806) Mısır, Muharrem 1222'de (Mart 1807) Medine mollası, Muharrem 1228'de (Ocak 1813) İstanbul pâyesi, 1 Cemaziyelâhir 1231'de (29 Nisan 1816) Anadolu pâyesi, Zilka'de 1231'de (Ekim 1816) Rumeli pâyesi ve Zilka'de 1235'de (Ağustos 1820) Rumeli kazaskeri oldu. Sonra taşraya gönderildi. Felçli olduğundan 1240'da (1824/25) Rumeli kazaskerliği sırası geldiyse de, icra edemedi. 1242'de (1826/27) vefat etti. Saftı. Evlâdından Ahmed Kadrî Bey Cemaziyelevvel 1253'de (Kasım-Aralık 1827) Eyüp mollası olmuştu. (III. 17)

Süedâ Mehmed Bey (Sultan Ahmed İmamızâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. 1264'de (1848) Haleb, 1272'de (1855/56) Bursa mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 17)

Süfyan Ağa III. Mustafa'nın kölesi Sadrazam Hacı Emin Paşa'ya damad olarak kapıcıbaşı oldu. Çıktıktan sonra 1199'da (1785) silahdar ağası olup 1200'de (1786) azledilip Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) başbaki kulu oldu. 16 Zilhicce 1216'da (19 Nisan 1802) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Eşi Hamide Hanım 1238'de (1822/23) ve oğlu Ahmed Kâmil Bey 1227'de (1812) vefat edip yanına defnolunmuşlardır. (III. 52)

Süfyan Efendi Müderris olup 996'da (1588) vefat etti. İlim öğrenmeye çalışırdı. (III. 52)

Sühâyî Çelebi Sirozludur. I. Selim (Yavuz) (hd 1512-1520) ile Irakeyn seferinde iken vefat etmiştir. Usta şairdir. (III. 115)

Süheyl Bey Babası tersane kethüdâsı olup kendisi deryâ beylerinden oldu. Salıpazarı'nda bir mescid yaptırmıştır. (III. 115)

Süheyl Bey Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup *İshaknâme*'yi tezyil ile Mısır fethinden 1030 (1621) tarihine kadar bir tarih kaleme aldı. (III. 116)

Süheyl Bey Ebûbekir Efendi'nin(→) oğludur. Erkân-ı harp kaymakamı iken Muharrem 1293'de (Şubat 1876) aniden vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 116; I. 186)

Süheyl Bey (Sinan Paşalı) Kocaeli beyi olup 972'de (1564/65) vefat etti. (III. 115)

Süheyl Çelebi Ankaralıdır. 1008'de (1599/1600) vefat etti. Şairdir. (III. 116)

Süheyl Çelebi (Hemdem Kethüdazâde) 1008'de (1599/1600) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 115/16)

Süheyl Mehmed Efendi (Arpa Eminizâde) Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1228'de (1813) tuğranüvis iken hâcelik verildi. 1237'de (1821/22) büyük kale tezkirecisi, 1241'de (1825/26) sipah kâtibi, 1243'de (1827/28) sergi nâzırı, 1246'da (1830/31) piyade mukabelecisi ve 1248'de (1832/33) mevkufatçı oldu ve sonra sâlise ricâlinden sayıldı. 1262'de (1846) vefat eylemiştir. Tophane'de, Defterdar Camii'nde medfundur. (III. 116)

Sührâb Mehmed Ağa Enderûnludur. Yetişerek miftâh ağası olmuştur. 1 Zilka'de 1229'da (15 Ekim 1814) vefat eylemiştir. Kadıköy'de medfundur. (III. 115)

Sührâb Mehmed Paşa Enderûn'da terbiye edilip hasodadan Cemaziyelâhir 1066'da (Nisan 1656) mîrahûr-ı evvel ve Zilka'de 1066'da (Ağustos-Eylül 1656) vezirlikle yeniçeri ağası oldu. Şevvâl 1067'de (Temmuz-Ağustos 1657) Sivas valisi ve Cemaziyelevvel 1076'da (Kasım 1665) Bosna valisi oldu. 1077'de (1666/67) azledildi. 1079'da (1668/69) Uyvar valisi olarak Muharrem 1080'de (Haziran 1669) vefat etmiştir. Güçlü ve sâdıktı. (III. 115)

Sührâb Paşa Beylerdendir. Bir aralık paşa olmuştu. 1005'de (1596/97) vefat etti. (III. 115)

Sührâb Paşa Şerif Paşa'nın hazinedarı olup 1237'de (1821/22) mîrimîranlıkla Resmo muhâfızı, 1245'de (1829/30) Hanya muhâfızı olup 1246'da (1830/31) orada vefat etmiştir. (III. 115)

Sükabe Şerif Rümeyse'nin oğludur. 747'de (1346/47) Mekke emirliğinde ortak bulunup birkaç sene geçince vefat etmiştir. (II. 65)

Sükkerî Zekeriyâ Efendi Bosnalıdır. Mezâkî Süleyman Efendi'nin hemşehrisi olup Divan-ı Hümâyûn'a kâtip oldu. Edirne'de 1097'de (1686) vefat etmiştir. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 52)

Süklün *bak.* Muslî Ağa

Sükûtî Ahmed Efendi Merzifonî Mustafa Paşa'nın mensuplarından olup bazı makamlara nâil olarak nihayet Şam mukabelecisi olmuş ve Rebiyülâhir 1102'de (Ocak 1691) vefat etmiştir. Lâtifeci ve hiciv ve tezyife düşkün bir şairdir. Nâbî ile karşılıklı hicivleri vardır. (III. 52)

Sükûtî Mehmed Efendi Mudurnulu Mehmed'in oğludur. Bursa'ya göçerek orada okuyup sonra Şeyh Mısrî hilâfetle Gelibolu'ya gönderdi ve orada Kasım Subaşı Zaviyesi şeyhi oldu. 1103'de (1691/92) vefat etti. Devecikler'de medfundur. *Câmî* şerhi *Fevâid-i Aliyye*'yi telif eyledi. (IV. 192)

Sükûtî Mustafa Efendi Süvari muhasebecisi kesedarı olup 1150'de (1737/38) vefat ederek Muratpaşa'ya defnedilmiştir. (IV. 425)

Sülemiş Samsa Çavuş'un kardeşi olup Orhan Gazi devri (1326-1361) beylerindendir. (III. 114)

Süleyman Subaşı olup Bâyezid'den (Yıldırım) (hd 1389-1402) sonra vefat etti. Çok aceleci ve telaşlı bir adamdı. (III. 76)

Süleyman (Abacı) Sultan İbrahim devrinde (1640-1648) Abacı Mescidi'ni yapmıştır. (III. 66)

Süleyman (Lâzım) Askerî beylerden olup 1007'de (1598/99) vefat etmiştir. (III. 65)

Süleyman (Subaşı) Karcı Süleyman Mescidi ve Unkapanı Mescidi'nin bânîsidir. Evvelkinin minberini, IV. Mehmed devrinde (1648-1687) Rukiye Hatun koyup camiye çevirdi. (III. 66)

Süleyman Ağa Hacı Mustafa Ağa'nın çırağıdır. 1029'da (1620) efendisinin azlinde dârüssaâde ağası oldu. 1031'de (1622) vefat etmiştir. Tavaşî Süleyman Ağa Mescidi'nin bânîsi olup oraya defnedildi. Başına buyruktu. (III. 66)

Süleyman Ağa Sarayda doğancı, sonra ikinci doğancı ve Rebiyülâhir 1068'de (Ocak 1658) doğancıbaşı olup sonra azledilmiştir. Daha sonra vefat eyledi. (III. 67)

Süleyman Ağa Peşkir gulâmı olup 1078'de (1667/68) mîrialem ve sonra emekli oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 67)

Süleyman Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdâsı olup 1086'da (1675) vefat etti. Oğlu ricâlden Adlî Mehmed Efendi'dir. (III. 68)

Süleyman Ağa Gürcüdür. Yeniçeri Ocağı'nda samsoncubaşı iken 1094'de (1683) vefat etmiştir. (III. 68)

Süleyman Ağa Solakbaşı olup 1099'da (1688) sekbanbaşı oldu. Sonra vefat etti. (III. 68)

Süleyman Ağa Çerkesdir. Silahşorlerden olup mîrahûr-ı sânî, 1122'de (1710) mîrahûr-ı evvel olup azledilmiş olarak vefat etmiştir. (III. 72)

Süleyman Ağa Yeniçeridir. Saksoncu iken ordu kul kethüdâsı, Cemazi-

yelâhir 1127'de (Haziran 1715) Gerdus ağası oldu. 1128'de (1716) vefat edip Dülgeroğlu Tekkesi'ne defnedilmiştir. Bu türbe, Davutpaşa Mahkemesi yerine yapılıp mahkeme şimdiki yerine götürülmüştür. (III. 73)

Süleyman Ağa Hazinedar-ı şehriyârî ve sonra kapı ağası olup 1133'de (1721) vefat ederek Beşiktaş'daki mektebi mezarlığına defnedildi. Hazinedar Camii ile mektebinin bânîsidir. (III. 73)

Süleyman Ağa Enderûn'da peşkir ağası olup 1151'de (1738/39) vefat ederek Karacaahmet'e defnedilmiştir. (III. 79)

Süleyman Ağa Kapıcıbaşı ve başbaki kulu oldu. 1157'de (1744) vefat etti. Küçük Ayasofya Camii'nde medfundur. (III. 80)

Süleyman Ağa Enderûn'dan yetişerek 1163'de (1750) silahdar-ı şehriyârî oldu. Az müddette ayrıldı ve sonra vefat etti. Bulgurlu'da bir mektep yaptı. (III. 81)

Süleyman Ağa Hâzin-i şehriyârî olup 1165'de (1752) vefat etti. Üsküdar'da, Tunusbağı'nda medfundur. (III. 81)

Süleyman Ağa Hazinedar olup 1165'de (1752) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. Beşir Ağa'nın hizmetindeydi. Maçka'da bir çeşme yaptı. (III. 81)

Süleyman Ağa Enderûnludur. Sonra rikâbdar-ı şehriyârî oldu. Çıktıktan sonra 1150'de (1737/38) harbe memur oldu. Kapıcıbaşılıkla kayırılmakla Receb 1157'de (Ağustos 1744) Yeniçeri Ocağı'nda silahdar ağası olup sonra mîrialem oldu. 1159'da (1746) ikinci defa silahdar ağası, 1163'de (1750) üçüncü defa silahdar ağası ve nihayet başbaki kulu olup Receb 1169'da (Nisan 1756) vefat eylemiştir. (III. 81)

Süleyman Ağa Kapıcıbaşı olup 1172'de (1758/59) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 82)

Süleyman Ağa Yeniçeridir. 1196'da (1782) sırasıyla kul kethüdâsı olup Zilka'de 1196'da (Ekim 1782) azledildi ve ardından vefat etti. (III. 86)

Süleyman Ağa Boşnakdır. Mâbeyn-i hümâyûndan yetişip bâbüssaâde ağası oldu. 1206'da (1791/92) vefat eylemiştir. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 89)

Süleyman Ağa Sarayda kapıcıbaşılıktan çıkıp zaim olmuştu. 1 Cemaziyelevvel 1208'de (5 Aralık 1793) vefat etti. Sur dışında medfundur. (III. 90)

Süleyman Ağa Mucurludur. Midilli nâzırı, kapıcıbaşı, 1199'da (1785) tophane nâzırı ve azilden sonra 1206'da (1791/92) silahdar ağası olup Ramazan 1208'de (Nisan 1794) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 89)

Süleyman Ağa Baltacızâde Hacı Mehmed Efendi'nin(→) damadıdır. Uzunköprü mütevellisi olup 1209'da (1794/95) vefat etti. (IV. 269)

Süleyman Ağa Şehzâdelikleri sırasında II. Mahmud'un berberbaşısıydı. 2 Ramazan 1211'de (1 Mart 1797) vefat etmiştir. Meşhur kemankeşdir. (III. 91)

Süleyman Ağa Mâbeyn-i hümâyûnda yetişerek çukadar-ı şehriyârî oldu. Cemaziyelâhir 1210'de (Aralık 1795) azledildi. 1217'de (1802/03) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (III. 91)

Süleyman Ağa Kapıcıbaşı ve Karadeniz Boğazı nâzırı olup 1222'de (1807) vefat etmiştir. (III. 92)

Süleyman Ağa III. Selim zamanında kurulan Nizam-ı Cedid ocak zâbiti olup 1223 (1808) ortalarında o unvanla reis-i asker oldu. Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) İstanbul'da vefat etmiştir. (III. 92)

Süleyman Ağa Kapıcıbaşı ve 1223'de (1808) başbaki kulu olup sonra vefat etmiştir. (III. 92)

Süleyman Ağa Yeniçeridir. Ocaktan yetişip kul kethüdâsı oldu. 1231'de (1816) yeniçeri ağası olup Cemaziyelâhir 1231'de (Mayıs 1816) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (III. 93)

Süleyman Ağa Yeniçeridir. Yükselerek sekbanbaşı oldu. Azilden sonra kapıcıbaşı ve 1238'de (1822/23) gurebâ-yı yesâr ağası olmuştur. (III. 95)

Süleyman Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek kul kethüdâsı oldu. Zilhicce 1239'da (Ağustos 1824) yeniçeri ağası olup Cemaziyelâhir 1240'da (Ocak-Şubat 1825) azledildi. Sonra vefat etti. (III. 95)

Süleyman Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişerek Edirne bostancıbaşısı ve kapıcıbaşı oldu. 1250 (1834/35) tarihlerinde vefat eyledi. (III. 97)

Süleyman Ağa Çelebi Ağazâde olup Tekfurdağı tersane memuru ve kapıcıbaşı olmuştur. 1250 (1834/35) tarihlerinde vefat eyledi. (III. 97)

Süleyman Ağa Silahşor, sonra İzmir gümrükçüsü ve kapıcıbaşı oldu. 1250 (1834/35) tarihlerinde vefat eyledi. (III. 97)

Süleyman Ağa Sarayda yetişerek saray ağası, 1235'de (1819/20) kiler kethüdâsı oldu. Sonra Selçuk Sultan tevliyeti ile çerağ edildi. 2 Muharrem 1259'da (2 Şubat 1843) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 98)

Süleyman Ağa Yükselerek bâbüssaâde ağası olup 1270 (1853/54) yılından sonra vefat etti. (III. 99)

Süleyman Ağa Mâbeyn-i hümâyûn hademesinden olup bekçilerbaşı, istabl-ı âmire müdürü ve zecriye müdürü oldu. 1289'da (1872) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Doğru ve topaldı. (III. 101)

Süleyman Ağa Eskilerden olup mülkiye kaymakamlarından, yani mutasarrıflarındandı. 1290'da (1873) vefat eyledi. Silivrikapı'da medfundur. (III. 101)

Süleyman Ağa (Bâlâ) II. Mehmed'in (Fâtih) topçubaşısı ve sonra bölükat-ı erbaa'dan birinin ağası olarak sonra vefat etmiştir. Silivrikapı'da Bâlâ Camii'ni yaptı. (III. 77)

Süleyman Ağa (Barutçubaşızâde) Barutçubaşı Mehmed Ağa'nın (v. 1157/1744)(→) oğludur. Barutçubaşı olup 1175'de (1761/62) vefat etmiştir. (IV. 236)

Süleyman Ağa (Çoban) Yükselerek 996'da (1588) çavuşbaşı, sonra ulûfeciyân-ı yesâr ağası, 998'de (1590) cebecibaşı, Rebiyülevvel 1000'de (Aralık 1591/Ocak 1592) yine çavuşbaşı olup Rebiyülâhir 1001'de (Ocak 1593) azledildi ve 1003'de (1594/95) yine çavuşbaşı oldu. 1014'de (1605/06) azledilerek sonra vefat etti. Çoban Çavuş Mescidi'nin bânîsidir. Mahallesi de vardır. (III. 65)

Süleyman Ağa (Gümüş) 1175'de (1761/62) bostancıbaşı olup sonra ayrıldı ve vefat etti. (III. 82)

Süleyman Ağa (Hacı) Bekrî Mustafa Paşa'nın(→) hazinedarı olup 1137'de (1724/25) vefat etti. Topkapı'ya defnedildi. (IV. 406)

Süleyman Ağa (Hacı) Sâhib-i ayar olup 1139'da (1726/27) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 74)

Süleyman Ağa (Hacı) Haseki olup Ramazan 1140'da (Nisan-Mayıs 1728) bostancıbaşı oldu. 1143 başlarında (1730 ortaları) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 75)

Süleyman Ağa (Hacı) Kudüslüdür. Kapıcıbaşı ve Edirne bostancıbaşısı olup 1208'de (1793/94) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (III. 89/90)

Süleyman Ağa (Kara Müsellim) Abdurrahman Paşa'nın kethüdâlığından kapıcıbaşı olmuştur. Bazı yerlere müsellim olarak 17 Şa'bân 1191'de (20 Eylül 1777) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 85)

Süleyman Ağa (Koloz) Enderûnludur. Yetişerek Safer 1238'de (Ekim-Kasım 1822) peşkir ağası ve 1240'da (1824/25) kiler kethüdâsı olup Cemaziyelâhir 1243'de (Aralık 1827/Ocak 1828) emekli oldu ve sonra vefat etti. (III. 96)

Süleyman Ağa (Küçük) Mabeyn-i hümâyûnda yetişerek 1104'de (1692/93) kilercibaşı, 1113'de (1701/02) hazinedarbaşı oldu. Sonra vefat etti. (III. 71)

Süleyman Ağa (Kürkçübaşı) Kumkapı Mescidi'ni yaptırmıştır (1640'lar). (III. 66)

Süleyman Ağa (Lala) Vâlide sultan başağası olup Şevvâl 1059'da (Ağustos 1649) dârüssaâde ağası oldu. Şa'bân 1062'de (Temmuz 1652) azledilerek Mısır'a gönderildi. 1087'de (1676) Mısır'dan muhzır ile İstanbul'a gelip sonra Limni'ye gönderildi. Orada vefat etmiştir. Akıllı, kâmildi. (III. 68)

Süleyman Ağa (Mühürdarzâde) Ricâlden Mühürdar Mehmed Ağa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup Muharrem 1157'de (Şubat-Mart 1744) cizye başbaki kulu, sonra sipah ve silahdar ve başka bölüklerde ağa olup Şevvâl 1179'da (Mart-Nisan 1766) yine sipahiler ağası olmuş, azilden sonra vefat eylemiştir. (III. 83)

Süleyman Ağa (Seyyid) Yükselerek humbaracıbaşı olmuştur. 5 Şevvâl 1238'de (15 Haziran 1823) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 95)

Süleyman Ağa (Seyyid) (Çelebi Duman) Yeniçeriden yetişerek kul kethüdâsı olarak ayrıldı, sonra Tekfurdağı ağası olup 1203'de (1788/89) çağrılıp sekbanbaşı oldu. Zilhicce 1203'de (Eylül 1789) ayrıldı. Sonra vefat eylemiştir. (III. 89)

Süleyman Ağa (Uzun) Bâbüssaâde ağası olup 912'de (1506/07) vefat etti. Üsküdar'da bir mescid yaptı ve oraya defnedildi. Eski Saray yakınında bir mektep inşa eyledi. (III. 78)

Süleyman Ağa (Uzun) Vâlide sultan başağalığından Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) dârüssaâde ağası oldu. 1125'de (1713) hazinedar-ı şehriyârî Beşir Ağa ile beraber azledilip Kıbrıs'a sürülmüş ve orada 1127'de (1715) vefat etmiştir. Hoş, cesur, kerim, cömertdi. (III. 72)

Süleyman Ağa (Zenûbî) Enderûn'dan yetişerek peşkir ağası olmuş ve sonra Sultan Bâyezid vakfı ruznâmçecisi olarak çerağ edilmiştir. Safer 1251'de (Haziran 1835) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 97)

Süleyman Avnî Efendi Kırımlıdır. Mustafa Efendi'nin(→) yerine Eyüp'deki Ca'fer Paşa Dergâhı şeyhi oldu. 14 Zilka'de 1287'de (5 Şubat 1871) vefat eylemiştir. Orada medfundur. (IV. 471; III. 101)

Süleyman Baba (Alemdar) İzzeddin Efendi'nin müridlerinden Eşrefî bir Bursalıdır. 1212'de (1797/98) vefat edip Deveciler'de defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (II. 91)

Süleyman Bey Dulkadırlılardan Nâsireddin Mehmed Bey'in oğludur. 846'da (1442/43) babasının yerine Maraş ve Elbistan beyi oldu. 858'de (1454) vefat eyledi. Çok şişman ve çok evliliğe düşkündü. Dörtten fazla kadınla evlendiği söylenir. Maraş'da camii vardır. Bu zat, I. Bâyezid'in (Yıldırım) vefatından saltanat günlerine kadar I. Mehmed'e (Çelebi) sadâkat üzere bulunmuş ve hatta kızı Sitti Hatun'u II. Mehmed'e (Fâtih) vermiştir. Barışı çok sevdiğinden, zamanı asayiş ve refahla geçmiştir. (III. 76/77)

Süleyman Bey Ümerâdan Kemâl Paşa'nın oğlu ve sudûrdan Küpelizâde Muhyiddin Efendi'nin damadıydı. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eylemiştir. Şeyhülislâm İbn Kemâl Şemseddin Efendi bunun oğludur. (III. 78)

Süleyman Bey Prizren beyi olup 920'de (1514) Çaldıran'da şehid oldu. (III. 78)

Süleyman Bey Ende'ûn'dan çıkıp bölük ağalıklarına nâil oldu. Sonra Karaman beylerbeyi olup 974'de (1566) Sigetvar muharebesinde, İstolni-Belgrad'da Gölbaşı'nda iken vefat etmiştir. Oranın kapısı önünde medfundur. (III. 64)

Süleyman Bey Ayas Mehmed Paşa'nın oğludur. Ayntab beyi oldu. 977'de (1569/70) Kıbrıs'da şehid oldu. (III. 64)

Süleyman Bey Sadrazam Ayas Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Ayntab beyi iken 977'de (1569/70) vefat etmiştir. (I. 447)

Süleyman Bey Sadrazam Sofu Mehmed Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 1099'da (1688) vefat etti. Şairdir. (III. 69; IV. 164)

Süleyman Bey Sadrazam Kara İbrahim Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve 1114'de (1702/03) silahdar ağası olup çeşitli görevlerde bulundu. 1122'de (1710) ikinci defa silahdar ağası ve 1123'de (1711) sipahiler ağası olup Ramazan 1127'de (Eylül 1715) Mora tahrir memuru oldu. Sonra başka hizmetlerde bulundu. Bir rivayette 1148'de (1735/36) mevkufatçı iken vefat eylemiştir. (III. 75)

Süleyman Bey Âlâiyeli Ebûbekir Paşa'nın oğludur. 1130'da (1718) doğup 1151'de (1738/39) kapıcılar kethüdâlığı pâyesiyle asker sürücüsü oldu. 1153'de (1740) küçük evkaf muhasebecisi, sonra küçük ruznâmeci olup 1159'da (1746) ikinci defa küçük ruznâmeci, 1161'de (1748) mevkufatçı, sonra silahdar kâtibi, daha sonra tersane reisi, 1171'de (1757/58) yine küçük evkaf muhasebecisi, 1174'de (1760/61) cizye muhasebecisi, 1176'da (1762/63) Haremeyn muhasebecisi, 1180'de (1766/67) atlı mukabelecisi, sonra küçük görevlerde bulunup başmuhasebeci, 1194'de (1780) şehremini, 1197'de (1783) ruznâme-i evvel, Şevvâl 1199'da (Ağustos 1785) yine ruznâme-i evvel ve ertesi günü tevkiî olup 1199 yılı Kurban bayramının dördüncü günü (17 Ekim 1785) vefat eylemiştir. Yumuşak huylu, sâdık, doğru, dindar, ağırbaşlıydı. Kimseyi incitmeyip fenalığa sebep olmazdı. Süleymaniye'de, babasının zevcesi Safiye Sultan yakınına defnedilmiştir. (III. 86/87)

Süleyman Bey Melek Mehmed Paşa'nın(→) torunu, Yahyâ Bey'in(→) oğludur. Müderris olup gençken 1222'de (1807) vefat eyledi. Oğlu Hâlid Mehmed Bey'dir(→). (IV. 510)

Süleyman Bey Abdî Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 15 Rebiyülâhir 1226'da (9 Mayıs 1811) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 412)

Süleyman Bey Sadrazam Koca Yusuf Paşa'nın kardeşidir. 1225'de (1810) mîrahûr-ı sânî ve 1227'de (1812) kapıcılar kethüdâsı oldu. Kapıcıbaşı iken 1232'de (1817) vefat eylemiştir. Şeyh Vefa'da medfundur. Oğlu Kâmil Bey'dir. (III. 93)

Süleyman Bey Ahıskalıdır. Said Efendi'ye yakınlığı ve akrabalığı vardır. Müderris, 1232'de (1817) Selânik, 1236'da (1820/21) Edirne mollası ve sonra Mekke ve İstanbul pâyesi olup 7 Rebiyülâhir 1243'de (28 Ekim 1827) vefat edip Selimiye Caddesi'ne defnedilmiştir. (III. 94)

Süleyman Bey İzzet Paşa yeğeni Rum Beyzâdedir. 21 Şevvâl 1245'de (15 Nisan 1830) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 96)

Süleyman Bey Tersanelidir. Kapıcıbaşılıkla Galata nâzırı, riyâle ve patrona olmuş ve 1248'de (1832/33) vefat eylemiştir. (III. 97)

Süleyman Bey Askerlikten yetişmedir. Dersaâdet redif miralayı olup Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) vefat etmiştir. (III. 99)

Süleyman Bey 1238'de (1822/23) vefat eden Ülgünlü Halil Bey'in oğludur. Tersane-i Âmire'de senelerce başmimar ve 1262'de (1846) miralaylıkla Bahriye Meclisi'ne aza oldu. 1283'de (1866/67) vefat eyledi. Tersane ardına defnedilmiştir. (III. 100/01)

Süleyman Bey Tiran hânedanlarından olup 1284'de (1867/68) ûlâ ile Şûrâ-yı Devlet'e aza olmuştu. Sonra memleketine dönüp orada vefat etmiştir. (III. 101)

Süleyman Bey Askerlikten yetişme olup vücudu muharebede yara içinde kalmış, miralaylıktan emekli olmuş ve 1291'de (1874) vefat ederek Karacaahmet'e defnolunmuştur. Sülün Bey denir. (III. 101)

Süleyman Bey Asâkir-i nizâmiye miralaylarındandır. Cemaziyelevvel 1292'de (Haziran 1875) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedilmiştir. (III. 101)

Süleyman Bey Yahyâpaşalı Hurşid Paşa'nın oğludur. Mektûbî-i hariciye ve âmedî odalarına girip Paris sefâreti kitâbetinde bulunmuş ve 1290'da (1873) mâbeyn-i hümâyûn kâtibi olmuştur. 1295'de (1878) Petersburg sefâreti müsteşarlığı ile çıkıp Zilka'de'de (Kasım) ayrılmış ve ardından Bükreş sefiri olmuştur. Sırasıyla bâlâ rütbesini elde eyledi. 1303'de (1885/86) vereme tutulup bir hafta içinde Köstence'de vefat etmiştir. İffetli, edip, zekiyci. (III. 101/02)

Süleyman Bey Evrenoszâdelerdendir. (III. 77)

Süleyman Bey Frenkden dönmedir. Şehzâde Cem'e hâdim olup Rodos hâkimine elçilikle gitti ve Avrupa'ya gitmesini tavsiye eyledi. Efendisi uğrunda canını feda etmiştir. (III. 77)

Süleyman Bey Küçük Ahmed Paşa'nın kardeşidir. (III. 65)

Süleyman Bey (Ayas Paşazâde) Sadrazam Ayas Mehmed Paşa'nın torunlarındandır. Evkafının mütevellisi

olup III. Mustafa devri (1757-1774) başlarında vefat eyledi. Üsküdar'da İnadiye'de medfundur. Bu sülâleden, yerine mütevelli olan Hacı Ahmed Bey 1183'de (1769/70) vefat etti. Orada medfundur. Yine bu sülâleden, haseki Hacı Mehmed Emin Bey 26 Cemaziyelevvel 1201'de (16 Mart 1787) vefat etti. Orada medfundur. Vakıfın soyundan gedikli Said Mehmed Bey 1236'da (1820/21) vefat ederek oraya defnedildi. Bunun oğlu mütevelli Abdülaziz Bey 10 Ramazan 1268'de (28 Haziran 1852) vefat etti. Büyük oğlu mütevelliydi. Ortanca oğlu Seyyid Ahmed Aziz Bey Ramazan 1260'da (Eylül 1884) vefat etti. (III. 82)

Süleyman Bey (Babanlı) b. Mîr Mehmed b. Süleyman b. Ahmed b. Hüseyin b. Osman b. Mustafa b. Hüseyin b. Ömer b. İbrahim b. Mahmud b. İsâ b. Hızır b. Mîr Ahmed birader-i Mîr Ziyâeddin b. Mîr İzzeddin b. Abdullah'dır. Hepsi sırasıyla kabile reisi olmuşlardır. Mîr Süleyman, Mehmed Bey'in vefatında kabile beyi oldu. İran'la harbedip Osmanlı Devleti'ne sığınmaya mecbur oldu. Rumeli'ye geçirilip harpde Babadağı taraflarında yararlık göstermekle orası nâmıyla meşhur olmuş ve Cirmen beyi, yani Edirne mîrlivâsı olarak 1115'de (1703/04) Edirne'de vefat etmiştir. İçlerinde Osmanlı Devleti hizmetine ilk gireni budur. (III. 71)

Süleyman Bey (Baltaoğlu) İstanbul'un fethinde kapudan-ı deryâ, yani Gelibolu sancağı mutasarrıfıydı. Donanmayı, Rumeli Hisarı yukarısında, adına nisbetle "Baltalimanı" denilen yerden Kasımpaşa önüne getirdi. 862'de (1458) ayrılıp kara muharebelerine tayin olunmuş ve o suretle vefat eylemiştir. (III. 77)

Süleyman Bey (Cebbarzâde) Ahmed Paşa'nın oğludur. 1196'da (1782) babasının yerine Bozok mutasarrıfı oldu. Muharrem 1229'da (Ocak 1814) vefat etmiştir. Sözü geçer â'yândı. Oğlu Celâleddin Paşa'ya vezirlik verilmiştir. Abdülfettâh Bey, Abbas Paşa, Selim Bey, Ömer Bey ve Hamdî Bey(→) oğullarıdır. Ömer Bey ve Hamdî Bey kapıcıbaşı olmuşlardır. Bir oğlu da kapıcıbaşı Hamza Bey olup bunun oğlu Süleyman Tevfik Bey 23 Receb 1250'de (25 Kasım 1834) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. Torunlarından İzzet Bey 1283'de (1866/67) ve diğer İzzet Bey 1300'de (1883) vefat ederek bunun yanına defnedilmiştir. (III. 93)

Süleyman Bey (Civan Kapıcıbaşızâde) Mehmed Paşa'nın oğludur. Mîrialem oldu. Gençken Zilhicce 1061'de (Kasım-Aralık 1651) vefat etti. Şehzâde Camii'ne defnedildi. Oğlu Mehmed Bey'dir. (III. 66; IV. 162)

Süleyman Bey (Defterdarzâde) Muhlis Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 20 Zilhicce 1118'de (25 Mart 1707) vefat etti. (IV. 188)

Süleyman Bey (Evkarnalzâde) Kapıcıbaşı olup 1227'de (1812) başbaki kulu olup 15 Ramazan 1229'da (31 Ağustos 1814) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 93)

Süleyman Bey (Hacı) Kabakulak İbrahim Paşa'nın yeğenidir. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1176'da (1762/63) mevkufatî ve başka görevlerde bulunup Zilhicce 1185'de (Mart 1772) Anadolu muhasebecisi ve Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat

1774) oradan başmuhasebeci pâyesiyle Nemçe imparatorunun tahta çıkışını tebrik için Viyana fevkalâde sefiri oldu. Döndükten sonra Anadolu muhasebecisi iken 5 Muharrem 1190'da (25 Şubat 1776) vefat etti. Murad Paşa Camii'nde medfundur. Siyasete âşinâ idi. (III. 85)

Süleyman Bey (Hazinedarzâde) Osman Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 1267'de (1851) vefat etti. Bahariye'de defnedildi. (III. 445)

Süleyman Bey (Karakaş) Cidde beyi olup 1075'de (1664/65) vefat etti. (III. 67)

Süleyman Bey (Mihal Beyzâde) Beylerdendir. II. Selim devri (1566-1574) başlarına yetişmiştir. Kızanlık'da bir medrese yapıp Küçük Muhyiddin Efendi'ye verdi. (III. 64)

1532

Süleyman Çelebi Mevlevîdir. I. Bâyezid'in (Yıldırım) imamı olup sonra Şehzâde Emir Süleyman'a nedim ve musâhib oldu. 800 (1397/98) tarihinden sonra vefat eyledi. Mevzun bir *mevlid-i şerif* yazmıştır ki, halen mevlidçiler okurlar. Şair ve münşî-i kadimdir. (III. 76)

Süleyman Çelebi Sadrazam Halil Paşa'nın oğlu olup babasının sadâretinde kazasker oldu. 851'de (1447) vefat eylemiştir. (III. 76)

Süleyman Çelebi II. Bâyezid devrinde (1481-1512) başdefterdar oldu. O hizmette vefat etti. Eyüp'de, Tahtaminare Mescidi'ni yaptı ve Çakır Ağa Mescidi'ne minber koydu. (III. 78)

Süleyman Çelebi Sahhaf esnafındandır. Acımusluk'da bir mescid yaptı. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. (III. 77)

Süleyman Çelebi (Kiremitçioğlu) II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarında vefat eylemiştir. Kızıl Mescidi'ni yapıp oraya defnolunmuştur. (III. 77)

Süleyman Çelebi (Rûmî) Müderris olup 937'de (1530/31) sûr-ı hümâyûnda, ilmî tartışmada bir baygınlık sonunda ödü patlayarak vefat eylemiştir. Kimseyi ayıplamaz, nefsiyle meşgul olurdu. (III. 78)

Süleyman Dayı İlk defa Trablus'da beylerbeyilerin üzerine musallat olan nüfuzlu dayıdır. Valinin maddî ve manevî nüfuzlarına da malik olup sonra 1023'de (1614) İstanbul'a getirilip sonra vefat etti. Yerine diğer dayı geçtiyse de, o da duramayıp Ramazan Dayı geçti ve az müddette istifa eyledi. (III. 65)

Süleyman Derviş Paşa (Silahşor) Silahşor, 1098'de (1687) küçük mîrahûr, 1099 (1688) sonlarında azledilerek Rakka beylerbeyi ve 1100'de (1688/89) Sivas beylerbeyi olup harpde bulunarak Erdel fethine memur ve serasker oldu. 1102'de (1690/91) orada vefat etmiştir. (III. 69)

Süleyman Efendi Bursalıdır. Kadı olmuştu. 950'de (1543) Timürtence'de vefat etti. Zâhid, şair, sâlihdi. (III. 78)

Süleyman Efendi Aydınlıdır. İbn Kemâl'den öğrenim görerek kadı olup 950'de (1543/44) vefat eyledi. Şairdir. (III. 78)

Süleyman Efendi Diyarbekirlidir. Tekmil-i şeriat ile Halvetî olup İstanbul'a geldi ve Niksarî Mustafa Efendi ile dostluk eyledi. II. Selim ile de sohbet etmiştir. 982'de (1574/75) vefat etti. Küçükkaraman'da, Pirinççi Camii'nde medfundur. Keramet sâhibidir. (III. 64)

Süleyman Efendi Kepenekçi Hoca Sinan'ın oğludur. 982'de (1574/75) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (III. 64)

Süleyman Efendi Geliboludandır. Müderris, Bosna ve Kefe müftüsü oldu. 985'de (1577) vefat etti. Âlim ve sâlihdi. Oğulları Mustafa Efendi ve Abdurrahman Efendi'dir. (III. 64)

Süleyman Efendi Âlâiyelidir. Müderris, Zilhicce 1104'de (Ağustos 1596) Kudüs mollası olup 1005'de (1596/97) vefat etti. İznik'de medfundur. Âlim, mutekid idi. (III. 65)

Süleyman Efendi Nişancı Ahmed Bey'in kölesidir. Müderris olup Kurd Paşa ile Mısır'a gidip Mansûre kadısı oldu. Cağalazâde Sinan Paşa İran'a serdâr olunca, ordu kadısı oldu. Sonra Medine pâyesiyle mevleviyetlerde ve nâibliklerde gezdi. Azledilmiş olarak Hamid'de bulunduğu sırada Cemaziyelevvel 1022'de (Haziran-Temmuz 1613) vefat etti. İffetli ve sâlihdi. (III. 65)

Süleyman Efendi Karamanlıdır. Müderris olup Şa'bân 1045'de (Ocak 1636) vefat etti. Hoşsohbetti. (III. 66)

Süleyman Efendi Âlâiyelidir. Halvetî olup Hayreddin damadı Ali Efendi'nin halifesidir. Bursa'da Fenârî Ahmed Paşa Tekkesi şeyhi oldu. 27 Cemaziyelevvel 1064'de (15 Nisan 1654) vefat etti. Orada, Ahmed Paşa Camii'ne defnedildi. Yerine oğlu Muslî Efendi geçip 1068'de (1657/58) şehid oldu. Yerine seyyâhînden Ahmed Kalibî geçip 1077'de (1666/67) vefat etmiştir. Yerine müezzin Debbağ Yunus oğlu Mustafa Efendi şeyh olup 1085'de (1674/75) vefat etti. Debbağlığa dair bir risale yazdı. Yerine Enarî (Narlı) Zaviyesi bânîsi Mehmed Emin Efendi geçip 1108'de (1696/97) vefat etti. Yerine Bursalı Rızâî Ali Aklî Efendi olup 1118'de (1706/07) vefat etti. Bunun yerine Konyalı Seyyid Mehmed Efendi geçmiştir. (III. 67)

Süleyman Efendi Şehremini kâtibi olup 1091'de (1680) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 68)

Süleyman Efendi Vâlide kethüdâsı imamı ve müderrisdi. 10 Zilhicce 1095'de (18 Kasım 1684) vefat etti. Âlimdi. (III. 68)

Süleyman Efendi Giritlidir. İzmir'e gelip Müslüman oldu. Tahsille fâzıl olup İzmir müftüsü ve Sakız mollası oldu. Sonra ordu kadısı olup 1102'de (1690/91) harpde şehid oldu. *Mîr'ât*, *Mîrkat*, *Kahistânî*de bol ta'likatı vardır. (III. 70)

Süleyman Efendi Balıkesirlidir. Müderris olup Şa'bân 1103'de (Nisan-Mayıs 1692) vefat etmiştir. Yumuşak huyluydu. (III. 70)

Süleyman Efendi Halvetî şeyhidir. Şa'bân 1112'de (Ocak-Şubat 1701) vefat etti. (III. 70)

Süleyman Efendi Vanlı Mehmed Efendi'nin oğlu ve müderrisdir. Rebiyülâhir 1115'de (Ağustos-Eylül 1703) vefat etti. (III. 71)

Süleyman Efendi İstanbulludur. Hacı Mehmed'in oğlu olup 1050'de (1640) doğdu. Fâtih'de, Kadirî Tekkesi şeyhi olup 2 Şa'bân 1115'de (11 Aralık 1703) vefat etti. (III. 70)

Süleyman Efendi Kastamonuludur. Müderris, Filibe, Medine mollası oldu. Zilhicce 1115'de (4 Nisan 1704) vefat etti. (III. 71)

Süleyman Efendi Karahisarlıdır. Kasım Envarî müridi olup Bursa'da Çatalfırın Tekkesi şeyhi olmuştur. 1118'de (1706/07) vefat etmiştir. (III. 71)

Süleyman Efendi Armutlu Abdullah oğludur. 1124'de (1712) vefat etti. Meşhur hattatdır. (III. 72)

Süleyman Efendi Bosnalıdır. Müderris, molla, Mekke pâyesi oldu. 7 Cemaziyelâhir 1124'de (12 Temmuz 1712) vefat etti. Fâzıldı. (III. 72)

Süleyman Efendi Çavuşzâde mülâzimi olup müderrisdi. Şa'bân 1127'de (Ağustos 1715) vefat etti. (III. 72)

Süleyman Efendi Minkalyelidir. Etıbbâ-yı hassadan olup Hekimbaşı Hayatîzâde Mustafa Feyzî Efendi'ye damad oldu. Müderris, Manisa, Filibe, Eyüp ve Mekke mollası olup Rebiyülevvel 1127'de (Mart 1715) İstanbul kadısı olup azledildi. 20 Receb 1128'de (10 Temmuz 1716) vefat etti. Tıpda mâhir olup tıbba ait Türkçe terkipler ve muhtasar risaleler telif eylemiştir. (III. 73)

Süleyman Efendi Rizeli bir müderris olup Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) vefat etti. (III. 72)

Süleyman Efendi Kızıl Mûsâ Efendi mülâzimidir. Müderris iken 16 Receb 1133'de (13 Mayıs 1721) vefat etti. (III. 74)

Süleyman Efendi Tabib ve müderris olup 12 Muharrem 1138'de (20 Eylül 1725) vefat etti. Tıpda mâhirdir. (III. 74)

Süleyman Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1138'de (1725/26) vefat ederek Mustafa Paşa Tekkesi civarına defnedildi. (III. 74)

Süleyman Efendi Mektûbî-i sadâret kaleminden yetişerek hâcegândan ve hulefâdan olmuş ve Şa'bân 1140'da (Mart-Nisan 1728) vefat etmiştir. Vefa'da medfundur. (III. 75)

Süleyman Efendi Müderris, 1143'de (1730/31) Diyarbekir mollası oldu. 1144 (1731/32) yılından sonra vefat etti. (III. 75)

Süleyman Efendi Topal Osman Paşa'nın kethüdâsıdır. Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) sadâretinde çavuşbaşı oldu. Ramazan 1144'de (Mart 1732) azledilip yine paşasına kethüdâ oldu. Rebiyülevvel 1146'da (Ağustos-Eylül 1733) kapıcıbaşılığı hâceliğe ve ağalığı efendiliğe çevrilip ruznâme-i evvel oldu. Cemaziyelevvel 1146'da (Ekim-Kasım 1733) vefat eylemiştir. Tedbirliydi. (III. 75)

Süleyman Efendi Hâcegândan Mukabeleci Ali Efendi dairesinde terbiye olundu. Vefatında, Hâşimîzâde mektupçu olunca sadâret mektûbî kalemine serhalife oldu. 15 sene sonra 1114'de (1702/03) mektûbî-i sadr-ı âlî oldu. 1123'de (1711) Ömer Efendi mektupçu olunca bu rikâb-ı hümâyûnda mektupçu vekili kaldı. Sonra Ağakapısı'nda kethüdâ yeri kâtibi olup 1124'de (1712) tezkire-i evvel ve Zilhicce 1125'de (Aralık 1713/Ocak 1714) reisülküttab oldu. Zilhicce 1126'da (Aralık 1714) başmuhasebeci ve sonra rikâb-ı hümâyûn reisi, 1127'de (1715) yine başmuhasebeci, 1128'de (1716) orduda reisülküttab oldu. 1129'da (1717) defterdar-ı şıkk-sânî olarak rikâba dönünce İstanbul'da kalyonlar mevâcibini tevziye memur oldu. 1130'da (1718) darbhane emini, sonra defter emini ve Cemaziyelâhir 1133'de (Nisan 1721) yeniçeri kâtibi oldu. 1143'e (1730) kadar o hizmette kalıp Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-

Ekim 1730) üçüncü defa reisülküttab olmuştur. Az müddette yine yeniçeri kâtibi, Şevvâl 1143 de (Nisan 1731) ruznâme-i evvel olup bir aralık Mısır'a erzak memuriyetiyle gönderildi. Döndükten sonra ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı sânî olup 1147'de (1734/35) ruznâme-i evvel olmuş ve 4 Cemaziyelevvel 1148'de (22 Eylül 1735) vefat eylemiştir. Eyüp'de, Tokmaktepe'de defnedildi. Doğru, münşî, tedbirliydi. (III. 79)

Süleyman Efendi Ermiş sayılanlardan, Üsküdar'da medfun bulunan Selim Dede'nin oğlu olup şeyh olmuştu. 1151'de (1738/39) vefat edip yanına defnedilmiştir. (III. 79)

Süleyman Efendi Nureddin Cerrahî'nin halifesi olup 1133'de (1721) yerine, tekkesine şeyh oldu. 1158'de (1745) vefat etmiştir. (III. 80)

Süleyman Efendi Enderûn'da yetişerek hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup azilden sonra kapıcılar kethüdâsı olup hacca gitti. Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) Anadolu muhasebe vekili ve Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) defterdar-ı şıkk-i sânî olarak 1161'de (1748) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 80)

Süleyman Efendi Sultan Mehmed kâtibi olup 1163'de (1750) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 81)

Süleyman Efendi Enderûn'dan yetişerek çukadar-ı şehriyârî olmuş ve çıktıktan sonra hâcegânlıkla Şevvâl 1173'de (Mayıs-Haziran 1760) silahdar kâtibi oldu. Az müddet sonra vefat etti. (III. 82)

Süleyman Efendi Taşlıburun Tekkesi şeyhi olup 1191'de (1777) vefat eyledi. (III. 85)

Süleyman Efendi Dârüssaâde yazıcısı olup 1181'de (1767/68) hâcegândan oldu. Zilhicce 1181'de (Nisan-Mayıs 1768) Şam valisi Osman Paşa'nın kethüdâsı olup Zilhicce 1189'da (Şubat 1776) azledildi. Sonra İsmail Ordusu bina emini olup Şevvâl 1192'de (Ekim-Kasım 1778) vefat eylemiştir. (III. 85)

Süleyman Efendi Halvetî şeyhlerinden olup 1192'de (1778) vefat eyledi. (III. 85)

Süleyman Efendi İbrahim Hanefî'nin oğludur. Ulemâdan olup 1199'da (1785) vefat etmiştir. *Şerh-i Şifa Hülâsâtü'l-Vefâ* telifidir. (III. 88)

Süleyman Efendi Müderris, kadı oldu. 1208'de (1793/94) vefat etti. (III. 91)

Süleyman Efendi Sipah başhalifesi olup 12 Zilhicce 1217'de (5 Nisan 1803) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedilmiştir. (III. 91)

Süleyman Efendi Enderûnludur. Berberbaşı olup 1199'da (1785) hâcelikle çıkıp küçük ruznâmçeci oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (III. 89)

Süleyman Efendi Masraf-ı şehriyârî kalemi başhalifesi olup 1234'de (1819) vefat etmiştir. Kadıköy'de medfundur. (III. 95)

Süleyman Efendi Ahıskalıdır. Müderris, Muharrem 1237'de (Ekim 1821) Edirne pâyesi oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 94)

Süleyman Efendi Bâbıâlî kâtiplerinden olup hemşehrisi Mûsâ Paşa'ya damad oldu. Sonra bir hayli zaman boşta kaldı. Zeynelâbidîn Bey ricâlden olunca hâcelikle tezkire-i sânî oldu. Sonra İran'a memuriyetle gönde-

rildi. Dönüşte 1237'de (1821/22) mühimmat-ı harbiye nâzırı olup 1238'de (1822/23) sadâret kethüdâsı oldu. 18 Rebiyülâhir 1239'da (22 Aralık 1823) tophane nâzırı olup 1 Ramazan 1240'da (19 Nisan 1825) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Münşî, tedbirliydi. (III. 95)

Süleyman Efendi Buharalıdır. Sultanahmet'de bir Nakşibendî dergâhı açıp şeyh ve Meclis-i Meşâyih'e memur oldu. Buhara ve Türkistan ekâbir ve ricâline merkez oldu ve vekiller arasında makbul olarak bir aralık Macaristan'a gidip geldi. Sonra Buhara'ya gitti. Sonraları Encümen-i Teftiş azasından olduğu halde Muharrem 1308'de (Ağustos-Eylül 1890) vefat etti. Yumuşak huylu, şairdi. (III. 101)

Süleyman Efendi (Acem) Uzak Doğu'dan gelip müderris olmuştur. 1109'da (1697/98) vefat etti. (III. 70)

Süleyman Efendi (Âmedî) Bâbıâlî'den yetişerek âmedî-i Divan-ı Hümâyûn olmuştur. Şa'bân 1145'de (Ocak-Şubat 1733) mevkufatî ve sonra yeniçeri kâtibi, 1151'de (1738/39) tevkiî ve Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) büyük ruznâmeci vekili olup 1157'de (1744) vefat etti. Sinan Paşa Medresesi'nde medfundur. Kardeşi bina emini Yusuf Efendi'dir. (III. 80)

Süleyman Efendi (Arab) Halebli-dir. Müderris, Konya mollası olup Cemaziyelâhir 1100'de (Nisan 1689) vefat etti. (III. 69)

Süleyman Efendi (Ârifî Damadı) Maliyeden yetişip Girit defterdarı oldu. Sonra hâcegândan olmuştur. 1165'de (1752) büyük kale tezkirecisi, 1168'de (1754/55) kalyonlar kâtibi, Ramazan 1172'de (Mayıs 1759) defterdar-ı şıkk-ı sâlis ve 1175 sonlarında (1762 ortaları) defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu. 10 Cemaziyelâhir 1190'da (27 Temmuz 1776) o hizmette vefat eyledi. Divanyolu'nda, Sinan Paşa Medresesi'nde medfundur. (III. 85)

Süleyman Efendi (Beşiktaşî) Kastamonuludur. Beşiktaş'da sâkin olduğundan "Beşiktaşî" denir. Tekfurdağlı Mustafa Paşa'nın imamlığından müderris olup sonra İzmir mollası oldu. Cemaziyelâhir 1125'de (Temmuz 1713) vefat eyledi. (III. 72)

Süleyman Efendi (Çaprastılı damadı) Kalemden yetişip hâcegândan olup 1198'de (1784) baruthane nâzırı, Rebiyülevvel 1202'de (Aralık 1787) ordu nüzûl emini ve Şa'bân 1200'de (Mayıs 1788) Anadolu muhasebecisi oldu. Muharebede vefat eylemiştir. Ebûbekir Paşa'nın eşi olan kızı 1227'de (1812) vefat eyledi. Oğlu Ârif Efendi'dir ki, II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında vefat eyledi. (III. 89)

Süleyman Efendi (Defterdarzâde) Defterdar Sarı Ali Paşa'nın oğludur. Müderris iken 14 Şa'bân 1117'de (1 Aralık 1705) vefat etti. (III. 71)

Süleyman Efendi (Farukî) Bozkırlıdır. Ferâiz hocası olup 7 Şevvâl 1267'de (5 Ağustos 1851) vefat etti. (III. 99)

Süleyman Efendi (Fâzıl) Ahmed b. Mehmed Fakih'in oğlu olarak İstanbul'da, Demirkapı'da doğdu. Arabistan'a, Köprülüzâde Mustafa Paşa ve Amcazâde Hüseyin Paşa ile seyahat etti ve hacca giderek Mısır'da hadis'ten izin aldı ve IV. Mehmed'in huzûr dersinde hazır bulunup katar şeyhliği ile yetindi. 1130'da (1718) sa-

ray hocası oldu. 24 Rebiyülâhir 1134'de (11 Şubat 1722) vefat etti. Âlim, fâzıl olup ana kitapları on-onikişer defa okutmuştur. *Buhârî* ve *Kadı Beyzâvî*'yi ikişer, *Mesabîh*, *Meşârîk* ve *Şifa-yı Kadı Iyaz*'ı birçok defa hatmetmiştir. *Miftâhu'l-Felâh*'ı ve halvete dair risaleyi telif, *Hadis-i Erbaîn* ve *Akaid-i Adudiye*'yi şerh eyledi. Oğlu Yahyâ Sıddîk Efendi'dir. (III. 74)

Süleyman Efendi (Ferhâd Paşazâde) Mustafa Bey'in oğludur. Müderris iken Rebiyülevvel 1065'de (Ocak 1655) vefat etti. (III. 67; IV. 389)

Süleyman Efendi (Gülşenîzâde) Tersane başhalifesi olup 1190'da (1776) vefat edip Silivrikapı'ya defnedildi. (III. 85)

Süleyman Efendi (Hacı) Muhasebe-i evvel kalemi halifesi olup sonra hâcelikle kalyonlar defterdarı ve sonra surre emini olup 1161'de (1748) vefat etti. Cerrahpaşa'ya defnedildi. Horhor'da bir mektep yaptırdı. (III. 80)

Süleyman Efendi (Hacı) Sirkeci imamı olup devrinin şeyhülkurrâsı oldu. 1168'de (1754/55) vefat etti. (III. 81)

Süleyman Efendi (Hacı) Süvari mukabelesi ikinci halifesi olup 1171'de (1757/58) vefat eylèdi. Eyüp'de Kâşgarî Dergâhı'nda medfundur. (III. 81)

Süleyman Efendi (Hacı) Birgilidir. Müderris olup Ramazan 1182'de (Ocak 1769) vefat etti. Eğrikapı'ya defnedildi. Âlimdir. (III. 83)

Süleyman Efendi (Hacı) Hâcegândan olup 29 Ramazan 1192'de (21 Ekim 1778) vefat etti. Kanlıca'ya defnedildi. (III. 85)

Süleyman Efendi (Hacı) Haslar hâcesi olup 3 Ramazan 1196'da (12 Ağustos 1782) vefat etti. Şehzâde Camii Mezarlığı'nda medfundur. (III. 86)

Süleyman Efendi (Hacı) Meşhur hattatlardan olup 1255'de (1839) vefat eylemiştir. Karacaahmet'e defnedildi. (III. 98)

Süleyman Efendi (Hacı) Mevkufat kaleminden 1247'de (1831/32) ceride başkâtibi, sonra mevkufat mümeyyizi ve 1259'da (1843) mevkufat kesedarı olmuş ve 26 Şa'bân 1265'de (17 Temmuz 1849) vefat etmiştir. (III. 99)

Süleyman Efendi (Hâfız) Kalemden yetişip hâcelikle arabacılar kâtibi oldu. Şevvâl 1165'de (Ağustos-Eylül 1752) başmukataacı oldu. Sonra vefat etti. (III. 81)

Süleyman Efendi (Hâfız) Okçu ve ulemâdan olup 1190'da (1776) vefat etti. Okmeydanı'na defnedildi. (III. 85)

Süleyman Efendi (Hâfız) Defterdar mektupçusu hulefâsından olup hâcelikle tersane kesedarı oldu. 19 Zilhicce 1228'de (13 Aralık 1813) vefat eylemiştir. Kasımpaşa'da medfundur. (III. 93)

Süleyman Efendi (Hâfız) Enderûn'dan çıkmadır. 1275'de (1858/59) vefat eyledi. Duvardibi'ne defnedilmiştir. Meşhur hattatdı. (III. 99)

Süleyman Efendi (Hekimzâde) Nuh Efendi'nin büyük oğludur. Müderris ve cerrahbaşı oldu. Sonra molla ve 1147'de (1734/35) Mekke pâyesi olup 1148'de (1735/36) azledildi. 1149'da (1736/37) vefat eylemiştir. Kocamustafapaşa'da babasının yanında defnedilmiştir. Oğlu Hacı Mustafa Bey'dir(→). Torunlarından Derviş Süleyman Bey de 1143'de (1730/31) vefat edip atasının yanına defnolunmuştur. (III. 79)

Süleyman Efendi (İlâhîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. Müderris, 1186'da (1772) Galata mollası olup sonra vefat etmiştir. (IV. 182)

Süleyman Efendi (İlâhîzâde) (Seyyid) Mevâlîden olup bu senelerde (1790'lar) vefat etti. Âlimdi. (III. 84)

Süleyman Efendi (İmamzâde) Şamîzâde Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris ve Kudüs mollası oldu. Muharrem 1097'de (Aralık 1685) vefat etti. (III. 68; II. 193)

Süleyman Efendi (Kadı) Bursa'da ulemâdan bir müderrisdi. Sonra cezbe erişip Sultan Ahmed Medresesi'nin hücresinin birinde oturdu. 8 Cemaziyelevvel 1125'de (2 Haziran 1713) vefat etti. Yaşı 80'e varmış, ermiş sayılanlardan bir pîr olup büyük ve küçük herkesin inandığıydı. Sözleri rumûzlu olup padişahın gözünde olduğundan para ve kumaş toplayarak meşhur oldu. (III. 72)

Süleyman Efendi (Kadirî) Karamanlıdır. Bursa'ya göçerek Ulu Cami'de de münzevî oldu. Orada, 1043'de (1633/34) vefat etti. Pınarbaşı'nda medfundur. Sâlih, inançlı, sâdık, iyi huyluydu. (III. 66)

Süleyman Efendi (Kara) Kastamonuludur. Müderris, Gümülçine, Trablusşam mollası oldu. 1034'de (1624/25) vefat etti. Derviş huylu adamdı. (III. 65/66)

Süleyman Efendi (Kara) Müderris olup Şa'bân 1043'de (Şubat 1634) vefat etti. Her işte usta ve eser yazmaya gücü yeterdi. (III. 66)

Süleyman Efendi (Kethüdâzâde) Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 3 Şevvâl 1163'de (5 Eylül 1750) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (IV. 421)

Süleyman Efendi (Kiremitçi) Kızıl Mescid'i yaptırmıştır (1640'lar). (III. 66)

Süleyman Efendi (Köse) Müderris olup 1014'de (1605/06) vefat etti. (III. 65)

Süleyman Efendi (Kûsec) Kürsü şeyhlerinden olup Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) Ayasofya vâizi oldu. Muharrem 1147'de (Haziran 1734) Güzelhisar'a gönderildi. Orada vefat etmiştir. (III. 76)

Süleyman Efendi (Küçük) Gürcüdür. Teberdarlıkdan dârüssaâde ağası yazıcısı oldu. Sonra hâcegândan olup Safer 1169'da (Kasım 1755) masraf-ı şehriyârî oldu. Az müddet sonra azledildi. Sonra küçük görevlerde bulunup 1192'de (1778) vefat etmiştir. Miskinler'de, 1176'da (1762/63) ve 1181'de (1767/68) vefat eden oğulları İsmail Efendi ve İbrahim Efendi civarına defnedilmiştir. (III. 85)

Süleyman Efendi (Mezâkî) Sarayda terbiye görüp sipahilikle çıktı. Fâzıl Ahmed Paşa'nın sadâretinde tezkireci olup Ramazan 1087'de (Kasım 1676) vefat etti. Bilgili ve şair olup *Divan*'ı vardır. Oğlu Mustafa Efendi'dir. (III. 68)

Süleyman Efendi (Müfettiş) Silifke'de İneler köylü Mahmud'un oğludur. Müderris, molla ve Mekke mollası oldu. 1078'de (1667/68) azledilmiş olarak vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Fâzıl olup nahve şiddetle tutkundu. O zamanda uzaklıktan dolayı kimse rağbet etmeyince Edirne, Bursa, Şam ve Mısır'dan sonra Mekke kadısı olmayınca İstanbul kadısı olmamak usûlü kondu. (III. 67)

Süleyman Efendi (Ömer Efendizâde) İstanbulludur. Müderris, evkaf

müfettişi, Yenişehir mollası ve 1190'da (1776) vak'anüvis olmuştu. Şa'bân 1209'da (Şubat-Mart 1795) Edirne pâyesi, 1213'de (1797/98) Mekke pâyesi ve 1216'da (1801'02) İstanbul kadısı olup 1222'de (1807) vefat eyledi. Faziletli ve inşa sâhibiydi. (III. 92)

Süleyman Efendi (Reis Hocası) Reis İsmail Efendi'nin muallimi olup müderris ve molla oldu. 1057'de (1647) vefat eyledi. Fâzıldı. (III. 66)

Süleyman Efendi (Selim yeğeni) Kalemden yetişerek hâcegândan olup toparabacılar kâtibi oldu. 1193'de (1779) vefat eyledi. Murad Paşa Camii'nde medfundur. (III. 85/86)

Süleyman Efendi (Seyyid) Müderris olup 1219'da (1804/05) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. Meşhur bir kemankeştir. (III. 92)

Süleyman Efendi (Seyyid) Malikâne başhalifesi olup 13 Rebiyülevvel 1234'de (10 Ocak 1819) vefat etmiş ve Eğrikapı'ya defnedilmiştir. (III. 95)

Süleyman Efendi (Şamdanîzâde) Tokat bezirgânlarından Şamdancı Mehmed Ağa'nın oğludur. Babası hamiyetli bir adam olup 1143'de (1730/31) gümrükte tüccarın malını muhâfaza etmişti. *Müri'ü't-Tevarih* nâmıyla *Takvimü't-Tevarih*'i genişletmiştir. 1193'de (1779) vefat etti. (III. 86)

Süleyman Efendi (Unkud) Defalarca Selânik müftüsü oldu. Zilhicce 1030'da (Ekim-Kasım 1621) Leh seferinden dönüşte vefat etti. (III. 66)

Süleyman Efendi (Uzun) Müderris olup Rebiyülâhir 1114'de (Eylül 1702) vefat etti. (III. 70)

Süleyman Efendi (Uzunzâde) Müderris olup 20 Zilhicce 1118'de (25 Mart 1707) vefat etti. (III. 71)

Süleyman Efendi (Yekçeşm) Mardinlidir. Müderris ve sonra Yenişehir mollası oldu. Safer 1110'da (Ağustos 1698) vefat etti. (III. 70)

Süleyman Efendi (Yoğurtçuzâde) Kalemden yetişip 1132'de (1720) arpa emini oldu. 10 sene hizmetle 1142'de (1729/30) darbhane emini olmuştur. 1143'de (1730) azledilerek Midilli'ye gönderildi. Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım-Aralık 1730) surre emini olup sonra vefat etmiştir. (III. 75)

Süleyman Efendizâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Süleyman Fahreddin Efendi (Âtıfzâde) Müderris, Üsküdar mollası, 1247'de (1831/32) Mekke pâyesi olup 8 Şa'bân 1251'de (29 Kasım 1835) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 97)

Süleyman Fâik Efendi Sakız muhassılı Ali Ağa'nın oğludur. 1198'de (1784) doğdu. Sadâret mektûbî odasından muhasebe sergi nâzırı ve 1224'de (1809) mektûbî serhalifesi ve ardından mektûbî-i sadr-ı âlî, 1230'da (1815) maliye tezkirecisi, sonra kalyonlar kâtibi, 1236'da (1820/21) sipah kâtibi, 1239'da (1823/24) eshâm mukataacısı ve Muharrem 1239'da (Eylül 1823) ikinci defa sadâret mektupçusu, azilden sonra 1244'de (1828/29) İşkodra müteferrika memuru, Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) Anadolu muhasebecisi ve 1246'da (1830/31) Haremeyn muhasebecisi, sonra cizye muhasebecisi, Şevvâl 1247'de (Mart 1832) ruznâme-i evvel ve Şa'bân 1250'de (Aralık 1834) ceride nâzırı oldu. 10 Muharrem 1254'de (5 Nisan 1838) vefat eylemiştir. Doğruluğu sever, usta şairdi. *Sefine-i Rüesâ*'ya zeyl yazmıştır. (III. 98)

Süleyman Fehim Efendi Müderris, 1198'de (1784) Kudüs mollası olup sonra vefat etmiştir. (III. 86)

Süleyman Feyzî Bey (Abdî Paşazâde) Seyyid Halil Bey'in(→) oğludur. Hâcegândan olup mektûbî-i sadâret serhalifesi iken 1214'de (1799/1800) vefat edip Vefa civarında babası yanına defnedilmiştir. (III. 91; III. 409)

Süleyman Feyzî Paşa Gürcüdür. İzmirli Ahmed Efendi'nin kölesi olup okutup yazdırmakla mektûbî-i sadr-ı âlî kalemine çerağ ettirilmiştir. 1178'de (1764/65) başhalife olup Cemaziyelevvel 1182'de (Ekim-Kasım 1768) mektûbî-i sadr-ı âlî olup Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) azledilerek Eğridere'ye gönderildi. Aftan sonra maliye tezkirecisi ve Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül-Ekim 1771) mevkufatî, Zilka'de 1185'de (Şubat 1772) sipahiler kâtibi, Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) tezkire-i sânî, 1189'da (1775) ikinci defa mektûbî-i sadâret, 8 Rebiyülevvel 1191'de (16 Nisan 1777) sadâret kethüdâsı, Şa'bân 1192'de (Eylül 1778) tersane emini, 1193'de (1779) defter emini ve Şevvâl 1193'de (Ekim-Kasım 1779) reisülküttab olup 1195'de (1781) riyâsetten azledilerek Gelibolu'ya gönderildi. Sonra darbhane eminliğiyle Mısır'a gönderildi. Bir sene sonra, 7 Zilhicce 1197'de (3 Kasım 1783) başmuhasebeci, 4 Receb 1199'da (13 Mayıs 1785) defterdar-ı sıkk-ı evvel oldu. 15 Şa'bân 1199'da (23 Haziran 1785) azlolunup Şevvâl 1199'da (Ağustos 1785) defter emini, 3 Zilhicce 1199'da (7 Ekim 1785) tevkîf, 22 Rebiyülevvel 1200'de (21 Ocak 1786) ikinci defa sadâret kethüdâsı olup 20 Şa'bân 1200'de (18 Haziran 1786) azlolunmuştur. Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) tevkîf olup Şa'bân 1201'de (Mayıs-Haziran 1787) ikinci defa reisülküttab olup 1202 başlarında (1787 sonları) azledilmiş ve ardından vezirlikle Rumeli valisi ve Sofya seraskeri olup 1203'de (1788/89) azledilmiş, 1204'de (1789/90) Sivas, o sene Haleb, Ramazan 1205'de (Mayıs 1791) ikinci defa Rumeli valisi ve Belgrad seraskeri oldu. Zilka'de 1207'de (Haziran 1793) Pozorofça muhâfızı olup 1208'de (1793/94) ikinci defa Haleb valisi olmuştur. 3 Ramazan 1208'de (4 Nisan 1794) vefat eyledi. Orada, Şeyh Ebûbekir Zaviyesi'nde medfundur. Yaşı 70'e yakındı. Askerî idarede meşhur olup eski tarzın taklitçisiydi. İriyarı, insaflı, ilimli, ilim ve maarifle meşguldü. Çorum'da bir büyük kütüphanesi vardır. Birgivî'nin *İzhar*'ını şerh ve bazı kelimatını cerh eyledi. İkinci kethüdâlığında, efendisi, Mısır'a giderken tavsiye mektubu yazmıştır. (III. 90)

Süleyman Hâdî Bey Reisülküttab Recâî Efendi'nin oğullarındandır. Mektubî-i sadâret hulefâlığından Hurşid Paşa'ya divan kâtibi olup hâceliğe nâil oldu. Paşasının sadâretinde reis kesedarı, kalyonlar kâtibi, maliye tezkirecisi olup azlinde yine divan kitâbetiyle gitti. 1234 (1819) sonlarında Haleb'de vefat eylemiştir. Edip ve kâtip ise de içkiye düşkünlüğü helâkine sebep oldu. Oğlu Hassân Mehmed Bey'dir(→). (III. 94/95)

Süleyman Halife II. Mehmed'in (Fâtih) kölelerinden olup Şeyh Mes'ud'dan el alıp şeyh olmuştur. 915'de (1509/10) vefat eyledi. (III. 78)

Süleyman Halife (Derviş) Tâceddin hulefâsından dır. 896'da (1491) vefat etti. Zeyrek'de bir mescid yaptı. (III. 77)

Süleyman Hurşid Ağa Enderûnludur. Kilar-ı âmire kethüdâsı olup müteferrikalıkla çıkmış ve 1176'da (1762/63) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (III. 82)

Süleyman İzzet Efendi Müderris, Maraş mollası olup I. Abdülhamid devri (1174-1789) başlarında vefat eylemiştir. Oğlu Mehmed Said Efendi'dir(→). (III. 84)

Süleyman İzzet Efendi Süleymaniye müderrislerinden iken 7 Zilhicce 1209'da (25 Haziran 1795) vefat etti. Kanlıca ardında medfundur. (III. 91)

Süleyman Kapdan (Hacı) Riyâle-i hümâyûn iken Rebiyülevvel 1170'de (Aralık 1756) vefat ederek Tophane'ye defnedilmiştir. (III. 81)

Süleyman Muhyiddin Efendi Serlevha-i yemin Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb mollası olup azledilmiş olarak 1234'de (1819) vefat etti. Fâtih'de medfundur. (III. 94)

Süleyman Nâbî Efendi Kalemden yetişip tersane reisi oldu. Cemaziyelevvel 1177'de (Kasım 1763) küçük evkaf muhasebecisi olup sonra 1182'de (1768/69) maliye tezkirecisi ve İsâkçı'da cisr-i kebir bina emini oldu. Sonra İstanbul'a dönerek 1186'da (1772) vefat eylemiştir. Üsküdar'da, Vâlide Camii'ne defnedildi. (III. 84)

Süleyman Necib Efendi Midilli nâzırı Ali Beyzâde vak'anüvis Edib Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek teşrifat serhalifesi oldu. 1227'de (1812) teşrifatçı oldu. 1241'de (1825/26) tezkire-i sânî, 1243'de (1827/28) tezkire-i evvel olup Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) çavuşbaşı vekili olmuş ve azilden sonra Tatarpazarcığı'na gönderilmiştir. 1245'de (1829/30) Halil Paşa ile Petersburg sefâreti müsteşarlığıyla oraya gitti. Dönüşünün ardından reisülküttab olup 12 Zilkade 1247'de (13 Nisan 1832) azledildi. Cemaziyelâhir 1248'de (4 Kasım 1832) vefat etti. Fındıklı'ya, babasının kabrine defnedildiyse de, yol düzeltilmesinde ikisinin de kemikleri Üsküdar'a nakl ve defnedilmiştir. Edip ve bilgiliydi. Kızı ve Sârim Paşa'nın eşi Fatma Hanım 5 Cemaziyelâhir 1306'da (6 Şubat 1889) vefat edip yanına defnolunmuştur. (III. 96/97)

Süleyman Paşa Enderûn'dan yetişerek Anadolu beylerbeyi oldu. Kızıl Ahmed Paşa'dan sonra Kastamonu beylerbeyi oldu. 885'de (1480) Rodos harbinde şehid olmuştur. (III. 77)

Süleyman Paşa II. Mehmed'in (Fâtih) beylerinden olup Rumeli beylerbeyi ve sonra Anadolu beylerbeyi olmuştur. Sonra Amasya ve 896'da (1491) Semendire beylerbeyi oldu. O yıl vefat eylemiştir. (III. 77)

Süleyman Paşa Beylerden, sonra beylerbeyilerden oldu. 920'de (1514) Çaldıran harbinde şehid olmuştur. (III. 78)

Süleyman Paşa Kubâd Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 990'da (1582) Erzurum beylerbeyi, 992'de (1584) Şam beylerbeyi olup 993'de (1585) ayrıldı. Ardından vefat etti. (III. 64)

Süleyman Paşa Deryâ beylerindendir. 1019'da (1610) bir müfreze donanma ile Mesina ve Malta önlerinde harbeylemiştir. Sonra vefat eyledi. (III. 65)

Süleyman Paşa Enderûn'da yetişerek mîrahûr-ı evvel ve 1029'da (1620) vezirlikle Şam valisi oldu. 1030'da

(1621) azledildi. 1031'de (1622) Diyarbekir ve 1033'de (1623/24) Bağdad valisi oldu. Zilka'de 1034'de (Ağustos 1625) vefat etmiştir. Ihımlı, tedbirliydi. (III. 66)

Süleyman Paşa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip parlak bir kul kethüdâsı ve Cemaziyelâhir 1072'de (Ocak-Şubat 1662) vezirlikle Şam valisi olup haftasında Trablusşam valisi oldu. Şevvâl 1075'de (Nisan-Mayıs 1665) Trabzon valisi ve hemen ardından Humus mutasarrıfı oldu. Sonra azledildi. 1083'de (1672/73) Bosna valisi olup sene sonunda harpde şehid oldu. Liyâkatli bir zat idi. (III. 68)

Süleyman Paşa Gürcüdür. Hassa silahşorlerinden olup gedikli çavuşu oldu ve 1099'da (1688) Rakka beylerbeyi olarak 1100'de (1688/89) vefat etti. (III. 69)

Süleyman Paşa Arnavutdur. Yükselerek bostancıbaşı oldu. 1101'de (1689/90) azledilip 1102'de (1690/91) Köstendil mutasarrıfı ve paşa oldu. 1103'de (1691/92) orada vefat etmiştir. Oğlu Ömer Paşa'dır. (III. 70)

Süleyman Paşa Arnavutdur. Yükselerek sancakbeyi, sonra İşkodra ve Hersek ve 1105'de (1693/94) İhlevne, 1106'da (1694/95) İlbasan mutasarrıfı ve 1107'de (1695/96) vezirlikle Rumeli valisi, 1108'de (1696/97) Temeşvar ve Niş valisi olup 1110'da (1698/99) Gümülcine'de emekli olarak oturmaktayken vefat etmiştir. Cesur, tedbirliydi. (III. 70)

Süleyman Paşa Ergenelidir. Defterdar Tarı Mehmed Paşa'nın kayınpederidir. 1091'de (1680) başbaki kulu ve sonra sipahiler ağası, sonra mîrimîranlıkla 1101'de (1689/90) Maraş, 1102'de (1690/91) Tarsus, 1103'de (1691/92) Silifke ve sonra Hamid beylerbeyi oldu. 1106'da (1694/95) Musul, sonra Muğla ve Menteşe, 1108'de (1696/97) Şehrizor ve azilden sonra Cemaziyelâhir 1113'de (Kasım 1701) Sivas beylerbeyi oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 71)

Süleyman Paşa Mezemorta Hüseyin Paşa'nın kethüdâsıdır. 1111'de (1699/1700) Tunus beylerbeyi oldu. 1112'de (1700/01) vefat etti. (III. 70)

Süleyman Paşa Trabzon alaybeyi olup Receb 1116'da (Kasım 1704) Trabzon beylerbeyi olmuştur. Bir müddet sonra vefat etmiştir. (III. 71)

Süleyman Paşa Gürcüdür. Peşkir gulâmı iken 1107'de (1695/96) kapıcıbaşılıkla çıkarıldı. 1108'de (1696/97) Sığla sancağı verildi. 1109'da (1697/98) Adana beylerbeyi olup 1111'de (1699/1700) Karahisar-ı Şarkî mîrimîranı oldu. 1126'da (1714) Saruhan sancağı verildi. Bir-iki sene sonra vefat etti. (III. 72)

Süleyman Paşa Abazadır. Kızlar ağası Yusuf Ağa'nın kölesidir. Enderûn'a çerağ buyuruldu. Abaza Mehmed Ağa yerine tülbend ağası olup Şevvâl 1115'de (Şubat 1704) çukadar-ı şehriyârî ve Zilhicce 1115'de (Nisan 1704) silahdar-ı şehriyârî oldu. Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) vezirlikle Haleb, 1117'de (1705/06) Kıbrıs valisi ve Muharrem 1119'da (Nisan 1707) tevkîî oldu. O sene Anadolu valisi olup sonra emekli oldu. 1120'de (1708) kubbe veziri, Cemaziyelâhir 1121'de (Ağustos 1709) tevkîî oldu ve Cemaziyelâhir 1122'de (Ağustos 1710) sadâret kaymakamı olup 12 Şevvâl 1124'de (12 Kasım 1712) sadrazam oldu. 18 Rebiyülevvel 1125'de

(13 Nisan 1713) kapdan-ı deryâ olup 18 Şevvâl 1125'de (7 Kasım 1713) İstanköy muhâfızı, buradan Kandiye ve sonra Hanya muhâfızı olup 1127'de (1715) azledilmiş olarak Rodos'a gönderilmiş ve Şevvâl 1127'de (Ekim 1715) vefat etmiştir. Yaşı 50'yi aşkın ve ağır başlıydı. Divanyolu'nda bir muallimhane ile bir han yaptırmıştır. (III. 73)

Süleyman Paşa Arnavut beylerinden olup Safer 1123'de (Mart-Nisan 1711) Bozok mutasarrıflığıyla harbe memur oldu. Sonra Çorum mutasarrıfı olup sonra mîrimîran oldu. Cemaziyelâhir 1127'de (Haziran 1715) vefat etti. (III. 73)

Süleyman Paşa İzmirlidir. Küçükken akrabasından biri Cezâyir'e götürdü. Orada gemi hocası oldu. Sonra İstanbul'a gelmiştir. Bu aralık, Cezâyir dayılığından gelme Mezemorta Hüseyin Paşa kapdan-ı deryâ olduğundan buna kalyon kapdanlığını vermiştir. Sonra yeni kurulan liman reisliğine tayin olundu. Zilhicce 1125'de (Aralık 1713/Ocak 1714) kapdan-ı deryâ oldu. Zilhicce 1126'da (Aralık 1714) azledilmiş ve 1127'de (1715) Adana valisi ve Mora seferinde Ağrıboz valisi ve 1129'da (1717) Varadin seferinde kalyonlar kapdanı oldu. Dönüşte Cemaziyelevvel 1130'da (Nisan 1718) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup vezir rütbesi verilmiştir. Zilka'de 1133'de (Eylül 1721) istiska hastalığından birkaç ay muztarip olduğu halde Büyükdeğirmenlik'de vefat etti. Sakız'a nakledilip Abdülfettâh Paşa yanına defnedildi. Cesur, yiğit, hizmet etmeye çalışır bir ihtiyardı. Bunun hastalığında Rodos mutasarrıfı Fındıklılı Süleyman Paşa kaymakamı olmuştur ki, bu da tersanede ömrünü tüketmiştir. Sadrazam Melek Mehmed Paşa bunun oğludur. (III. 74)

Süleyman Paşa Tebriz'de Kuz beyi olup 1141'de (1728/29) Şirvan beylerbeyi oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 75)

Süleyman Paşa Çerkesdir. Mâbeyn-i hümâyûnda rikâbdar-ı şehriyârî oldu. Yaşı küçük olduğundan Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) kapıcıbaşılıkla çıkarıldı. Ramazan 1122'de (Kasım 1710) mîrahûr-ı sânî olup sonra azledilerek hayli müddet boşta kaldı. 22 Cemaziyelevvel 1143'de (3 Aralık 1730) ikinci defa mîrahûr-ı sânî ve Şa'bân 1144'de (Şubat 1732) silahdar ağası olup Rumeli beylerbeyi pâyesi verildi. 1145'de (1732/33) Kengırı mutasarrıfı oldu. Sonra Şehrizor mutasarrıfı, 1148'de (1735/36) Maraş mutasarrıfı oldu. Sonra taşrada vefat etmiştir. (III. 75)

Süleyman Paşa Deryâ beylerinden olup 1149'da (1736/37) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ olmuştur. Zilka'de 1153'de (Ocak-Şubat 1741) vefat etti. Deniz işlerini bilirdi. Oğlu Mustafa Paşa'dır. (III. 80)

Süleyman Paşa Yakovalı Mehmed Paşa'nın oğlu olup mîrimîran rütbesiyle 1148'de (1735/36) Üsküp mutasarrıfı ve 1156'da (1743) Yanya valisi oldu. Azilden sonra 1177'de (1763/64) vefat etmiştir. (III. 82)

Süleyman Paşa Caniklidir. Kapıcıbaşı Ahmed Ağa'nın büyük oğludur. 1170'de (1756/57) mîrimîranlık ile Trabzon valisi oldu. Cemaziyelâhir 1172'de (Şubat 1759) vezirlik verildi. 1173'de (1759/60) Maraş valisi olup Rebiyülevvel 1174'de (Ekim-Kasım

1760) yine Trabzon valisi oldu. Birkaç sene sonra azledildi. Safer 1182'de (Haziran-Temmuz 1768) Kefe valisi oldu. Muharrem 1183'de (Mayıs 1769) orduya gelip Özi muhâfızı ve Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) Konya valisi oldu. Sonradan Niğbolu tarafları muhâfızı ve sonra İbrail ciheti muhâfızı olup Cemaziyelâhir 1184'de (Eylül-Ekim 1770) vebadan vefat etmiştir. Kardeşi Hacı Ali Paşa'dır. Nüfuzlu ve tedbirliydi. (III. 83/84)

Süleyman Paşa İlbeylidir. Mîrimîran olup 1176'da (1762/63) Kırşehir mutasarrıfı oldu. 1183'de (1769/70) savaşlarda bulunup gazi olarak vefat eylemiştir. (III. 83)

Süleyman Paşa İlbasanlıdır. Ruscuk'da mîrimîran oldu. Sonra Ziştovi muhâfızı iken 15 Zilhicce 1185'de (20 Mart 1772) vezirlikle Yanya valisi oldu. Sonra Üsküp ve Yanya ilâvesiyle Hotin muhâfızı oldu. 1190'da (1776) İnebahtı, 1191'de (1777) Ohri eklenmesiyle Hotin muhâfızı, 1194'de (1780) Selânik valisi oldu. Azilden sonra 1195'de (1781) yine Selânik valisi ve ardından Ağriboz muhâfızı oldu. 1197 (1783) yılına doğru vefat eyledi. Tedbirli, güçlüydü. Oğulları Salih Paşa, Mahmud Paşa ve Mehmed Paşa'dır. (III. 86)

Süleyman Paşa Kapıcıbaşı iken 1192'de (1778) cebecibaşı olup Receb 1193'de (Temmuz-Ağustos 1779) azledildi. Şa'bân 1196'da (Temmuz-Ağustos 1782) ikinci defa cebecibaşı olup sonra azledildi. 1197'de (1783) yeniçeri kışlalarının bina emini olup 1198'de (1784) çavuşbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1198'de (Nisan 1784) vezirlikle Erzurum valisi oldu. Ramazan 1198'deki (Temmuz-Ağustos 1784) şiddetli zelzelede halkın büyük kısmı ve adamlarıyla beraber kendisi enkaz altında kalıp vefat eylemişlerdir. Eli sıkı ve hırslıydı. (III. 86)

Süleyman Paşa İshak Paşa ailesinden olup 1185'de (1771/72) vezir rütbesiyle Çıldır valisi oldu. 1205'de (1790/91) o hizmette vefat eyledi. Doğru, tedbirliydi. Oğlu Mehmed Şerif Paşa'dır. (III. 88)

Süleyman Paşa Zorluoğlu'nun kethüdâsıdır. Özi ağası olup Şa'bân 1193'de (Ağustos-Eylül 1779) yeniçeri ağası oldu ve 1195'de (1781) azledildi. Zilka'de 1196'da (Ekim 1782) Rumeli pâyesiyle Hotin muhâfızı olup Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Akşehir, Muharrem 1202'de (Ekim-Kasım 1787) Köstendil mutasarrıfı oldu. 1203'de (1788/89) vezirlikle Rusya muharebesine memur olup 1204'de (1789/90) Diyarbekir valisi olmuş ve 1205'de (1790/91) ayrılmıştır. Sonra vefat etti. (III. 89)

Süleyman Paşa Boşnaktır. Yeniçeri olup yükselerek kul kethüdâsı olup azledilmiştir. Zilka'de 1205'de (Temmuz 1791) vezir rütbesiyle yeniçeri ağası oldu. 1206'da (1791/92) azledilerek Filibe'de ikamete memur oldu. 1208'de (1793/94) Belgrad valisi olup 1209'da (1794/95) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 89)

Süleyman Paşa Büyük Süleyman Paşa'nın enderûn çukadarıydı. Onun tavsiyesi üzerine beylerbeyi pâyesiyle Rakka mutasarrıflığına Receb 1209'da (Ocak-Şubat 1795) tayin edildi. Uzun yıllar orayı hakça yöneterek vefat etmiştir. (III. 92)

Süleyman Paşa Babanlı İbrahim Paşa'nın oğlu olup Köy ve Harir muta-

sarrıfı oldu. Sonra Eaban mutasarrıfı olup 1220 (1805) tarihine doğru vefat etmiştir. (III. 92)

Süleyman Paşa Osmanlı Devleti hizmetinde yetişerek kapıcıbaşı ve Belgrad muhassılı oldu. 1219'da (1804/05) vezir rütbesiyle Belgrad valisi oldu. Zilhicce 1223'de (Ocak-Şubat 1809) Belgrad'dan Niş'e çıktığında, Sırplılar yolunu kesip dairesi halkıyla beraber şehid eylediler. Serhad ahvalini bilen sâdık kişilerdendi. (III. 92)

Süleyman Paşa Pekinlidir. Bosna beylerinden olup 1219'da (1804/05) mîrimîran ve Köstendil mutasarrıfı oldu. 1231'de (1816) vezirlikle Bosna valisi oldu. 1233'de (1818) ayrıldı ve vefat eyledi. Kilis mutasarrıflığında oğlu Osman Bey'e kapıcıbaşılık verilmiştir. (III. 94)

Süleyman Paşa Cezzar Ahmed Paşa'nın kölesidir. Yetişerek kethüdâsı oldu. Sonra Hama mütesellimi ve sonra mîrimîranlıkla Trablusşam mutasarrıfı oldu. 1204'de (1789/90) Deyrülkamer'de ikamet etti. Sonra hac emiri oldu. 1219'da (1804/05) Sayda valisi tayin edildiyse de derhal azledildi. Şa'bân 1219'da (Kasım 1804) vezir rütbesiyle Sayda valisi olup 1225'de (1810) Şam valisi oldu. 1227'de (1812) azledilip daha sonra Aydın, 1230'da (1815) Diyarbekir ve 1231'de (1816) üçüncü defa Sayda ve 1232'de (1817) ikinci defa Şam valisi oldu. 1234'de (1819) vefat etti. Tedbirli, akıllı, sâdıkdı. Aydın'da iken kethüdâsı Mehmed Ağa'ya kapıcıbaşılık verilmiştir. (III. 94)

Süleyman Paşa Avlonyalıdır. İbrahim Paşa'nın oğludur. Rebiyülâhir 1240'da (Aralık 1824) Avlonya mutasarrıfı oldu. Sonra Maçin muhâfızı olup 1241'de (1825/26) vezirlikle İbrail muhâfızı oldu. 1243'de (1827/28) harpde orada bulundu. Sonra vefat eylemiştir. Sâdık, cesurdu. (III. 95/96)

Süleyman Paşa Kapıcıbaşı ve Filibe nâzırı oldu. 1244'de (1828/29) orduya çağrılıp nüzûl emini oldu. O sene vezirlik verildi. Sonradan Urfa mutasarrıfı olarak vefat eyledi. Oğlu Mehmed Nazif Bey'dir(→). (III. 96)

Süleyman Paşa Kalender Paşa'nın oğludur. Maraş hânedanından olup 1248'de (1832/33) mîrimîranlıkla oraya mutasarrıf oldu. 1254'de (1838) Nizip ordusuna gidip Hâfız Paşa'nın askerî harekâtını gördükten sonra dönmüştür. Rebiyülâhir 1256'da (Haziran 1840) vezirlikle Diyarbekir valisi oldu. Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) vefat etmiştir. Tedbirli, sâdıkdı. Oğlu ricâlden Ken'an Bey ile valilerden Osman Paşa'dır. (III. 98)

Süleyman Paşa Yükselerek kapıcıbaşı, Sakız muhassılı, feshane müdürü ve Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) mîrimîran rütbesiyle Adana valisi olup Rebiyülevvel 1261'de (Mart 1845) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 99)

Süleyman Paşa Askerlikten yetişip yâver-i harp ve miralay olmuştur. 1266'da (1850) livâlıkla topçuya ve sonra hassaya geçti. 1275'de (1858/59) vefat etti. (III. 99)

Süleyman Paşa Arapgirlidir. Miralay ve livâ olarak emekli edilmişti. Zilka'de 1284'de (Mart 1868) vefat etmiştir. Selimiye'de medfundur. (III. 100)

Süleyman Paşa 1243'de (1827/28) doğdu. Erkân-ı harp olarak yetişmişti. Dâr-ı Şûrâ'ya aza ve sonra hassa ordusuna mîrlivâ olup 1285'de (1868/

69) vefat etti. Doğancılar'da defnedildi. (III. 100)

Süleyman Paşa Tercüme odası halifelerinden olup taşrada Köstence, Tulca, Lâzistan ve tekrar Tulca mutasarrıflığında bulunup beylerbeyi pâyesine kadar yükseldi. Adana valiliği tevcihi için İstanbul'a çağrılacağı sırada 1287'de (1870/71) birden vefat etti. Doğru ve dil bilirdi. (III. 101)

Süleyman Paşa Taşralıdır. Babası şekerci esnafındandı. 1280'de (1863/64) askere girerek tabur kâtibi ve mülâzim olarak Karadağ muharebelerinde bulunmuş ve döndükten sonra yüzbaşı, 1280'de (1863/64) sırasıyla binbaşı olarak Mekteb-i Harbiye riyaziye ve sonra kitâbet hocası ve terfi ederek miralay olduğu halde ders nâzırı ve sonra mîrlivâ olmuştur. 1291 (1874) tarihlerinde ferik olup Sırp ve Karadağ muharebelerinde bulunmuştur. 1294'de (1877) vezirlikle Balkan ve Tuna ordularında kumandan olarak 1295'de (1878) azledilip Bağdad'da ikamete memur olmuş ve Muharrem 1310'da (Ağustos 1892) orada vefat eylemiştir. *Mebânî-i İnşa* ve ilmi halleri vardır. Tarihe de vukufu vardı. Oğlu Bursa maarif müdürü Sâmî Bey'dir. (III. 102)

Süleyman Paşa (Abdülcelilzâde) Mehmed Emin Paşa'nın oğludur. Mîrimîran ve sonra 1190'da (1776) vezir rütbesiyle Şehrizor valisi ve ardından Musul valisi, 1191'de (1777) Sivas, 1193'de (1779) ikinci defa Musul, 1197'de (1783) Rakka, 1198'de (1784) ikinci defa Sivas, 1199'da (1785) Kayseri, ardından Haleb, Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) Kars ve 1200'de (1786) üçüncü defa Musul valisi oldu. Bir-iki sene sonra vefat etti. Tedbirli, doğru idi. (III. 87)

Süleyman Paşa (Azmzâde) İsmail Paşa'nın kardeşidir. 1137'de (1724/25) mîrimîran rütbesiyle cerde başbuğu ve Trabluşam mutasarrıfı oldu. Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) Rakka mutasarrıfı, Muharrem 1140'da (Ağustos-Eylül 1727) vezir rütbesiyle Sayda valisi olup 1146'da (1733/34) Şam valisi oldu. 1151'de (1738/39) azledildi. 1152'de (1739/40) Mısır valisi ve 1154'de (1741) ikinci defa Şam valisi oldu. Rebiyülevvel 1156'da (Mayıs 1743) vefat etmiştir. İşten anlar, akıllı ve ileri görüşlüydü. Şam'da bir mektep, medrese ve hanı, Lâzkiye'de bir cami ve medresesi vardır. Evlâdından Halil Bey'in soyu halen Şam'da devam etmektedir. (III. 80)

Süleyman Paşa (Azmzâde) Yükselerek Hama müsellimi oldu. Sonra 1239'da (1823/24) mîrimîranlıkla Trablusşam mutasarrıfı oldu. Rebiyülevvel 1240'da (Kasım 1824) vefat etmiştir. (III. 95)

Süleyman Paşa (Babanlı) Selim Paşa'nın amcasının oğludur. 1165'de (1752) Baban mutasarrıfı oldu. Sonra 1176'da (1762/63) İran'a gitmiş ve 1177'de (1763/64) tekrar Baban mutasarrıfı olmuştur. 1179'da (1765/66) vefat eyledi. Şâfiî mezhebinden ve dindardı. Oğlu İbrahim Paşa'dır. (III. 83)

Süleyman Paşa (Babanlı) Abdurrahman Paşa'nın oğlu olup kardeşi Mahmud Paşa'nın azlinde Baban mutasarrıfı olmuştur. 1254'de (1838) vefat eylemiştir. Yerine oğlu Ahmed Paşa oldu. 1260 (1844) yılından sonra diğer oğlu Abdullah Paşa kaldırılıp Baban ocaklığı Bağdad bölgesinde yok olmuş ve adı geçenler ile diğer oğulları Mehmed Paşa ve Ali Paşa ve diğer evlâdı sadâkatle devletin diğer

hizmetlerinde istihdam olunmuşlardır. Mehmed Paşa ile oğullarından Mustafa Bey ve Emin Bey hayattadırlar. (III. 98)

Süleyman Paşa (Baltacı) Mabeyn-i hümâyûndan yetişerek Cidde beylerbeyi oldu. Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) vezir rütbesiyle Mısır valisi olmuşsa da Cemaziyelâhir'de (Ekim) tekrar Cidde valisi olmuştur. 1118'de (1706/07) hac emiri ve Şam valisi oldu. Cemaziyelevvel 1119'da (Ağustos 1707) azledilmiş ve Van valisi olarak yarı yolda Receb 1119'da (Ekim 1707) vefat etmiştir. (III. 72)

Süleyman Paşa (Bodur) İçel ve Sığla beyi olarak Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine'de şehid olmuştur. Cesurdu. (III. 70)

Süleyman Paşa (Büyük) Mardin voyvodası Mehmed Efendi'nin kölesidir. Efendisinin vefatında, Mızraklı Süleyman Paşa'ya Bağdad'da intisap eyledi. Sonra Ömer Paşa'nın enderûn çukadarı olup cesur olduğundan Basra mütesellimi oldu. Bir aralık İran'a esir olup ve sonra kurtuldu. Bâbıâlî'ye arîza takdim edip Bağdad ve Basra valiliği kendisine ihsan buyurulursa, hizmette kusur etmeyeceğini belirtti ve Şevvâl 1193'de (Ekim-Kasım 1779) vezirlikle Basra valisi ve birkaç gün sonra da Bağdad valisi oldu. Orada gereği gibi 23 sene valilik eyledi. Bağdad'da medrese ve kütüphane, içerde ve dışarda nice hayır eserleri tamir ve inşa ile adına ihya eyledi. Yaşı 80'e yakınken 1219'da (1804/05) vefat eyledi. Zamanında yollar emin, hayra çalışır bir ulu vezirdi. Her sene devlete büyük meblağlar göndererek devletin güvenini tazelerdi. Mısır seferi masrafları için iki bin kese takdim eyledi. Vefatı devlet ve Irak'ça üzüntü sebebi oldu. Oğulları Said Paşa ile Sâlih Bey ve Sâdık Bey'dir. Kethüdâsı Selim Paşa, Basra mütesellimi Selim Ağa ve hazinedarı Dâvud Paşa ile diğer kethüdâsı Nasıf Ağa damadlarıdır. (III. 91/92)

Süleyman Paşa (Cevzak) Enderûn'da yetişerek paşalıkla çıktı. Sonra Rumeli beylerbeyi, 1040'da (1630/31) vezirlikle Şam valisi, 1042'de (1632/33) Temeşvar valisi ve 1043'de (1633/34) Bosna valisi oldu. 1045 (1635/36) yılına yakın vefat etmiştir. (III. 66)

Süleyman Paşa (Damad-ı Şehriyârî) (Kız Alizâde) Bostancı olup Muharrem 1151'de (Mayıs 1738) Edirne bostancıbaşısı oldu. 23 Zilhicce 1156'da (7 Şubat 1744) vezirlikle Hotin muhâfızı olup Rebiyülevvel 1158'de (Nisan 1745) Bosna valisi, Zilka'de 1159'da (Kasım-Aralık 1746) Anadolu valisi oldu. 5 Muharrem 1161'de (6 Ocak 1748) Zübeyde Sultan nikâhlandı. 2 Şa'bân 1161'de (28 Temmuz 1748) Karahisar-ı Sâhib'de vefat etti. Tedbirli, güçlüydü. Oğlu Seyyid Ahmed Paşa'dır. (III. 81)

Süleyman Paşa (Dev) Beylerden olup Temeşvar ve 1007'de (1598/99) Budin valisi oldu. Azilden sonra vefat etti. Yüzücüydü. (III. 65)

Süleyman Paşa (Dev) Deryâ beylerinden olup hizmette bulunarak bu senelerde (1680'ler) vefat etmiştir. (III. 68)

Süleyman Paşa (Ebras) Abdülbâkî Ağa'nın damadıdır. Yeniçeriden yetişerek kul kethüdâsı oldu. Azilden sonra Bağdad ağası oldu. Rebiyülevvel 1183'de (Temmuz 1769) çağrılıp yeniçeri ağası olup 9 Rebiyülâhir

1183'de (12 Ağustos 1769) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı oldu. Zilka'de 1183'de (Mart 1770) Kili muhâfızı oldu, sonra Hanya, oradan Özi muhâfızı, 1184'de (1770/71) Konya valisi ve Cemaziyelevvel 1186'da (Ağustos 1772) Mora muhâfızı oldu. Orada vefat eylemiştir. Hizmet ehli ve gayretliydi. Oğlu Abdullah Bey'dir(→). (III. 84)

Süleyman Paşa (Emir Şücâeddin) Kastamonu valisi Timur Bey'in oğludur. Babası yerine vali oldu. Şöhret kazanıp Emir Çoban'ın mazhar-ı riayeti oldu. Sinop ve havalisini zapteyledi. I. Murad devrinde (1361-1389) vefat eyledi. İlim ve hüner ehliydi. (III. 76)

Süleyman Paşa (Hacı) Enderûn'da yetişerek kiler kethüdâsı ve 1218'de (1803/04) silahdar-ı şehriyârî oldu. Rebiyülâhir 1222'de (Haziran 1807) azledildi. Muharrem 1227'de (Ocak-Şubat 1812) vezirlikle Şam valisi olup Cemaziyelâhir 1231'de (Mayıs 1816) azledildi. 1236'da (1820/21) Sivas ve Niğde valisi olup İzdin canibine memur oldu. 1237'de (1821/22) azledildi. Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) Van valisi olup bir müddet sonra azledilerek Konya'da ikamet etti. Sonra İstanbul'a getirildi. 23 Zilhicce 1253'de (22 Mart 1838) vefat eylemiştir. Murad Paşa Camii'ne defnedildi. Kâtip, dürüst, vakûr, sâdıkdı. Oğlu Râgıb Bey'dir. Kethüdâsı Hacı Mehmed Ağa'dır(→). (III. 97/98)

Süleyman Paşa (Hacı) Behrâm Paşa'nın kethüdâsı ve kapıcıbaşı olup sonra mîrimîran olmuş ve bir aralık Diyarbekir vali kaymakamlığında bulunup sonra azledilmiştir. Cemaziyelâhir 1267'de (Nisan 1851) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu Hacı Mehmed Tevfik Bey 26 Muharrem 1296'da (20 Ocak 1879) vefat edip yanına defnedildi. (III. 99)

Süleyman Paşa (Hacı Eyvad) (Sarı) Çerkesdir. Sadrazam Husrev Paşa'ya kethüdâ olmuştu. 1039'da (1629/30) yeniçeri ağası olup 1040'da (1630/31) paşasıyla birlikte ayrılmıştır. Sonra beyler arasına girip yükselerek 1058'de (1648) vezirlikle Erzurum valisi oldu. Azledildikten sonra Zilhicce 1060'da (Aralık 1650) ikinci defa Erzurum valisi olarak 1063'de (1653) azledilmiştir. 1065'de (1655) Bosna valisi olup 1067'de (1656/57) azledildi. Sonra Ankara valisi, 1070' de (1659/60) Şam valisi, 1072'de (1661/62) hac emiri ve Gazze mutasarrıfı oldu. 1075 sonlarında (1655 ortaları) Trabzon valisi ve 1077'de (1666/67) Konya valisi olup sonra vefat etmiştir. Tedbirli ve güçlüydü. (III. 67)

Süleyman Paşa (Hadım) Akağalardandır. Saraydan yetişerek hazinedarbaşı iken I. Süleyman'ın (Kanunî) tahta çıkışında vezirlikle Şam valisi olup Mısır hududuna gönderildi. 931'de (1525) Mısır valisi oldu. Bir aralık Süveyş'den Yemen, Hind ve Çin limanlarına kadar seyahat etti. 941'de (1534/35) azledildi. 943'de (1536/37) ikinci defa Mısır valisi oldu. Rebiyülevvel 945'de (Ağustos 1538) İstanbul'a gelip kubbe veziri oldu. 947'de (1540/41) sadrazam oldu. 951'de (1544) Husrev Paşa ile tartışınca ikisi de azledildi. Ardından Malkara'da vefat etti. Sert tedbirli, cesurdu. İhtişama düşkün olup bin nefer kölesi vardı. (III. 78/79)

Süleyman Paşa (Hazinedarzâde) Canik muhassılı olup Rebiyülevvel

1227'de (Mart-Nisan 1812) vezirlikle Anadolu hududunu güçlendirmesi için Trabzon valisi olup Cemaziyelâhir 1233'de (Nisan 1818) azledildi. O sene vefat eylemiştir. Dediğini yaptırır, çalışkan ve zorbaydı. Oğulları Abdullah Paşa ve Osman Paşa'dır. Ailesinden Ahmed Paşa, Osman Paşa'ya damad olmuştur. (III. 94)

Süleyman Paşa (Kara) Kayserilidir. Kapıcıbaşı olup 1242'de (1826/27) vezirlikle Kandiye valisi ve 1245'de (1829/30) Girit ve sonra Resmo valisi olup Rebiyülevvel 1246'da (Ağustos-Eylül 1830) azledilip kapıcıbaşılık verildi. İzmir'de, evinde oturmaktayken vefat etmiştir. (III. 96)

Süleyman Paşa (Karabağî) Tersaneden yetişip kaptudâne-i hümâyûn oldu. Cemaziyelâhir 1168'de (Mart-Nisan 1755) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. 1170'de (1756/57) azledildi. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup Muharrem 1173'de (Eylül 1759) azledilmiş ve Suğra kalesine sürülmüştür. Ramazan 1173'de (Nisan-Mayıs 1760) vezir rütbesiyle üçüncü defa kapdan-ı deryâ oldu. Her ne kadar denizcilikte usta ise de aczi görülüp Cemaziyelâhir 1177'de (Aralık 1763) Rodos mutasarrıfı oldu. Az müddette orada vefat etmiştir. (III. 83)

Süleyman Paşa (Koca) Malatyalı İsmail Ağa'nın akrabasından olduğundan "Ermeni" diye şöhret aldı. Sarayda terbiye edilerek rikâbdar olup Zilhicce 1062'de (Kasım 1652) vezirlikle yeniçeri ağası oldu. Rebiyülâhir 1063'de (Mart 1653) azledilip Cemaziyelevvel'de (Nisan) Malatya sancağı ile Girit'e gönderildi. 1064'de (1654) çağrılarak kubbe veziri oldu. Zilhicce 1065'de (Ekim 1655) sadrazam olmuştur. Cemaziyelâhir 1066'da (Nisan 1656) azille Bosna valisi olup Zilka'de 1066'da (Ağustos-Eylül 1656) İstanbul kaymakamı oldu. 1070'de (1659/60) Akkerman muhâfızı, Zilka'de 1075'de (Mayıs-Haziran 1665) ikinci defa İstanbul kaymakamı olup azilden sonra kubbe veziri iken Erzurum valisi ve sonra emekli oldu. 1083'de (1672/73) tekrar Bosna valisi, 1084'de (1673/74) yine İstanbul kaymakamı olup 1086'da (1675) azledildi. 15 Rebiyülevvel 1095'de (2 Mart 1684) vefat eyledi. Üsküdar'da, evinin yakınına defnolunmuştur. Yumuşak huylu, dindardı. Talihi kötüydü. (III. 68/69)

Süleyman Paşa (Kuğuzâde) Trabzon hânedanından olup 1203'de (1788/89) mîrimîran rütbesiyle ordunun sağkol sergerdeliği verildi. 1205'de (1790/91) Trabzon valisi olup az müddette vefat etmiştir. Anne tarafından büyükbabamın annesi bunun kızıydı. (III. 89)

Süleyman Paşa (Kuyucu) Boşnaktır. Yeniçeri efendiliğinden yetişip okur yazar adam olduğundan mesleğinde yükseldi. Rebiyülevvel 1184'de (Temmuz 1770) kul kethüdâsı oldu. İsâbetli görüş sâhibi olduğundan Edirne ağalığına tayin edilmiş ve o sene çağrılarak yeniçeri ağası olmuştur. Şa'bân 1185'de (Kasım 1771) vezirlikle sadâret kaymakamı oldu. Sadrazamın gelişinden sonra ağalık hizmetinde kaldı. Cemaziyelevvel 1187'de (Temmuz-Ağustos 1773) Kandiye valiliğiyle azledildi. Sonra Boğaz muhâfızı ve Anadolu asker sürücüsü oldu. Rebiyülâhir 1188'de (Haziran-Temmuz 1774) azledilerek ardından

Anadolu müfettişi ve Konya valisi oldu. 1189'da (1775) vefat etti. Sertti. (III. 84)

Süleyman Paşa (Küçük) Ali Paşa'nın damadı ve kız kardeşinin oğludur. 1219'da (1804/05) Bağdad'da adı geçene kethüdâ oldu. 1222'de (1807) mîrimîran olup 1224'de (1809) vezir rütbesiyle Bağdad ve Basra valisi oldu. 14 Receb 1225'de (15 Ağustos 1810) vefat etti. Sütkardeşi kapıcıbaşı Ahmed Bey II. Mahmud devri (1808-1809) sonlarına yetişmiştir. (III. 93)

Süleyman Paşa (Mızraklı) Eyyûb Hasan Paşazâde Ahmed Paşa'nın kölesidir. Yetişip kızı Âdile Hanım'la evlenerek damadı oldu. Paşanın sağlığında Basra valisi oldu ve paşasının Bağdad hazinesine 1800 ve İran elçilerine 96 kese borcunun ödenmesini taahhüt etti. Muharrem 1163'de (Aralık 1749) Bağdad valiliği ilâve edildi. Ahmed Paşa'nın hayatında, dayanak noktası bu zat olduğundan idaresi süresince Bağdad'ı asayişde bulundurdu. Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) 65 yaşında vefat etti. Yiğitlik ve cesareti ve aşırı cömertliği vardı. Arablar arasında mızraklı manasına "Ebû Sahre" ve gece savaşmasından dolayı "Devvasü'l-leyl" diye lâkaplandı. (III. 82)

Süleyman Paşa (Mücevvir) Mehmed Paşa'nın kardeşidir. Sancak beyi olup 1108'de (1696/97) Bolu beyi oldu. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine harbinde şehid oldu. Cesurdu. (III. 70)

Süleyman Paşa (Rişvanzâde) Ömer Paşa'nın oğludur. Mîrimîran rütbesiyle Maraş mutasarrıfı olup 1178'de (1764/65) bu hizmette vefat etmiştir. Oğlu Ömer Paşa'dır. (III. 83)

Süleyman Paşa (Sarı) Hersek'de Pirepolludur. Saray helvacısı olup musâhib Dilsiz Tavşan Ağa'ya kethüdâ oldu. Sonra kapıcıbaşı olup Rebiyülâhir 1080'de (Eylül 1669) çavuşbaşı ve 1083'de (1672/73) sadâret kethüdâsı ve 1087'de (1676) mîrahûr-ı evvel olup Mekke'ye tamire gönderildi. 1095'de (1684) ikinci vezir ve ordu seraskeri oldu. Muharrem 1097'de (Aralık 1685) sadrazam ve serdâr-ı ekrem oldu. Zilhicce 1098'de (Ekim 1687) İstanbul'da vefat etmiştir. Üsküdar'da, Salacak'da camii vardır. Oraya defnedildi. Bir oğlu vardır. (III. 69)

Süleyman Paşa (Turunçzâde) Sivas mübayaacısı olup kapıcıbaşı oldu. Safer 1205'de (Ekim 1790) vezir rütbesiyle Rakka ve Haleb valisi olup sonra Karahisar'da çiftliğine çekilmiş ve 27 Rebiyülevvel 1211'de (30 Eylül 1796) Konya valisi olup 1212'de (1797/98) azledilmiş ve Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) Kıbrıs muhâfızı olup orada vefat eylemiştir. (III. 91)

Süleyman Paşa (Uzun) Ramazanoğullarındandır. Nablus ve Kudüs beyi olup 937'de (1530/31) Diyarbekir valisi oldu. 939'da (1532/33) azledildi. Cemaziyelevvel 941'de (Kasım 1534) Bağdad, 942'de (1535/36) Budin, 943'de (1536/37) Şam ve 946'da (1539/40) Haleb beylerbeyi olmuştur. Orada kendi tâbilerinin ihaneti ile vefat etti. Mülk idaresine kadirdi. (III. 64)

Süleyman Penâh Efendi Mora'da Trapoliçeli İsmail Efendi'nin oğludur. 1153'de (1740) doğup İstanbul'a gelerek Küçük Mustafa Paşa'ya divan kâtibi oldu. Sonra hâcelik rütbesi verilip Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) küçük tezkireci ve sonra kethüdâ kâtibi

oldu. Ramazan 1178'de (Mart 1765) azledilerek Magosa'ya gönderildi. 9 ay sonra Bursa'ya nakledildi. Bir müddet sonra maliye tezkirecisi olup sefer başlayınca ordu ile gitti. Ramazan 1183'de (Ocak 1770) sipah kâtibi, 1184'de (1770/71) mevkufatî, Muharrem 1185'de (Nisan-Mayıs 1771) süvari mukabelecisi ve Şevvâl'de (Ocak 1772) başmuhasebeci olup izinli olarak İstanbul'a geldi. Sonra iki defa şehremini ve Anadolu muhasebecisi ve süvari mukabelecisi olup 1198'de (1784) yine matbah emini ve Receb 1198'de (Mayıs-Haziran 1784) tekrar Anadolu muhasebecisi oldu. 10 Zilka'de 1200'de (4 Eylül 1786) vebadan vefat etmiştir. Mahmutpaşa'da medfundur. Tarikata intisabı, manzum ilâhîleri ve şiirleri vardır. Oğulları Osman Efendi ve Yusuf Âgâh Efendi'dir. (III. 87)

Süleyman Râşid Efendi Maliyeden yetişip malikâne halifesi oldu. 15 Şa'bân 1199'da (23 Haziran 1785) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 10 Receb 1200'de (9 Mayıs 1786) ayrılıp Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) defter emini olup Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) azledildi. 1202'de (1787) ordunun sefere çıkışında defterdar vekili olup 8 Rebiyülevvel 1202'de (18 Aralık 1787) ikinci defa başdefterdar oldu. Ramazan 1203'de (Haziran 1789) sadâret kethüdâsı oldu. 5 Rebiyülevvel 1204'de (23 Kasım 1789) Cezayirli Hasan Paşa'nın sadâretle orduya gelişi günü vefat etmiştir. (III. 88)

Süleyman Râşid Efendi Defterdar Feyzullah Efendi'nin oğludur. Hâcegândan olup 1252'de (1836/37) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 97)

Süleyman Râşid Efendi (Seyyid) (Feyzullah Efendizâde) Müderris, mahrec mollası olup 11 Receb 1252'de (22 Ekim 1836) vefat eylemiştir (III. 97)

Süleyman Re'fet Efendi (Şekerzâde) Abdülvehhâb Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla oldu. 1277 (1860/61) tarihinden sonra vefat etmiştir. (III. 99)

Süleyman Re'fet Paşa Çukadar Arnavut Mustafa Ağa'nın oğludur. 1222'de (1807) doğdu. Enderûn'dan yetişerek 1242'de (1826/27) enderûn çukadarı ve talim görüp 1245'de (1829/30) yüzbaşı, az müddet sonra binbaşı ve miralay, 1256'da (1840) livâ, 1258'de (1842) ferik ve hassa, Şa'bân 1259'da (Eylül 1842) Dâr-ı Şûrâ reisi ve Zilka'de 1260'da (Kasım-Aralık 1844) vezirlikle Meclis-i Vâlâ reisi ve Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) serasker olup Safer 1262'de (Şubat 1846) azledildi. Birkaç gün sonra Paris sefiri ve Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) ticaret nâzırı olup haftasında Memleketeyn murahhası oldu. Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) döndükten sonra kapdan-ı deryâ ve Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) Meclis-i Vâlâ azası ve Cemaziyelâhir 1268'de (Mart-Nisan 1852) Bursa valisi olup Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) azledilmiş ve Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Haleb valisi olmuştur. Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) İzmir, Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) Şam, Cemaziyelevvel 1272'de (Ocak 1856) ikinci defa Bursa valisi olup Cemaziyelâhir 1276'da (Ocak 1860) azledildi. Şa'bân 1276'da (Mart 1860) Meclis-i Tanzimat azası olduysa da Zilka'de'de (Mayıs-Haziran 1860) ay-

rıldı. Şa'bân 1277'de (Şubat-Mart 1861) Edirne valisi, Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) bir hafta azledilip Vidin ve Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) ikinci defa Edirne valisi olup Receb 1281'de (Aralık 1864) vefat eyledi. Tedbirli, güçlü, yumuşak huylu, cömert, şair, münşî idi. Orta boylu, balıketli, güzel yüzlüydü. Büyük oğlu Mehmed Fuad Bey 8 Rebiyülevvel 1305'de (24 Kasım 1887) vefat etmiş ve küçüğü Cevad Bey Çatalca'da mutasarrıf bulunmuştur. (III. 100)

Süleyman Rif'at Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Bir aralık harir emini olmuştur. Ramazan 1246'da (Şubat-Mart 1831) vefat etti. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (III. 96)

Süleyman Ruhî Ağa Enderûn'dan yetişme olup sonra silahdar Cihangirli Mehmed Paşa'ya kethüdâ oldu. Sadâretinde, Şevvâl 1184'de (Ocak-Şubat 1771) kapıcıbaşılıkla çavuşbaşı oldu. 1185'de (1771/72) paşasıyla birlikte azledildi ve ona kethüdâ olup birkaç sene taşralarda gezdi. 1191'de (1777) başbaki kulu ve 1192'de (1778) ikinci defa çavuşbaşı olarak 1193'de (1779) azledildi. Sonra hizmetlerde bulunarak Şa'bân 1200'de (Haziran 1786) üçüncü defa çavuşbaşı oldu. 1201'de (1786/87) sipahi ağası, Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) dördüncü defa çavuşbaşı olup Receb 1202'de (Nisan 1788) sadâret kethüdâsı oldu. Zilhicce 1202'de (Eylül 1788) ayrıldığının üçüncü günü hummadan vefat eylemiştir. Fethülislâm'da medfundur. Az vakitte hayli iyilikleri görülmüştür. İyi ve istidatlı bir zat idi. (III. 88)

Süleyman Rüşdî Efendi (Gülümzâde) Kıbrıslıdır. Kalemden yetişerek hâcegândan ve ricalden oldu. 1238'de (1822/23) vefat edip Beyoğlu kabristanına defnedilmiştir. (III. 95)

Süleyman Rüşdî Efendi (Hâfız) Sıdkîzâde Rüşdî Efendi'nin imamıdır. Müderris, Şa'ban 1268'de (Mayıs-Haziran 1852) Kürdistan mollası ve Safer 1273'de (Ekim 1856) Medine mollası olup 5 Receb 1274'de (19 Şubat 1858) vefat etmiştir. Topkapı'da medfundur. (III. 99)

Süleyman Sa'deddin Efendi (Müstakimzâde) 1131'de (1719) doğdu. Yemliha Hasan Efendi ile Yusuf Efendi'den ders gördü. Murtaza Efendi'nin meşihatinde rüûs imtihanına girdiyse de başarılı olamadı. Sâlihzâde Emin Efendi'nin meşihatinde, Bolu'da bir kaza arpalığı verilmiştir. Tokadî Emin Efendi'den el alıp Nakşibendî olmuştur. 1202'de (1787/88) vefat etti. Âlim, fâzıldı. Eserleri: *Mektûbât Tercümesi, Devhatü'l-Meşâyih*, lûgatten *Elsine-i Selâse, Şerh-i Divan-ı Hazreti Ali, Tuhfetü'l-Hattatîn, Mecelletü'n-Nisâb, Tercüme-i Lûgat-ı Kanûnü'l-Edeb, Kaside-i Mudâriye, Vird-i Seyyid Yahyâ, Tercüme-i Fıkh-ı Ekber*, yüz kadar risale. (III. 87/88)

Süleyman Sâkıb Efendi Müderris ve imam-ı evvel Nurî Efendi'nin mektupçusu olup 1271'de (1854/55) vefat etti. Eyüp'de Kâşgarî yolunda defnedilmiştir. (III. 99)

Süleyman Sâlim Bey (Cağalazâde) Sinan Paşa'nın soyundandır. 1212'de (1797/98) vefat edip Şehzâde Camii'ne defnedildi. Oğlu Tâhir Mehmed Bey'dir(→). (I. 141)

Süleyman Sıdkî Efendi Elli seneyi aşkın Taşlıburun Dergâhı şeyhi olmuştur. 17 Safer 1307'de (13 Ekim 1889) yaşı 90'a yakınken vefat eyle-

miştir. Hüsn-i zan olunur bir zat idi. (III. 101)

Süleyman Sıdkî Efendi (Hasirîzâde) Hacı Basrî Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. 1239'da (1823/24) Sütlüce'deki Hasirîzâde Tekkesi'ne şeyh olup 1253'de (1837/38) vefat eylemiştir. Şairdir. "Sülün Efendi" denir. (III. 97; IV. 467)

Süleyman Sırrî Efendi Kalemden yetişip hâcelik rütbesini aldı. 1241'de (1825/27) piskopos mukataacısı olmuştur. Sonra darüttıbâa müdürü olup 1248'de (1832/33) vefat etti. Şehzâdebaşı'na defnedildi. (III. 96)

Süleyman Sipahi Arnavutluk eşrafındandır. Cesur olduğundan 1255'de (1839) İstanbul'a çağrılıp taltif olunarak Bosna alayına gönderilmiştir. 1258'de (1842) İvranya'ya gönderilip 1261'de (1845) memuren Varna'ya giderek hizmette bulunmuş ve 1281'de (1864/65) vefat eylemiştir. İvranya'da, Gedik Ahmed Paşa Camii haziresinde medfundur. Cesur ve kerimdi. Oğlu Maarif Nezâreti evrak müdürü, ûlâ ricâlinder. Ali Gâlib Beyefendi'dir. (III. 99/100)

Süleyman Sûdî Efendi Trabzon'a bağlı Of'un ileri gelenlerinden Farzîzâdelere mensuptur. İstanbul'da, Galata'da doğdu. Maliye varidât-ı umumiye kaleminden yetişip kalem müdürü olmuş, 1284'de (1867/68) ûlâ sânîsiyle Selânik defterdarı ve 1287'de (1870/71) ûlâ evveliyle vâridat-ı umumiye muhasebecisi olmuştur. 1291'de (1874) Trabzon defterdarı, 1293'de (1876) Suriye defterdarı ve 1295'de (1878) ikinci defa vâridat muhasebecisi olmuştur. 1302'de (1884/85) azledilerek bir müddet sonra meskûkat-ı şahâne müdürü, 1305'de (1887/88) Meclis-i Maliye azası oldu. 20 Şevvâl 1313'de (4 Nisan 1896) vefat etti. Fransızca ve İngilizce'ye âşinâ olduğundan birkaç defa memuren Avrupa'ya gitmistir. Riyaziye ilimlerinde derin bilgisi olup *Defter-i Muktesid* adıyla bir eser yapmıştır. (IV. 860)

Süleyman Tevfik Bey Said Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 1181'de (1767/68) vefat etti. Yüksekkaldırım'da defnedildi. (III. 30)

Süleymaniyeli *bak.* Tâlib Ahmed Efendi

Sülî Bey Zeyneddin Karaca Bey'in oğlu olup 790'da (1388) babasının yerine Elbistan ve Maraş beyi oldu. Bir-iki defa Mısır askerini yenip perişan eyledi. 802'de (1399/1400) şehid olmuştur. (III. 114)

Sülî Bey Kürt beylerindendir. 1049'da (1639/40) Maraş beyi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 115)

Sülûkî Mehmed Çelebi Amasyalıdır. Rumeli'de bazı ümerâya kâtip oldu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat etti. Şairdir. (III. 55)

Sünbül Ağa Sarayda yetişerek 1050'de (1640/41) dârüssaâde ağası oldu. 1054'de (1644) azledilip bir gün sonra ibka edildi. Yine o sene Mısır'a gönderildi. Gemisini düşman gemileri tutarak muharebe ile şehid oldu. (III. 113)

Sünbül Ağa Eski Saray ağası iken Şevvâl 1229'da (Eylül-Ekim 1814) vefat etti. (III. 114)

Sünbül Ağa Padişah musâhibi iken 1294'de (1877) vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. (III. 114)

Sünbül Ali Efendi Maliyeden yetişip 982'de (1574/75) şıkk-ı sânî def-

terdarı oldu. O zaman, Lâlezâr Çelebi başdefterdar ve Oğlan Memi Anadolu defterdarıydı. Bu zat birkaç sene sonra vefat etti. Oğlu Râmî Efendi'dir(→). (III. 113)

Sünbül Sinaneddin Efendi Efdalzâde Hamideddin Efendi'den ders okudu. Sonra Çelebi Halife'ye intisap edip birçok zaman Mısır'da ikametle irşadda bulundu. Sonra İstanbul'da Kocamustafapaşa Tekkesi'ne şeyh oldu. Ömrünün sonuna kadar tefsir ile halka vaaz ederdi. 936'da (1529/30) vefat etti. Tekkede, Germiyanlı Ya'kub Efendi'nin yanına defnolundu. Ermiş sayılanlardan, kâmil, fâzıldı. Sünbülîye tarikatinin pîr ve reisidir. (III. 113)

Sünbülzâde *bak.* Abdülbâkî Efendi; Vehbî Efendi

Süngercizâde *bak.* Recâî Efendi

Sünnetsiz *bak.* Visâlî Çelebi

Sünnî Semendirelidir. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortaları şairlerindendir. (III. 114)

Sünûhî Efendi Mühimmenüvis olup divan kalemi müdürü oldu. 1245'de (1829/30) sergi müdürü, Şevvâl 1248'de (Şubat-Mart 1833) piyade mukabelecisi ve 1253'de (1837/38) evâmir-i mühimme müdürü ve 1256'da (1840) beylikçi kesedarı oldu. 1264'de (1848) vefat eylemiştir. (III. 114)

Sünûhî Efendi İmam-ı evvel Zeynelâbidin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Muharrem 1271'de (Ekim 1854) vefat eyledi. Babasının yanına defnedildi. (III. 114; II. 435)

Süpürgecizâde *bak.* Mehmed Efendi (Hâfız)

Süreyyâ Ahmed Paşa İstanbulludur. Dârülmaarif mektebinden Meclis-i Vâlâ kalemine girip 1285'de (1868/69) Şûrâ-yı Devlet teşekkülünde muavin olmuştu. Rebiyülâhir 1289'da (Haziran 1872) Islahat Komisyonu başkâtibi olduysa da Cemaziyelâhir'de (Ağustos) yine muavinlikle Şûrâ-yı Devlet'e girdi. Safer 1292'de (Mart 1875) ûlâ sânîsîyle nâfia mektupçusu, Receb 1293'de (Ağustos 1876) Şûrâ-yı Devlet ikinci kâtibi ve Rebiyülâhir 1294'de (Nisan-Mayıs 1877) mâbeyn-i hümâyûn kâtib-i sânîsi ve 1297'de (1880) vergi meclisi reisi, 1301'de (1883/84) bâlâ rütbesiyle vergi emini ve Zilhicce 1302'de (Eylül-Ekim 1885) mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi olmuş ve 1303 başlarında (1885 sonları) vezir rütbesi ihsan buyurulmuştur. Şa'bân 1312'de (Şubat 1895) aniden vefat eyledi. İyi kâtip, himmet ve dirâyet ehliydi. (IV. 849/50)

Süreyyâ Bey Evkaf-ı hümâyûn kalemi müdavimlerinden olup Cemaziyelevvel 1310'da (Kasım-Aralık 1892) vefat etti. Şairdi. (II. 64/65)

Süreyyâ Mustafa Paşa Gümrükçü Osman Paşa'nın küçük oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlîye ve sonra âmedî kalemine girip 1273'de (1856/57) Rumeli pâyesiyle Kudüs mutasarrıfı olmuştur. 25 Ramazan 1280'de (4 Mart 1864) vezirlikle Haleb valisi olup 21 Şa'bân 1282'de (9 Ocak 1866) ayrıldı. 2 Rebiyülevvel 1283'de (5 Temmuz 1866) İzmir valisi, 9 Ramazan 1284'de (4 Ocak 1868) Meclis-i Vâlâ azası ve 21 Zilhicce 1284'de (4 Nisan 1868) Bursa valisi olup Receb 1285'de (Ekim-Kasım 1868) azlolunmuştur. 11 Zilhicce 1285'de (25 Mart 1869) Şûrâ-yı Devlet mülkiye dairesi reisi

oldu. Rebiyülevvel 1288'de (Mayıs-Haziran 1871) Haleb, 16 Rebiyülâhir 1289'da (23 Haziran 1872) Kudüs ve Zilka'de (Ocak 1873) sonunda İzmir valisi olup Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) ayrıldı. Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) Ankara valisi olup Muharrem 1295'de (Ocak 1878) azledildi ve Safer 1295'de (Şubat 1878) Sivas valisi olup Ramazan 1296'da (Ağustos-Eylül 1879) vefat etti. Tedbirli, güçlü, vilâyet işlerini bilirdi. Vâlide kethüdâsı Tâhir Paşa'ya damad olmuştu. Oğlu Şekib Bey hariciye memurları ndandı. (II. 64)

Sürmeli *bak.* Ali Paşa; İsmail Efendi

Sürmelizâde *bak.* Mehmed Efendi

Sürûr (Şerif) Şerif Mesaid'in oğludur. 1187'de (1773) Mekke emiri olup 12 Rebiyülâhir 1202'de (21 Ocak 1788) vefat etti. Genç ve tedbirli olup, bir an gafil olmayıp yolların güvenliğini sağlamayı başardı. Yaptıkları güzel ve günleri mutluydu. Oğlu Şerif Abdullah olup onun oğlu Şerif Hâşim İstanbul'a gelerek 1266'da (1850) vefat edip Atikalipaşa kabristanına defnedildi. (III. 11)

Sürûrî Ali Paşa Âlâiyelidir. Kadı Abdurrahman Paşa'nın torunu olup hemşehrileri gibi kadı olmuş, tecrübeli olmasıyla tarikince şöhret alıp umûr-ı mülkiye işlerine akıl erdirmiş ve hatta devriye mollalığından mahrece geçip bir aralık Edirne vali muavini olmuş ve sonra Mekke pâyesi ve Adliye Nezâreti memuru olarak divan-ı istinaf reisi olmuş ve 1296'da (1879) İstanbul ve 1298'de (1881) Anadolu kazaskeri pâyesini elde etmiştir. 1302'de (1884/85) Manisa mutasarrıfı ve sonra Trabzon valisi olmuştur. 3 Receb 1305'de (16 Mart 1888) meslek değiştirerek vezir rütbesi ihsan olunmuştur. 1306'da (1888/89) Konya valisi olup 1308 başlarında (1890 sonları) hastalığı şiddetlenince affedilerek İzmir'e gelmesi ferman olunmuştu. 17 Rebiyülâhir 1308'de (30 Kasım 1890) orada vefat eylemiş ve üzerine türbe yapılmasına irade çıkmıştır. İlmiye, mülkiye, adliye, askeriye işlerine akıl erdirmiş, zeki, anlayışlı, güzel konuşurdu. Oğlu Nazif Bey'dir. (III. 13)

Sürûrî Çelebi Acem diyarından olup Anadolu'ya göç etti. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarına yetişti. Şairdir. (III. 12)

Sürûrî Çelebi Burdurludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat etti. Şairdir. (III. 13)

Sürûrî Efendi Maliyeden yetişip taşra defterdarlıklarında ve uzun yıllar bahriye muhasebeciliğinde bulunup 20 Receb 1308'de (1 Mart 1891) vefat eyledi. Debbağlar Tekkesi'ne defnedildi. (III. 13/14)

Sürûrî Mehmed Paşa Kapıcıbaşı olup 1221'de (1806) başbaki kulu oldu. Cemaziyelevvel 1221'de (Temmuz-Ağustos 1806) vezir rütbesiyle ordu çarhacısı olup Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) ilâveten Silistre valisi oldu. Cemaziyelevvel 1225'de (Haziran 1810) Hezargrad'da Rusya'ya esir gidip sonra vefat etmiştir. Cesurdur. Oğlu Vahid Mehmed Bey'dir( ). (III. 13)

Sürûrî Mustafa Efendi Gelibolulu Hoca Şa'bân'ın oğludur. Müderris olarak İstanbul Kadısı bâb nâibi oldu. Emir Buharî damadı Mahmud Çelebi'den el aldı. 944'de (1537/38) Kasım Paşa'nın medresesi bitiminde

müderris oldu. 954'de (1547) müderrislikten istifa eylediyse de Kasım Paşa'nın istidasıyla derviş elbisesiyle *Mesnevî* okuttu. 955'de (1548) hatt-ı hümâyûn ile Şehzâde Mustafa'ya muallim oldu. 960'da (1553) inziva eylédi. 7 Cemaziyelevvel 962'de (30 Mart 1555) vefat etti. Mescidinde medfundur. Yaşı 72'dir. Kasımpaşa'da bir mescid yaptı. Fâzıldı. Üç dilde şairdir. Eserleri: *Tefsir-i Kadı Beyzâvî*'ye büyük ve küçük hâşiyeler, *Buharî*'nin yarısına kadar şerh, *Telvîh* ve *Hidâye* evâiline kadar hâşiye, *Merâh* ve *Misbâh* ve *İsâgûci* ve *Emsile* şerhleri, Farsçadan yüz cüz *Mesnevî*, *Gülistan* ve *Bostan* şerhleri, *Divan-ı Hâfız Şerhi*, *Şerh-i Şebistan-ı Hayâl*, Türkçe *Şerh-i Muammeyât-ı Câmî*, *Risâle-i Muammâ*, nücûmda bir kitap, *Ravzu'r-Reyyahîn*, *Tercüme-i Mûciz-i Alem*, *Bahrü'l-Maarif*. (III. 12)

Sürûrî Mustafa Efendi Kadı Hasan Eyyûbî'nin oğludur. Bu sebepten "Eyyûbî Sürûrîsi" dendi. Müderris ve Lefkoşe mollası olup Rebiyülevvel 1100'de (Ocak 1689) vefat etti. (IV. 405)

Sürûrî Osman Efendi Adanalıdır. Hâfız Seyyid Mûsâ Efendi'nin oğlu olup 1165'de (1752) doğdu. 1193'de (1779) İstanbul'a gelip Sünbülzâde Vehbî Efendi'ye kethüdâ oldu. Sonra nâibliğe gidip Safer 1229'da (Ocak 1814) vefat etti. Usta şair olup tarih söylemekte emsâli nadir ve hezeliyatta bahâdırdı. *Divan*'ı ve *Hezeliyat*'ı vardır. Oğlu Sürûrizâde Ahmed Sıdkî Efendi 1280'de (1863/64) Trabzon mollası olmuştu. (III. 13)

Sürûrîzâde *bak.* Sıdkî Ahmed Efendi

Sürücü *bak.* Mahmud Paşa

Süsenzâde *bak.* Abdullah Paşa

Süvarizâde *bak.* Mehmed Efendi

Süveydaroğlu *bak.* Mehmed Paşa

Süzekçi *bak.* Yusuf Efendi

Şa'bân (Hacı) Altuncu Camii'nin bânîsidir. (III. 148)

Şa'bân (Hacı) Hasköy'de bir mescid yaptırmıştır. (III. 148)

Şa'bân Ağa Yeniçeriden yetişip 1061'de (1651) yeniçeri ağası olup az müddette ayrıldı ve sonra vefat etti. (III. 149)

Şa'bân Ağa Yükselerek 1058'de (1648) mîrahûr-ı sânî olup sonra 1063'de (1653) sipahiler ağası oldu. 1064'de (1654) ayrılıp sonra bostancıbaşı olarak 1077'de (1666/67) ayrılmıştır. Sonra vefat etti. Musâhibe Şekerpâre Hatun'un zevciydi. (III. 149)

Şa'bân Ağa (Kör) Gümrük emini oldu. 1098'de (1687) azledildi. 1099'da (1688) koyun emini oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 149/50)

Şa'bân Bey Erbâb-ı kalemden olup Semin Ali Paşa zamanında nişancı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 148)

Şa'bân Efendi Kastamonuludur. Muslihiddin Efendi'nin müridi olup Halvetî şeyhi oldu. 977'de (1569/70) vefat eyledi. Türbesi ziyaretgâhdır. Şa'bânîye tarikatının pîr ve reisidir. Halifesi Yahyâ Efendi ve Osman Efendi'dir. Osman Efendi'nin halifesi Hayreddin Efendi olup bunlar Bursa'da vefat etmişlerdir. (III. 148)

Şa'bân Efendi Kastamonuludur. Şa'bân Efendi'den Halvetî olup sonra İstanbul'da Hekim Çelebi'den Nakşibendî oldu. Sonra Mudurnu'ya gitti. II. Selim devrinde (1566-1574) Hoca Atâullah'ın davetiyle İstanbul'a gelip darbhane yakınında Çavuş Tekkesi'ne, sonra Kavaklızâde yerine Emir Buharî Tekkesi'ne şeyh oldu. 14 Rebiyülevvel 1002'de (8 Aralık 1593) vefat etmiştir. Şeyh Camii'nde medfundur. III. Murad birkaç defa tekkesini teşrif buyurdular. Ermiş sayılanlardandır. (III. 148)

Şa'bân Efendi Bosna'da Nevesinlidir. Müderris, molla, sonra İstanbul pâyesi oldu. 1061'de (1651) Anadolu kazaskeri olup 1062'de (1652) azledildi. 1067'de (1656/57) Rumeli kazaskeri olup o sene azledilmiş ve ardından vefat etmiştir. Yeğeni sudûrdan Mehmed Efendi'dir. (III. 149)

Şa'bân Efendi Balıkesirlidir. Müderris olup Receb 1105'de (Mart 1694) vefat etti. (III. 150)

Şa'bân Efendi Kastamonuludur. Şa'bânîye tarikatinin büyüklerindendir. İstanbul'a gelip Eyüp'de Müftü Abdülkadir Efendi Mescidi'ni Şa'bânîye tekkesi yapıp İstanbul'da ilk defa Şa'bânîye âyinini icra etti. 1082'de (1671/72) vefat etti. Bunun şeyhi Hacı Mehmed Efendi Hacı Mustafa Efendi'den, o, Müntehâ Efendi'den ve o da Yahyâ Efendi'den el almıştır ki, hepsi de Şa'bânîye büyüklerinden sayılır. Yerine Yahyâ Efendi geçip 1110'da (1698/99) vefat etti. Sonra oğlu Mehmed Efendi geçip 1169'da (1755/56) vefat eyledi. Sonra Sa'deddin Efendi şeyh olup bu da bir müddet devam etti. (III. 149)

Şa'bân Efendi Ayasofya kâtibi ve Fâtih Camii imamı olup şeyhülkurrâ olmuştur. 1197'de (1783) vefat eyledi. (III. 151)

Şa'bân Efendi (Galat) Fındıklılıdır. Müderris, Filibe mollası olup 16 Rebi-

yülâhir 1116'da (18 Ağustos 1704) vefat etti. Güzel ahlâkla meşhurdur. (III. 150)

Şa'bân Efendi (Kaba) Hızır Paşa imamıdır. Tosyalıydı. Müderris, Filibe mollası olup 1115'de (1703/04) Edirne kadısı, sonra ikinci defa Filibe mollası oldu. 8 Şa'bân 1121'de (13 Ekim 1709) vefat etti. İri yapılı, şişmandı. (III. 150)

Şa'bân Efendi (Kûsec) Çerkeşî Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Mısır mollası ve Muharrem 1133'de (Kasım 1720) İstanbul kadısı olup 15 Zilhicce 1133'de (7 Ekim 1721) azlolundu. Şevval 1139'da (Mayıs-Haziran 1727) Anadolu kazaskeri olup 25 Cemaziyelevvel 1140'da (8 Ocak 1728) azledildi. 7 Receb 1140'da (18 Şubat 1728) vefat etmiştir. (III. 150)

Şa'bân Efendi (Müezzinzâde) Eyüplü Eyyûb Efendi'nin oğludur. Müezzinlikten çalışıp müderris oldu. Bağdad mollası olduktan sonra Zilka'de 1099'da (Eylül 1688) vefat etmiştir. Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa adına *Tefsir-i Kebir*'i telif eylemiş âlimlerdendi. (III. 150)

Şa'bân Halife IV. Mehmed'in dadısı zevci olduğundan vâlide sultan kahvecibaşısı olarak parlayıp meşhur oldu. 1072'de (1661/62) vefat etmiştir. (III. 149)

Şa'bân Hoca 1081'de (1670/71) Tunus beyi olup Zilhicce 1082'de (Nisan 1672) ayrılmış ve vefat etmiştir. (III. 149)

Şa'bân Kapdan (Tersaneli) Kapdan Camii'nin bânîsidir. 1053'de (1643) vefat etmiştir. (III. 148)

Şa'bân Mehmed Ağa Hasodadan küçük defterdar ve ayrıldıktan sonra beylerbeyi pâyesi oldu. 1095'de (1684) azledilmiş ve vefat etmiştir. (III. 149)

Şa'bân Paşa Kalemden yetişerek yeniçeri kâtibi olup Receb 1043'de (Ocak 1634) azledildi. Sonra sancağa çıkıp 1048'de (1638/39) Yenişehir beyi oldu. 1051'de (1641/42) ayrılıp sonra vefat etmiştir. Saraylı Melek Hatun Mescidi'ne minber koydu. (III. 148)

Şa'bân Paşa Enderûn'dan yetişerek rikâbdar-ı şehriyârî oldu. Rebiyülâhir 1054'de (Haziran 1644) yeniçeri ağası, Rebiyülâhir 1055'de (Haziran 1645) Maraş valisi, 1058'de (1648) vezirlikle Kıbrıs valisi olup sonra vefat etmiştir. (III. 149)

Şa'bân Paşa Siyâvuş Paşa'nın kethüdâsıdır. 1099'da (1688) Niğbolu paşası oldu. O sene vefat etmiştir. (III. 150)

Şa'bân Paşa Arnavutdur. Ümerâdan olup 1176'da (1762/63) Dukagin sancağı mutasarrıfı olup orada vefat etti. (III. 150)

Şa'bân Paşa (Seyyid) (Türk) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek kul kethüdâsı ve 1103'de (1691/92) Karahisar mutasarrıfı, 1110'da (1698/99) Âlâiye mutasarrıfı oldu. 1123'de (1711) Ankara valisi olup harbe memur oldu. Cemaziyelâhir 1127'de (Haziran 1715) Sivas valisi oldu. Orada vefat etmiştir. İş idaresine vakıftı. (III. 150)

Şa'bân Paşa (Yahyâ Paşazâde) Babası tersane ümerâsından Anadolulu Yahyâ Paşa'dır. Beylerden olup Şevvâl 1003'de (Nisan-Mayıs 1595) donanma kumandanı olup hizmette bulundu. Sonra Yergöğü Kalesi'ni tamir eyledi. 1009'da (1600/01) Kıbrıs bey-

lerbeyi oldu. Orada vefat etmiştir. (III. 148)

Şa'bân Paşazâde *bak.* İbrahim Paşa

Şa'bân Şâkir Efendi Maliyeden yetişerek İstanbul mukataacısı olup III. Murad devrinde (1574-1595) vefat etmiştir. (III. 148)

Şa'bân Şifâyî Efendi Ayaşlı Ahmed Efendi'nin oğludur. Saray tabiblerinden olup müderris, Diyarbekir mollası oldu. Azledilmiş olarak Ankara'dan gelirken Zilka'de 1116'da (Mart 1705) vefat etti. İyi tabibdi. *Kısas-ı Enbiyâ*'yı Türkçeye tercüme eylemiş, tıbba dair *Şifâîye* ve *Tedbir-i Mevlûd* adlarındaki kitapları yazmıştır. (III. 150)

Şa'bânîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Şa'banzâde *bak.* Ahmed Efendi; Âzim Mehmed Efendi; Feyzî Râsim Efendi; Mehmed Efendi (Muhteşem); Râsim Feyzullah Efendi

Şa'bânzâde Kazasker Şa'bân Efendi'nin kardeşinin oğluna denirdi. Birbuçuk asırdan fazla isimleri görülmüştür. (IV. 695)

Şâdî Ağa Sadâret ağalarından olup III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (III. 124)

Şâdî Bey (Mihalzâde) Samako hânedanından ve Köse Mihal torunlarındandır. İstanbul'a gelip Mümtaz Efendi'ye kâtip ve Hâtemî Efendi'ye damad olarak sadâret mektûbî kalemine dahil oldu. Sonra mâbeyn-i hümâyûn kâtibi olup ayrıldıktan sonra 15 Rebiyülevvel 1306'da (19 Kasım 1888) vefat eyledi. (III. 124)

Şâdî Paşa I. Selim'in (Yavuz) beylerbeyilerinden olup 923'de (1517) Anadolu beylerbeyi olmuştu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 124)

Şâfiî *bak.* Abdurrahman Ebû'l-Fazl; Mehmed Efendi

Şâfiîzâde Kadı olup Silistre ve Üsküp kadısı oldu. 990'da (1582) Temeşvar kadılığında vefat etti. Na'şı Üsküp'e nakledilip defnedildi. Fâzıldır. (III. 124)

Şâfiyeci *bak.* Muslihiddin Efendi

Şah Çelebi Germiyanlıdır. Hz. Mevlânâ evlâdındandır. 780'de (1378/79) vefat eyledi. Şairdir. (III. 131)

Şah Çelebi Germiyanlıdır. Hz. Mevlânâ evlâdındandır. 1000'de (1591/92) vefat eyledi. Şairdir. (III. 131)

Şah Gazi Paşa (Şehsüvarzâde) Kengırı beyi Çerkes Şehsüvar Bey'in oğludur. Babası gibi beylerden olup Mora'da sancakbeyi oldu. 1065'de (1655) vezirlikle Şam valisi oldu. Az müddette azledilmiş ve 1069'da (1658/59) vefat etmiştir. (III. 131)

Şah Kulu Dinsiz olup Kızılkaya'yı kendisine merkez olarak seçti. Sonra İran'a gidip 719'da (1319) orada vefat etmiştir. (III. 131)

Şah Mehmed Efendi (Nişancı Hısımı) Kara Nişancı'nın akrabasındandır. Müderris, iki defa Trablusşam ve Maraş mollası oldu. Başka mevleviyetlerde de bulundu. Ramazan 1028'de (Ağustos-Eylül 1619) vefat etti. Nişancı Camii'nde medfundur. İyi halle meşhur ve temiz kalpliydi. (III. 131)

Şahî Şeyh Mahdumî-i Tebrizîzâde Kasım Çelebi'nin oğludur. Kürt beylerinden olup I. Selim (Yavuz) zamanında göçerek 945'de (1538/39) vefat etti. Şairdir. *Süleymannâme*'yi telif eyledi. (III. 132)

Şâhidî Çelebi Edirnelidir. Şehzâde Cem'in defterdarı oldu. 901 (1495/

96) tarihinden sonra gözden düşüp vefat etmiştir. Şiir ve inşası vardı. (III. 132)

Şâhidî Çelebi Önce ilim talibi iken sonra sipahi oldu. 960'da (1553) vefat etti. Şiirleri tatsızdır. *Gülistan*'ı şerh etmiştir. (III. 132)

Şâhidî İbrahim Dede Muğla Mevlevîhanesi şeyhi Hüdâyî Dede'nin oğlu olup 875'de (1470/71) doğdu. Divanî Mehmed Efendi'den el alıp Mevlevî oldu. 957'de (1650) Karahisar'da vefat eylemiştir. Yaşı 82'dir. Müfessir, muhaddisti. Adına *Tuhfe*'si, nazmen *Şerh-i Mesnevî*'si, *Gülşen-i Tevhid*'i vardır. (III. 132)

Şahin Ahmed Ağa Hadımdır. Musâhib ve sonra 1068'de (1657/58) hazinedar-ı şehriyârî oldu. 1091'de (1680) emekli oldu ve sonra vefat etti. (III. 133)

Şahin Ahmed Bey Askerlikten yetişerek miralaylıkla Erzurum'da iken 1261'de (1845) vefat etmiştir. (III. 135)

Şahin Ali Paşa Yükselerek mîrimîran ve İbrail muhâfızı oldu. 1237'de (1821/22) Çorum sancağı ilâve edildi. 1238'de (1822/23) cezasını görerek vefat etmiştir. Sâdık ve emin değildi. (III. 135)

Şahin Ali Paşa (Hazinedar) Gürcüdür. Çelik Mehmed Paşa'nın kölesi olup hazinedarı ve bazı yerlere müsellimi oldu. Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak-Şubat 1758) eşkıyanın hac emirinin bohçasını gasbetmeleri üzerine mîrimîranlıkla Adana valisi oldu. 1182'de (1768/69) Rakka sancağıyla harbe memur oldu. 1183'de (1769) Hotin muhâfızı olmuştur. Cemaziyelâhir 1183'de (Ekim 1769) vezirlikle Konya valisi, Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) Silistre ve Özi muhâfızı, Cemaziyelâhir 1184'de (Eylül-Ekim 1770) Sivas, 1185'de (1771/72) Diyarbekir, 1187'de (1773) Özi, Ramazan 1189'da (Kasım 1775) Mora, Zilhicce 1190'da (Ocak 1777) Kütahya, Receb 1191'de (Ağustos 1777) ikinci defa Diyarbekir, sonra Kilis ve Adana, sonra ilâve olarak Rakka ve Maraş, Rebiyülevvel 1194'de (Mart 1780) Konya, Şevvâl 1195'de (Eylül-Ekim 1781) Haleb, Rebiyülevvel 1197'de (Şubat 1783) Aydın eklenmesiyle Özi valisi ve 20 Cemaziyelevvel 1199'da (31 Mart 1785) sadrazam olup Cemaziyelâhir'de (Nisan) gelmiştir. 24 Rebiyülevvel 1200'de (25 Ocak 1786) Selânik valiliğiyle İsmail seraskeri olmuştur. 1201'de (1786/87) Bozcaada'ya gönderildi. Sonra Seddülbahir'e nakledilip 19 Ramazan 1203'de (13 Haziran 1789) vefat etmiştir. Cesur, gayretli, sâlih, âdil ve iyilikseverdi. Oğulları Atâullah Paşa ile Mehmed Bey'dir. (III. 134/35)

Şahin Bey I. Bâyezid (Yıldırım) devri (1389-1402) beylerindendir. Timur harbinde (1402) kayboldu. (III. 132)

Şahin Emirzâde *bak.* Beliğ İsmail Efendi

Şahin Giray II. Mehmed Giray Han'ın oğlu Saâdet Giray'ın oğludur. 1016'da (1607/08) nureddin oldu. Sonra kardeşiyle Çerkes'e gidip kardeşi han oldukta kalgay olmuştur. Kardeşi III. Mehmed Giray vefat edince İran'a gidip 5 sene kaldı. Sonra dönerek 1049'da (1639/40) vefat etmiştir. (III. 132/33)

Şahin Giray Selâmet Giray'ın kardeşinin oğludur. 1110'da (1698/99) nureddin iken vefat etmiştir. (III. 134)

Şahin Giray Selâmet Giray Han oğlu Safâ Girayzâde Tohtamış Giray'ın oğludur. Şairdir. (III. 133)

Şahin Giray Hacı Selim Giray Han'ın oğludur. Yanbolu'da sâkin iken 1124'de (1712) vefat eylemiştir. Hoşsohbet şair olup mahlası "Şâhî" idi. (III. 134)

Şahin Giray Han Topal Ahmed Giray'ın oğlu ve Sâhib Giray'ın kardeşidir. 1191'de (1777) Kırım hanlığına Rusya'dan bir yâverle geldiyse de hanlığı kabul buyurulmayıp Selim Giray gönderildi. Ancak tutunamayınca bu hanlıkta kaldı. 1196'da (1782) Kırım'dan kovuldu. 1197'de (1783) tekrar han olarak Rusya'dan geldi. Rusya bu suretle Kırım'ı elde edip buna bir miktar maaş verip Kırım'dan başka bir yere gönderip iskân ettirildi. 1201'de (1786/87) Osmanlı topraklarına gelip Rodos'a gönderildi. 1202'de (1787/88) orada idam edilerek hıyanetinin cezasını görmüştür. Hain ve haris olup hânedanının mahvına sebep olmuştur. (III. 135)

Şahin Mehmed Paşa Enderûn'dan yetişerek çukadar-ı şehriyârî oldu. 1096'da (1685) vezirlikle Şam valisi ve Yanova muhâfızı olup buradan Hanya ve Sakız muhâfızı olduğu halde 7-8 sene kaldırılmamıştır. 1103'de (1691/92) Niş'e geçip Diyarbekir vilâyetiyle Anadolu müfettişi olmuştur. 1105'de (1693/94) Şam valisi olup o sene Midilli muhâfazasında kaldı. 1106'da (1694/95) Hanya muhâfızı olup o sene Diyarbekir valiliğiyle ordu çarhacısı olmuştur. 1107'de (1695/96) Nemçe muharebesinde sol kaşından vurulup şehid oldu. Dünya kelâmı etmemekle yıkanmadan defnedildi. Padişah böyle cesur ve gayretli bir mücahidin kaybedilmesine çok üzülmüştür. Tedbirli, akıllı, kâmildi. (III. 133/34)

Şahin Mehmed Paşa Kul kethüdâsı Türk Şahbân Ağa'dan kolcsidir. Zilhicce 1138'de (Ağustos 1726) zağarcıbaşı olup Tebriz ve Revan harplerinde yeniçeri ağası vekili oldu. Sonra mîrimîran rütbesiyle İnebahtı ve sonra İşkodra, 1140'da (1727/28) Ağrıboz muhâfızı, sonra Adana valisi ve Cemaziyelâhir 1143'de (Aralık 1730) yeniçeri ağası, Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) sadâret kaymakamı oldu ve sadrazamın gelişinde kapdan-ı deryâ oldu. Cemaziyelevvel 1144 (Kasım 1731) sonlarında Hanya, sonra Gence valisi, Rebiyülevvel 1145'de (Ağustos-Eylül 1732) Trabzon valisi ve İnebahtı, 1148'de (1735) Adana, Cemaziyelâhir 1148'de (Ekim-Kasım 1735) Özi, sonra Bender muhâfızı ve sonra Babadağı seraskeri oldu. Cemaziyelevvel 1149'da (Eylül 1736) vefat etti. Tedbirli, güçlüydü. (III. 134)

Şahin Mehmed Paşa (Yavaşça) Deryâ beylerinden olup İstanbul'un fethinde hazır bulunmuştur. Sonra kapdan-ı deryâ oldu. Muharrem 870'de (Eylül 1465) vefat edip Uzunçarşı'da defnedildi. Orada bir mescidi vardır. (III. 132)

Şahin Mustafa Ağa Enderûn'dan yetişerek Rebiyülevvel 1121'de (Mayıs-Haziran 1709) mîrialem oldu. Az müddette vefat eylemiştir. (III. 134)

Şahin Mustafa Paşa Hasodadan yetişip 1080'de (1669/70) mîrahûr-ı sânî ve sırasıyla silahdar-ı şehriyârî oldu. 1095'de (1684) Rumeli pâyesiyle mîrahûr-ı evvel olup Receb 1095'de (Haziran-Temmuz 1684) Boğaz muhâfızı oldu. Hemen ardından Mora

seraskeri ve vezir oldu. Sene sonunda azlolunup Misivri muhâfızı olmuştur. 1096'da (1685) İstanbul kaymakamı olup o sene Şam valisi ve Narda muhâfızı oldu. Muharrem 1097'de (Aralık 1685) Tırhala, 1099'da (1688) Maraş valisi, sonra Erzurum valisi oldu. 1099'da (1688) Maraş'a giderken vefat etmiştir. İyi hizmet etmeye çalışırdı. (III. 133)

Şahin Paşa Mustafa Paşa'nın çerağıdır. 1044'de (1634/35) kapıcılar kethüdâsı, 1046'da (1636/37) yeniçeri ağası, 1047'de (1637/38) Trablusşam beylerbeyi, 1049'da (1639/40) Bosna ve 1050'de (1640/41) Kanije valisi olmuş ve 1054'de (1644) azledilip, sonra vefat etmiştir. İşlerin idaresine kadirdi. (III. 133)

Şahin Paşa Kürttür. Yeniçeriden yetişerek silahdar ağası olup 1097'de (1686) sancakbeyliğine gönderildi. Sonra vefat etti. (III. 133)

Şahin Paşa Dağıstanlıdır. Rusya'da tahsil görüp Osmanlı topraklarına göçtü. Miralay ve mîrlivâ olarak Bosna ve başka yerlerde bulunmuş ve senelerce levâzım dairesi reis-i sânîsi olarak 3 Rebiyülevvel 1308'de (17 Ekim 1890) 60 yaşına yakın vefat eylemiştir. Doğru, sâdık bir askerdi. (III. 135)

Şahin Paşa (Kula) Ümerâdan olup II. Murad devrinde (1421-1451) Rumeli beylerbeyi oldu. Sonra azledilerek rivayete göre harpde şehid oldu. (III. 132)

Şahin Paşa (Lala) Orhan Gazi'nin yetiştirmesi olup I. Murad'a lala olmuştur. Efendisi tahta çıkınca Rumeli beylerbeyi oldu. Edirne ve Filibe şehirlerini fetheylemekle vezirlik verilmiştir. 772'de (1370/71) vefat etti. Cesur ve gayretliydi. Kirmastı'da bir tekke ve Bursa'da bir medrese yaptı. Osmanlı tebaasından ilk defa "paşa" unvanını bu zat kazanmıştır. (III. 132)

Şahinoğlu *bak.* Mustafa Paşa; Osman Paşa

Şahkulu *bak.* Mehmed Çelebi

Şair Memi Çelebi Selâniklidir. Mülâzimîn-i ilmiyeden olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 124)

Şâkî Efendi Kürttür. Dârülmaarif hocasıydı ve Enderûn muallimi oldu. 1280 (1863/64) tarihinden sonra vefat eyledi. Âlim, şairdi. (III. 130)

Şâkî Mehmed Efendi Mevâlîdendi. 1146 (1733/34) tarihlerinde vefat etti. (IV. 228)

Şâkir Ağa Silahşor, telhisçi ve kapıcıbaşı olup maden emini ve 1237'de (1821/22) ulûfeciyân-ı yesâr ağası olmuştur. Daha sonra vefat etti. (III. 126)

Şâkir Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdâsı ve sonra yeniçeri ağası oldu. Azilden sonra Dimetoka'ya gönderildi. 1242'de (1826/27) orada vefat etmiştir. (III. 126)

Şâkir Ahmed Efendi Bahriye kâtiplerinden olup mümeyyiz ve Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) mütemâyizle bahriye muhasebecisi oldu. 1266'da (1850) azledilerek Şam defterdarı olup orada vefat eylemiştir. (III. 127)

Şâkir Ahmed Efendi İstanbulludur. Hâfız olarak Şirvanîzâde Mehmed Rüşdî Paşa ve Ruscuklu Şeyh Mustafa Efendi ve Hâfız Gâlib Efendi'den ilim tahsil eylemiştir. Birkaç kere birer büyük kalabalığa icâzet vererek ünlü

dersiâm oldu. Mahrec ve Mısır mollası olup 24 Ramazan 1315'de (16 Şubat 1898) vefat ederek Fâtih Camii'ne defnedilmiştir. Fazilet sâhibi hayırlı bir zat idi. (IV. 860)

Şâkir Ahmed Efendi (Hacı) Hacı Abdülkerim Ağa'nın oğludur. Emtia gümrüğü sandık emini olup 28 Şa'bân 1271'de (16 Mayıs 1855) vefat eylemiştir. Süleymaniye'de medfundur. (III. 127)

Şâkir Ahmed Efendi (Hacı) Midilli müftüsünün oğludur. 1217'de (1802/03) orada doğdu. Tahsille müderris, zabtiye ve sonra ziraat meclisleri müftüsü oldu. 1267'de (1850/51) Haleb ve Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Mısır mollası ve Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Mekke pâyesi ve Rebiyülevvel 1283'de (Temmuz-Ağustos 1866) İstanbul pâyesi oldu. 16 Şa'bân 1284'de (13 Aralık 1867) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Âlim, şairdir. *Avâmil*'i Türkçe nazmetti. Kayınpederi kapıcıbaşı Boşnak Mehmed Bey'dir. (III. 129)

Şâkir Ahmed Paşa Trabzonludur. İstanbul'a gelip Firdevsî Efendi'ye imam oldu. Sonra Enderûn'a girip tülbend ağası olmuş ve çıktıktan sonra hâcelik verilip 1213'de (1798/99) darbhane emini olarak 1216'da (1801/02) azledilmiştir. 1222'de (1807) Akdeniz nüzûl emini olup 1223'de (1808) yine darbhane emini oldu. 11 Receb 1225'de (12 Ağustos 1810) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı oldu. 1226'da (1811) ayrıldı. 4 Muharrem 1229'da (27 Aralık 1813) Anadolu valisi ve sonra Mora valisi oldu. Rebiyülâhir 1233'de (Şubat 1818) hasta olduğundan Gelibolu'da ve sonra İstanbul'da oturdu. 1235'de (1819/20) vefat eylemiş ve Eyüp'de, Mihrişah Vâlide Sultan Türbesi bahçesine defnolunmuştur. Âlim, tedbirli, güçlü, şairdir. Oğlu müderris Mehmed Âtıf Bey olup onun oğlu da Sermed Paşa'dır. (III. 125)

Şâkir Bey Anadolu Ordusu redif miralaylarından ve kudema-yı askeriyeden olup 1269'da (1852/53) vefat eylemiştir. (III. 127)

Şâkir Bey Haydar Paşa'nın(→) oğludur. Şûrâ-yı Devlet mazbata odası hulefâsındandı. 1300 (1883) yılından sonra vefat etmiştir. (II. 2627

Şâkir Bey Rüsûmat muhâfaza müdürü olup talihinin açıklığıyla ûlâ sınıf-ı evveli ve servet sâhibi oldu. 19 Muharrem 1306'da (25 Eylül 1888) vefat etti. (III. 129/30)

Şâkir Efendi Es'ad Paşa'nın mühürdarı olup 29 Muharrem 1240'da (23 Eylül 1824) vefat eylemiştir. Şair, münşî idi. Karacaahmet'de medfundur. (III. 126)

Şâkir Efendi Abdullah Birrî Efendi'nin oğludur. Enderûn'da yetişip 1241'de (1825/26) mâbeynci ve sonra emekli olmuştur. Sonra vefat eyledi. (III. 126)

Şâkir Efendi Enderûnludur. Tahsil görüp saray ricâline dahil oldu. Tülbend ağası, Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) rikâbdar olup Rebiyülâhir 1228'de (Nisan 1813) emekli olmuştur. Sonra tarikatten el alıp 1244'de (1828/29) orduda livâ-i saâdet şeyhi oldu. Rebiyülâhir 1252'de (Temmuz-Ağustos 1826) vefat eylemiştir. Fâzıl ve şairdir. *Mesnevî-i Şerif*'i nazmen ve *Bahâristan*'ı nesren şerh eylemiştir. (III. 126)

Şâkir Efendi Bâb-ı Seraskerî kâtiplerinden olup Zilka'de 1258'de (Aralık

1842) serasker mektupçusu oldu. 1260'da (1844) Suriye Ordusu muhasebecisi olup Rebiyülâhir 1269'da (Ocak-Şubat 1853) Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî başkâtibi oldu. 1276'da (1859/60) vefat eylemiştir. (III. 129)

Şâkir Efendi Kadirî şeyhlerinden olup 1276'da (1859/60) vefat ederek Karabaş Mezarlığı'na defnolunmuştur. (III. 128)

Şâkir Efendi Köse Mehmed Paşa'nın(→) kölesiydi. Efendisinin vefatı üzerine Mısır'a gidip tersane muavini oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişti. Şairdi. (IV. 290)

Şâkir Feyzullah Bey Nâilî Abdullah Paşa'nın oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek hâcelik verildi. Küçük kale tezkirecisi ve 1165'de (1752) ve 1173'de (1759/60) iki defa cebeciler kâtibi olup 1176'da (1762/63) vefat etmiştir. Yenikapı Mevlevîhanesi'ne defnedildi. Oğulları Halil Nurî Bey ve Necib Bey'dir. Erbâb-ı kalemdendi. (III. 125)

Şâkir Hasan Bey Mîrimîrandan Ahmed Paşa'nın oğludur. Babasının vefatında yetim kaldı. Enderûn ricâline intisap ile karakulak, haseki, 3 Receb 1221'de (16 Eylül 1806) bostancıbaşı oldu. Memuren Boğaz'a gidip gelerek 18 Rebiyülevvel 1222'de (26 Mayıs 1807) vefat etmiştir. Doğancılar'da, Hacı Ahmed Paşa'nın torunu olup 1192'de (1778) vefat eden Hacı Mehmed Bey'in yakınına defnedilmiştir. (III. 125)

Şâkir Hüseyin Bey (Gümrükçü Hüseyin Paşazâde) Mustafa Bey'in oğludur. Müderris, 1146'da (1733/34) vak'anüvis ve 1155'de (1742) Haleb mollası oldu. 1156'da (1743) vefat etti. Fâzıl, *Dîvân* sâhibi şair, kâmil bir zat idi. (III. 124)

Şâkir Hüseyin Efendi Kalyonlar kâtibi ve 1236'da (1820/21) cebeciler kâtibi olarak sonra vefat etmiştir. (III. 126)

Şâkir Mehmed Ağa Enderûnludur. Serhâzin ve serhaftânî olup Silahşorlükle çerağ edilmiş ve sonra kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 126)

Şâkir Mehmed Bey (Hacı) 2. Ordu miralaylarından olup 20 Rebiyülâhir 1285'de (10 Ağustos 1868) vefat etmiştir. (III. 129)

Şâkir Mehmed Bey (Köprülüzâde) Ferik Emin Paşa'nın oğludur. Sıhhiye Meclisi azasından iken 15 Receb 1294'de (26 Temmuz 1877) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 129)

Şâkir Mehmed Bey (Müftîzâde) Arnavut beylerinden olup kalemden yetişerek 1249'da (1833/34) sergi halifesi oldu. Önemli hizmetlerde bulunup Reşid Paşa'ya yakınlık peyda etti. Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) zimemât komisyonu reisi olup ûlâ sınıf-ı evveli verildi. Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) vefat etti. Merkezefendi'de medfundur. Güzel konuşurdu. Oğulları Paris eski sefiri Ziyâ Paşa ile Roma sefiri Reşid Bey'dir. (III. 127/28)

Şâkir Mehmed Efendi Kapdan Kaymak Mustafa Paşa imamı olup müderris, Kayseri, Erzurum, Gence mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 124)

Şâkir Mehmed Efendi Halvetî'dir. Nureddin Cerrâhî tarikinden olup Nişancı Mehmed Paşa Tekkesi'ne şeyh oldu. 1216'da (1801/02) vefat edip Keskin Dede yanına defnolundu. Hâfız, âlim, müfessirdi. (III. 125)

Şâkir Mehmed Efendi Müderris olup Şevvâl 1235'de (Temmuz-Ağustos 1820) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Âlimdi. (III. 125)

Şâkir Mehmed Efendi Kapıcılar kethüdâsı olup 23 Safer 1237'de (19 Kasım 1821) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 125)

Şâkir Mehmed Efendi Şehzâde imamı Sâlih Efendi'nin oğludur. Divan-ı Hümâyûn'da rüûs kesedarı olup 20 Şevvâl 1240'da (7 Haziran 1825) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Damad Halil Paşa bunun kölesiydi. Oğlu Nebil Paşa'dır. (III. 126)

Şâkir Mehmed Efendi Birgilidir. Hazine kethüdâsı Sâlih Efendi dairesinde büyüyüp mûsikî ve fünûna âşinâ oldu. 1235'de (1820) müezzinbaşı olup Ramazan 1241'de (Nisan 1826) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Ta'lik hattatıydı. (III. 126)

Şâkir Mehmed Efendi Yükselerek voyvoda oldu. Sonra Urla voyvodalığından hâcegânlıkla 1244'de (1828/29) kereste gümrükçüsü ve ihtisâb nâzırı, Şevvâl 1245'de (Nisan 1830) kasapbaşı ve 1250'de (1834/35) Hibetullah Sultan kethüdâsı oldu. 1251'de (1835/36) kasapbaşılıktan azledildi. 1252'de (1836/37) su nâzırı ve sonra unvan değişimiyle ikinci defa ağnâm müdürü oldu. Zilhicce 1258'de (Ocak 1843) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Oğlu Hamdî Bey'dir(→). (III. 127)

Şâkir Mehmed Efendi Hasan Ağa'nın oğludur. Gümrük kitâbetinde, emtia gümrüğü kitâbet-i sânîye ve Galata gümrüğü başkitâbetinde 10-15 sene hizmetle 1262'de (1846) emekli edilmiş ve 16 Rebiyülâhir 1268'de (8 Şubat 1852) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Sâdık, halim, cömertdi. Babamın ve benim sütbabam ve babamın teyzesinin zevciydi. Oğulları Menteşe mutasarrıflığından emekli Ahmed Mümtaz Bey, Ankara posta ve telgraf başmüdürü Mehmed Bahâeddin Bey ve Kadıköy telgraf müdürü Mustafa Neş'et Bey'dir. Oğullarının üçüncüsü olan Hasan Fehmî Bey telgrafhaneden emekliyken Zilka'de 1304'de (Temmuz-Ağustos 1887) 53 yaşında vefat eylemiştir. (III. 127)

Şâkir Mehmed Efendi Ebûlubûd Emin Mehmed Paşa'nın divan kitâbeti ve sonra taşra kaymakamlığı edip bir aralık Sofya mutasarrıfı, Muharrem 1269'da (Ekim-Kasım 1852) ûlâ sınıf-ı evveli ve 1270'de (1853/54) Cidde deftardarı olup sonra Sevvakin'e gönderildi. 1275'de (1858/59) Münire Sultan kethüdâsı olup 1276'da (1859/60) azledilerek Meclis-i Muhasebe'ye aza oldu. 2 Şa'bân 1277'de (13 Şubat 1861) vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. Münşî ve servet sâhibi, mutedil bir zat idi. Büyük oğlu Ahmed Zekî Bey mektûbî-i sadâretten Trablusgarb mektupçusu ve sonra âmedî hulefâsından oldu. Birkaç sene önce vefat etmiştir. Diğer oğulları Mahmud Bey ve Mustafa Bey ise ikiz olup 20-30 yaşlarında vefat ettiler. Büyük kızı Emine Saide Hanım, akrabamızdan mutasarrıf emeklisi Ahmed Bey'in eşi olarak 1303'de (1885/86) vefat etmiştir. (III. 128/29)

Şâkir Mehmed Efendi Gölpazarlıdır. Müderris ve dersiâm olup huzûr derslerinde reisü'l-mukarrirîn olmuştur. 10 Rebiyülâhir 1283'de (22 Ağustos 1866) vefat eyledi. Taşkasap'da

medfundur. Fâzıl ve kâmil bir zat idi. (III. 129)

Şâkir Mehmed Efendi Yükselerek sultan kethüdâsı ve Yanya kapı kethüdâsı olup 7 Safer 1284'de (10 Haziran 1867) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 129)

Şâkir Mehmed Efendi Maliyeden yetişerek rüsûmat muhasebecisi olmuş ve azilden sonra 1285'de (1868/69) vefat edip Silivrikapı'ya defnedilmiştir. (III. 129)

Şâkir Mehmed Efendi Birgilidir. Müderris, Zilka'de 1284'de (Mart 1868) İzmir mollası, Receb 1285'de (Ekim-Kasım 1868) Mekke pâyesi ve sonra İstanbul pâyesi oldu. Rebiyülâhir 1298'de (Mart 1881) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Âlim, fâzıldı. (III. 129)

1566

Şâkir Mehmed Efendi Maliyeden yetişerek mülga A'şâr Nezâreti mümeyyizi, divan teşekkülünde mümeyyiz ve sonra aza ve sonra Divan-ı Muhasebat'a aza olarak Receb 1307'de (Şubat-Mart 1890) ûlâ evveli ihsan olunup a'şâr ve tahkikat işleriyle Anadolu'da bulunmuştur. 28 Cemaziyelevvel 1311'de (7 Aralık 1893) vefat etmiştir. Merkezefendi'ye defnedilmiştir. (III. 130)

Şâkir Mehmed Efendi (Hacı) Enderûn'dan yetişme olup müderris oldu. Şevvâl 1258'de (Kasım 1842) Galata kadısı ve Receb 1268'de (Nisan-Mayıs 1852) Edirne kadısı, sonra Mekke pâyesi oldu. Ramazan 1276'da (Mart-Nisan 1860) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. İlim ve marifet sâhibiydi. (III. 128)

Şâkir Mehmed Efendi (İmamzâde) Fâtih Camii imamı olup 1204'de (1789/90) vefat eden Seyyid Hacı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1239'da (1823/24) Galata mollası olup sonra vefat etti. Kardeşi Mehmed Râşid Efendi, babası yanında medfundur. (III. 126)

Şâkir Mehmed Efendi (Kâmilîzâde) Müderris, Safer 1248'de (Temmuz 1832) İzmir kadısı oldu. 7 Zilka'de 1255'de (12 Ocak 1840) vefat edip Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedilmiştir. Oğlu İsmail Kâmil Paşa'dır. (III. 126/27)

Şâkir Mehmed Paşa Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girip miralay ve 1255'de (1839) mîrlivâ ve 1266'da (1850) Suriye'de iken feriklikle Irak ve Hicaz ordusu reisi olarak 1269'da (1852/53) azledilmiş, sonra Anadolu reis-i erkânı olup şuuru bozulduğundan 1278 (1861/62) sonlarında İstanbul'a getirilmiş ve Aksaray'da, konağında oturmaktayken 27 Receb 1279'da (19 Ocak 1863) vefat etmiştir. Saraçhanebaşı Camii'nde medfundur. (III. 128)

Şâkir Mustafa Efendi Abdüşşekûr Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcelik verildi. 15 Şa'bân 1228'de (13 Ağustos 1813) vefat etti. Nuhkuyusu'na defnedildi. (II. 125)

Şâkir Mustafa Efendi (Kâşimîzâde) Kadı olup 1218'de (1803/04) vefat etmiştir. Edirnekapı'ya defnedildi. (IV. 459)

Şâkir Mustafa Efendi (Mâhirzâde) Müderris olup 1160'da (1747) vefat etti. Şairdir. (III. 124)

Şâkir Paşa Dersim mutasarrıflığından ayrılma olup 13 Şevvâl 1306'da (12 Haziran 1889) Emirgân'da vefat eylemiştir. (III. 130)

Şâkir Paşa (Cerrah) Cerrahlık hizmetinde tecrübe kazanıp 1265 (1849) tarihlerinde sûr-ı hümâyûn hizmetinde bulunduğunda a taltif olunarak Hicaz kaftan ağası ve taşra kaymakamı oldu. 1273'de (1856/57) sûr-ı hümâyûnda da hizmete davet olunup mîrimîranlık verilmiştir. Bu senelerde (1860'lar) vefat eyledi. Fenninde hâzık ve mâhirdi. (III. 128)

Şâkir Paşa (Sarı) Miralaylığa kadar terfi edip Rumeli Ordusu'ndan emekli olmuş ve 1284 (1867/68) tarihlerinde vefat eylemiştir. (III. 128)

Şâkir Paşazâde II. Mahmud devri (1808-1839) vezirlerinden Şâkir Ahmed Paşa'nın oğullarıdır ki, Sermed Paşa torunuydu. (V. 694)

Şakşâkî *bak.* İbrahim Paşa

Şamdancı *bak.* Hasan Efendi

Şamdanîzâde *bak.* Süleyman Efendi

Şamhal Bey Dağıstan beyi olup 988'de (1580) Lala Mustafa Paşa'ya hizmet edip itaat halinde vefat etti. (III. 158)

Şamî *bak.* Hüseyin Efendi (Seyyid)

Şâmî Efendi Müderris ve 1166'da (1753) Diyarbekir mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 130)

Şâmî Hamza Ak Şemseddin'in halifesi olup vefatınca halefi olmuştur. Göynük'de vefat etti. (III. 130)

Şâmî Mustafa Bey (Kınalıoğlu) Rüstem Paşa'nın kethüdâsı olup şairdir. Bu senelerde (1560'lar) vefat etti. Oğlu Meşâmî de şairdir. (IV. 374)

Şâmî Mustafa Bey (Şamlızâde) II. Bâyezid devrinde (1481-1512) sancakbeyi olup vefat etti. Usta şairdir. (III. 130)

Şâmî Mustafa Çelebi Şamlıdır. Saray gılmânından olup II. Selim'e çeşnigirbaşı ve çıktıktan sonra Amasya beyi olmuştur. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 130)

Şâmîzâde *bak.* Atâullah Mehmed Efendi; Hüseyin Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Şâmîzâde II. Mahmud devri (1808-1839) vezirlerinden Şamlı Râgıb Paşa'nın oğulları olup yükseldiler. (IV. 694)

Şâmil Efendi Dağıstan ümerâsından olup senelerce Rusya ile savaştı. Sonra Osmanlı ülkesine gelip Tâib Paşa ve oğulları da göçtüler. Hakkında hürmet olunup hacca gitti ve döndü. 1 Zilka'de 1283'de (7 Mart 1867) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. 90'lık mücâhid, dirâyetli ve cesurdu. Buna mensup Ahmed Mes'ud Paşa 1272'de (1855/56) vefat etti. Oğlu Gazi Mehmed Paşa Mekke'de yerleştiler. Diğer oğlu Mehmed Şefî Bey, Rusya askerî hizmetindedir. (III. 171)

Şamlızâde *bak.* Şâmî Mustafa Bey

Şânî Abdülkerim Efendi Diyarbekirlidir. Divan-ı Hümâyûn kâtibi olup hacda 1087'de (1773) vefat etti. Şairdir. (III. 131)

Şânî Ahmed Çelebi Ebûssuûd Efendi mülâzimidir. Bu senelerde (1590'lar) vefat etti. Âlim ve şairdi. *Üstuvâni'l-Esâtîn*'i telif eylemiştir. (III. 130)

Şânî Çelebi Kastamonuludur. Kemâlpaşazâde mülâzimlerindendir. Bağdad seferinde vefat etti. Şairdir. (III. 130)

Şânî Çelebi Yenice-i Vardarlıdır. Danişmend idi. III. Murad devrinde (1574-1595) vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 130)

Şânî Dede Galatalıdır. Şem'î Dede'nin çırağı Mevlevî dervişi olup bu

asrın (16. yy) seçkin şairlerindendir. (III. 131)

Şânî Efendi Lârendelidir. Hoca Atâullah Efendi mülâzimi ve müderris olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarına yetişmiştir. Şairdir. (III. 130)

Şânî Efendi Kariye Camii imamının oğlu olup babası yerine imam olmuştur. 1180'de (1766/67) vefat etti. Edirnekapı dışında medfundur. Hezeliyat ve hasenatı hâvi iki *Divan*'ı vardır. Hezelde meşhurdur. (III. 131)

Şânî Mehmed Efendi Lârendelidir. Müderris oldu. Nihalî Efendi ve Yavuz Efendi ile kazaskerler huzurunda imtihan oldular. Sonra Rodos ve Şam müftüsü, sonra Trablus, Maraş, Erzurum ve Diyarbekir mollası oldu. Safer 1019'da (Mayıs 1610) vefat etti. Bilgiye talip, nazma kadir, güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 130/31)

Şânî Mustafa Efendi Eyüplüdür. Müderris olup 1057'de (1647) vefat etti. Şairdir. (III. 131)

Şânî Sâlih Efendi Hoca Atâullah Efendi mülâzimlerinden bir müderrisdir. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. Âlim, şairdi. (III. 200)

Şânîzâde *bak.* Atâullah Mehmed Efendi; İbrahim Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi

Şarabdar *bak.* Hamza Bey; İlyas Bey

Şa'ranî *bak.* Abdürrahim

Şa'ranîzâde *bak.* Abdülvehhâb Efendi; Ebussuûd Efendi; Mehmed Efendi; Ramazan Mehmed Efendi; Zeynelâbidîn Efendi

Şa'rânîzâde I. Ahmed devri (1603-1617) âlimlerinden Abdürrahim b. Abdülmuhsin Şa'rânî oğullarına denir ki, yüz sene kadar sürmüştür. (IV. 695)

Şârık Emin Baba 1190'da (1776) doğmuştur. Kaşıkçı ve 1258'de (1842) hacca gidip Rifâî oldu. 1271'de (1854/55) seyahatle Selânik'e gidip sonra vefat etti. Şairdir. (III. 124)

Şâribî *bak.* Mehmed

Şârih-î Mesnevî *bak.* İsmail Dede

Şârih-i Mülteka *bak.* Mehmed Efendi

Şârih-i Şir'a *bak.* Ya'kub Efendi

Şârihü'l-Menar *bak.* Abdülhalim Efendi

Şarkan *bak.* İbrahim Paşa

Şaşı *bak.* Hüsâmeddin Efendi

Şatır *bak.* Ali Ağa; Ali Paşa; Arslan Mehmed Paşa; Hüseyin Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa

Şâtıroğlu *bak.* Hüseyin Paşa

Şâtırzâde *bak.* Ahmed Efendi; Emin Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; Kâşif Mehmed Emin Efendi; Osman Ağa

Şâvur Çelebi Kastamonuludur. Kadı idi. 960'da (1553) vefat etti. Şairdir. (III. 131)

Şâvurî Çelebi Kastamonuludur. II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerindendir. (III. 131)

Şeb-âhenk Kadın Eski bir saraylıdır. III. Selim devrinin (1789-1807) yâdigârı olup 15 Zilka'de 1297'de (19 Ekim 1880) vefat etmiştir. 95 yaşındaydı. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnolunmuştur. Yanına 1299'da (1882) vefat eden hazinedarı Dilberûze Usta defnedilmiştir. (III. 135)

Şeci' Mustafa Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1223'de (1808) maliye tezkirecisi ve o sene tezkire-i sânî oldu. Görevleri devre-

derek Zilka'de 1234'de (Ağustos-Eylül 1819) ruznâme-i evvel, 1236'da (1820/21) muhasebe-i evvel, 1238'de (1822/23) tevkiî oldu. 28 Receb 1240'da (18 Mart 1825) vefat etti. Selimiye'de medfundur. Yaşlı ve liyâkatliydi. (IV. 468)

Şefîî Mehmed Efendi (Seyyid) Kefelidir. Mevlevî olup 1083'de (1672/73) vefat eyledi. Şairdir. (III. 152)

Şefik Ali Paşa 1230'da (1815) vefat eden Eğinli Hacı Mehmed Ağazâde İsmail Hâşim Efendi'nin oğludur. Sadâret mektûbî kalemine, 1251'de (1835/36) âmedî odasına çerağ oldu. Ardından mâbeyn-i hümâyûn kâtibi olup 1259'da (1843) ûlâ evveliyle başkâtip olmuştur. Receb 1264'de (Haziran 1848) tersane nâzırı, Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) bâlâ rütbesiyle evkaf nâzırı, Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) hazine-i hassa nâzırı, Cemaziyelâhir 1269'da (Mart-Nisan 1853) Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülevvel 1270'de (Aralık 1853) tersane müsteşarı, Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) vezir rütbesiyle maliye nâzırı, Şa'bân 1271'de (Nisan-Mayıs 1855) sadâret kaymakamı ve birkaç gün geçince ilâveten Meclis-i Vâlâ reisi olup Şevvâl 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) kaymakamlığı son buldu. Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) Mecâlis-i Âliye'ye memur, Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) ikinci defa evkaf nâzırı olup Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) azledildi. Safer 1280'de (Temmuz-Ağustos 1863) üçüncü defa evkaf nâzırı olup Rebiyülâhir'de (Eylül-Ekim) hasta olduğundan emekli edildi. 15 Safer 1284'de (18 Haziran 1867) vefat etti. Akıllı, kâtip, doğru, iffetli, sâdıktı. Hatta bu kadar memuriyetlerden sonra azlinde zarureti son dereceye ulaşmış ve ihtiyacının giderilmesi ancak maaş ihsaniyle olabilmiştir. (III. 152/53)

Şefik Ali Paşa Taşra mutasarrıflarından olup 1293'de (1876) Erzincan, sonra Kars mutasarrıfı olarak vefat eylemiştir. Sudûrdan Hasan Tahsin Bey'e sıhriyeti vardı. (III. 153)

Şefik Bey Vâlide kethüdâsı Giritli Yusuf Ağa'nın(→) oğludur. Müderris olup 11 Rebiyülevvel 1229'da (4 Mart 1814) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (IV. 669)

Şefik Bey Bâb-ı Seraskerî'den yetişip masraf müdürü olmuş ve 1265 (1849) tarihlerinde Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azalığı ve 1273'de (1856/57) ûlâ evveli rütbesini elde eylemiştir. 1277'de (1860/61) ayrılmış ve 1283 (1866/67) tarihlerinde vilâyet kapı kethüdâsı olarak 1309'da (1891/92) vefat eylemiştir. Bilgiliydi. (III. 154)

Şefik Bey Teşrifatçı Ferruh Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek hazine ve sonra Şûrâ-yı Devlet evrak müdürü olmuştur. 28 Cemaziyelâhir 1310'da (17 Ocak 1893) vefat etti. Genç ve gayretliydi. (III. 153/54)

Şefik Efendi Reisülulemâ Mustafa İzzet Efendi şâkirdlerinden usta bir hattatdır. 1296 (1879) yılına doğru vefat etti. (III. 153)

Şefik İbrahim Bey (Recâîzâde) Celâleddin Bey'in oğludur. 1251'de (1835/36) mektûbî-i sadârete girerek 1263'de (1847) Kâmil Paşa'ya ve 1265'de (1849) Abbas Paşa'ya divan kâtibi olup ûlâ sânîsi oldu. Şa'bân 1268'de (Mayıs-Haziran 1852) evkaf muhasebecisi olup 1273'de (1856/57) vefat etti. Babasından 4 yaşında

yetim kaldı. Münşî ve şairdir. (III. 152)

Şefik İbrahim Efendi Darbhane nâzırı Ebûbekir Efendi'nin yeğeni olduğundan "sâhib-i ayar yeğeni" diye meşhur oldu. Müderris ve Galata mollası oldu. 21 Muharrem 1244'de (3 Ağustos 1828) vefat ederek Üsküdar'da, amcasının yanına defnedilmiştir. (III. 152)

Şefik İsmail Bey Abdullah Bey'in torunu olup 1252'de (1836/37) Yenişehir ve 1264'de (1848) Şam mollası olup sonra vefat eylemiştir. (III. 152; I. 369)

Şefik İsmail Bey Mektûbî-i sadâretten yetişerek Viyana sırkâtibi ve âmedî hulefası ve 1265'de (1849) Meclis-i Vâlâ evrak müdürü, Safer 1267'de (Aralık 1850) deâvî muavin-i sânîsi ve Zilhicce 1268'de (Aralık 1851) deâvî muavin-i evveli, Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) hariciye kâtibi olup Şevvâl 1275'de (Mayıs 1859) azledilmiştir. Sonra Girit kapı kethüdâsı, Rebiyülâhir 1282'de (Eylül 1865) zabtiye reisi, Cemaziyelâhir 1284'de (Ekim 1867) Manastır mutasarrıfı, Şevvâl 1286'da (Ocak 1870) Aydın kapı kethüdâsı ve sonra Zilhicce 1294'de (Aralık 1877) maden müdürü olup 1296'da (1879) azledilerek Rebiyülevvel 1297'de (Şubat-Mart 1880) vefat eyledi. Yumuşak huylu, cömert, inşası ortaydı. Oğullarından İbrahim Sârim Bey mutasarrıf, Said Paşa hassa livâsı ve Mustafa Bey tercüme odası hulefâsı olarak görevdedirler. (III. 153)

Şefik Mehmed Bey (Halil Hamid Paşazâde) Ârif Bey'in torunudur. Müderris, 1264'de (1848) Galata mollası, 1272'de (1855/56) Mısır mollası, 1277'de (1860/61) Mekke pâyesi olup bir-iki yıl sonra vefat eylemiştir. (III. 152)

Şefik Mehmed Efendi Müderris olup 1171'de (1757/58) vefat etti. Şairdir. (III. 152)

Şefik Mehmed Efendi Hâfız Vehbî Efendi'nin kardeşidir. Hazine-i hassa mümeyyizi ve sonra komisyon reisi olup surre emini olmuştu. Ancak gitmeden 1302'de (1884/85) aniden vefat etti. (III. 153)

Şefik Mehmed Efendi (Masrafzâde) İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup bazı vüzerâya divan kâtibi, sonra hâcegândan olarak küçük evkaf muhasebecisi ve vak' anüvis oldu. 1127'de (1715) vefat etmiştir. Usta şairdir. *Şefiknâme*'yi bu yazdı. (III. 152)

Şefik Mehmed Paşa Gazi Evrenos sülâlesinden tevliyeti mütevellisi olup pâye alarak 1292'de (1875) Rumeli beylerbeyi pâyesi olmuştu. Selânik Meclisi azalığında senelerce bulundu. 15 Şevvâl 1307'de (4 Haziran 1890) vefat eyledi. 76 yaşında, asil ve necipdi. Oğlu Muhsin Bey'dir. (III. 153)

Şefkat Abdülfettâh Efendi Bağdadlıdır. İstanbul'a gelip Kırım hanlarına ve Eflâk ve Boğdan beylerine kâtip oldu. Çok yaşlı olduğundan Kuruçeşme'de yalnızlığı seçti. Birkaç sene hasta olduktan sonra 1242'de (1826/27) vefat etti. Âlim, fâzıl, şair olup *Hadikatü'l-Vüzerâ*'ya zeyl yazmıştır. (III. 151)

Şefkat Ali Efendi Midillilidir. Osman Efendi'nin oğlu olup Melek Mehmed Paşa'ya divan kâtibi olarak 1187'de (1773) vefat eyledi. Şairdir. (III. 151)

Şefkatî Ali Efendi Mektûbî-i hariciye kaleminden yetişerek 1276'da (1859/60) mektûbî-i hariciye oldu. Sonra 1284'de (1867/68) sadâret mektupçusu ve 1290'da (1873) sadâret müsteşarı oldu. Sene sonunda azledilmiştir. 1292'de (1875) adliye mektupçusu olup 1294'de (1877) Divan-ı Hümâyûn âmedîsi ve 1302'de (1884/85) ikinci defa sadâret müsteşarı oldu. 10 Safer 1308'de (25 Eylül 1890) vefat etti. Ümmî Sinan Dergâhı'na defnedildi. İffetli, edip, şair ve münşî idi. (II. 151)

Şefkatî Edhem Efendi (Hâfız) Zağralıdır. İstanbul'da okudu ve Sirozlu Yusuf Paşa'ya divan kâtibi oldu. Sonra Manastır'da ikamet eyledi. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat etmiştir. Şairdir. (III. 151)

Şehbâz Ağa Enderûn'dan olup 998'de (1590) atmacacıbaşı oldu. Sonra bölük ağası olup silahdar ağalığında da bulundu. Ramazan 1014'de (Ocak 1606) sipahiler kâtibi Kargazâde Mahmud Efendi ile birlikte vefat eylediler. (III. 177)

Şehbâz Giray Çoban Giray sülâlesindendir. 1109'da (1897/98) sefere katılan Tatarların seraskeriydi. Sonra kalgay oldu. 1112'de (1700/01) vefat etti. Yiğit, gayretliydi. (III. 177/78)

Şehbâz Giray IV. Devlet Giray Han'ın kardeşidir. Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) Kuban, yani Kırım hanlığı ve kardeşi Mübarek Giray'a kalgaylık ve Saâdet Giray torunlarından Arslan Giray'a nureddinlik verildi. Sonra harpçe bir işe muvaffak olamadığından Cemaziyelevvel 1203'de (Şubat 1789) azledildi. Vize'de ikametle 1207'de (1792/93) vefat eylemiştir. Akıllı, cesur ve dindardı. Büyük oğlu Mehmed Giray 1203'de (1788/89) harpde şehid oldu. Diğer oğlu Halim Giray olup bunun oğulları da Şehâmet Giray ile Şehbâz Giray olup bu Şehbâz Giray 1210'da (1795/96) doğup 1252'de (1836/37) İstanbul'da vefat eylemiştir. Ehl-i dil ve şairdi. (III. 178)

Şehbâz Paşa Kapıcıbaşı olup Zilhicce 1053'de (Şubat-Mart 1644) kapıcılar kethüdâsı ve 1054'de (1644) Van beylerbeyi oldu. Sonra bahriyede görev alıp 1064'de (1654) Akdeniz eşkıyasını cezalandırarak şöhret almıştır. Sonra vefat eyledi. Piyâle Paşa evlâdından Şehbâz Paşazâdeler buna mensuptur. (III. 177)

Şehbâz Paşazâde *bak.* Mustafa Bey

Şehbâzzâde *bak.* Ahmed Bey

Şehdî Ali Efendi Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olarak Gürcü Mehmed Paşa'nın sadrazamlığında tezkire-i evvel olup sonra azledildi. Divanî görevlerde bulunarak 1072'de (1661/62) vefat etti. Şair Nef'î'nin yetiştirmelerinden usta bir şairdir. (III. 515)

Şehdî Çelebi Antakyalıdır. Helvacı olup I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) şairlerindendir. (III. 178)

Şehdî Mustafa Efendi İstanbulludur. 1098'de (1687) vefat etti. Nevheves bir şairdir. (III. 178)

Şehdî Mustafa Efendi Antakyalıdır. 1140'da (1727/28) vefat etti. Şairdir. (III. 178)

Şehdî Mustafa Efendi Antakyalıdır. İstanbul'da, kibar dairelerinde terbiye görüp hâcegândan oldu. 1144'de (1731/32) vefat eyledi. Eyüp'de, İdrisköşkü'nde medfundur. Arapça, Farsça ve Türkçe nazma ve nesre muktedir olup *Divan* sâhibi şairdir. (III. 178)

Şehdî Osman Efendi Çavuşlar kâtibi olup azilden sonra Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) Rusya'ya sefir oldu. Döndükten sonra çeşitli görevler verilip 1179'da (1765/66) baruthane bina emini, sipah kâtibi, Muharrem 1183'de (Mayıs 1769) başmuhasebeci ve Rebiyülevvel 1183'de (Temmuz 1769) Bender Ordusu defterdarı olup Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) ordunun dönüşünde vefat eylemiştir. İşe elverişli, münşî ve muhasipdi. (III. 178)

Şehdî Yahyâ Efendi Diyarbekirlidir. Sofya'da müderris ve müftü oldu. 1083'de (1672/73) vefat etti. Şairdir. (IV. 637)

Şehid *bak.* Mustafa Efendi

Şehidî İran'da Kum şehrindendir. 945'de (1538/39) vefat etti. Şairdir. (III. 181)

Şehidî Çelebi (Şermî) II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ricâlindendir. Şairdir. Şehnâme bahrinde 4000 beyt *Tarih-i Osmanî* yazdı. (III. 181)

Şehidî Hasan Dede Edirnelidir. Neşatî Dede'nin hizmetindeydi. Arapça ilimlere ve edebi sanatlara vâkıftı. 1082'de (1671/72) şehid oldu. Şairdir. (III. 181)

Şehidî İbrahim Bey Tiranlıdır. Mütesellim ve sonra idare meclisi azasından oldu. 1265'de (1849) vefat etti. Şair ve tarih söylemede mâhirdi. (III. 181)

Şehidî Kasım Çelebi Seyyiddir. I. Süleyman'a (Kanunî) Trabzon'da intisap ederek tahta çıktığında mazhar-ı hümâyûnları oldu. Ancak devrinin (1520-1566) başlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 181)

Şehlâ *bak.* Abdurrahman Efendi; Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; İbrahim Paşa; Meyyâl Mehmed Efendi

Şehlâzâde *bak.* Aziz Mehmed Efendi

Şehlevendim *bak.* Abdullah Ağa

Şehreddin Ağa Saray ağalarından olup 1311'de (1893/94) dârüssaâde ağası vekili iken vefat edip Nişantaşı'na defnedilmiştir. (III. 178)

Şehrî *bak.* Ali Ağa

Şehrî Ali (Bağçevanzâde) (Derviş) Halvetî olup 1114'de (1702/03) vefat etti. Mûsikîşinas ve şairdir. (III. 179)

Şehrî Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1105'de (1693/94) cizye muhasebecisi ve sonra tersane ruznâmçecisi oldu. Sonra tekrar cizye muhasebecisi ve 1106'da (1694/95) vezir kethüdâsı, 1107'de (1695/96) yine cizye muhasebecisi olup sonra vefat etti. (III. 179)

Şehrî Hâfız *bak.* Emin Efendi

Şehrî Hâfız Efendi *bak.* Sâlih Mehmed Efendi

Şehrî Mehmed Ağa Yeniçeridir. Ocaktan yetişip kul kethüdâsı oldu. Sonra mîrimîranlıkla Pançova mutasarrıfı oldu. Zilka'de 1107'de (Haziran 1696) ağalıkla dönerek sekbanbaşı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 179)

Şehrî Mehmed Ağa Enderûn'dan yetişerek tülbend gulâmı iken 1101'de (1689/90) çavuşbaşı olarak çıktı. Sonra çavuşbaşı vekili ve 1102'de (1690/91) yine çavuşbaşı oldu. 1105'de (1693/94) mîrimîranlıkla Amasya ilâvesiyle Vidin muhâfızı oldu. 1118'de (1706/07) yine kapıcıbaşı olarak üçüncü defa çavuşbaşı oldu. Receb 1119'da (Ekim 1707) çiçek hastalığından vefat eylemiştir. İşe elverişliydi. (III. 179)

Şehrî Mehmed Bey Yükselerek kapıcılar kethüdâsı olup 25 Şevvâl 1272'de (29 Haziran 1856) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 180)

Şehrî Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olmuştur. 1140'da (1727/28) piyade mukabelecisi olup 1147'de (1734/35) başmuhasebeci olmuş ve 1149'da (1736/37) azledilip sonra vefat eylemiştir. (III. 179)

Şehrî Mehmed Efendi Tekfurdağlıdır. Mevkufat kâtibi olup 1178'de (1764/65) vefat eyledi. Şairdir. (III. 179)

Şehrî Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip Halimî Mustafa Paşa'ya damad oldu. Cemaziyelâhir 1188'de (Ağustos 1774) kethüdâ kâtibi oldu. Sonra azledilip sipah ve silahdar ve topçu kitâbeti gibi hizmetlerde bulundu. Muharrem 1200'de (Kasım 1785) teşrifatçı olduysa da Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) yine sipah kâtibi ve sonra Anadolu muhasebecisi oldu. 1 Safer 1204'de (21 Ekim 1789) vefat eyledi. Şehzâde Camii Mezarlığı'nda medfundur. (III. 179)

Şehrî Mehmed Efendi Kethüdâ kalemi hulefâsından olup ikinci halife olmuştu. 15 Receb 1214'de (13 Aralık 1799) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 179/80)

Şehrî Mehmed Efendi (Kuloğlu) Tekfurdağlıdır. Hamamcı esnafından olgun bir adamdı. 1147'de (1734/35) vefat eyledi. *Dîvan* sâhibi şairdir. (III. 179)

Şehrîzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Reşid Mehmed Efendi

Şehriyâr Efendi Belgradlıdır. 1165 (1752) yıllarında vefat etti. Fâzıl olup 1162'de (1749) tefsiri öğreterek hatmetmiştir. Usta şairdir. (III. 180)

Şehsüvar *bak.* Hamdullah Paşa

Şehsüvar Ni'me'l-ceyşden bir tersanelidir. Bir mescidi vardır ki, Yenimahalle'de olup Şehsüvar Bey Mescidi adıyla bilinir. (III. 180)

Şehsüvar Bey Dulkadırlı beyi Süleyman Bey'in oğludur. Babasının vefatında Osmanlı Devleti'ne sığınınca yardım edildi ve 874'de (1469/70) babasının mülkü olan Maraş'ı zaptetti. 880'de (1475/76) Mısırlılar buna galip geldikten sonra vefat etmiştir. (III. 180)

Şehsüvar Bey Çerkesdir. Kara Devlet Giray hizmetinden sancağa çıktı. Senelerce Kengırı beyi olup savaşlarda işe yaradı IV. Murad devrinde (1623-1640) vefat eylemiştir. Oğlu Şah Gazi Paşa'dır. Bunun oğlu Mehmed Paşa, Osman Paşa, Hâlid Paşa, Zeynelâbidîn Paşa ve Mehmed Paşa'nın oğlu Mustafa Paşa ve oğlu Osman Bey'le Hamdullah Paşa'dır. (III. 180)

Şehsüvar Paşa Ümerâdan olup 995'de (1587) Bosna beylerbeyi olup biriki sene sonra vefat etti. (III. 180)

Şehsüvar Paşa (İbrahim Paşazâde) Draç ve Tiran voyvodası iken 1212'de (1797/98) mîrimîran oldu. 1221'de (1806) Alacahisar mutasarrıfı olup II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında vefat etti. (III. 180)

Şehsüvarzâde *bak.* Abdullah Paşa; Ali Bey; Derviş Mehmed Bey; Es'ad Bey; Gazi Mehmed Paşa; Hâlid Paşa; İsmail Hakkı Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa; Osman Bey; Osman Paşa; Şah Gazi Paşa; Zeynelâbidîn Paşa

Şehsüvarzâde IV. Murad devri (1623-1640) ricâlinden Kengırılı Şeh-

süvar Bey oğullarıdır. Bir haylisi paşa olup ve yakın zamana kadar gelmişlerdir. (IV. 695)

Şeker Mehmed Efendi Nişancı Camii ve sonra Şehzâde Camii imamı oldu. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) imam-ı sultanî ve müderris oldu. Zilka'de 1099'da (Eylül 1688) vefat etti. Sesi güzeldi. Hattat Şekerzâde Mehmed Efendi buna mensup olmalıdır. (III. 154)

Şekerpâre Hatun Sultan İbrahim'in musâhibesiydi. 1058 (1648) ortalarında İbrim'de vefat etmiştir. (III. 155)

Şekerzâde *bak.* Feyzullah Efendi; Feyzullah Sermed Efendi; Mehmed Efendi; Re'fet Süleyman Efendi; Süleyman Re'fet Efendi

Şekerzâde Hattat Mehmed Efendi ve oğlu Feyzullah Efendi böyle anıldılar. Oğulları parlayamamıştır. (IV. 695)

Şekib Abdürrahim Bey (Nâilî Abdullah Paşazâde) Abdürrahim Necib Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 12 Ramazan 1235'de (23 Haziran 1820) vefat etti. Yanında medfundur. (III. 158; IV. 543)

Şekib Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1226'da (1811) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 158)

Şekib Efendi (Paşmakçızâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1101'de (1689/90) vefat etti. Şairdir. (III. 157; IV. 167)

Şekib Mehmed Paşa Divan-ı Hümâyûn kalemi halifelerinden olup mühimmenüvis ve 1247'de (1831/32) salyâne mukataacısı, Cemaziyelâhir 1249'da (Ekim-Kasım 1833) Petersburg serkâtibi ve sonra âmedî hulefâsı ve Cemaziyelâhir 1253'de (Eylül 1837) âmedî ve Zilhicce'de (Mart 1838) ma'rûzat-ı dahiliye kâtibi, 29 Rebiyülâhir 1255'de (12 Temmuz 1839) beylikçi, Muharrem 1256'da (Mart 1840) hariciye müsteşarlığı pâyesiyle Londra sefiri, Zilka'de 1257'de (Aralık 1841) Meclis-i Vâlâ azası, Şa'bân 1259'da (Eylül 1843) Dâr-ı Şûrâ azası, Şevvâl 1260'da (Ekim-Kasım 1844) hariciye nâzırı, Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Beriyyetüş-Şam'a memur olup Şevvâl'de (Ekim) ikinci defa Londra sefiri ve Zilka'de 1262'de (Ekim-Kasım 1846) Viyana sefiri olup Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) azledildi. Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) deâvî nâzırı vekili, Ramazan'da (Temmuz) Meclis-i Vâlâ azası, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) serdâr-ı ekrem Ömer Paşa'ya ferman götürüp dönüşte sadâret müsteşarı ve 23 Cemaziyelâhir 1270'de (23 Mart 1854) vezir rütbesiyle Meclis-i Vâlâ reisi olup 4 Rebiyülâhir 1271'de (25 Aralık 1854) vefat eyledi. Eyüp'de, Bostan İskelesi'nde medfundur. Akıllı ve dirâyetli, kâtip, hattat, siyasî işlere vâkıf, iffetli, doğru idi. 1256'da (1840) Londra Konferansı'nda hizmeti görülmüştür. Oğlu Ahmed Ârifî Paşa merhumdur. Kardeşi Necib Bey'dir(→). (III. 158)

Şekib Ömer Dede İstanbulludur. Nikatî Ali Efendi'nin(→) küçük kardeşidir. Konya'da mesnevîhân, sonra Karahisar-ı Sâhib Mevlevîhanesi ve Haleb Mevlevîhanesi şeyhi oldu. Şa'bân 1135'de (Mayıs 1723) vefat etti. Şairdir. (III. 157) [IV. 577'de adı "Ömer Efendi" olarak kaydedilmiş, III. 589'da biyografisi "Ömer Efendi" olarak bir kez daha yazılmıştır.]

Şekibî Mehmed Çelebi (Müneccimek) İstanbulludur. Müneccim olup

Safer 1071'de (Ekim 1660) müneccimbaşı oldu. 1076'da (1665/66) Belgrad pâyesi verildi. 1078'de (1667/68) vefat etti. Riyaziyede mâhir ve şairdi. Sarı Nasûh Mescidi'ni ve Emirbuhari'de diğer bir mescid yaptı. (IV. 177)

Şekûrî Mûsâ Efendi İstanbulludur. Halvetîye'den el alarak Bezirgân Tekkesi şeyhi oldu. Muharrem 1078'de (Haziran-Temmuz 1667) vefat etti. Emirbuhari'de medfundur. Müfessir, muhaddis, şairdi. (IV. 523)

Şem'î Çelebi Prizrenlidir. Seyyah bir Mevlevî olup Şeyh Vefa Tekkesi'ndeydi. 931'de (1525) vefat etti. Usta şairdir. Vefatı gecesi ahbaplarıyla toplanarak zikrullah ile tekmil-i hayat eyledi. (III. 170)

Şem'î Çelebi Hayatını ilim öğretmekle geçirmiştir. Şâkirdlerinden pek çoğu ilmiyede yüksek makamlara nâil olmuşlardır. 1005 de (1596/97) vefat etti. *Şerh-i Mesnevî-i Şerif, Şerh-i Divan-ı Hâfız, Şerh-i Gülistan, Şerh-i Bostan* eserleridir. (III. 170)

Şem'î Efendi Ricâldendir. 1023'de (1614) reisülküttab olup 1024'de (1615) azledildi. Sonra vefat etti. (III. 170)

Şem'î Efendi Konyalıdır. Mevlevî ve helvacıydı. 1157'de (1744) vefat etti. Şairdir. (III. 170)

Şem'î Mehmed Efendi 1131'de (1719) doğdu. Kethüdâ Yusuf Efendi dairesine intisap edip 1171'de (1757/58) vefat etti. Şairdir. (III. 171)

Şem'î Mehmed Efendi Maraşlıdır. 1223'de (1808) doğdu. İstanbul'a gelip faziletiyle Meşrebzâde Ali Râik Efendi'ye damad oldu. Müderris, Mahmutpaşa Mahkemesi kâtibi ve 1257'de (1841) Rumeli tezkirecisi olup 1258'de (1842) Maraş mollası olarak nâibliklerde gezdi. 1269'da (1852/53) eytâm müdürü, 1270'de (1853/54) mahrec mollası, 1273'de (1856/57) bilâd-ı hamse, Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Mekke ve Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) İstanbul pâyesi ve 1286'da (1869) Anadolu pâyesi, Şa'bân 1286'da (Kasım 1869) Meclis-i Tedkikat-ı Şer'îye azalığıyla Meclis-i İntihab-ı Hükkâm-ı Şer'î reisi, 1289'da (1872) Kur'a Meclisi reisi, 1291'de (1874) idare-i emvâl-i eytâm reisi, Zilka'de 1292'de (Aralık 1875) Anadolu kazaskeri oldu. 1293'de (1876) emvâl-i eytâm riyâsetinden azledildi. Muharrem 1295'de (Ocak 1878) Rumeli kazaskeri vekili oldu. 1298'de (1881) vefat etti. Tedbirli, eli sıkı, işlerinde becerikli, fâzıl, şairdi. Oğulları Safiyullah Efendi ve Lâmi' Efendi'dir. (III. 171)

Şem'îzâde *bak.* Ali Efendi

Şemlelizâde *bak.* Ahmed Efendi (Müşemmelzâde)

Şemseddin II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) sârbanbaşısı olup hacdan dönüşünde Şam'da vefat eyledi. Tophane'deki Sakabaşı Mescidi nâmına mensuptur. (III. 160)

Şemseddin Ahmed (Karaca Ahmed) Meşhur âlimdir. Bursa'da, Muradiye'de müderris iken vefat eyledi. Bazı kitaplarla *Şemsîye Şerhi*'ni telif eylemiştir. (III. 159)

Şemseddin Ahmed (Molla Güranî) Güranî İsmail'in oğludur. İbn Hacer ve Molla Yegân'dan okudu. Manisa'da iken II. Mehmed'e (Fâtih) muallim ve ilim ve fazilet sâhibi olmasını sağladı. Tahta çıktığında, vezirlik teklif olundukda af dilemekle kazasker tayin olundu. Sonra vezirlerin rekabetiyle Bursa kadısı oldu. Kazadan az-

linde Mısır'a gitti. 862'de (1458) davet edilerek dönüp ikinci defa Bursa kadısı olmuştur. 885'de (1480) şeyhülislâm oldu. 893'de (1488) vefat eyledi. Borçları vasiyeti üzerine padişah tarafından ödendi. Na'şı bir hasıra konarak vasiyeti üzerine yerde sürüklendi. Fâzıl ve engin bilgili olup doğru ve ceriyü'l-cinan idi. Her gece *Kur'an* hatmederdi. Uzun boylu ve gür sakallı olup Bursa'da medfundur. Tefsiri ve *Buharî*'ye şerhi vardır. (III. 161)

Şemseddin Ahmed Ağa Mısırçarşılı Mustafa Efendi'nin oğludur. Enderûn'da yetişerek dârüssaâde ağası Mustafa Ağa'ya kahvecibaşı olmuş ve emekli olup Sultan Bâyezid mütevellisi olup 16 Zilka'de 1246'da (28 Nisan 1831) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. Oğlu Hasan Sâdık Efendi 18 Safer 1257'de (31 Mart 1841) vefat edip yanına defnedildi. (III. 168)

Şemseddin Ahmed Çelebi Karahisarlıdır. Karahisarlı Cemâl hulefâsından olup hattat Esedullah Kirmanî şâkirdidir. Şeyh Hamdullah muasırı olup 936'da (1529/30) vefat eyledi. Sütlüce'de medfundur. Mezarındaki hat kendisinin olup tarihini şâkirdi Hasan koymuştur. Silsile-i hattatîn içinde buna ulaşan bir kol vardır. (III. 162)

Şemseddin Ahmed Çelebi Bolulu Mustafa Çelebi'nin oğludur. Müderris ve Şam kadısı oldu. Sonra azledildi. 954'de (1547) vefat etti. "Kaf Ahmed Çelebi" dendiğinden, oğlu Mahmud Reşad Çelebi'ye(→) "Kafzâde" dendi. Diğer oğlu sudûrdan Feyzullah Efendi'dir. Onun oğlu Abdülhay Efendi'dir. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Efendi Ahaveyn Mehmed Efendi'nin kardeşidir. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Efendi I. Selim'in (Yavuz) (hd 1512-1520) musâhibi bir kâmil zat idi. Oğlu Mahmud Efendi'dir. (III. 162)

Şemseddin Ahmed Efendi Yusuf Bâlî b. Molla Mehmed Yegân'ın oğludur. Kadılardandır. Amasya, Birgi ve Gelibolu'da kadılık yaptı. Sonra emekli oldu. 930'da (1524) vefat etmiştir. Kasımpaşa'da camii vardır. İlimde zayıf, güzel konuşur, heybetli, edipdi. (III. 162; IV. 102)

Şemseddin Ahmed Efendi Amasyalı İbrahim'in kölesidir. Müderris ve Şam kadısı oldu. 942'de (1535/36) Şam'da vefat etti. Vakur, sabırlı, edip, dindardı. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Efendi Germiyanlıdır. Hoca Hayreddin Efendi mülâzimlerinden olup Sahn müderrisi ve Sultan Selim Medresesi müderrisi olmuştur. 957'de (1550) vefat etti. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Efendi Zenbilli Ali Efendi'nin şâkirdlerinden olup müderris idi. Bu senelerde (1560'lar) vefat etti. Muteber kitaplara ta'likat yazdı. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Efendi Seyrek Muhyiddin'in oğludur. 941'de (1534/35) doğdu. Müderris olup 974'de (1566/67) hac yolunda vefat etti. Şair olup şiirde "Zeyrekî" ve "Ânî" mahlasıdır. *Hidâye*'ye ta'likat yazdı. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Efendi Kıvâmeddin Yusuf Hüseynî'nin oğludur. Müderris, Amasya, Şam müftüsü oldu. Receb 977'de (Aralık 1569) Medine kadısı olup Safer 980'de (Haziran-Temmuz 1572) o görevde vefat etti. Sahih nesep seyyiddi. (III. 164)

Şemseddin Ahmed Efendi (Arab Çelebi) Kadı Hamza'nın oğludur. Sı-

hâh-ı Sitte'den Mısır'da icazet alıp tefsir, fıkıh, hendese ve heyette maharet gösterdi. Müderris olup 950'de (1543) vefat etti. Âlim, zâhid, derviş idi. *Sadrü'ş-Şeria*'ya hâşiye yazdı. Eyüp'de bir mescid yaptı. (III. 162/63)

Şemseddin Ahmed Efendi (Dinkoz) Bursa müderrislerinden olup 874'de (1469/70) vefat etti. Fâzıldır. Bursa'ya defnedildi. *Şerh-i Maksûd* ve *Şerh-i Merâh* bunundur. (III. 160)

Şemseddin Ahmed Efendi (Hekimoğlu Ali Paşa İmamızâde) Sâdık Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1246'da (1830/31) vefat etti. Keskindede'de medfundur. (III. 168; III. 193)

Şemseddin Ahmed Efendi (Kara) Sivaslıdır. Seyyid Abdülhamid Şirvanî hulefâsından olup ermiş sayılanlardandı. Kardeşi Muharrem Efendi 1000 (1591/92) tarihinde vefatında, Sivas'da Halvetî şeyhi olmuştur. Eğri seferinde İstanbul'a gelmesi ferman buyurulup çok yaşlı olduğundan gelememiştir. Sivas'a dönüşünde 1004'de (1595/96) vefat eyledi. *Menâzilü'l-Ârifîn, Menâkıb-ı Çeharyâr* ve başka eserleri vardır. Oğlu Velî Efendi yerine geçtiyse de 1005'de (1596/97) vefat edip diğer oğlu Ahmed Efendi yerine geçti. Az müddette vefat eylemekle kardeşi Muharrem Efendi'nin oğlu Abdülmecid Efendi şeyh olmuştur. Kız kardeşinin oğlu Abdülahad Nurî Efendi'dir. Hatta bunlardan Şeyh Ali Efendi Ramazan 1308'de (Nisan-Mayıs 1891) Sivas'da vefat etmiştir. (III. 165)

Şemseddin Ahmed Efendi (Mahmud Çavuşzâde) Müderris Feyzullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Mekke pâyesi, Zilka'de 1206'da (Haziran-Temmuz 1792) İstanbul kadısı olup 1207'de (1792/93) azledildi. Muharrem 1212'de (Temmuz 1797) Anadolu kazaskeri olup 1214'de (1799/1800) ayrılmıştır. 1218'de (1803/04) birinci ve 1222'de (1807) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) azledilip ve Bursa'ya gönderildi. Muharrem 1224'de (Şubat-Mart 1809) vefat etti. Gayet güzel konuşur, meclis adamı olup ilim ehli değildi. (III. 167)

Şemseddin Ahmed Efendi (Sivasîzâde) Abdülbâkî Efendi'nin(→) oğludur. 13 Safer 1129'da (27 Ocak 1717) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 2977

Şemseddin Ahmed Efendi (Tavil) Tirelidir. Tahsilden sonra Sünbül Efendi ve Merkez Efendi'den el aldı. Cehrî zikrederdi. II. Selim şehzâdeliğinde Manisa'da iken ziyaretle İzmir'de bir zaviye yaptırdı. Nice seneler orada oturup sonra Tire'de Molla Çelebi Zaviyesi'ne gitti. 975'de (1567/68) vefat etti. Devran ve raks mutadı olduğundan zâhir ehli ta'n ederlerdi. Hatta Tire ve Birgi kadıları Defterdarzâde Mehmed Çelebi, Nurullah Efendi, Dârülkurrâ şeyhi Mehmed Çelebi ve Bilâlzâde beraber zikir meclisinde hazır oldular. Sohbette Dârülkurrâ şeyhinden bir hata zuhûr edip küfrüne hükmedilir. Bilâlzâde hatadır deyip istiğfar lâzım gelir diyerek kadı efendi, Ebûssuûd Efendi'nin fetvâsını gösterince, şeyh "yasak olan nefsin arzusuyla raks ve oyundur, dediğimiz eserler germiyet-i aşk olur" diye cevap vererek zaviyesine gider. O gece, Nurullah Efendi'nin pençe-i kerametle boğazı sıkılır, istiğfar ile şeyhden af diler. Şeyhülkurrâ, sar'aya

uğrayıp azizin duasıyla kurtulur. Defterdarzâde attan düşerek ve Bilâlzâde ansızın vefat ederler. (III. 163/64)

Şemseddin Ahmed Efendi (Varak) Sahn müderrislerinden olup 950'de (1543) vefat etti. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Ensarî (Molla Ahmed) Gencelidir. Tahsilden sonra İstanbul'a gelip müderris oldu. Cemaziyelevvel 989'da (Haziran 1581) Şam ve 990'da (1582) Edirne ve Zilhicce 990'da (Ocak 1583) İstanbul mollası oldu. 992 Kadir gecesi (1/2 Ekim 1584) Anadolu kazaskeri olup Şa'bân 994'de (Temmuz-Ağustos 1586) emekli oldu. Muharrem 996'da (Aralık 1587) Mısır mollası olup 997'de (1589) haccetti. Receb 998'de (Mayıs 1590) ikinci defa Anadolu kazaskeri ve Şevvâl 998'de (Ağustos 1590) Rumeli kazaskeri oldu. Safer 1001'de (Kasım 1592) azledildi. O aralık Sinan Paşa'nın yaptırdığı dârülhadis tamam olup müderrisliği 130 akçe ile kendisine verildi. Ramazan 1004'de (Mayıs 1596) ikinci defa Mısır kadısı olup Muharrem 1006'da (Ağustos-Eylül 1597) emekli oldu. 13 Safer 1009'da (24 Ağustos 1600) vefat edip Vefa'ya defnedildi. Âlim, fâzıldı. *Tefsir-i Beyzâvi*'ye hâşiye, *Telvih*, *Miftâh* ve *Mevâkıf*'a ta'likat, *Hidâye* şerhlerine kelimât yazmıştır. Oğlu sudûrdan Nuh Efendi'dir. (III. 165/66)

Şemseddin Ahmed Mâşî Müderris ve Amasya müftüsü oldu. 909'da (1506/04) vefat etti. Fakih ve fasihdi. (III. 162)

Şemseddin Ahmed Paşa Aydınlıdır. Kalemden yetişip müteferrika, şehremini, 1004'de (1595/96) Anadolu defterdarı ve Zilka'de 1006'da (Haziran 1598) defterdar-ı şıkk-ı sânî olup 1007'de (1598/99) azledildi. Sonra beylerbeyi pâyesiyle emekli oldu. Sonra Cağalazâde Sinan Paşa ile İran'a gidip 1012'de (1603/04) başdefterdar olup 1013'de (1604/05) vezir pâyesiyle Diyarbekir valisi ve serdâr kaymakamı oldu. Orada duramayıp Erzurum'a gitti ve sonra İstanbul'a getirilip emekli edildi. 1043'de (1633/34) Güzelhisar'da vefat etmiştir. Sâlih ve dindar, fazlaca yaşlı bir zat idi. 1048'de (1638/39) vefat eden Yenişehir beyi Şemsî Paşazâde bunun oğlu olmalıdır. Torunu Mehmed Emin Paşa'dır. (III. 166)

Şemseddin Bey Ahmed Paşa'nın oğludur. Enderûnludur. III. Mustafa'ya mâbeynci olup mîrimîran rütbesiyle Çirmen mutasarrıfı olmuştur. Receb 1203'de (Nisan 1789) çağrılıp kapıcılar kethüdâsı olup azilden sonra 1210'da (1795/96) ikinci defa kapıcılar kethüdâsı oldu. 1217'de (1802/03) mîrahûr-ı evvel oldu ve Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) azledildi. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) Rodos'a gönderildi. Sonra emekli oldu. 1241'de (1825/26) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 168)

Şemseddin Bey Enderûnludur. Hânende oldu. Sonra saraydan çıkarılarak 1262'de (1846) vefat etti. Şair, mûsikîşinasdı. (III. 169)

Şemseddin Bey Tersane kapdanlarından 1238'de (1882/83) vefat eden Kara Ali Kapdan'ın oğludur. Tersaneden yetişip miralay olmuştu. 1281'de (1864/65) vefat eyledi. Babasının yanına, Bahariye'ye defnedildi. (III. 169)

Şemseddin Bey Seydî Ali Paşazâde Hamdî Mehmed Paşa'nın oğludur. Adliyeden yetişip Dersaâdet bidayet

mahkemesi müdde-i umumîsi ve sonra umûr-ı cezaîye müdürü olmuştu. 27 Cemaziyelevvel 1309'da (29 Aralık 1891) vefat etti. (III. 170)

Şemseddin Bey (Ebû't-tedbir) Abdürrezzâk Bâhir Paşa'nın oğludur. Müderris ve Eyüp mollası oldu. Şa'bân 1220'de (Kasım 1805) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 167)

Şemseddin Çelebi Bursalıdır. Kefe kadısı olup 926'da (1520) vefat etti. Şairdir. (III. 162)

Şemseddin Çelebi Kastamonuludur. Kadı idi. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat eyledi. İlm-i edvârda mâhir ve şairdi. (III. 162)

Şemseddin Efendi Kütahyalıdır. Nakşibendî olup Seyyid Ahmed Buharî'ye mürid oldu. Sonra Bursa'da şeyh olmuştur. 968'de (1560/61) vefat etti. I. Süleyman (Kanunî) nikrise yakalanınca getirilip nefesi tesir etmiş ve in'am-ı şahânesine mazhar olmuştur. (III. 163)

Şemseddin Efendi Bahr-i Rum mâverâsındandır. Müderris olup Ramazan 1013'de (Ocak-Şubat 1605) vefat etti. Edirnekapı dışında medfundur. Fâzıldı. (III. 166)

Şemseddin Efendi Hubbâ Mollası Mehmed Efendi'nin (→) oğludur. Müderris, Konya ve Varna mollası olup 1024'de (1615) vefat etti. (III. 166; IV. 128)

Şemseddin Efendi Müderris olup Şevvâl 1029'da (Eylül 1620) vefat etti. Sâlihdi. (III. 167)

Şemseddin Efendi Nasûhî Tekkesi şeyhi Fazlullah Efendi'nin oğludur. Şeriat ve hakikat ilmini öğrenip her ikisinden icazet ve el aldı. Babası yerine şeyh olduğunda şeriat ve tarikata dair meselelerin hallinde merci olmuştu. 1249'da (1833/34) vefat eylemiştir. Pek çok eseri vardır. Yerine, o zaman 4 yaşındaki oğlu Muhyiddin Mehmed Efendi şeyhlik postuna oturmuştur ki, tarikatta pîri, Sofular Dergâhı şeyhi Ömer Efendi'dir. Yalnız yaşar, ârif ve kâmil, hüsn-i zannı câlib bir zat idi. (III. 168)

Şemseddin Efendi Buhara erkân ve â'yânından olup Nakşibendî şeyhi iken 26 Şa'bân 1278'de (26 Şubat 1862) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 169)

Şemseddin Efendi Zeynîzâde Cemâleddin Efendi'nin büyük oğludur. Müderris, molla, nihayet Mekke pâyesi oldu. Babasının tıbbiye nâzırlığı sırasında Mekteb-i Tıbbiye'de okuyup tabib oldu. Şehremâneti Meclisi ve Tophane Meclisi azası olduktan sonra tabiblikte de bulundu. 1314 ortalarında (1896 sonları) vefat etti. Süleymaniye'ye defnedildi. Gayet cömert olup güzel konuşurdu. (IV. 860)

Şemseddin Efendi (Kadızâde) Köle Bedreddin'in oğludur ki, babası Çırçır Mescidi'nin bânîsidir. 918'de (1512) doğdu. 960'da (1553) Süleymaniye medreselerinin bitiminde biri ihsan buyuruldu. Safer 963'de (Aralık 1555-Ocak 1556) İstanbul kadısı olup Safer 974'de (Ağustos-Eylül 1566) Rumeli kazaskeri oldu. Zilhicce 974'de (Haziran 1567) azledilip emekli edildi. Sonra Edirne'ye göçtü. Safer 981'de (Haziran 1573) Edirne'de Dârülhadis Medresesi verilip Zilhicce 982'de (Mart-Nisan 1575) istifa eyledi. 11 Rebiyülâhir 988'de (26 Mayıs 1580) vefat etti. Küçükkaraman'da medfundur. Yaşı 70'dir. Bir mescidi ve dârül-

kurrâsı vardır. Babasının Edirne'deki mescidini genişletti. İkinci defa kazaskerlikten şeyhülislâm olmuştur. Bu, sadâretten Rum'a gelince beylerbeyiler kazaskerlerden önce gelirlerdi. Rumeli ve Anadolu beylerbeyilerden başkasına önce gelmek bunun eseridir. 1017'de (1608) Maryol Hüseyin Paşa Rumeli beylerbeyi olduğunda, kazasker Abdülaziz Efendi Rumeli kazaskeri olunca mutlak beylerbeyilerin önüne geçmeleri ferman olundu. Divan-ı Hümâyûn'da leğen ibrik vüzerâya mahsus olup kazaskere su alır, havlu gelirken ayrı leğen ibrik gelmesine sebep olmuştur. Eserleri: *Şerh-i Hidâye*, *Şerh-i Miftâh*, *Hâşiye-i Sadrü'ş-Şeria*, *Hâşiye-i Tecrid*, *Telvih*, *Mevâkıf* ta'likatı, tefsire dair kelimat. Kardeşi Şeyhî Efendi'dir(→). Oğlu Mustafa Hilmî Efendi 977'de (1569/70) 25 yaşında vefat etti. Genç ve şairdi. Torunu Ahmed Şeyhî Efendi mevalîdendir. Onun oğlu Serbendî İsmail Efendi olup bunun oğlu Serbendîzâde Ebûssuûd Efendi'dir. Kadızâde'nin bir oğlu da defterdar Abdurrahman Efendi'dir. (III. 164/65)

Şemseddin Efendi (Muallimzâde) Hoca Atâullah Efendi'nin oğlu olup 950'de (1543/44) doğdu. Müderris, Galata, iki defa Bursa ve Edirne mollası olup Şevvâl 1001'de (Temmuz 1593) İstanbul kadısı olarak Receb 1002'de (Mart-Nisan 1594) azledildi. 1003'de (1594/95) ikinci defa İstanbul kadısı olup 1004'de (1595/96) azledildi. Ramazan 1009'da (Mart 1601) Anadolu kazaskeri olup Safer 1010'da (Ağustos 1601) emekli oldu. Şevvâl 1011'de (Mart-Nisan 1603) vefat etti. Vefa yakınında medfundur. Âlim, yumuşak huyluydu. Oğlu Mehmed Efendi'dir. (III. 166)

Şemseddin Efendi (Nefeszâde) Bostan Efendi'nin tezkirecisi olup müderris, molla, Mekke kadısı oldu. 1054'de (1644) vefat etti. Oğlu Hüseyin Efendi olup bunun oğlu Mustafa Efendi Safer 1129'da (Ocak-Şubat 1717) vefat eylemiştir. Diğer oğlu Mehmed Efendi'dir(→). Torunlarından biri Şemseddinzâde Mehmed Efendi(→), diğeri Mehmed Abdullah Efendi'dir(→). (III. 167)

Şemseddin Habib Efendi (Dülgeroğlu) Bir mescid yapıp vefatında oraya defnedilmiştir. (III. 167)

Şemseddin İsmail Efendi Rızâ Efendi'nin oğlu olup vâlide kethüdâsı Yusuf Ağa'nın(→) kızı Zeliha Hanım'la evlenmiştir. Kalyonlar serhalifesi iken tersane zimmeti olup 1245'de (1829/30) Adana'ya gönderilmişti. Döndükten sonra 1275'de (1858/59) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 169; IV. 669)

Şemseddin Mehmed (Fenârî) Hamza b. Mehmed'in oğlu ve Cemâleddin Aksarayî'nin şâkirdidir. Sonra Mısır'da Ekmeleddin'den tahsil eyledi. Müderris ve Osmanlı Devleti'nde ilk şeyhülislâm oldu. 832'de (1429) veya 834'de (1430/31) vefat etti. İlmen ve fazlen dahi asrın şeyhülislâmı idi. *Şemsîye Şerhi* ve *Câmî Telhisi Şerhi* bunundur. Nahivde bir metin yapıp oğlu Mehmed Şah bunu Bursa'da tamamladı. Bu da 836'da (1432/33) vefat eylemiştir. Gayet zeki ve âlimdi. Diğer oğlu Yusuf Efendi ise II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eylemiştir. Mehmed Şah'ın oğlu Hasan Çelebi ve damadı Kadı Mûsâzâde Mehmed Efendi olup bunun oğlu Haydar Efendi'dir. Mehmed Şah'ın bir oğlu da vezir Ahmed Paşa'dır. Yu-

suf Efendi'nin oğlu sudûrdan Alâeddin Ali Efendi olup bunun oğulları sudûrdan Muhyiddin Mehmed Şah ile Şeyhülislâm Muhyiddin Efendi'dir. Muhyiddin Mehmed Şah Efendi'nin oğulları Abdülbâkî Efendi ve Yusuf Efendi'dir. Torunlarından Pîrî Efendi oğlu Mahmud Efendi, onun oğulları Şeyhî Mehmed Efendi ile Mehmed Şah Efendi'dir. (III. 159)

Şemseddin Mehmed Bey (Hatmanzâde) (Cihanzâde) Moravî Hatmanzâdedir ki, Cihanzâde dahi denir. Müderris olup 1226'da (1811) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Damadı Arabzâde Zekî Efendi'dir. (III. 167)

Şemseddin Mehmed Buharî (Emir Sultan) Buharalıdır. Babası, Ali Hüseyin olup seyyiddir. Bursa'ya gelip yerleşmiştir. Büyük ve küçük herkesin mercii oldu. I. Bâyezid (Yıldırım) kendisine evlâdı gibi muhabbet edip kızını nikâhlamıştır. I. Mehmed (Çelebi) ve II. Murad'dan da riayet görmüştür. Bursa'da, tarihi "İntikal-i Emir" olan 833'de (1429/30) vefat eyledi. Nurbahşî tarikinden ve ermiş sayılanlardan, fâzıl ve kâmildi. Vefatında, müridlerinden Karasili Hasan Hoca şeyh olmuştur. Müridlerinden biri de Baba Zâkirî olup I. Mehmed (Çelebi) devrinde (1413-1421) vefat eyledi. Bursa'da, Namazgâh yakınında cami yapıp orada defnolunmuştur. Bu da ermiş sayılanlardandır. Bunun müridi de Ramazan Baba olup Bursa'da vefat etti. Sonra Emir'in halifesi Mahmud Bedreddin şeyh olup vefatında oğlu Lutfullah oldu ve II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. Yerine Şeyh Dâvud ve sonra Abdurrahman b. Lutfullah, vefatında oğlu Ahmed Efendi olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eylemiştir. Yerine diğer oğlu Lutfullah Efendi olarak 971'de (1563/64) vefat etti. Yerine Mustafa Efendi geçip 984'de (1576) vefat etti. Sonra Ali Efendi, vefatında 1039'da (1629/30) halifesi Şeyh Azizzâde Mehmed Efendi olup 1059'da (1649) attan düşerek vefat edince oğlu Mustafa Efendi olup 80. gün vefat ederek kardeşi şeyh oldu. Sonra Selâmî halifesi Ali Efendi şeyh olup 1125'de (1713) vefat etti. Sonra Eşrefzâde Abdülkadir Efendi hulefâsından Lutfullah Efendi b. Şeyh İshak şeyh olup 1160'da (1747) çiçekten vefat etmiştir. (III. 159/60)

Şemseddin Mehmed Dede Mûsâ Dede'nin oğludur. 1147'de (1734/35) Kasımpaşa Mevlevîhanesi ve 1157'de (1744) Yenikapı Mevlevîhanesi ve 1164'de (1751) Galata Mevlevîhanesi'ne şeyh olmuştur. 1184'de (1770/71) hacca gidip 1185'de (1771) orada vefat eyledi. Zamanında tekkeyi III. Mustafa yenilemiştir. (III. 167)

Şemseddin Mehmed Dede Ali Dede'nin oğludur. 1242'de (1826/27) vefatında Kasımpaşa Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1268'de (1851/52) vefat edip yerine halen postnişîn olan Ali Dede Efendi geçmiştir. (III. 169)

Şemseddin Mehmed Efendi Ankaralı Muhyiddin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 932'de (1525/26) doğup 975'de (1567/68) vefat etmiştir. *Hidâye* ve *Sadru'ş-Şeria*'nın bazı konularına risaleler ve ta'likat yazdı. (IV. 343)

Şemseddin Mehmed Efendi Garseddin Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve saray tabibi oldu. 976'da (1568/69) reis-i etıbbâ oldu. Sonra

Şehzâde Mehmed b. Sultan Selim'e muallim oldu. Şehzâdenin vefatında eski hizmetine devam ederek Zilhicce 982'de (Mart-Nisan 1575) vefat etmiştir. Ulûm-ı riyâziye ve fenn-i heyette ve tecvidde mahirdi. Lâkin tabibliği eksikti. (III. 164)

Şemseddin Mehmed Efendi Darphaneden yetişerek halife oldu ve Muharrem 1254'de (Nisan 1838) ruznâme-i evvel oldu. Receb 1255'de (Eylül-Ekim 1839) azledildi. 1256'da (1840) maliye muhasabecisi olup 1257'de (1841) eshâm muhasebecisi oldu. 7 Zilhicce 1259'da (29 Aralık 1843) vefat etti. Eyüp'de, Bostan İskelesi'nde medfundur. (III. 169)

Şemseddin Mehmed Efendi İmam-ı Sultanî Nurî Mehmed Efendi'nin(→) oğlu olup müderris ve 1271'de (1854/55) Trabzon mollası olup sonra vefat etti. (III. 169; IV. 591)

Şemseddin Mehmed Efendi (Ak) Şihâbeddin Sühreverdî evlâdından Hamza'nın oğludur. Şam'da doğdu. Hacı Bayram Velî tarikinden olup İstanbul'un fethinde bulundu. Hz. Hâlid b. Zeyd Ebû Eyyûb Ensârî'nin mezarını keşfetti. İstanbul'un fethinden sonra Göynük'e gitti. 880'de (1475/76) vefat etti. Tıbba âşinâ idi. Tasavvuf ve tıpdan risaleleri vardır. Âlim, kâmil bir şeyh olup İstanbul'da bir mescid yaptı. Oğullarından biri Emrullah Efendi'dir(→). Hamdullah Efendi oğullarının küçüğüdür. Şairdir. Sa'dullah Efendi(→) büyük oğludur. Fazlullah Efendi önce ulemâdan ve sonra mutasavvıfeden oldu. Bir de meczup oğlu vardır. Ak Şemseddin'in vefatında yerine halifesi Şâmî Hamza oldu. Hulefâsından biri de Mısrî oğlu Abdürrahim olup *Vahdetnâme* müellifidir. Oğullarından Emrullah Efendi'nin oğlu Ömer Efendi ve onun oğlu da Mehmed Efendi'dir. (III. 160/61)

Şemseddin Mehmed Efendi (Mektûbîzâde) İstanbul pâyeli Ali Rızâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) Sofya kadısı, sonra Şam mollası ve Rebiyülevvel 1277'de (Eylül-Ekim 1860) Mekke mollası oldu. Nâibliklerde gezerek Şa'bân 1284'de (Aralık 1867) İstanbul kadısı olup Rebiyülâhir 1288'de (Haziran-Temmuz 1871) vefat etti. Zevkine mecbur, gönül ehli ve yumuşak huyluydu. Oğlu müderris Sadreddin Mehmed Efendi kerim ve dirâyetli bir zat idi. Hüdâî Tekkesi şeyhi Rûşen Efendi'ye damad olmuştu. (III. 169)

Şemseddin Mehmed Efendi (Mudanyalızâde) Şeyh Rûşen Efendi'nin oğludur. Arabzâde Atâullah Efendi'ye damad oldu. Müderris, Şam mollası ve 1225'de (1810) Mekke pâyesi oldu. 20 Şevvâl 1228'de (16 Ekim 1813) vefat eylemişti. Hüdâî Tekkesi'nde medfundur. Oğlu Muhyiddin Mehmed Efendi'dir(→). Torunu Mehmed Necmeddin Efendi'dir(→). (III. 167)

Şemseddin Mehmed Efendi (Şerifzâde) Mustafa Edib Efendi oğludur. 1228'de (1813) müderris, Şevvâl 1263'de (Eylül-Ekim 1847) Haleb, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) Mısır mollası ve Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) Mekke mollası olup sonra vefat etti. (III. 169)

Şemseddin Mehmed Efendi (Şeyh Abdullahzâde) Müderris olup 1248'de (1832/33) vefat etti ve Hüdâî Tekkesi'ne defnedildi. (III. 168)

Şemseddin Mehmed Efendi (Şeyh Selâmîzâde) Hasan Efendi'nin(→)

oğludur. Müderris olup 1179'da (1765/66) vefat etti. (II. 150)

Şemseddin Mehmed Efendi (Timurtaş) Abdullah'ın oğludur. Müderrisdi. 1004'de (1595/96) vefat etti. *Şerh-i Tenvirü'l-Ebsâr* bunundur. (III. 165)

Şemseddin Nahifî Aydınlıdır. İran'da okuyup davetle Osmanlı ülkesine gelip padişahın iltifatına mazhar oldu. Bu nimeti koruyamadı ve bu sebebden dimağına halel geldi. II. Bâyezid devri (1481-1512) ortalarında vefat eylemiştir. Üç dilde şair olup hezeli severdi. Edip, meânî ve beyânda engin bilgisi vardı. İlm-i edvârda "Bereket" adlı bir eser yaptı. (III. 161/62)

Şemseddin Velî Emir halifesi Hasan Hoca müridlerindendir. Şeyh olup Bursa'da Yahnikapan Mescidi'ni bina edip II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefatında oraya defnedildi. Malı çoktu. Evlâdı Bursa eşrafındandır. (III. 161)

Şemseddinzâde *bak.* Abdullah Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Şemsî Ahmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip iki defa reisülküttab olup 1102 (1690/91) yılından sonra vefat etti. (III. 170)

Şemsî Ahmed Paşa İsfendiyar ailesinden Kızıl Ahmed Bey'in torunu ve Mirza Paşa'nın oğludur. Küçük yaşlarda I. Selim'in (Yavuz) hizmetinde bulundu. Enderûn'dan avcıbaşı, bölük ağası, müteferrika ve sonra sipahiler ağası oldu. 958'de (1551) Şam ve 962'de (1555) Anadolu ve sonra Rumeli beylerbeyi oldu. II. Selim devrinde (1566-1574) vezir ve musâhib oldu. Sonra III. Murad devrinde itimada mazhar olarak devşirme usûlünün değiştirilmesine sebep oldu. 988'de (1580) vefat etti. Üsküdar iskelesi yakınında cami ve medrese yapıp oraya defnedildi. Cami, vefatı senesi bitti. Şiirde mâhir ve muhazarâta vakıftı. "Bugün gözden tolundu Şemsî Paşa" vefat tarihidir. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (III. 170)

Şemsî Çelebi İranlıdır. I. Selim (Yavuz) devrinde 920'de (1514) İstanbul'a gelip *Kitab-ı Deh Mürg*'ü padişaha takdim ederek göze girmiş bir şairdir. (III. 170)

Şeneklizâde *bak.* Mustafa Paşa

Şerbetçizâde *bak.* Hüseyin Efendi; İbrahim Çelebi

Şeref Abdullah Efendi Enderûn'dan yetişerek hazine-i hümâyûn başkâtibi ve Zilka'de 1273'de (Haziran-Temmuz 1857) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) ayrıldı, sonra vefat etti. (III. 139)

Şeref Ahmed Efendi Tâhir Mehmed Efendi'nin(→) oğlu, sudûrdan Abdürrahim Efendi'nin torunudur. Müderris iken 1191'de (1777) vefat eyledi. Fâtih'de dedesinin yanına defnedildi. (III. 138; III. 242) [III. 138'de vefat tarihi yanlışlıkla 1091 (1680) olarak gösterilmiştir.]

Şeref Ahmed Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişerek hâcegândan oldu. Sonra Divan-ı Hümâyûn kesedarı olup 2 Şa'bân 1220'de (26 Ekim 1805) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 138)

Şeref Efendi Matbah emini Lutfullah Efendi'nin oğlu olup mektûbî-i sadr-ı âlîden yetişerek dahiliye mektupçusu, 1295'de (1878) evkaf mektupçusu

olmuş, 1297'de (1880) azledilmiş olarak ve ûlâ evveli rütbesini alarak emekli edilmiştir. 24 Ramazan 1310'da (11 Nisan 1893) vefat eylemiştir. (III. 139)

Şeref Han Meşhur tarihçidir ki, Kürt tarihi *Şerefnâme*'yi yazmıştır. Dedesi Şerefeddin Bey'in(→) mansıbı olan Bitlis'e, babası Şemseddin Bey'in vefatında tayin edilmiştir. 986'da (1578) Osmanlı Devleti'ne bağlı olarak vefat eylemiştir. (III. 138)

Şeref Hanım Şair Nebil Mehmed Bey'in(→) kızıdır. 1224'de (1809) doğdu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişmiştir. Usta şairdir. (III. 139)

Şeref İbrahim Efendi (Hacı) Kâtip, sonra hâcegândan olup vüzerâ kapı kethüdâsı oldu. 1245'de (1829/30) azledilerek Bursa'ya sürülmüştür. Sonra yine kapı kethüdâsı oldu. Şa'bân 1260'da (Ağustos-Eylül 1844) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 138)

Şeref Mehmed Efendi 1223'de (1808) doğdu. Gedikler ve evkaf tahrirat kâtibi ve sonra vüzerâ divan kâtibi olup 1270 (1853/54) yılından sonra vefat etmiştir. Şairdir. (III. 139)

Şeref Mehmed Efendi (Es'adzâde) Abdürrahim Fâiz Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1160'da (1747) vefat etti. Şair ve ta'lik hattatıydı. (III. 138; I. 331)

Şeref Mehmed Efendi (Eşrefzâde) 1080'de (1669/70) Bursa'da doğdu. 1104'de (1692/93) şeyh oldu. Kumla'da şeyh iken 1145'de (1732/33) hacca gidip döndükten sonra 1146'da (1733/34) vefat eyledi. Ahmed Gazzî'den el alıp Bursa'da Şerefîye Tekkesi'ni kurdu. Âlim ve şairdi. (III. 138; I. 388)

Şeref Mehmed Efendi (Sâlihzâde) Sudûrdan Sâlih Efendi'nin oğludur. Müderris, evkaf müfettişi, 1238'de (1822/23) Galata, 1240'da (1824/25) Edirne mollası, 1244'de (1828/29) Mekke pâyesi ve 1252'de (1836/37) İstanbul pâyesi oldu. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (III. 138/39)

Şeref Molla 931'de (1525) vefat etti. Bir mescidi vardır. (III. 138)

Şeref Paşa Cezire-i İbn Ömer beyi iken Rakka beylerbeyi olmuştur. 1027'de (1618) vefat etmiştir. (III. 138)

Şeref Süleyman Çelebi Ayasofya mütevellisi İsmail Ağa'nın oğludur. 1110'da (1698/99) vefat etti. (III. 138)

Şerefeddin Ağa Musâhib ve sonra başmusâhib ve Hâfız Behrâm Ağa'nın vefatında dârüssaâde ağası olup Muharrem 1305'da (Eylül 1888) azledilerek Cemaziyelevvel 1306'da (Ocak 1889) Medine'de vefat eyledi. (III. 140)

Şerefeddin Bey Şeref Han da denir. Bitlis beyidir. I. Selim'e (Yavuz) kulluğunu sunarak sancağı ibka olundu. Sonra 940'da (1533/34) vefat etmiştir. Oğlu Şemseddin Bey ve onun oğlu Şeref Han'dır. (III. 139)

Şerefeddin Efendi İranlıdır. Müderris, Amasya müftüsü, sonra emekli oldu. 1009'da (1600/01) vefat etmiştir. (III. 140)

Şerefeddin Kemâl (Kırımî) İbn Bezzâz şâkird olup Osmanlı ülkesine göçtü ve II. Murad'ın ikramına mazhar oldu. 840'da (1436/37) Bursa'da vefat eyledi. *Şerh-i Menâr*'ı yazdı. (III. 139)

Şerefeddin Mehmed Efendi Abdüşşekûr Efendi'nin oğludur. Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) babası yerine şeyh oldu. Rebiyülâhir 1291 (Mayıs-Haziran 1874) sonlarında imam-ı sânî olunca meşihati oğluna terk etti. 1293'de (1876) ayrılıp molla ve nihayet Mekke mollası oldu. 12 Muharrem 1304'de (11 Ekim 1886) vefat eyledi. (III. 140)

Şerefeddin Mustafa Efendi Çamlıca'da Selâmî Efendi Tekkesi şeyhi olup 1271'de (1854/55) vefat etti ve oraya defnedildi. (II. 301; III. 140)

Şerefeddin Paşa II. Murad'ın (hd 1421-1451) hadımlarından sâdık bir yiğitti. (III. 139)

Şerhî *bak.* Mehmed Paşa

Şerif *bak.* Abdullah; Abdullah Paşa; Abdülkerim; Abdülmuttalib Efendi; Aclân; Ahmed; Ahmed Tevfik Bey; Ali; Ali Efendi; Ali Mehdî; Ali Paşa; Atife (Uteyfe); Berekât; Ca'fer; Ebû Nümey Muhammed I; Ebû Nümey Muhammed II; Ebû Talib I; Ebû Talib II; Ebûlberekat; Ebûlgays; Fahd; Gâlib Efendi; Hamud; Hasan; Hasan Paşa; Hâşim; Hüseyin Paşa; İbrahim; İdris; Katâde; Mehmed Paşa (Emir); Mesâid; Mes'ud I; Mes'ud II; Mes'ud III; Muhammed; Muhammed Bey; Muhammed Efendi; Rümeyse; Sa'd Paşa; Said; Selim Sırrî Paşa; Sürûr; Yahyâ; Yümni; Zeyd

Şerif Abdurrahman Efendi Selânik nakibi Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik müftüsü ve 1246'da (1830/31) Belgrad mollası oldu. 1260'da (1844) vefat eyledi. Şairdir. (III. 145)

Şerif Ağa Enderûn'dan yetişerek Cemaziyelevvel 1243'de (Kasım-Aralık 1827) miftâh ağası, Şevvâl 1243'de (Nisan-Mayıs 1828) tülbend ağası ve sonra rikâbdar-ı şehriyârî oldu. 1246'da (1830/31) o mesnedin lağviyle seferli kethüdâsı olup sonra vefat etti. (III. 145)

Şerif Ahmed Efendi Seydâ Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Mektûbî-i sadâret hulefâsından iken Safer 1232'de (Ocak 1817) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. Oğlu Said Mehmed Bey'dir(→). (III. 119)

Şerif Ahmed Efendi Mektûbî-i defterî hulefâsından olup 1241'de (1825/26) küçük evkaf muhasebecisi ve 1242'de (1826/27) haslar mukataacısı oldu. Sonra vefat etti. (III. 145)

Şerif Ahmed Efendi (Feyzîzâde) Müderris ve mahrec mollası olup 17 Ramazan 1254'de (4 Aralık 1838) vefat etti. (III. 145)

Şerif Ali Efendi Zeynelibâd Efendi'ni(→) oğludur. Müderris olup Sahn müderrisi iken 1020'de (1611) vefat etti. (II. 436)

Şerif Âtıf Mehmed Efendi Tahsin Hasan Efendi'nin(→) oğludur. Sadâret mektûbî kaleminden yetişip hâcegândan oldu. 10 Şa'bân 1262'de (3 Ağustos 1846) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (II. 49)

Şerif Efendi Şirvanlıdır. Hoca Sa'deddin Efendi'nin kethüdâsıydı. Müderris, molla, sonra İstanbul pâyesiyle Ayasofya müderrisi oldu. Nice seneler ibadetle Zilka'de 1031'de (Eylül 1622) vefat etmiştir. (III. 141)

Şerif Efendi Yenişehirli Şeyh Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, Yenişehir ve Bursa mollası oldu. 12 Şa'bân 1122'de (6 Ekim 1710) vefat etti. Fâzıl ve güler yüzlüydü. Ümmî

Sinan Türbesi haricinde medfundur. Oğlu Şeyhülislâm Mehmed Efendi' dir. Diğer oğlu Ali Efendi'dir. (III. 141)

Şerif Efendi (Çiçekli) Ankaralıdır. Bekâr olup 1235'de (1819/20) 80 yaşını geçerek vefat etti. Şairdir. (III. 144)

Şerif Efendi (Seyyid) Müderris olup Cemaziyelâhir 1153'de (Eylül 1740) vefat edip Nasûhî Tekkesi'ne defnedildi. (III. 142)

Şerif Halil Bey (Sekbanbaşızâde) Babası hâcegândan Abdullah Efendi'dir. Mektûbî-i sadâret hulefâsından olup 1237'de (1821/22) hâcegânlıkla haslar mukataacısı oldu. 1241'de (1825/26) ulûfeciyân-ı yemin kâtibi, 1244'de (1828/29) haslar mukataacısı, sonra serhalife, Cemaziyelâhir 1248'de (Kasım 1832) sadâret mektupçusu, 13 Şa'bân 1252'de (23 Kasım 1836) mülkiye müsteşarı olup 11 Şevvâl 1254'de (28 Aralık 1838) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Edip, kâtip olup kabiliyetliydi. Oğlu adliye başkâtibi Raûf Bey'dir. Kardeşi Edhem Ağa'dır(→). Damadı Mehmed Ali Ağa'dır(→). (III. 145)

Şerif Halil Yusuf Paşa Defterhaneden yetişip 1143'de (1730/31) tezkire-i sânî ve 1145'de (1732/33) tezkire-i evvel ve 1148'de (1735/36) cizye muhasebecisi, 1149'da (1736/37) sadâret kethüdâsı, 1150'de (1737/38) Rumeli askeri sağkol sürücüsü oldu. Muharrem 1152'de (Nisan-Mayıs 1739) dönüşünde başmuhasebeci ve sonra defter emini, 27 Safer 1156'da (22 Nisan 1743) kinci defa sadâret kethüdâsı, sonra vezirlikle Aydın valisi, Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Trabzon, Şevvâl'de (Ekim-Kasım) İnebahtı ve Şevvâl 1161'de (Eylül-Ekim 1748) Belgrad, sonra Ağrıboz ve Safer 1164'de (Ocak 1751) Bosna valisi olup Rebiyülevvel 1165'de (Ocak-Şubat 1752) aniden vefat etmiştir. Tedbirli, güçlü ve şairdi. Damad İbrahim Paşa'ya kasideler ve tarihler yapıp Arapça ve Farsça bazı kitap tercüme eylemiş ve eserleri beğenilmiştir. (III. 142)

Şerif Mehmed Ağa (Çelebizâde) Filibelidir. Eski kapıcıbaşılardan olup 1247'de (1831/32) Sofya mütesellimi oldu. Daha sonra vefat eyledi. (IV. 288)

Şerif Mehmed Bey Sadrazam Hamza Hâmid Paşa'nın oğludur. Müderris, 1195'de (1731) Kudüs mollası, 1203' de (1788/89) Bursa mollası oldu ve 1213'de (1798/99) Mekke mollası olarak orada vefat eyledi. Oğlu Seyyid Hacı Mehmed Hamdî Bey 1240 (1824/25) tarihine kadar hayatta kalmıştır. (III. 143)

Şerif Mehmed Çelebi İlmiye meslegindendi. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 140)

Şerif Mehmed Çelebi Eğirdirlidir. Şeyh Burhaneddin'in oğlu olup kadı idi. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. Oğlu sudûrdan Şerif Efendi'dir. (III. 141)

Şerif Mehmed Efendi Gelibolulu-dur. Şeyhî Efendi'nin oğludur. Müderris olup Zilhicce 1054'de (Şubat 1645) vefat etti. (III. 141)

Şerif Mehmed Efendi Dârüssaâde ağası yazıcısı olup 1115'de (1703/04) azlolundu. Sonra hâcegândan olup bazı divanî görevlerde ve bir hayli müddet tezkire-i sânîlikte bulundu. 1143'de (1730/31) azlolunup sonra vefat etmiştir. (III. 141/42)

Şerif Mehmed Efendi Müderris olup 1151'de (1738/39) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 142)

Şerif Mehmed Efendi Mustafa Paşa'nın damadı veya akrabasından olup hâcegânlıkla maliye tezkirecisi oldu. 1193'de (1779) vefat ederek aile mezarlığına defnedildi. (III. 142)

Şerif Mehmed Efendi Muhsinzâde Mehmed Paşa'nın mühürdarı olup sonra İstanbul gümrükçüsü oldu. 3 Zilka'de 1199'da (7 Eylül 1785) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 142)

Şerif Mehmed Efendi Karamanlıdır. Müderris, Eyüp kadısı, Cemaziyelevvel 1203'de (Şubat 1789) Mısır mollası, Cemaziyelevvel 1209'da (Aralık 1794) Mekke kadısı sonra İstanbul pâyesi olarak 21 Receb 1213'de (29 Aralık 1798) vefat eyledi. Zincirlikuyu'da medfundur. Ulemâdandır. Oğlu Ahmed Necib Efendi'dir. (III. 143)

Şerif Mehmed Efendi Cerrah Mehmed Paşa câbîsi ve imamı olup 1199'da (1785) vefat ederek 1227'de (1812) vefat eden oğlu Mehmed Sâlim Efendi ile Topkapı'da defnolundular. (III. 142)

Şerif Mehmed Efendi Ricâlden Uzun İbrahim Bey'in damadıdır. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Bazı görevlerde bulunup 13 Ramazan 1237'de (3 Haziran 1823) vefat etti. Kasımpaşa'da, Doymazdere'de kayınpederi yanına defnedildi. (III. 144)

Şerif Mehmed Efendi Şeyhülislâm Lâdikli Mehmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. Serlevha-i yesâr kadılardan olup 1248'de (1832/33) vefat etti. Haydar civarında medfundur. (IV. 223)

Şerif Mehmed Efendi Hasib Paşa'nın kardeşidir. Müderris, molla olup 1254'de (1838) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğlu Şevket Paşa'dır. (III. 145)

Şerif Mehmed Efendi Buharalıdır. Nakşibendî şeyhlerinden olup Muharrem 1257'de (Mart 1841) vefat eylemiştir. Bostan İskelesi'nde defnedildi. (III. 145)

Şerif Mehmed Efendi Enderûnludur. Hazine-i hümâyûna başkâtip, Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) hazine-i hümâyûn kethüdâsı, Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) Meclis-i Vâlâ azası ve 1274'de (1857/58) bâlâ oldu. 1275'de (1858/59) azalıktan affolundu. Rebiyülevvel 1277'de (Eylül-Ekim 1860) tekrar aza oldu. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) azlolundu. 1287 (1870) yılına doğru vefat eyledi. Yaşlı, doğru, güzel yüzlü, iffetliydi. (III. 147)

Şerif Mehmed Efendi Ahıskalıdır. Dersiâm, müderris, molla, evkaf müfettişi ve Şa'bân 1288'de (Ekim-Kasım 1871) ticaret müfettişi, sonra İstanbul ve Anadolu pâyesi, 1293'de (1876) azledilerek bir müddet sonra Anadolu kazaskeri ve Receb 1305'de (Mart-Nisan 1888) Rumeli pâyesi olmuştu. Receb 1308 sonlarında (Mart 1891 başları) vefat ederek Fâtih Camii bahçesine defnedildi. Âlim, fâzıl, konuşması mükemmeldi. (III. 147)

Şerif Mehmed Efendi (Debbağzâde) Nu'man Efendi'nin oğludur. Devriye mollası olup 1256'da (1840) Bosna mollası oldu. 1260 (1844) tarihinden sonra vefat etmiştir. (III. 145; IV. 202)

Şerif Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Abdullah Efendi'nin oğludur. Müder-

ris, Yenişehir mollası, 1240'da (1824/25) Bursa mollası, 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi, 1254'de (1838) İstanbul pâyesi, Receb 1265'de (Haziran 1849) Anadolu pâyesi, Rebiyülâhir 1269'da (Ocak-Şubat 1853) Anadolu kazaskeri, Şevvâl 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) Rumeli pâyesi ve 1275'de (1858/59) Rumeli kazaskeri olup Rebiyülâhir 1278'de (Ekim 1861) vefat eyledi. Bebek'de medfundur. İyilik ve cömertlik sâhibi, zengin, vakûr, edip, ihtişamı sever, Velî Efendizâde'ye tabiat olarak benzer, eğlenceye düşkündü. (III. 146)

Şerif Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) Es'ad Mehmed Efendi'nin oğlu olup 1130'da (1718) doğdu. Müderris, Receb 1167'de (Mayıs 1754) Diyarbekir mollası oldu. Muharrem 1173'de (Eylül 1759) Bursa mollası, sonra Mekke pâyesi, 1180'de (1766/67) İstanbul kadısı, Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül-Ekim 1771) Anadolu kazaskeri olarak 2 Rebiyülâhir 1186'da (3 Temmuz 1772) ayrıldı. Cemaziyelâhir 1189'da (Ağustos 1775) birinci ve Cemaziyelâhir 1192'de (Temmuz 1778) ikinci defa birer sene Rumeli kazaskeri oldu. 25 Cemaziyelâhir 1192'de (21 Temmuz 1778) şeyhülislâm olup 5 Şevvâl 1196'da (13 Eylül 1782) ayrıldı. 27 Zilka'de 1203'de (19 Ağustos 1789) ikinci defa şeyhülislâm olup 28 Muharrem 1204'de (18 Ekim 1789) azledildi. 9 Ramazan 1204'de (23 Mayıs 1790) vefat etti. Tedbirli, üç dilde şiir ve inşaya muktedir, âlimdi. Sultanselim'de, dedesi İsmail Efendi Camii'ne defnedildi. Annesi Şeyhülislâm Mirzâde Mehmed Efendi'nin kızıdır. Oğlu Atâullah Efendi'dir. (III. 142/43)

Şerif Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) Atâullah Efendi b. Şerif Efendi'nin oğludur. Müderris, Ramazan 1239'da (Mayıs 1824) İzmir mollası, Muharrem 1246'da (Haziran-Temmuz 1830) Bursa mollası. 1254'de (1838) Mekke pâyesi, Receb 1262'de (Temmuz 1846) İstanbul pâyesi, Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) Anadolu pâyesi, 1267'de (1851) Encümen-i Dâniş reis-i evveli ve Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Rumeli pâyesi oldu. 1276'da (1859/60) vefat eyledi. Dedeleri yanına defnedildi. Yumuşak huylu, edip, maarifperver ve kerimdi. (III. 146)

Şerif Mehmed Efendi (Hâfız) Musannif Hacı İsmail Efendi'nin oğludur. Enderûn hocası olup müderrisdi. 1197'de (1783) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (III. 142)

Şerif Mehmed Efendi (Şerifîzâde) Şair Şerifî'nin oğlu olup 960'da (1553) doğmuştur. Müderris, Galata, Haleb, Şam, Mekke, Edirne ve Mısır mollası oldu. Cemaziyelâhir 1027'de (Haziran 1618) İstanbul kadısı olup senesinde azille Cemaziyelevvel 1029'da (Nisan 1620) Anadolu kazaskeri oldu. Senesinde azledildi. 1032'de (1623) Bursa'ya gönderildi. IV Murad'ın tahta çıkmasıyla, Zilka'de 1033'de (Ağustos-Eylül 1624) ikinci defa Anadolu kazaskeri oldu. Cemaziyelâhir 1034'de (Mart 1625) nakibüleşraf olup Şevvâl 1034'de (Temmuz 1625) Rumeli kazaskeri oldu. 1035'de (1625/26) Rumeli kazaskerliğinden azledildi. 1039'da (1629/30) nekabetten istifa edip hacca gitti. 8 Zilka'de 1040 (8 Haziran 1631) pazar günü vefat eyledi. Fâzıl, edebiyatta mâhir, cömert ve iyi idi. "Şerifî" mahlasıyla şiirleri, tah-

mis, güzel kasideleri makbul ve Arapça inşa ve takrizleri rağbet bulmuş olup *Kaside-i Bürde*'ye tahmisi vardır. (III. 141)

Şerif Mehmed Efendi (Şerifzâde) Yenişehirli Şerif Efendi'nin oğlu Şeyhülislâm Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup nihayet Mekke kadısı iken Zilhicce 1209'da (Haziran-Temmuz 1795) vefat eyledi. Oğlu Es'ad Mehmed Efendi(→), torunu Şerif Mehmed Efendi'dir(→). (III. 143)

Şerif Mehmed Efendi (Şerifzâde) Şerif Mehmed Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup Zilka'de 1239'da (Temmuz 1824) vefat etti. Tunusbağı'na defnolunmuştur. (III. 143)

Şerif Mehmed Efendi (Vardarî Şeyhzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 25 Muharrem 1235'de (13 Kasım 1819) vefat eyledi. Fâtih'de medfundur. (III. 144; IV. 282)

Şerif Mehmed Magribî Keramet sâhiplerinden olup yaşı 60'ı geçmiş olduğu halde 809'da (1406/07) vefat etmiştir. Şairdir. (III. 140)

Şerif Mehmed Paşa Zaim Ali Ağa'nın oğlu olup Safer 1161'de (Şubat 1748) doğdu. Kalemden yetişerek 1185'de (1771/72) arabacılar kâtibi olarak hâcegân mesleğine girdi. Sonra ruznâme-i sânî, Haremeyn muhasebecisi ve defterdar mektupçusu ve Şevvâl 1193'de (Ekim-Kasım 1779) teşrifatçı olup Zilhicce 1193'de (Aralık 1779) kethüdâ kâtibi oldu. Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) orduda defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Şa'bân 1207'de (Mart-Nisan 1793) azledilip Ramazan 1208'de (Nisan 1794) barut-hane nâzırı, sonra başmuhasebeci, 14 Cemaziyelevvel 1209'da (7 Aralık 1794) kethüdâ-yı sadr-ı âlî, sonra ikinci defa ilâve olarak baruthane nâzırı, Şevvâl 1209'da (Nisan-Mayıs 1795) ruznâme-i evvel, Cemaziyelevvel 1210'da (Kasım-Aralık 1795) ikinci defa kethüdâ-yı sadr-ı âlî ve baruthane nâzırı oldu. 24 Safer 1213'de (7 Ağustos 1798) kethüdâlıktan azledilerek defter emini, 9 Zilka'de 1213'de (14 Nisan 1799) rikâb-ı hümâyûn defterdarı, 1214'de (1799/1800) tersane emini ve Rebiyülevvel 1216'da (Temmuz-Ağustos 1801) Mısır defterdarı oldu. Husrev Paşa ile geçinemeyip Cemaziyelevvel 1217'de (Eylül 1802) istifa eyledi. Ardından vezirlikle Cidde ve Habeş valisi oldu. Cemaziyelâhir 1218'de (Eylül-Ekim 1803) vefat eyledi. Sâdık, doğru, cömert, güler yüzlüydü. Ev idaresinde savurgan olup hayli paraya malik olduysa da güç halle idare edebildi. Oğlu Said Siret Bey'dir. Bunun oğulları Nihad Bey ile Küçük Şerif Paşa'dır. Torunlarından biri de Avnî Efendi'dir. (III. 143/44)

Şerif Mehmed Paşa İshak Paşa'nın torunu Süleyman Paşa'nın oğludur. Babasının hayatında, henüz 17-18 yaşında iken kapıcıbaşı oldu. 1205'de (1790/91) babasının vefatında Çıldır eyâleti İshak Paşa'ya verildi ve az bir müddet sonra kendileri İshak Paşa yerine, 1206'da (1791/92) vezir rütbesiyle vali oldu. Receb 1211'de (Ocak 1797) azledildi. Az müddette Maraş ve Rakka valisi, 1212'de (1797/98) Haleb ve sonra Adana valisi olup 1217'de (1802/03) azledildi. 1222'de (1807) Kars, ardından Diyarbekir, ikinci defa Adana, 1223'de (1808) Karahisar-ı Sâhib valisi ve 1224'de (1809) Trabzon valiliğiyle Karadeniz sevâhili se-

raskeri oldu. Ancak Çıldır valisi Selim Paşa ile geçinemeyip azledildi. 1236'da (1820/21) Kandiye muhâfızı ve 1238'de (1822/23) Girit seraskeri olup Şa'bân 1238'de (Nisan-Mayıs 1823) vefat etti. Liyâkatli ve kabiliyetliydi. Kardeşi Said Bey'dir. (III. 144)

Şerif Mehmed Paşa Kalemden yetişip evkaf kesedarı, 1251'de (1835/36) rütbe-i sânîye ile Harem-i Şerif müdürü ve 20 Ramazan 1257'de (5 Kasım 1841) vezirlikle şeyhülharem oldu. Muharrem 1264'de (Aralık 1847) Cidde valisi olup Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) azledilmiş, Ramazan 1267'de (Temmuz 1851) ikinci defa şeyhülharem olup Muharrem 1268'de (Kasım 1851) vefat etmiştir. Doğru, dindardı. (III. 146)

Şerif Mehmed Paşa Mısır'da yetişerek Mısır defterdarı ve mîrimîran oldu. Abbas Paşa'nın valiliğinde Mısır'ı terk ederek İstanbul'a geldi. Receb 1266'da (Mayıs-Haziran 1850) vezirlikle Meclis-i Vâlâ azası, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) Bursa valisi, Receb'de (Nisan-Mayıs 1852) yine Meclis-i Vâlâ azası olup 1271'de (1854/55) Said Paşa'nın valiliğinde Mısır'a döndü. Gözleri kör olup Ramazan 1280'de (Şubat 1864) Mısır'da vefat etti. Hesap işlerini bilir, tedbirli, zenginlerdendi. Oğulları Halil Şerif Paşa ile Ali Paşa'dır. (III. 147)

Şerif Mehmed Paşa Şerif Paşazâde Said Siret Bey'in oğludur. Mısır'da yetişerek bazı müdürlüklerde, defalarca heyet-i nüzzârda, hariciye ve dahiliye ile riyâset-i nüzzârda bulundu. Rebiyülâhir 1293'de (Mayıs 1876) reis-i nüzzâr iken vezirlik verildi. Sonra 1295'de (1878) tekrar riyâset-i nüzzâra geçip birkaç sene sonra ayrılmış ve 1303'de (1885/86) vefat eylemiştir. Mısır erkânından biriydi. Tecrübeli, doğru ve asilci. (III. 147)

Şerif Mehmed Paşa (Seyyid) (Küçük Çavuş) Dergâh-ı âlî çavuşlarından olup yükselip defterdar-ı şıkk-ı sânî ve 1057'de (1647) yeniçeri ağası oldu. Zilhicce 1057'de (Ocak 1648) vezirlikle Mısır valisi oldu. Şa'bân 1059'da (Ağustos 1649) azledilerek İstanbul'a gelmiş, tutuklanıp affedildikten sonra 1060'da (1650) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. Hattat ve hâfızdı. (IV. 164)

Şerif Muhammed Hindî Hacı Bektaş Velî hâdimi Seyyid Rızâ hulefâsından, Ahmed Yesevî tarikindendir. Hind'de, Hümâyûn Şah'a vezir oldu. Âdil Han, Hind'e hâkim olunca Hümâyûn Şah ile Tahmasb'a iltica eyledi. Sonra Osmanlı Devleti'ne sığındı. I. Süleyman (Kanunî) huzuruna kabul buyurup yetecek kadar maaş ihsan buyurdular. 4 sene İstanbul'da ikametle sonra beğendiği Temeşvar'da, Lipova kalesine gitti. Sonra 20 bin akçe zeâmet ihsan olundu. 974'de (1566/67) vefat eyledi. Seyyid, âlim, âbiddi. (II. 140/41)

Şerif Mustafa Ağa Yeniçeridir. Cemaziyelâhir 1231'de (Nisan 1816) kul kethüdâsı olup az müddette azledildi ve Sivas'a sürüldü. Sonra vefat etti. (III. 144)

Şerif Mustafa Paşa (Emir) Yeniçeri Ocağı'na mensup olup Rebiyülevvel 1057'de (Nisan 1647) silahdar ağası, Rebiyülâhir 1058'de (Mayıs 1648) yeniçeri ağası oldu. Şa'bân 1058'de (Ağustos-Eylül 1648) Bolu beyi olup Ramazan 1060'da (Eylül 1650) vezirlikle başdefterdar oldu. 1061'de (1651) Şam valisi olup Cemaziyelev-

vel 1063'de (Nisan 1653) ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1063 (1653) sonlarında azledilip Şa'bân 1064'de (Haziran-Temmuz 1654) vefat etti. Uzun yaşamış bir zat idi. (IV. 393)

Şerif Osman Efendi Köprülüzâde Hacı Ahmed Paşa'nın kethüdâsı olduğundan kapıcıbaşı olmuştur. 3 Zilhicce 1188'de (4 Şubat 1775) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 433)

Şerif Osman Paşa (Topal) İzmir köylülerinden Hacı Şerif Ağa'nın oğlu olup 1219'da (1804) doğdu. Bahriyeye girerek riyâle olmuş ve sonra Mısır'a gidip 1258 (1842) tarihlerinde dönerek bir aralık İzmit kaymakamı olmuş ve senelerce orada kalmıştır. Sonra Karasi mutasarrıfı, Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) Biga, 1271'de (1854/55) Rumeli pâyesiyle Kıbrıs mutasarrıfı, Muharrem 1273'de (Eylül 1856) Belgrad muhâfızı, 11 Receb 1277'de (23 Ocak 1861) vezirlikle Bosna valisi, Ramazan 1285'de (Aralık 1868-Ocak 1869) Tuna valisi olup yoldan yine Bosna valiliğiyle döndürülmüş ve 15 Safer 1286'da (27 Mayıs 1869) azlolunarak İstanbul'a getirilmiştir. 10 Cemaziyelâhir 1291'de (25 Temmuz 1875) vefat etmiştir. Tersane ardında medfundur. İyi idareye mâlik ve siyasî işleri bilirdi. Oğlu Raûf Paşa'dır. Kardeşlerinden biri nâibliktedir. (III. 449)

Şerif Paşa Balıkesir hânedanındandır. Kapıcıbaşı ve Şam mütesellimi olup Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) mîrimîran oldu. Sonra Kars ve Karasi mutasarrıflıklarında bulundu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Oğulları Es'ad Bey(→) ile Rumeli beylerbeyi pâyeli Ahmed Şükrî Paşa'dır. (III. 146)

Şerif Paşa Muşludur. Hânedandan olduğundan mîrimîran oldu. Bazı işlerde ve mülkiye kaymakamlıklarında bulunmuştur. 1284'de (1867/68) Şûrâ-yı Devlet azasından olup ayrıldıktan sonra vefat eyledi. Ilımlı bir adamdı. (III. 147)

Şerif Paşa (Hamal) Nizâmiye askerliğinin kuruluşunda hamallıktan nefer oldu. 1246'da (1830/31) miralay, 1249'da (1833/34) süvari livâsı, 1253'de (1837/38) ferik olarak Rakka kaymakamı ve Receb 1256'da (Eylül 1840) İzmit mutasarrıfı ve Rebiyülâhir 1260'da (Nisan-Mayıs 1844) vezirlikle Musul valisi ve Zilka'de 1260'da (Kasım-Aralık 1844) Konya ve Zilhicce'de (Aralık 1844-Ocak 1845) Sivas valisi olup Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) azledilmiş ve 1263'de (1847) vefat eylemiştir. Üsküdar'da, Hüdâî Tekkesi'nde medfundur. Savaşçı ve cesurdu. (III. 146)

Şerif Paşazâde *bak.* Nihad Bey

Şerif Paşazâde III. Selim devri (1789-1807) vezirlerinden Şerif Mehmed Paşa oğullarıdır ki, şair Nihad Bey ile Mısırlı Küçük Şerif Paşa bunlardandır. Beylerbeyi pâyeli Balıkesirli Şerif Paşa oğulları defter-i hakanî senedât müdürü ve İstanbul pâyeli Es'ad Bey, Ahmed Şükrî Paşa ve Celâl Paşa olup ricâlden Nurî Bey, Gürcü Yusuf Paşa'nın oğlu olarak bunlarla akrabalığı vardır. Nurî Bey Bâbıâlî kaleminden yetişerek mâbeyn-i hümâyûn kâtibi ve reji komiseri oldu. Bâlâ ricâlindendir. (IV. 694/95)

Şerife Ayşe Hanım İsmail Ağa'nın kızıdır. 3 Zilhicce 1296'da (18 Kasım 1879) vefat eyledi. Hattatdı. (III. 148)

Şerifî *bak.* İbrahim Efendi (Seyyid)

Şerifî Efendi Bâbıâlî'den yetişip âmedî kalemine girmiş ve birçok sene orada bulunduktan sonra emekli olmuştu. 15 Muharrem 1311'de (29 Temmuz 1893) vefat etmiştir. Hattatlığı vardı. (III. 147)

Şerifî Mustafa Paşa İşkodralı Gazi Mehmed Paşa'nın torunu Mehmed Âsaf Paşa'nın oğlu olup 27 Ramazan 1211'de (26 Mart 1797) doğmuştur. 1225'de (1810) büyük amcası İbrahim Paşa'nın vefatında mîrimîranlıkla İşkodra valisi oldu. 20 Rebiyülâhir 1227'de (3 Mayıs 1812) vezir rütbesi ihsan buyuruldu. 1235'de (1819/20) Tepedelenli Ali Paşa hadisesinde Berat, 1239'da (1823/24) Ohri ve İlbasan sancakları ve seraskerlik ilâve edildi. 1245'de (1829/30) Vidin seraskeri olarak Kalafat ve Rahova'yı harben almıştır. Cemaziyelevvel 1247'de (Ekim 1831) zamanın sadrazamı Reşid Mehmed Paşa varışında kumandasındaki askerlere kendisini teslim ile Osmanlı Devleti'nin adaletine sığınmış ve İstanbul'a getirilmiştir. Muharrem 1262'de (Ocak 1845) Bolu ve Kastamonu, Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) Sayda, Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) Adana ve Maraş valisi olup Safer 1268'de (Aralık 1851) azledildi. 1269'da (1852/53) Hersek, Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) Konya, Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) Cezâyir-i Bahr-i Sefid, o sene Cemaziyelevvelinde (Ocak 1857) Haleb ve Cemaziyelâhir 1274'de (Ocak-Şubat 1858) İzmir valisi olup ardından şeyhülvüzerâ dahi olmuştur. Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) şeyhülharem olup 7 Zilka'de 1276'da (27 Mayıs 1860) Medine'de vefat eylemiştir. Bakî'de medfundur. İlim, fazilet ve tedbir sâhibi, cesur ve Mevlevî idi. Oğullarından Hasan Hakkı Paşa ve Mahmud Paşa vefat eylemiş, ancak küçüğü, bâlâ rütbesi ricâlinden ve Şûrâ-yı Devlet azasından Ali Rızâ Beyefendi hayattadır. Damadı Hüseyin Paşa'dır(→). 1245'de (1829/30) Rusların Silistre cihetinden Balkanlara saldırarak Edirne'yi istilaya el uzatmalarında maiyetinde bulunan 40 bin Arnavut yiğidini yanına alarak Filibe cihetine memur olup ol vakit Rusya Ordusu kumandanına hitâben yazdığı bir ihtarnâmede, daha ileriye saldıracak olurlarsa Balkanlar cihetinde bulunan dönüş yolunu kesmeye mecbur olacağını beyan ederek musâlahanın akdine hizmeti geçmiş ve barıştan sonra murassa bir kılıç ve taltifnâme-i hümâyûn gönderilmiştir. (IV. 477)

Şerifîzâde *bak.* Şerif Mehmed Efendi

Şerifzâde *bak.* Ali Efendi; Edib Mustafa Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; İsmail Ağa (Seyyid); Mehmed Efendi; Mehmed Efendi (Seyyid); Şemseddin Mehmed Efendi; Şerif Mehmed Efendi; Şerif Mehmed Efendi

Şerifzâde III. Ahmed devri (1703-1730) âlimlerinden Şeyh Mahmudzâde Şerif Efendi oğullarına denir. Şeyhülislâm ve kazasker olanı olmuş ve çeyrek asır öncesine kadar isimleri görülmüştür. (IV. 694)

Şer'îyatçı *bak.* Abdullah Efendi; Halil Efendi (Hâfız); Osman Efendi; Ömer Efendi

Şermî *bak.* Şehidî Çelebi

Şermî Ali Çelebi Üsküdarlıdır. Şeştarî ve topçu olup 1127'de (1715) vefat etti. Şairdir. (III. 140)

Şermî Mehmed Emin Efendi İvâz Paşa'nın oğlu Mustafa Bey'in dairesi

yetiştirmelerindendir. III. Selim devri (1789-1807) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 140)

Şermî Mustafa Efendi İbrahim Afif Efendi'nin oğlu olup müderris iken Zilhicce 1227'de (Aralık 1812) vefat etmiştir. (III. 140)

Şermî Mustafa Efendi Afif İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Zilhicce 1277'de (Haziran 1861) vefat etti. (III. 484)

Şetvan Ahmed Efendi Bingazilidir. İstanbul'a yerleşerek 1299'da (1882) vefat etti. Fâtih Camii bahçesine defnedildi. Muhaddis, müfessir, şairdir. (III. 136)

Şevket Ahmed Bey Ağrıbozlu, ulemâdan Hacı İsmail Bey'in oğludur. Bâbıâlî'den yetişip mâbeyn-i hümâyûnda kâtip oldu. Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) Şûrâ-yı Devlet azası, Safer 1290'da (Nisan 1873) icra reisi, Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) şehremini ve Rebiyülâhir 1291'de (Mayıs-Haziran 1874) yine Şûrâ-yı Devlet azası oldu. 13 Ramazan 1292'de (13 Ekim 1875) tekrar icra reisi olarak 28 Muharrem 1295'de (1 Şubat 1878) vefat etti. Bostan İskelesi'nde medfundur. Doğru, edip, asildi. (III. 175)

Şevket Bey Beykozludur. Adliyede sicil müdürü ve ûlâdan olmuştu. 6 Şa'bân 1313'de (22 Ocak 1896) vefat eyledi. (IV. 860)

Şevket Efendi Maraşlıdır. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup Mevlevî ve şairdi. Bu senelerde (1850'ler) vefat etti. (III. 174)

Şevket Mehmed Bey Ağnâm müdürü Mahmud Nedim Bey'in oğludur. Yetişerek vüzerâ kapı kethüdâlarından olmuştur. 17 Ramazan 1270'de (3 Nisan 1854) vefat etti. Bostan İskelesi'nde medfundur. (III. 174)

Şevket Mehmed Efendi Cemaziyelevvel 1219'da (Ağustos 1804) İstanbul'da doğdu. Divan kaleminde Arapça ve Farsça öğrenip Firarî Ahmed Paşa'ya divan kâtibi oldu. 1267'de (1851) hassa muhasebecisi ve Muharrem 1270'de (Ekim 1853) Dersaâdet muhasebecisi oldu. 1284'de (1867/68) kapı kethüdâsı olup sonra vefat etti. Şairdi. *Eser-i Şevket* isminde bir eseri vardır. (III. 174/75)

Şevket Mehmed Paşa İstanbulludur. 1240'da (1824/25) doğdu. Maliye vâridat muhasebe kaleminden Bağdad mal müdürü, 1270'de (1853/54) Bağdad ve 1272'de (1855/56) Erzurum ve 1276'da (1859/60) İzmir defterdarlığına memur oldu. 1279'da (1862/63) İzmir rüsûmat nâzırı, 1286'da (1869/70) ûlâ evveliyle rüsûmat meclis reisi, 1296'da (1879) bâlâ rütbesiyle şeyhülharem ve 3 Rebiyülevvel 1298'de (3 Şubat 1881) vezir rütbesi ihsan buyurulmuş ve o sene ayrılarak 20 Zilka'de 1308'de (27 Haziran 1891) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. Zengin ve hesap işlerine vâkıftı. (III. 175)

Şevket Mustafa Bey (Hazinedarzâde) Abdullah Paşa'nın(→) oğludur. 12 Cemaziyelevvel 1307'de (4 Ocak 1890) vefat etmiştir. Eyüp'e defnedildi. (III. 397)

Şevket Mustafa Efendi Sertabib İsmail Efendi oğludur. İmtihanla 1280'de (1863/64) müderris olup Zilhicce 1285'de (Mart-Nisan 1869) ahkâm-ı adliye azası oldu. Fâtih dersiâmı olduğundan Meclis-i Tedkikat-ı Şer'îye azalığına da memur oldu. Sonra molla ve Mekke pâyesi oldu. 19 Muhar-

rem 1291'de (7 Mart 1874) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. Fâzıl, kâmil, şehrîlerde ilimde nadirdi. (III. 175)

Şevket Mustafa Paşa Mekteb-i Harbiye'den çıkıp miralay, livâ ve piyade dairesi müdürü olmuştur. Ferik olarak 10 sene kadar o hizmette bulunduktan sonra 1309 başlarında (1891 ortaları) 5. Ordu kumandan vekâleti ile gönderilmiş ve 14 Ramazan 1309'da (12 Nisan 1892) orada vefat etmiştir. (IV. 488)

Şevket Paşa 1250'de (1834/35) doğdu. Yâver-i padişahî ve sonra 1284'de (1867/68) livâ ve sonra ferik olarak Arabistan canibine gönderilmişti. (III. 175)

Şevket Paşa Hasib Paşa'nın kardeşi Şerif Efendi'nin oğludur. 1259'da (1843) doğdu. Annesi sonra Kıbrıslı Mehmed Paşa'ya vardığından Mekteb-i Harbiye'ye girip erkân-ı harp çıktı. 1284'de (1867/68) livâ, sonra ferik olarak İşkodra valisi olmuş ve 17 Ramazan 1290'da (8 Kasım 1873) Boyana nehrinde boğularak vefat eylemiştir. Hamiyetli, gayretli bir gençti. (III. 175)

Şevket Süleyman Paşa Divan kaleminden yetişerek 1251'de (1835/36) âmedî hulefâsından oldu. Zilhicce 1255'de (Şubat 1840) hariciye kâtibi, Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) beylikçi vekili ve Zilhicce 1256'da (Şubat 1841) asâleten beylikçi olup Zilhicce 1259'da (Ocak 1844) azledildi. Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) ikinci defa hariciye kâtibi, Receb 1261'de (Temmuz 1845) Berlin sefiri ve Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) ûlâ sânîsiyle ikinci defa beylikçi oldu. Şa'bân 1265'de (Haziran-Temmuz 1849) ûlâ sınıf-ı evveli, Muharrem 1266'da (Kasım-Aralık 1849) sadâret müsteşarı vekili olup Cemaziyelevvel 1266'da (Mart-Nisan 1850) vekâleti sona erdi. Receb 1268'den (Nisan-Mayıs 1852) Şevvâl 1268'e (Temmuz-Ağustos) kadar müsteşar vekili oldu ve biriminden birkaç gün geçince bâlâ rütbesiyle asâleten müsteşar oldu. Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Meclis-i Vâlâ azası olup Şevvâl'de (Temmuz) ikinci defa sadâret müsteşarı oldu. Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) Meclis-i Vâlâ azası olup Şa'bân 1273'de (Nisan 1857) vezir rütbesiyle Meclis-i Tanzimat azası oldu. 2 Şa'bân 1276'da (24 Şubat 1860) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Münşî, tedbirli, bekâr ve zevk ehliydi. (III. 174)

Şevkî Abdullah Efendi Sesi güzel olduğundan 1265'de (1849) imam-ı sânî-i sultanî oldu. Rebiyülâhir 1267'de (Şubat 1851) Selânik mollası oldu. O sene Mekke pâyesi olup 1268'de (1851/52) imametten azledildi. Şevvâl 1281'de (Mart 1865) İstanbul kadısı oldu ve Zilhicce 1282'de (Nisan-Mayıs 1866) Anadolu pâyesi oldu. 4 Ramazan 1285'de (19 Aralık 1868) vefat eyledi. Hüdâî Mahmud Efendi Tekkesi'ne defnedildi. (III. 173/74)

Şevkî Ahmed Efendi Tersane kaleminden yetişerek tersane ruznâmçecisi ve 1248'de (1832/33) tersane müdürü ve Rebiyülevvel 1250'de (Temmuz 1834) mevkufatçı oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 173)

Şevkî Ahmed Efendi İzmir müftüsü Çelebizâde olup müderris ve Rebiyülâhir 1268'de (Şubat 1852) Ayntab mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 173)

Şevkî Ahmed Efendi İstanbulludur. 1264'de (1848) mektûbî-i seraskerî

odasına girdi. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. Şairdir. (III. 174)

Şevkî Ahmed Efendi (Çelebizâde) Şeyhülislâm Çelebizâde Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'nin(→) evlâdındandır. Müderris, Bosna ve 1287'de (1870/71) Beyrut mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 301; II. 435)

Şevkî Çelebi Bursalıdır. I. Selim'in (Yavuz) lalası Şemsî Bey'e Trabzon'da hizmet edip padişahça bilinir oldu. Sonraları Bursa'da Sultan Osman ve Sultan Orhan türbelerine türbedar oldu. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) *Süleymannâme* yazdıysa da tamamlayamamıştır. Şairdir. (III. 172)

Şevkî Efendi Türbeler evkaf kâtibi olup zenginlerdendi. 1108'de (1696/97) vârissiz vefat etmiştir. (III. 172)

Şevkî Efendi Müderris, sonra emekli oldu. 1222'de (1807) vefat eyledi. (III. 173)

Şevkî Hasan Efendi Düşenbelidir. Müderris olup Vefa'da Mehmed Çelebi Mektebi'nin ikinci vâkıfı oldu. 18 Zilhicce 1228'de (12 Aralık 1813) vefat etti. O mektebe defnedildi. (III. 173)

Şevkî Hüseyin Efendi Çavuşlar kâtibi Hayrî Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve Mekke kadısı olup 1181'de (1767/68) vefat eyledi. (III. 172)

Şevkî İbrahim Edhem Efendi Müderris ve 1279'da (1862/63) Ayntab mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 173)

Şevkî İbrahim Efendi Müderris iken 16 Rebiyülevvel 1161'de (16 Mart 1748) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (III. 172)

Şevkî Mehmed Efendi Bursalıdır. "Çömez Ahmedzâde" denir. 1101'de (1689/90) genç yaşında vefat etti. Âlim ve ekser fende mâhir, şairdi. 1800 hadis-i şerifden oluşan *Zübdetü'l-Müteâl li-erbâbi'l-akl ve'l-kemâl*, fıkıhdan *Hâce-i Kuzât* ve *Evveliyat-ı Şerh-i Mahsusât* adlarında eserleri vardır. (III. 172)

Şevkî Mehmed Efendi Sivrihisar müftüsünün oğludur. 1189'da (1775) vefat etti. Şairdir. (III. 173)

Şevkî Mehmed Efendi Kalemden yetişip ceyb-i hümâyûn kâtibi ve 1239'da (1823/24) küçük kale tezkireciliği ile hâcegândan oldu. Sonra evkaf kesedarı ve sâhib-i ayar oldu. 10 Muharrem 1254'de (5 Nisan 1838) hazine-i hassa müsteşarı ve ûlâ oldu. Receb 1255'de (Eylül 1839) evkaf-ı hümâyûn nâzırı ve 12 Rebiyülevvel 1257'de (4 Mayıs 1841) ticaret müsteşarı ve 6 Zilka'de 1257'de (20 Aralık 1841) Meclis-i Muhasebe reisi, Cemaziyelâhir 1259'da (Temmuz 1843) Meclis-i Vâlâ azası ve sonra Meclis-i Maliye azası olup 1281'de (1864/65) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 173)

Şevkî Mehmed Efendi İstanbulludur. 1281'de (1864/65) Ayntab mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 173)

Şevkî Mehmed Efendi Menlikli Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Şevvâl 1283'de (Şubat 1867) Sofya mollası olup sonra bilâd-ı hamse mollası olarak 1295 (1878) yılından sonra vefat eyledi. (III. 174)

Şevkî Mehmed Paşa Osman Nurî Paşa'nın oğludur. Bazı hizmetlerde ve Zaptiye Meclisi azalığında bulundu. Mîrimîran olmuştu. 1272'de (1855/56) vefat etti. Mevlânâkapı'da medfundur. (III. 173)

Şevkî Mustafa Bey Ticarethaneden yetişerek başkâtip ve ûlâ evveli oldu. 4 Ramazan 1308'de (13 Nisan 1891) vefat etti. (III. 174)

Şevkî Mustafa Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1200'de (1786) cebeciler kâtibi olup sonra vefat etti. (III. 173)

Şevkî Yusuf Çelebi Edirnelidir. Şehzâde Mehmed b. Sultan Bâyezid, Kefe valisi iken divan kâtibi oldu. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat etti. Şairdir. (III. 172)

Şevkî Yusuf Efendi Râşid Mehmed Efendi'nin(→) mühürdarıydı. 11 Cemaziyelevvel 1221'de (27 Temmuz 1806) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (II. 351)

Şeydâ Abdürrahim Dede Halvetî fukarasından bir dervişin oğludur. Yenikapı Mevlevîhanesi neyzenbaşısı olup 1212'de (1797/98) vefat eyledi. Usta şairdir. (III. 184)

Şeydâ Çelebi Kastamonuludur. Âşık Çelebi'ye mensup olduğundan "Âşık Şeydâsı" dendi. Mülâzimîn-i ilmiyeden olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 183)

Şeydâ Dede Mevlevî olup 1140'da (1727/28) vefat etti. Galata Mevlevîhanesi'ne defnedilmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (III. 183)

Şeyh *bak.* Abdullah Efendi; Abdülkerim Efendi (Müftî); Dürrî Mehmed Efendi; Hamdullah Efendi; İshak Efendi; İzzetî Mehmed Efendi; Kadrî Mehmed Efendi; Medenî Mehmed Efendi; Mehmed Ağa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa; Mustafa Efendi; Osman Paşa; Şifayî Mehmed Efendi; Temim; Vâsıf Mustafa Efendi; Yusuf Efendi

Şeyh Abdullahzâde *bak.* Said Mehmed Efendi; Şemseddin Mehmed Efendi

Şeyh Ca'ferzâde *bak.* Mehmed Efendi

Şeyh Feyzullah Efendizâde *bak.* Reşid Mehmed Efendi

Şeyh Hızır Efendizâde *bak.* Ahmed Efendi; Hasan Efendi; Hüseyin Efendi

Şeyh İbrahimzâde *bak.* Abdülkerim Efendi

Şeyh İlâhî *bak.* Abdullah

Şeyh İmamzâde *bak.* Ali Ağa (Hacı)

Şeyh Mahmud Efendi (Bâkîzâde) Abdülbâkî Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. İki defa Selânik mollası olup Şevvâl 1039'da (Mayıs-Haziran 1630) vefat etti. (III. 295)

Şeyh Mahmudzâde *bak.* Mustafa Efendi

Şeyh Mehmed Efendi (Abdürrahimzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 18 Rebiyülâhir 1110'da (16 Ekim 1698) vefat etmiştir. (IV. 189)

Şeyh Mehmed Efendi (Kürt İshakzâde) İshak Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup 10 Ramazan 1141'de (9 Nisan 1729) vefat eyledi. Ağırbaşlıydı. (I. 325)

Şeyh Molla *bak.* Mahmud Efendi

Şeyh Mustafa Selâmîzâde *bak.* Kadrî Abdülbâkî Efendi

Şeyh Selâmîzâde *bak.* Hasan Efendi; Şemseddin Mehmed Efendi

Şeyh Sinan *bak.* Yusuf Efendi

Şeyh Yusufzâde *bak.* Rüşdî Mehmed Efendi; Yusuf Efendi

Şeyh Yusufzâde Ulemâdan Karacasulu Kuru Yusuf Efendi'den gelir bir

ailedir. Oğlu Mekke pâyelilerden Ahmed Efendi ve onun oğlu sudûrdan meclis-i tedkikat ve meslis-i intihâb-ı hükkâm-ı şer' ve meclis-i idare-i emvâl-i eytâm reisi merhum Seyyid Ahmed Hâlid Efendi ve bunun oğlu Şeyhülislâm Mehmed Cemâleddin Efendi'dir. İstanbul pâyelilerden Mahmud Kemâl Bey ve Divan-ı Hümâyûn âmedî halifelerinden Ahmed Muhtar Bey oğullarıdır. Hâlid Efendi'nin diğer oğlu sudûrdan ve mahkeme-i temyiz ceza dairesi azasından Mustafa Neş'et Bey olup Şûrâ-yı Devlet mülkiye dairesi muâvinlerinden Mehmed Mes'ud Bey ile müderris Mehmed Said Bey oğullarıdır. Hâlid Efendi'nin üçüncü oğlu İbrahim Sâmî Efendi olup, ancak bunun soyu yoktur. Adı geçenlerin anneleri, sudûrdan Kevâkibîzâde Said Efendi'nin kızı ve Bağdad valisi Atâullah Paşa'nın büyük kız kardeşidir. (IV. 711/12)

Şeyh Zâhidzâde *bak.* Hâtifî Abdurrahman Efendi

Şeyhî (Sinanî) Germiyanoğlu yanında tabib iken I. Mehmed'e (Çelebi) gelip ilaçla tedavi etti. Sonra ilk defa Osmanlı Devleti'nde reis-i etıbbâ oldu. 829'da (1426) vefat etmiştir. Şairdir. *Husrev u Şîrîn'i* eksik olarak nazmetmiştir. Yeğeni Cemâlî tamamlamıştır. (III. 113)

Şeyhî Ahmed Efendi (Merhabazâde) Merhaba Muhyiddin Mehmed Çelebi'nin torunu ve Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla olduktan sonra Receb 1075'de (Ocak-Şubat 1665) İstanbul kadısı olup Ramazan'da (Mart-Nisan 1665) azledildi. Rebiyülâhir 1077'de (Ekim 1666) vefat etti. Emirbuharî'de medfundur. Kâtip, fâzıl ve şairdir. (I. 220/21)

Şeyhî Çelebi Bursa'da esnaftan olup Velîyeddin oğlu Ahmed Paşa ile aynı devirde yaşamış bir şairdir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. (III. 181)

Şeyhî Efendi (Aksak) Tosyalıdır. Müderris olup 971'de (1563/64) vefat etti. Nişancı Mehmed Paşa'nın kız kardeşinin zevcidir. *Sadru'ş-Şeria'*dan *Kitab-ı Gasbe* bunundur. (III. 181)

Şeyhî Efendi (Edhemzâde) Tirelidir. Müderris, müftü, Medine mollası oldu. 1016'da (1607/08) ordu kadısı ve ilâveten Mekke mollası oldu. 1018'de (1609/10) Bursa mollası oldu. 1024'de (1615) azledilmiş olarak vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Fâzıl, dindar ve sâlihdi. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (III. 182)

Şeyhî Efendi (Kadızâde) Şemseddin Ahmed Efendi'nin(→) küçük kardeşidir. Müderris ve Ankara müftüsü olup emekli olarak Cemaziyelevvel 987'de (Temmuz 1579) vefat etti. Edip ve nurânî biriydi. (III. 181; III. 165)

Şeyhî Efendi (Kâkülü Perişan) Eyüplüdür. Müderris, Trablus, Manisa, İzmir ve Kütahya mollası olup 1010'da (1601/02) vefat etti. Sahih nesepli seyyiddi. (III. 181)

Şeyhî Efendi (Lanpazâde) Şair Rüşdî'nin küçük kardeşi olup III. Selim devri (1789-1807) şairlerindendir. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Ağa Çavuşlar emini ve Rebiyülâhir 1127'de (Nisan 1715) çavuşbaşı vekili oldu. Sonra vefat etti. (III. 182)

Şeyhî Mehmed Çelebi Sahn müderrisi olup 951'de (1544) vefat etti. Zekî ve yumuşak huyluydu. (III. 181)

Şeyhî Mehmed Dede Bursa Mevlevîhanesi şeyhi Mehmed Dede'nin(→) oğludur. 1131'de (1719) kardeşi Sâhib Sâlih Dede'nin(→) yerine şeyh oldu. 1145 (1732/33) yılından sonra vefat eyledi. (III. 202)

Şeyhî Mehmed Efendi Muhaşşî Sinanzâde Hüseyin Efendi danişmendidir. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 181)

Şeyhî Mehmed Efendi Dokuz Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 970'de (1562/63) doğdu. Müderris, Bağdad ve İzmir mollası olup 1034'de (1624/25) vefat etti. Âlim, âmil, sâdıkdı. (III. 182; IV. 132)

Şeyhî Mehmed Efendi Şeyhülislâm Ankaralı Mehmed Efendi'ye mensup bir müderristir. "Ankaravî Şeyhîsi" dendi. 1099'da (1688) vefat eyledi. (III. 182)

Şeyhî Mehmed Efendi Halvetîye'den Şeyh Nurî Efendi'nin hulefâsından olup 1102'de (1690/91) vefat eden Simkeşzâde Feyzî Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris, sonra terk ederek babası yerine şeyh oldu. 80 yaşında 1145'de (1732/33) vefat etti. Zaviye haziresinde medfundur. Edebiyatta mâhirdir. *Divan*'ı ve iki cilt *Zeyl-i Şakayık*'ı vardır. Bu tekkeye babasından önce Mustafa Efendi, Taşçızâde Mehmed, Hamza, Sefer ve Menteşeli Hacı Halife şeyh olmuşlardır. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Efendi Osmancıklıdır. Müderris, molla ve Medine mollası oldu. Receb 1113'de (Aralık 1701) vefat etti. Baki'de medfundur. Ekseriya oruçlu bir âbiddi. "Örekezâde Tâbii" dendi. (III. 182)

Şeyhî Mehmed Efendi Eyüplüdür. Beşiktaşî Yusuf Efendi'nin müridi olup 1136'da (1723/24) vefat etti. Şairdir. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Efendi Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Bağdad, Tebriz mollası olup Erzurum'a gönderildi. Ömrünün sonunda beli bükülüp Ramazan 1141'de (Nisan 1729) vefat etti. Şairdir. *Feth-i Esrâr* adıyla *İzhar*'ı şerh etti. Oğlu mevâlîden Abdurrahman Efendi'dir. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Efendi Bursa'da Yeşil İmareti şeyhi Mehmed Efendi'nin oğludur. 1131'de (1719) babasının yerine şeyh olup 1151'de (1738/39) vefat etti. Şairdir. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Efendi Sudûrdan Abdülbâkî Efendi'nin oğlu ve şairdir. (III. 182)

Şeyhî Mehmed Efendi (Eftas) Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Medine mollası oldu. Receb 1108'de (Şubat 1697) vefat etti. Başlarında Es'adzâde'nin tezkirecisi olduğundan "Es'adzâde Emini" dendi. (III. 182)

Şeyhî Mehmed Efendi (Fenârîzâde) Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, molla, Mekke kadısı oldu. 11 sene sonra azledilip nihayet Eyüp kadısı olup 1055'de (1645) vefat etti. Emirbuharî'de medfundur. Oğulları Ahmed Efendi ve Mehmed Efendi'dir. (III. 182; IV. 315)

Şeyhî Mehmed Efendi (Kadızâde) Kadılardan Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris olup Galata kadısı iken Rebiyülevvel 1105'de (Kasım 1693) vebadan vefat etti. Emirbuharî'de medfundur. (III. 182)

Şeyhî Mehmed Efendi (Kadızâde) Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, Galata mollası olup Rebiyülevvel 1140'da (Ekim-Kasım 1727) vebadan vefat etti. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Efendi (Kadızâde) Müderris olup III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eyledi. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Efendi (Kametîzâde) Müderris olup III. Selim devrinde (1789-1807) vefat etti. (III. 301)

Şeyhî Mehmed Efendi (Kudsîzâde) Sudûrdan Nişancızâde Kudsî Efendi'nin oğludur. Müderris olup Şevvâl 1057'de (Kasım 1647) İstanbul kadısı olarak Muharrem 1058'de (Şubat 1648) azledildi. Cemaziyelevvel 1061'de (Nisan/-Mayıs 1651) Anadolu kazaskeri olup Ramazan'da (Ağustos-Eylül) azl ve Boğaz Hisarı'na sürgün edildi. 1062'de (1652) affolunup Zilka'de 1064'de (Eylül 1654) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Şevvâl 1065'de (Ağustos 1655) ayrıldı. Cemaziyelâhir 1068'de (Mart 1658) nakibüleşraf olup 18 sene bu hizmette bulundu. Cemaziyelâhir 1085'de (Eylül 1674) vefat etti. Âlim cömert, merhametli, kerim, şairdir. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 181/82)

Şeyhî Mehmed Efendi (Leysîzâde) İmam-ı sultanî Abdülkerim Efendi'nin damadıydı. Müderris, Galata, Bursa ve Edirne mollası oldu. Cemaziyelevvel 1016'da (Eylül 1607) vefat etti. Örfiyatı galip, güzel ahlâk sâhibiydi. (IV. 140)

Şeyhî Mehmed Efendi (Menteşzâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1130'da (1718) vefat etti. (IV. 149)

Şeyhî Mehmed Efendi (Tayyibzâde) Abdürrahim Efendi'nin(→) kardeşidir. Babası kadı idi. Müderris iken 1000'de (1591/92) vefat eyledi. Âlim ve şairdi. (III. 329)

Şeyhî Mustafa Efendi Yenişehirlidir. Müderris olup 2 Şevvâl 1115'de (8 Şubat 1704) vefat etmiştir. (III. 182)

Şeyhî Mustafa Efendi (Kargazâde) Kadı olup I. Mahmud devri (1730-1754) ortalarında vefat etti. Şairdir. (III. 183)

Şeyhî Paşa Ümerâdan olup 1045'de (1635/36) Kars muhâfızı oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 182)

Şeyhîzâde *bak.* Abdüşşekûr Efendi; Mehmed Efendi

Şeyhim Efendi Şirvanlıdır. Müderris, Gence ve 3-4 defa Tebriz ve Nahcıvan mollası oldu. Şa'bân 1012'de (Ocak 1604) İranlılar o taraflara tasallutla bunu şehid eylediler. Fâzıl ve riyaziyatta mâhir, nezih, hoş-muhabbet idi. (III. 181)

Şeyhoğlu *bak.* Abdî Ağa; Ali Paşa; Hasan Paşa

Şeyhülharemzâde *bak.* Hâşim Mehmed Efendi (Seyyid); Kerimî Abdülkerim Efendi

Şeyhzâde *bak.* Abdî Efendi; Abdullah Efendi; Abdurrahman Efendi; Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; Aziz Bey; Hasan Efendi; İbrahim Efendi; İbrahim Paşa (Seyyid); İsmail Ağa; İsmail Paşa; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Nuh Efendi; Osman Paşa; Râşid Mustafa Efendi; Refî' Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi; Sun'ullah Efendi; Yümnî Süleyman Efendi

Şeyhzâde II. Bâyezid devri (1481-1512) hattatlarından Şeyh Hamdullah ile oğlu ve torunlarına denir. Yarım

asır kadar sürmüştür. Şeyh Abdürrahim Efendi damadı sudûrdan Abdurrahman Efendi, Şeyh Sinan oğlu Mehmed Efendi, fetvâ emini oğlu Mehmed Sâdık Efendi ve Şeyhülharemzâde Abdülkerim Efendi'ye "Şeyhzâde" denmiştir. Bundan başka Evrenos Bey torunlarından Mehmed b. Mahmud Efendi "Vardarî Şeyhzâde" ve sahhaflar şeyhi Ali Efendi oğlu Mahmud Efendi'ye "Sahhaflar Şeyhizâde" denmiş, bu iki aile yarım asır öncesine kadar sürmüş ve içlerinde kazasker ve molla görülmüştür. (IV. 695)

Şeyhzâde Çelebi Vefalıdır. Yeniçeri kâtibi oldu. 1062'de (1652) ikinci defa o göreve getirildi. Sonra vefat etti. (III. 181)

Şeytan *bak.* Ahmed Çavuş; Murad Paşa

Şiblîzâde *bak.* Hasan Bey

Şibli Paşa Kürt ümerâsından olup Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) Hille, Divaniye ve Musul mutasarrıflıklarında bulunarak Rumeli pâyesini almıştı. Bu devir sonunda vefat etti. (III. 136)

Şifâî Mehmed Çelebi İstanbulludur. Manisa Muradiye Dârüşşifası'nda reis-i etıbbâ oldu. 1078'de (1667/68) vefat eyledi. Şairdir. (III. 151)

Şifâî Ömer Efendi Müderris Abbas Efendi'nin oğludur. Bursa'da tabiblikle meşhur oldu. 1159'da (1746) vefat etti. Şair olup nazma ve nesre kadirdi. (III 151)

Şifâyî Mehmed Efendi (Şeyh) (Hasanzâde) Biber biraderi Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Şa'bân 1061'de (Temmuz-Ağustos 1651) İstanbul kadısı olup Şevvâl'de (Eylül-Ekim) azledildi. Muharrem 1068'de (Ekim 1657) Anadolu kazaskeri oldu ve o sene hacca gitmeye izin alıp dünyadan uzaklaştı. Konya'ya varışında çelebi efendiden el alıp bütün varlığını sattı ve eşini boşayıp ibadetle meşgul oldu. Şevvâl 1083'de (Ocak-Şubat 1673) vefat etti. Âlim, şairdir. (IV. 180)

Şifâyî Osman Efendi (Seyyid) Kayseri kadılığından azledilmiş olarak 1182'de (1768/69) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 431)

Şihâbeddin (Köle) Sivaslıdır. Zeyneddin Mehmed Hâfî hulefâsından Şeyh Mehmed'e intisap ederek tahsil-i kemâl eyledi. Ayasluğ'da sâkin olarak meşhur oldu. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarına yetişti. *Uyûnü'l-Tefâsîr* unvanıyla *Tefsir-i Şeyh* bunundur. Bir kitap daha yazdı. (III. 176)

Şihâbeddin Ahmed Mehmed b. Osman'ın oğludur. İmam ve musannif bir fâzıldır. 1003'de (1594/95) vefat etti. (III. 176)

Şihâbeddin Ahmed (Muhaşşî) (Hafacî) Mısırlı Muhammed b. Ömer olup Hanefî mezhebindendir. Mısır'da tahsil görüp İstanbul'a gelip müderris ve Mısır mollası oldu. 1052'de (1642) İstanbul ve sonra Anadolu pâyesi oldu. 12 Ramazan 1069'da (3 Haziran 1659) vefat etti. Yaşı 100'ü geçmişti. Eserleri: *İnayetü'l-Kadı, Nesimü'r-Riyaz fi Şerh-i Kadı Iyaz, Şerh-i Dürretü'l-Kavas, Reyhânetü'l-Elibba, Hâşiye-i Şerhü'l Ferâiz, Kitabü's-Sevag, Hâşiyetü'r-Râzî ve'l-Câmî, Divanü'l-Edeb, Tırazu'l-Mecâlis.* Müstakil risaleleri ve ta'likatı vardı. (III. 176/77)

Şihâbeddin Ahmed Efendi Sudûr-

dan Tarsusîzâde Mustafa Efendi'nin(→) damadıdır. Müderris iken 1200'de (1786) vefat etmiştir. Yanına defnedildi. (III. 177; IV. 451)

Şihâbeddin Ali Efendi Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1241'de (1825/26) başmukataacı ve sonra âmedî hulefâsı ve 1244'de (1828/29) İstanbul mukataacısı, 1247'de (1831/32) kâğıd-ı hîrûn emini, Zilka'de 1251'de (Şubat-Mart 1836) reis kesedarı ve reisülküttablığın hariciye nâzırlığına dönüşmesiyle hariciye kâtibi, Cemaziyelâhir 1253 (Eylül 1837) sonlarında dahiliye kâtibi ve Safer 1258'de (Mart-Nisan 1842) deâvî muavin-i evveli olup Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) azledildi ve vefat etti. İnşa sâhibiydi. (III. 177)

Şihâbeddin Bey I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) yeniçeri kâtibi olarak vefat eylemiştir. Şair Yahyâ Bey'in üstadıdır. (III. 176)

Şihâbeddin Bey Pertev Paşa'nın oğludur. Bâbıâlî kalemine girmiştir. Yükselerek 1270'de (1853/54) Meclis-i Tanzimat başkâtibi oldu. 1278'de (1861/62) meclisin lağvında evinde ma'zul kalıp Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) İntihab-ı Memurîn Komisyonu reisi olarak 1289'da (1872) azledilmiştir. 4 Receb 1298'de (2 Haziran 1881) vefat eyledi. Selimiye Tekkesi'ne defnolundu. Edipdi. (III. 177)

Şihâbeddin Dede Maçka Mesc di'ni bu yapmıştır. (III. 176)

Şihâbeddin Mehmed Efendi (Mudanyalızâde) Rûşen Efendi'nin oğludur. 1209'da (1794/95) babasına halefen Hüdâî Mahmud Efendi Tekkesi şeyhi oldu. 25 Rebiyülâhir 1235'de (10 Şubat 1820) vefat eyledi. Tekkede medfundur. (III. 177)

Şihâbeddin Mehmed Efendi (Paşmakçızâde) Selim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 10 Cemaziyelevvel 1201'de (28 Şubat 1787) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 177; III. 59)

Şihâbeddin Paşa Hadımlardandır. Beylerbeyi olmuştu. Harplerde de bulunmuştur. Bir rivayete göre 848'de (1444) harpde şehid olmuştur. (III. 176)

Şihâbeddin Paşa (Hadım) Enderûn'dan yetişerek 843'de (1439/40) sevahil muhâfızı oldu. Sonra Rumeli beylerbeyi olup 847'de (1443/44) vezir oldu. 857'de (1453) ayrıldı ve emekliyken vefat etti. Akağalardandır. (III. 176)

Şikârî Ahmed Bey Han Kasım Paşa'nın(→) torunudur. Şemsî Paşa'nın akrabasından olup münzevî ve dervişti. 992'de (1585) vefat etti. Şairdir. (III. 154; IV. 46)

Şikârî *bak.* Yusuf Efendi

Şikârî Çelebi İpsalalı bir kadıdır. I. Ahmed devri (1603-1617) şairlerindendir. (III. 154)

Şikârîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Şikârîzâde Bestekâr ve zâkirbaşı ve Hacı Evhad Tekkesi şeyhi olmuştu. 1241'de (1825/26) vefat eylemiştir. (III. 154)

Şikestî Bey Kastamonuludur. II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerindendir. Mûsikîşinastı. (III. 158)

Şinâsî Abdurrahman Efendi Kadı olup 1086'da (1675) vefat eyledi. Şairdir. (III. 315)

Şinâsî Ali Efendi Bitlis asıllı olup

Tophane'de sâkin oldu. Mektûbî-i sadâret halifelerinden olarak Paris'e tahsile gitti. Dönüşünde Meclis-i Maarif azası oldu. Sonra ayrıldı. *Tasvir-i Efkâr* adında bir gazete yayınladı. Sonra Paris'e gidip birkaç sene sonra dönüp, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) vefat etti. Fransızca bilir, şair, kâtipdi. Türkçe bir lûgat kitabı yazdı. (III. 172)

Şinâsî Dede I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat etmiş bir mevlevî dervişidir. Nâzım ve şairdir. (III. 171)

Şinâsî Mehmed Efendi İstanbulludur. İçağası, mühürdar ve divan kâtibi oldu. 1114'de (1702/03) vefat eyledi. Şairdir. (III. 171)

Şîr Mehmed Çelebi İstanbulludur. Seyyidlerdendir. Divan-ı Hümâyûn kâtibi olup 1105'de (1693/94) vefat etti. Şairdir. (III. 184)

Şîr Paşa Ruha beylerbeyi idi. Oğlu Ulu Bey İran'a gitmişti. Sonra azledilmiş olarak Musul'a geldi ve orada vefat etti. (III. 184)

Şîrî Ali Çelebi Silistre'de bir sipahi idi. 1003'de (1594/95) vefat etti. Şairdir. (III. 184)

Şîrîn *bak.* Hüseyin Ağa

Şîrîn Hüseyin Ağa Enderûnludur. 1197'de (1783) çukadar-ı şehriyârî oldu. Sonra çerağ olarak vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 184)

Şîrînzâde *bak.* Es'ad Medhî Efendi; Halil Ağa; Halil Bey; İzzet Bey

Şîrmerd Bey Bâyezid ümerâsından olup nerede vefat ettiği belli değildir. (III. 184)

Şîrmerd Çavuş 920'de (1514) bir mescid yaptı. Orada kendi ve kızı Kamerşah medfundurlar. Bu mescidin minberini Zâl Mahmud Paşa'nın kethüdâsı Mustafa Paşa koymuştur. (III. 184)

Şirvanîzâde *bak.* Hulûsî Ahmed Efendi; İsmail Hakkı Bey

Şişman *bak.* Hüseyin Ağa; İbrahim Paşa; Mehmed Efendi; Tevfik Ali Paşa

Şîvekâr Kadın Sultan İbrahim'in yedinci hasekisi olup 1104'de (1692/93) vefat etti. 1092'de (1681) vefat eden, adı geçen padişahın diğer bir kadını yakınında Şehzâdebaşı Camii Mezarlığı'nda defnedilmiştir. (III. 184)

Şöhretî Haydar Çelebi Diyarbekirlidir. Şam'da timar defterdarıydı. 1014'de (1605/06) Şam'da vefat eyledi. Şair ve hecvdı. (III. 178)

Şöhretî Mehmed Dede Mehmed Efendi'nin(→) yerine 1168'de (1754/55) Eyüp'deki Şah Sultan Tekkesi'ne şeyh oldu. 1169 sonlarında (1756 ortaları) vefat etti. Oğlu Abdürrahim Efendi'dir(→). (IV. 241)

Şuayb Efendi Meşhur kadıdır. 973'de (1565/66) vefat etti. Fâzıl ve kâmildir. (III. 151)

Şuayb Efendi (Ali Sâtı'zâde) İlmî damadı Ali Sâtı' Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Arabzâde Sâdık Efendi'ye kethüdâ olup Rebîyülevvel 1200'de (Ocak 1786) vefat etti. (III. 546; III. 151)

Şuayb Hâmî Efendi Divan kâtibi Osman Bey'in oğludur. Müderris, molla olup 1270 (1853/54) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 151)

Şuhî Hatun Harem-i hümâyûn kethüdâsı olup 1197'de (1783) vefat etti. Ayazma'da medfundur. (III. 172)

Şûrî Çelebi Bursa Yenişehirlidir. Yusuf Sineçâk'ın terbiyesinde yetişti.

Meczub tabiatlıydı. Yollarda yalınayak, başı açık gezerdi. Mevlevî idi. 990'da (1582) vefat etti. Şairdir. Seyahatinde Şam'da Ruhî-i Bağdadî, Mezâkî, Samtî'ye *Mesnevî* okudu. (III. 172)

Şûrî Hasan Ağa Diyarbekirlidir. Yeniçeri çavuşlarından olup 1060'da (1650) vefat etti. Şairdir. (III. 172)

Şuûrî Hasan Çelebi Haleblidir. Divan-ı Hümâyûn ve maliye kalemlerine kâtip olmuştur. 1105'de (1693/94) vefat etti. *Ferheng-i Şuûrî, Düstûrü'l-Amel, Riyâzî Zeyli, Pendnâme-i Attar*'ın Türkçe nazmı bunundur. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 151)

Şücâ' Ağa (Uzun) II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) şâtırlarındandı. Üç mescid yapmıştır. (III. 136)

Şücâ' Efendi Kastamonuludur. Müderris, Tokat, Kudüs, Yenişehir mollası oldu. 6 Muharrem 1019'da (31 Mart 1610) vefat etti. Âlim, kâmildi. Kudüs'de Sahratullah'a iki manzara yaptı. (III. 136)

Şücâ' Efendi Müderris olup Şa'bân 1028'de (Temmuz-Ağustos 1619) vefat etti. Sâlih ve mübarek bir zat idi. (III. 136)

Şücâeddin Bir mürşid-i kâmildi. II. Murad'ın ayağı kayıp adı geçen tutmuştu. Kim olduğu anlaşılıp nâmına bir mescid yapılması ferman buyurulmuştur. Şeyh her kerpici üç ihlâsla yerine koydu. Bu mescit, Eskişehir'den 12 saat kadar ilerde ufak bir köyde olup Abdurrahman Gazi'ye yakındır. Arazisi oraya vakıftır. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) başlarında vefat eylemiştir. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) bu mescid cami olmuştur. Mimarı rüyada şeyhin irşadıyla Müslüman olmuş ve ismi Hidâyet konulmuştur. (III. 136)

Şücâeddin (Ekserci) Sultanselim'de Ekserci Mescidi'ni yapmıştır. (III. 138)

Şücâeddin (Paşmakçı) Adına bir mescid yapıp vefatında mihrabı önüne defnedilmiştir. (III. 138)

Şücâeddin Ağa Azebler ağası olup İbrahim Paşa'yı Mısır'dan davete gitmekle 929'da (1523) yeniçeri ağası oldu. Zilhicce 932'de (Eylül 1526) harpde şehid oldu. (III. 137)

Şücâeddin Ağa I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) dökmecibaşıydı. Tophane'de büyük topları yapan kişidir ki, 981'de (1573/74) dökmüştür. Karanohut Mescidi'ni yaptı. Vefatında Tophane'de, Yamalı Hamam yakınına defnedildi. (III. 137)

Şücâeddin Ağa Cebecibaşı olup Eski Nişancı'da bir mescid yapmıştır. (III. 138)

Şücâeddin Ağa (Uzun) Reis-i şâtırân olup Yemişçiler Mescidi'ni yapmış ve minberini imam-ı evvel Mahmud Efendi koymuştur. (III. 138)

Şücâeddin Efendi Devşirme gılmanlarındandı. Halvetîye'den Şa'bân Efendi'den el aldı. III. Murad da bundan el almıştır. Tahta çıktıktan sonra hünkâr şeyhi oldu. 996'da (1588) vefat etti. İleri gelen devlet adamları cenaze namazında hazır bulundular. Haliç'in ilerisine defnedildi. Ümmî iken tasavvuf ıstılahlarında bilgi sâhibi olup hali derûn ve keramet davasındaydı. Damadı Yahyâ Paşa'dır. (III. 137)

Şücâeddin Efendi Müderris olup Amasya müftüsü iken 1016'da (1607/08) vefat etti. Sâlihdi. (III. 138)

Şücâeddin İbrahim Efendi (Voynuk) Bir mescid bânîsidir. (III. 138)

Şücâeddin İlyas Efendi Kastamonuludur. Hocazâde şâkirdidir. Sahn müderrisi oldu. Yaşı 90'ı geçmekle emekli edildi. 933'de (1526/27) vefat etti. Güzel huyluydu. Genç ve fâzıl Yusuf adında bir oğlu, hayatında vefat etti. (III. 137)

Şücâeddin İlyas Efendi Karamanlıdır. Tabibdi. Sonra tabibliği terk etti. 982'de (1574/75) vefat eylemiştir. Müfessir, muhaddis, fakihdi. Bunun oğlu sudûrdan Mûsâ Efendi'dir. (III. 137)

Şücâeddin İlyas Efendi (Rûmî) Dimetokalıdır. Sahn müderrisi olup Edirne ve Bursa'ya kadı oldu. Sonra yine Sahn müderrisi oldu. Sağırlık ârız olduğundan emekli oldu. 929'da (1523) yaşı 90'ı aşkınken vefat etmiştir. Âlim ve sûfileri severdi. Bir mescid bina eyledi. *Şerh-i Tecrid*, *Hâşiye-i Metâlî*, *Hâşiye-i Hayâlî* eserlerindendir. Ebû Hâmid Efendi ve Lutfullah Efendi yanında medfundurlar. (III. 137)

Şücâeddin İlyas Efendi (Uslu) Sahn müderrisi olup 907'de (1501/02) vefat etti. Âlim, fâzıldı. (III. 136)

Şücâeddin İlyas Müfred (Üsküp Şeyhi) Üsküp'de İshakiye Medresesi'nde kırk sene müderris oldu. Sûfiye fukarası elbisesini giyer, duası kabul olunur bir zat idi. Molla Zeyrek bunun şâkirdidir. (III. 136)

Şücâeddin Mehmed Efendi Tabib olup 1290'da (1873) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 138)

Şücâeddin Niyâzî Efendi Molla Vildan'ın kardeşi ve Hacı Halife'nin mürididir. Manastır kadısı iken tarike girip 914'de (1508/09) vefat etti. Bin gazelli Türkçe bir *Divan*'ı vardır. (III. 136)

Şücâeddin Süleyman Efendi Halil Mahmudî'nin oğludur. Kürt müderrislerinden olup kadı olmuştur. 965'de (1557/58) Nablus kadısı iken vefat eyledi. Fâzıldı. (III. 137)

Şücâeddin Süleyman Efendi Kaleciklidir. Müderris, Hama ve Maarre kadısı oldu. Karaman müftüsü iken 972'de (1564/65) vefat etti. *Hâşiye-i Tecrid* başına ta'likatı vardır. (III. 137)

Şühûdî Çelebi Manisalıdır. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. Şair ve mutasavvıfdır. (III. 180)

Şühûdî Mehmed Efendi Babaeskilidir. Orada bâtın tahsil edip imam, hatip, muallim oldu. Hasan Efendi hacca gittikde Kocamustafapaşa Zaviyesi'nde vekil olup vefatında sılasına gitti. 1021'de (1612) vefat etti. Zâhir ve bâtını mamurdu. (III. 180)

Şühûdî Mehmed Efendi (Çene) Emir Buharî hatibi ve mevlûdcu ve Muhammediyehân olarak geçimini sağlardı. 1130'da (1718) vefat etti. Derviş huylu, şair, mûsikîşinas, kemankeşdi. (III. 180/81)

Şükrî Ahmed Bey Enderûnludur. II. Mahmud'a mâbeyncilik etmiş ve 1243'de (1827/28) çıkarak 7 Şa'bân 1283'de (15 Aralık 1866) vefat eylemiştir. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnolunmuştur. (III. 157)

Şükrî Ahmed Bey Mehmed Necib Paşa'nın büyük oğludur. Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan oldu. 1237'de (1821/22) Rodos mukataacısı olup başka görevlerde bulunduktan sonra 1256'da (1840) posta nâzırı oldu. Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847)

Meclis-i Vâlâ azası oldu. Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) gümrük emini oldu. Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) bâlâ olup Safer 1276'da (Eylül 1859) şehremini oldu. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) ayrıldı. Receb 1288'e (Eylül-Ekim 1871) kadar boşta kaldı. O ayda posta ve telgraf nâzırı oldu. Cemaziyelâhir 1289'da (Ağustos 1872) azledildi. 1294'de (1877) vefat eyledi. Eyüp'de babasının yanına defnolunmuştur. Yumuşak, kerim ve zarifdi. Oğulları İffet Bey, Ali Haydar Bey ve Mehmed Bey'dir. Mehmed Bey Avupa'ya gidip dönüşte burada vefat etmiştir. (I. 303)

Şükrî Ahmed Efendi Müderris, mîrî kâtibi, Şevvâl 1250'de (Şubat 1835) evkaf-ı hümâyûn müfettişi ve 1252'de (1836/37) Üsküdar mollası oldu. 1253'de (1837/38) müfettişlikten azille 1254'de (1838) bilâd-ı hamse, 1258'de (1843) Mekke mollası ve Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) ikinci defa evkaf müfettişi ve Receb 1265'de (Haziran 1849) İstanbul pâyesi ve Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) İstanbul kadısı oldu. Sonra Kütahya'ya gönderildi. Sonra Şa'bân 1272'de (Mart 1856) Anadolu pâyesi ve Şa'bân 1276'da (Mart 1860) Rumeli pâyesi oldu. 1277'de (1860/61) vefat eyledi. Âlimdi. (III. 156)

Şükrî Ahmed Efendi Edirnelidir. Taşralarda muhasebecilik ve kadim kaymakamlık hizmetlerinde bulunup Kayseri'den azledildi ve emekli oldu. 9 Cemaziyelâhir 1290'da (4 Ağustos 1873) vefat etti. Nakkaş'da medfundur. Yaşı 70'i aşkın, yumuşak huylu ve safdildi. Damadı Süleyman Paşa da taşra kaymakamlıklarında bulunup bu senelerde Cidde'de vefat eylemiştir. Şükrî Ahmed Efendi akrabamızdan Rüşdî Bey'in dayısıdır. (I. 301)

Şükrî Ahmed Efendi 1286'da (1869/70) vefat eden Beylerbeyi Camii imamı Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Bâb-ı seraskerîden yetişerek ikinci şube müdürü olup 1291'de (1874) vefat etti ve Üsküdar'da babası yanına defnedildi. (I. 301)

Şükrî Ahmed Efendi (Hacı) Müderris, molla olmuş ve Haleb niyâbetinden ayrılmış olarak 8 Receb 1301'de (4 Mayıs 1884) vefat etmiştir. Çamlıca'da, Selâmî Efendi Tekkesi'ne defnedildi. (III. 157)

Şükrî Ahmed Efendi (Yusufçukzâde) (Hacı) Devriye müderrislerinden olup 1251'de (1835/36) Maraş ve 1253'de (1837/38) Bağdad ve Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) Filibe mollası, Cemaziyelevvel 1262'de (Mayıs 1846) Mekke pâyesi, Muharrem 1265'de (Aralık 1248) Medine kadısı ve Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) İstanbul pâyesi ve kassâm-ı askerî oldu. Ramazan 1276'da (Mart-Nisan 1860) vefat edip Edirnekapı'ya defnedilmiştir. Âlimdi. Yeğeni devriye mollası Halil Sâlih Efendi 1284'de (1867/68) Beyrut mollası olmuştu. (III. 156)

Şükrî Ahmed Paşa (Bacaksız) 1222'de (1807) doğdu. 1242'de (1826/27) asker olmuş, miralay, livâ ve 1278'de (1861/62) ferik olmuştur. Rumeli cihetinde bulunarak emekli olmuştur. Savaş çıktığında tekrar hizmete alınıp Yanya ciheti kumandanı oldu. 1296'da (1879) vefat eyledi. Cesur ve gayretliydi. (I. 304)

Şükrî Bey Kürt beylerindendir. I. Süleyman (Kanunî) ile Belgrad ve İran

seferlerinde bulunmuştur. O devirde (1520-1566) vefat eyledi. Şair olup *Fütuhât-ı Selimiye*'yi nazmen telif eylemiştir. (III. 155)

Şükrî Bey Bâlâ ricâli şeyhi. Sicill-i Ahval Komisyonu reisi, hazine-i hassa ve evkaf-ı hümâyûn nâzırı Bursalı Ali Rızâ Efendi'nin büyük oğludur. Taşra mutasarrıflığından azledilmiş olarak 1296'da (1879) vefat eylemiştir. Beylerbeyi'nde medfundur. (III. 157)

Şükrî Çelebi Genç iken 960'da (1553) vefat eyledi. Şairdir. (III. 155)

Şükrî Efendi Edirne ileri gelenlerindendir. Varna bina emini olup 1248'de (1832/33) vefat eyledi. Zengindi. (III. 155)

Şükrî Efendi Enderûn'dan çıkarak haraç kapı kethüdâsı oldu. 1247'de (1831/32) hâcegândan oldu. 1250'de (1834/35) süvari yoklamacısı, ardından redif kâtibi olup sonra vefat etmiştir. (III. 155)

Şükrî Hasan Efendi Müderris, Şeyhülislâm Sa'deddin Efendi'ye kethüdâ, Tophane müftüsü, devriye ve 1284'de (1867/68) mahrec mollası ve kassâm-ı askerî olup Mekke pâyesi olmuş ve 1297'de (1880) vefat eylemiştir. Güzel konuşur, mîr-i kelâm, ilimden hissedardı. (III. 157)

Şükrî İbrahim Efendi Müderris, Belgrad ve Sofya mollası oldu. Şa'bân 1081'de (Aralık 1670-Ocak 1671) vefat eyledi. Şairdir. (I. 107)

Şükrî Mehmed Ağa Telhisî-i sadr-ı âlî olup 1241'de (1825/26) kapıcıbaşı ve ulûfeciyân-ı yesâr ağası oldu. Sonra telhisî-i hümâyûn olup sonra azledildi. 12 Cemaziyelâhir 1259'da (10 Temmuz 1843) vefat etti. (III. 156)

Şükrî Mehmed Efendi Uşşakî şeyhlerindendir. 1141'de (1728/29) vefat etti. Alaca Mescid bânîsi Çelebioğlu Alâeddin'in yanında medfundur. "Tahmisî" lâkabıyla şairdir. (III. 155)

Şükrî Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris, molla, kassâm-ı askerî oldu. Bu senelerde (1880'ler) vefat etmiştir. Cerbezeli bir adamdı. (III. 157)

Şükrî Mehmed Efendi (Afyonîzâde) Aksaray'da bir afyoncunun oğludur. Hâfız olmuştur. Sesi güzel olduğundan saraya alınıp 1268'de (1852) imam-ı sânî-i padişahî ve müderris oldu. Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat-Mart 1853) imam-ı evvel oldu. Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) İzmir pâyesi, Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Mekke ve 1276'da (1859/60) İstanbul pâyesi oldu. Zilhicce 1277 sonlarında (Temmuz 1861 başları) imametten azledildi. Safer 1278'de (Ağustos 1861) Anadolu pâyesi olup 27 Ramazan 1281'de (23 Şubat 1865) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedilmiştir. (III. 156)

Şükrî Mustafa Efendi Ruscuk kadısı iken 1178'de (1764/65) vefat etti. Şairdir. (III. 155)

Şükrî Mustafa Efendi Saray aşçıbaşısı Hüseyin Ağa'nın oğludur. Müderris iken 17 Cemaziyelâhir 1233'de (24 Nisan 1818) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 155)

Şükrî Paşa Tersanelidir. Yükselerek kapudâne ve sonra azille kapıcıbaşı olmuştur. Sonra Rodos mutasarrıfı, 1249'da (1833/34) İzmit mutasarrıflığıyla kereste memuru ve sonra mîrlivâ ve bahriye feriki oldu. 7 Şevvâl 1258'de (11 Kasım 1842) vefat edip Seyitahmetderesi'ne defnedildi. (III. 156)

Şükrî Paşa Süvari miralayı ve Şevvâl 1263'de (Eylül-Ekim 1847) mîrlivâ oldu. Anadolu erkânından iken 1278'de (1861/62) vefat eylemiştir. (III. 156)

Şükrî Paşa Askerlikten yetişerek miralay, mîrlivâ ve ferik oldu. Cemaziyelevvel 1277'de (Kasım-Aralık 1860) Anadolu Ordusu reisi ve Şevvâl 1279'da (Mart-Nisan 1863) Fırka-i Hicaziye reisi, 1281'de (1864/65) 2. Ordu reisi olup 1284'de (1867/68) vefat etmiştir. Askerî bilgisi vardı. (III. 157)

Şükrî Paşa 1220'de (1805) doğdu. Topçu askerine 1240'da (1824/25) girmiştir. Terfi ederek 1280'de (1863/64) mîrlivâ olup ordularda topçu mîrlivâsı olmuş ve 1288 (1871) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 157)

Şükrullah Bey (Kesriyelizâde) Kesriyeli Ahmed Paşa'nın(→) torunu, Hamdullah Bey'in oğludur. Müderris olup Receb 1277'de (Ocak 1861) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (I. 252)

Şükrullah Çelebi Şihâbeddin Ahmed b. Zeyneddin'in oğludur. Ulemâdan olup II. Mehmed (Fâtih), sefâretle Karamanoğlu'na göndermişti. 864'de (1460) vefat etmiştir. *Minhâcü'r-Reşâd* ve *Behcetü't-Tevarih* bunundur. II. Murad ve II. Mehmed yanında saygı görür bir fâzıldı. (III. 154)

Şükrullah Çelebi Meşhur hattat Şeyh Hamdullah'ın damadı ve şâkirdidir. 950'de (1543/44) vefat etti. Meşhur hattatdır. (III. 154; II. 243)

Şükrullah Efendi (Kara) Anadoluludur. Mustafa'nın oğludur. Müderris ve Mekke mollası oldu. Azilden sonra 1055'de (1645) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Damadı Hüseyin Efendi'dir(→). (III. 154)

Şükrullah Efendi (Ni'metzâde) (Seyyid) Ni'metullah Efendi'nin(→) oğludur. Şam mollası olup Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) Beyrut'da vefat etmiştir. (III. 155; IV. 575)

Şükrullah Mehmed Çelebi Şirvanî İbrahim Hekim'in oğludur. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) etıbbâ-yı hassadandı. Sonra bir müddet Mekke'de yerleşti. Döndükten sonra 890'da (1485) vefat edip Şeyh Vefa haziresine defnedilmiştir. Orada bir mektep yapıp Silivri'de bir mezrayı vakfetti. (III. 154)

Şükrullah Mehmed Efendi Tabl İsmail Efendi'nin oğlu Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Darbhane kâtibi iken 12 Rebiyülevvel 1221'de (30 Mayıs 1806) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Beliğ şairdir. (III. 155; I. 360)

Şükrullah Mehmed Efendi Osman Efendi'nin oğludur. Hırka-i Şerif şeyhi olup müderris, Şevvâl 1252'de (Ocak 1837) Edirne ve 1254'de (1838) Mekke mollası oldu. 5 Şa'bân 1254'de (24 Ekim 1838) vefat etti. Eğrikapı'da defnedildi. (III. 155)

Şürbî Mustafa Efendi Müderris, molla olup 1222'de (1807) vefat etmiştir. (IV. 460)

Şükrullah Mustafa Efendi (Kırımîzâde) Sudûrdan Mehmed Lâyıh Efendi'nin oğludur. Müderris, Bursa mollası oldu. 22 Rebiyülevvel 1201'de (12 Ocak 1787) vefat etti. Damadı Kevâkibîzâde Abdülbâkî Efendi'dir. (III. 155)

Tabakzâde *bak.* Hüseyin Efendi

Tabanıyassı *bak.* Mehmed Paşa

Tabduk Emre Sakarya'da münzevî bir zattır. 835'de (1431/32) vefat etti. Müridi Yunus Emre'dir. (III. 240)

Tab'î Ahmed Çelebi Danişmenddi. 1026'da (1617) vefat etmiştir. Şairdir. (III. 251)

Tâbî Çelebi Kadı olup sonra Emir Buharî'ye derviş oldu. 960'da (1553) vefat eyledi. Şairdir. (II. 45)

Tab'î İsmail Efendi İstanbulludur. 1046'da (1636/37) vefat etti. Usta şairdir. (III. 251)

Tab'î Kasım Çelebi (Halifezâde) I. Ahmed devri (1603-1617) şairlerindendir. (III. 251)

Tab'î Mehmed Ağa Selâniklidir. Sipahi idi. 1077'de (1666/67) vefat etti. Usta şairdir. (III. 251)

Tâbî Mehmed Efendi Trabzonludur. Bestekâr olup Şeyh Abdî ile hacca gitti. 960'da (1553) vefat eyledi. Usta şairdir. (II. 45)

Tab'î Mehmed Efendi (Bakkalzâde) Edibî Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1043'de (1633/34) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 316)

Tab'î Mustafa Efendi İstanbulludur. Kadı olup 1078'de (1667/68) vefat etti. Usta şairdir. (III. 251)

Tab'î Süleyman Çelebi Geliboluludur. Kadı ve defterdar oldu. 1020'de (1611) Haleb'de vefat etmiştir. Şairdir. (III. 65; III. 251)

Tabib *bak.* Ahmed Efendi; Zeynelâbidîn Efendi

Tabibî Çelebi Filibelidir. Dil bilirdi. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etmiştir. Şairdir. (III. 251)

Tabiî (İştipîzâde) Arabzâde'den mülâzim ve kadı oldu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat etti. Şairdir. (III. 251)

Tâbiî Çelebi Edirnelidir. Cânân Paşa tâbii idi. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 45)

Tabiî Mustafa Efendi Müezzin-i şehriyârî olup sonra kardeşi Kurbî Efendi yerine kapıcılar kâtibi oldu. III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. Şairdir. (III. 251)

Tabl *bak* İsmail Efendi

Tablbâz *bak.* Muhyiddin Mehmed

Tablîzâde *bak.* Âkil Ali Efendi

Tabtab *bak.* Tâhir Efendi

Tâc Beyzâde *bak.* Sa'dî Bey

Tâceddin Ümerâdan olup Şehzâde Mustafa Çelebi isyanında ona tâbi oldu ve Mihaloğlu Mehmed Bey'i katletti. Şehzâdenin yenilmesinde kaçtıysa da bir tavuk kümesinde bulunup 825'de (1422) katledilerek cezasını bulmuştur. (II. 46)

Tâceddin Efendi (قومصی) Manisalıdır. Müderris olup 979'da (1571/72) Filibe'de kadı iken vefat etti. Âlimdi. (II. 47)

Tâceddin Efendi Anadoludandır. Müderris, Amasya müftüsü ve sonra emekli oldu. Safer 1009'da (Ağustos-Eylül 1600) vefat etti. Şairdir. Oğlu Ali Efendi'dir(→). (II. 47)

Tâceddin Efendi Âlâiyelidir. Müderris, Kütahya, Diyarbekir, Konya, Kay-

seri, Trablusşam ve Konya mevleviyetlerinde bulundu. Azledilmiş olarak 1009'da (1600/01) vefat etti. Muhaşşî Sinan Efendi yanında medfundur. Âlim, âbid, sâlihdi. *Menasik-i Hac* ve mev'izaya dair bazı risaleler yazmıştır. (II. 47)

Tâceddin Efendi Karamanlıdır. Müderris iken Manisa mollası oldu, ancak kabul etmedi. Şevvâl 1018'de (Ocak 1610) vefat etti. Lûgatçilerden olup *Tercüme-i Kamus*'a tutkundu. (II. 47)

Tâceddin Efendi Müderris olup 1020'de (1611) vefat etti. (II. 47)

Tâceddin Efendi (Eşekarısı) Müderris ve şıkk-ı sânî ilhakıyla Muhille mollası oldu. 1015'de (1606/07) vefat eylemiştir. Cahilce ve garip tavırlı adamdı. (II. 47)

Tâceddin Efendi (Göden) Müderris ve Seydîgazi müftüsü iken III. Murad devrinde (1574-1595) yolda eşkıya tarafından şehid edilmiştir. Sâlih adamdı. (II. 46)

Tâceddin Efendi (Kara) Müderris olup Kefe, Rodos ve Şam'a müftü oldu. Rebiyülevvel 990'da (Nisan 1582) vefat etti. (II. 47)

Tâceddin Efendi (Sahhaf) Müderris olup 1013'de (1604/05) vefat etti. (II. 47)

Tâceddin Efendi (Tezkireci) Ankaralıdır. Müderris, iki defa Ankara müftüsü oldu. 1018'de (1609/10) vefat etti. Başlarında Bostanzâde tezkirecisi olmuş, fakih, iffetliydi. (II. 47)

Tâceddin İbrahim Bir hatibin oğludur. Molla Yegân'ın şâkirdi olup İznik müderrisi oldu. 864'de (1460) vefat eyledi. (II. 46)

Tâceddin İbrahim Bahşî Manavgatlıdır. Abdüllâtif ve Pîrî Halife mürididir. Bursa'da Hoca Rüstem ona bir tekke yaptı ki, şimdi Zeynîler Tekkesi denir. Şeyh Abdüllâtif'e mensup zaviyeyi ise "Bahşâyiş" adında bir Acem yapmıştır. Bu zat, II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarında vefat eyledi. Hulefâsından Süleyman Halife mücerredi olup 896'da (1491) vefat etti. Zeyrek'de bir han ve bir mescid yapmıştır. Yerine Sinan Halife şeyh olup 959'da (1552) vefat etti. Büyük cezbe sâhibidir. Tâceddin hulefâsından biri de Fereli Sinan Efendi'dir. Bunun vefatında Seyyid Ali Efendi makamına kaim olmuştur. (II. 46)

Tâceddin İbrahim Efendi Sahtiyanın laciverdini bulan zatın oğludur. Hoca Sinan Paşa'dan ilim tahsil eyleyip Şehzâde Abdullah'a muallim oldu. Sonra kadı oldu. Sonra II. Bâyezid devrinde yine Sinan Paşa'nın gözden düşmesiyle medrese verilerek müderris olmuştur. 909'da (1503/04) vefat etti. (II. 46)

Tâceddin İbrahim Efendi Hamza adlı zatın oğludur. Noktacı Camii'nde vâiz, müfessir ve muhaddis oldu. 970'de (1562/63) vefat etti. Zâhirî ve bâtınî marifet sâhibi olup *Câmiü'l-Envar* adında bir tefsir yazmıştır. (II. 46)

Tâceddin İbrahim Efendi (Küçük) Tahsille müderris olup Sahn müderrisi iken Amasya'ya müftü olmuştur. 6 sene sonra istifa eyledi. Rebiyülevvel 973'de (Ekim 1565) vefat eyledi. Namazını Ebûssuûd Efendi kılmış ve Emir Buharî'ye defnedilmiştir. *Sadrü'ş-Şeria*'ya hâşiye yazdı. Zamanın fâzıllarındandı. Oğulları mevâlîden Haydar Efendi ve Abdülvehhâb Efendi'dir. (II. 46/47)

Tâceddin İbrahim Efendi (Manavîzâde) Âlâiyelidir. Dersiâm ve Sahn ve Muradiye müderrisi oldu. 970'de (1562/63) Manisa müftüsü oldu. 973'de (1565/66) Şam Süleymaniye Medresesi müderrisi oldu. 974'de (1566/67) vefat etti. Meşhur âlimlerden olup hâfıza kuvveti akıllara hayret verecek derecedeydi. (II. 47)

Tâceddin Kürdî Sirâceddin Urmevî şâkirdi olup Dâvud-ı Kayserî yerine İznik müderrisi oldu. Ganimet malları hakkında İznik'in fethinde (1331) Orhan Gazi fetvâ istedi. Bu da "Eğer Lala Şahin köle değilse, aldığı mal ona helâldir, köle ise beytülmalindir" dedi. Lala Şahin Paşa bu mal ile hayrâtını yaptı. Bu zat da vefat eyledi. Sadrazam Hayreddin Paşa bunun damadıdır. (II. 45/46)

Tâceddin Mehmed Efendi (Reiszâde) Şeyhülislâm Âşir Efendi torunlarındandır. Müderris, molla olup Receb 1251'de (Kasım 1835) Edirne mollası ve 1254'de (1838) Mekke pâyesi oldu. Sonra bilfiil Mekke kadısı ve Zilka'de 1263'de (Ekim-Kasım 1847) İstanbul payesi olmuştur. 1265'de (1849) vefat etti. (II. 47)

Tâcî *bak.* Hibetullah Mehmed Efendi

Tâcî Bey II. Bâyezid şehzâde iken müdir-i umûru ve tahta çıktıktan sonra defterdar olmuştur. Bu devir (1481-1512) ortalarında vefat eylemiştir. Şair ve münşîdir. Oğulları Sa'dî Çelebi ve Ca'fer Çelebi olup torunu Nâsır Bâlî Çelebi'dir. (II. 47)

Tâczâde *bak.* Bâlî Çelebi; Ca'fer Çelebi; Mehmed Çelebi

Tâczâde II. Bâyezid devri (1481-1512) ricâlinden Tâc Bey'in oğulları Ca'fer Çelebi ve Sa'dî Çelebi torunlarıdır. Adları yarım asır kadar sürmüş âlim kimselerdir. (IV. 686)

Tâhâzâde *bak.* Ahmed Efendi

Tâhir Abdullah Çelebi Bursalıdır. 1088'de (1677) vefat etti. Şairdir. (III. 241)

Tâhir Abdullah Efendi İzmitlidir. Müderris ve Muharrem 1287'de (Nisan 1870) Bosna mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 249)

Tâhir Ağa Ahmed Ağa'nın(→) oğludur. 1182'de (1768/69) vefat edip babasının yanına defnedildi. (I. 265)

Tâhir Ağa Hâcegî, sonra Ayasofya mütevellisi oldu. Sonra kuyumcubaşı oldu. Zilka'de 1174'de (Haziran 1761) azledildi. Sonra 1177'de (1763/64) yine kuyumcubaşı olup bazı hizmetlerde istihdam edildi. 1193'de (1779) surre emini olup Medine'de ikameti seçti. 1196'de (1782) Şam'a çağrılıp orada vefat etti. Müftühamamı civarında Âşıkpaşa Mahallesi'nde bir tekkesi vardır ki, cesedi nakledilerek oraya defnedildi. Oğlu Seyyid Şâkir Mehmed Ağa Receb 1218'de (Ekim-Kasım 1803) vefat ederek yanına defnedildi. Torunu müderris İzzet Efendi 1239'da (1823/24), Seyyid Mehmed Atâullah Efendi 8 Şevvâl 1218'de (21 Ocak 1804) vefat eylediler. Diğer torunu Necib Efendi 1235'de (1819/20) vefat etti. Diğer torunları Es'ad Efendi ve Said Efendi'dir. Hepsi orada medfundur. Bunlara "Hazinedarbaşızâdeler" denir. (III. 242/43)

Tâhir Ağa Enderûn'dan yetişerek rikâbdar-ı şehriyârî olarak Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) voynuk beyliği ile ihraç edilmiştir. Sonra vefat etti. (III. 243)

Tâhir Ağa Yükselerek kapıcıbaşı olup sârbânbaşı ve nüzûl emini ve

1223'de (1808) Edirne bostancıbaşısı oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 244)

Tâhir Ağa Edirnelidir. Silahşor olup Kara Mehmed Paşa'ya kethüdâ oldu. Sonra 1244'de (1828/29) Limni'ye muhâfız oldu. Sonra vefat etti. (III. 245)

Tâhir Ağa Abdülmecid'in lalalık yüce hizmetinde bulundu. Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) dârüssaâde ağası oldu. 1260'da (1844) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Kethüdâsı Çete Hasan Efendi'dir(→). (III. 247)

Tâhir Ahmed Bey Ali Râtib Bey'in(→) oğludur. Adliye mektûbî serhalifesi iken 2 Rebiyülevvel 1280'de (17 Ağustos 1860) vefat etmiştir. (III. 570)

Tâhir Ahmed Efendi (Hacı) İstanbulludur. Müneccim olup riyazî ilimlerde meşhur oldu. Şevvâl 1280'de (Mart 1864) müneccim-i sânî, Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) İzmir pâyesi ve sonra müneccim-i evvel oldu. Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) Meclis-i Maarif reis-i sânîsi olup sonra reis-i evveli oldu. Meclisin lağvının ardından 1294'de (1877) Mekke, İstanbul ve Anadolu pâyelerini de kazanmıştır. 3 Şa'bân 1297'de (11 Temmuz 1880) vefat eyledi. Üsküdar'da, Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Aklî ve naklî ilimler ve özellikle riyâziyede bilgisi engindi. İdareciliği de yolunda olup yumuşak huylu, vakûrdu. (III. 250)

Tâhir Bey I. Bâyezid'in (Yıldırım) beylerinden olup Timur harbinde (1402) şehid oldu. (III. 241)

Tâhir Bey Üsküdar mollası olmuştu. Sonra Hâdim'e sürüldü ve dönerek 1247'de (1831/32) vefat eyledi. (III. 245)

Tâhir Çelebi Sinan Paşa sadâretinde ruznâmeci ve 1004'de (1595/96) mevkûfatçı oldu. Sonra vefat etti. (III. 241)

Tâhir Efendi Maliye evrak-ı sahiha müdürü, Konya, Edirne ve Haleb defterdarlığında bulunmuştur. Bu seneler (1860'lar) ricâlindendir. (III. 249)

Tâhir Efendi (A'rec) Adanalıdır. Kardeşi Yusuf Neyyir Bey'le(→) İstanbul'a geldi. İkisi de çalışıp kitâbetçe beğenilmekle yükseldiler. Bu zat taşra defterdarlıklarında gezip nihayet bir hayli yıl zabtiye mektupçusu oldu. Cemaziyelevvel 1306'da (Ocak 1889) vefat etti. (III. 251)

Tâhir Efendi (Hacı) Emir Buharî Tekkesi şeyhi iken 16 Receb 1311'de (23 Ocak 1894) vefat eyledi. (III. 251)

Tâhir Efendi (Halifezâde) 1188'de (1774) kâtip iken vefat etti. Şair, mûsikîşinas, bilgiliydi. (III. 242)

Tâhir Efendi (Lâlezârzâde) Müderris, molla oldu. 1201'de (1786/87) Eyüp mollası olup sonra vefat etmiştir. (III. 243)

Tâhir Efendi (Sıddîkîzâde) Halil Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1211'de (1796/97) vefat etti. (III. 243; II. 295)

Tâhir Efendi (Tabtab) Derviş Efendi'nin oğludur. Hâcegândan olup Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) taşraya gönderilip beş ay geçince döndü. Sonra vefat etmiştir. (III. 245)

Tâhir Kazvinî İran şairlerinden olup 1100'de (1689) vefat etmiştir. Nazım ve nesirde eşsizdi. Dört dilde, yani Türkçe, Hintçe, Farsça ve Arapça'da nazım ve nesirde muktedirdi. Şiir külliyatı vardır. (III. 241/42)

Tâhir Mehmed Ağa İslimye â'yânıdır. Silahşor ve sonra kapıcıbaşı ol-

muştur. Sonra (1830'larda) vefat etti. (III. 245)

Tâhir Mehmed Ağa Defterdar mektubî kaleminden çıkıp tuğrakeş oldu. 1236'da (1820/21) hâcelik verilip 1237'de (1821/22) ulûfeciyân-ı yemin kâtibi oldu. Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1243'de (1827/28) azledilip Yenişehir defterdarı oldu. 1244'de (1828/29) orduya çağrılıp sadâret kethüdâsı ve birkaç ay geçince ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1245'de (1829/30) istifa eyledi. 1246'da (1830/31) evkaf nâzırı, Şevvâl 1247'de (Mart 1832) tevkiî ve Mısır Ordusu defterdarı oldu. Safer 1248'de (Temmuz 1832) orduda vefat etmiştir. Cenazesi İstanbul'a getirilip Harem İskelesi'nde inşa eylediği camiine defnedilmiştir. Hesaptan anlar ve işbilir bir zat idi. (III. 245/46)

Tâhir Mehmed Ağa (Emin Ağazâde) Sâdık Ağa'nın oğludur. Kapıcıbaşı, 1185'de (1771/72) başbaki kulu ve nüzûl emini, 1188'de (1774) silahdar ağası ve 1190'da (1776) baruthane nâzırı oldu. Bu gibi görevlerde bulunup 9 Ramazan 1201'de (25 Haziran 1786) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. Oğlu Mehmed Emin Efendi'dir. (III. 243)

Tâhir Mehmed Bey Jandarma miralaylarından olup 28 Ramazan 1303'de (30 Haziran 1808) vefat ederek Karacaahmet'e defnedilmiştir. (III. 251)

Tâhir Mehmed Bey Şamlı Râgıb Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1224'de (1809) süvarî mukabelecisi, 1228'de (1813) mevkufatî oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 245)

Tâhir Mehmed Bey Sirozlu İsmail Bey'in(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup 1250 (1834/35) tarihlerinde vefat etmiştir. (I. 377)

Tâhir Mehmed Bey Miralaylardan ve Hassa Meclisi azasından olup 27 Şa'bân 1266'da (8 Temmuz 1850) vefat etmiştir. Eyüp'e defnedildi. (III. 248)

Tâhir Mehmed Bey Bâbıâlî evrak müdürü Hasan Efendi'nin oğludur. Mektubî-i sadâret ve sonra âmedî kalemlerine girip Receb 1272'de (Mart 1856) Meclis-i Vâlâ azası oldu. Receb 1277'de (Ocak 1863) hazine-i evrak müdürü, Cemaziyelâhir 1281 (Kasım 1864) sonlarında zabtiye mektupçusu, Şa'bân 1284'de (Aralık 1867) Meclis-i Muhasebe azası ve sonra tahsilat komisyonu azası olup 1287'de (1870/71) vefat eylemiştir. Ana tarafından dedesi, ricâlden Nurî Ahmed Bey'in yanında medfundur. (III. 249)

Tâhir Mehmed Bey (Cağalazâde) Süleyman Sâlim Bey'in(→) oğludur. Üsküdar mollası olup 1242'de (1826/27) Bektaşilik suçlamasıyla sürüldü. 1243'de (1827/28) serbest bırakılıp 1247'de (1831/32) vefat eyledi. Babasının yanına defnedildi. (III. 245; I. 141)

Tâhir Mehmed Bey (Hasan Paşazâde) Sadrazam Seyyid Hasan Paşanın torunu, Said Mehmed Bey'in(→) oğludur. Enderûn ağalarından olup seferli odasında iken Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) vefat etmiştir. Rumelihisarı'nda medfundur. (III. 32)

Tâhir Mehmed Bey (Ispanakçızâde) Hâfız Mustafa Paşa'nın oğludur. Müderris, 1216'da (1801/02) İzmir, Safer 1226'da (Mart 1811) Mısır mollası, Rebîülâhir 1231'de (Mart 1816)

Mekke pâyesi, sonra İstanbul pâyesi, 1238 sonlarında (1823 ortaları) Anadolu pâyesi, Rebiyülâhir 1241 ortalarında (Kasım 1825 sonları) Anadolu kazaskeri ve 1243'de (1827/28) Rumeli pâyesi oldu. Yaşlı ve düşkün olduğundan hayli müddet hasta yattı. 18 Ramazan 1259'da (12 Ekim 1843) vefat eyledi. Fâtih civarında medfundur. Oğlu Mustafa İzzet Bey'dir. İlmi ortaydı. (III. 246)

Tâhir Mehmed Bey (Muhsinzâde) Hacı Ahmed Bey'in oğludur. Hâcegândan ve seçkin kâtiplerden olup 1196'da (1782) vefat eylemiştir. Eyüp'de, babasının yanında medfundur. (III. 243)

Tâhir Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip rüûs kesedarı oldu. 1145'de (1732/33) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 242)

Tâhir Mehmed Efendi Mevâlîden Mahmud Efendi'nin oğludur. Sudûrdan Abdürrahim Efendi'ye damad oldu. Müderris, 1186'da (1772) Kudüs mollası, sonra Medine mollası olup 1196'da (1782) Şam'a varışında vefat eyledi. Fâzıl ve şairdi. Sâlihzâdelere yakınlığı vardır. Oğulları Şeref Ahmed Efendi(→) ile Ali Eşref Efendi'dir(→). Fâtih'de dedelerinin yanında defnedilmişlerdir. (III. 242)

Tâhir Mehmed Efendi Ocak imamı Hâfız İbrahim Efendi oğlu olup müderrisdi. 1215'de (1800/01) vefat etmiştir. (III. 243)

Tâhir Mehmed Efendi Mehmed Reşid Ağa'nın oğlu olup müderrislerdendi. 19 Muharrem 1221'de (8 Nisan 1806) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 243)

Tâhir Mehmed Efendi Derviş Paşa kaynı olup Bâbıâlî'de yetişerek hâcegândan oldu. 1201'de (1786/87) küçük ruznâmeci, Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) mektubî vekili oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (III. 243)

Tâhir Mehmed Efendi Köstendillidir. Müderris, İzmir mollası olup 1207'de (1792/93) Kastamonu'ya gönderildi. Döndükten sonra Mekke pâyesiyle meclis-i mükâlemeye memur edildi. Cemaziyelâhir 1223 (Ağustos 1808) sonlarında İstanbul kadısı ve sonra Anadolu pâyesi oldu. 11 Zilhicce 1223'de (28 Ocak 1809) azledilerek Mihalıç'a sürüldü. Az müddette dönerek 1226'da (1811) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran-Temmuz 1812) azille Tire'ye sürüldü. Orada vefat etti. Âlim, fasih, beliğ ise de sert dilli ve bu hali nefsine ziyandı. (III. 244/45)

Tâhir Mehmed Efendi Haremeyn mukataacısı serhalifesi olup 15 Rebiyülâhir 1234'de (11 Şubat 1819) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 245)

Tâhir Mehmed Efendi İbrahim Hanzâdeler'le alâkası olup gümrük ruznamçecisi olmuştu. Senelerce o hizmette ve sonra sandık emânetinde bulunup 1247'de (1831/32) vefat eylemiştir. Oğlu Şemseddin Bey 1240'da (1824/25) vefat eylemiştir. (III. 246)

Tâhir Mehmed Efendi Haremeyn başyazıcısı olup ayrılmıştı. 21 Safer 1257'de (14 Nisan 1841) vefat eyledi. Beyoğlu Mezarlığı'na defnedildi. Âlimdi. (III. 246)

Tâhir Mehmed Efendi Mekke'de medfun bulunan Seyyid Yahyâ Efendi'nin oğludur. Müderris olup 18 Zilka'de 1258'de (21 Aralık 1842) vefat

etti. *Mizanü'l-Edeb*'i tercüme eylemiştir. (III. 246/47)

Tâhir Mehmed Efendi Kudüs müftüsü olup İstanbul'da hastalanarak 1282'de (1865/66) vefat eylemiştir. (III. 249)

Tâhir Mehmed Efendi Mazbata odasından yetişerek Rebiyülâhir 1275'de (Kasım 1858) zabtiye muhasebecisi ve mektupçusu oldu. Cemaziyelâhir 1280'de (Eylül-Ekim 1863) ayrıldı. Sonra hassa muhasebecisi olup Ramazan 1282'de (Ocak-Şubat 1866) vefat etti. Üsküdar'da, Mihrimâh Sultan Camii'nde medfundur. (III. 249)

Tâhir Mehmed Efendi Şam kadısı olup Zilka'de 1274'de (Haziran-Temmuz 1858) İzmir ve Receb 1285'de (Ekim-Kasım 1868) Edirne pâyesi oldu. Sonra vefat etti. (III. 249)

Tâhir Mehmed Efendi Mardinli Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Şevvâl 1286'da (Ocak 1870) Edirne mollası oldu. Bu senelerde (1880'ler) vefat etti. (III. 250)

Tâhir Mehmed Efendi Eğinli İbrahim Efendi'nin oğlu olup 1277'de (1860/61) Yenişehr-i Fenâr mollası, sonra bilâd-ı hamse ve Mekke pâyesi oldu 7 Rebiyülevvel 1299'da (27 Ocak 1882) vefat etmiştir. Topkapı'da medfundur. (III. 250)

Tâhir Mehmed Efendi (Arabzâde) Hacı Hasan Efendi'nin(→) veya Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Ayasofya'da mektep hocası olup 8 Şevvâl 1211'de (6 Nisan 1797) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 218)

Tâhir Mehmed Efendi (Âtıfzâde) Sudûrdan Mehmed Emin Âtıf Efendi'nin oğludur. Müderris, Üsküdar mollası ve 1221'de (1806) Edirne mollası oldu. 1225'de (1810) vefat eylemiştir. Okmeydanı'nda medfundur. (III. 244)

Tâhir Mehmed Efendi (Cizyedarzâde) Evkaf-ı hümâyûn kaymakamı iken 1225'de (1810) vefat eyledi. Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 244)

Tâhir Mehmed Efendi (Çiçekçibaşızâde) Feyzullah Efendi'nin(→) kardeşidir. 1197'de (1783) Eyüp mollası olup sonra vefat etmiştir. (IV. 37; III. 243) [III. 243'de "Seyyid Feyzullah Efendi'nin oğludur" denilmektedir.]

Tâhir Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Zilka'de 1180'de (Nisan 1767) Selânik kadısı olup 1181'de (1767/68) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (III. 242; IV. 445)

Tâhir Mehmed Efendi (Hacı) Mevâlîden ve Üsküp eski müftüsü olup bu senelere (1870'ler) yetişmiştir. (III. 250)

Tâhir Mehmed Efendi (Hacı Mehmed Ağazâde) Kalemden yetişerek Şevvâl 1199'da (Ağustos 1785) topçular kâtibi, sonra mevkufatî oldu. 1203'de (1788/89) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 243)

Tâhir Mehmed Efendi (Hammamîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup 1227'de (1812) vefat eyledi. (... 284)

Tâhir Mehmed Efendi (Kadızâde) Müderris, 1229'da (1814) Yenişehr-i Fenâr mollası, Cemaziyelâhir 1229'da (Mayıs-Haziran 1814) bilâd-ı erbaa ve sonra Mekke pâyesi olmuştur. Cemaziyelâhir 1233'de (Nisan 1818) İstanbul kadısı, 1238 sonlarında (1823 ortaları) Anadolu pâyesi, 10 Zilka'de 1240'da (26 Haziran 1825) Anadolu

kazaskeri oldu. 13 Rebiyülâhir 1241' de (25 Kasım 1825) şeyhülislâm oldu. 22 Şevvâl 1243'de (7 Mayıs 1828) azledildi. 27 Receb 1254'de (16 Ekim 1838) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Âlim, fâzıl, doğru, sâdıkdı. Asâkir-i Mansûre'nin kuruluşunda güzel hizmet etmiştir. Kethüdası Hacı Emin Efendi'dir(→). (III. 246)

Tâhir Mehmed Efendi (Külâhîzâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1237'de (1821/22) Üsküdar mollası olup daha sonra vefat etmiştir. Oğlu Servet Mehmed Efendi'dir. (I. 415; II. 245)

Tâhir Mehmed Efendi (Mekkîzâde) Mekkî Mehmed Emin Efendi' nin(→) oğludur. Müderris ve Kudüs mollası olup 11 Zilka'de 1128'de (27 Ekim 1716) vefat etmiştir. Emir Buharî'de medfundur. Üç dilde şairdir. İhlâs Suresi'ne Arapça ve Türkçe tefsir yazdı. (III. 242; IV. 507)

Tâhir Mehmed Efendi (Osman Pazarîzâde) Müderris, Cemaziyelâhir 1261'de (Haziran 1845) İzmir mollası ve Muharrem 1269'da (Ekim-Kasım 1852) Filibe mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 248)

Tâhir Mehmed Efendi (Sâlihzâde) Şeref Molla'nın oğludur. Bu senelerde (1870'ler) vefat etti. (III. 250)

Tâhir Mehmed Efendi (Seyyid) Kalemden yetişerek 1225'de (1810) çavuşlar kâtibi, sonra baruthane bina emini olup 1240'da (1824/25) mevkufatçı, Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) kalyonlar kâtibi, sonra kereste nâzırı ve 1248'de (1832/33) İzmit müteselliimi oldu. Azilden sonra 5 Safer 1261' de (13 Şubat 1845) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. (III. 247)

Tâhir Mehmed Efendi (Seyyid) Büyük hattatlardan olup muallim-i hatt-ı sultanî olmuştu. 1262'de (1846) vefat edip Yahyâ Efendi Türbesi'ne defnedilmiştir. Torunu İsmail Remzî Efendi'dir(→). (III. 247)

Tâhir Mehmed Efendi (Sirozîzâde) Sirozlu Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Şevvâl 1256'da (Aralık 1840) Şam mollası, 1260'da (1844) Mekke mollası, Receb 1265'de (Haziran 1849) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) İstanbul kadısı, ardından Anadolu pâyesi, Rebiyülâhir 1272'de (Aralık 1855) Meclis-i Maarif reisi, Zilhicce 1275'de (Temmuz 1859) Anadolu kazaskeri, Safer 1276'da (Eylül 1859) Meclis-i Vâlâ müftüsü, Safer 1279'da (Ağustos 1862) Rumeli pâyesi ve 1281' de (1864/65) Rumeli kazaskeri oldu. 14 Zilhicce 1281'de (10 Mayıs 1865) vefat eyledi. Âlim, edip, nazik, nahifdi. Oğlu Bahâeddin Mehmed Bey 1275'de (1858/59), diğeri Ali Bey Çatalca'da iken kazaen vefat etmiştir. Hepsi Haydarpaşa'da medfundurlar. Kardeşi Mehmed Kâmilî Efendi'dir(→). (III. 248/49)

Tâhir Mehmed Efendi (Yenişehrîzâde) Yenişehirli Hüseyin Efendi'nin oğludur. 1240'da (1824/25) Selânik mollası olup Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) taşraya gönderildi. Döndükten sonra Muharrem 1250'de (Mayıs-Haziran 1834) Mısır mollası oldu. 20 Receb 1252'de (31 Ekim 1836) vefat etti. (III. 246)

Tâhir Mehmed Paşa İbrahim Paşa' nın oğludur. Kethüdâsı olduğundan 1219'da (1804/05) mîrimîran olmuştur. Cemaziyelevvel 1224'de (Haziran-Temmuz 1809) İşkodra valisi ol-

du. 1227'de (1812) vefat eylemiştir. (III. 244)

Tâhir Mehmed Paşa Taşralıdır. Bir müddet gümrükçüler yanında hizmette bulunup sonra Tüfenkhâne-i Âmire imalat memuru oldu. 1243'de (1827/28) tenkih-i defâtir memuru, İzmir ihtisâb memuru, Ramazan 1250'de (Ocak 1835) çağrılıp emtia gümrüğü emini, Zilka'de 1255'de (Ocak 1840) ûlâ evveliyle vâlide sultan kethüdâsı, Zilka'de 1257'de (Aralık 1841/Ocak 1842) ilâveten ticaret nâzırı, Cemaziyelevvel 1258'de (Haziran-Temmuz 1842) bağlı olarak hazine-i hassa nâzırı ve Receb 1258'de (Ağustos 1842) ilâveten ikinci defa gümrük emini oldu. Şa'bân 1261'de (Eylül 1845) yalnız ticaret nezâretinden ayrıldı. Rebiyülâhir 1262'de (Nisan 1846) bâlâ rütbesi ihdas edilince ihsan buyuruldu. Şevvâl 1262'de (Ekim 1846) gümrükten affedildi. Cemaziyelâhir 1263'de (Mayıs-Haziran 1847) vezir rütbesi ihsan buyuruldu ve 15 Rebiyülâhir 1264'de (21 Mart 1848) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Tedbirli, muhasebeci, dört-beş hizmeti birden idareye muktedir, sözü geçer, eli sıkıydı. Bir hayli serveti kaldı. Oğlu Hüseyin Bey ve damadı Süreyyâ Paşa'dır. (III. 247/48)

Tâhir Mehmed Paşa (Çengelzâde) Cezâyir Ocağı'nda bulunduktan sonra Tersane-i Âmire'ye girdi. Navarin harbinde donanma kumandanlığında bulundu. 1242'de (1826/27) Tophane'ye memur olarak topçu ve toparabacılığı feshedildi. 1244'de (1828/29) patrona olup Rusya harbinde bulundu. 1246'da (1830/31) topçu feriki oldu. 23 Cemaziyelâhir 1248'de (17 Kasım 1832) kapdan-ı deryâ olup Muharrem 1252'de (Nisan-Mayıs 1836) Trablusgarb'da hizmette bulundu. 1 Şa'bân 1252'de (11 Kasım 1836) tophane müşiri oldu. Zilhicce'de (Mart 1837) Trablusgarb'dan gelip Rebiyülâhir 1253'de (Temmuz 1837) ayrıldı. 8 Zilhicce 1253'de (5 Mart 1838) Meclis-i Vâlâ azası oldu. 6 Safer 1257'de (30 Mart 1841) ikinci defa kapdan-ı deryâ oldu. 9 Muharrem 1259'da (9 Şubat 1843) ayrıldı. Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) Edirne valisi oldu. Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) istifa eyledi. Receb 1263'de (Haziran-Temmuz 1847) Bosna valisi olup Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) vefat eyledi. Na'şı İstanbul'a getirilip Eyüp'e defnedildi. Akıllı, tedbirli, cesur ve sert dilliydi. Oğullarından Halim Bey Cemaziyelevvel 1247'de (Ekim 1831) vefat etmiştir. Diğerleri Âsım Paşa ve Hasan Bey'dir. (III. 248)

Tâhir Mehmed Paşa (Hoca) Mekteb-i Harbiye'den yetişerek erkân-ı harb ve muallim oldu. Mekteb-i Harbiye ve Dârülmaarif riyâziyat muallimliğince senelerce bulundu, miralay ve livâ ve ferik oldu. Sonra emekli edilmiştir. 23 Rebiyülâhir 1296'da (16 Nisan 1879) vefat eyledi. Orta boylu, riyâziyatta âlim, kâmil bir insandı. (III. 249/50)

Tâhir Mehmed Selâm Bey Çavuşbaşı Said Efendi'nin ikinci oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlîden yetişerek serhalife, mektûbî-i sadâret ve 1238'de (1822/23) çavuşbaşı oldu. 1240'da (1824/25) azledilmiştir. 1241'de (1825/26), 1247'de (1831/32), 1249'da (1833/34) ve 1252'de (1836/37) dört defa başmuhasebeci oldu. Cemaziyelevvel 1256'da (Temmuz 1840) Meclis-i Vâlâ azası, Zilhicce 1258'de (Ocak

1843) deâvî nâzırı, yani ikinci defa çavuşbaşı olup Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) azledildi. Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) vefat etti. Bahçekapı'da babası yanında medfundur. Orası kaldırıldığında, ikisinin na'şı da Eyüp'e, Tokmaktepe'ye nakledilmiştir. Âlim, kâtip, şairdi. *Dîvan*'ı, Kudûrî'nin fıkhına şerhi, *Makâmat-ı Harîrî Şerhi* vardır. (III. 247)

Tâhir Mustafa Efendi Çengelköylüdür. Babası Karakulak Hacı Abdî Ağa olup kaleme girerek hâcegândan oldu. 25 Ramazan 1214'de (20 Şubat 1800) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 243)

Tâhir Mustafa Efendi Yükselerek 1222'de (1807) kapıcılar kethüdâsı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 460)

Tâhir Mustafa Efendi Gediklilerden olup Receb 1221'de (Eylül-Ekim 1806) kapıcılar kethüdâsı olup 1223'de (1808) azledildi. Sonradan vefat etmiştir. (III. 244)

Tâhir Ömer Sayda ve Akkâ taraflarında meşhur olmuş bir adam olup 1187'de (1773) Akkâ muhâfızlığı tevcih edilmiştir. Ebû'z-Zeheb Mehmed Bey'e mağlup olup iltica etti. Ebû'z-Zeheb'in vefatında bu da Akkâ'ya çekildi. Cezâyirli Hasan Paşa üzerine gönderilip kardeşi Said ile yakalanarak katledilmiştir. Oğulları Şeyhülbeled Osman Bey, Fâzıl Bey ve Kâmil Bey İstanbul'a getirilip ilki paşa ve sonrakiler şair oldular. Torunlarından biri de Yusuf Hâlis Efendi'dir. (III. 593)

Tâhir Ömer Bey Hâfız Nurî Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Hâcegândan olup 1258'de (1842) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. Oğlu Ali Muhlis Bey'dir(→). (IV. 464)

Tâhir Ömer Bey Gümrükçü Osman Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 1263'de (1847) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (III. 444/45)

Tâhir Ömer Bey Hurşid Ahmed Paşa'nın yeğeni ve maden emini Mustafa Paşa'nın damadı olup kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Sonra maliye tezkirecisi olup 1246'da (1830/31) tahrir memuru oldu. Zabtiye Meclisi azasından olup 1270'de (1853/54) vefatla Duvardibi'ne defnedilen Tâhir Ömer Efendi bu zat olmalıdır. Derviş huyluydu. (III. 599/600)

Tâhir Ömer Bey (Mustafa Nurî Paşazâde) Hâcegândandır. 1258'de (1842) vefat ederek Eyüp'e defnolunmuştur. (III. 247)

Tâhir Ömer Dede Meşhur Hâlet Efendi'nin kardeşi olup Mevlevî dervişi olmuştur. 1231'de (1816) vefat eyledi. Galata Mevlevîhanesi'ne defnedilmiştir. (III. 245)

Tâhir Ömerzâde *bak.* Ârif Mehmed Efendi; Hâlis Yusuf Efendi

Tâhir Ömerzâde Akkâ'da meşhur olan Tâhir Ömer'in evlâdına denir ki, meşhurları şair Fâzıl Bey'dir. Bunlardan Ârif Efendi, Bâbıâlî tercüme kalemi halifelerinden olup telgrafın kuruluşunda muavin, sonra müdür olup ve az müddette azledilmiştir. Sonra yine görev verildi. (IV. 696)

Tâhir Paşa Toska'da Belişelidir. Paslı Mehmed Paşa'nın yanında Arnavut binbaşısı olup Vidin muharebesinde beraber bulunmuştur. Sonra Yusuf Ziyâ Paşa ile Mısır'a gidip mîrimîran oldu. Paşanın ve ordunun dönüşünde Mısır'da kaldı. 1218'de (1803) Husrev Paşa'nın azlinde 23 gün kadar Mısır'da vali kaymakamı

olup Husrev Paşa Dimyat'a gitti. 4 Safer 1218'de (26 Mayıs 1803) yanarak vefat etti. Zayıf bünyeli, kara sakallı, derviş huylu ve meczuplara düşkündü. Arapçayı değil, Türkçeyi az bilirdi. Kardeşi Hasan Paşa'dır. (III. 243/44)

Tâhir Paşa Yükselerek mîrimîran olup 1202'de (1787/88) Ada-i Kebir muhâfızı oldu. Bir müddet orada kalıp sonra Resmo muhâfızı, Rebiyülâhir 1210'da (Ekim-Kasım 1795) Âlâiye, 1212'de (1797/98) Kırşehir ve sonradan İzmit mutasarrıfı oldu. 1213'de (1798/99) vezirlik ihsan olundu. Cemaziyelevvel 1217'de (Eylül 1802) Konya valisi olup 1221'de (1806) Aksaray ve Karasi ilâvesiyle Akkerman muhâfızı oldu. Bir-iki sene sonra vefat eylemiştir. Tedbirli ve doğru idi. (III. 244)

1618

Tâhir Paşa Leskoviklidir. Mîrimîranlıkla Köstendil mutasarrıfı olup 1210'da (1795/96) azledilerek İstanbul'a getirildi. 1228'de (1813) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 245)

Tâhir Paşa Bursa hânedanındandır. Cemaziyelâhir 1278'de (Aralık 1861) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Bursa mutasarrıfı olup Zilka'de 1278'de (Mayus 1862) ayrıldı. 1286 (1869/70) tarihlerinde vefat eyledi. İkram sâhibi ve yaşlı bir zat idi. (III. 249)

Tâhir Paşa Askerlikten yetişerek miralay ve livâ oldu. 1261'de (1845) Şam'da hastalandığından İstanbul'a getirildi ve bir müddet hasta kaldı. Sonra iyileşip ferik olup Beyrut kumandanı olmuştur. 1283'de (1866/67) emekli edilmiştir. 6 Şa'bân 1295'de (5 Ağustos 1878) vefat etti. Üsküdar'da, Hüdâî Tekkesi'nde medfundur. (III. 250)

Tâhir Paşa (Mahmud Beyzâde) Mîrimîran olup 1126'da (1714) Dukagin ve 1152'de (1739/40) Konya mutasarrıfı olup sonra vefat eylemiştir. (III. 242)

Tâhir Paşa (Mes'ud Ağazâde) Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran oldu. 1244'de (1828/29) orduya memur oldu. 1245'de (1829/30) Hamid mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 245)

Tâhir Şevkî Mehmed Efendi Edirneli Abdullah Efendi'nin oğludur. Askere girmiş ve güzel kitâbeti olduğundan kalem işlerinde istihdam edilmiştir. Sonra Tophane Meclisi'ne kâtip olmuştur. Sonra başkâtip olup Muharrem 1280'de (Haziran-Temmuz 1868) tophane mektupçusu ve ûlâ oldu. Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) muhasebecilik ilâve edildi. Ramazan 1289'da (Kasım 1872) inhisâr-ı duhan nâzırı olup sonra azledildi. Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) beytülmal müdürü ve sonra evkaf idare meclisi reisi ve bu aralık evkaf nâzır vekili oldu. 8 Şa'bân 1298'de (6 Temmuz 1881) vefat etti. Haydarpaşa'da, 1277'de (1860/61) vefat eden babasının yanına defnedildi. Her işe elverişli, zeki ve kavrayışlıydı. (III. 250/51)

Tahmures Han İran ümerâsından olup 1024'de (1615) Osmanlı Devleti'ne sığındı. Burada vefat etmiştir. (III. 258)

Tahsin Efendi Maliyeden yetişip Zilhicce 1274'de (Temmuz-Ağustos 1858) emvâl-i eytâm müdürü oldu ve senesinde azledildi. Sonra vüzerâ kapı kethüdâsı olup 24 Zilhicce 1281'de (20 Mayıs 1365) vefat etti. Eyüp'de, Kaşgârî Dergâhı'nda medfundur. (II. 50)

Tahsin Efendi Arnavutdur. İlim tahsili ile Paris Sefâreti'ne imam olmuştur. Fuad Paşa Nis'de vefat eylediğinde cenazesiyle İstanbul'a gelmiş ve Avrupa'da felsefe ve riyâziyatla meşguliyetinden dolayı Dârülfünûn-ı Cedid müdürlüğüne tayin edilmiştir. 1287'de (1870) Dârülfünûn ilga edilmiş ve bu da ayrı kalmıştır. 1309'da (1891/92) vefat eyledi. Erenköy'de medfundur. 20 seneden fazla riyâzi ilimler muallimliği ile meşgul kalmış, küre yapmış ve bazı eserler yazmıştır. (II. 51)

Tahsin Efendi Bâb-ı Seraskerî eskilerinden olup hassa 1. şubesi müdürü iken 29 Cemaziyelâhir 1310'da (18 Ocak 1893) vefat etti. (II. 51)

Tahsin Efendi (Hacı) Yahyâ Efendi Tekkesi şeyhi Nurî Efendi'nin kardeşidir. Maliyeden yetişip Rebiyülevvel 1269'da (Aralık 1852) beytülmal müdürü, Zilhicce 1275'de (Temmuz 1859) tahsilat muhasebecisi olmuş ve senesinde tekrar beytülmal müdürü olup Ramazan 1280'de (Şubat 1864) Divan-ı Muhasebat azası ve sonra surre emini ve 1289 (1872) başlarında üçüncü defa beytülmal müdürü olup 6 Cemaziyelevvel 1293'de (30 Mayıs 1876) vefat etmiştir. Anılan tekkede medfundur. (II. 50)

Tahsin Hasan Bey Kıbrıs eski muhassılı Hacı Mehmed Ağa'nın oğlu olup Kıbrıs'da doğdu. Babası surre emini oldukta birlikte hacca gidip Şeyh Mehmed Can'dan hilafet aldı. 1242'de (1826/27) müderris ve 1250'de (1834/35) Bağdad mollası olup sonra mahrec pâyesi ve yükselerek Mekke pâyesi oldu. Ardından İstanbul, Anadolu ve Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) Rumeli pâyelerini hâiz oldu. Safer 1264'de (Ocak 1848) nakibüleşraf oldu. Zilhicce 1265'de (Ekim-Kasım 1849) ilâveten Meclis-i Vâlâ azası olup Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) emvâl-i eytâm nâzırı oldu. Muharrem 1269'da (Ekim-Kasım 1852) nezâretten ayrıldı. 1 Ramazan 1270'de (28 Mayıs 1854) birinci ve Receb 1275'de (Şubat 1859) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup reisülulemâ olmuştur. Zilhicce 1277'de (Haziran-Temmuz 1861) nakibüleşraflıktan ayrılmıştır. 11 Safer 1278'de (18 Ağustos 1861) vefat eyledi. Âlim, edip, zengin ve cömertdi. Kimyagerliğe ve güzel elbiseler giymeye meyli görülmüştür. Bir gözü a'ma olduğundan "Kör Tahsin Bey" diye ad almıştır. 10 kadar oğlu ve kızı olup bunlardan biri Mekke pâyeli İbrahim Necib Bey'dir. Diğerleri Ahmed Muineddin Bey(→) ile Mehmed Said Bey'dir(→). İkisi de babasının yanında medfundur. (II. 49/50)

Tahsin Hasan Bey Kapdan Hâfız Ali Paşa'nın oğlu olup kapıcıbaşı olmuştu. 7 Şa'bân 1293'de (28 Ağustos 1876) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. (II. 50)

Tahsin Hasan Bey Çelebi Mustafa Paşa'nın torunlarından olduğundan müderris, molla ve bilâd-ı hamse pâyesi oldu. 1296 (1879) tarihlerinde vefat etmiştir. (II. 50)

Tahsin Hasan Efendi Hüseyin Efendi'nin oğludur. Maliyeden yetişip hâcegândan olarak bazı mansıpları zaptederek 1217'de (1802/03) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Safer 1218'de (Mayıs-Haziran 1803) azledildi. Receb 1221'de (Eylül-Ekim 1806) defter emini oldu. 18 Rebiyülevvel 1222'de (26 Mayıs 1807) rikâb-ı hümâyûn kethü-

dâsı olup 22 Rebiyülâhir 1222'de (29 Haziran 1807) çavuşbaşı ve o sene yine defterdar-ı şıkk-ı evvel olup az müddette ayrıldı. 1223'de (1808) ruznâme-i evvel, 1225'de (1810) nişancı ve 1226'da (1811) humbarahane nâzırı, 1227'de (1812) başmuhasebeci ve Safer 1232'de (Ocak 1817) kıla-ı hakaniye müfettişi olarak Tuna'ya memur oldu. Sonra yine muhasebe-i evvel, 1234'de (1819) nişancı, 1239'da (1823/24) defter emini ve Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) yine nişancı oldu. 1245'de (1829/30) o hizmette vefat etti. Eyüp'de medfundur. Çeşmesi vardır. Ilımlı ve insaflıydı. Oğlu Şerif Âtıf Mehmed Efendi'dir(→). (II. 48/49)

Tahsin Hasan Efendi Edirneli Emrullah Ağa'nın oğludur. Kâtip olup 1266'da (1850) Edirne meclis başkâtibi oldu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 50)

Tahsin Hasan Efendi İstanbulludur. Tercüme odasından çıkarak 1288 (1871) tarihlerinde Matbaa-i Âmire müdürü olmuş ve 1296'da (1879) Şehremâneti Meclisi'ne aza nasbedilmiş ve Cemaziyelâhir 1313'de (Kasım-Aralık 1895) ûlâ evveli olmuştur. 1313 sonlarında (1896 ortaları) vefat eylemiştir. Yaşı 80'i aşkın, yumuşak huyluydu. Bunun Emin Efendi ve Hayreddin Efendi ve Aziz Efendi adında 3 kardeşi olup kendinden evvel vefat eylediler ki, telgraf memurlarından idiler. Bunlardan başmuhabere memuru Aziz Efendi, süthalam Hâdiye Hanım'ın zevciydi. Oğulları Azmî Bey ve Ziyâ Bey'dir. (IV. 849)

Tahsin Hasan Paşa Gerzelidir. Pepe Mehmed Paşa'nın dairesinden büyüyüp zabtiyede çalışmış ve sonra mîrimîran olarak 1275 (1858/59) tarihlerinde Beyoğlu mutasarrıfı olup 1278'de (1861/62) ayrılmıştır. Sonra beylerbeyi pâyesiyle İzmit ve Tırhala mutasarrıflığında dahi bulunmuş ve 1285 (1868/69) tarihlerinde taşrada vefat etmiştir. (II. 50)

Tahsin Mehmed Efendi İstanbulludur. İlim tahsil edip müderris olmuştur. Sonra sadâret mektûbî kalemine girerek hâceganden olmuş ve serhalife olduktan sonra Receb 1221'de (Eylül-Ekim 1806) mektûbî-i sadr-ı âlî olmuştur. Rebiülevvel 1222'de (Mayıs 1807) ayrıldı. 19 Safer 1223'de (16 Nisan 1808) çavuşbaşı, 19 Receb'de (10 Eylül) baruthane nâzırı, 23 Şa'bân 1223'de (14 Ekim 1808) defterdar-ı şıkk-ı evvel olmuş ve Ramazan 1223 sonlarında (Kasım 1808 ortalarında) Alemdar Paşa taraftarlığı ile katledilmiştir. Yedikule'de medfundur. Âlim, şair, kâtip, tedbirliydi. (II. 48)

Tahsin Paşa Mekteb-i Harbiye'den çıkıp padişaha yâver-i harp, miralay ve Yâver Paşa'ya damad olmuştur. Mîrlivâ olarak 19 Safer 1300'de (30 Aralık 1882) genç iken vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 50)

Tahsin Paşa Taşra adamıdır. İstanbul'da Rüşdî Paşa dairesine intisap ile kethüdâsı olarak 1276 (1859/60) tarihlerinde mîrimîranlıkla taşraya mutasarrıf olmuş, bir hayli müddet taşrada gezip Divan-ı Zabtiye riyâsetiyle Ziraat Meclisi reis-i sânîliğinde dahi bulunmuş ve sonra yalnızlığı ve emekliliği seçmiştir. Cemaziyelâhir 1304'de (Mart 1887) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. Eski tavırlı bir zat idi. (II. 50)

Tâib Abbas Paşa İran beylerinden olup IV. Mehmed devrinde (1648-

1687) Osmanlı Devleti'ne sığınınca beylerbeyilik pâyesi verilmiştir. Safer 1102'de (Kasım 1690) vefat etti. Şairdir. (III. 292; IV. 90))

Tâib Ahmed Efendi (Osmanzâde) Süleymaniye ruznâmçecisi Osman Efendi'nin oğludur. Müderris ve nihayet Mısır mollası olup 2 Ramazan 1136'da (25 Mayıs 1724) vefat etmiştir. Edip, âlim ve şairdi. Şehzâde İbrahim'in doğumunda arzeylediği tarih üzerine padişah "Makbul-i hümâyûnum olmuştur. Asrın melikü'ş-şuarâsı olduğu vucûh ile zâhir ve matlabı ihsan-ı hümâyûnum olmuştur" diye hatt-ı hümâyûn çıkarmıştır. 1120'de (1708) kahve 5 kuruşa çıktığında hiçbir yerde has kahve verilmeyip nohutlu kahve yayılınca söylediği tarihtir: "Olalı kahve-i Rûmî nümâyân/Nohûdî-meşreb oldu cümle yârân". Nâbî Efendi başmuhasebeci olunca 14 yaşındaki oğlu Hayrullah Efendi ile kalemin halifesi Kubûrîzâde'nin güzel davranışı için demiştir: "Eğerçi oldu Nâbî mansıb amma/Fakat hayrı Kubûrîzâde gördü". Eserleri: *İcmalü't-Tevarih*, *Hadîkatü'l-Vüzerâ*, *Telhisü'l-Hikem*, *Tercüme-i Hümâyûnnâme*, *İcaz-ı Nasîhatü'l-Hükemâ*, *Şerh-i Hadis-i Erbaîn*, *Telhis-i Mehâsin-i Ahlâk-ı Âmmi*, *Tercüme-i Ahlâk-ı Hasen-i Hüseyin Vâiz*, *Divan*. Oğlu Hüseyin Efendi'dir →). (I. 242/43)

Tâib İbrahim Bey Koca Halil Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 21 Safer 1109'da (8 Eylül 1697) vefat etti. Şairdir. (II. 288; I. 113)

Tâib Mehmed Çelebi Divan kâtiplerinden olup 1095'de (1684) vefat etti. Çok tarih söylerdi. *Divan*'ı vardır. (II. 45)

Tâib Mehmed Çelebi (Câbîzâde) İstanbulludur. Kitâbet ve ticaretle meşguldü. 1126'da (1714) vefat etti. Şairdir. (II. 45)

Tâib Mehmed Efendi Nevrekopludur. Müderris olup Şevvâl 1094'de (Ekim 1683) vefat etti. (IV. 186)

Tâib Mustafa Efendi Aydın Alaşehirinden olup bazı paşalara mensup oldu. Nihayet Vize müsellimi olup 1122'de (1710) vefat etti. Şairdir. (II. 45)

Tâibî Mustafa Efendi (Hoca) (İmamzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Zilka'de 1143'de (Mayıs 1731) vefat etti. (IV. 191)

Takiyeddin Abdullah Efendi (Hatvanîzâde) Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla ve Receb 1228'de (Temmuz 1813) Edirne mollası, Rebiyülâhir 1229'da (Mart-Nisan 1814) Medine mollası olup Receb 1230'da (Haziran 1815) vefat etti. (II. 52)

Takiyeddin Efendi Mısırlıdır. Müderris, Kudüs mollası oldu. 1056'da (1646) orada vefat etti. Sâlihdir. (II. 52)

Takiyeddin Efendi (Temimî) Şeyh Muhammed b. Maruf'un oğlu olup 927'de (1521) doğdu. Mısır'da müderris olup Şark'a gelmiş ve Safer 979'da (Temmuz 1571) müneccimbaşı olup sonra Mısır kadılarına katılmıştır. Ulûm-ı riyâziye, felekiyat, nücûm ve hendesede efâil-i acîbeye kadir olduğundan o makamda pâyidar oldu. 987'de (1579) Galata Kulesi'nde rasathane yapıp rasat işi tamam olmuşken zamanın şeyhülislâmı İran'da bu rasadın uğursuz olacağını arzedip Zilhicce'de (Ocak-Şubat 1580) kapdan paşa hatt-ı hümâyûn ile gidip güneş ışığını kesip çukurunu çerçöp ile doldurdu. 993'de (1585) bu fâzıl vefat etti. (II. 52)

Takiyeddin Efendi (Temimîzâde) Ashabdan Hz. Temim-i Dârî evlâdındandır. 950'de (1543) Gazze'de doğdu. Şeyhûniye müderrisi olup 982'de (1574/75) İstanbul'a geldi. Eserlerini Hoca Sa'deddin Efendi beğenip Mısır'da kadılık verdi ve 150 akçe ile mevâlîden oldu. Receb 997'de (Mayıs-Haziran 1589) İbrim'e gönderildi. 1000'de (1591/92) İstanbul'a gelirken gemisi battı ve uryan çıkmakla mansıp ihsan buyuruldu. 1005'de (1596/97) vefat eyledi. Oğlu Hasan Efendi 1050'de (1640/41) vefat etti. Hanefî âlimlerine dâir tabakat, İbn Musannif *Elfiye*'sine hâşiye, emsâl-i Arabda bir mecmua yazmış ve *Yetime-i Emâli*'yi ihtisar eylemiştir. (II. 52)

Takiyeddin Mehmed Efendi (Kavsîzâde) Müderris, mahrec mollası olup 1247'de (1831/32) vefat etmiştir. (II. 52)

Takiyeddin Mehmed Paşa (Müderriszâde) Kilis ulemâsından bir zatın oğlu olup Haleb'de fakir olan Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Orada ilim tahsiliyle Haleb'de müftü olmuştur. 1267'de (1851) Şam'a gitmiş, bir-iki ay sonra mîrimîranlık ile Kars, birkaç yıl geçince beylerbeyi pâyesiyle Şehrizor mutasarrıfı ve 10 Zilka'de 1284'de (5 Mart 1868) vezirlikle Bağdad vali kaymakamı olmuştur. Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Bağdad valisi ve heyet-i ordu-yı hümâyûn nâzırı oldu. 5 Zilka'de 1285'de (17 Şubat 1869) ayrılmış, 15 Muharrem 1286'da (27 Nisan 1869) Adana valisi olup Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) azledilmiştir. Zilhicce 1289'da (Şubat 1873) Konya valisi olup Safer 1290'da (Nisan 1873) Edirne valisi, haftasında Sivas valisi ve Ramazan 1291'de (Ekim-Kasım 1874) Hicaz valisi olup 1292'de (1875) ayrılmış ve 1295'de (1878) ikinci defa Bağdad valisi olup 1297'de (1880) ayrılmış ve 1299'da (1882) ikinci defa Hicaz valisi olup 1302'de (1884/85) emekli olmuştur. 1310'da (1892/93) Hicaz'a memur olarak gönderilip dönüşünden bir-iki ay geçince 10 Ramazan 1310'da (28 Mart 1893) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. Âlim, fâzıl, şair, kâtipdi. Ancak sert olup büyük servete de mâlikdi. Kardeşi Hüseyin Paşa'dır(→). Kardeşi İhsanullah Efendi de 1309 (1891/92) tarihinde vefat eylemiştir. Diğer kardeşi Mekke pâyeli Atâullah Efendi hayattadır. (II. 52/53)

Takyedûz *bak.* Mehmed Dede

Tal'at Bey Nîvâzî Abdullah Efendi'nin(→) büyük oğludur. Divan-ı Hümâyûn mühimmenüvislerinden olup Cemaziyelevvel 1298'de (Nisan 1881) vefat etti. (IV. 597)

Tal'at Efendi Tekfurdağlıdır. İstanbul'a gelip sonra memleketine gitti. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişti. Şairdir. (III. 253)

Tal'at Mehmed Efendi Divan kaleminden yetişip mühimmenüvis oldu. 1252'de (1836/37) Paris Sefâreti başkâtibi ve sonra âmedî halifelerinden oldu. Berlin maslahatgüzarı olup Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) Meclis-i Vâlâ kâtib-i sânîsi, Cemaziyelâhir 1264'de (Mayıs 1848) başkâtibi ve Safer 1269'da (Kasım-Aralık 1852) ikiye ayrılan başkitâbetin Rumeli kısmına başkâtip oldu. Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Usta kâtipdi. Oğlu Muhtar Bey ricâldendir. (III. 253)

Tal'at Semihâ Bey Hazine-i hassa kaleminde iken Hasib Paşa'ya damad oldu. Yükselerek hazine-i hassa mu-

hasebecisi, azilden sonra Maden Meclisi reisi ve sonra maden müdürü oldu. 22 Zilka'de 1294'de (28 Kasım 1877) vefat etmiştir. Eyüp'de, Taşlıburun Tekkesi'ne defnedildi. Bulunduğu işte bilgiliydi. (II. 253)

Tal'at Şerif Efendi Edirnelidir. 1235'de (1819/20) doğdu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişti. Şairdir. (III. 253)

Tal'atî Hüseyin Efendi Ankaralıdır. Kızılcatuzla müftüsü oldu. 1075'de (1664/65) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 194)

Tal'atî Mehmed Çelebi Edirnelidir. Dergâh-ı âlî solaklarından olup 1078'de (1667/68) vefat etti. Şairdir. (III. 253)

Talevîzâde *bak.* Derviş Efendi

Talha Ağa Tayfur Ağa'nın yetiştirmesidir. Pertevniyal Vâlide Sultan'a başağa olmuştu. 18 Zilhicce 1277'de (27 Haziran 1861) dârüssaâde ağası oldu. 5 Rebiyülevvel 1292'de (11 Nisan 1875) vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedilmiştir. Güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 252/53)

Talib Hısımı *bak.* Sinan Efendi

Tâlib Ahmed Efendi (Süleymaniyeli) Bosnalıdır. Divan-ı Hümâyûn hâcelerinden olup reisülküttab olmuştur. 1085'de (1674) vefat eyledi. İstanbul'da, Süleymaniye'de oturduğundan öyle meşhur oldu. Şair ve münşîdir. (III. 240/41)

Tâlib Mehmed Dede Tokatlıdır. Konya'ya gidip Mevlevî oldu. 1100'de (1688/89) vefat etti. Her fende usta bir şairdir. (III. 241)

Tâlib Mehmed Efendi Mısır'da, Mahalletülkübrâ kadısı oldu. 1173 (1759/60) vefat etti. Şairdir. (III. 241)

Tâlib Mustafa Efendi 1203'de (1788/89) doğup divan kalemine girdi. 1248'de (1832/33) Şumnu'ya gitmişti. 1270'de (1853/54) vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 241)

Tâlib Mehmed Efendi (Divitçizâde) Babası Divitçi Mustafa Çelebi olup Hüdâî Aziz Mahmud Efendi'nin müridlerindendi. Kendisi müderris olduktan sonra öğretimi bırakıp Bülbülderesi Zaviyesi'ni ihya edip şeyh oldu. 1078'de (1667/68) Hüdâî Tekkesi şeyhi oldu. Receb 1090'da (Ağustos 1679) vefat etti. İlâhîleri ve şiirleri vardır. (IV. 183)

Tâlib Mehmed Efendi (Kürtzâde) Kürt Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Erzurum mollası oldu. Receb 1118'de (Ekim 1706) vefat etti. Âlim ve *Divan* sahibi şairdir. (III. 241)

Tâlib Ömer Efendi Kadı olup 1075'de (1664/65) vefat etti. Şairdir. (III. 587)

Tâlib Süleyman Efendi Trabzonludur. Üçüncüzâdelerden ve askerdi. Sonra şuuru bozuldu. Bu senelerde (1850'ler) vefat etmiştir. Şairdir. (III. 241)

Tâlib Tevfik Efendi Debrelidir. Elmaszâde diye meşhur Karinâbâdî Ali Efendi şâkirdlerinden bir dersiâmdır. 10 Cemaziyelâhir 1299'da (29 Nisan 1882) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 241)

Tâlîî Kefelidir. Ümmî bir adam olup şiir söylerdi. I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat eyledi. (III. 241)

Tâlîî İshak Efendi İstanbulludur. Kadı olup 1071'de (1660/61) vefat eyledi. Şairdir. (I. 325)

Tâlîî Mahmud Çelebi Şehzâde Mahmud'a defterdar ve sonra yeniçe-

ri kâtibi oldu. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 241)

Tar Ali Beylerden olup İznik muhasarasında bulunup Orhan Gazi devrinde (1326-1361) vefat eyledi. (III. 240)

Tarhuncu *bak.* Ahmed Paşa (Sarı)

Tarikatçızâde *bak.* Mustafa Efendi

Tarikatî Receb Dede Konyalıdır. Mevlevî olarak 1100'de (1688/89) vefat etti. Şair ve ta'liknüvisdi. (II. 372)

Tarikî Çelebi II. Bâyezid devri (1481-1512) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 251)

Tarsusî damadı *bak.* Abdüllâtif

Tarsusîzâde *bak.* Abdülkerim Hüseynî Efendi; Kâmil Osman Efendi; Mustafa Efendi

Tarzî Mehmed Efendi İstanbulludur. Kadı olup 1072'de (1661/62) vefat etti. Şairdir. Manzum vasiyetnâmeleri ve *Divan*'ı vardır. (IV. 174)

Taslak *bak.* İsmail Ağa

Taşdizdarzâde *bak.* Mehmed Efendi

Taşköprîzâde *bak.* Ahmed Efendi; Hâmid Mehmed Efendi; Kemâleddin Mehmed Efendi; Mehmed Efendi (Şeyh)

Taşköprülüzâde *bak.* İbrahim Efendi; İsâmeddin Ahmed Efendi

Taşköprülüzâde I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) âlimlerinden İsâmeddin Efendi oğullarıdır. Kazasker ve molla olarak bir asır kadar sürmüştür. (IV. 696)

Taşkun Halife Molla Husrev şâkirdidir. Sonra tasavvufa meyledip Bursa'da yerleşti. 892'de (1487) vefat etti. Orada Taşkın Sofu Mahallesi bunundur. (III. 240)

Taşyatır *bak.* Ali Ağa

Tat *bak.* Ali Paşa; Mehmed Çelebi

Tatar *bak.* Abdullah Efendi; Abdurrahman Efendi (Kırımî); Ahmed Efendi; Derviş Efendi; Hasan Paşa; Hüseyin Ağa; İsâ Efendi; Mahmud Paşa; Mehmed Paşa; Murtaza Efendi; Sâlih Paşa

Tatarcıkzâde *bak.* Abdullah Efendi; Bahâeddin Mehmed Efendi; Kâmil Mehmed Efendi; Osman Âtıf Efendi; Reşid Ahmed Efendi

Tatarcıkzâde Fetvâ emini Kırımî Osman Efendi'nin evlâdıdır. Bir asırdan beri sudûr ve mevâlîden zatlar gelmiştir. Osman Rüşdî Efendi evlâdındandır. (IV 686)

Tatlıcızâde *bak.* Münir Mehmed Paşa

Tavaslızâde *bak.* Velî Efendi

Tavil *bak.* Emin Bey; İbrahim Paşa; İsâ Efendi; Mehmed Bey; Mehmed Paşa (Sokcllu); Mustafa Efendi; Şemseddin Ahmed Efendi

Tavilzâde *bak.* Mehmed Ağa (Tûba)

Tavlacı *bak.* Hüseyin Ağa

Tavşan Ağa (Kıllı) (Dilsiz) IV. Mehmed devrinde (1648-1687) nüfuzlu biriydi. Sonra emekliyken vefat etti. Üsküplü'de bir sebil inşa eyledi. (III. 241)

Tavşanoğlu *bak.* Abdullah Paşa

Tavukçu *bak.* Mustafa Paşa

Tavukçu Reiszâde Ammarzâde Kastamonulu Hacı Mustafa Efendi damadı Ebûbekir Paşa ve oğulları Abdürrezzâk Paşa ve şeyhülislâm Âşir Efendi olup üçünden de parlayanı olmuştur. Sonra Âşirzâdeler ve damadı oğullarına "Ebûbekir Paşazâdeler" ve Abdürrezzâk Paşa oğullarına "Reiszâ-

deler" denmiştir. Bu aileden bazıları Kastamonu'da medfundurlar. Vilâyet merkezinin en büyük camii olan Nasrullah Camii'ni genişleterek tamir etmişler ve vakıflarına ek yapmışlardır. (IV. 696)

Tavukçubaşı damadı *bak.* Mustafa Efendi

Tayfur Ağa Sarayda yetişerek hazine-i hümâyûn vekili oldu. Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) dârüssaâde ağası oldu. Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) şeyhülharem olup o sene sonunda vefat eylemiştir. Akıllıydı. (III. 261)

Tayfur Ağa (Hacı) Sarayda başkapı gulâmı olup 1216'da (1801/02) vefat eyledi. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 261)

Tayfur Ali Bey (Aynîzâde) Müderris, Şevvâl 127?'de (Nisan-Mayıs 1861) Sofya mollası, sonra Mekke pâyesi olup 1295 (1878) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 261)

Tayfur Bey Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) hâcelikle tersanede reis vekili oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 261)

Tayfur Mehmed Bey Hekimbaşı Nuh Efendizâde Nuh Bey'in oğludur. Müderris ve Haleb mollası oldu. 1179'da (1765/66) vefat eylemiştir. Silivrikapı'da medfundur. (III. 260)

Tayfur Mehmed Bey Nurî Ahmed Bey'in(→) oğludur. Divan-ı Hümâyûn kaleminde mümeyyiz olup 1 Rebiyülevvel 1267'de (4 Ocak 1851) vefat eyledi. Kayınpederi musâhib Ârif Ağa'dır. Oğlu Aziz Mahmud Bey gençliğinde 1239 da (1823/24) vefat eylemiştir. (IV. 590)

Tayfur Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1202'de (1787/88) ulûfeciyân kâtibi ve sonra kethüdâ kâtibi ve Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) kâtip vekili oldu. Sonra orduyla gitti. Döndükten sonra 1222'de (1807) kethüdâ kâtibi ve sonra Yusuf Ziyâ Paşa'nın kapı kethüdâsı olup 1 Şa'bân 1227'de (10 Ağustos 1812) vefat etti. Selimiye'ye defnedildi. (III. 261)

Tayfur Mehmed Hâmid Bey Hekimbaşı Nuh Efendi(→) ailesindendir. Müderris ve Haleb mollası olup 1179'da (1765/66) vefat etti. Silivrikapı'ya defnedilmiştir. (IV. 579)

Tayfur Mehmed Hâmid Bey Nuh Efendi'nin kız kardeşinin oğlu kapıcıbaşı Nuh Bey'in oğludur. Enderûn'da bulunup hasodaya girdi. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) mâbeynci ve sırkâtibi oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) azledilip müderrislik verildi. Receb 1231'de (Haziran 1816) Haleb kadısı oldu. 19 Zilhicce 1232'de (30 Ekim 1817) vefat etti. Mevlânâkapı'da medfundur. Kâtip, şairdir. (III. 261)

Tayfur Paşa Tuz Mehmed Paşa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı olarak 1193'de (1779) sipahiler ağası olmuştur. 1201'de (1786/87) Kütahya'ya gönderildi. Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) vezirlikle İsmail Ordusu sevk memuru oldu. Sonra Akkerman muhâfızı oldu. Rebiyülevvel 1204'de (Kasım-Aralık 1789) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. Oğlu Ali Bey'dir. (III. 260/61)

Tayfur Paşazâde *bak.* Ali Bey

Tayru *bak.* Ali Paşa

Tayyâr Hüseyin Efendi Ankaralıdır. Müderris, Haleb mollası, sonra Mekke kadısı oldu. Mekke'den dönüşünde damadı Şamîzâde Hüseyin Efendi ile birlikte 1171'de (1757/58)

gemileri kazaya uğradığında boğulmuştur. (III. 258)

Tayyâr Mahmud Paşa Canikli Ali Paşazâde Battal Hüseyin Paşa oğludur. 1215'de (1800/01) vezirlikle Trabzon valisi, 1216'da (1801/02) Diyabekir valisi olup 1217'de (1802/03) azledildi. Cemaziyelevvel 1218'de (Ağustos-Eylül 1803) Erzurum, 1219'da (1804/05) ikinci defa Trabzon valisi olup 1220'de (1805/06) azledildi. Şa'bân 1222'de (Ekim 1807) üçüncü defa Trabzon valisi olup ayın sonunda sadâret kaymakamı olmuştur. Muharrem 1223'de (Mart 1808) azledilerek Dimetoka'ya sürülmüş ve sonra Hacıoğlupazarı'na nakledilmiştir. 2 Receb 1223'de (24 Ağustos 1808) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Âlim, akıllı ve kâmildi. (III. 258/59)

Tayyâr Mehmed Efendi (Tayyârzâde) III. Ahmed'in kahvecibaşısı surre emini Reşid Efendizâde Hacı Mustafa Efendi'nin oğlu olup 1146'da (1733/34) doğmuştur. Enderûn'da ilim ve marifet tahsil eyledi ve başlala olup hayli şâkird yetiştirdi. 1224'de (1809) şahincibaşı oldu. 7 Şa'bân 1249'da (20 Aralık 1833) 103 yaşında vefat eylemiştir. Oğulları Ahmet Atâ Bey, Mehmed Emin Bey, Halil Edib Bey'dir(→). Mehmed Emin Bey 1231'de (1816) vefat etti. Üsküdar'da medfundurlar. (III. 259)

Tayyâr Mehmed Paşa Nasûh Paşa'nın kethüdâsı Mustafa Paşa'nın oğludur. Yetişip ümerâdan oldu. 1028'de (1619) Urfa beyi oldu. Leh seferinde yiğitlik gösterince 1030'da (1621) vezir rütbesiyle Haleb valisi oldu. Sonra Sivas valisi, 1040'da (1630/31) Diyarbekir valisi, 1041'de (1631/32) Anadolu, 1042'de (1632/33) ikinci defa Diyarbekir valisi oldu. Rebiyülevvel 1048'de (Ağustos 1638) Bağdad'a hücum eylediği sırada şehid oldu. İmam-ı A'zam civarında babasının ayak ucunda defnedildi. Padişah bunun şehid olmasına çok üzülmüştür. Akıllı, olgun ve cesurdu. (III. 258)

Tayyâr Mehmed Paşa Gürcüdür. Küçük Hüseyin Paşa'nın kölesi olup sarayda yetişerek hazine-i hümâyûn kâtibi ve yazıcı oldu. Nizâmiye ordusunun kuruluşunda cebehanede piyade alayına alay emini olup iki senede miralay, 1254'de (1838) mîrlivâ olup Dâr-ı Şûrâ'ya reis oldu ve 6 ay sonra ferik olup Nizip Ordusu'na gönderildi. Dönüşünde Kütahya feriki oldu. 1259'da (1843) Boğaz muhâfızı olup Ramazan 1259'da (Ekim 1843) Tırhala mutasarrıfı oldu. Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Bolu ve Muharrem 1262'de (Ocak 1846) vezirlikle Musul valisi oldu. Bir gün Mardin Kalesi'ne yaya çıkınca hastalanmış ve Zilka'de 1262'de (Ekim-Kasım 1846) vefat eylemiştir. Âlim, münşî, yumuşak huylu, hoşsohbet, zarif, 70'lik bir pîrdi. Erzurumî Rüşdî Paşa'ya damad olduysa da eşi üçüncü senesinde vefat edince Boğazı Karanfil Mustafa Paşa'nın kızını aldı. Bundan Mehmed Sabih Bey adında bir oğlu olup Ramazan 1299'da (Temmuz-Ağustos 1882) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. (III. 259)

Tayyârzâde *bak.* Ahmed Paşa; Edib Halil Bey; Mustafa Paşa; Tayyâr Mehmed Efendi

Tayyib Çelebi (Attarzâde) İstanbulludur. 1105'de (1693/94) vefat etti. Nevheves bir şairdir. (III. 259)

Tayyib Mehmed Efendi Subaşı Ömer Ağa'nın oğludur. Adliyede çalı-

şıp bidâyet mahkemesi reisi iken 14 Zilka'de 1297'de (18 Ekim 1880) vefat etti. Hasâhur kitâbetinden şeyh olan zenginlerden Tal'at Efendi bunun kardeşidir. (III. 260)

Tayyib Mehmed Efendi (Karabeyzâde) Osman Efendi'nin oğludur. Müderris olup 15 Safer 1173'de (8 Ekim 1759) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Oğlu Seyyid Osman Efendi de 1184'de (1770/71) vefat edip yanına defnedildi. (III. 260)

Tayyib Nu'man Paşa İmam-ı şehriyârî Abdülkerim Efendi'nin oğludur. Müderris olup sonra sâliseye tebdil edildi. Yükselerek mîrimîran olup 1275'de (1858/59) Tırhala, 1279'da (1862/63) Urfa, 1281'de (1864/65) Kıbrıs mutasarrıfı, sonra Zabtiye Meclisi'ne aza oldu. 1294'de (1877) vefat etti. Doğru, tedbirliydi. Sâlih Bey adında bir kardeşi vardır. (III. 260)

Tayyibî Efendi Giritlidir. Malikâne halifesi olup 1160'da (1747) vefat etti. Usta şairdir. (III. 260)

Tayyibî İsmail Efendi (Çetecizâde) Divan kaleminden yetişip beylikçi muavinliğine kadar yükselmiştir. Zilhicce 1298'de (Kasım 1881) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 260)

Tayyibî Mehmed Çelebi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtibi olup sonra Mısır ve Bağdad valilerine divan kâtibi oldu. 1090'da (1679) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 260)

Tayyibî Mehmed Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Kalyonlar ve silahdar kâtibi, 1237'de (1821/22) tezkire-i sânî, 1239'da (1823/24) eshâm mukataacısı, 1241'de (1825/26) kalyonlar kâtibi, sonra tezkire-i sânî, 1244'de (1828) İran sefiri, yine o sene başmuhasebe pâyesiyle Şark Ordusu mühimmat nâzırı ve Cemaziyelevvel 1244'de (Kasım 1828) Bağdad'dan dönerek tekrar tezkire-i sânî ve 1245'de (1829/30) Şark Ordusu defterdarı olup orada vefat etti. Tedbirli, muhasebeci ve işbilirdi. (III. 260)

Tayyibî Mustafa Efendi Bursalıdır. Bursa'da Sultan Orhan Camii hatibi olup 1174'de (1760/61) vefat etti. Şair ve ta'lik yazısında ustadır. (III. 260)

Tayyibzâde *bak.* Abdürrahim Efendi; Ehlî Mehmed Efendi; Şeyhî Mehmed Efendi

Teberdar *bak.* İbrahim Efendi; İsmail Paşa

Tebrizî *bak.* Ali Mîr

Tecellî Efendi Moralıdır. Kalemden yetişip hâcegân rütbesiyle yeniçeri kâtibi olmuştur. Şevvâl 1209'da (Nisan-Mayıs 1794/95) Moravî Nakibzâde Mustafa Paşa'nın kız kardeşinin eşi olduğundan Mora'ya mütesellim oldu. Bir aralık surre emini de oldu. 1216'da (1801/02) vefat etmiştir. (II. 48)

Tecellî Mahmud Çelebi İstanbulludur. 1066'da (1656) vefat etmiştir. Şairdi. (II. 48)

Tecellî Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip tercüme kaleminin kuruluşunda dil bilir olduğundan oraya çerağ edilmiştir. 1246'da (1830/31) mütercim-i evvel olup Cemaziyelevvel 1251'de (Eylül 1835) Divan-ı Hümâyûn tercümanı oldu. 1253'de (1837/38) ayrıldı. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (II. 48)

Tecellî Zülfikâr Efendi Prizrenlidir. Tekfurdağlı Mustafa Paşa'ya divan efendisi olmuş ve sonra hâcegândan olarak piyade mukabelecisi iken Zilka'de 1169'da (Ağustos 1756) vefat etmiştir. (II. 48)

Tefsircizâde *bak.* Atâullah Mehmed Efendi

Tefsirî *bak.* Mehmed Efendi

Teftişçi *bak.* Halil Paşa

Teke Bey Selçukluların yıkılışında Antalya beyi olduğundan müstakil oldu. Uçta bir yer olduğundan vefatında evlâd ve torunları 880 (1475/76) tarihine kadar beka buldular. Bundan dolayı o sancak "Teke ili" diye meşhur oldu. (II. 53)

Tekeli *bak.* Mehmed Paşa

Tekeoğlu *bak.* Mehmed Paşa

Tekerlek *bak.* Mustafa Efendi

Tekfurdağı Müftüsüzâde *bak.* Said Efendi

Telbis *bak.* Hüseyin Ağa

Telhisî *bak.* İbrahim Efendi; Mehmed Ağa; Murtaza Paşa

Telhisîzâde *bak.* Ahmed Ağa; Hüseyin Efendi; Mustafa Efendi

Tellak *bak.* Mustafa Paşa (Telli)

Telli *bak.* Hüseyin Paşa; Mustafa Paşa

Telvezâde *bak.* Mehmed Bey

Temennâyî Bey II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerinden olduğundan meşhur olmuş ise de dinsiz ve münâfık olduğundan katledilmiştir. (II. 53)

Temim (Şeyh) Muhaddis ve müderris olup İstanbul'a gelerek meşhur olmuştu. 1287'de (1870/71) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 53)

Temimî *bak.* Takiyeddin Efendi

Temimîzâde *bak.* Takiyeddin Efendi

Temrîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Tenekecizâde *bak.* İbrahim Efendi

Tepedelenlizâde *bak.* Âsaf Bey; Fahâm İbrahim Bey; Hüseyin Paşa; İsmail Rahmî Paşa; Muhtar Paşa; Sâlih Paşa; Selim Sırrî Paşa

Tepedelenlizâde Meşhur Yanya valisi Ali Paşa evlâdıdır. Bir asırdan beri meşhur olup torunları mevcuttur. (IV. 686)

Tepegöz *bak.* Hızır Efendi

Terâkimezâde *bak.* Hasan Efendi

Tercüman Bey *bak.* Yunus Ağa

Terikoz *bak.* Mustafa Ağa

Tersaneli *bak.* Şa'ban Kapdan

Terzi *bak.* Hüseyin Ağa; İbrahim Dayı

Terzizâde *bak.* Mahmud Efendi; Mehmed Efendi; Re'yî Çelebi; Ulvî Mehmed Çelebi

Teşrifatîzâde *bak.* Behcet Ahmed Efendi

Tevfik Ahmed Bey Moralı Bekir Paşa'nın torunudur. 1225'de (1810) İstanbul'da doğdu. Bâbıâlî'de yetişerek Gümüşhane ve Sivas'a memur oldu. 1253'de (1837/38) âmedî halifesi olup ardından maliye tezkirecisi oldu. 8 Zilhicce 1256'da (31 Ocak 1841) deâvî muavin-i evveli, Cemaziyelâhir 1257'de (Temmuz-Ağustos 1841) Meclis-i Vâlâ kâtib-i sânîsi ve Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) Meclis-i Vâlâ kâtib-i evveli olup Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) ayrıldı. Muharrem 1263'de (Ocak 1847) ticaret muavini, Receb 1264'de (Haziran 1848) Dâr-ı Şûrâ azası ve Receb 1265'de (Haziran 1849) mektûbî-i sadr-ı âlî ve Rebiyülâhir 1269'da (Ocak-Şubat 1853) defter emini oldu. Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) vefat eyledi. Fenn-i kitâbete âşinâ olduğundan Reşid Paşa'nın hüsn-i nazarına mazhar olmuştu. (II. 55)

Tevfik Ahmed Bey (Gelenbevîzâde) Sudûrdan Said Efendizâde Rif'at Efendi'nin oğludur. Sultan Abdülme-

cid zamanında rüûsa nâil olup Galata mevleviyetinden sonra şer'îye azalığıyla başkitâbetinde bulunmuş, bu padişah devrinde (1839-1861) serkâtib-i hazret-i şehriyârîlik hizmetine nâil olmuş ve yükselerek Anadolu pâyesini elde eylemiştir. 1309'da (1891/92) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Türbesi'nde medfundur. Arapça ve Farsça lisanlarında ve usûl-i inşada ve özellikle hikmet-i İslâmiyede hissesi ve tam vukufu olup bazı eserleri vardır. Çocuksuzdur. (II. 58/59)

Tevfik Ahmed Efendi Bâbıâlî kalemlerinden yetişip çavuşbaşıya kesedar oldu. 1199'da (1785) Avlonya mutasarrıfı, sonra 1203'de (1788/89) cebeciler kâtibi ve Ramazan 1203'de (Haziran 1789) kethüdâ kâtibi olup 1206'da (1791/92) vefat etmiştir. (II. 54)

Tevfik Ahmed Efendi Poçetellidir. Dersiâm olup müderrisdi. 14 Safer 1295'de (17 Şubat 1878) vefat eylemiştir. Eğrikapı'da medfundur. (I. 303)

Tevfik Ahmed Efendi Menliklidir. Dersiâm ve molla olup 1306'da (1889) vefat eylemiştir. (I. 307)

Tevfik Ahmed Paşa Askerlikten yetişip miralay, mîrlivâ ve ferik oldu. 1276'da (1859/60) 6. Ordu reisi oldu. O senenin Recebinde (Şubat 1860) 6. Ordu müşiri ve Bağdad valisi olmuştur. Ramazan 1278'de (Mart 1862) ayrıldı. Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) Ankara valisi, Safer 1284'de (Haziran 1867) Konya, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) Suriye valisi olup haftasında azlolundu. Safer 1292'de (Mart 1875) Diyarbekir valisi oldu. 1293'de (1876) azledildi. 13 Rebiyülevvel 1295'de (17 Mart 1878) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Kötü bir hali işitilmemiştir. (I. 303/04)

Tevfik Ali Paşa (Şişman) Maliye kâtiplerinden olduğundan önce mal müdürlüğü ve sonra defterdarlıkla taşraya gitmiştir. Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) zabtiye muhasebecisi ve 1265'de (1849) masârifat muhasebecisi ve sonra Anadolu vâridat muhasebecisi, Muharrem 1266'da (Kasım-Aralık 1849) zabtiye muavini ve sonra mîrimîranlıkla taşra mutasarrıfı oldu ve beylerbeyi pâyesini aldı. Çeşitli yerlerde mutasarrıflık yaptı. Sinop mutasarrıflığından azledilmiş olarak Rebiyülâhir 1286'da (Temmuz-Ağustos 1869) vefat etti. Kaşgarî Dergâhı'na defnedildi. (II. 55/56)

Tevfik Bey Said Mehmed Muhib Efendi'nin(→) oğludur. Miralay olup 3 Rebiyülâhir 1306'da (7 Aralık 1888) vefat etti. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. (III. 44)

Tevfik Bey Balçıklı Ali Efendi'nin(→) oğludur. Mevâlîden iken 5 Şevvâl 1308'de (14 Mayıs 1891) vefat etti. (III. 569)

Tevfik Bey (Sultanzâde) Mihrimâh Sultan soyundandır. Tercüme Odası halifelerinin en eskilerinden olup Mihrimâh Sultan Vakfı mütevellisiydi. 1285 (1868) yılına doğru vefat eylemiştir. Oğlu Rif'at Bey'dir(→) (I. 289)

Tevfik Efendi İran ahalisinden Geylânî Muhammed'in oğludur. Tahsille fuzalâdan olduğu halde İran'dan buraya göçerek müderris oldu. 1010'da (1601/02) vefat etti. Türkçe ve Farsça şair ve kâtipdir. Oğlu Emin Mehmed Efendi'dir. Diğer oğlu Ahmed Efendi'dir(→). Torunu Mustafa Efendi'dir(→). Diğer torunu Mehmed Efendi'dir. (II. 54)

Tevfik Efendi Kastamonuludur. Müderris olarak 1251'de (1835/36) Ku-

düs mollası oldu. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (II. 54)

Tevfik Efendi Maliye kaleminden yetişip mümeyyiz olmuş ve 1278'de (1861/62) ûlâ sânîsiyle nizâmiye muhasebecisi olmuştur. Birkaç sene sonra evkaf muhasebecisi oldu. 1286'da (1869/70) Divan-ı Muhasebat azalığına naklolunarak 5-6 sene geçince emekli olmuştur. 9 Rebiyülâhir 1306'da (13 Aralık 1888) ansızın vefat etmiştir. Yumuşak huylu ve gayretli olup "Hikmetçi" adıyla meşhurdu. Küçük kardeşi Sabrî Efendi de maliyede bazı hizmetlerde bulunmuştu. Kayınpederi, servet sahiplerinden paşa hamamcısı Edhem Efendi, "Hamamcı Paşa" diye meşhur olup 100 yaşına yakınken 1305'de (1887/88) vefat eylemişti. (II. 57/58)

Tevfik Efendi (Yorgancızâde) Babası yorgancı esnafındandı. Bâbıâlî'den yetişip âmedî kalemi hulefâsı ve sonra deâvî muavin-i evveline vekil olmuştur. Zilhicce 1261'de (Aralık 1845) hariciye kâtibi olup 1264'de (1848) Sârim İbrahim Paşa'nın sadâretinde ayrılmış ve Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) yine eski makamına dönmüştür. Ramazan 1267'de (Temmuz 1851) azlolunup Cemaziyelâhir 1270'de (Mart 1854) Bâbıâlî evrak müdürü ve Şevvâl 1272'de (Haziran 1856) deâvî muavin-i evveli, Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) zabtiye muavini ve Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Meclis-i Tahkik riyâsetiyle zabtiye müsteşarı olup 1278'de (1861/62) ayrıldı. 6 Rebiyülâhir 1282'de (29 Ağustos 1865) Girit kapı kethüdâsı olup 1284'de (1867/68) ayrılmış ve 1286'da (1869/70) vefat eylemiştir. Kâtiplik işlerini bilir, nüktedan, meclis adamıydı. Oğlu Mazhar Süleyman Bey'dir(→). (II. 56)

Tevfik Hasan Bey Mektûbî-i sadâret hulefâsı emeklilerinden Osman Bey'in oğlu olup müderris olmuş ve gençliğinde sadâret mektûbî kalemine girip kâtiplik öğrenmiştir. 1284'de (1867/68) Girit mollası olup Âlî Paşa murahhas olduğundan Mekke pâyesine terfi olunmuştur. Ardından şeyhülislâm mektupçusu oldu. 1294 (1877) tarihlerinde ayrılıp İstanbul pâyesine terfi olunmuştur. Sonra iki defa birer sene İstanbul kadısı olmuştur. Azledilmiş olarak 9 Zilhicce 1307'de (27 Temmuz 1890) vefat eylemiştir. Edip, bilgili, münşî, yumuşak huylu, doğru idi. (II. 58)

Tevfik İbrahim Bey Mektûbî-i sadâretten yetişip Suriye mektupçusu ve Zilhicce 1286'da (Mart 1870) nâfia mektupçusu ve 1292'de (1875) meclis-i icraat başkâtibi olup Receb 1293'de (Temmuz-Ağustos 1876) tekrar nâfia mektupçusu oldu. 29 Cemaziyelevvel 1300'de (7 Nisan 1883) vefat etti. Eyüp'de, kayınpederi Cemâl Yusuf Paşa'nın yanına defnedildi. Oğlu kâtip Emin Bey şiire heveskâr bir genç iken babasından bir-iki sene sonra vefat etti. (II. 56)

Tevfik Mehmed Bey Giritli Ali Ağa'nın(→) oğludur. Su nâzırı olup 1271'de (1854/55) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 563)

Tevfik Mehmed Bey Meşhur Yusuf Ağa'nın kardeşi ve Esmâ Sultan'ın kethüdâsı Ömer Ağa'nın oğludur. Amcası sâyesinde müderris ve sırasıyla molla ve 1246'da (1830/31) Mekke ve birkaç sene geçince İstanbul pâyesi olmuş ve 1 Receb 1255'de (10 Eylül 1839) İstanbul kadısı olup

Muharrem 1257'de (Şubat 1841) Anadolu pâyesi inâyet buyurulmuştur. 1 Rebiyülâhir 1264'de (7 Mart 1848) Anadolu kazaskeri ve Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) Rumeli pâyesi olup Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Rumeli kazaskeri olmuştur. 5 Cemaziyelevvel 1274'de (22 Aralık 1857) vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde kayınpederi, ricâlden Çavuşzâde Emin Efendi yanında defnedildi. Ulemâ-yı resmiyeden, edip ve nâzik bir zat idi. Evlâdından kızı Ayşe Hanım halen hayattadır ki, onun oğlu Behcet Paşa'dır. (II. 55)

Tevfik Mehmed Bey Mektûbî-i sadâret halifelerinden olup 1248'de (1832/33) büyük kale tezkireciliği ile hâcegândan oldu. Sonra âmedî-i divan kalemine çerağ edilmiştir. Güzel yazısı sâyesinde 1251 (1835/36) tarihlerinde mâbeyn-i hümâyûn kâtibi olmuştur. Receb 1255'de (Eylül-Ekim 1839) mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi ve Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) tophane nâzırı, Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) bahriye müsteşarı, Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) gümrük emini, 5 Muharrem 1263'de (24 Aralık 1846) masârifat-ı askeriye nâzırı ve Muharrem 1265'de (Aralık 1848) bâlâ oldu. Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) azledildi. Şa'bân 1271'de (Nisan-Mayıs 1855) tophane nâzırı, Zilhicce 1277'de (Haziran 1861) Meclis-i Vâlâ azası ve Receb 1278'de (Ocak 1862) deâvî nâzırı olup Rebiyülevvel 1280'de (Ağustos-Eylül 1863) azledildi. Ramazan 1283'de (Ocak 1867) tekrar Meclis-i Vâlâ azası oldu. Bir-iki sene sonra ayrıldı. 1294'de (1877) Â'yân Meclisi'ne aza oldu. Rebiyülâhir 1297'de (Mart-Nisan 1880) vefat etti. Yazısı güzel olup orta derecede kâtipdi. Sultan Abdülmecid'in haricen mutemedi olduğundan saltanat zamanında ikbâli parlaktı. Cömert ve kerimdi. Vefatında bir konağından başka veresesine bir şey terk etmedi. Âmedî kalemi hulefâsından Râif Bey ve adliye azasından Bahâ Bey ve sefâret kâtiplerinden Âtıf Bey oğullarıdır. Diğer bir oğlu Münir Bey'dir(→). (II. 56/57)

Tevfik Mehmed Bey Baban hânedanından Süleyman Paşa'nın torunu, Emin Bey'in(→) oğludur. Hille müdde-i umumî muavini iken 1304'de (1886/87) 25 yaşında vefat etmiştir. (IV. 848)

Tevfik Mehmed Efendi Eğrikapılı bir zat olup III. Mustafa devri (1757-1774) başlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 54)

Tevfik Mehmed Efendi Âlim kadılardan olup 1236'da (1820/21) vefat etti. Duvardibi'nde defnedilmiştir. (II. 54)

Tevfik Mehmed Efendi Amasyalıdır. Meşhur nâiblerden olup 45 sene nâiblikle gezmiştir. Zilka'de 1285'de (Şubat-Mart 1869) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. (II. 56)

Tevfik Mehmed Efendi Rizelidir. Çeşmîzâde Hâlis Efendi'nin damadı olup müderris ve devriye mollası oldu. 15 Muharrem 1292'de (21 Şubat 1875) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 56)

Tevfik Mehmed Efendi Hacı Hüseyin Efendi'nin oğludur. Maliye kâtiplerinden olup oraya mümeyyiz ve emekli olmuştur. Rebiyülevvel 1298'de (6 Şubat 1881) vefat etti. Hacı Evliya Çelebi Camii'ni yeniden yaptı, kendisi de oraya defnedildi. (II. 57)

Tevfik Mehmed Efendi Sudûrdan Ahmed Şükrî Efendi'nin oğludur. Müderris ve Cemaziyelevvel 1268'de

(Mart 1852) Eyüp mollası, Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) Mısır kadısı ve Rebiyülevvel 1279'da (Eylül 1862) Mekke mollası, sonra İstanbul pâyesi ve Şa'bân 1288'de (Ekim-Kasım 1871) evkaf-ı hümâyûn müfettişi oldu. Zilhicce 1296'da (Kasım-Aralık 1879) Anadolu pâyesi ve Zilka'de 1303'de (Ağustos 1886) Anadolu kazaskeri olup Zilka'de 1305'de (Temmuz 1888) vefat eyledi. Yaşlı, ılımlı, zeki, ince olup tabiat olarak mizahı ve hazeli severdi. Oğlu Râmiz Efendi'dir. (II. 57)

Tevfik Mehmed Efendi Hırka-i Şerif şeyhleri evlâdından yoluyla şeyh ve müderris olup Mekke pâyesini kazanmıştı. 12 Zilhicce 1307'de (30 Temmuz 1890) birden vefat etti. Ecdadı mezarlığına defnedildi. (II. 58)

Tevfik Mehmed Efendi (Hacı) Ürgüplüdür. Tahsille müderris ve molla oldu. Sonra kassâm-ı askerî ve evkaf-ı hümâyûna müfettiş ve nâib olarak Mekke, İstanbul ve 1306'da (1888/89) Anadolu pâyelerini elde etmiş ve Meclis-i Tahkikat-ı Şer'îye'ye aza olmuştur. Hacca gitmiş, Zilhicce 1307'de (Temmuz-Ağustos 1890) hacdan sonra koleradan vefat eylemiştir. Âlim, fâzıl ve "Karabacak" diye meşhurdu. (II. 58)

Tevfik Mehmed Efendi (Ispartalızâde) Tahsille müderris ve nâiblikerde gezerek İstanbul pâyesi olmuş ve 1309'da (1891/92) Anadolu pâyesi olarak 3 Cemaziyelevvel 1312'de (2 Kasım 189[illegible]) vefat eylemiştir. İlim sâhibiydi. (II 59)

Tevfik Mehmed Efendi (Seyyid) Kalemden yükselerek hâcegândan oldu. Baruthane nâzırı olarak 27 Ramazan 1223'de (16 Kasım 1808) vefat eyledi. Hacca da gitmişti. (IV. 276)

Tevfik Mehmed Paşa Hıdiv İsmail Paşa'nın büyük oğludur. Babası sâyesinde Mısır ümerâsından olduğundan bir-iki defa dahiliye müdürü ve reis-i müdiran olup 1290'da (1873) vezir rütbesi verilmişti. 1296'da (1879) reis-i müdiran iken Mısır hıdivliği ve sadâret pâyesi ihsan buyurulmuştur. Cemaziyelâhir 1305'de (Şubat-Mart 1888) vefat eylemiştir Dindar, zeki, akıllı ve yaşı 40'a yakındı. Hıdivlik oğlu Abbas Hilmî Paşa'ya tevcih edilmiştir. Merhum Damad İlhâmî Paşa b. Abbas Hilmî Paşa'nın damadı idi ki, bu hanımdan Abbas Paşa ve kardeşi Mehmed Ali Paşa doğmuşlardır. (IV. 849)

Tevfik Mehmed Paşa (Menemencizâde) Ahmed Bey'in oğlu olup mîrimîran ve mutasarrıf olmuştur. Üsküp'den azledilmiş olarak 13 Zilhicce 1290'da (1 Şubat 1874) vefat etti. Üsküdar'da babasının yanına defnedildi. Bu Menemencizâdelerden Mîr Ahmed Bey Zilhicce 1232'de (Ekim 1817), Emir Osman Bey Zilka'de 1232'de (Eylül 1817) ve dârüssaâde baltacısı İsmail Bey 1232'de (1817) vefat edip oraya defnedildiler. (IV. 301)

Tevfik Mustafa Efendi Hânende Çıkrık Mehmed Ağa'nın kardeşidir. Enderûn'da bulunarak zaim olup çerağ edilmişti. 1174'de (1760/61) vefat etti. Nakşibendî tarikatine mensup şair bir zat idi. (II. 54)

Tevfik Mustafa Paşa Babası Adana dahilinde Menemenli aşireti beylerindendi. Amcası Ahmed Bey vasıtasıyla Mısır'a gönderilmiştir. Orada askere verilip İbrahim Paşa'ya yaver olmuş ve miralay rütbesini almıştır. 1257'de (1841) rütbesi ibkâen ihsan buyurulmuş ve sonra livâ ve ferik olarak Rumeli cihetinde görevlendirilmiştir. Kı-

rım savaşında Kalafat cihetinde güzel hizmet etti. Şa'bân 1273'de (Nisan 1857) İşkodra mutasarrıfı olup 1274'de (1857/58) ayrılmış ve yine o cihette ferik-i erkân olmuştur. Safer 1278'de (Ağustos 1861) vezir rütbesiyle Anadolu Ordusu müşiri olup 7 Ramazan 1280'de (15 Şubat 1864) azledilmiş ve Receb 1281'de (Aralık 1864) Meclis-i Muvakkat-ı Askerî'ye memur olup sonra 2. Ordu müşir kaymakamı olmuş, Receb 1284'de (Kasım 1867) Bosna kumandanı olup azilden sonra uzun müddet İstanbul'da kalmış ve sonra Meclis-i Tanzimat-ı Askerî ve Meclis-i Muvakkat-i Askerî'ye memur olup 1294'de (1877) Kars kumandanı olmuş ve 1295 (1878) başlarında hasta olduğundan dönmüştür. 22 Receb 1296'da (12 Temmuz 1879) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. Cesur, gayretli, doğru idi. Oğulları ferik Said Paşa ile Osman Bey ve Nâbî Bey'dir. Said Paşa'ya sadrazam Kâmil Paşa'nın oğulları Şevket Bey ve Mehmed Bey damad oldular. Kızlarının büyüğü, Manastır hânedanından Halil Paşazâde Rızâ Bey'de olup bunun kızını Mahmud Paşazâde Münir Bey nikâhlamıştır. Bir damadı da muhasebeci Mehmed Sâkıb Efendizâde erkân-ı harp kaymakamlarından Râif Bey'dir. (IV. 483)

Tevfik Paşa Mühendishane-i Âmire'den yetişme olup Tophane-i Âmire'de istihkâm alayı zâbitanından bulunmuş ve 1263'de (1848) miralay ve birkaç sene sonra istihkâm livâsı olmuş ve 1272'de (1855/56) vefat eylemiştir. (II. 54)

Tevfik Paşa Mülkiye kaymakam ve mutasarrıflarından olup 1305'de (1887/88) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Urfa mutasarrıfı olmuş, azledilmiş olarak Receb 1307'de (Mart 1890) vefat eylemiştir. (II. 58)

Tevfik Paşa Kastamonuludur. İstanbul'a gelip mâbeynci İzzet Paşa'nın kız kardeşini alarak zabtiye müşirliğinde meclisine aza ve su nâzırı gibi bazı hizmetlerde bulunduktan sonra mîrimîran olarak taşra kaymakamlık ve mutasarrıflıklarında bulunmuştur. Beylerbeyi pâyesini aldıktan sonra 1297 (1880) tarihlerinde bir sene kadar Kastamonu valisi olup azilden sonra emekli olmuş ve 1309 (1891/92) tarihinde İstanbul'da vefat eylemiştir. Kurenâdan, ılımlı, yumuşak huylu ve iffetli adamdı. (II. 59)

Tevfik Paşa Askerlikten yetişerek mîrlivâ ve Cisrimustafapaşa'ya memur olmuştu. Orada, Safer 1313'de (Ağustos 1895) vefat eyledi. (II. 59)

Tevfik Paşa (Ressam) Enderûn'dan ve sonra Hendesehane'den yetişti. 1254'de (1838) miralay oldu. Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) livâlıkla erkân-ı harbiye reisi oldu. Sonra hassa feriki ve nihayet Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azası oldu. 1282'de (1865/66) vefat eyledi. Hünerli ve güzel yüzlüydü. Üsküdar'da, Müezzinbaşı Mehmed Şâkir Efendi yanında medfun olduğundan babası olması muhtemeldir. (II. 55)

Tevfik Yahyâ Efendi Hatvanîzâde'nin torunu olup müderris olmuş ve Zilka'de 1249'da (Mart-Nisan 1834) Kudüs mollası olup Muharrem 1256'da (Mart 1840) Mekke kadısı olmuş ve Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) İstanbul pâyesi olarak 13 Rebiyülâhir 1266'da (26 Şubat 1850) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. Oğlu Takiyeddin Efendi müderris olup il-

miye mesleğinde üstünlük kazanmak üzere iken vefat etmiştir. (II. 54)

Tevfikîzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Mehmed Efendi

Tevfikîzâde I. Ahmed devri (1603-1617) ulemâsından Geylânî Mehmed Efendi oğlu Tevfik Efendi evlâdıdır ki, devam edememiş bir ailedir. (IV. 686)

Tezkireci *bak.* Derviş Mehmed Es'ad Bey; Hasan Efendi; İbrahim Paşa; Mehmed Efendi; Mehmed Efendi (Memikzâde); Mûsâ Efendi; Tâceddin Efendi

Tezkirecizâde *bak.* Abdülhalim Efendi; Mahmud Efendi

Tıflî Ahmed Çelebi IV. Murad devri (1623-1640) sonlarında vefat etti. Şairdir. (III. 252)

Tıflî Ahmed Çelebi İstanbulludur. Kâtiplikten yetişme bir nedim-i sultanî idi. 1070'de (1659/60) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. *Divan*'ı vardır. (III. 252)

Tıflî Ahmed Efendi Kerküklüdür. Kethüdâ kaleminden yetişip Eflâk ve Boğdan divan efendisi oldu. Şairdi. II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında vefat eylemiştir. (III. 252)

Tıflî Çelebi Edirnelidir. Mahmutpaşa Mahkemesi başkâtibi olup Şevvâl 1199'da (Eylül 1785) vefat etti. Âlim, hâfız, hattat, marifet sâhibi ve lâtifeciydi. (III. 252)

Tıflî Efendi Hâcegândan olup kalem erbâbından ve şairdi. II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında vefat eyledi. (III. 252)

Tıflî Mehmed Emin Efendi İstanbulludur. Damad İbrahim Paşa mensuplarından olup hâcegândan oldu. İstanbul mukataacısı, kalyonlar defterdarı ve barutthane nâzırı olmuştur. Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) piyade mukabelecisi ve Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) şehremini ve 15 Zilhicce 1179'da (25 Mayıs 1766) çarşı bina emini olup Hacı Bekir Camii'ni III. Mustafa'nın emriyle inşa eyledi. 1180'de (1766/67) vefat etti. Şairdir. (III. 252)

Tıflîzâde *bak.* Ömer Ağa (Seyyid)

Tırnakçı *bak.* Hasan Paşa; İbrahim Paşa (Damad-ı Şehriyârî); Mustafa Ağa

Tırnakçı Paşazâde II. Mustafa'nın (hd 1695-1703) vezirlerinden İbrahim Paşa oğullarına denir ki, yarım asır kadar devam etmiştir. (IV. 696)

Tırnakçızâde *bak.* Ali Bey; Mustafa Bey; Râşid Mehmed Bey; Ziver Mehmed Said Bey

Tırnakçızâde III. Mustafa'nın (hd 1757-1774) tırnakçısı Mustafa Ağa oğullarına denir. Ulemâdan oldular. Bunlardan Afif Efendi hayattadır. (IV. 696)

Tırpan *bak.* Ali Efendi

Tırsî İbrahim Efendi Kâtip iken hâcegândan oldu. Hatta Tâib "dün yazıldın dilenci defterine" demiştir. Küçük görevlerde bulunup 1140'da (1727/28) vefat etmiştir. Edirnekapı'ya defnedildi. Şairdir. (I. 123; III. 251)

Tîğî Çelebi Saray hizmetinde bulunup 1027'de (1618) vefat etti. Şairdir. (II. 59)

Timarhanecizâde *bak.* Garib Mehmed Efendi

Timur (Hacı) Ni'me'l-ceyşdendir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. Yaptırdığı mescidine defnedildi. (II. 60)

Timur Boğa Mısır emiri olup azledilmiş olarak 879'da (1474/75) İskende-

riye'de vefat etti. Hanefî mezhebinden bir Çerkesdir. Âlim, fakih, muhaddis ve müfessirdi. Pek çok şâkird yetiştirmiştir. (II. 60)

Timur Mehmed Paşa İran savaşlarında parlayıp mîrimîranlıkla Van muhâfızı olmuştur. 1144'de (1731/32) Niğde mutasarrıfı oldu. 1145'de (1732/33) yine Van muhâfızı oldu. 1148'de (1735/36) vefat etmiştir. (II. 60)

Timur Paşa Köysancak mutasarrıfı Osman Paşa'nın oğludur. Köysancak mutasarrıfı olup 1192'de (1778) vefat eyledi. (II. 60)

Timur Paşa Kürttür. Mîrimîran olup 1190'da (1776) Şehrizor, sonra Van muhâfızı ve 1196'da (1782) vezir rütbesiyle Erzurum valisi oldu. 1198'de (1784) gurur ve kibiri şitilip İçel sancağıyla azlolunduysa da, Ramazan 1198'de (Temmuz-Ağustos 1784) Musul, Ramazan 1199'da (Temmuz 1785) Karaman valisi ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) tekrar Van valisi olup 1205 (1790/91) tarihlerinde vefat eylemiştir. Cesur ve gayretliydi. (II. 60)

Timur Paşa Millü aşireti beyi olup Bağdad valisi Süleyman Paşa'nın inhasıyla mîrimîranlıkla taltif olunmuştu. 1215'de (1800/01) vezirlikle Rakka valisi oldu. Receb 1218'de (Ekim-Kasım 1803) Rakka ahâlisinin şikâyetiyle azledilip Bağdad valisi maiyetine memur oldu. Bir-iki sene sonra orada vefat etmiştir. (II. 60)

Timur Paşa Es'ad Paşazâde diye meşhur olup vilâyet âyânından oldu. 1244'de (1828/29) mîrimîran ve Van muhâfızı oldu. 1246'da (1830/31) azledildi. Sonra senelerce İstanbul'da bulunup Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eylemiştir. (II. 61)

Timur Şemseddin Bey Selçukluların Tatarlar tarafından istilasında 690'da (1291) Geyhatu Han tarafından Kastamonu valisi oldu. Selçukluların yıkılışında müstakil ve Rumlarla harb ederek kuvveti arttı. Orhan Gazi devrinde (1326-1361) vefat eyledi. Akıllı ve kâmildi. Kendisini Hz. Hâlid b. Velîd evlâdından zannederdi. Evlâdına "İsfendiyaroğulları" ve "Kızıl Ahmedli" denir. (II. 59)

Timurtaş *bak.* Şemseddin Mehmed Efendi

Timurtaş Paşa Kara Ali Bey'in oğludur. Emir ve sonra emirülemir oldu. Lala Şahin Paşa'nın vefatında Rumeli beylerbeyi, sonra vezir oldu. Timur harbinde esir olarak kurtuldu. Fetret'de İsâ Çelebi yanında kalıp yenilgiden sonra 808'de (1405/06) Ulubat'da kölesi tarafından katledildi. Cesur ve gayretliydi. Dört oğlu kalıp paşa ve vezir oldular. Biri Yahşi Bey'dir(→). (II. 60)

Tiranî Paşa Sancak beylerinden olup Ankara beylerbeyi olup 1002'de (1593/94) düşman taburunu basıp ganimet ve esir almıştır. Sonra vefat eyledi. (II. 59)

Tirsiniklioğlu *bak.* İsmail Ağa

Tiryaki *bak.* Ahmed Ağa (Kara); Ahmed İzzet Paşa (Turnacızâde); Hasan Paşa; İbrahim Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Ağa

Tiryaki Vezirzâde Sadrazam Tiryaki Mehmed Paşa evlâdıdır. Bu âileden asrımızda müderris Hâşim Bey vardı. Ulemâdan Hâşim Beyzâdeler vardır ki, Diyarbekir merkez nâibi iken ve-

fat eden İstanbul pâyelilerden İsmail Râmiz Efendi'nin torunu olup Bank-ı Osmanî memurlarından iken vefat eden Mehmed Cemâleddin Bey ve tabib yüzbaşılardan iken vefat eden Mehmed Nureddin Bey ile mahkeme-i temyiz hukuk dairesi zabıt kâtiplerinden Abdulllah Hâşim Bey, Harbiye Mektebi talebesinden Abdurrahman Eşref Bey ile Mehmed Şâkir Bey, Mehmed Nebil Bey, Fazlullah Necâtî Bey adı geçenin oğullarıdır. (IV. 686)

Tohtamış Giray Gazi Giray'ın oğludur. Babası zamanında nureddin ve kalgay oldu. Şevvâl 1016'da (Ocak-Şubat 1608) babasının vefatında vekâletle Kırım hanı oldu. Hanlığı devlet tarafından tasdik olunmayıp Selâmet Giray'a ihsan buyurulmuştur. Onun kalgayı Mehmed Giray 1017 (1608) başlarında Bahçesaray'a ulaştığında vefat eyledi. (II. 53)

1636

Tohtamış Giray Hacı Selim Giray'ın oğludur. Rebiyülevvel 1104'de (Kasım-Aralık 1692) yolda, İsmail geçidinde vefat etti. (II. 53)

Tokadî *bak.* Emin Mehmed Efendi

Tokadî Efendi Amasyalıdır. Orada müderris olup bir müddet inziva eylemiştir. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat eylemiştir. (II. 59)

Tokatlızâde *bak.* Sadrî Pîrî Çelebi

Toklu *bak.* İbrahim Ebû Şeydâ Dede

Tokmak *bak.* Hasan Paşa; Ömer Ağa

Tolsunzâde *bak.* Nazif İbrahim Efendi

Topal *bak.* Hamdî Efendi; Hasan Paşa; Hüseyin Paşa; İzârî Çelebi; Ken'an Paşa (Sarı); Mahmud Ağa; Mehmed Paşa; Osman Paşa; Receb Paşa; Rif'at Efendi; Sun'î Sun'ullah Dede; Şerif Osman Paşa; Yusuf Paşa

Topal Osman Paşazâde Sadrazam Topal Osman Paşa oğullarıdır. Vezir ve bey yetişmiştir. Bu aileden ûlâ ricâlinden ve Meclis-i Maliye azasından Müneccimbaşı Mustafa Âsım Bey vardır ki, b. Şemseddin Bey b. Kapdan Ahmed Râtib Paşa b. Osman Paşa'dır. Nâmık Kemâl Bey bu zatın oğludur. Selânik eski valisi vezirazam İbrahim Paşa'nın oğlu Hasan Âsım Bey, anne tarafından bu ailedendir. Mustafa Kasım Bey ve Hüseyin Salâh Bey bunun oğullarıdır. Oğullarından başka, damadı Sarı Mehmed Paşa'dan da bir kol gelmiştir. Küçük Osman Paşa ile Sirke Osman Paşa'nın oğullarına da "Osman Paşazâdeler" dendiğinden bu aile "Topal" diye ayırt edilir. Yenişehirli Osman Paşa'nın da oğulları kazasker oldular. Cebeci Osman Paşa oğlu Halil Paşa vezir, Gümrükçü Osman Paşa oğulları vezir ve kazasker olmuştur. Bunlardan Şekib Bey vardır. (IV. 698)

Topaloğlu *bak.* Hüseyin Paşa; Osman Paşa

Topçubaşızâde *bak.* Râşid Mehmed Efendi; Said Mehmed Bey

Topçular İmamızâde *bak.* Ahmed Efendi

Tophaneli *bak.* Mahmud Efendi; Velî Efendi

Tophanelizâde *bak.* Hasan Efendi; Mahmud Efendi; Mustafa Efendi

Topkapılı *bak.* Sâlih Efendi

Topkapılızâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Feyzî Mustafa Çelebi; Mehmed Ağa

Topkapılızâde I. Ahmed devri kazaskerlerinden sultan imamı Sivasî Sâlih Efendi oğullarına denir. Oğulları şeyhülislâm, kazasker ve molla olarak zamanımıza yakın bir vakte kadar şereflerini korumuşlardır. (IV. 696/97)

Topuzlu *bak.* Mustafa Ağa

Topuzluzâde *bak.* Rif'at Halil İbrahim Bey (Mîrialemzâde)

Toraman *bak.* Hasan Ağa

Torbalı *bak.* Mehmed Paşa

Torlak *bak.* Ali Dede

Torun *bak.* Ahmed Reşid Bey

Torun Mehmed Efendi Karabaş Ali Efendi'nin torunudur. Müderris olup Muharrem 1158'de (Şubat 1745) imam-ı sânî-i sultanî olup 1159'da (1746) azledildi. Belgrad mollası, sonra Galata, 1168'de (1755) Filibe ve 1171'de (1757/58) ikinci defa Galata, sonra yine Filibe, 1177'de (1763/64) Mısır ve Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) Kudüs mollası oldu. 1190 (1776) tarihlerinde vefat eylemiştir. Âlim, fâzıl, zamanın üstadıydı. Oğlu Abdülbâkî Efendi'dir(→). Torunu Mehmed Emin Efendi'dir. (III. 256)

Tosi *bak.* Mustafa Efendi

Tosun Ali Paşa Mehmed Ali Paşa'nın yeğenidir. 1240'da (1824/25) mîrimîran olmuştu. Sonra Mısır'da vefat etmiştir. (III. 257)

Tosun Mehmed Paşa Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup 1169'da (1756) vezirlikle Konya valisi oldu. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) İçel mutasarrıfı, Cemaziyelevvel 1172'de (Ocak 1759) Hanya, sonra İnebahtı ve 1176'da (1762/63) ikinci defa Hanya valisi oldu. Sonra vefat etti. (III. 256)

Tosun Mehmed Paşa Yeniçeridir. Kul kethüdâsı olup Şa'bân 1179'da (Ocak-Şubat 1766) yeniçeri ağası oldu. Ardından vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. Şa'bân 1180'de (Ocak 1767) azledildi. Sonra Girit valisi olup 1181'de (1767/68) orada vefat etti. Tedbirliydi. (III. 256/57)

Tosun Mehmed Paşa Yeniçeridir. Yükselerek cebecibaşı oldu. 1216'da (1801/02) vezirlikle Cidde valisi olup haccdan sonra orada vefat eyledi. 60 yaşında, akıllı, âlim ve kâmil bir zat idi. (III. 257)

Tosun Mehmed Paşa Said Paşa'nın oğludur. Babasının Mısır valiliğinde ferik oldu. Sonra Hıdiv İsmail Paşa'ya damad oldu. Şevvâl 1289'da (Aralık 1872) vezir rütbesi ihsan buyuruldu. Cemaziyelevvel 1293 (Haziran 1876) ortalarında vefat eylemiştir. Evlâdı oldu. 26 yaşındaydı. (III. 257)

Tosun Mustafa Paşa Nizâmiye ordusuna kuruluşunda girerek Trablusgarb'da iken miralay oldu. Sonra Tâhir Paşa İstanbul'a getirdi. Ancak az müddette oraya gönderilip sonra mîrlivâ ve ferik oldu. Şevvâl 1263'de (Kasım 1847) azledildi. Şa'bân 1265'de (Haziran-Temmuz 1849) Konya ve ardından Harput, Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) Yemen, Receb 1267'de (Mayıs 1851) Üsküp valisi oldu. Muharrem 1270'de (Ekim 1853) Rumeli Ordusu maiyet memuru, Safer'de (Kasım) Sofya kumandanı, Zilhicce 1272'de (Ağustos 1856) Van valisi ve Ramazan 1273'de (Mayıs 1857) şeyhülharem oldu. Rebiyülevvel 1275'de (Ekim 1858) vefat etti. Cesur, doğru, yakışıklıydı. Oğulları Ali Bey, Mustafa Bey, Ahmed Bey'dir. Ahmed Bey Mekteb-i Harbiye'de iken vefat etti.

Mustafa Bey Kıbrıslı Mehmed Paşa'ya damad oldu. (III. 257)

Tosun Paşa Mısır valisi Mehmed Ali Paşa'nın büyük oğludur. 1227'de (1812) vezirlikle Cidde ve Habeş valisi oldu. 17 Zilka'de 1231'de (9 Ekim 1816) Mısır'da vefat eyledi. Kardeşlerinin en büyüğü olup güzel ahlâk sâhibiydi. Oğlu Abbas Hilmî Paşa'dır. İbrahim Paşa ve İsmail Paşa ana baba bir kardeşleridir. (III. 257)

Tosun Paşa Harputludur. Mültezim olarak sonra uzun müddet Fâtih zabıta memuru oldu. Sonra mîrimîran olup Tufeyl Paşa'dan sonra Üsküdar muhâfızı oldu. Sonra taşra mutasarrıflıklarına gönderildi. Kozan, Erzincan ve başka yerlerde bulunup Maraş mutasarrıflığında 1299'da (1882) vefat etmiştir. İdareye vâkıftı. Oğulları Tevfik Bey ve Sedad Bey'dir. (III. 257)

Tosyalızâde *bak.* Rif'at Mehmed Efendi

Tosyavîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Toydanoğlu *bak.* Mustafa Paşa

Toygun *bak.* Abbas Ağa

Toygun Paşa Yükselerek Budin beylerbeyi oldu. 965'de (1558) ayrıldıktan sonra vefat etti. Cesur ve gayretliydi. (III. 258)

Toyran Bey Tatar ümerâsı artıklarından olup I. Mehmed'e (Çelebi) (hd 1413-1421) bağlandı. Bu halde vefat etmiştir. (III. 258)

Tozkoparan *bak.* Ahmed Ağa

Trabzonîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Tûba *bak.* Mehmed Ağa

Tufan Paşa Tersanede yetişerek İclâliye ve Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Paşa gemisi süvarisi, sonra riyâle ve patrona oldu. Receb 1268'de (Nisan-Mayıs 1852) Basra, 1269'da (1852/53) Canik ve 1271'de (1854/55) Lâzistan mutasarrıfı olup 1273'de (1856/57) ayrıldı. 1278'de (1861/62) vefat etti. Kasımpaşa'da medfundur. (III. 258)

Tufeyl Paşa Arnavutdur. Özü ve sözü doğru bir zabtiye olup güzel hizmetle "Tıfılyaz" adını almış ve senelerce Üsküdar zabıta memuriyetinde bulunup paşa ve mîrimîran olmuştur. Sadâkatinden dolayı padişahın iltifatına mazhar olurdu. 1280'de (1863/64) vefat eyledi. Kahraman Bey adında yetişmiş cesur bir oğlu birkaç sene önce vefat etti. (III. 252)

Tuğcuzâde *bak.* Abdülkadir Efendi; Ahmed Ağa (Hacı); Ahmed Efendi

Tuğî Çelebi Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olarak Vak'a-i Osmaniye'ye (II. Osman olayı) dair bir eser kaleme almıştır. IV. Murad devrinde (1623-1640) vefat etmiştir. (II. 53/54)

Tuğla *bak.* Mehmed Ağa

Tuğlu Baba Osman Gazi (1299-1326) ve Orhan Gazi zamanı (1326-1361) ermişlerinden olup Bursa'nın fethinde gazilere ayran dağıtırdı. (II. 340)

Tuğrakeş *bak.* Emin Mehmed Efendi; İbrahim Efendi

Tulûî İbrahim Efendi Kalkandelenlidir. Kadı idi. III. Murad devri (1574-1595) başlarında boğularak vefat etti. Şairdir. (III. 253)

Tulumcuzâde Tulumcu Hüsâm Efendi oğlu şeyhülislâm Abdurrahman Efendi'ye denir. Şerefi dahi orayı geçememiştir. (IV. 696)

Turgut Alp Ümerâdan olup 701'de (1301/02) İnegöl valisi olup muharebelerde yiğitlik göstermiş ve yaralanıp vefat eylenmiştir. (III. 255)

Turgut Paşa Menteşe'de Sardaloz nahiyesi köylülerinden Velî'nin oğlu olup Hayreddin Paşa yanında denizcilikte ustalaşmış ve Gazi Mustafa Hasan, Mehmed Reis, Sancakdar Reis ve emsali gibi nâm almıştır. Sonra İstanbul'a gelip Karlıili sancağı tevcih olundu. Adamlarından Uluç Ali, Kara Kadı, Deli Ca'fer ve Koç Dayı'ya vazifelerle riyâle kapdanlıkları verildi. Sonra Trablusgarb fethinde bulunup oraya vali oldu. Selase Kalesi'ni fetihle yedi bin esir aldı ve mükâfâten kapdan-ı deryâ ve Cezâyir beylerbeyi tayin olünduysa da kabul etmeyip Edirne seferinde Trablus beylerbeyi oldu. 961'de (1554) Yahyâ Paşa yerine ilâveten Cezâyir beylerbeyi olup 972'de (1564/65) Malta muhasarası sırasında metriste top güllesiyle karnından yaralanıp şehid oldu. Cesur ve gayretli olup yaşı 80'i geçmişti. Na'şı Trablusgarb'a nakledilip orada camiine defnedildi. Trablus'da cami ve hamam ve başka vakfı vardır. Cezâyir'e ilk defa yeniçerileri bu zat götürmüştür. Evliyaya "murâbıt" dendiğinden, Arablar yeniçeriye "murâbıt" dediler. Halen "karakol"dan gelme "Koloğulları" bunların evlâdıdır. (III. 255)

Turgutça Bey Ümerâdan yiğit bir bey olup Kosova meşhur savaşında da varlığını isbat edip sonra vefat eylemiştir. (III. 255)

Turgutluoğlu *bak.* Mahmud Bey

Turgutoğlu *bak.* Hüseyin Bey

Turhan Bey II. Murad ve II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ümerâsındandır. Oğlu Ömer Bey'dir(→). Diğeri Mehmed Bey de ümerâdan olup bu senelerde (1480'ler) yok oldu. (III. 254)

Turhan Bey Arnavutdur. Delvine beyiydi. 960 (1553) yılından sonra vefat eyledi. Malkara'da hayli hayratı vardır. (III. 254)

Turhan Bey Yükselerek kapıcıbaşı oldu. Rusya harbinde bulunup 1188'de (1774) yaralanıp sonra vefat etti. (III. 254)

Turhan Efendi Hamidlidir. Zeynîye'den Burhan Efendi'nin müridi olup 1027'de (1618) vefat eylemiştir. Cezbe sâhibi olup sadaka ve hediye kabul eylemezdi. Bir küçük dağarcığı olup ondan türlü yemekleri halka ikram ederdi. (III. 254)

Turnacıbaşızâde *bak.* Yetimî Ali Çelebi

Turnacızâde *bak.* Ahmed İzzet Paşa (Tiryakî)

Tursun Bey Mûsâ Beyzâde Aclân Bey'in küçük oğludur. Babası tarafından Orhan Gazi'ye gönderilmiştir. 731'de (1331) vefat etti. Osmanlı yiğitleri bu tarihde Karasi'yi fethetmişlerdir. (III. 254)

Tursun Efendi Taşköprülü Hacı Murad'ın oğludur. Sahn müderrisi iken Zilhicce 976'da (Mayıs-Haziran 1569) vefat etti. İlmi orta ve iyi zat idi. Oğulları Abdülbâkî Efendi ve Feyzî Abdullah Efendi'dir. (III. 254/55)

Tursun Fakih Edebâlî'nin damadı ve şâkirdi olup Osman Gazi'nin gazâlarında imamet ederdi. Onun adına ilk defa Karahisar'da hutbeyi bu okumuştur. Kayınpederinin vefatında yerine müderris, onun ailesine reis oldu. 726'da (1326) vefat eylemiştir. (III. 254)

Tursun Mehmed Paşa Kasım Paşa'nın kethüdâsıdır. 1097'de (1686) silahdar ağası, sonra sadrazam kethüdâsı

oldu. 1098 (1687) sonlarında ayrılıp 1099'da (1688) vezirlikle Erzurum valisi olarak orada eşkıyayı cezalandırdı. 1101'de (1689/90) Konya valisi ve sonra Vidin kumandanı oldu. 1103'de (1691/92) Midilli muhâfızı, 1105'de (1693/94) Anadolu solkol müfettişi, 1106'da (1694/95) Haleb, 1109'da (1697/98) Diyarbekir ve 1110'da (1698/99) ikinci defa Erzurum valisi oldu. Ramazan 1110'da (Mart 1699) vefat etti. Cesur, gayretliydi. (III. 255)

Turşucuzâde *bak.* Abdürrahim Efendi; Hüseyin Ağa; Mehmed Efendi; Muhtar Ahmed Efendi

Turşucuzâde Geçen asırda bir aileydi. Asrımızda da Ayasofya'da turşucunun evlâdından Ahmed Muhtar Efendi şeyhülislâm olunca yenilendi. Adı geçenin üç oğlu olup büyüğü Ali Bey Mısır mevleviyetinden azledilmiş, ikincisi Es'ad Bey mektûbî-i meşihat halifelerinden ve küçüğü Necmeddin Bey (Kocataş) Adliye bidâyet mahkemesi müddeiumûmi muâvinlerindendir. (IV. 686)

Turunç *bak.* Mustafa Ağa

Turunçzâde *bak.* Ali Ağa; Mehmed Efendi; Süleyman Paşa

Tûtîzâde *bak.* Mehmed Ağa

Tutsak *bak.* Ali Paşa (Konakçı)

Tuz *bak.* Mehmed Paşa

Tuzcuoğlu *bak.* Memiş Ağa

Tüccarzâde *bak.* Mustafa Paşa

Tülbendçîzâde *bak.* Mustafa Efendi

Tülbendzâde *bak.* Mehmed Efendi

Tümenzâde *bak.* Nurî Efendi

Türâbî Seyyid Bilâl Zâviyesi'nde hücrenişîn iken III. Ahmed devrinde (1703-1730) vefat etti. Şairdir. (II. 51)

Türâbî Mustafa Çelebi Ereğlilidir. Haremeyn-i Muhteremeyn kâtiplerinden olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. Şairdir. (II. 51)

Türâbî Şuayb Efendi II. Bâyezid devrinde (1481-1512) dârüssaâde ağası hocası olup sonra feragat eyledi. Vaazı pek tesirli olup tefsir okuturdu. Obur olduğu halde açlığa tahammül ederdi. Yaşı 95'e vardığı halde kuvveti yerinde olup eliyle at nalını ufatırdı. 927'de (1521) vefat etti. Şairdir. (II. 51)

Türabîzâde *bak.* İsmail Efendi; Mehmed Çelebi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Türbe Şeyhi *bak.* Ali Efendi

Türk *bak.* Ahmed Paşa; Ali Paşa; Doğan Bey; Gâlib Abdülhalim Paşa; İbrahim Ağa; İbrahim Efendi; Mehmed Paşa; Osman Ağa; Osman Paşa

Türk Ahmed Paşazâde *bak.* Affân Bey

Türkçebilmez *bak.* İbrahim Paşa

Türkmenzâde *bak.* Mehmed Ağa; Sâdık Mehmed Efendi

Tütünsüz *bak.* Hüseyin Paşa (Lala)

Tüysüz *bak.* Osman Bey

Ubeydullah *bak.* Abdullah Efendi

Ubeydullah Efendi Şeyh olup 1068'de (1657/58) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 327)

Ubeydullah Efendi Konyalıdır. Müderris, Lefkoşe mollası olup Şevvâl 1138'de (Haziran 1726) vefat etti. (III. 414)

Ubeydullah Efendi Sudûrdan Râşid Efendi'nin kardeşidir. Müderris, molla, Mekke pâyesi ve 1144'de (1731/32) İstanbul kadısı olup 1145'de (1732/33) azledilmiş ve sonra vefat eylemiştir. (III. 414)

Ubeydullah Efendi İskender Bey'in mektebi hocası ve Hayreddin Mescidi'nin imamı olup 1187'de (1773) vefat etti. Edhem Baba Türbesi'ne defnedildi. Ayvansaray Camii minberini koymuştur. (III. 414)

Ubeydullah Efendi Çelebi Şeyh damadı olup 1206'da (1791/92) Kâşgarî Dergâhı şeyhi olup 1208'de (1793/94) 63 yaşında vefat etti. (III. 415)

Ubeydullah Efendi Şah Sultan Tekkesi'nin II. Mahmud devrinde (1808-1839) yeniden tamirinde 3 ay kadar şeyh olup sonra Cemâlî Tekkesi'ne nakledildi. Sonra Kanlıca'da 1253'de (1837/38) vefat eyledi. (III. 415)

Ubeydullah Efendi Nakşibendî şeyhlerinden Rûmiye şeyhi Taha Efendi'nin oğludur. Babası yerine şeyh oldu. Sonra muharebede yardımcı askerle gelmekle Mekke pâyesi ihsan buyuruldu. Sonradan İstanbul'a geldi ve sonra Haremeyn-i Şerifeyn'e yerleşti. 1300'de (1883) vefat eyledi. Yaşlı ve sâlihdi. (III. 415)

Ubeydullah Efendi(→) Abdullah (Ubeydullah) Efendi.

Ubeydullah Efendi (Hıfzîzâde) Hâcegândan ve ricâlden olup Receb 1204'de (Mart-Nisan 1790) vefat etti. (III. 415)

Ubeydullah Efendi (Kevâkibîzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Cemaziyelevvel 1168'de (Şubat-Mart 1755) Mısır mollası oldu. Muharrem 1181'de (Haziran 1767) Medine mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 414)

Ubeydullah Efendi (Nureddinzâde) Şirvanlı Nurullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Zilhicce 1111'de (Mayıs-Haziran 1700) vefat etti. (III. 414; IV. 585)

Ubeydullah Efendizâde Akşehirlidir. Sa'dî Çelebi'nin kardeşidir. (III. 414)

Ubeydullah Mehmed Efendi Yakub Efendi'nin oğludur. Annesi tarafından Fenârîlerdendir. Müderris, Haleb kadısı olup orada 936'da (1529/30) vefat etti. Hâfızası çok güçlü olup 6 ayda *Kur'an-ı Kerim*i ezberledi. Cömert ve kerimdi. Kaside-i şerh yazdı. (III. 414)

Ubeydullah Mehmed Efendi Müderris ve Zilhicce 1261'de (Aralık 1845) Selânik mollası olup 1270'de (1853/54) bilâd-ı hamse mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 415)

Uğurlu *bak.* Mehmed Paşa

Uğurlu Bey İranlı beylerden olup 961'de (1554) Osmanlı Devleti hizmetine girmiştir. Bazı hizmetlerde bulunduktan sonra vefat etmiştir. (I. 444)

Ukayl Yedi emirlerden biridir ki, Küçükkaraman'da medfundur. (III. 485)

Ukaylezâde *bak.* Hasan Efendi

Ulama Paşa Tekelidir. Sipahilerden olup Şeytankulu tâbilerinden iken vak'asında İran'a kaçtı. Cesaretinden dolayı İran devleti tarafından Azerbaycan valisi yapıldı. 937'de (1530/31) İran Şahı Tahmasb'a karşı ayaklanarak harb etmiş ve I. Süleyman'a (Kanunî) bağlılığını sunmakla 938'de (1531/32) Osmanlı Devleti'nden aldığı yardımla mücadeleye devam eylemiştir. Ancak Tebriz'i İran aldığından kendisi Osmanlı ülkesine gelip yapılan savaşlarda sadâkat gösterdi. Oranın fethinde Tebriz ve Revan valisi oldu. 941'de (1534/35) Bitlis beylerbeyi olup Şeref Han ile muharebe edip onu katleyledi. O sene durum gereği Rumeli'ye geçirilip ardından beylerbeyi oldu. Lipova muharebesinde güzel hizmetle Bosna'yı muhâfaza etmiştir. Şah oğullarından Mirza'nın itaatinde Erzurum beylerbeyi olarak tekrar hududa gönderildi. 955'de (1548) Yanova muharebesinde hazır bulunarak şehid olmuştur. Cesur, yiğit, tedbirli ve sâdıkdı. Güzel hizmetleri görülmüştür. Oğlu İskender Bey'dir ki, onun oğlu şair Gayretî Mehmed Çelebi'dir(→). (I. 444)

Ulu *bak.* Ârif Çelebi; Ârif Mehmed Efendi; Mahmud Paşa

Uluç *bak.* Hasan Paşa

Ulûmî Çelebi İstanbulludur. Yeniçeri olup 983'de (1575/76) vefat etti. Şairdir. (III. 492)

Ulvî Ali Bey İstanbullu bir zaim olup 986'da (1578) vefat etti. Şairdir. (III. 492)

Ulvî Çelebi Bursalıdır. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ortaları şairlerindendir. Türkçe *Heft Peyker*'i vardır. (III. 492)

Ulvî Çelebi Yegân'ın oğludur. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 492)

Ulvî Mehmed Çelebi (Terzizâde) Diline perhizi olmamak hasebiyle inziva eylemişti. 993'de (1585) vefat etti. Kâtip ve şairdi. (III. 492)

Umûr Bey Develi oğludur. Sultan Mehmed'in akrabasından oldu. 950 (1543) yılına yakın vefat eyledi. (I. 402)

Umûr Bey (Gazi) Orhan Gazi devrinde (1326-1361) yiğitlikle meşhur bir zat idi. Asker neferleri bunun başına yemin ederdi. Kutlu olarak vefat etti. (I. 401)

Umûr Paşa Timurtaş Paşa'nın oğludur. Sancak beyi olup Mûsâ Çelebi'nin yanından yenilgisine kadar ayrılmadı. Sonra I. Mehmed'e (Çelebi) güzel hizmetlerde bulunduğundan Anadolu beylerbeyi oldu. Düzmece Mustafa harbinde bulunup vezirlikle kubbenişîr oldu. 838'de (1434/35) vefat etti. Cesur ve gayretliydi. Oğlu Osman Çelebi'dir(→). Diğer oğlu Ali Çelebi, Şehzâde Mustafa Çelebi b. Sultan II. Mehmed'e defterdar olarak vefatına kadar hizmette bulunup sonra vefat etmiştir. (I. 401/02)

Uncuzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Fehmî Mustafa Efendi; Mustafa Efendi (Hâfız); Mustafa Efendi (Hâfız); Ni'metullah Mehmed Efendi

Uncuzâde Ricâl ve âlimlerden bazı zatların mensup oldukları bir âiledir. Bir asır öncesine kadardır. (IV. 682)

Unkud *bak.* Süleyman Efendi

Uryân Efendi *bak.* Abdülevvel Efendi

Uryânî *bak.* Ali Efendi; Mehmed Efendi; Osman Efendi

Uryânîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Ârif Mehmed Efendi; Aziz Mehmed Efendi; Es'ad Ahmed Efendi; Hâlid Mehmed Efendi; Hayrullah Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Râşid Mehmed Efendi; Reşid Mustafa Efendi; Said Efendi; Vahid Mehmed Efendi

Uryânîzâde Bursalı ve Ayntablı iki Uryânî Efendi'nin oğullarıdır. Her ikisine de "Uryânîzâde" denmiş ve bunlardan âlimler yetişmiştir. Ayntablı evlâdından biri şeyhülislâm oldu. (IV. 698)

Uslu *bak.* Şücâeddin İlyas Efendi

Ustazâde *bak.* Ahmed Ağa

Usûlî Ahmed Efendi Müderris ve 1286'da (1869) Eyüp mollası oldu. Bu senelere (1880'ler) kadar hayatta kalarak vefat eylemiştir. (I. 303)

Uşşakîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdülaziz Efendi; Abdülbâkî Efendi; Abdülhâlik Efendi; Abdürrahim Efendi; Bahâeddin Mehmed Efendi; Fasihî Mehmed Efendi; Hasib İbrahim Efendi; İbrahim Efendi; Mustafa Efendi; Nesib Abdullah Efendi; Osman Efendi; Sadreddin Mehmed Efendi; Sadrî Sadreddin Efendi; Said Mehmed Efendi

Uşşâkîzâde Şeyh Hüsâmeddin Uşşâkî oğullarıdır ki, üç asırdan beri devam etmiş, âlim ve şeyhler yetişmiştir. (IV. 698)

Uteyfe *bak.* Atife (Şerif)

Uyun Mustafa Dede Bursa'da Hikmetî müridlerinden olup 1209'da (1794/95) orada vefat etmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 454)

Uzun *bak.* Abdullah Abdî Efendi; Abdullah Ağa (Leylek); Abdullah Paşa; Abdülvehhâb Efendi; Ali Efendi; Ali Paşa; Bâlî Efendi; Emin Efendi; Emin Mehmed; Firdevsî Çelebi; Hasan Ağa; Hasan Efendi; Hasan Paşa; Hüseyin Efendi; İbrahim Bey; İbrahim Efendi; İbrahim Paşa; İsmail Ağa; Mehmed Ağa; Mustafa Ağa; Mustafa Paşa; Piyâle Paşa; Sa'dî Efendi; Sâlih Mehmed Efendi; Süleyman Ağa; Süleyman Efendi; Süleyman Paşa; Şüca' Ağa; Şücâeddin Ağa; Yusuf; Yusuf Paşa; Zekeriyâ Efendi

Uzun Hâfız *bak.* Mehmed Efendi

Uzun Hâfızzâde *bak.* Münib Efendi

Uzunetek *bak.* Ali Bey

Uzunzâde *bak.* Mehmed Ağa; Süleyman Efendi

Üç Anbarîzâde Reisülküttab Üç Anbarlı Mehmed Efendi oğludur. Âlimlerdendi. Bunlara "Reiszâde" de denir. (IV. 683)

Üç Kuzular Buhara erenlerinden üç zat olup Bursa'da vefat eylemişlerdir. Makamlarına tekke yapılmıştır. (I. 442)

Üçanbarlı *bak.* Mehmed Efendi

Üçbaş *bak.* Nureddin Hamza Efendi

Üftâde Mehmed Efendi Bursalıdır. Önce ilim tahsil etti, sonra Bayramî halifelerinden Muk'ad Hızır Dede'den tarikati tekmil eyledi. Sonra onun zaviyesine şeyh oldu. 988'de (1580) vefat etti. Ermiş sayılanlardan ve Anadolu şeyhlerinin büyüklerindendi. Halifelerinden Muabbir Velî Efendi rüya yorumunda meşhur oldu. Bursa'da, Pınarbaşı'nda medfundur. Vefatında yerine küçük oğlu Mehmed Çelebi şeyh oldu. Az müddette vefat edip yerine büyük oğlu Mustafa Efendi şeyh olup 1039'da (1629/30) vefat eyledi. Yerine bunun oğlu İbrahim Efendi şeyh olup 21 Cemaziyelevvel 1089'da (11 Temmuz 1678) 100 yaşına yakınken vefat etmiştir. Hüdâî Mahmud Efendi hulefâsından ve ermiş sayılanlardandı. Yerine oğlu Mehmed Efendi şeyh olup 1109'da (1697/98) vefat etti. Ermiş sayılanlardandı. Yerine oğlu Mustafa Efendi şeyh olup 1133'de (1721) vefat eyledi. Bu da ermiş sayılanlardandı. Yerine oğlu Hayreddin Efendi şeyh olup 1172'de (1758/59) vefat eylemiştir. Yerine oğlu Mustafa Efendi şeyh olup 1216'da (1801/02) vefat etti. (I. 391/92)

Üftâdezâde *bak.* İbrahim Efendi; Mehmed Efendi

Üftâdezâde Üftâde Mehmed Efendi III. Murad devri (1574-1595) şeyhlerinden ve Bursa ricâlindendir. Evlâdından bir haylisi şöhretlerini bir asır kadar korumuşlardır. (IV. 682)

Ülfetî Hüseyin Efendi Bağdadlıdır. Valilere divan kâtibi ve kethüdâ olarak geçimini sağlardı. 1122'de (1710) vefat etti. Münşî ve şairdi. (I. 391)

Ülfetî Mehmed Çelebi İstanbullu nevheves bir şairdi. 1055'de (1645) vefat eylemiştir. (I. 395)

Ümid Çelebi İstanbulludur. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) şairlerindendir. *Divan* sâhibiydi. (I. 402)

Ümidî İsmail Efendi Şeyh Ahmed Efendi'nin oğludur. Halvetî olup Hüseyin Ağa Zaviyesi şeyhi ve Fâtih Camii vâizi oldu. Cemaziyelevvel 1106'da (Aralık 1694/Ocak 1695) vefat eyledi. Şiirleri, ilâhîleri, mecâlis ve vaazları ve tıptan *Keşf-i Beyân* tercümesi vardır. (I. 355/56)

Ümmî Sinan *bak.* Sinaneddin Yusuf Efendi

Ümmî Sinan Hâfızı *bak.* Abdüllâtif Efendi

Ümmî Sinanzâde *bak.* Hasan Efendi

Ümmî Sinanzâde III. Murad devri (1574-1595) sufilerinden Ümmî Sinan Efendi evlâdıdır. Bunlar âlim ve şeyhlerden olarak geçen asır başlarına kadar gelmiş ve Hasan Efendi adında son oğul da o devirde vefat etmiştir. (IV. 682)

Ümmügülsüm Hatun (Çivizâde) Mehmed Efendi'nin kızıdır. Çivizâde Mescidi'ni yaptırdı. Vefatında oraya defnedildi. Minberini sipahi Çavuşzâde Mustafa Ağa koydu. (I. 401)

Ümmüveledzâde *bak.* Abdülaziz Efendi; Ali Efendi

Ümmüveledzâde I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) âlimlerinden Hüseyin Efendi evlâdına denmiş ve yarım asır kadar sürmüştür. (IV. 682)

Üns Efendi (Molla Ahmedzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Yenişehir mollası oldu. Safer 1070'de (Ekim-Kasım 1659) vefat etmiştir. (I. 440; IV. 153)

Üns Efendi (Sahhaf Şeyhizâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Trablusşam mollası ve Medine pâyesi oldu. Muharrem 1113'de (Haziran 1701) 73 yaşında Rize'de vefat etmiştir. (I. 440; III. 314)

Ünsî Hasan Efendi (A'rec) Salkımsöğüt'de Aydınoğlu Tekkesi'ne şeyh olmuş ve Şevvâl 1136'da (Haziran-Temmuz 1724) vefat etmiştir. Kadirîhane'de medfundur. Nasûhî Efendi'nin pîrdaşıdır. Yerine Timarhaneci Mehmed Garib Efendi şeyh olup 1151'de (1738/39), sonra Ali Efendizâde Seyyid Muhyiddin Efendi şeyh olmuştur ki, Köstendilli idi, 1174'de (1760/61) vefat eyledi. Yerine ikinci Ünsî Hasan Efendi şeyh olup 1200'de (1786) vefat eyledi. Bunlar adı geçen tekkede medfundurlar. (I. 440)

Üsküdarî *bak.* Ramazan Ahmed Efendi

Üsküp Şeyhi *bak.* Şücâeddin İlyas Müfred

Üstüvanî *bak.* Mehmed Efendi

Üstüvanîzâde *bak.* Said Efendi

Üveys Bey Menteşe beyi Ya'kub Bey'in oğludur. Babasının hayatında I. Mehmed'in (Çelebi) yanına rehin bırakılmıştı. Vefatında orayı zapt için, göz hapsinde bulunduğu çardaktan firara muvaffak olmuş ve yakalanarak 844'de (1440/41) katledilmiştir. (I. 444/45)

Üveys Bey Yükselerek Kayseri beyi olmuştu. I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) İran harbinde şehid olmuştur. (I. 445)

Üveys Bey Mâbeyn-i hümâyûndan yetişip helvacıbaşı olmuştur. Sonra Pozega beyliğine gönderildiyse de yine çağrılıp helvacıbaşı oldu. Velînimetine kötülük düşünen bir hain olduğundan Zilka'de 1061'de (Ekim-Kasım 1651) katledilmiştir. (I. 445)

Üveys Paşa I. Selim'in (Yavuz) kölesi ve Bıyıklı Mehmed Paşa'nın kardeşi olup bu sâyede parlamıştır. Kardeşinin şehadetinden sonra ümerâdan olup hayli yerlerde bulunmuş ve 940 (1533/34) tarihinden sonra Bağdad ve Haleb beylerbeyiliğini de kazanmıştır. 952'de (1545) Yemen beylerbeyi oldu. 954'de (1547) eşkıyadan Pehlivan Hasan bunu şehid eylediyse de, bir hafta sonra Pehlivan'ı Özdemir Paşa tutup kısasen katletmiştir. Çok sert ve çok içkici olduğundan kardeşi gibi hizmette bulunamamıştır. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (I. 445)

Üveys Paşa (Hoca Paşa) Aydın Güzelhisarlıdır. Babası kadılardan Mehmed Efendi olup ilim tahsiliyle İstanbul'da maliye kâtibi oldu. Şemsî Paşa ve emsaline intisapla sırasıyla küçük ve orta defterdarlıklardan sonra III. Murad devrinde (1574-1595) başdefterdar olmuştur. Budin beylerbeyiliğine gönderildi. Rebiyülâhir 993'de (Nisan 1585) çağrılıp tekrar başdefterdar oldu. Cemaziyelevvel 995'de (Mayıs 1587) Mısır beylerbeyi oldu. Zamanında 500 bin filori irsaliyeyi

600 bine yükseltilmiştir. Bu sebepten 998'de (1590) vezir pâyesi ihsan olundu. Zilka'de 998'de (Eylül 1590) vefat etmiştir. Mısır'da, Karafe'de medfundur. Zamanın mizacına vâkıf ve maliye işlerini bilirdi. İstanbul'da bir cami yaptırmıştır ki, Hoca Paşa Camii diye bilinir. Oğlu Mehmed Paşa'dır. Torunu "Üveys Paşazâde" diye meşhur olup Cezâyir beylerbeyi olmuştur. 1054'de (1644) azledilerek sonra vefat etmiştir. (I. 445)

Üveysî *bak.* Nu'man Efendi; Veysî Efendi

Üveyszâde *bak.* Mustafa Efendi

Vâcid Ahmed Efendi Beylanlı Mustafa Paşa'nın(→) silahdarı Hacı Ağa'nın oğludur. Maarif memurlarından olup 60 yaşında iken Receb 1300'de (Mayıs 1883) vefat etmiştir. Şairdi. (IV. 471)

Vâcid Ahmed Efendi Beylanlı Mustafa Paşa'nın silahdarı Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur. 1240'da (1824/25) doğdu. Divan kalemine ve sonra maarif kalemine girdi. Orada mümeyyiz ve tahrirat müdürü olup azilden sonra 1300 (1883) yılından sonra Limni'de vefat etti. Şairdir. (IV. 598)

Vâcidî Çelebi Geliboludandır. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup Sultan Selim devri sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 598)

Va'dî Ahmed Efendi Üsküdar Mahkemesi kâtibi olup 1094'de (1683) vefat eylemiştir. Şairdir. (I. 224)

Va'dî Mehmed Efendi Bursalıdır. Bursa'da mahkeme kâtibi olup müderrislerdendi. 19 Rebiyülevvel 1059'da (1 Nisan 1649) vefat etti. Şairdir. (IV. 609)

Vahdetî Çelebi Bosnalıdır. Dinsizlikle itham edilirdi. 1007'de (1598/99) Ereğli'de vefat etti. Şairdir. (IV. 604)

Vahdetî Ebûbekir Efendi Nâilî Abdullah Paşa'nın babası serdengeçti ağası Hacı Halil Ağa'nın oğlu olup 1137'de (1724/25) doğdu. 1155'de (1742) kethüdâ kalemine girip sonra mühimmenüvis oldu ve kardeşinin riyâsetinde kesedarı olup sonra başmukabele ile hâcegâna dahil oldu. Şevvâl 1166'da (Ağustos 1753) cebeciler kâtibi ve Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) piyade mukabelecisi oldu. Sonra Cidde valiliğinde kethüdâ olup 1172'de (1758/59) kardeşinin vefatında vali kaymakamı oldu. 1174'de (1760/61) dönüp 1175'de (1761/62) tophane nâzırı ve Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) tezkire-i evvel olup 1178'de (1764/65) Limni'ye gönderildi. 1179'da (1765/66) atlı mukabelecisi, 1180'de (1766/67) teşrifatçı, 1182'de (1768) süvari mukabelecisi olup Rebiyülâhir 1182'de (Ağustos-Eylül 1768) sulh arzında azledilip bir yere sürüldü. Sonra affedilerek Rebiyülevvel 1185'de (Haziran-Temmuz 1771) defter emini ve 1186'da (1772/73) rikâb çavuşbaşısı ve 1187'de (1773) çavuşbaşı olup 1188'de (1774) azledilerek 1190'da (1776), 1192'de (1778) ve 1194'de (1780) üç kere ruznâme-i evvel, 1196'da (1782), 1198'de (1784), 1200'de (1786) ve 1201'de (1786/87) dört defa yeniçeri kâtibi oldu. 6 Safer 1202'de (17 Kasım 1787) vefat eyledi. Yenikapı Mevlevîhanesi dışına defnedildi. Nefis kitaplar yazmaya uğraşır ve Mevlevî tarikati müntesibiydi. Derviş-huylu, inançlı, âbid, lâtifeciydi. Bir çeşmesi vardır. Oğlu Ârif Bey'dir. (IV. 604/05)

Vahdetî Efendi Müderris ve kadı olup 1079'da (1668/69) vefat etti. Şairdir. (IV. 604)

Vahdetî Efendi İlim tahsil ederek mezun olmuştu. Teşrifat kalemi halifelerinden olup eshâm-ı umumiyenin yazılarını yazmak üzere Avrupa'ya gönderilerek dönmüştü. 1295'de (1878) vefat etti. Meşhur hattatdır. (IV. 605)

Vahdî İbrahim Efendi Hacı Mustafa b. Mehmed'in oğludur. Rumelidendir. Müderris, Haleb mollası olup 12 Rebiyülâhir 1126'da (27 Nisan 1714) vefat etmiştir. Üç dilde şairdir. İbn Hallikân'ı özetledi. (IV. 605)

Vahdî Osman Efendi Edirnelidir. 1130'da (1718) vefat etti. Şairdir. *Mülteka'l-Ebhâr* şerhi *Mehdü'l-Envar*'ı telif eylemiştir. (IV. 605)

Vâhib Ahmed Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişmiş, livâ ve ferik olarak Divan-ı Harb-i Mahsus'da 15-20 sene kadar reis olmuştur. 16 Safer 1314'de (27 Temmuz 1896) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedilmiştir. Sâdık, doğru idi. (IV. 844)

Vâhib Ali Efendi Sun'ullah Efendi'nin(→) oğludur. 1141'de (1728/29) Manisa mollası oldu. Şairdi. (III. 234)

Vahid Ahmed Efendi Sayda'da Bilâd-ı Beşarelidir. 1247'de (1831/32) Mısır'a gidip sonra İstanbul'a gelerek Divan-ı Hümâyûn kâtibi oldu. Sultan Abdülmecid devrinde (1839-1861) vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 606)

Vahid Bey Vükelâdan Muhtar Paşa'nın oğludur. Mektûbî ve âmedî kalemlerinde ömrünü geçirmiştir. 28 Cemaziyelâhir 1311'de (6 Ocak 1894) vefat eylemiştir. 58 yaşında, şişman ve ev idaresini iyi bilir, kabiliyetliydi. (IV. 606)

Vahid Mehmed Bey Sürûrî Mehmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişmiştir. (IV. 606; III. 13)

Vahid Mehmed Efendi (Âtıfzâde) Şeyhülislâm Ömer Hüsâmeddin Efendi'nin küçük kardeşidir. Müderris, Cemaziyelâhir 1268'de (Nisan 1852) Selânik mollası, sonra Edirne pâyesi ve Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Mekke pâyesi ve Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) İstanbul pâyesi, Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) Dâr-ı Şûrâ müftüsü ve Zilhicce 1280'de (Mayıs 1864) Meclis-i Vâlâ azası ve sonra Anadolu pâyesi olup 3 Ramazan 1293'de (22 Eylül 1876) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. Bilgili ve güzel konuşurdu. Ömrü yalnızlık içinde geçmiştir. (IV. 606)

Vahid Mehmed Efendi (Uryânîzâde) Müderris, molla, Mekke pâyesi olup 15 Safer 1252'de (1 Haziran 1836) İstanbul pâyesi oldu. 2 Zilka'de 1255'de (7 Ocak 1840) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Ulemâ-yı resmiyedendi. (IV. 606)

Vahid Mehmed Paşa Kilislidir. Nusayrîlerdendir. Annesi İstanbul'a gelip bir baltacıya varmasından dolayı "İstanbullu" dendi. Maliye kalemine girip zecriye muhassılı ve Galata voyvodası Topal Halil Efendi sâyesinde yükseldi ve zecriye başkâtibi ve muhassılı oldu. 1221'de (1806) mevkufatî, ardından Fransa sefiri olup az müddette Şevvâl 1221'de (Aralık 1806) defter emini ve Cemaziyelevvel 1224'de (Haziran-Temmuz 1809) reis vekili olup 26 Şa'bân 1224'de (6 Ekim 1809) Kütahya'da ikamet eyledi. Birbuçuk sene sonra serbest bırakıldı. 1226'da (1811) tophane nâzırı, Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) tersane emini, 1229'da (1814) Tekelioğulları muhallefatını kabza memur olup 5 Şevvâl 1229'da (2) Eylül 1814) vezirlikle Teke ve Hamid, bir-iki sene sonra da Hanya valisi oldu. 1235'de (1819/20) vezirliği kaldırılarak Sakız'da oturdu. Rebiyülâhir 1236'da (Ocak 1821) oraya muhâfız olup vezirliği geri verildi.

1237'de (1821/22) istifa eyledi. Şevvâl'de (Haziran-Temmuz 1822) Urla'da iken vezirliği alınıp Âlâiye'ye sürüldü. 23 Ramazan 1239'da (22 Mayıs 1824) vezirliği geri verilip Haleb valisi oldu. 1242'de (1826/27) rehavetle suçlanarak azledilip vezirliği alınarak Konya'ya gönderildi. Sürgün yeri sonra Bursa'ya çevrildi. 1242'de (1826/27) tekrar vezirlikle Eski İstanbul muhâfızı olup 1244'de (1828) Bosna valisi oldu. Hareketinden evvel 2 Safer 1244'de (14 Ağustos 1828) vefat etti. Hüner ve marifet, akıl ve anlayışlılıkla meşhurdur. Cimrilikle biriktirdiği dört bin kese eşya idi. İki zevcesinden başka mirasçısı kalmadı. Ayvansaray'da annesinin yalısında oturmasından "Çingene Vahid" denirdi. Kütahya'da kütüphane, Kilis'de Nusayri Mezarlığı'nda babasının merkadini yaptırmıştır. *Sefâretnâme*'si vardır. (IV. 605/06)

Vahid Paşa Yusuf Ağa'nın mühürdarı Râgıb Efendi'nin oğludur. Senelerce tomruk ağası ve sonra mîrimîranlıkla İzmit mutasarrıfı oldu. 1275 (1858/59) yılından sonra vefat etmiştir. Oğlu hariciye mümeyyizi Raûf Bey'dir. (IV. 606)

Vahidî (Mürekkepçizâde) I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 605)

Vâhidî Çelebi Asıl adı Abdülvâhid'dir. Kara Dâvud Efendi'nin(→) torunu, Süleyman Çelebi'nin oğludur. Genç iken 975 (1567/68) tarihlerinde vefat etmiştir. Şairdir. (II. 324; IV. 598)

Vahidî Mehmed Paşa (Hacı Hasanzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Kadı idi. Ancak gösterişe düşkün olduğundan sipahi elbisesi giyerdi. I. Selim'in (Yavuz) İran seferinden dönüşünde Kütahya'da kadı olup güzel elbiselerle karşılayışı padişahın hoşuna gidince sancakbeyliği ve sonra beylerbeyilik ihsan buyuruldu. 935'de (1528/29) vefat eyledi. Şair, tarih bilir, iyi ve cömertti. (IV. 110)

Vahyî Çelebi Manastırlıdır. Babası kadı idi. Kesriye kadısı olup 958'de (1551) vefat etti. Şairdir. Kardeşi Hâverî Efendi de şairdir. (IV. 606)

Vahyî Efendi İbraillidir. Bursalı Emin Efendi ve Neş'et Efendi'nin şâkirdidir. Farsça hocası olup 1233'de (1818) vefat etti. Topkapı'da, Hoca Neş'et Efendi sofasında medfundur. Şairdi. Oğlu Müfid Efendi 1228'de (1813) vefat ederek oraya defnedilmiştir. (IV. 607)

Vahyî Efendi Askerî kalemden yetişip 1247'de (1831/32) hâcelik verildi. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. (IV. 607)

Vahyî Mehmed Efendi (Seyyid) Balat Tekkesi şeyhi Hasan Efendi'nin oğludur. Eyüp Sultan Camii ve Sultan Selim Camii vâizi olup Şeyhülharem Tekkesi şeyhi oldu. 21 Şa'bân 1130'da (20 Temmuz 1718) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Müfessir, muhaddis, şair ve ilâhîciydi. Oğlu Seyyid Feyzullah Efendi'dir(→). (IV. 606/07)

Vahyî Ömer Çelebi Diyarbekirlidir. 1068'de (1657/58) vefat etti. Şairdir. (IV. 606)

Vahyîzâde *bak.* Mehmed Ebû Abdullah Efendi

Vâiz Arab *bak.* Mehmed Molla

Vâiz Arabzâde II. Bâyezid devri (1481-1512) âlimlerinden meşhur Vaiz Mehmed Efendi ve oğullarıdır. Yarım asır kadar meşhur olmuşlardır. (IV. 710)

Vâiz Emir *bak.* Abdülkerim Efendi

Vâiz Kapayî *bak.* Mehmed Efendi

Vâizzâde *bak.* Abdullah Efendi

Vâkıf Bey (Mîrialemzâde) Topuzlu Hacı Mustafa Ağa oğullarındandır. Tersane emini Hacı Ali Bey'e damad olduğundan mektûbî-i sadâret kalemi halifelerinden olup hâcelik rütbesiyle 1247'de (1831/32) maksadına ulaşmıştı. Sonra vefat etti. (IV. 601)

Vâkıf Mahmud Efendi Bursalıdır. Müderris olup 1137'de (1724/25) vefat etti. Şairdir. (IV. 601)

Vâkıf Yahyâ Efendi (Hoca Sa'deddinzâde) Es'ad Efendizâde Ebûssuûd Efendi'nin oğludur. Müderris ve Haleb mollası olup 1150'de (1737/38) vefat etti. Şairdir. (IV. 640; I. 331)

Vak'î Ahmed Efendi Okçuzâde Mehmed Şah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Bahâî Efendi'ye tezkireci oldu. 1060'da (1650) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 153)

1650

Vâlî Abdurrahman Efendi (Nefeszâde) Ankaralı bir hatibin oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1099'da (Mart 1688) Bursa pâyesi iken İstanbul pâyesiyle nakibüleşraf oldu. Safer 1100'de (Aralık 1688) Anadolu pâyesi olup Ramazan 1101'de (Haziran 1690) azledildi. Şevvâl 1102'de (Temmuz 1691) Rumeli pâyesi oldu. Şevvâl 1107'de (4 Mayıs 1696) zatülcenb hastalığından vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Âlim, edib, vakûr, şairdi. Arapça şiir söylerdi. Oğulları Mehmed Refî' Efendi (→) ile Mehmed Aziz Âzim Efendi'dir(→). Torunlarından biri de Mehmed Sâdık Efendi'dir. (III. 316)

Vâlî Ahmed Çelebi Yenipazarlıdır. Danişmend ve kadı olup 1007'de (1598/99) orada vefat etti. Şairdir. (IV. 602)

Vâlide Kethüdâsızâde *bak.* Ahmed Ağa; Said Mehmed Bey

Vâlihî Ahmed Efendi Üsküplüdür. Kadı olup 1008'de (1599/1600) vefat etti. Şairdir. (IV. 602)

Vâlihî Efendi Ergene-köprülüdür. Talebeden olup Gülşenî dervişi ve halifesi oldu. Şair ve Kurtzâde Vâlihî'nin çağdaşıdır. (IV. 602)

Vâlihî Efendi (Kurtzâde) Edirnelidir. Şeriat ve ilim tahsil edip Gülşenîzâde'den el aldı. Vatanında vâiz ve müfessirdi. Orada Sultan Selim Camii vâizi olup 994'de (1586) vefat etti. Fâzıl ve şairdir. (IV. 601/02)

Vâmık Ali Efendi Kalemden yetişip hâcegândan ve Selânik Baruthanesi nâzırı olup 5 Cemaziyelâhir 1192'de (1 Temmuz 1778) vefat etti. Üsküdar'da, Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 602)

Vâmık Sâlih Paşa (Serhalifezâde) Dahiliye kaleminden yetişerek Hâfız Mehmed Paşa'ya divan kâtibi oldu. 3 Ramazan 1264'de (3 Ağustos 1848) vezirlikle Sayda valisi, Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) Girit, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) ikinci defa Sayda, Şevvâl 1273'de (Haziran 1857) Selânik ve Zilka'de 1273'de (Haziran-Temmuz 1857) Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi oldu. Şevvâl 1275'de (Mayıs 1859) ayrıldı. 27 Receb 1277'de (8 Şubat 1861) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. İnşa ve kitâbette eşsiz olup zevk ve safâya düşkündü. Oğulları Cenâb Bey ve Dahiliye Nezâreti müsteşarı Ahmed Refik Paşa ve Şûrâ-yı Devlet azasından ve ûlâ ricâlinden Tâhir Bey ile Rüşdî Bey ve İzzet Bey'dir. Bazıları vefat eylemiştir. (IV. 602)

Vanîzâde *bak.* Râsih Mehmed Said Efendi; Rebib Mustafa Efendi; Said Mehmed Efendi; Said Mehmed Râsih Efendi

Vânîzâde IV. Mehmed (hd 1648-1687) şeyhi Vânî Mehmed Efendi oğullarına denir. (IV. 710)

Vankulu *bak.* Mehmed Efendi

Vanlızâde *bak.* Hüseyin Kâmil Efendi

Varak *bak.* Şemseddin Ahmed Efendi

Vardar *bak.* Ali Paşa

Vardarî *bak.* Şerif Mehmed Efendi

Vardarî Şeyhzâde *bak.* Abdülganî Efendi; Abdülvehhab Efendi; Kâmil Yahyâ Efendi; Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Zekeriyâ Efendi

Vardiyanbaşızâde *bak.* Hasan Bey (Hacı)

Varnalızâde *bak.* Selim Paşa

Vasfî Çelebi Hadım Ali Paşa'nın mensuplarından olup Mesihî ile içki sofrası arkadaşıydı. II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerindendir. (IV. 608)

Vasfî Efendi Ispartalıdır. Yetişerek Hurşid Paşa'ya divan kâtibi olarak taşralarda gezmiş ve Sayda tahrirat müdürlüğünde bulunup 1277'de (1860/ 61) azledilerek 1279'da (1862/ 63) mektûbî-i sadâret hulefâlığına girmiş, 1285'de (1868/69) mahkeme-i temyiz baş mümeyyizi, 1291'de (1874) adliye mektupçusu, Muharrem 1296'da (Ocak 1879) sadâret mektupçusu ve 1300'de (1883) Şûrâ-yı Devlet azalığıyla başkâtibi olmuş ve 24 Cemaziyelâhir 1314'de (30 Kasım 1896) vefat ederek Merkezefendi kabristanına defnedilmiştir. Âlî ilimler ve Farsça ve kitâbette söz sâhibiydi. (IV. 608/09)

Vasfî Mehmed Efendi (Hacı) Bosna Akçaâbâdlıdır. 1173'de (1759/60) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 245)

Vasfî Mehmed Efendi (Hâfız) Eyüp mollası olup 3 Receb 1294'de (14 Temmuz 1877) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 608)

Vasfî Mehmed Efendi (Kebecizâde) Kâtib-i sultanî olup Muharrem 1247'de (Haziran-Temmuz 1831) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 608)

Vasfî Mehmed Paşa Mülkiye memurlarından olup hacca gitmişti. Bihke'den azledilmiş olarak 12 Şevvâl 1281'de (10 Mart 1865) vefat etti. Mevlânâkapı'da medfundur. (IV. 608)

Vasfî Mustafa Efendi (Kınalızâde) Abdürrahim Kirâmî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etmiştir. (IV. 608; III. 501)

Vasfî Mustafa Efendi (Silahşorzâde) Defterhaneden yetişip Kars ve Bender'de defter emini vekili olmuştur. 1196'da (1782) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (IV. 608)

Vasfî Mustafa Paşa Askerlikten yetişerek livâ ve ferik olmuştur. Karahisar-ı Sâhib'de Rebiyülâhir 1307'de (Aralık 1889) vefat etmiştir. (IV. 486)

Vâsıf Abdullah Çelebi Ayasofyalıdır. Defterdar Şa'bânzâde Muhteşem Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kâtip olup Cemaziyelâhir 1130'da (Mayıs 1718) vefat etti. Şairdir. (IV. 599; IV. 203)

Vâsıf Ahmed Efendi Bağdadlıdır. Haleb ve Van'a gelip ilim tahsil eyledi. Kel Ahmed Paşazâde Ali Paşa'ya kitapçı oldu. Sonra Abaza Hasan Paşa'ya intisap edip Yenikale istilasında esir oldu. Sulhtan sonra kurtulup

Van'dan İstanbul'a geldi. Sonra orduya gelip âmedî odasına çerağ edildi ve hâcelik rütbesi verilip Abdürrezzâk Efendi'nin görüşmelerinde sırkâtibi ve sonra vak'anüvis oldu. 1198'de (1784) kalyoncular defterdarı, 1200'de (1786) mevkufatçı ve 15 Şa'bân 1201'de (2 Haziran 1787) İspanya sefiri oldu. Dönüşte 1203'de (1788/89) Anadolu muhasebecisi vekili ve Ramazan 1205'de (Mayıs 1791) Anadolu muhasebecisi olup Rusya murahhaslarıyla müzakerat-ı esasiyeye memur oldu. Rebiyülevvel 1206'da (Kasım 1791) başmuhasebeci ve ardından tahdid-i hudud memuru oldu. 1207'de (1792/93) azledildi. Şevvâl 1208'de (Mayıs 1794) yine Anadolu muhasebecisi, Muharrem 1209'da (Ağustos 1794) bir yerde oturmaya memur olup Cemaziyelevvel 1209'da (Aralık 1794) bırakıldı ve tekrar Anadolu muhasebecisi oldu. Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) ruznâme-i evvel, 1215'de (1800/01) tevkiî ve 1217'de (1802/03) tekrar vak'anüvis oldu. 1218'de (1803/04) ruznâme-i evvel ve Cemaziyelevvel 1220'de (Ağustos 1805) reisülküttab olup Şa'bân 1221'de (Ekim-Kasım 1806) azlolunup hasta olduğundan 7 Şevvâl 1222'de (8 Aralık 1807) vefat eylemiştir. Eyüp'de, Vâlide Sultan Türbesi karşısına defnedildi. Önceleri bir hayli sıkıntı çekmiş ve sonra sırkâtibi Ahmed Efendi'ye intisap edip riyâset vaktinde hadsiz meblağ almıştır. Âlim, akıllı, münşî, vecih, vakurdu. Daima fakirliğini söyleyerek sabır ve istiʿtaf (dilenme) âdetiydi. Terekesinden, İspanya'dan getirdiği yüzbin kuruşluk altın mührüyle çıktı. Riyâsetinden evvelce çoğu reisler aleyhinde bulunmuşlardır. Riyâsetinde Fransa politikasını tutarak Rusya ve İngiltere'yi gücendirmiştir. Enverî'nin *Tarih*'ini değiştirerek kaleme aldığı matbu tarihi ile 4 kıt'a zeylini yazmıştır. Oğulları Lebib Efendi ve Vassâf Efendi'dir. (IV, 599-600)

Vâsıf Ahmed Efendi (Ekmekçizâde) Ahmed Paşa'nın torunlarındandır. Meclis-i Vâlâ mazbata odasından yetişerek serhalife ve meclis ikinci kâtibi, 1284'de (1867/68) Adliye Nezâreti teşekkülünde o daireye geçip mahkeme-i istinaf azası ve sonra mahkeme-i temyiz azası, 1295'de (1878) mahkeme-i istinaf reisi, 1309'da (1891/92) mahkeme-i temyiz ceza reisi olmuş ve Seniha Sultan kethüdâlığı ilâve edilmiştir. 29 Şa'bân 1312'de (25 Şubat 1895) vefat ederek atasının türbesine defnedilmiştir. Doğru, sert, iffetli, bilgili bir zat idi. Oğulları Şevket Bey ve Safvet Bey'dir. (IV, 601)

Vâsıf Bey Musâhib Abdî Bey'in kardeşidir. Mektûbî-i sadr-ı âliden yetişerek hâcegândan oldu. 1228'de (1813) küçük kale tezkirecisi olup bu gibi görevlerde bulunup 1246'da (1830/31) İstanbul mukataacısı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV, 600)

Vâsıf Hüseyin Efendi İstanbulludur. 1104'de (1692/93) vefat etti. *Dîvân* sâhibi şairdir. (IV, 599)

Vâsıf İsmail Çelebi (İmamzâde) Nevheves ve ilim talibiydi. 1096'da (1685) vefat etti. Şairdir. (IV, 599)

Vâsıf Mehmed Efendi Hekimbaşı Hasan Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 29 Şevvâl 1137'de (11 Temmuz 1725) vefat etmiştir. Nişancı'da medfundur. Şair ve münşîdir. (IV, 599; F, 145)

Vâsıf Mehmed Efendi Bursalıdır. Kâtip olup Bursa muaccelât kâtibi ol-

du. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eylemiştir. (IV. 601)

Vâsıf Mehmed Paşa Gürcüdür. Askerlikten yetişip binbaşı, miralay, livâ ve 1246'da (1830/31) mansure feriki oldu. Zilka'de 1251'de (Şubat-Mart 1836) Boğaz muhâfızı, Zilka'de 1254'de (Ocak-Şubat 1839) vezirlikle Niş valisi, Receb 1255'de (Eylül-Ekim 1839) Silistre valisi, Rebiyülâhir 1258'de (Mayıs-Haziran 1842) yine Boğaz muhâfızı, Cemaziyelâhir'de (Temmuz-Ağustos) Köstendil ve Zilka'de 1259'da (Aralık 1343) Selânik valisi olup Ramazan 1261'de (Eylül 1845) azledildi. Zilhicce 1261'de (Aralık 1845) ikinci defa Niş valisi, Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) Vidin, Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) Trabzon valisi ve Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat 1853) Arabistan müşiri olup Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) azledildi. Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) Anadolu Ordusu kumandanı olup 1272'de (1855/56) Kars müdafaasında bulunup Rusya'ya esir oldu. Sulhtan sonra döndü. Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) hassa müşiri, 14 Muharrem 1274'de (4 Eylül 1857) topçu müşiri, Rebiyülevvel'de (Ekim-Kasım) ikinci defa hassa müşiri ve Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) Arabistan müşiri olup haftasında azledildi. Sonra Meclis-i Muvakkat-i Askerî'ye memur olup 16 Cemaziyelevvel 1282'de (7 Ekim 1865) vefat eyledi. Güç ve kudret sahibiydi. Ağa Hüseyin Paşa'ya damad oldu. Bir oğlu kaldıysa da az müddette vefat etti. Hüdâî Efendi Tekkesi'ne defnedildi. (IV. 600/01)

Vâsıf Mustafa Efendi (Hacı) Hamidiye mütevellisi ve serlevha-i hattatîn olup 1269'da (1852/53) vefat etti. (IV. 600)

Vâsıf Mustafa Efendi (Hacı) Hamidiye vakıf kaymakamı olup 1269'da (1852/53) vefat ederek Eyüp'e defnedilmiştir. Devrinin reisü'l-hattatîni idi. (IV. 476)

Vâsıf Mustafa Efendi (Şeyh) Ankaralıdır. Müderris, Receb 1278'de (Ocak 1862) Yenişehr-i Fenâr mollası olup sonra vefat etti. (IV. 601)

Vâsıf Osman Bey Bostancıbaşı Arnavut Halil Paşa'nın akrabasından olduğundan Enderûn'a girip Rebiyülâhir 1230'da (Mart-Nisan 1815) peşkir ağası, sonra anahtar ağası olup Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) kiler kethüdâsı olarak Receb 1234'de (Mayıs 1819) emekli oldu. Sonra hâcelik rütbesi verilmiştir. 1240'da (1824/25) vefat ederek Miskinler'e defnedildi. Edip, şairdi. Kardeşi Sa'dullah Efendi'dir(→). (IV. 600)

Vâsıf Paşa Bursalıdır. Yükselerek müdür ve muhassıl olup 1260'da (1844) mîrimîran rütbesiyle Ankara mutasarrıfı oldu. Azilden sonra Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Tırhala, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Rumeli, sonra Varna, Rebiyülevvel 1272'de (Kasım-Aralık 1855) Niş ve 1274'de (1857/58) Hersek mutasarrıfı oldu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eyledi. (IV. 601)

Vâsıfzâde *bak.* Vassâf Ahmed Efendi

Vâsıfzâde Reisülküttab Vâsıf Efendi oğullarıdır. (IV. 710)

Vâsık Ahmed Çelebi İstanbulludur. Nedim Pertev Paşa'nın vakıf kâtibi olup sonra mecnun oldu. Süleymaniye Darüşşifası'nda 1134'de (1721/22)

vefat eyledi. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 598)

Vâsık Emin Mehmed Efendi Madrûb Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris, kassâm, Şam ve Muharrem 1165'de (Kasım-Aralık 1751) Mekke mollası olup sonra vefat etmiştir. Şairdir. (I. 406; IV. 660)

Vâsık İbrahim Efendi Eğrikapılı Râsim Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Yatağan Camii imamı olup 1168'de (1754/55) Hicaz'a gidip dönüşünde Antakya'da vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 598; II. 349)

Vâsi Alisi *bak.* Ali Efendi

Vâsiî Abdülvâsi' Efendi Beylerden Hayreddin Hızır Bey'in oğludur. Dimetoka'da doğdu. Müderris, Bursa mollası oldu. 927'de (1521) İstanbul kadısı, iki gün sonra Anadolu kazaskeri ve aynı yıl Rumeli kazaskeri oldu. 929'da (1523) azledildi ve emekli oldu. Hacca gidip orada yerleşti. 944'de (1527/28) vefat etti. İstanbul ve İran'da öğrenim görmüştü. Fâzıl ve şairdi. Malını ve kitaplarını vakfedip bir mektep, bir medrese ve Bursa'da bir mektep yaptı. (III. 403/04)

Vassâf Ahmed Efendi (Vâsıfzâde) Reisülküttab Vâsıf Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilhicce 1280'de (Mayıs 1864) Haleb mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası olup 1295 (1878) yılından sonraya erişmişti. (IV. 607)

Vassâf Bey Köprülü ailesindendir. Bâbıâlî'den yetişip Ahmed Fevzî Paşa'ya divan kâtibi oldu. 1247'de (1831/32) Haremeyn muhasebecisi ve hâcegândan olmuştu. Sonra mâbeyn-i hümâyûna alınıp sırkâtibi oldu ve Pertev Paşa'ya damat olarak 1253'de (1837) ikisi birden ayrıldılar. Bu, Varna'ya gönderilip 11 Cemaziyelâhir 1253'de (12 Eylül 1837) ecel-i kaza ile vefat eylemiştir. Genç, akıllı ve büyük nüfuz sâhibiydi. (IV. 607)

Vassâfzâde *bak.* Es'ad Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi

Vassâfzâde Şeyhülislâm Vassâf Abdullah Efendi oğlu Es'ad Efendi'dir ki, bu da şeyhülislâm oldu. Ancak torunundan ileri devam etmedi. (IV. 710)

Vavcızâde *bak.* Ali Efendi (Hacı)

Vaybelim *bak.* Ahmed Bey

Vâzıh Mehmed Efendi Divan-ı Hümâyûn kalemlerinden yetişerek mümeyyiz, nihayet kesedar olmuş ve uzun yıllar hizmetle emekliliği seçmişti. 5 Zilhicce 1310'da (20 Haziran 1893) vefat eylemiştir. (IV. 601)

Vecdî Abdurrahman Efendi (Dervişzâde) Filibelidir. III. Mehmed devri (1595-1603) başlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 602)

Vecdî Abdülbâkî Bey Boğuk Mustafa Ağa'nın oğludur. İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup yükselerek beylikçi oldu. Ruhullah Efendi ile bir ikte suçlanıp 4 Ramazan 1071'de (3 Mayıs 1661) idam edildi. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 602/03)

Vecdî Ahmed Ağa Mora'da Gerdusludur. Babası imam olduğundan kendisi müezzin oldu. Sonra Damad İbrahim Paşa sâyesinde kapıcıbaşı oldu. 1141'de (1728/29) İzmir'de vefat etti. Şairdir. (IV. 603)

Vecdî Ali Efendi Sudûrdan Sun'ullah Efendi'nin oğludur. Şairdir. (IV. 602)

Vecdî Ca'fer Çelebi İstanbulludur. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-

1566) başlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 602)

Vecdî Efendi İstanbulludur. Bu senelerde (159?'lar) vefat etti. Şairdir. (IV. 602)

Vecdî Efendi Hind'de Bengal kibarzâdesidir. Şiraz'a gitti ve oradan Konya'ya gelip Çelebi Efendi'ye muallim oldu. 1241'de (1825/26) orada vefat etti. Âlim, şairdir. (IV. 603)

Vecdî Efendi (Kebecizâde) Edirne Sarayı hocası ve kadı olup 1007'de (1598/99) vefat etti. Şairdir. (IV. 602)

Vechî Çelebi Antalyalıdır. Mısır müteferrikalarından olup 1019'da (1610) vefat etti. Şairdir. (IV. 603)

Vecihî Hasan Efendi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1071'de (1660/61) vefat etti. Şair olup *Divan*'ı vardır. Sultan Murad devrinden zamanına kadar bir tarih yazmıştır. (IV. 603)

Vecihî Mehmed Efendi Maliyeden yetişerek mümeyyiz oldu. 1279'da (1862/63) evâmir-i maliye müdürü olup uzun müddet sonra azledilmiş ve 1301'de (1883/84) vefat edip Eyüp'de, 8 sene önce ölen oğlu Hüseyin Fuad Bey'in yanına defnedilmiştir. (IV. 604)

Vecihî Mehmed Paşa Yozgatlıdır. Es'ad Paşa'nın akrabasındandır. Hazinedarlığında bulunarak kapıcıbaşı oldu. 1243'de (1827/28) Rumeli pâyesiyle Edirne vali kaymakamı oldu. 1245'de (1829/30) Samakocuk nâzırı ve ardından Varna muhâfızı oldu. 1246'da (1830/31) azledildi. Sonra Selânik valisi, 22 Şa'bân 1248'de (14 Ocak 1833) vezirlikle Belgrad muhâfızı oldu. 125?'de (1835/36) Bosna valisi, Rebiyülevvel 1257'de (Mayıs 1841) Konya, Şevvâl 1257'de (Kasım-Aralık 1841) Diyarbekir ve Şa'bân 1259'da (Eylül 1843) Haleb valisi olup Muharrem 1261'de (Ocak 1845) azledildi. Rebiyülevvel'de (Mart 1845) Belgrad, Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) Musul, Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) Ankara, Safer 1265'de (Ocak 1849) ilâveten Bozok ve Safer 1268'de (Aralık 1851) Bağdad valisi olup azledildi. Şa'bân 1268'de (Mayıs-Haziran 1852) Ankara, Şevval'de (Temmuz-Ağustos 1852) Kürdistan ve Zilka'de'de (Ağustos-Eylül 1852) tekrar Ankara valisi oldu. Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) azledilip Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) Erzurum ve Safer 1274'de (Eylül-Ekim 1857) Selânik valisi olup Rebiyülâhir 1275'de (Kasım 1858) azledildi. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Meclis-i Vâlâ azası, Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) Muhacirîn Komisyonu reisi, 17 Rebiyülâhir 1281'de (19 Eylül 1864) Cidde valisi olarak 16 Rebiyülâhir 1284'de (17 Ağustos 1867) vefat eyledi. Mülkî idareye vâkıftı. Oğullarından Mehmed Sâlih Bey Safer 1277'de (Ağostus-Eylül 1860) vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. Diğer oğlu Rızâ Bey 1295'de (1878) vefat eylemiştir. Bir oğlu Kemâl Paşa ve diğer biri de Şûrâ-yı Devlet azasından Aziz Bey'dir. (IV. 603/04)

Vefalı *bak.* Mehmed Ağa

Vehbî Efendi İstoliçelidir. Kadı olup mahlas benzerliğinden dolayı "he" nin birinin gözünü kapalı yazardı. III. Selim devri (1789-1807) sonlarında vefat eyledi. (IV. 618)

Vehbî Efendi (Hâfız) Muhasebeci Nurî Efendi'nin oğludur. Babasının sevkiyle hazine-i hassaya girdi. Uzun

yıllar hizmetle mümeyyiz-i evvel ve 1294 (1877) tarihlerinde oraya muhasebeci oldu ve rütbe-i bâlâya kadar yükseldi. 2 Receb 1305'de (15 Mart 1888) vefat eylemiştir. Yumuşak huylu, doğru idi. (IV. 619)

Vehbî Efendi (İsâzâde) Ereğlilidir. Kadı olup Kayseri mahkemesi kâtibi olmuştur. III. Selim devri (1789-1807) şairlerindendir. (IV. 618)

Vehbî Efendi (Müftîzâde) Nişlidir. Müderris, Receb 1273'de (Mart 1857) Yenişehr-i Fenâr mollası olup Zilhicce 1273'de (Ağustos 1857) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 619)

Vehbî Efendi (Sünbülzâde) Maraşlıdır. Reşid Efendi'nin oğlu ve Galatalı Tıflî Efendi'nin mürididir. Kaside ve tarih ile büyüklere intisap edip kadı oldu. Birkaç defa nâme-i hümâyûn yazdırılarak hâcegânlık verildi. I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında İran sefiri olup Bağdad valisi aleyhinde bulunduğundan İstanbul'a kaçtı. Tannâne kasidesini sununca affedildi. Sonra yine kadılık mesleğine dönüp III. Selim devrinde (1789-1807) serlevha-i şuarâ oldu. Padişah adına *Divan*'ını tertip ederek atiyye aldı. İki sene hasta yatıp 14 Rebiyülevvel 1224'de (29 Nisan 1809) vefat etti. Edirnekapı dışında medfundur. Yaşı 90'ı aşkındı. Zevk ve sefaya düşkündü. Sonlarında cinnet getirdiyse de kör olduktan sonra 7 sene bu halde yaşadı. Eserleri; *Divan*, *Münşeât*, *Manzume-i Şahidi*'ye naziresi, *Şevkengiz*, *Tuhfe*, *Nuhbe* ve *Lâtife*'dir. Oğulları Lutfullah Efendi(→) ile Hayrullah Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 618)

Vehbî Hüseyin Efendi (Keçecizâde) (Seyyid) İstanbulludur. 1123'de (1711) müderris, sonra Haleb kadısı olup 1149'da (1736/37) vefat etti. Cerrahpaşa'da, Canbaziye Tekkesi'nde medfundur. Usta şairdir. *Sûrnâme*'si meşhurdur. Oğlu Münif Efendi'dir(→). (IV. 617)

Vehbî İbrahim Efendi Kasım Alîmî Efendi'nin oğludur. Kadı olup 1056'da (1646) vefat etti. Şairdir. (I. 103; IV. 49)

Vehbî İbrahim Efendi Edirnelidir. Orada Murad Paşa Camii imamı olup Bostan Efendi'den el alıp Mevlevî olmuştur. Ramazan 1112'de (Şubat 1701) vefat etti. Şairdir. (I. 114)

Vehbî Mehmed Efendi Müderris, molla, 1214'de (1799/80) İstanbul kadısı olup o sene azledildi. 1225'de (1810) Anadolu kazaskeri olup 1226'da (1811) azledildikten sonra vefat etmiştir. (IV. 618)

Vehbî Mustafa Efendi Kadıların ileri gelenlerinden olup 1252'de (1836/37) vefat etti. Rumelihisarı'nda Kayalar'a defnedildi. (IV. 618)

Vehbî Mustafa Efendi (İmamzâde) Müderris ve nâib oldu. Muharrem 1265'de (Aralık 1848) Ayntab mollası olup sonra mahrece geçti. Receb 1272'de (Mart 1856) Edirne mollası ve Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Mekke pâyesi oldu. Uzun yıllar maarif-i umumiye müftüsü olup oradan zabtiye müftüsü olmuştur. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) İstanbul pâyesi ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Anadolu pâyesi olup Zilka'de 1290'da (Ocak 1874) Anadolu kazaskeri oldu. Halini düzelterek hacca gitti ve dönüşten sonra 27 Receb 1294'de (7 Ağustos 1877) vefat etti. Çamlıca'da medfundur. İlimde sade, hoş-

sohbet, güzel konuşan, mükrim ve rind olduğundan evvelleri ekâbir-i devlete yakınlığı pek fazlaydı. Oğlu Ali Haydar Bey mevâlîden ve büyüğü Behcet Bey mesleği değiştirerek taşra kaymakamlarındandı. (IV. 619)

Vehbî Paşa Askerlikten yetişerek 1267'de (1851) Arabistan Ordusu'nda piyade livâsı olup 1270 (1853/54) tarihinden sonra ferik ve Bağdad Ordusu'na memur oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eylemiştir. (IV. 619)

Vehbî Paşa Hariciye kaleminden yetişip mülkiye mutasarrıfı ve mîrimîran olmuştu. Sicil Komisyonu azasından iken 17 Zilka'de 1313'de (30 Nisan 1896) vefat etti. (IV. 619)

Vehbî Paşa Mâbeynci Hacı Emin Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan yetişerek babasının serkurenâlığında askere alınmış ve yâver-i harp olarak ferikliğe kadar yükselmiştir. 16 Rebiyülâhir 1316'da (3 Eylül 1898) vefat etti. Doğancılar'da defnedildi. İşgüzar bir zat idi. (IV. 871)

Vehbî Sâlih Efendi İstanbulludur. Ağa Hüseyin Paşa'nın kâtibi olup 1244'de (1828/29) vefat etti. Mûsikîşinas, neyzen ve şairdi. (IV. 618)

Vehib Paşa Leskoviklidir. Rüstem Paşa'nın(→) oğludur. 1306'da (1888/89) beylerbeyi payesi iken vefat etti. (IV. 619; II. 380)

Velâyet (Seyyid) Sülâle-i Hüseynîye'dendir. 2 Muharrem 886'da (3 Mart 1481) vefat eden Seyyid İshak'ın oğludur. Soyu Seyyid Hüseyin b. Muhammed Bâkır hazretlerine ulaşır. Kirmastı'da 855'de (1451) doğmuştur. Âşık Paşa evlâdından Şeyh Ahmed'den el alıp onun kızı Râika Hatun'u nikâhlamış ve Âşıkpaşa'da adına mensup zaviyeye şeyh olmuştur. 929'da (1523) vefat eyledi. Ermiş sayılanlardan ve seyyidlerin büyüklerindendir. Üç defa hacceylemişti. Adı geçen tekkede medfundur. Yerine oğlu Seyyid Derviş Mehmed geçip 942'de (1535/36) vefat eyledi. Damadı Gazalîzâde Abdullah Efendi'dir. (IV. 609)

Velî *bak.* Ali Efendi; Hasan Paşa; Mahmud Paşa (Adnî)

Velî Ağa Hacı Beşir Ağa'nın(→) yedekçisiydi. 1161'de (1748) vefat etmiştir. İbrahimağa Çayırı Mescidi'ne minber koymuştur. (II. 20)

Velî Ağa Hadice Sultan'ın kethüdâsı olup 1123'de (1711) kapıcılar kethüdâsı olmuştur. Sonra vefat etti. Oğlu Velî Ağazâde olup 1189'da (1773) arpa emini olmuştur. (IV. 612)

Velî Ağa Yeniçeri zâbiti olup Bağdad ağası oldu. 11 Cemaziyelevvel 1193'de (27 Mayıs 1779) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 615)

Velî Ağa (Hacı) Silahşor, Girit defterdarı ve sonra anbar emini olup 1245'de (1829/30) kapıcıbaşılıkla zahire nâzırı ve bina emini oldu. 1249'da (1833/34) Sâliha Sultan'a kethüdâ olmuştur. 1250'de (1834/35) nâzırlıktan azledildi ve 1252'de (1836/37) ikinci defa nâzır oldu. 1254'de (1838) azledilmiştir. 1 Receb 1268'de (21 Nisan 1852) vefat etti. Zengindi. (IV. 616)

Velî Ağa (Kilerci) Bostancı Ocağı'ndan yetişip Edirne bostancıbaşısı oldu. 1075'de (1664/65) ayrıldı. (IV. 611)

Velî Bey Ümerâdan olup 940'da (1533/34) Vidayiş beyi oldu. Sonra vefat eyledi. (IV. 610)

Velî Beyzâde *bak.* Sa'deddin Efendi

Velî Dede Mesnevîhândı. Divanî Mehmed Çelebi'nin aşçıbaşısı olup sonra Cezâyir'de iken 955'de (1548) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 610)

Velî Efendi Karasilidir. Emir Sultan halifesi bir şeyh olup müfessir ve vâizdi. II. Murad devrinde (1421-1451) vefat eyledi. Bir tasnifi vardır. (IV. 610)

Velî Efendi Karamanlıdır. Müderris, Tire, Manisa mollası olup azledilmiş olarak Receb 1018'de (Ekim 1609) vefat etmiştir. Âlim, sâlihdi. Tire'de şehre sur yaptırarak haydutların defedilmesine de hizmet etmiştir. (IV. 610)

Velî Efendi Saruhanlıdır. İstanbul'a gelip Vişne Efendi ve Hasan Efendi'den el alıp şeyh oldu. Fâtih Camii vâizi ve sonra Merkezefendi Tekkesi şeyhi oldu. Bâyezid Camii'nde tefsir okutup defalarca hacca gitti. 1023'de (1614) vefat eylemiştir. Silivrikapı dışında medfundur. Derviş ve alçakgönüllüydü. (IV. 611)

Velî Efendi Hamid'de Agraslıdır. Zeynîyeden Burhaneddin Efendi'nin müridi olup şeyh oldu. 1026'da (1617) vefat eylemiştir. Keşif sahiplerindendir. (IV. 611)

Velî Efendi Müderris olup 1096'da (1685) huzûr derslerinde bulunmuş bir fâzıldı. Sonra vefat etti. (IV. 611)

Velî Efendi Mustafa'nın oğludur. Fuzalâdan olup 1132'de (1720) vefat etti. Hz. Hızır hakkında *Risâle-i Adl* yazdı. (IV. 612)

Velî Efendi Kerküklüdür. Talebe-i ulûmdan olup Hekimzâde Ali Paşa'ya intisapla kitapçı ve sonra kethüdâ olmuştur. Cemaziyelâhir 1168'de (Mart-Nisan 1755) paşasının sadâretinde birden hâcegân rütbesiyle sadâret kethüdâsı olmuştur. 7 Şa'bân 1168'de (19 Mayıs 1755) azledilip Resmo'ya sürgün edildi. Şa'bân 1171'de (Nisan 1758) bırakıldı. Efendisi Anadolu valisi oldukta yanına gidip "sebeb-i infisalim oldun" diye ecel-i kazaya uğratmıştır. Bütün ilimlerde mâhir ve bahse kadirdi. Lâkin kötü dilli, hatır kırıcı ve umur-ı hariciyeden ârî idi. Pîrîzâde Osman Molla ile sohbetinde ismini sorup, Osman deyince, "Alâ vezn-i sü'ban (yılan)" demiştir. Mîrahûr Ahmed Paşazâde Ali Bey'in mührünü görünce "Maşaallah isminiz Ali imiş" diye mechuliyetini kinâye eylemiştir, o da karşılığında mührünü isteyip "İsminiz Velî imiş" diye mukabele eylemiştir. (IV. 613/14)

Velî Efendi Katar şeyhlerinden olup Vâlide Camii şeyhi oldu. 1182'de (1768/69) ordu şeyhi oldu. Muharrem 1183'de (Mayıs 1769) vefat eyledi. (IV. 614)

Velî Efendi İranlıdır. Hadice Sultan dairesine intisap edip 1120'de (1708) Enderûn'a girmiş ve yetişerek hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup Rebiyülevvel 1172'de (Kasım 1758) başmuhasebecilikle çerağ olunup haftasında Haremeyn muhasebecisi olmuştur. Safer 1174'de (Eylül-Ekim 1760) tekrar başmuhasebeci ve defter emini olup 1181'de (1767/68) cizye muhasebecisi olmuştur. Ramazan 1183'de (Ocak 1770) orduda defter emini olup Receb 1185'de (Ekim 1771) Pazarcık'da vefat eylemiştir. (IV. 614/15)

Velî Efendi Kilislidir. Müderris, Kudüs mollası olup 17 Safer 1189'da (19 Nisan 1775) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 615)

Velî Efendi Hacı Velîyeddin Efendi'nin(→) oğludur. Yeniçeri kaleminde büyük kesedar olup 1192'de (1778) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (IV. 612)

Velî Efendi Müderris ve Râgıb Paşa'nın kitapçısı olup Muharrem 1202'de (Ekim-Kasım 1787) vefat etti. (IV. 615)

Velî Efendi (Tavaslızâde) Birgi ulemâsından ve muhaddislerden olup Receb 1307'de (Şubat-Mart 1890) 110 yaşında vefat etmiştir. (IV. 617)

Velî Efendi (Tophaneli) Filibeli Şeyh Mehmed Efendi'nin oğludur. Hüdâî Efendi'nin müridi olup Cennet Efendi'nin vefatında Tophane'de İlyas Çelebi Teklesi'nde ve sonra Orta Cami'de şeyh oldu. Zilka'de 1108'de (Mayıs-Haziran 1697) vefat etti. Keşif ve keramet sâhibi bir pîrdi. "Tophanelizâde"lerin atasıdır. (IV. 612)

Velî Efendi (Yegân) İskiliplidir. Ebûssuûd Efendi'nin fetvâ kâtibi olup sonra Pravadi kadısı iken 998'de (1590) vefat etti. Fâzıldı. Zenbilli, İbn Kemâl, Sa'dî ve Ebûssuûd fetvâlarını toplayan bir kitap yazmıştır. Ayrıca ta'likatı vardır. (IV. 610)

Velî Efendizâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Ahmed Paşa; Ali Efendi; Emin Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi; Sâlih Mehmed Efendi

Velî Mehmed Paşa Hassa silahşorü ve çakırcıbaşı olup sonra sipahiler ağası, 1112'de (1700/01) kapıcılar kethüdâsı ve Ramazan 1116'da (Ocak 1705) Rumeli beylerbeyi pâyesi oldu. 30 Ramazan 1117'de (15 Ocak 1706) kapdan-ı deryâ olup ardından vezirlik verildi. 1118'de (1706/07) azledilerek kubbe veziri olup Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) Bosna valisi oldu. Zilka'de'de (Şubat) vezirliği kaldırılarak Dimetoka'ya gönderildi ve Zilka'de 1121'de (Ocak 1710) tekrar vezirlikle Sakız muhâfızı oldu. Sonra İstanköy'e sürüldü. Şa'bân 1123'de (Eylül-Ekim 1711) Mısır valisi oldu. 1124'de (1712) bir aralık ayrıldıysa da halkın isteğiyle tekrar görevinde bırakıldı. Şa'bân 1126'da (Ağustos-Eylül 1714) azledildi. Receb 1128'de (Haziran-Temmuz 1716) kethüdâsıyla idam edildi. Tedbirli ve doğru idi. Eski kethüdâsı Kara İbrahim Ağa'dır(→). (IV. 612)

Velî Paşa Saraydan yetişerek küçük mîrahûr, sonra kapıcılar kethüdâsı ve 982'de (1574/75) sipahiler ağası, sonra mîrahûr-ı evvel, başka görevlerde bulunup 1003'de (1594/95) yeniçeri ağası oldu. Safer 1004'de (Ekim 1595) Rumeli beylerbeyi olup 1005'de (1596/97) azledilerek 1006'da (1597/98) tekrar tayin edildi. Ramazan 1007'de (Nisan 1599) vefat etti. (IV. 610)

Velî Paşa Ümerâdan olup 1014'de (1605/06) Şehrizor paşası iken şehid olmuştur. (IV. 610)

Velî Paşa Ümerâdan olup Kudüs mutasarrıfı oldu. 1072'de (1661/62) idam edildi. (IV. 611)

Velî Paşa 1091'de (1680) bahriye ümerâsındandı. (IV. 611)

Velî Paşa Bayburtludur. Sadrazam Kara İbrahim Paşa'nın akrabasından olup 1129'da (1717) mîrimîran rütbesiyle Trablusgarb mutasarrıfı oldu. Sonra azledilerek 1131'de (1719) Kırkkilise mutasarrıfı olarak sonra vefat etmiştir. (IV. 612)

Velî Paşa Maraşlıdır. Ümerâdan olup yükselerek 1131'de (1719) Kars mu-

tasarrufı oldu. Uzun yıllar orada kalıp 1153'de (1740) vezirlikle Trabzon valisi ve 1154'de (1741) Erzurum valisi olmuştur. 1158'de (1745) ikinci defa Trabzon valisi ve Receb 1159'da (Temmuz-Ağustos 1746) Aydın valisi oldu. 15 Zilka'de 1159'da (29 Kasım 1746) Anadolu valisi olup gelirken Kayseri'de Gemerek adlı yerde vefat etti. Tedbirli ve güçlüydü. (IV. 613)

Velî Paşa Kapıcıbaşı ve mîrimîran olmuş ve 1183'de (1769/70) orduda bulunmuştur. Sonra vefat eyledi. (IV. 614)

Velî Paşa (Deli) Yeğen Osman Paşa'nın delibaşısı olduğundan 1098 (1687) sonlarında Hersek mutasarrıfı ve 1099'da (1688) Rumeli beylerbeyi oldu. 1100'de (1688/89) öldürüldü. (IV. 611)

1660

Velî Şah Halvetî şeyhlerinden olup 1013'de (1604/05) vefat eyledi. (IV. 610)

Velîyeddin Ağa (Hacı) Şerif Paşa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı ve Galata nâzırı olup Safer 1204'de (Ekim-Kasım 1789) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 615)

Velîyeddin Bey Nizâmiye miralaylarından olup 15 Safer 1269'da (28 Kasım 1852) vefat eyledi. Haydarpaşa'ya defnedildi. (IV. 617)

Velîyeddin Bey Kalemden yetişerek zahire kesedarı olup Cemaziyelâhir 1255'de (Ağustos-Eylül 1839) ticaret mektupçusu ve Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) zabtiye muhasebecisi ve Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) Anadolu defterdarı olup Muharrem 1273'de (Eylül 1856) vefat etmiştir. (IV. 617)

Velîyeddin Bey (Ahmed Paşazâde) (Hacı) Babası Kel Ahmed Paşa'dır. Müderris, molla, Bursa kadısı olup 1188'de (1774) Medine mollalığını kabul etmeyip 1189'da (1775) Mekke kadısı oldu. Ramazan 1199'da (Temmuz 1785) vefat etmiştir. Kabataş'da medfundur. Oğulları Sa'deddin Bey(→) ile Hacı Sa'dullah Mehmed Bey'dir(→). (IV. 615)

Velîyeddin Cârullah Efendi Müderris, Galata mollası, sonra Edirne kadısı oldu. 1151'de (1738/39) vefat eylemiştir. Ayakmedrese'de bir kütüphane yaparak civarına defnedilmiştir. (IV. 613)

Velîyeddin Efendi Karamanlıdır. Eşsiz bir vâiz olup oğlu şair Nizâmî'nin vefatından dolayı onun için kürsülerde ağlardı. 878'de (1473/74) vefat eyledi. (IV. 610)

Velîyeddin Efendi II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) Evlice Baba Mescidi'ni yapmıştır. O mescidde medfundur. (IV. 610)

Velîyeddin Efendi Karahisar-ı Şarkîlidir. Yusuf Efendi'nin oğlu olup mektep halifesi, imamı ve nihayet Şehzâde Camii vâizi oldu. 1061'de (1651) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Fâzıl ve Halvetî tarikatine mensup, ermiş sayılanlardan bir azizdi. (IV. 611)

Velîyeddin Efendi Menteşelidir. Fâtih Camii kürsü şeyhi olup Şevvâl 1065'de (Ağustos 1655) vefat etti. Cesur ve sözünü esirgemez bir fâzıldır. (IV. 611

Velîyeddin Efendi Rodosludur. Müderris olup Safer 1066'da (Aralık 1655) vefat etti. *Dîvân* sâhibi şairdir. (IV. 611

Velîyeddin Efendi Silivrikapı'da oturan Solak Hacı Mustafa Ağa'nın oğlu olup Durmuşzâde Ahmed Efen-

di'den hat talim eyledi. Tahsilden sonra ilk defa babasının yaptırdığı medreseye müderris oldu. Sonra Damad İbrahim Paşa'ya intisap edip Haremeyn müfettişi oldu. 1142'de (1729/30) Haleb, sonra Mısır, Medine mollası olmuştur. Sonra İstanbul pâyesi olup Şa'bân 1169'da (Mayıs 1756) Anadolu kazaskeri oldu. 1171'de (1757/58) Rumeli kazaskeri olup Zilka'de 1171 (Temmuz 1758) içinde irtikâpla suçlanarak azlolunup Gelibolu'ya sürüldü. Zilka'de 1172'de (Temmuz 1759) bırakıldı. 28 Cemaziyelâhir 1173'de (16 Şubat 1760) şeyhülislâm oldu. 5 Safer 1175'de (5 Eylül 1761) azledildi ve hacca gitmeye emir alıp Bursa'ya gönderildi. 10 Zilhicce 1175'de (2 Temmuz 1762) Bursa'dan getirildi. Zilka'de 1180'de (Nisan 1767) ikinci defa şeyhülislâm olup 3 Cemaziyelâhir 1182'de (15 Ekim 1768) vefat eyledi. Eyüp'de, Şeyh Murad Zaviyesi'nde medfundur. Ta'lik yazıda benzeri nadir olup İran tarzına malikti ve ilim muhiplerinden olup Bâyezid Camii'nde bir kütüphane yaptı. Oğullarından biri Mustafa Reşid Efendi'dir(→). Diğeri sudûrdan Emin Efendi'dir. (IV. 614)

Velîyeddin Efendi Bâyezid ruznâmçecisi ve vakıf kâtibi olup 11 Şa'bân 1204'de (26 Nisan 1790) vefat etti. Bâyezid Türbesi Mezarlığı'na defnedildi. (IV. 615)

Velîyeddin Efendi Hane-i hassadan çıkma olup Atik Vâlide Sultan Camii mütevellisiydi. 1213'de (1798/99) vefat eyledi. Üsküdar'da, Yeni Vâlide Camii kabristanına defnedildi. (IV. 615)

Velîyeddin Efendi Somalıdır. Kassam Hacı İsmail Efendi'nin yeğeni olup müderris, Eyüp mollası oldu. 15 Safer 1228'de (17 Şubat 1813) vefat etti. Doğancılar'da medfundur. (IV. 616)

Velîyeddin Efendi Mustafa Paşa Dergâhı şeyhi iken 1236'da (1820/21) vefat eyledi. (IV. 616)

Velîyeddin Efendi Konyalıdır. Müderris, 1266'da (1850) Kürdistan mollası ve Muharrem 1271'de (Ekim 1854) zapt için Mısır mollası olup 18 Şevvâl 1275'de (21 Mayıs 1859) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 617)

Velîyeddin Efendi (Âtıfzâde) Ömer Vahid Efendi'nin torunlarından olup müderris, Bursa ve sonra Mekke mollası oldu. 7 Şa'bân 1251'de (28 Kasım 1835) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 616)

Velîyeddin Efendi (Hacı) Kalemden yetişip yeniçeri başhalifesi oldu. 1098 (1687) sonlarında mecburen gizlendi ve firar etti. 1101'de (1689/90) paşalık verilip ardından hapsedildi. Sonra defaatla yeniçeri kâtibi ve deryâ beyi ve Anadolu muhasebecisi oldu. 1132'de (1720) azledilmiş olarak vefat etti. Topkapı'ya defnedildi. Oğlu Mehmed Emin Efendi'dir. Evlâdından biri de Velî Efendi'dir(→). (IV. 612)

Velîyeddin Efendi (Hacı) Müderris olup 1175'de (1761/62) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Hattatdı. (IV. 614)

Velîyeddin Efendi (Hâfız) Kazdağı'nda Kösedere köylüdür. Müderris, molla oldu. Ramazan 1099'da (Temmuz 1688) İstanbul pâyesi ve 1100'de (1688/89) Anadolu pâyesi oldu. 1105'de (1693/94) vefat etti. Beş vakit namazını Sultan Selim Camii'nde cemaatle edâ ederdi, derviş huyluydu. (IV. 611)

Velîyeddin Efendi (Hüseynî) II. Murad devri ulemâsından olup müderris ve sonra kazasker olmuştur. 835'de (1431/32) vefat etti. Kazasında adalet üzere hareketini şair Vasfî över. Oğlu Ahmed Paşa'dır. (IV. 610)

Velîyeddin Efendi (Kevâkibîzâde) Şeyh Mehmed Efendi'nin oğlu olup Zilhicce 1066'da (Eylül-Ekim 1656) doğdu. Müderris, molla, Mekke kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1126'da (Haziran-Temmuz 1714) İstanbul kadısı olup Rebiyülevvel 1127'de (Mart 1715) azledilerek Haleb'e ikamete gönderildi. Sonra Maraş kadısı olduysa da 1129'da (1717) affedildi. Rebiyülevvel 1130'da (Şubat 1718) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1131'de (Mart-Nisan 1719) azledilerek Şa'bân 1131'de (Haziran-Temmuz 1719) Midilli'ye sürüldü. Rebiyülevvel 1132'de (Ocak-Şubat 1720) bırakılıp Rebiyülevvel 1134'de (Ocak 1722) Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelâhir 1135'de (Mart 1723) azledildi. 29 Zilhicce 1139'da (17 Ağustos 1727) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Fâzıl, vecih, vakûrdu. Oğlu Abdülbâkî Efendi'dir(→). Diğeri Feyzullah Efendi olup I. Abdülhamid devri (1774-1789) sonlarına yetişti. Bunun oğlu sudûrdan Râşid Efendi'dir. Torunlarından biri de Mustafa Râcih Efendi'dir. Evlâdından Abdülbâkî Efendi 1209'da (1794/95) Yenişehir mollası ve Kırımîzâde Şükrullah Efendi'nin damadı olmuştur. Bunun oğlu sudûrdan Said Efendi'dir. (IV. 612/13)

Velîyeddin Efendi (Semin) Maraş'da Pazarköylüdür. Müderris ve Üsküdar mollası olup İzmir'den davet olundu. Gelirken yolda, Zilka'de 1060'da (Kasım 1650) vefat etti. (IV. 611)

Velîyeddin Efendi (Seyyid) Kastamonuludur. Müderris, Galata kadısı oldu. 3 Zilka'de 1260'da (14 Kasım 1844) vefat etti. İmam-ı sultanî Zeynelâbidîn Efendi'ye damad olmuştur. (IV. 616)

Velîyeddin Mehmed Efendi (Kevâkibîzâde) Abdülbâkî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 15 Zilhicce 1178'de (5 Haziran 1765) vefat etti. (IV. 613)

Velîyeddin Paşa Palaslı Mehmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup Ramazan 1210'da (Mart 1796) İnebahtı muhâfızı ve 1212'de (1797/98) Köstendil mutasarrıfı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 615)

Velîyeddin Paşa Tepedelenli Ali Paşa'nın ikinci oğludur. Zilka'de 1210'da (Mayıs 1796) mîrimîran rütbesiyle Avlonya mutasarrıfı olup 1212'de (1797/98) vezirlikle Mora valisi oldu. 1222 (1807) tarihinde Rusya harbinde bulundu. Şa'bân 1227'de (Ağustos 1812) Trhala valisi olup Receb 1235'de (Nisan-Mayıs 1820) azledildi. Cemaziyelevvel 1236'da (Şubat 1821) katledildi. Silivrikapı'da medfundur. Oğulları Selim Paşa ve İsmail Paşa'dır. (IV. 616)

Velîyeddin Paşa Nizâmiye askerliğinden yetişerek livâ ve ferik oldu. 1272'de (1855/56) Kırım meselesinde Anadolu cihetinde bulunarak Erzurum muhafâzasında kaldı. Bir-iki sene sonra vefat etti. (IV. 617)

Velîyeddin Paşa 4. Ordu'da süvari livâsı olup Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eyledi. (IV. 617)

Velîyeddin Paşa Sadrazam Giritli Nâilî Mustafa Paşa'nın büyük oğlu-

dur. Bu sebepten babasının Girit valiliğinde mîrimîran olarak Kandiye kaymakamı olmuştu. Babasının dönüşünden sonra, Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) vezir rütbesiyle Bosna valisi olup Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) azledildi. Bir ay sonra Paris sefiri oldu. Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) Bursa valisi ve Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) Girit valisi oldu. Zilka'de 1274'de (Haziran-Temmuz 1858) ayrıldı. Sonra Meclis-i Tanzimat'a aza olup Safer 1277'de (Ağustos-Eylül 1860) Edirne valisi ve Şa'bân 1277'de (Şubat-Mart 1861) Meclis-i Tanzimat azalığıyla ikinci defa Paris büyükelçisi oldu. Zilka'de 1278'de (Mayıs 1862) azledildi. Şa'bân 1281'de (Ocak 1865) Konya valisi olup Rebiyülâhir 1282'de (Eylül 1865) azledildi. Rebiyülâhir 1286'da (Temmuz 1869) İzmir valisi olup Şa'bân 1287'de (Kasım 1870) azledildi. 1294'de (1877) ikinci defa Bursa valisi olup 1295'de (1878) azl ve sonra emekli edildi. 24 Rebiyülâhir 1309'da (26 Kasım 1891) vefat etti. Fâtih'de, babasının yanına defnedildi. Dil bilir, ilimli, servetten ve dünyadan kâm almıştı. Yaşı 70'i aşkındı. (IV. 617)

Velîyeddin Paşa (Hacı) Kapıcıbaşı ve surre emini oldu. 1241'de (1825/26) vezir rütbesiyle Şam ve Kudüs valisi olup 1242'de (1826/27) azledilmiş ve 1245'de (1829/30) vezirliği kaldırılıp ömrü son bulmuştur. (IV. 616)

Velîyeddin Paşa (Hâfız) Köse Mustafa Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîranlıkla elviye mutasarrıfı oldu. Zilhicce 1217'de (Nisan 1803) vezir rütbesiyle Sivas valisi oldu. Şa'bân 1218'de (Kasım-Aralık 1803) Edirne ve Diyarbekir valisi olup 1219'da (1804/05) Divrik'de ikamete memuren azledilmiştir. 1224'de (1809) Sinop ve Âlâiye mutasarrıfı oldu. Sonra azledildi. 1228'de (1813) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. Cebbarzâde'nin damadıydı. (IV. 615/16)

Velîyeddinzâde Şeyhülislâm Velîyeddin Efendi oğlu Emin Efendi'ye dendi. Çocuksuz vefat etti. (IV.710)

Vesim Ahmed Efendi (Müderriszâde) Mektupçu Mehmed Sâlim Efendi'nin oğludur. 1220'de (1805) doğup 1232'de (1817) başmuhasebe kalemine girip sonra tabur kâtibi ve dikimhane ruznâmecisi olmuştur. Süleyman Fehim Efendi ile Kethüdâzâde Ârif Efendi şâkirdlerinden olup şair, âlim olmuştur. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişmiştir. (IV. 607)

Veysel Paşa Arnavutdur. 1259'da (1843) askere dahil edip 3. Ordu'da Bosna taraflarında bulunarak 1284'de (1867/68) binbaşı olmuştu. Son savaşta Bosna cihetlerinde iyi hizmetle miralay ve livâ olup sonra Şipka kumandanı ve ferik olmuştur. 3. Ordu ve 2. Ordu'da bulundu. 22 Zilka'de 1302'de (2 Eylül 1885) müşir rütbesiyle 2. Ordu müşiri oldu. 1308'de (1890/91) hastalanıp hava değişimi için İstanbul'a geldi. 30 Eylül 1308'de (12 Ekim 1892) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. Cesur, gayretliydi. Savaşlarda cesaret ve hizmeti görüldü. (IV. 620/21)

Veysî Efendi Maliye mümeyyizlerinden olup Zilhicce 1275'de (Temmuz 1859) eshâm muhasebecisi oldu. Azilden sonra Bosna ve Girit defterdarlıklarına gönderilip Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) sonlarında vefat eyledi. (IV. 620)

Veysî Efendi (Üveysî) Alaşehirlidir. Kadı Mehmed Efendi'nin oğlu ve şair Makalî'nin kız kardeşinin oğludur. Önceleri kadı olup Mehmed Şerif Paşa'ya Mısır valiliğinde divan kâtibi ve Ali Paşa'nın Engürüs seferinde ordu kadısı oldu. Sonra yedi kere Üsküp kadısı olmuştur. Azledilmiş olarak 1037'de (1627/28) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Mezartaşında "Veysî ki olmuş idi tagazzülde bî-bedel / ta'yîn-i sâl-i fevtine tarihdir gazel" beyti yazılıdır. Yaşı 68'di. Ulûm, maarif, şiir ve inşada üstaddır. Sohbetleri ve belâgatı, eserleri gibi iyiydi. Eserleri: *Kamûs*'un *Sıhâh-ı Cevherî*'ye itirazlarına cevap tarzında lûgatte Arapça bir kitap, *Dürretü't-Tâc fî Sîreti'l-Mi'rac*, *Düsturü'l-Amel*, *Fütûh-ı Mısrî*'den bir cüz kadar müsvedde, *Hâbnâme-i Veysî* (Nasûh Paşa'ya takdimde İbn Alkamî fıkrasını taşlama sanarak atiyye vermemiştir), mükemmel *Divan*, *Münşeât*. (IV. 619/20)

Veysî Paşa Askerlikten yetişerek senelerce teşrifat-ı askerî ve livâ oldu. 1270 (1853/54) tarihlerinde feriklikle Bağdad Ordusu reisi olmuştur. 1274 (1857/58) tarihlerinde vefat etti. (IV. 620)

Veysî Paşa (Hacı Darbaz Ağazâde) Bâb-ı Seraskerî'den yetişip Irak ve Hicaz Ordusu muhasebecisi oldu. Muharrem 1271'de (Eylül-Ekim 1854) Basra mutasarrıfı ve Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) Musul, Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) Harput, Rebiyülevvel 1279'da (Eylül 1862) Van mutasarrıfı ve Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) maliye tahsilat memuru oldu. Cemaziyelevvel 1282'de (Ekim 1865) Rumeli pâyesiyle Maraş mutasarrıfı oldu. Sonra vilâyât teşekkülünde müstakil olmayan mutasarrıflıklara gitmekle sancakları devredip nihayet Kayseri mutasarrıfı olmuş ve 1299'da (1882) oturduğu oda başına yıkılıp odadakilerden kendinden başkası kurtulmuş ve kendisi başından yaralanarak vefat etmiştir. Sert, tedbirli, akıllı, marifet sâhibiydi. Oğullarından Zeynelâbidîn Reşid Bey taşra mektupçusudur. Küçüğü Ali Ruhî Bey'dir(→). (IV. 620)

Veysîzâde *bak.* Abdurrahman Bey; Emin Paşa

Veznî Abdülkerim Efendi İlmiye mülâzimlerinden olup 985'de (1577) vefat etti. Şairdir. (IV. 607)

Veznî Çelebi Tiryaki-meşrepdi. 986'da (1578) vefat etti. Şairdir. (IV. 607)

Veznî Seyyid Mustafa Çelebi İstanbulludur. 1082'de (1671/72) vefat etti. Şairdir. (IV. 607)

Vıhvıhek *bak.* Ahmed Efendi

Vildân Ağa Siyâvuş Paşa'nın adamıdır. Kapıcıbaşı ve gurebâ-yı yesâr ağası ve 1000'de (1591/92) cebecibaşı ve sonra bölük ağası olarak III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eylemiştir. (IV. 609)

Vildân Mehmed Efendi Molla Bey'in oğludur. Gelibolu'ya kadı olup bir aralık kazasker kaymakamı oldu. Sonra Muradiye müderrisi olup 885'de (1480) asâleten kazasker olarak az vakitte azledildi. II. Bâyezid devrinde Anadolu kazaskeri olup 903'de (1497/98) vefat eyledi. Vefa'da medfundur. Fâzıl, tedbirliydi. Kardeşi, Şücâeddin Niyâzî Efendi Manastır kadısı iken terk ederek Hacı Halife'den el alıp dervîş olarak vefat eylemiştir. (IV. 609)

Viren *bak.* Ömer Paşa

Visâleddin Ağa Mâbeyn-i hümâyûnda yetişerek hazine-i hümâyûn vekili oldu. Cemaziyelâhir 1277'de (Aralık 1860) dârüssaâde ağası olup 23 Zilhicce 1277'de (2 Temmuz 1861) ayrıldı. Harem-i Şerif'de mücavir oldu. 1306'da (1888/89) vefat eylemiştir. (IV. 608)

Visâlî Ahmed Efendi Hattî Mustafa Efendi'nin yeğenidir. 1176'da (1762/63) hâcegândan oldu. Sonra Gürcistan defterdarı olarak Şevvâl 1180'de (Mart 1767) silahdar kâtibi oldu. 1181'de (1767/68) piyade mukabelecisi oldu. 1182'de (1768/69) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. Şairdir. (I. 261)

Visâlî Çelebi II. Bâyezid (hd 1481-1512) ve I. Selim'in (Yavuz) (hd 1512-1520) sarayında Enderûn ağalarına muallim olmuş usta bir şairdir. (IV. 608)

Visâlî Çelebi Niğdelidir. Muiddi. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 608)

Visâlî Çelebi (Sünnetsiz) II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerindendir. (IV. 608)

Vişne *bak.* Mehmed Efendi

Vişnezâde *bak.* İzzetî Mehmed Efendi (Şeyh)

Vizeli Paşa 1148'de (1735/36) Avlonya sancağı mutasarrıfı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 619)

Vizelizâde *bak.* Halil Bey

Voniçeli *bak.* Hüseyin Ağa

Voynuk *bak.* Ahmed Paşa; Mehmed Ağa; Şücâeddin İbrahim Efendi

Voyvodazâde *bak.* Hasan Efendi

Vuslatî Ali Bey Üziçelidir. Oranın istilasında Muharrem 1100'de (Kasım 1688) vefat etti. Şairdir. (IV. 609)

Vuslatî Çelebi Sofyalıdır. Kadı olup 997'de (1589) vefat etti. Şairdir. (IV. 609)

Vuslatî Mustafa Efendi Hâcegândan olup 1180'de (1766/67) küçük ruznâmeci oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 609)

Vusulî Mehmed Efendi (Hubba Mollası) Kapıcıbaşı Abdullah Ağa'nın oğludur. II. Selim şehzâde iken Konya ve Kütahya'ya kadı tayin etmiş ve mevleviyet pâyesi getirtip musâhibesi Hubba Hatun'u nikâhlamıştır. Rebiyülâhir 974'de (Ekim 1566) tahta çıkınca Bursa mollası ve o sene Ramazanında (Mart 1567) İstanbul kadısı ve Receb 976'da (Ocak 1569) Anadolu kazaskeri tayin edilip Cemaziyelâhir 978'de (Kasım 1570) azledilmiştir. Muharrem 979'da (Haziran 1571) ikinci defa İstanbul kadısı olup Zilka'de 982'de (Şubat 1575) azledilmiştir. Cemaziyelâhir 988'de (Temmuz-Ağustos 1580) üçüncü defa İstanbul kadısı olup Zilhicce'de (Ocak 1582) azledildi. Cemaziyelâhir 995'de (Mayıs 1587) dördüncü defa İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelevvel 997'de (Mart-Nisan 1589) azledildi. 18 Receb 998'de (23 Mayıs 1590) vefat etti. Eyüp'de türbesinde medfundur. Bilgili, dindar, yumuşak huylu, şairdir. Kadılığında çabuk hüküm verirdi. Fındıklı'da cami ve hamam yaptı. Parmakkapı'da dahi mescid ve mektebi vardır. İmam Tartuşî'nin *Sirâc-ı Vehhâc*'ını tercüme etti. Oğlu Şemseddin Efendi'dir(→). Onun oğlu Mehmed Efendi'dir(→). Bunun oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 127/28)

Vusûlî Hamza Efendi Germiyan'da Şuhutludur. Müderris, Diyarbekir ve Erzurum kadısı oldu. Şevvâl 1003'de

(Haziran 1595) vefat etti. Âlim ve şairdir. (II. 252)

Vusûlî Mehmed Bey Üsküplüdür. Ümerâdandı. 1007'de (1598/99) vefat etti. *Dîvan* sâhibi bir şairdir. (IV. 609)

Vusûlî Mehmed Efendi Niğdelidir. Kadı olup Kütahya kadısı iken 1056'da (1646) vefat etti. Şairdir. (IV. 162)

Vücûdî Ahmed Efendi Diyarbekirlidir. Kadı olup 1069'da (1658/59) vefat etti. Şairdir. (I. 219)

Vücûdî Mehmed Efendi Lârendelidir. Müderris, müftü oldu. 1016'da (1607) yazdığı eserlerini arz edince mevleviyet pâyesi verildi. Sonra Lârende kazası zammolundu. 1021'de (1612) vefat etti. Âlim, fâzıl, şairdir. Eserleri: *Mîr'âtü'z-Zaman Tercümesi*, *et-Tibrü'l-Meslûk fî'n-Nasâyihi'l-Mülûk Tercümesi*, nazmen *Hayâl ü Yâr*, manzum *Şâhid ü Ma'na*. (IV. 603)

Yabanî Efendi Karamanlıdır. Müderris iken Receb 1006'da (Şubat 1598) vefat etti. Âlim, fâzıldı. Ülfetten korkar olduğundan adına bile mahlası galip gelmiştir. (IV. 631)

Yağcızâde *bak.* Ahmed Efendi; Avnî Mehmed Efendi

Yağlıkçı Emin Paşazâde *bak.* Emin Mehmed Bey

Yağlıkçızâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; İsmet İsmail Efendi; Kudretullah Mehmed Bey; Mehmed Efendi

Yahnikapan *bak.* Abdülkerim Efendi

Yahnikapanzâde *bak.* Mustafa Efendi (Seyyid)

Yahşi Bey Karaman Beyi Mahmud Bey'in oğludur. Babasının vefatında dağlarda saklandı ve Ermenekliler buna bağlandılar. Önce İran hâkimi Ebû Said Bahadır Han'a itaat eyledi. Sonra Konya beyi olup hayli müddet vali oldu. Orhan Gazi devrinde (1326-1361) yaşadı. (IV. 645)

Yahşi Bey Timurtaş Paşa'nın(→) oğludur. Pravadi'nin fethinde hazır bulundu. 805'de (1402) Timur harbinde şehid oldu. (IV. 645; II. 60)

Yahşi Bey Mihal Bey'in oğludur. (IV. 645)

Yahşi Fakih İlyas'ın oğludur. Babası Orhan Gazi'nin (ıd 1326-1361) imamlarındandır. İlk defa Osmanlı tarihini babasından rivayeten bu zat yazdı. Derviş Ahmed Hamdî bundan rivayet etti. (IV. 645)

Yahyâ (Seyyid) Şirvanlıdır. Halvetî şeyhlerinin büyüklerinden olup 869'da (1464/65) vefat eylemiştir. Halifelerinden Alâeddin'i İstanbul'a gönderdi, halk izdiham etmekle Lârende'ye gönderildi. Halifesi Ziyâeddin Yusuf Mahdum b. Fâzıl Ali Hüseynî 898'de (1493) vefat etti. (IV. 632)

Yahyâ (Şerif) Seyyid olup bir müddet hac emiri ve Şam istikbalcisi oldu. 1102'de (1690/91) Gazze sancağı verildi, 1103'de (1691/92) görevine başlayamadığı için hacılar yağmalandığından azledildi. Sonra Mısır'da oturdu. 1112'de (1700/01) İstanbul'a davet olunup hürmet ve riayete mazhar oldu. 1131'de (1719) Mekke emiri olup az müddette azledilerek İstanbul'a geldi. Eyüp'de ve sonra Şam'da saygı görerek oturdu. Bir aralık Kudüs mutasarrıflığı ihsan buyuruldu. 1134'de (1721/22) ikinci defa Mekke emiri oldu. Cidde valisi İsmail Paşa Cidde'de sâkin olunca şeyhülharemliği buna ve emirliği oğlu Şerif Berekât'e rica eylediyse de Rebiyülâhir 1136'da (Ocak 1724) emirlik Şerif Abdullah'a ihsan buyuruldu ve bu da Şam'a döndü. 1138'de (1725/26) orada vefat eylemiştir. Şam'da medfundur. İbadet ve zikirle meşgul olup bazı halleri kerametine verildi. Sâlih ve dindardı. (IV. 640)

Yahyâ (Şerif) Şerif Sürûr'un oğludur. Muharrem 1229'da (Ocak 1814) Mekke emiri oldu. 1243'de (1827/28) azledilmiş ve sonra vefat eylemiştir. (IV. 643)

Yahyâ Ağa Askeriyeden yetişip 987'de (1579) yeniçeri kethüdâsı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 633)

Yahyâ Ağa Sokollu Mehmed Paşa'nın kethüdâsıdır. Cami, şadırvan ve tekke yapmıştır. (IV. 633)

Yahyâ Ağa Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı, 1198'de (1784) yeniçeri ağası oldu. Cemaziyelevvel 1199'da (Mart-Nisan 1785) ağırlığı ve gevşekliği yüzünden azlolunmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 642)

Yahyâ Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdası olup 1204'de (1789/90) yeniçeri ağası oldu. Ramazan 1204'de (Mayıs-Haziran 1790) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 643)

Yahyâ Ağa Sırasıyla kul kethüdâsı oldu. 10 Muharrem 1210'da (27 Temmuz 1795) vefat etti. (IV. 643)

Yahyâ Ağa Hurşid Paşa'nın kaftan ağası olup kapıcıbaşı olmuştur. 2 Rebiyülevvel 1257'de (24 Nisan 1841) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (IV. 643/44)

Yahyâ Ağa (Kargılı) Haseki olup 15 Ramazan 1225'de (14 Ekim 1810) bostancıbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1236'da (Şubat 1821) azledildi. Sonra kapıcıbaşı olup 1244'de (1828/29) Varna'da bulunmuştur. Sonra vefat etmiştir. (IV. 643)

Yahyâ Ahmed Bey İvâz Paşa'nın torunlarından olup vakfının mütevellisiydi. Sertüfengî-i padişâhî olup sonra mülkiye kaymakamlığına gitti. Karahisar'dan azledilmiş olarak 1256'da (1840) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 643)

Yahyâ Arabzâde Hekimbaşı Arab Sâlih Efendi oğlu Yahyâ Efendi'ye "Hekimbaşızâde" denirdi. Sonra Hekimbaşı Nuh Efendi oğulları bu zâdeliği aldıklarından bunlara "Arab Yahyâzâde" denmiştir. Kazasker ve molla olanı vardır. Şerefleri bir asır kadar sürdü. Bostanzâdelerden Yahyâzâde ailesi asrımıza kadar devam eylemiştir. (IV. 710)

Yahyâ Bey II. Murad devrinde kapıcıbaşı ve Bursa muhâfızı oldu. Sonra Aydın'dan Cüneyd Bey'in def'iyle orasının Osmanlı topraklarına katılmasına memur oldu. Cüneyd Bey önceden Yahyâ Bey'in kardeşi Sinan Bey'i şehid etmiş olduğundan emri velinimet bilip kardeşinin intikamını almak için sâdıkane ve gayretlice çalışıp onu yakalamış ve 831'de (1428) Aydın beyliği mükâfâten ihsan buyurulmuştur. Birkaç yıl sonra vefat etmiştir. (IV. 632)

Yahyâ Bey Arnavut devşirmesindendir. Yayabaşı ve sonra II. Selim'e nedim oldu. Eyüp Camii ile Bursa'da Sultan Orhan ve Yıldırım Bâyezid Han evkafı mütevellisi oldu. Muharrem 986'da (Mart 1578) vefat etti. Usta şairdir. *Süleymanname*'sini 2000 beyit kadar yazdıysa da vefatı dolayısıyla tamamlayamamıştır. Manzum *Yusuf ü Züleyha* ve *Şah u Gedâ*'sı vardır. (IV. 634)

Yahyâ Bey Fethîye Camii kâtibi olup sonra yeniçeri kâtibi ve defter emini, 1007'de (1598/99) Tuna defterdarı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 634)

Yahyâ Bey Melek Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup genç yaşta iken 1195'de (1781) vefat etti. Beyoğlu Mezarlığı'nda medfundur. Oğlu Süleyman Bey'dir(→). (IV. 510)

Yahyâ Bey Mekkî Mehmed Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 1228'de (1813) vefat etmiştir. Keçecizâde İzzet Molla bunun damadıdır. (IV. 508)

Yahyâ Bey Haremeyn muhasebecisi Mehmed Efendi'nin oğludur. Enderûnludur. Nizâmiye ordusunun kuruluşunda binbaşı, sonra kaymakam ve sonra miralay oldu. 1 Cemaziyelevvel 1245'de (29 Ekim 1829) vefat etti. Babası yanında medfundur. (IV. 643)

Yahyâ Bey Askerlikten yetişerek mühimmat-ı hıyamiye miralayı olup 1267'de (1851) vefat etti. (IV. 644)

Yahyâ Bey Firarî Ahmed Fevzî Paşa'nın(→) oğludur. Şevvâl 1275'de (Mayıs 1859) vefat eyledi. (I. 295)

Yahyâ Bey (Pîrîzâde hafîdi) Sudûrdan Sarı Mehmed Paşazâde İbrahim Bey'in Pîrîzâde Osman Molla'nın kızından olan oğludur. Rebiyülâhir 1225'de (Mayıs 1810) Mekke pâyesi ve Cemaziyelâhir 1230'de (Mayıs-Haziran 1815) İstanbul kadısı ve Cemaziyelâhir 1231'de (Mayıs 1816) Anadolu pâyesi, Zilka'de 1233'de (Eylül 1818) Anadolu kazaskeri oldu. 1239'da (1823/24) birinci ve 1246'da (1830/31) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 22 Zilhicce 1252'de (30 Mart 1837) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Oğlu sudûrdan İbrahim İsmet Bey'dir. (IV. 643)

Yahyâ Çelebi Maliyeden yetişip Cüce Nasûh Ağa'ya intisab etmekle Rumeli muhasebecisi ve defter emini olup 1001'de (1592/93) azledildi. Sonra Sivas defterdarlığıyla gönderilip 1004'de (1595/96) Anadolu muhasebecisi olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 634)

Yahyâ Efendi Bahşî'nin oğludur. Karasi'de Tuzla müderrisi olup sonra tarikata girip şeyh ve mürşid oldu. *Kadı Beyzâvî Tefsiri*'ni mütalâasız okurdu. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) yaşadı. *Hâşiye-i Sadrü'ş-Şeria*'yı yazmıştır. (IV. 632)

Yahyâ Efendi Şamî Ömer Efendi'nin oğludur ki, babası Trabzon müftüsü iken 900'de (1495) I. Süleyman (Kanunî) ile ayrı haftada doğmuştur. Aralarında hakk-ı rıda' (süt hakkı, sütkardeşliği) vardır. Trabzon'da bir mağarada ibadete çalışırdı. İstanbul'a geldikde Zenbilli Ali Efendi'den ders okuyup müderris oldu. I. Süleyman'ın (Kanunî) iltifatlarını gördü. Sonra Şehzâde Mustafa'nın annesine şefaat dilediği için medreseden azille elli akçe ile emekli edildi. Vefatına kadar Beşiktaş'da bahçesine oturup ibadet etti. Zilhicce 979 Kurban Bayramı gecesi (24 Nisan 1572) vefat etti. Defninde vüzerâ ve ulemâ hazırdı. Üveysî-meşrep, âbid olup bahçesinde medrese, hamam, mescid ve çeşme yaptı. Bina ile vakit geçirirdi. Hatta itiraz edenlere: "Cihânın zuhrufuna aldanıp halk/Kızıl yeşilce yaprağı ile oynar/Fakirî tıfla dönmüştür arada dil/Beşiktaş'ında toprağı ile oynar" demiştir. II. Selim bazen davet edip nasihat ettirirlerdi. Hediye, sadaka ve adakları derhal fukaraya verirdi. Ziyâretçilere pereme kayık kirasını ve dervişlere kahve bahasını vermek mutadı idi. Semin Ali Paşa kabalıkla bir şefaatnâmesini reddinde, "Tera'l-ucub ve tera'l-aceb beyne Cemâdî ve Receb" demiştir ki, o ayda paşa vefat etmiştir. "Müderris" nâmıyla meşhurdur. Yanında oğulları İbrahim Efendi ve Ali Efendi ve halifesi Derviş Ali Efendi medfundur. (IV. 633)

Yahyâ Efendi İran'dan göçüp Şâfiî iken Hanefî olmuştur. Müderris, Haleb, Şam müftüsü oldu. 986'da (1578) vefat etti. Fıkhî meselelerde mâhir, hâfızası güçlü ve bilgisi engindi. (IV. 633)

Yahyâ Efendi Maliyeden yetişip Haleb ve 995'de (1587) Mısır defterdarı olup Cemaziyelevvel 998'de (Mart 1590) azledildi. Sonra şıkk-ı sânî defterdarı olup 1002'de (1593/94) azle-

dildi ve 17 Receb 1003'de (28 Mart 1595) vefat eyledi. (IV. 634)

Yahyâ Efendi İvâz Efendi'nin(→) oğludur. Konya mollası olup azledilmiş olarak gelirken 1033'de (1623/24) haydutlar elinde vefat etti. (IV. 635; III. 607)

Yahyâ Efendi Aydınlıdır. Müderris olup Safer 1037'de (Ekim-Kasım 1627) vefat etmiştir. (IV. 635)

Yahyâ Efendi Seyyid ve Şamlıdır. Kadirî şeyhi Ahmed Simâtî'ye mürid olup Tırhala'ya seyahatle geldi. 1010'da (1601/02) Yenişehir'de Mehmed Çavuş bunun şerefine bir zaviye yaptı. Sonra Ekmekçizâde Ahmed Paşa ona bol gelir tahsis eyledi. 1040'da (1630/31) vefat etti. Zaviyede medfundur. Ermiş sayılanlardandır. Yerine oğlu Şerefeddin Efendi şeyh olmuştur. (IV. 635)

Yahyâ Efendi Eyüp'de Saçlı Abdülkadir Efendi Tekkesi (Ca'fer Paşa Tekkesi) şeyhi olup 1110'da (1698/99) vefat etti. Şa'bânîye'dendir. (IV. 638)

Yahyâ Efendi Fethîye müderrisi Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris, Belgrad mollası olup Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) vefat etmiştir. (IV. 638)

Yahyâ Efendi Velîyeddin Efendi'nin oğludur. Müderris olup Muharrem 1114'de (Haziran 1702) vefat etti. Haşmet sahibiydi. (IV. 638)

Yahyâ Efendi Malatyalıdır. Müderris olup 2 Zilhicce 1114'de (19 Nisan 1703) vefat etti. (IV. 638)

Yahyâ Efendi Paşmakçızâde Ali Efendi'nin akrabasındandır. Kalemden yetişip salyâne mukataacısı oldu. 1105'de (1693/94) devrin sadrazamının mutemedi olduğundan mektûbî-i sadr-ı âlî ve maden mukataacısı oldu. 1106'da (1694/95) Anadolu muhasebecisi olup kalem serhalifesinin kötü işlerinden haberdar olamayıp onun uzaklaştırılmasında azledildi. 1108'de (1696/97) başmuhasebeci ve sonra ruznâme-i evvel oldu. Azilden sonra 1117'de (1705) kapıcılar kethüdâsı, Şevvâl 1117'de (Ocak-Şubat 1706) çavuşbaşı ve Rebiyülâhir 1118'de (Temmuz-Ağustos 1706) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Tayini sadrazamın rızası dışında olduğundan vezirlik verilmesine mani olmuştur. Bu sebepten üzülüp Cemaziyelevvel 1118'de (Ağustos-Eylül 1706) istifa eyledi. Zilka'de 1118'de (Şubat 1707) vefat etti. İşe elverişli ve marifetliydi. Sedefçiler'de medfundur. (IV. 638/39)

Yahyâ Efendi Moralıdır. Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Trablusşam kadısı olup 19 Receb 1119'da (16 Ekim 1707) vefat etti. Fâzıldı. (IV. 639)

Yahyâ Efendi Uzun Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris, Mısır mollası, Mekke pâyesi, Rebiyülevvel 1119'da (Haziran 1707) İstanbul pâyesi olup Cemaziyelevvel 1121'de (Temmuz 1709) vefat etti. Hisar'da medfundur. (IV. 639)

Yahyâ Efendi Müderris ve kassâm kâtibi olup Zilhicce 1132'de (Ekim 1720) vefat eylemiştir. (IV. 639)

Yahyâ Efendi Trapoliçeli Ali Efendi oğlu Hüseyin Ağa'nın oğludur. Babası Enderûn ağalarından olup çalışıp müderris oldu. Bir aralık Silahdar Ali Paşa Ordusuna kadı ve nihayet Mekke mollası olmuştur. 1139'da (1726/27) vefat eyledi. Eğrikapı'ya defnedildi. Oğlu Said Efendi müderris, Şam

mollası olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. Oğlu sudûrdan Hâmid Efendi'dir. (IV. 640)

Yahyâ Efendi Şeyhülislâm Abdullah Vassâf Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1160'da (1747) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (III. 383)

Yahyâ Efendi Şeyhülislâm Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Muharrem 1159'da (Şubat 1746) Medine kadısı olmuş ve 1163'de (1750) İstanbul kadısı olup 10. günü azledilmiştir. 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Fâtih'de, Boyacıkapı'da medfundur. (IV. 641)

Yahyâ Efendi Karahisarlıdır. Çelebi Osman Efendi'nin oğlu olup şeyh idi. 1181'de (1767/68) vefat etti. Şairdir. (IV. 641)

Yahyâ Efendi Sudûrdan Paşazâde İbrahim Efendi'nin damadıdır. Müderris, molla, Mekke pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1185'de (Ağustos-Eylül 1771) İstanbul kadısı olup 1186'da (1772/73) ayrılmış ve Şevvâl 1187'de (Aralık 1773/Ocak 1774) vefat etmiştir. Üsküdar'da, kayınpederi yanına defnedildi. Oğlu Mehmed Said Efendi'dir(→). Kardeşinin oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). (IV. 641/42)

Yahyâ Efendi Said Paşa'nın adamı olup müderris oldu. Sonra molla ve Mısır mollası olup müddetini tamamlayıp dönüşünde Muharrem 1200'de (Kasım 1785) yolda vefat ettiğinden cenazesi denize bırakılmıştır. (IV. 642)

Yahyâ Efendi Denizlilidir. Zilhicce 1243'de (Haziran-Temmuz 1828) saray hocası ve sonra ders vekili oldu. 25 Muharrem 1275'de (4 Eylül 1858) vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. Fâzıl, âlimdi. Oğlu Mehmed Ziyâeddin Efendi'dir. (IV. 644)

Yahyâ Efendi Şa'bân Efendi'nin oğlu olup 1054'de (1644) doğdu. Eyüp'de Hoca Sa'deddin Efendi'nin hayrâtından Yahyâzâde Tekkesi'ne şeyh olup Eyüp Camii vâizi oldu. Zilhicce 1109'da (Haziran-Temmuz 1698) vefat etti. İlâhîleri ve şiirleri vardır. Yerine oğlu Kasım Efendi şeyh olup 1135'de (1722/23) vefat eyledi. Sonra torunu Yahyâzâde Sa'deddin Mehmed Efendi şeyh olup Şa'bân 1205'de (Nisan 1791) vefat eyledi. Sonra evlâdından Hasib Efendi şeyh olup 1250'de (1834/35) vefat etti. Yerine oğlu Mehmed Rızâ Efendi olup 1282'de (1865/66) vefat edip yerine oğlu Mehmed Emin Efendi şeyh olmuş ve 1303'de (1885/86) vefat eylemiştir. Hepsi orada medfundur. (IV. 637/38)

Yahyâ Efendi Antakyalıdır. Çalışıp âlim ve mütfü oldu. Sonra birçok defa İstanbul'a gelip bilâd-ı hamse pâyesine kadar yükseldi. Ramazan 1314'de (Şubat 1897) vefat eylemiştir. Âlim, şair ve ediplerin meşhurlarından, hoşsohbet ve nüktedan bir zat idi. (IV. 645)

Yahyâ Efendi (Abdürrahimzâde) Sudûrdan Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke mollası oldu. Zilhicce 1106'da (Temmuz-Ağustos 1695) İstanbul pâyesi ve Şa'bân 1108'de (Mart 1697) İstanbul kadısı olup senesinde azledildi. Rebiyülâhir 1115'de (Ağustos-Eylül 1703) Anadolu kazaskeri olup Receb 1115'de (Kasım 1703) Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelevvel 1116'da (Eylül 1704) azledilip Ankara'da ikamete memur oldu. Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) orada haydutlar elinde şehid olmuştur. Yargısında sağlamlıkla meşhur, sözünü esirgemez ve cesurdu. (IV. 639)

Yahyâ Efendi (Ahîzâde) Abdülhalim Halimî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, 1018'de (1609) Mısır mollası olup Şa'bân 1020'de (Ekim 1611) azlolunup gelirken Şevvâl 1020'de (Aralık 1611) Şam'da 40 yaşındayken vefat etmiştir. Fâzıl ve mağrurdu. *Bahriye* adlı bir kitabı vardır. (IV. 635; III. 302)

Yahyâ Efendi (Bostanzâde) Mehmed Efendi'nin üçüncü oğludur. Müderris, Haleb, iki defa Galata, Bursa ve Edirne mollası oldu. Ramazan 1022'de (Ekim-Kasım 1613) İstanbul kadısı olup Safer 1023'de (Mart-Nisan 1614) Rumeli kazaskeri oldu. Zilka'de 1023'de (Aralık 1614) azledildi. Rebiyülevvel 1049'da (Temmuz 1639) vefat etmiştir. Âlimdi. *Gül-i Sad-berk* ve *Mîr'âtü'l-Ahlâk*'ı yazmıştır. "Yahyâzâdeler" bunun oğlu Sârikü'n-Nücûm Ahmed Efendizâdelerdir. (IV. 636)

Yahyâ Efendi (Cuhud) Selânik emini olup 1061'de (1651) kapıcıbaşı oldu. (IV. 637)

Yahyâ Efendi (Hacı) Müderris, molla olup İstanbul kadısı oldu. 1154'de (1741) azledilmiş olarak vefat eyledi. Hekimoğlu'nda medfundur. (IV. 640)

Yahyâ Efendi (Hâfız) Arnavutdur. Enderûn'dan yetişerek miftâh ağası olmuş ve Zilka'de 1197'de (Ekim 1783) hazine kethüdâsı olup Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) silahdar-ı şehriyârî olmuştur. Muharrem 1204'de (Eylül-Ekim 1789) azledilip 15 Cemaziyelâhir 1204'de (2 Mart 1790) vefat etti. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. Hattat olup Ayasofya'da levhası vardır. (IV. 642)

Yahyâ Efendi (Hekimbaşızâde) Ser-etıbbâ Halebî Sâlih Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Rebiyülevvel 1094'de (Mart 1683) İstanbul pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1095'de (Nisan-Mayıs 1684) İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel 1096'da (Nisan 1685) azledildi. Rebiyülâhir 1099'da (Şubat 1688) Anadolu kazaskeri ve Cemaziyelevvel 1101'de (Şubat-Mart 1690) Rumeli kazaskeri oldu. Muharrem 1103'de (Ekim 1691) azlolundu. Rebiyülevvel 1105'de (Kasım 1693) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1106'da (Aralık 1694) azledilerek Haleb'e sürüldü. Receb 1107'de (Şubat 1696) affedilip serbest bırakıldı. Cemaziyelevvel 1114'de (Ekim 1702) tekrar Haleb'e ikamete memur oldu. 15 Şa'bân 1114'de (3 Ocak 1703) sürgün yeri Bursa'ya çevrilip Şevvâl 1114'de (Şubat-Mart 1703) affedildi. Cemaziyelâhir 1116'da (Ekim 1704) yine Rumeli kazaskeri oldu. 6 Safer 1117'de (30 Mayıs 1705) ağırca hasta olduğundan istifa etti ve iki gün sonra vefat eyledi. Âlim, doğru, vecih, edip, şerefli, heybetli, tıbba müntesibdi. Zamanın sadrazamı Köprülüzâde Fâzıl Mustafa Paşa, dârüssaâde ağasının oyunuyla gazaba uğrayacağı sırada bunun ricasıyla paşanın affına ve ağanın azline irade çıkmış ve gerçekten bu hizmeti takdir olunmuştur. Oğlu sudûrdan Feyzullah Efendi'dir(→). Diğer oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (IV. 638)

Yahyâ Efendi (Hısım) Müeyyedzâde Kadı Mehmed Efendi b. Ali b. Abdürrahim'in oğludur. Müderris, üç defa Yenişehir, Şam ve Bursa mollası oldu. Sonra emekli edilip Receb 1040'da (Şubat 1631) vefat etti. Fâzıl, iffetli, şair, münşî, melek huyluydu. Oğlu Hısımzâde Abdülbâkî Efendi'

dir(→). Diğer oğlu Abdürrahim Efendi'dir(→). (IV. 635/36)

Yahyâ Efendi (Hısımzâde) Abdürrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Sofya ve Trablusşam mollası olup Ramazan 1124'de (Ekim 1712) vefat etti. Oğlu İsmail Efendi'dir(→). (IV. 635)

Yahyâ Efendi (Hoca) Mustafa Paşa Dergâhı şeyhi olup 25 Muharrem 1291'de (14 Mart 1874) vefat etti. Dergâhda medfundur. (IV. 644)

Yahyâ Efendi (İshakzâde) Nur Mehmed Efendi'nin oğludur. Sırasıyla Mekke kadısı oldu. 1177'de (1763/64) azledilmiş olarak vefat etti. Kabataş'da medfundur. (IV. 641)

Yahyâ Efendi (İspirîzâde) Şeyh Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb mollası oldu. 1189'da (1775) vefat etti. Oğlu İsmail Sâlih Efendi'dir(→). Diğer oğlu Mehmed Refî' Efendi'dir(→). Bir oğlu da Mehmed Es'ad Efendi'dir(→). (IV. 642)

Yahyâ Efendi (Kara) Müderris, Trabzon, Maraş mollası oldu. Muharrem 1042'de (Temmuz-Ağustos 1632) azledilmiş olarak İzmit'de vefat etti. Sudûr-ı izâma ısrar ve zorlamasından dolayı "kulunç nüshası" denmiştir. (IV. 636)

Yahyâ Efendi (Kûsec) Müderris ve Bursa mollası oldu. Azledilmiş olarak 1062'de (1652) vefat etti. (IV. 637)

Yahyâ Efendi (Kuş) Malkaralıdır. Babası Derviş adında biri olup çalışarak müderris oldu. 1003'de (1594/95) Mekke kadısı ve 25 Cemaziyelâhir 1003'de (7 Mart 1595) nükâr şeyhi oldu. Sonra hacca gitti. Cemaziyelâhir 1005'de (Ocak-Şubat 1597) Anadolu kazaskeri olup Zilhicce 1005'de (Temmuz-Ağustos 1597) Rumeli kazaskeri olmuştur. Receb 1006'da (Şubat 1598) azledildi. Şa'bân 1010'da (Şubat 1602) ikinci defa Mekke kadısı olup Ramazan 1012'de (Şubat 1604) azlolunup 1013'de (1604/05) denizden gelirken düşmana esir olup Frenklerle muharebe ederek şehid olmuştur. Sâlih, dindar, sâimü'd-dehr idi. Vâlide Safiye Sultan, buna inanıp Hızır hazretleriyle sabah akşam konuştuğunu beyân ederek yüksek rütbelere nâil olmuştur denir. (IV. 635)

Yahyâ Efendi (Leyszâde) Nureddin Hamza Bey'in oğlu olup 892'de (1487) doğdu. Müderris, Sahn müderrisi, Ayasofya, Süleymaniye ve Darülhadis medreselerine müderris oldu. 927'de (1521) vefat etti. Âlim, muhaddisdi. Arapça ve Farsça şiirleri beğenilip tarih ve menâkıbda benzersizdi. *Tefsîr-i Beyzâvî*ye ve *Mevâkıf*a dair risaleleri vardır. (IV. 633)

Yahyâ Efendi (Mısrî) Hüdâî Mahmud Efendi dervişlerinden olup Bursa'da Eyyûb Efendi Tekkesi şeyhi oldu. Cemaziyelâhir 1077'de (Aralık 1666) vefat etti. Tefsire muktedirdi. (IV. 637)

Yahyâ Efendi (Minkarîzâde) Ömer Efendi'nin oğlu olup 1018'de (1609) doğdu. Müderris, Mısır, Mekke mollası oldu. Rebiyülevvel 1069'da (Aralık 1658) mümeyyiz-i ulemâ oldu. Receb 1069'da (Nisan 1659) İstanbul kadısı olup Zilhicce 1069'da (Ağustos-Eylül 1659) azledildi. Cemaziyelevvel 1072'de (Ocak 1662) Anadolu kazaskeri ve Rebiyülâhir 1073'de (Kasım 1662) şeyhülislâm oldu. 1082'de (1671/72) sağ elinde bir ağrı başlayıp o aralık seferde rikâbda gidememiş ve meşihat vekâletine Ankaravî Mehmed Efendi tayin olunmuştu. Zilka'de

1084'de (Şubat 1674) günlük bin akçe ve tayinat ile ayrılmıştır. Yerine şâkirdi Çatalcalı Ali Efendi şeyhülislâm oldu. Zilka'de 1088'de (Ocak 1678) inme inerek vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Zamanın fâzıllarından olup fetvâ ve takvada müsellemdir. Vecih, vakûrdu. Türbeleri yanında medrese yaptırmıştır. *Âdâb-ı Mîrî* üzerine hâşiyesi, bazı risale ve ta'likatı vardır. Oğlu Abdullah Efendi ve damadı Mustafa Efendi'dir. Damadından olan torunlarına "Damadzâdeler" dendi. (IV. 637)

Yahyâ Efendi (Mülakkab) Karaman'da Gaferiyadlıdır. Müderris, Maraş mollası olup Safer 1125'de (Mart 1713) vefat etti. Oğulları Feyzullah Efendi(→) ile Sadullah Efendi'dir(→). (IV. 639)

Yahyâ Efendi (Sadreddinzâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1181'de (1767/68) vefat etti. (III. 320/21)

Yahyâ Efendi (Tatar) Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mısır mollası oldu. Rebiyülâhir 1131'de (Şubat-Mart 1719) vefat etti. Yaşı 80 olup âlim, yumuşak huyluydu. (IV. 639)

Yahyâ Efendi (Yahyâzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğlu olup 14 Ramazan 1117'de (30 Aralık 1705) vefat etmiştir. (I. 243)

Yahyâ Efendi (Yüsrîzâde) Ahmed Yüsrî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 25 Şa'bân 1117'de (12 Aralık 1705) vefat eylemiştir. (I. 229)

Yahyâ Efendi (Zekeriyâzâde) Zekeriyâ Efendi'nin oğlu olup 960'da (1553) doğdu. Müderris, molla ve Cemaziyelâhir 1012'de (Kasım 1603) İstanbul kadısı oldu. Rebiyülâhir 1013'de (Eylül 1604) azledildi. Şa'bân 1013'de (Ocak 1605) Anadolu kazaskeri olup Zilhicce 1013'de (Nisan-Mayıs 1605) azledildi. Şa'bân 1014'de (Aralık 1605) yine Anadolu kazaskeri olup Zilhicce 1014'de (Nisan 1606) Rumeli kazaskeri oldu. 1015'de (1606/07) azlolunup Şevvâl 1018'de (Ocak 1610) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu ve Zilka'de 1019'da (Ocak-Şubat 1611) azledildi. Rebiyülevvel 1026'da (Mart 1617) üçüncü defa Rumeli kazaskeri olup Şa'bân 1028'de (Temmuz-Ağustos 1619) azledildi. Receb 1031'de (Mayıs 1622) şeyhülislâm olup Zilhicce 1032'de (Ekim 1623) ayrıldı. Şa'bân 1034'de (Mayıs 1625) ikinci defa şeyhülislâm olup Receb 1040'da (Şubat 1631) ayrıldı. Receb 1043'de (Ocak 1634) üçüncü defa şeyhülislâm olup 18 Zilhicce 1053'de (27 Şubat 1644) vefat eyledi. Babasının türbesinde medfundur. Âlim, fâzıl, şairdi. Bağdad fethinde rikâb-ı hümâyûnda 20 top bulundurulmasını teklif etti. Bu toplardan yarar görüldü. Çünkü Şat nehri ile toplar 20 gün sonra gelmiştir. *Kaside-i Bürde*'ye tahmisi ve *Nihâlistan Tercümesi* vardır. (IV. 636)

Yahyâ Emirî Efendi (Kîçîmîrzâde) Sahn müderrisi olup Zilhicce 995'de (Kasım 1587) nakibüleşraf olmuştur. Galata, Üsküdar mollası olup Şevvâl 1008'de (Nisan-Mayıs 1600) vefat etti. Âlim, kerim, şairdir. İmam Mescidi'ni yaptı. (IV. 634)

Yahyâ İhyâ Bey (Hacı) Beylikçi İzzet Bey'in kardeşidir. Enderûn'da tüfenkçibaşı, sonra Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı oldu. 1267'de (1851) vefat etti. (IV. 644)

Yahyâ Mollazâde *bak.* Ârif İbrahim Efendi

Yahyâ Paşa I. Mehmed'in (Fâtih) kullarındandır. Enderûn'dan yetişerek 885'de (1480) Bosna beyi oldu. 886'da (1481) Rumeli beylerbeyi oldu. 887'de (1482) azledilerek 892'de (1487) Kengırı valisi, 893'de (1488) ikinci defa Rumeli beylerbeyi oldu. 907'de (1501/02) ikinci defa Bosna valisi olup o sene Anadolu beylerbeyi ve II. Bâyezid'e damad oldu. 909'da (1503/04) üçüncü defa Rumeli valisi oldu. 910'da (1504/05) vezirlikle kubbenişîn olup 912'de (1506/07) vefat eyledi. Fetihleri çok, hayırları bol, sâdık, cesur, gayretliydi. Oğlu Ahmed Bey İnebahtı sancakbeyi olup I. Süleyman (Kanunî) devrine (1520-1566) yetişmiştir. Diğerleri Bâlî Paşa ve Mehmed Paşa'dır. (IV. 632)

Yahyâ Paşa Anadoluludur. Levend kapdanı iken sancak verildi. Sonra Hayreddin Paşazâde Mehmed Paşa'nın vefatında Cezâyir beylerbeyi oldu. 960'da (1553) orada vefat etmiştir. Oğlu Şa'bân Paşa'dır. (IV. 632)

Yahyâ Paşa Şeyh Şücâ Efendi damadı olup sâyesinde yetişerek tezkire-i sânî, 1000'de (1591/92) tezkire-i evvel, 1001'de (1592/93) reisülküttab olup azilden sonra Zilka'de 1003'de (Temmuz 1595) ikinci defa reis, sonra defter emini ve 1006'da (1597/98) üçüncü defa reis olup 1007'de (1598/99) beylerbeyi pâyesiyle tevkîî olmuştur. 1008'de (1599/1600) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 635)

Yahyâ Paşa Ümerâdan olup 1078'de (1667/68) Basra beylerbeyi oldu. 1079'da (1668/69) itaatizliği görülmekle Bağdad valisi serdâr oldu. Cezalandırılması üzerine İran'a ve oradan da Hind'e geçti. Orada vefat etti. (IV. 637)

Yahyâ Paşa Tophane'den yetişip ihtiyat mîrlivâsı olmuştur. 1271'de (1854/55) Kırım muharebesinde şehid oldu. (IV. 644)

Yahyâ Paşa İhtiyat alayına mîrlivâ olup Şa'bân 1277'de (Şubat-Mart 1861) vefat etmiştir. (IV. 644)

Yahyâ Paşa Askerlikten yetişip mîrlivâ ve ferik oldu. Sonra Hersek kumandanı olup Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) Rumeli'de vefat etmiştir. (IV. 644)

Yahyâ Paşa (Abdülcelilzâde) Mehmed Emin Paşazâde Nu'man Paşa'nın oğludur. Muharrem 1238'de (Eylül-Ekim 1822) vezirlikle Musul valisi olup azilden sonra 1244'de (1828/29) Şark Ordusu'na memur olduğundan Adana valisi olup 1247'de (1831/32) ayrıldı. Cemaziyelevvel 1248'de (Ekim 1832) Musul valisi olup Ramazan 1249'da (Ocak-Şubat 1834) ayrıldı. Safer 1250'de (Haziran 1834) Tekfurdağı'da ikamet ettirildi. Sonra İstanbul'a getirildi. Nihayet şeyhülvüzerâ iken 2 Cemaziyelevvel 1284'de (1 Eylül 1867) vefat etti. Eyüp'de, Küçük Emir Efendi'de medfundur. (IV. 644)

Yahyâ Paşa (Hatibzâde) Eyüp Camii hatibi olup 1141'de (1728/29) vefat ederek oraya defnedilen Mustafa Efendi'nin oğludur. Hekimoğlu Ali Paşa'ya intisab ile teveccühünü kazanıp damadı ve kethüdâsı oldu. Zilka'de 1144'de (Mayıs 1732) sadâret kethüdâsı oldu. Şa'bân 1145'de (Ocak-Şubat 1733) mîrahûr-ı evvel olup 1147'de (1734/35) vezirlikle Revan ve Safer 1148'de (Temmuz 1735) Trabzon ve Zilhicce 1148'de (Nisan-Mayıs 1736) Özi valisi oldu. Muharrem 1150'de (Mayıs 1737) harpde esir olup 1153'de (1740) savaş sona erin-

ce esirlikten kurtulup dönerek Muharrem 1154'de (Mart-Nisan 1741) Bursa valisi ve ardından tevkiî, Rebiyülevvel'de (Mayıs-Haziran) Mısır valisi ve Rebiyülevvel 1156'da (Mayıs 1743) kapdan-ı deryâ, Ramazan 1156'da (Ekim-Kasım 1743) Belgrad muhâfızı, Receb 1159'da (Temmuz-Ağustos 1746) Rumeli, 1161'de (1748) Aydın, Zilka'de 1161'de (Kasım 1748) Musul, Zilhicce'de (Aralık 1748) Rumeli ve Diyarbekir, Zilka'de 1162'de (Kasım 1749) Anadolu valisi olup 1166'da (1753) Vidin, Zilhicce 1167'de (Eylül-Ekim 1754) tekrar Rumeli, Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) Yanya ve Tırhala valisi olup Zilka'de 1168'da (Ağustos 1755) vefat etti. Görevlerinde beceri göstermiş, cömert, yağmacı ve dağıtıcı olmadığından kötülenmiştir. "Yahyâ Paşa, fukara malı için can verdin" mısraını Eğrikapılı Vâsık söylemiş ve şairin vefatından 3 gün sonra Tırhala'da vefat eylemesi garip tesadüflerden görünmüştür. Memleketlerde nişîmengâh (yurt, durak), köşkler ve İstanbul'da Kürkçülerkapısı dışında bir çeşme yaptırmıştır. Oğlu Ali Bey olup kardeşi İbrahim Bey'dir. (IV. 640)

Yahyâ Paşazâde *bak.* Ali Bey; Şa'bân Paşa

Yahyâ Paşazâde II. Bâyezid'in (hd 1481-1512) vezirlerinden Gazi Yahyâ Paşa oğullarına denir. Önceleri bir asır kadar beyler çıkmıştır. Sonraları tevliyetlerine mutasarrıflar. (IV. 710)

Yahyâ Sezaî Efendi Kalemden yetişip bir müddet vüzerâ kapı kethüdâsı oldu. 1274'de (1857/58) bir müddet evkaf mektupçusu olup sonra Girit kapı kethüdâsı oldu. 23 Cemaziyelâhir 1294'de (5 Temmuz 1877) vefat etti. (IV. 644)

Yahyâ Şerif Efendi Şeyhülislâm İshak Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik mollası, sonra Edirne mollası ve Muharrem 1167'de (Kasım 1753) Mekke pâyesi ve 10 Receb 1183'de (9 Kasım 1769) İstanbul pâyesi oldu. 1190'da (1776) Anadolu kazaskeri olup 1191'de (1777) azlolunup ardından vefat eyledi. (IV. 642)

Yahyâ Tevfik Bey Hanım Sultan torunudur. Müderris, 1251'de (1835/36) Eyüp mollası, Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) Edirne mollası ve Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 644)

Yahyâ Tevfik Efendi Uşşakîzâde kethüdâsı Ebû Eyyûb Receb Efendi'nin oğlu olup 1157'de (1774) ölen Ebû Tevfik Eyyûb Efendi'nin oğludur. 1149'da (1736/37) müderris olup Rebiyülevvel 1180'de (Ağustos 1766) Selânik, Zilka'de 1186'da (Şubat 1773) Şam mollası, 1192'de (1778) Mekke kadısı, Ramazan 1199'da (Temmuz 1785) İstanbul kadısı oldu. Zilka'de 1200'de (Eylül 1786) Anadolu pâyesi ve 13 Cemaziyelâhir 1201'de (2 Nisan 1787) Rumeli kazaskeri olup Receb 1203'de (Mart 1789) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelevvel 1204'de (Ocak-Şubat 1790) nakibüleşraf oldu. 8 Receb 1205'de (13 Mart 1791) şeyhülislâm oldu. 22 Receb'de (27 Mart 1791) vefat eyledi. Çeşitli ilimlerde bilgisi ve üç dilde şiirleri vardır. Küçükkaraman'da yaptırdığı medresesine defnedildi. Kardeşi Seyyid İbrahim Sadreddin Efendi'dir(→). (IV. 642/43)

Yahyâlı *bak.* Mehmed Paşa

Yahyâzâde *bak.* Abdullah Efendi; Ahmed Efendi; Hasib Efendi; Hüse-

yin Efendi; İbrahim Efendi; Mehmed Efendi; Ömer Efendi; Said Mehmed Efendi; Yahyâ Efendi

Yakinî Hüseyin Çelebi Edirnelidir. Takkeci olup erbâb-ı cihettendi. III. Murad devri (1574-1595) şairlerindendir. (IV. 651)

Yakinî Sinaneddin İmâd Çelebi Kadı olup 976'da (1568/69) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Şairdir. (IV. 651)

Ya'kub Ağa Yeniçeriden yetişip sekbanbaşı oldu. 866'da (1461/62) vefat eyledi. Mescidi vardır. (IV. 646)

Ya'kub Ağa Saraydan yetişerek mîrialem oldu. 8 Receb 922'de (7 Ağustos 1516) yeniçeri ağası olup 927'de (1521) vefat eylemiştir. (IV. 647)

Ya'kub Ağa Sarayda yetişerek kapı ağası olmuştur. 974 başlarında (1566 sonları) vefat etmiştir. (IV. 648)

Ya'kub Ağa Enderûn'da çeşnigirbaşı olup Şevvâl 998'de (Ağustos 1590) vefat etmiştir. (IV. 648)

Ya'kub Ağa Saray hareminde yetişerek Cemaziyelevvel 1090'da (Haziran-Temmuz 1679) Eski Saray ağası oldu. Sonra bâbüssaâde ağası olup sonra vefat etmiştir. (IV. 649)

Ya'kub Ağa Bostancıbaşı olup yükselerek Edirne bostancıbaşısı oldu. 1173'de (1759/60) vefat edip Nuhkuyusu'na defnedildi. (IV. 649)

Ya'kub Ağa Kapıcıbaşı ve silahdar ağası olup 1176'da (1762/63) başbaki kulu oldu. Sonra vefat eyledi. (IV. 649)

Ya'kub Ağa Bostancı ve haseki olup Cemaziyelevvel 1182'de (Eylül-Ekim 1768) bostancıbaşı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 649)

Ya'kub Ağa (Kefelizâde) Topçubaşı Hacı Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Topçu zâbiti olup 15 Receb 1245'de (10 Ocak 1830) vefat etti. Babasının yanında medfundur. Tophane'de Firûz Ağa Camii'nin karşısındaki taş mektebin bânîsidir. (IV. 650; IV. 250)

Ya'kub Ağa (Kınık) Eski Saray'da yetişerek oranın ağası olmuştu. 954'de (1547) vefat eyledi. Kabri Otakçılar'daki mekteptedir. Eski Saray'da Ağa Mescidi, Tophane ve Samatya'da Ağa hamamları bunun binasıdır. (IV. 647)

Ya'kub Bey Menteşe beyinin oğludur. Babasının vefatında Menteşe, yani Muğla'ya bey olmuştur. I. Murad devrinde (1361-1389) vefat eyledi. Oğulları İlyas Bey ve Mahmud Bey'dir. (IV. 646)

Ya'kub Bey Ali Bey'in oğludur. Babasının vefatında Kütahya beyi oldu. Osmanlı Devleti'nin emrine itaatle kusur etmeyip bir aralık gücenerek Timurleng'e gittiyse de 804'de (1401/02) tekrar Kütahya'yı tasarruf eyledi. I. Bayezid (Yıldırım) hasta olduklarında Kütahya'da misafiri oldu. Vefatlarında cenazesini I. Mehmed'e (Çelebi) teslim eylemiştir. Onun tahta çıkışında bağlılığını sunmuş ve ikramını görmüştür. Vefatından sonra mülkünü I. Mehmed'e vasiyet eylemekle çok geçmeden vefat edince mülkü zaptedilip Germiyanoğulları son bulmuştur. (IV. 646)

Ya'kub Bey Firûz Bey'in(→) oğludur. I. Mehmed (Çelebi) zamanında (1413-1421) Ankara valisi oldu. Senelerce hizmet edip vefat eylemiştir. (IV. 646; IV. 31)

Ya'kub Bey Şehzâde Mustafa b. Sultan Süleyman'ın kölesidir. Çalışıp

müderris ve Bosna, İzmir, Kütahya mollası oldu. 14 Ramazan 1002'de (3 Haziran 1594) vefat etti. Âlim, sâlih, derviş, cömert, kerimdi. (IV. 648)

Ya'kub Bey Yükselip İskenderiye beyi oldu. 1040'da (1630/31) idam edildi. (IV. 648)

Ya'kub Bey Anadolu Ordusu'nda piyade miralaylarından iken 1269'da (1852/53) vefat eyledi. (IV. 650)

Ya'kub Bey (Hanım Sultanzâde) Zühdî İsmail Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup 14 Zilhicce 1256'da (6 Şubat 1841) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 650)

Ya'kub Bey (Lala) Eştin'in oğludur. II. Mehmed'in (Fâtih) adamlarından olup Şehzâde Cem'in lalası ve veziri oldu. 888 (1483) tarihinden sonra gözden düşmüş olarak vefat etmiştir. (IV. 647)

Ya'kub Çelebi (Zağarcı) I. Mehmed'in (Çelebi) adamlarından olup 804'de (1402) harpde ve harpden sonra Amasya'da maiyetinde bulundu. Anbaloğlu harbinde şehid oldu. (IV. 646)

Ya'kub Dede Eşrefzâde İzzeddin Efendi halifelerinden kâmil bir şeyhdi. 1157'de (1744) vefat eyledi. Bursa'da medfundur. 20 sene sonra kabri açıldıkda cesedinin bozulmadığı görülmüştür. (IV. 649)

Ya'kub Efendi Hamidlidir. Müderris iken 929'da (1523) vefat etti. Fakihdi. (IV. 647)

Ya'kub Efendi Germiyanlıdır. Sünbül Sinan Efendi'nin müridi olup 961'de (1554) Koca Mustafa Paşa Tekkesi'ne şeyh oldu. Zilka'de 979'da (Mart-Nisan 1572) vefat etti. Orada medfundur. Yerine oğlu Sinan Efendi geçmiştir. Mücahadede üç günde bir iftar ederdi. Keşif ve kerameti açıktı. (IV. 648)

Ya'kub Efendi İstanbulludur. Şeyh Ramazan Efendi halifesi ve Halvetî olup Bursa'da Karaağaç Zaviyesi şeyhi oldu. 1052'de (1642/43) vefat etti. Orada türbede medfundur. Zahid, âlim, âbiddi. Yerine oğlu Mehmed Efendi(→) geçti. (IV. 648)

Ya'kub Efendi Ankaralıdır. Müderris, Üsküdar mollası olup azledilmiş olarak Muharrem 1106'da (Ağustos-Eylül 1694) vefat etti. (IV. 649)

Ya'kub Efendi Karahisarlıdır. Halvetî şeyhlerinden Seyyid Mehmed Efendi'nin oğlu olup müderris, Haleb ve Mısır mollası oldu. Sonra hacca gidip 15 Ramazan 1111'de (5 Mart 1700) vefat etti. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 649)

Ya'kub Efendi Kürsü şeyhlerinden olarak Şehzâde Camii ve Vâlide Camii'nde vâiz olup istifa eylemiştir. I. Abdülhamid devri (1744-1789) sonlarında vefat eyledi. (IV. 650)

Ya'kub Efendi Kayserili İsmail Ağa'nın(→) oğludur. Kethüdâ kalemi hulefâsından olup 1217'de (1812) vefat etti. Beyoğlu'na defnedilmiştir. (I. 376)

Ya'kub Efendi Tophane'de yetişerek hâcegândan oldu. Hasköy Tophanesi nâzırı olup 21 Şa'bân 1220'de (14 Kasım 1805) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. Uşşakîzâde Said Efendi'nin damadıydı. Oğullarından Said Bey 1227'de (1812) vefat eylemiştir. Diğeri Sâlih Efendi'dir. (IV. 650)

Ya'kub Efendi Ayasofya vâizi Şeker Seyyid Feyzullah Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1240'da (1824/25) İzmir

mollası oldu. Sonra vefat etti. (IV. 650)

Ya'kub Efendi (Biraderzâde) Âl-i Hasancan'dan ve sudûrdan Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Cemaziyelevvel 1186'da (Ağustos 1772) Edirne, 1190'da (1776) Medine mollası, 25 Ramazan 1199'da (Ağustos 1785) İstanbul pâyesi, Rebiyülevvel 1200'de (Ocak 1786) Anadolu pâyesi, 14 Cemaziyelevvel 1200'de (15 Mart 1786) Anadolu kazaskeri ve 1201'de (1786/87) Rumeli pâyesi oldu. 12 Cemaziyelâhir 1202'de (20 Mart 1788) vefat etti. Yahyâzâde Tekkesi'nde medfundur. Soyluydu. Oğlu Seyyid Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 650)

Ya'kub Efendi (Çalık) Bayram'ın oğludur. Sahn müderrisi iken 972'de (1564/65) Bağdad kadısı oldu. 975'de (1567/68) vefat etti. Sâlihdi. (IV. 648)

Ya'kub Efendi (Geylânîzâde) Abdülganî Nablusî'nin [v. 1147 (1734/35)] halifelerindendir. Kâdirî ve Nakşibendî ricâlinden olup 1179'da (1765/66) İstanbul'da vefat etti ve Beyoğlu Mezarlığı'na defnedildi. (III. 342)

Ya'kub Efendi (Hacı) Müneccim olup Zilka'de 1191'de (Aralık 1777) müneccim-i sânî oldu. (IV. 650)

Ya'kub Efendi (Hacı) Kethüdâ ve kadı olup 22 Muharrem 1245'de (24 Temmuz 1829) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 650)

Ya'kub Efendi (Hâfız) (Seyyid) Foçalıdır. 1184'de (1770/71) vefat edip Doymazdere'ye defnedilmiştir. Meşhur hattatdır. (IV. 649)

Ya'kub Efendi (İlâhî) Bursalıdır. Nakşibendî olup 979'da (1571/72) Hekim Çelebi Zaviyesi şeyhi oldu. Sonra Bursa'ya göçtü. 990'da (1582) vefat etmiştir. Zâhir ve bâtın ilimlerine sahipdi. (IV. 648)

Ya'kub Efendi (Kara) Niğdelidir. İdris b. Abdullah'ın oğlu olup 789'da (1387) doğdu. Şam'da ve Mısır'da tahsil edip Lârende'ye geldi. Rebiyülevvel 833'de (Aralık 1429) vefat etti. Hanefî mezhebinden bir fâzıldı. *Şerh-i Mesâbih, Şerh-i Hidâye, İşraku't-Tevârih* bunundur. Muasırı ulemâdan bir Ya'kub Efendi daha olup "Sarı" diye ayırt edilir. Tefsir ve hac şartlarına dair risaleleri vardır. (IV. 646)

Ya'kub Efendi (Seyyid) Kayserilidir. Eğrikapı Zaviyesi şeyhi olup Fâtih Camii'ne kürsü vâizi oldu. Safer 1079'da (Temmuz 1668) vefat etti. Mecâlis-i vâiziyesi vardır. (IV. 648/49)

Ya'kub Efendi (Şârih-i Şir'a) Seyyid Ali Meymunî'nin oğludur. Müderris, Edirne kadısı ve sonra Sahn müderrisi ve emekli oldu. 932'de (1526) hacdan dönüşte vefat etti. Eserleri: *Şir'atü'l-İslâm Şerhi*, nahvden *Dibâce Şerhi*'ne hâşiyeler, Arapça *Gülistan Şerhi, Şerh-i Ferâiz, Seyyid Şerif Hâşiyesi*, Kara Seyyid'in *Miftâh*'ına ecvibe, *Tarih-i İbn* Yâfiî muhtasarı. Lâkabını II. Bâyezid koymuştur. (IV. 647)

Ya'kub Efendi (Ya'kubça) Balıkesirlidir. Müderris olup 984'de (1576) Amasya müftüsü oldu. Safer 992'de (Şubat-Mart 1584) vefat etti. Fakihdir. (IV. 648)

Ya'kub Gafûrî Efendi Şeyh Mustafa Efendi'nin oğlu olup kürsü vâizlerinden oldu. Hüdâî Tekkesi şeyhi Osman Efendi'ye damad olup 1140'da (1727/28) ona halefen şeyh oldu. 1149'da (1736/37) vefat etti. Âlim, iyi bir adamdı. (IV. 649)

Ya'kub Paşa Enderûn'dan yetişerek 1143'de (1730/31) silahdar-ı şehriyârî oldu. Cemaziyelevvel 1146'da (Ekim 1733) vezirlikle Adana valisi, sonra İçel mutasarrıfı, Şa'bân 1148'de Hanya, Rebiyülevvel 1153'de (Haziran 1740) Haleb valisi olup Muharrem 1156'da (Mart 1743) Âsıme Zeyneb Sultan nikâhlandı. Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) Adana valisi oldu. Sonra vefat eylemiştir. Yahyâ Kethüdâ Mahallesi'nde bir çeşme yaptırmıştır. (IV. 649)

Ya'kub Paşa (Fil) Enderûn'dan çıkıp ümerâdan oldu. 935'de (1528/29) Diyarbekir valisi oldu. 937'de (1530/31) ayrıldı ve sonra vefat eylemiştir. (IV. 647)

Ya'kub Paşa (Hadım) Azadlı ve hadım köledir. II. Mehmed'in (Fâtih) kölesi olması dolayısıyla kapı ağası oldu. 888'de (1483) Bosna ve 890'da (1485) Rumeli beylerbeyi olup 897'de (1492) azledildi. 903'de (1497/98) vezirlik ihsan buyuruldu. Dörtbuçuk ay sonra mafsal ağrılarına yakalandı ve Selânik'de emekliliği seçti. 907'de (1501/02) orada vefat eylemiştir. Yiğit vezirlerden, sâdık, cesur olup savaşta hizmeti görülmüştür. Gayretliydi. (IV. 647)

Ya'kub Paşa (Hekim) Dönmedir. Müslüman olmadan önce II. Mehmed'in (Fâtih) tabibi olup seçkin Müslümanlarla sohbetleri kendisini mü'min etmiştir. Sonra ser-etıbbâ ve fenn-i hesaba vukufu olmasıyla bir aralık defterdar oldu. Sonra vezirlik ihsan olunup mukarrib ve musâhib oldu. 889'da (1484) saygın olarak vefat eyledi. Hâzık ve mâhirdi. (IV. 646/47)

Ya'kub Paşa (Kâfiroğlu) Dönme olmalıdır. Ümerâdan olup Musul beylerbeyi oldu. 1036'da (1626/27) harpde yaralandı, sonra vefat etti. (IV. 648)

Ya'kub Paşa (Kara Osmanzâde) O aileden olduğundan 1242'de (1826/27) kapıcıbaşı ve lağımcıbaşı olmuştur. 1244'de (1828/29) Siroz mütesellimi oldu. 1246'da (1830/31) vezirlik ihsan buyurulup Zilka'de 1247'de (Nisan 1832) Preveze muhâfızı ve 1249'da (1833/34) Aydın valisi olup 1253'de (1837/38) ayrıldı. Muharrem 1257'de (Mart 1841) Edirne vali kaymakamı ve Rebiyülevvel'de (Mayıs) Edirne valisi ve 8 Muharrem 1258'de (19 Şubat 1842) Rumeli valisi oldu. Muharrem 1259'da (Şubat 1843) Aydın ve Zilhicce 1263'de (Kasım 1847) Selânik valisi olup 1268'de (1851/52) azledildi. Safer 1270'de (Kasım 1853) Kudüs valisi olup Muharrem 1271'de (Ekim 1854) vefat etti. Devlete sâdık, tedbirliydi. 1250'de (1834/35) İstanbul'da Dülgerzâde Camii'ni yaptı. (IV. 650/51)

Ya'kub Paşa (Kel) Anadoluludur. Kayıkçı ve baltacı olduktan sonra Fethî Paşa'nın mensuplarından ve nedimlerinden oldu. Atiye Sultan'a kethüdâ olmuştur. Sultanın vefatından sonra sa nâzırı oldu. 1278'de (1861/62) vefat eylemiştir. Beşiktaş'da, Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. Çok mal bıraktıysa da oğlu Hüseyin Bey savurdu, o da 1286'da (1869/70) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (IV. 651)

Ya'kubça *bak.* Ya'kub Efendi

Ya'kubzâde *bak.* İbrahim Efendi

Yalınzâde *bak.* Ahmed Efendi

Yamak *bak.* Mehmed Efendi

Yamalı *bak.* Abdî Abdullah Efendi; Ali b. Abdullah; İbrahim Efendi

Yancıklızâde *bak.* Abdullah Bey

Yangın *bak.* Hüseyin Efendi (Seyyid)

Yapraksız *bak.* Ali Ağa

Yâr Ali-i A'cemi *bak.* Hidâyetullah Efendi

Yâr Ali-i Şirazî Osmanlı askerinin müftülerinden olup 833'de (1429/30) vefat eylemiştir. (IV. 630)

Yaralı *bak.* Doğan Bey

Yaralıca *bak.* Muhyiddin Efendi

Yarar *bak.* Hasan Paşa

Yaraşıklı *bak.* Osman Paşa

Yâsemin Hatun Anadoluhisarı'ndaki mektebin bânîyesidir. Kendisi de orada medfundur. (IV. 630)

Yâsinci *bak.* Mustafa Efendi

Yâsincizâde *bak.* Abdülvehhab Efendi; Fâik Mehmed Efendi; İlmî Mehmed Efendi; Nurî Mehmed Efendi; Osman Efendi; Râgıb Mehmed Efendi

Yâsinîzâde III. Ahmed devri (1703-1730) Ayasofya şeyhi Yâsinî Mustafa Efendi oğullarıdır. Râgıb Efendi ve İlmî Efendi'den iki kol ayrılırsa da hepsine denir. Torunlarından Mehmed Sâbit Efendi b. Mehmed ilmî Efendi b. Abdülvehhâb Efendi b. Osman Efendi b. Yâsinî Mustafa Efendi Mekke pâyesine sahiptir. (IV. 711)

Yaşar Mehmed Paşa Priştinelidir. Mîrimîran olup 1242'de (1826/27) Üsküp mutasarrıfı olmuştur. Azilden sonra İstanbul'da 1256'da (1840) vefat eyledi. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (IV. 645/46)

Yavaş *bak.* Mehmed Çelebi; Mehmed Efendi

Yavaşça *bak.* Şahin Mehmed Paşa

Yâver Ağa Saray ağaları zümresine dahil olarak sadâkatle hizmet ederek saray ağa vekili olmuş ve 1308'de (1890/91) dârüssaâde ağalığı yüksek hizmetine tayinle 21 Şa'bân 1315'de (15 Ocak 1898) vefat ederek Yahyâ Efendi Tekkesi Mezarlığı'na defnedildi. Yaşı 100'ü aşkın, sâdık ve doğru idi. (IV. 871)

Yâver Efendi Trabzonludur. Divan kalemi halifelerinden olup divan kâtibi ve Yanya tahrirat kâtibi olup Sultan Abdülmecid devrinde (1839-1861) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 630)

Yâver Mehmed Paşa Çerkesdir. Mekteb-i Harbiye'den yetişip zâbit olarak sırasıyla livâ ve ferik oldu. Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) zabtiye müşiri kaymakamı ve 1289'da (1872) hassa müşiri kaymakamı ve meclis reisi olup 8 Safer 1289'da (17 Nisan 1872) tophane nâzırı, 11 Cemaziyelevvel'de (17 Temmuz 1872) vezirlikle serasker, Şa'bân 1289'da (Ekim 1872) tophane müşiri, 8 Zilhicce 1289'da (6 Şubat 1873) 3. Ordu müşiri ve 1290'da (1873) 5. Ordu müşiri ve 28 Receb 1290'da (21 Eylül 1873) Adana valisi olup Şa'bân'da (Ekim) Tanzimat-ı Askerî Meclisi azası ve 15 Muharrem 1291'de (4 Mart 1874) Tanzimat-ı Askerî Meclisi reisi olup 5. gün meclis feshedilmiştir. 2 Şa'bân 1291'de (14 Eylül 1874) 2. Ordu müşiri ve 23 Zilhicce 1292'de (20 Ocak 1876) 4. Ordu müşiri oldu. Rebiyülevvel 1293'de (Nisan 1876) Erzurum valiliği ilâve olmuştur. 24 Rebiyülâhir 1293'de (19 Mayıs 1876) vefat edip cenazesi İstanbul'a getirilip Haydarpaşa'ya defnedildi. Yumuşak huylu, insaflı ve iffetliydi. Hiç mirası kalmamıştır. (IV. 630/31)

Yâver Mustafa Efendi Hasan Rızâ Paşa'nın kölesidir. Mühürdar olup

kethüdâlığında da bulunup büyük servet sâhibi oldu. Sonra 10. Daire-i Belediye reisi oldu. 23 Safer 1299'da (14 Ocak 1882) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 631)

Yâverîzâde *bak.* Kabilî Mehmed Efendi

Yavuz *bak.* Ali Paşa; Mehmed Ağa

Yavuz Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

Yavuz Şah Çelebi II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) mîrialemi idi. Sağrıcılar Mescidi'ni yapmıştı. O devirde vefat etti. (IV. 631)

Yayabaşızâde *bak.* Derviş Dede; Hızır Efendi; Peyâmî Çelebi

Yaycıbaşı *bak.* Hasan Paşa

Yaycıbaşızâde *bak.* İsmail Efendi (Hâfız)

Yaycızâde *bak.* Hamza Efendi

Yazıcı *bak.* Ali Ağa; İbrahim Paşa; Mustafa Efendi

Yazıcı Çırağı *bak.* Mustafa Ağa

Yazıcızâde *bak.* Âtıf Bey; Hamid Mehmed Efendi; Hüseyin Hüsnî Efendi; İbrahim Edhem Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Paşa; Said Mehmed Efendi

Yazıcızâde Ulemâdan bir ailedir ki, İbrahim Efendi ve Said Efendi molladırlar. Yazıcı Divrikli Mehmed Efendi oğullarına da Yazıcızâdeler denir. Vezir Ârif Paşa bunun oğludur. (IV. 710)

Yedekçi *bak.* Mehmed Paşa

Yedekçizâde *bak.* Ali Efendi

Yedekçizâde I. Mahmud devri (1730-1754) ricâlinden Ali Efendi ve oğullarına dendi. Çok sürmedi. (IV. 711)

Yedikuleli *bak.* Abdullah Efendi

Yedikulelizâde *bak.* Hasib Abdülhalim Efendi

Yegân *bak.* Velî Efendi

Yegânî *bak.* Alâeddin Ali

Yegânzâde II. Murad devri (1421-1451) âlimlerinden Mehmed Yegân'ın oğullarıdır. Ulemâdan olmuşlardır. (IV. 711)

Yeğen *bak.* Ahmed Paşa; Ahmed Paşa; Ali Ağa; Ali Paşa; İbrahim Ağa; İbrahim Paşa; Mehmed Ağa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mehmed Paşa (Seyyid); Mustafa Paşa; Osman Paşa

Yeğen Ali Paşazâde *bak.* Hüseyin Necib Bey

Yekçeşm *bak.* Ahmed Çelebi; Ahmed Efendi; Ahmed Muhtar Bey; Hakkı Bey; Hasan Efendi; Hüseyin Ağa; Hüseyin Efendi; İskender Ağa; Mehmed Ağa; Murtaza Efendi; Süleyman Efendi

Yekdest *bak.* Mustafa Efendi

Yeksân Mehmed Efendi Çengelköylüdür. Tacir Hacı Mehmed Efendi'nin oğludur. III. Selim devrinde (1789-1307) vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 651)

Yektâ Mehmed Efendi (Seyyid) Melek Paşa hazinedarlığında bulunup hâcegânlık verildi. 15 Şa'bân 1210'da (24 Şubat 1796) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 651)

Yektâ Mehmed Efendi (Seyyid) Bâbıâlî'den yetişerek 1236'da (1820/21) kethüdâ kâtibi, Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) tezkire-i evvel, 1241'de (1825/26) yine maliye tezkirecisi ve yine kethüdâ kâtibi oldu. 12 Ramazan 1246'da (24 Şubat 1831) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 651)

Yemenicizâde *bak.* Yusuf Paşa

Yemenli *bak.* Hasan Paşa

Yemliha Hasan Efendi Müderris olup Zilka'de 1179'da (Nisan-Mayıs 1766) Kıbrıs mollası olmuştu. Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) Galata mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. Fâzıldı. (IV. 651)

Yenibahçeli *bak.* Nurî Bey

Yenicelizâde *bak.* Hüseyin Paşa

Yenişehir Nakibizâde *bak.* Sa'dullah Efendi

Yenişehirlizâde III. Ahmed devri (1703-1730) şeyhülislâmı Abdullah Efendi oğullarına dendi. Ancak isimleri yarım asır sürmüştür. Yenişehirli İsmail Paşa oğulları ve torunları da bu lâkapla anılırlar. Ulemâdan ve vezirdirler. (IV. 711)

Yenişehrîzâde *bak.* Tâhir Mehmed Efendi

Yesârî *bak.* Es'ad Mehmed Efendi

Yesârî Mehmed Es'ad Efendi Şevvâl 1213'de (1798/99) doğdu. Kırkçeşme'de Dükkâncede Fârisîhân oldu. Sultan Abdülmecid devrinde (1839-1861) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 645)

Yesârîzâde *bak.* Atâullah Mehmed Efendi; Hayrullah Mehmed Efendi; İzzet Mustafa Efendi

Yesârîzâde Hattat Mehmed Es'ad Yesârî Efendi oğullarıdır ki, Mehmed Atâullah Efendi bugün hayattadır. Bu zat, müderris ve bilâd-ı hamse mollası olmuş ve bugün unutulmuş bir haldedir. (IV. 711)

Yeşilce *bak.* Mehmed Çelebi

Yeşilli *bak.* Mehmed Ağa

Yeşillioğlu *bak.* Mustafa Efendi

Yetim *bak.* Alâeddin

Yetimî Ali Çelebi (Turnacıbaşızâde) Şeyh Cemâlî'nin müridi olup Seydî Ali Çelebi ile Hind seferinde beraber bulundu. I. Süleyman (Kanunî) silahdar bölüğüne geçirdi ve Süleymaniye Camii'ne bina emini tayin etti. 960'da (1553) vefat etmiştir. Sütlüce'de medfundur. Benzeri nadir bir şairdir. Seydî Ali'nin seferini anlatan bir manzum eser yaptı. "Suyu bardakta demişler gemiyi duvarda / Bizden evvel bu cihanı seyreden ehl-i vukuf / Âlem-i berri bırakıp bahr-i hevâsında yelen / Bu Ali ise dahi aklına irfanına yuf" beyitleri bu eserdendir. (IV. 631)

Yetimî Efendi Şumnu hânedanındandır. Özi valisine ve sonra Kırım hanlarına kâtip oldu. 1166'da (1753) vefat etti. Şair olup *Divan*'ı vardır. (IV. 631)

Yetimî Mehmed Efendi (Hâşimîzâde) Şair Hâşimî'nin oğludur. Müderris, molla oldu. Galata'dan azledilmiş olarak 1076'da (1665/66) vefat etti. Fâzıl, şairdi. (IV. 175)

Yılancık *bak.* Abdülkadir Efendi

Yıldırım Şeyhizâde *bak.* Ahdî Çelebi

Yıldız Dede *bak.* Mustafa Dede

Yıldız Necmeddin Dede Ni'me'l-ceyşdendir. Bahçekapı'da kendine mensup hamamın külhanında medfundur. Ermiş sayılanlardandır. Oraya bir türbe yapılmıştır. (IV. 651)

Yirmialtı *bak.* Seyyid Osman Ağa

Yirmisekiz Çelebi *bak.* Fâizî Mehmed Efendi

Yirmisekiz Çelebizâde *bak.* Mes'ud Bey

Yoğurtçuzâde *bak.* Süleyman Efendi

Yokyok *bak.* Muslihiddin Mustafa Efendi

Yolcuzâde *bak.* Ömer Efendi

Yoluk Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

Yorgancı *bak.* İbrahim Ağa

Yorgancı Emir *bak.* Mehmed Efendi

Yorgancızâde *bak.* Tevfik Efendi

Yorganîzâde *bak.* Mazhar Süleyman Bey

Yorgun Toy *bak.* Seyfullah Efendi

Yörük *bak.* Hasan Paşa; Muslihiddin Efendi

Yular Kısdı *bak.* Sinan Paşa

Yumurta Vâizi *bak.* Halimî Mustafa Efendi

Yunus Ağa Debbağ olup Sultanselim civarında mescidi ve mahallesi vardır. Kendisi de mescidi haziresinde medfundur. (IV. 676)

Yunus Ağa II. Bâyezid devrinde (1481-1512) kalafatçıbaşıydı. Asma Mescidi'ni bina eylemiştir. (IV. 676)

Yunus Ağa Cağalazâde Sinan Paşa'nın mîrahûru olup Eğri seferinde müteferrikalık ihsan buyurulmuştu. 1005'de (1596/97) askerin firar ettiği bahanesiyle İbrahim Paşa tarafından katledilmiştir. (IV. 677)

Yunus Ağa IV. Mustafa'nın lalası olup Zilhicce 1219'da (Mart 1805) vefat etti. Hamidiye'de medfundur. (IV. 677)

Yunus Ağa Silahşor ve II. Mahmud devrinde (1808-1839) kapıcıbaşı olup sonra vefat etti. (IV. 677)

Yunus Ağa (Tercüman Bey) Draman Mescidi'ni yaptırmıştır. Tamamlanmadan önce 948'de (1541/42) vefat etti. Sonra kardeşi Mustafa Ağa tamamlayıp bir dârülkurrâ ilâve eylemiştir. (IV. 677)

Yunus Bey 892'de (1487) Bosna beyi oldu. Sonra sancakları devrederek Ayntab beyi olup 922'de (1516) vefat eyledi. (IV. 676)

Yunus Bey Kansu Gavri ümerâsından bir Çerkesdir. I. Selim'e (Yavuz) sığınmıştı. Mısır muharebesinde (1517) şehid oldu. (IV. 676)

Yunus Efendi Akşehirlidir. Müderris ve 1253'de (1837/38) Sofya mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 677)

Yunus Efendi Fındıklı'da Keşfî Cafer Efendi Tekkesi'ne şeyh oldu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) sonlarında vefat eylemiştir. Meşihâti 40 seneye yakındı. Bazen II. Mahmud'un teşrifleriyle tekke şeref bulurdu. Bu şerefden tekkeyi ihya ve tecdide muvaffak oldu. Güzel konuşur, kâmildi. (IV. 677/78)

Yunus Efendi Halvetî şeyhlerinden olup 1302'de (1884/85) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. (IV. 678)

Yunus Efendi (Hacı) Ahıskalıdır. Müderris ve devriye mollası oldu. 1263'de (1848) vefat eyledi. Atpazarı'nda medfundur. (IV. 677)

Yunus Efendi (Seyrekzâde) Emrullah Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla olup Muharrem 1057'de (Şubat 1647) Anadolu pâyesiyle nakilbüleşraf oldu. Zilka'de 1057'de (Aralık 1647) azledildi. Sonra Rumeli pâyesi oldu. Safer 1062'de (Ocak-Şubat 1652) vefat etti. Hâfız ve âbiddi. Mehmed Ağa Camii yakınında bir mektebi vardır. (IV. 677)

Yunus Emre Tabduk Emre'nin müridi ve odun yarıcısıdır. Getirdiği odunlar pek düzgündü. Ümmî iken Türkçe söylediği şiirler ve ilâhîler tasavvuf idi. 843'de (1439/40) vefat etti. (IV. 676)

Yunus Gazi Beykoz'da Yalıköyü kabristanında medfun bir mücahiddir

ki, II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ricâlindendir. Bir gazi de Tahtaminare Mescidi Türbesi'nde medfundur ki, o mescidi II. Mehmed (Fâtih) inşa buyurmuşlardır. (IV. 676)

Yunus Paşa Erderûn'dan yetişmedir. II. Bâyezid zamanında sekbanbaşı olup sonra Anadolu beylerbeyi ve sonra vezir ve sırasıyla ikinci vezir oldu. 923'de (1517) Sinan Paşa'nın şehadetinde vezirazam oldu. Mısır fethinde Mısır valiliği ilâve edilmiştir. Sefer dönüşünde 11 Şa'bân 923'de (29 Ağustos 1517) azledildi ve Şam'a ulaşınca katledildi. Hizmeti geçmiş ve cesurdu. Çerkes Hayrî Bey'in Mısır valiliğine itiraz etti. O da Mısır'a giden oğlunu bulup babasına ahiret arkadaşı etti. (IV. 677)

Yunus Paşa Yükselerek Niğde beyi oldu. 1108'de (1696/97) mîrimîran rütbesiyle Maraş beylerbeyi oldu. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine harbinde şehid olmuştur. (IV. 677)

Yunus Paşa (Has) Ümerâdan olup 858'de (1454) kapdan-ı deryâ olarak Enez'i fetheylemiş ve 872'de (1467/68) ayrılmıştır. 873'de (1468/69) Taşözü'yü fetheyledi. Ardından İran şahı Uzun Hasan muharebesinde şehit oldu.(IV. 676)

Yunuszâde *bak.* Mustafa Efendi

Yusuf (Sîneçâk) Vardar Yenicelidir. Mevlevî olup sonra İbrahim Gülşenî'ye halife olarak Mısır'da ikamet etti. 953'de (1546) İstanbul'da vefat ederek Sütlüce'ye defndedildi. İslâm âriflerinin büyüklerindendir. *Cezîretü'l-Mesnevî*'yi telif eylemiştir. Yetiştirmesi Şûrî Çelebi Bursa-Yenişehirli meczup huylu bir zat olup yollarda baş açık ve yalınayak gezerdi. (IV. 654)

Yusuf (Uzun) II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) bağlılarından bir çobandır. Yayla Mescidi'ni yaptı ve kardeşi Muhyiddin Efendi vakfını tanzim etti. (IV. 652)

Yusuf Âgâh Efendi Süleyman Penâh Efendi'nin oğludur. 1157'de (1744) doğmuştur. 1169'da (1755/56) babası ve büyük kardeşiyle İstanbul'a geldiler. 1188'de (1774) mektûbî-i sadr-ı âlîye girip hâcegândan oldu. 1195'de (1781) mevkufatî, 1199'da (1785) kâğıd-ı enderûn emini olup 1207'de (1792/93) kalyonlar kâtibi ve o sene Londra sefiri oldu. 1213'de (1798/99) dönerek yeniçeri kâtibi, sonra anbar emini, sonra tersane emini ve sonra matbah emini, 1221'de (1806) yine tersane emini, 1222'de (1807) rikâb-ı hümâyûn defterdarı olup 5 Rebiyülevvel 1223'de (1 Mayıs 1808) azledildi. 1224'de (1809) barut-hane nâzırı olup 20 Cemaziyelevvel 1224'de (3 Temmuz 1809) rikâb kethüdâsı, sonra cebehane ve mehterhane nâzırı ve Hibetullah Sultan kethüdâsı olup Beşiktaş Sahilsarayı'nı tamire memur oldu. Sonra mübayaacı ve nüzûl emini olup Cemaziyelâhir 1226'da (Temmuz 1811) sadâret kethüdâsı oldu. Vehhabî gailesinin bertaraf olmasından sonra 1227'de (1812) fevkalâde surre emini ve döndükten sonra nişancı ve 1232'de (1817) ikinci defa sadâret kethüdâsı, 1234'de (1819) yine tersane emini ve 1236'da (1820/21) mübayaa memuriyetiyle Edirne'ye memur oldu. 1238'de (1822/23) üçüncü defa matbah emini olup 2 Cemaziyelevvel 1239'da (4 Ocak 1824) vefat etmiştir. Şehzâde

Camii kabristanında medfundur. Sâdık, hayırsever, hiddetli, gönül kırıcı ve zengindi. Kethüdâsı Dârendeli Hacı Hasan Ağa'dır(→). (IV. 671)

Yusuf Ağa Enderûn'dan yetişme olup mîrialem ve yeniçeri ağası oldu. 948'de (1541/42) ayrıldı ve sonra vefat etti. (IV. 654)

Yusuf Ağa Enderûn'dan yetişerek hazinedarbaşı oldu. 974'de (1566) I. Süleyman'ın (Kanunî) Sigetvar'da vefatı gizlenirken açıklamaya cüret etmesinden dolayı 975'de (1567) idam edilmiştir. (IV. 654)

Yusuf Ağa Şamlıdır. İstanbul'a geldikde Sultan Selim Camii'ne imam oldu. 1044'de (1634/35) imam-ı sultanî olup 1049'da (1639/40) azledildi. 1056'da (1646) ikinci defa imam-ı sultanî ve şehzâde muallimi olduğundan Rumeli kazaskerliği pâyesi verilmiştir. Safer 1057'de (Mart 1647) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. Arapça şiir söylemeye kadirdi. Oğlu şair Sa'dî Efendi'dir. (IV. 656)

1686

Yusuf Ağa Kapıcıbaşı olup Kürt Ahmed Paşa zamanında Mora'da Trapoliçe muhâfızı olmuştu. 1063'de (1653) kötü halinden dolayı idam edildi. Paşa'nın zulmüne ortak olmuştu. (IV. 656)

Yusuf Ağa Musâhib-i padişahî olup 1066'da (1656) idam edildi. Mahmud Paşa Camii'nde medfundur. (IV. 656)

Yusuf Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı olmuştu. 1068'de (1657/58) donanma harbinde katledildi. (IV. 656)

Yusuf Ağa Enderûn'da yetişerek bâbüssaâde ağası oldu ve 1075'de (1664/65) emekli olup vefat etti. (IV. 657)

Yusuf Ağa Yetişerek musâhib ve hazinedar-ı şehriyârî oldu. Rebiyülevvel 1082'de (Temmuz 1671) dârüssaâde ağası oldu. 1098 (1687) sonlarında azledilerek Mısır'a gönderildi. Birkaç sene sonra 1102'de (1690/91) affedilip şeyhülharem olmuştur. Orada vefat eyledi. Güzel ahlâk sâhibi ve muhteremdi. Mısır'a gittiğinde, yazıcılığından çıkma Hasan Paşa hakkında hürmetsizlik göstermişti. (IV. 658)

Yusuf Ağa Enderûn'dan çıkıp kapıcıbaşı ve mîrialem olarak 1105'de (1693/94) Bosna'ya memur olmuştu. Sonra vefat eyledi. (IV. 658)

Yusuf Ağa Sâhib-i ayar ve 1100'de (1688/89) başbaki kulu, 1106'da (1694/95) tersane kethüdâsı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 659)

Yusuf Ağa Vâlide kethüdâsı Mehmed Paşa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı ve Zilka'de 1124'de (Aralık 1712) çavuşbaşı vekili oldu. 10 Cemaziyelevvel 1125'de (4 Haziran 1713) azledildi ve sonra vefat etti. (IV. 661)

Yusuf Ağa Yağlıkçı esnafından olup Hind'e ticaret için gidip 5-6 sene oturmuştur. Sâlim Efendi Hind'e elçi olunca beraber getirdi. Sâlim Efendi yolda vefat edip Yusuf Ağa 5-6 sene sefâretle orada kaldı. Sonra oğlu Emin Efendi'yi gönderip kaleme çerağ ettirdi. 1163 (1750) yılından sonra vefat etti. Oğlu sadrazam Emin Paşa'dır ki *Gülşen-i Hayâl* müellifidir. (IV. 664)

Yusuf Ağa Yeniçeridir. Yükselerek zağarcıbaşı ve sonra 1199'da (1785) kul kethüdâsı ve Cemaziyelevvel 1200'de (Mart 1786) yeniçeri ağası olup Zilka'de 1200'de (Eylül 1786) vefat etmiştir. (IV. 667)

Yusuf Ağa Giritlidir. Babası fakir olup Girit serhad ağası Süleyman Ağa'ya ahret oğlu diye kapılandırarak İstanbul'a gönderip yeniçeri ağası olduğunda mühürdar, kaymakamlığında hazinedar, sonra kethüdâ olmuştur. Bu sebepten kazanıp İsmail kasaphaşısı oldu. Sonra Gelibolu Baruthanesi nâzırı olmuştur. 1205'de (1790/ 91) vâlide sultana kethüdâ olup kardeşi Ömer Ağa'yı Esmâ Sultan'a kethüdâ etmiş ve sözü geçer olup 1221'de (1806) vâlide sultanın vefatından sonra hacca gitmiştir. O aralık Bursa'da ikametine emir gitti. 17 Rebiyülevvel 1222'de (25 Mayıs 1807) orada katledildi. Hayli'ce servet bırakıp tedbir ve tasarrufu dünya işlerine dairdi. Köşk ve benzeri şeyler yaptırdıysa da hayrâtı yoktur. Oğlu Şefik Bey'dir(→). Diğer oğulları Mustafa Bey ve Mehmed Münir Bey'dir. Münir Bey'in oğlu Ragıb Bey'dir. Kardeşi Ömer Ağa'dır ki, oğlu sudûrdan Tevfik Bey'dir. Diğer kardeşleri Ahmed Ağa ve Mustafa Ağa'dır. Mustafa Ağa 1245'de (1829/30) vefat ederek Topkapı'ya defnedildi. Yusuf Ağa'nın bir kızı Zeliha Hanım Safer 1244'de (Ağustos-Eylül 1828) vefat etmiştir ki, bunun zevci Şemseddin İsmail Efendi'dir(→). (IV. 668)

Yusuf Ağa Aslında köle olup Enderûn'a çerağ olunarak kilerci oldu. Muharrem 1234'de (Kasım 1818) kahvecibaşı ve mâbeynci oldu. Rebiyülevvel 1234'de (Ocak 1819) azledildi. (IV. 671)

Yusuf Ağa Deryâ beylerinden olup 1238'de (1822/23) Mora'da şehid olmuştur. (IV. 671)

Yusuf Ağa Yeni Cami'nin bânîyesi Hadice Turhan Vâlide Sultan'ın kardeşidir. Vefatında ruhuna kız kardeşi Sarıyer'de bir mescid yapımını ferman buyurmuştur. Sarıyer Hamamı'nı Bezzazistan kethüdâsı Hacı Mehmed Ağa yaptırmıştır. (IV. 658)

Yusuf Ağa (Deli) Cebeci Ocağı'ndan yetişip cebeci kethüdâsı olmuş ve 1118'de (1706/07) cebecibaşı olup az müddette ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (IV. 659/60)

Yusuf Ağa (Hacı) Kapıcılar kethüdâsı olup 10 Rebiyülevvel 1219'da (19 Haziran 1804) vefat etmiştir. Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 668)

Yusuf Ağa (Hacı) Kapıcıbaşı olup 1250'de (1834/35) Yenişehir'de vefat etti. Oğlu Mehmed Âkif Bey 1255'de (1839) vefat etmiştir. (IV. 673)

Yusuf Ağa (Karamanoğlu) Ali Paşa'nın oğludur. Babasının en küçük oğlu ise de babasının yaşlılığı yüzünden vilâyet işlerine bakmaktaydı. 1209'da (1794/95) Trablusgarb valiliğini babası diğer oğlu Ahmed Bey'e bırakmıştı. 8 ay sonra, yani Safer 1210'da (Ağustos-Eylül 1795) valiliği kardeşinden aldı. 1218'de (1803/04) tekrar Ahmed Bey vali olarak 1220'de (1805) bu yine Trablus valisi olmuş ve 1229'da (1814) Fizan'ı Trablus'a ekleyerek hâkimi Şeyh İdris Ekber sülâlesinden Şeyh Muhammed'i yok eylemiştir. Şa'bân 1247'de (Ocak 1832) uhdesine, Osmanlı Devleti tarafından Rumeli beylerbeyliği pâyesi ihsaniyle valiliği resmen tevcih olunmuştur. 1248'de (1832/33) istifa edince büyük oğlu Ali Bey'e vilâyet tevcih olunmuştur. 1252'de (1836/37) Trablusgarb'dan Karamanoğullarının çıkarılışında bu da çıkmış ve sonra vefat eylemiştir. Oğulları Ali Bey, Mustafa Bey, Ömer Bey, Osman Bey ve

İbrahim Bey'dir ki, zamanında yetişip Trablus'ta Girban ve Mısrata ve Hıms ve Urfele ve Zilleteyn ve kölesi Mustafa Bey de Derne mütesellimiydi. (IV. 673)

Yusuf Ağa (Kıllı) II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) şatırıdır. Topkapı'da Harbî Mescidi'ni yaptı. (IV. 652)

Yusuf Ağa (Mihter) Bosnalıdır. Vüzerâ kapı kethüdâlarından olup 1142'de (1729/30) vefat etti. Tokmaktepe'de medfundur. (IV. 663)

Yusuf Ağazâde *bak.* Mücib Mehmed Bey

Yusuf Ağazâde III. Selim'in vâlidesi kethüdâsı Yusuf Ağa oğullarına denir ki, bunun kardeşi Ömer Ağa'dan bir kol gelir. Ulemâ ve ricâlden idiler. (IV. 711)

Yusuf Ahî Tokatlı Cüneyd'in oğludur. Ahmed Kırımî ve Molla Husrev'den okudu, Sahn müderris olup 902'de (1596/97) vefat etti. İstanbul'da bir mescid yapıp kitaplarını oraya vakfetti. *Hediyyetü'l-Muhtediyyîn* ve *Zahîretü'l-Ukba*'yı telif eylemiştir. (IV. 653)

Yusuf Baba Sivrihisarlıdır. Hacı Bayram Velî tarikatindendi. II. Bâyezid camiini yapınca orada ilk cuma günü huzûrunda hümâyûnlarında vazeyledi. Etkili konuşmasından dolayı üç Hristiyan Müslüman olunca padişah inam buyurup hacca gideceğinde kendisine gelmesini ferman buyurmuştur. O da emri ifa eyledikde, bir miktar altın çıkarıp "Bu benim elim emeğiyle hasıl olmuş bir helâl maldır. Bunu, Ravza-yı Mutahhare'deki kandillerin süslenmesine sarfeyleyesin. Bâyezid adlı, günahkâr ve âsî ve suçlu selâm eyledi ve kandillerin ziyneti için hediye yoluyla gönderdiği helâl malı kabul buyurmak bâbında tarazzu eyledi diyesin" diye ifade buyurdular. Şeyh, haccı ve görevi yerine getirdikten sonra bir yıl orada kaldı ve nazmen Hacer-i Esved'e bir kitap yazdı ki, evvelden nazma iktidarı yoktu. Dönüşte manevî işaret ile Kubbe-i Saâdet haricindeki a'sâyı aldı. Üç parça ederek bir parçasını Emir Sultan ve bir parçasını Ankara'daki Hacı Bayram Velî ve bir parçasını da başka bir şeyh türbesine koydu. 919'da (1513) İstanbul'da vefat edip Eyüp'de, türbe kapısı avlusunun ardında defnedildi. (IV. 653)

Yusuf Bâlî Molla Yegân'ın oğludur. Müderrisdi. II. Murad devri (1421-1451) ulemâsındandır. *Telvîh*'e hâşiye yazdı (IV. 652)

Yusuf Bey Sadrazam Sarı Süleyman Paşa'nın oğludur. 1107'de (1695/96) mîrialem ve 1109'da (1697/98) kapıcıbaşı, 1112'de (1700/01) mîrahûr-ı evvel ve sonra sadâret kethüdâsı olup ayrıldı. Sonra çavuşbaşı olup Şevvâl 1117'de (Ocak-Şubat 1706) azledildi. Ardından vefat eylemiştir. (IV. 659)

Yusuf Bey Tırhalalıdır. Yenişehir muhassılı olup 1126'da (1714) vefat eyledi. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (IV. 661)

Yusuf Bey Sadrazam Yeğen Mehmed Paşa'nın oğludur. 1196'da (1782) babasının sadâretinde kapıcılar kethüdâsı olup babasının azlinin ardından ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (IV. 667)

Yusuf Bey Tırhalalıdır. Kalemden yetişip hâcegândan olmuş ve 1200'de (1786) Kefe mukataacısı olmuştur. (IV. 667)

Yusuf Bey Hacı Ahmed Paşa'nın sülâlesinden olup hâcegândan olmuş-

tur. 1236'da (1821) Haremeyn mukataacısı olmuştu. Sonra başka görevlerde bulunup bu senelerde (1830'ların başı) vefat etti. (IV. 673)

Yusuf Cemil Efendi Ahıskalı Abdullah Bey'in sülâlesindendi. İstanbul'da kapı çukadarı, sonra kapı kethüdâsı oldu. Devlet büyüklerine yakınlaşıp ûlâ sınıf-ı evveli kadar da oldu. Rebiyülevvel 1297'de (Şubat-Mart 1880) Anadoluhisarı'ndaki kasrında otur-makta iken vefat etti. Anadoluhisarı'nda medfundur. Oğlu Âlî Bey'dir. (IV. 675)

Yusuf Dayı 13 Receb 1009'da (18 Ocak 1601) Tunus beyi oldu. 27 Receb 1047'de (15 Aralık 1637) vefat etti. (IV. 655)

Yusuf Dede Ahmed Dede'nin oğludur. 1185'de (1771/72) babasının yerine Beşiktaş Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 12 Cemaziyelevvel 1232'de (30 Mart 1817) vefat etti. Hattat, zâhid ve fâzıldı. *Mesnevî*'ye Arapça şerh yazdı. (IV. 669/70)

Yusuf Efendi Bağdad kadısı olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eyledi. Oğlu nakib Hasan Efendi'dir. (IV. 654)

Yusuf Efendi 1086'da (1675) Emir Buharî Mescidi şeyhi olup 1100'de (1688/89) vefat eylemiştir. (IV. 658)

Yusuf Efendi Sudûrdan Abdülbâkî Ârif Efendi'nin oğlu ve müderris olup ve Rebiyülevvel 1124'de (Nisan 1712) vefat eylemiştir. (IV. 660)

Yusuf Efendi Beyazîzâde Ahmed Efendi'nin(→) (v. 1098/1687) damadıdır. Müderris iken 10 Zilka'de 1126'da (17 Kasım 1714) vefat eylemiştir. (I. 225)

Yusuf Efendi Gürcüdür. Müderris olup Cemaziyelâhir 1129'da (Mayıs-Haziran 1717) vefat etmiştir. (IV. 662)

Yusuf Efendi Karahisar-ı Şarkîlidir. Selâtîn camilerinde vâiz olmuştu. 1143'de (1730/31) vefat edip Topkapı'ya defnedildi. (IV. 663)

Yusuf Efendi Kaymak Mustafa Paşa'nın adamı olup o sayede müderris, Belgrad ve Diyarbekir mollası olarak 22 Receb 1143'de (31 Ocak 1731) vefat etti. (IV. 663)

Yusuf Efendi Müderris, Bağdad mollası olup 1146'da (1733/34) vefat etmiştir. (IV. 663)

Yusuf Efendi Edirne'de Cuma vâizi ve Hilâlî Tekkesi şeyhi olup 4. yılında 1150 (1737/38) tarihinde vefat etti. (IV. 664)

Yusuf Efendi Tarsusludur. Müderris olup 1155'de (1742) vefat etti. Miskinler'de medfundur. (IV. 664)

Yusuf Efendi Şeyh-i kurrâ ve müfessir olup Fâtih Camii müderrisi olmuştur. 1163'de (1750) vefat edip Topkapı'ya defnedilmiştir. (IV. 665)

Yusuf Efendi Arapgirlidir. Müderris olup 1174'de (1760/61) vefat etti. Fâzıldı. (IV. 665)

Yusuf Efendi Bâhir Mustafa Paşa'nın hazine kâtipliğinden dolayı Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) hâcegândan oldu ve divanî mansıpların sınıf-ı sâlis menâsıbını devrederek mansıp sahiplerinden yardım istemesi ve ma'zuliyetinde uşaksız gezmesi gibi halleri ve nihayet 1198'de (1784) sadârete arzuhal takdim eylemesi rütbesinin alınmasına ve bir miktar ulûfe ile Bursa'ya define sebep oldu. Orada vefat etmiştir. (IV. 666)

Yusuf Efendi İskiliplidir. Süleymaniye Camii vâizi olup Cemaziyelevvel 1199'da (Mart-Nisan 1785) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. (IV. 666)

Yusuf Efendi Kalemden yetişerek küçük evkaf muhasebecisi olup 1199'da (1785) sergi nâzırı oldu ve sonra vefat etti. (IV. 667)

Yusuf Efendi Şah Sultan'ın adamlarından olup 1203'de (1788/89) ona kethüdâ olmuştur. 1207'de (1791/92) vefat eyledi. Sultan Bâyezid Mezarlığı'na defnedildi. (IV. 667)

Yusuf Efendi Müderris ve Eyüp mollası oldu. 1218'de (1803/04) vefat eylemiştir. (IV. 668)

Yusuf Efendi Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Tekkesi şeyhi olup 1230'da (1815) vefat etti. (IV. 669)

Yusuf Efendi Arapgirlidir. Dersiâm ve müderris olup 1274'de (1857/58) vefat etmiştir. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 674)

Yusuf Efendi Harputludur. Müderris ve Medine'de Mahmudiye müderrisi olmuştur. 1292'de (1875) yaşlı olarak vefat eylemiştir. Talebesine üç defa izin vermiş âlim bir zat idi. (IV. 675)

Yusuf Efendi Tebrizlidir. Tarik-i Ni'metullah'a girip Hicaz'a gitti ve 1265'de (1849) İstanbul'a geldi. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 675)

Yusuf Efendi Babası Lâleli Camii imamı ve Kâğıthane Camii hatibi Arnavut Abbas Efendi'dir. 28 Cemaziyelâhir 1264'de (1 Haziran 1848) İstanbul'da doğmuştur. Hâfız olup sesi güzel olduğundan babasının vefatında Lâleli Camii'ne imam olmuştu. 11 Şa'bân 1293'de (1 Eylül 1876) birden imam-ı evvel-i şehriyâri ve müderris olup mevleviyet, İstanbul, Anadolu ve Rumeli pâyelerini kazanarak Ramazan 1310'da (Mart-Nisan 1893) vefat eylemiş ve Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedilmiştir. Güzel ses ve güzel ahlâk sâhibi edip bir zat idi. (IV. 676)

Yusuf Efendi (Bıdık Çelebi) Küçük Lutfîzâde Mehmed Neylî Efendi'nin(→) oğludur. I. Ahmed devrinde (1603-1617) Biga kadısı iken vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 1307

Yusuf Efendi (Bina Emini) Hammamîzâde zaim Abdullah Efendi'nin oğlu olup 1120'de (1708) doğdu. Âmedî Süleyman Efendi'nin kardeşi olduğundan Damad İbrahim Paşa'ya iç çukadar oldu. Sonra Şehlâ Ahmed Paşa'nın sadâretinde hâcegândan olup tophane nâzırı, 1158'de (1743) şehremini, sonra başmuhasebeci, 1166'da (1753) ve 1168'de (1755) iki kere ruznâme-i evvel, Cemaziyelevvel 1168'de (Mart-Nisan 1755) sadâret kethüdâsı olup azilden sonra Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) Edirne Sarayı'nın tamirine memur oldu. 1174'de (1760/61) ve 1176'da (1762/63) iki kere ruznâme-i evvel ve sonra başka görevlerde bulunup 1184'de (1770/71) tersane emini oldu. Azilden sonra 8 Muharrem 1189'da (11 Mart 1775) vefat eyledi. Cağaloğlu'nda yaptırdığı mektebin sahasına defnedildi. Oğulları Said Efendi ve Şefik Efendi yanında medfundurlar. Üç seneden fazla müzmin hastalıktan yatağa esir olmuştu. Güzel hal sâhibi ve işlerinde başarılıydı. Nice bina ve kasırların bina emini olup Lâleli Camii de bu zatın eminliğiyle inşa edildi. (IV. 666)

Yusuf Efendi (Demircikulu) (Hacı) Tophane'de demirci ustalarından

birinin kölesidir. Hattat Ahmed Karahisarî'nin yolunda meşhur bir hattat olup 1020'de (1611) vefat etti. Karabaş Camii kabristanında medfundur. Sultan Ahmed Camii'ndeki celî yazıları yazmıştır. (IV. 654)

Yusuf Efendi (Evliya) (Hekimbaşızâde) Nuh Efendi'nin oğludur. Paşmakçızâde Abdullah Efendi'ye damad oldu. Müderris, İzmir, Edirne mollası olup sonra Mekke pâyesi verildi. 1149'da (1736/37) vefat edip Kocamustafapaşa'ya defnedildi. Oğlu Abdullah Bey'e amcası Ali Paşa'nın kızını nikâhlamış ise de zifaf öncesi 1146'da (1733/34) vefat eylemiştir. Oğlu Zeynelâbidîn Efendi'ye "Evliyazâde" dendi. (IV. 663/64)

Yusuf Efendi (Fenârîzâde) Mehmed Şah Efendi'nin ikinci oğludur. Müderris ve kadı oldu. Eyüp kadısı iken 970'de (1562/63) vefat etti. Çatalçeşme Mescidi'ni yaptı. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 654)

Yusuf Efendi (Hacı) Maden kalemi kâtiplerinden olup ordu çıkışında, Muharrem 1 49'da (Mayıs-Haziran 1736) başhalife iken rikâbda birden defterdar-ı sılık-ı evvel vekili oldu. Muharrem 1151'de (Nisan-Mayıs 1738) asâleten defterdar olarak orduya gönderildi. Muharrem 1152'de (Nisan 1739) azledildi. Şevvâl 1152'de (Ocak 1740) ruznâme-i evvel, 15 Receb 1154'de (26 Eylül 1741) ikinci defa başdefterdar olup hacca gitti. Rebiyülâhir 1155'de (Haziran 1742) azlolunup Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) tevkîî oldu. -i Zilka'de 1156'da (20 Aralık 1743) üçüncü defa başdefterdar oldu. 7 Cemaziyelâhir 1159'da (27 Haziran 1746) tersane emini olup 22 Zilhicce 1159'da (5 Ocak 1747) sadâret kethüdâsı oldu. 15 Safer 1162'de (4 Şubat 1749) vefat etti. Hastalığında vazifesini terk etmeyip gayretle meşgul olmuştu. Vefat belirtileri görülünce vefat edeceği gece tahtırevan ile evine gönderildi ve sabaha çıkmadı. Derviş-huylu, mutekid, evrad ve ezkâra müdavim, işrak ve teheccüdde kaim, sâlih ve tarikata mensuptu. Kasımpaşa'da Hüsâmeddin Uşşakî'nin evini yıkarak mescid yapmış ve orayı suya kandırmıştır. Üsküdar'da, Karacaahmet'e defnedildi. Damadı ricâlden Ahmed Efendi'dir. (IV. 664/65)

Yusuf Efendi (Hacı) Müderris olup 1198'de (1784) vefat etti ve Seyitahmetderesi'ne defnedildi. (IV. 666)

Yusuf Efendi (Hacı) Sadâret mektubî hulefâsından Harputlu Ahmed Efendi'nin oğlu olup 1179'da (1765/66) Kal'a-i Sultaniye'de doğdu. 1191'de (1777) mektubî-i defterîye girip birkaç defa mektupçu ve arabacılar kâtibi olup Mısır seferine gidip geldikten sonra 1223'de (1808) mevkufatçı olmuştur. Bir-iki defa ikamete memur edilip cezalandırılmış ve yine devlet hizmetinde istihdam edilip Receb 1237'de (Nisan 1822) defterdar-ı şıkk-ı evvel olmuştur. Sene sonunda tophane nâzırı, 1238'de (1822/23) azledilerek bir-iki ay sonra zahire nâzırı, Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) nişancı ve 1242'de (1826/27) ilk evkaf nâzırı olmuştur. 1245'de (1829/30) o hizmette vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde medfundur. İşe elverişliydi. (IV. 672/73)

Yusuf Efendi (Hacı) Akşehirlidir. Müderris, Sofya mollası ve Üsküdar pâyesi olarak bu senelerde (1840'lar) vefat etti. (IV. 674)

Yusuf Efendi (Hacı) İsmail Efendi'nin oğludur. Katar şeyhlerinden olup

yükselerek Ayasofya vâizi oldu. 26 Zilhicce 1264'de (23 Kasım 1848) vefat etti. Eyüp'de, türbe ardında medfundur. Yaşlı, müttakî, âlimdi. (IV. 674)

Yusuf Efendi (Hâfız) Konya'da 1014'de (1605/06) doğmuştur. İstanbul'a gelip Enderûn'da terbiye edilip çıkışında Mevlevî ve sonra Galata Mevlevîhanesi neyzenbaşısı ve Beşiktaş Mevlevîhanesi şeyhi Hasan Dede'ye damad oldu. Zilka'de 1080'de (Mart-Nisan 1670) vefat etmiştir. Üç dilde şairdir. Farsça olarak 10 bin beyitli *Ravzatü'n-Nûr* adında bir eser yazmıştır. (IV. 657/58)

Yusuf Efendi (Hâfız) Gürcüdür. Kara İbrahim Paşa'nın azadlısı olup müderris, Erzurum, Bosna mollası oldu 1128'de (1716) vefat etmiştir. Sâlih bir pîrdi. (IV. 662)

1692

Yusuf Efendi (Hâfız) Bosnalı Hâfız Osman Ağa'nın(→) oğludur. Enderûn'da yazıcı olup çıktıktan sonra 1243'de (1827/28) vefat etti. Selimiye'ye defnedildi. (III. 440)

Yusuf Efendi (Handanzâde) Abdülbâkî Efendi'nin kardeşi olup 1145'de (1732/33) Kudüs mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 663; III. 298)

Yusuf Efendi (Karabağî) Ayntablıdır. Müderris ve Medine mollası olup Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) vefat etti. Çokça *Karabağî* okutmasından dolayı Minkarîzâde böyle lâkap takmıştır. (IV. 659)

Yusuf Efendi (Kâtib) Diyarbekirlidir. Müderris olup 1123'de (1711) vefat etti. (IV. 660)

Yusuf Efendi (Kel) Âlâiyelidir. Maliyeden yetişerek kasapbaşı, 1097'de (1686) cebecibaşı, sonra Haleb muhassılı. Receb 1101'de (Nisan 1690) defterdar-ı şıkk-ı evvel olup Şa'bân'da (Mayıs 1690) azledildi. 1105'de (1693/94) başmuhasebeci oldu. 1106'da (1694/95) azledilip tutuklandı. Bırakıldıktan sonra o sene darbhane emini ve 1107'de (1695/96) tersane emini olmuştur. Şa'bân 1108'de (Şubat-Mart 1697) katledildi. Şöhret sâhibiydi. (IV. 659)

Yusuf Efendi (Kesedar) Pazarcık'da Göynüklüdür. Reisülküttab hazinedarlığından yetişerek 15 sene kadar riyâset kesedarı oldu. Sonra piyade mukabelecisi ve cizye başbaki kulu, Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) başbaki kulu, Haremeyn muhasebecisi ve masraf-ı şehriyârî olup Cemaziyelevvel 1185'de (Ağustos-Eylül 1771) orduda hastalanarak ayrılışında Babadağı'na yakın vefat etti. Oraya götürülüp defnedildi. Oğlu Mehmed Efendi'dir. (IV. 665)

Yusuf Efendi (Kirmastî) Hüseyin'in oğludur. Hocazâde'nin şâkirdi olup Salın müderrisi, sonra Bursa kadısı ve buradan İstanbul kadısı oldu. 900'de (1495) vefat eylemiştir. Fâtih'de yaptırdığı medrese ve mektebi kabrine defnedilmiştir. *Mutavvel*'e hâşiye ve *Vikâye*'ye şerh yazdı. Torunu mevâlîden Hüseyin Efendi'dir. (IV. 653)

Yusuf Efendi (Madrub) Kütahyalıdır. Müderris, Bağdad mollası oldu. Şevvâl 1121'de (Aralık 1709) vefat etti. 1110'da (1698/99) İstanbul ağası Yekçeşm Mehmed Ağa'dan savaş yardımı istemeye memuriyetinde adamlarıyla beraber hane hademesinden ağanın emriyle sopa yiyerek yaralandığından "Madrub" adını almıştır. Oğlu Ali Efendi(→) "Madrub-

zâde'likle meşhur oldu. Oğlu Mehmed Emin Vâsık Efendi'dir(→). Bunun oğlu Abdülhamid Erşed Efendi'dir(→). Diğer oğlu Mehmed Aziz Re'fet Efendi'dir(→). (IV. 660)

Yusuf Efendi (Mantıkî) Katar şeyhlerinden olup Cemaziyelevvel 1196'da (Nisan-Mayıs 1782) vefat eyledi. Topkapı'da defnedildi. (IV. 666)

Yusuf Efendi (Mürta'iş) Şeyh Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Sakız mollası olup 1131'de (1719) vefat eyledi. Ra'şe (titreme) getirmekle bu nâmı aldı. (IV. 662/63)

Yusuf Efendi (Saydî) Sinop müftüsü Şeyh Mehmed b. İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla olup Cemaziyelâhir 1108'de (Ocak 1697) İstanbul pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1111'de (Kasım 1699) vefat eyledi. Emir Buharî'de medfundur. IV. Mehmed ile avlarda bulunması böyle lâkaplanmasına sebep olmuştur. Mutekid bir pîrdi. (IV. 659)

Yusuf Efendi (Seyyid) Şeyhülislâm İbrahim Efendi'nin adamı olup müderris ve molla oldu. Şa'bân 1228'de (Ağustos 1813) Bursa mollası olup sonra vefat eylemiştir. (IV. 669)

Yusuf Efendi (Seyyid) Şeyhülislâm İbrahim Efendi'nin kardeşinin oğludur. 1188'de (1774) müderris olup 1217'de (1802/03) Üsküdar mollası ve 1225'de (1810) Bursa mollası ve Muharrem 1228'de (Ocak 1813) Mekke pâyesi, 1232'de (1817) İstanbul pâyesi, 1237'de (1821/22) Anadolu pâyesi olup Rebiyülâhir 1240'da (Aralık 1824) bilfiil Anadolu kazaskeri oldu. 14 Zilhicce 1240'da (30 Temmuz 1825) vefat eylemiştir. (IV. 671)

Yusuf Efendi (Seyyid) (İlmîzâde) Kudüslüdür. Müderris, 1255'de (1839) Maraş ve 1269'da (1852/53) Erzurum mollası olup sonra vefat etti. (IV. 674)

Yusuf Efendi (Süzekçi) Bu seneler (1680'ler) ricâlindendir. Ketenkapısı Mescidi'nin bânîsidir. (IV. 658)

Yusuf Efendi (Şeyh) Edirne'de haslar kadısı olup Ramazan 1220'de (Aralık 1805) vefat etmiştir. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 668)

Yusuf Efendi (Şeyh Sinan) Hamidlidir. Bursa'da müderris iken 901'de (1495/96) vefat etti. *Akaid-i Teftazânî*'ye haşiye yazdı. (IV. 653)

Yusuf Efendi (Şeyh Yusufzâde) Tahsille 1183'de (1769/70) müderris, 1216'da (1801/02) Selânik mollası, 1227'de (1812) Edirne mollası, 1231'de (1816) Mekke mollası, 1238'de (1822/23) İstanbul pâyesi, 1242'de (1826/27) Anadolu pâyesi olup 1244'de (1828/29) vefat eyledi. Fâtih civarında medfundur. Âlimdi. Oğlu sudûrdan Halid Efendi'dir. (IV. 672)

Yusuf Efendi (Şikârî) Gürcüdür. Müderris olup Cemaziyelâhir 1111'de (Aralık 1699) vefat etmiştir. Oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. (IV. 659)

Yusuf Efendi (Yusufzâde) Müderris, molla, Mekke pâyesi olmuştur. Cemaziyelâhir 1178'de (Aralık 1764) İstanbul kadısı olup senesinde ayrıldı. 17 Ramazan 1180'de (16 Şubat 1767) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. Kardeşleri mevâlîden Ahmed Efendi ve Said Efendi'dir. (IV. 665)

Yusuf Efendizâde *bak.* Ahmed Efendi

Yusuf Fakih II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ricâlindendir. Ca'fer Camii'ni ilk yapandır. (IV. 653)

Yusuf Hüsnî Efendi Maliyeden yetişip Belgrad defterdarı oldu. Hırs ve ta-

ma'ından dolayı hizmetinde gevşek davranıp Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) boğularak vefat etti ve Bâlî Efendi Türbesi'ne defnedildi. (IV. 667)

Yusuf Muhlis Paşa Sirozlu İsmail Bey'in oğludur. Muharrem 1233'de (Kasım-Aralık 1817) vezirlikle Ağrıboz ve Karlıili muhâfızı olup Safer 1237'de (Kasım 1821) Saruhan ve 1242'de (1826/27) Haleb valisi oldu. 1243'de (1827/28) ayrılarak muharebeye memur olup Varna muhâfızı olup 1244'de (1828/29) Varna'nın tesliminde Rusya'ya esir oldu. Zilhicce 1245'de (Haziran 1830) esirlikten kurtularak dönüşünde hacca gitme niyetinde bulunduysa da padişahın affına mazhar olarak İstanbul'a getirildi. Rebiyülevvel 1257'de (Nisan-Mayıs 1841) Aydın ve ardından Rumeli valisi oldu. 1258'de (1842) azlolunup 1259'da (1843) vefat eyledi. Nüfuzlu ve şairdi. (IV. 673/74)

Yusuf Nizameddin Efendi Bandırmalıdır. Halvetî şeyhlerinden olup İnadiye'deki evini tekkeye çevirip âyin icra eyledi. Bir müddet sonra Şehlâ Ahmed Paşa yeniledi. 1179 (1765/66) tarihlerinde vefat etti. Yerine oğlu Hâşim Mehmed Efendi şeyh olup büyüğü Selâmî Efendi Tekkesi'ne şeyh oldu. Oğlu Enis Efendi "Bandırmalızâde" olup şair ve şeyh olarak I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) vefat etmiştir. Yerine ortanca oğlu Hâşim Mehmed Efendi geçip sonra halifesi Bâyezidzâde Mehmed Dede şeyh oldu. 5 Receb 1223'de (27 Ağustos 1808) vefat etmiştir. Sonra diğer Hâşim Efendi şeyh olup vefatında yerine Abdullah Efendi şeyh olup 1264'de (1848) vefat eyledi. Bunlar İnadiye'ye defnedildiler. Bandırmalızâde hulefâsından Muhtar Efendi 10 Muharrem 1279'da (8 Temmuz 1862) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. Halvetî şeyhlerinden Hâmid Efendi 1139'da (1726/27) vefat ederek İnadiye'ye defnedilmiştir. Yusuf Efendi'nin şeyhi olmalıdır. (IV. 664)

Yusuf Paşa Anadoluludur. Üveyszâde Mehmed Paşa'nın kethüdâsıdır. Efendisinin Aydın muhassıllığında vefatında Aydın'a mutasarrıf olup mal biriktirdi. Avutmak için beylerbeyilik verilmiş ve Anadolu serdârı maiyetine gelmesi emrolunmuştur. Harbe gitmemekle 1018'de (1609/10) idam edilmiştir. (IV. 654)

Yusuf Paşa Bursalı olup Mehmed Paşa'nın hısmıdır. Enderûn'dan yetişerek 1029'da (1620) yeniçeri ağası ve 1030'da (1621) Rumeli beylerbeyi olup Lehistan harbinde bulundu. Sonra Bağdad valisi olup 1032'de (1623) Bekir Subaşı zorbalığında şehiden vefat eyledi. (IV. 655)

Yusuf Paşa Sarayda yetişerek doğancıbaşı olup padişahın ilgisine mazhar oldu. Zilka'de 1073'de (Haziran 1663) saraydan çıkarılıp kapıcılar kethüdâsı oldu. 1074'de (1663/64) Ankara beylerbeyi olup giderken Baba kasabasında katledildi. (IV. 657)

Yusuf Paşa Enderûn'da yetişerek silahdar-ı şehriyârî oldu. 1056'da (1646) Şam beylerbeyi olup 1057'de (1647) azledildi. 1059'da (1649) Cezâyir beylerbeyi olup yerliler dağlara kaçmaya mecbur eyledi. Sonra gözden düştü. Bir aralık Haleb valisi, 1073'de (1662/63) Anadolu valisi ve 1074'de (1663/64) Kudüs valisi oldu. 1075'de (1664/65) orada vefat etmiştir. (IV. 657)

Yusuf Paşa Enderûn'da yetişerek iç doğancıbaşı oldu. Safer 1062'de (Ocak-Şubat 1652) kubbenişîn olup vezirlik ihsan buyurulmuştur. Şa'bân 1062'de (Temmuz 1652) Ken'an Paşa'nın geride kalan eşi Âtike Sultan nikâhlanmıştır. Sonra Boğaz hisarı muhâfızı, 1073'de (1662/63) Tuna muhâfızı, 1074'de (1663/64) Anadolu asker sürücüsü, Rebiyülâhir 1075'de (Ekim-Kasım 1664) Edirne'de rikâb-ı hümâyûn kaymakamı ve 1077'de (1666/67) Temeşvar valisi olup Ramazan 1080'de (Ocak-Şubat 1670) vefat etti. İşe elverişli, sâdıkdı. (IV. 657)

Yusuf Paşa Ocaktan yetişerek kul kethüdâsı ve 1104'de (1692/93) yeniçeri ağası olup 1105'de (1693/94) Bursa muhâfızı oldu. 1107'de (1695/96) vefat etmiştir. (IV. 659)

Yusuf Paşa Bosnalıdır. Enderûn'da yetişip hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. 1113'de (1701/02) mîrahûr-ı evvel, 1114'de (1702/03) vezirlikle Adana valisi ve Şa'bân 1115'de (Aralık 1703) Trabzon valisi oldu. Receb 1116'da (Kasım 1704) vefat eyledi. (IV. 659)

Yusuf Paşa Gürcüdür. Yeniçeri Ocağı'ndan yükselip 1114'de (1702/03) zağarcıbaşılıktan kul kethüdâsı oldu. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) azledildi. Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim-Kasım 1703) ikinci defa kul kethüdâsı olup azilden sonra Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) üçüncü defa kul kethüdâsı oldu. Receb 1118'de (Ekim 1706) azlolunup sonra Resmo ve ardından İnebahtı beyi olup 1119'da (1707/08) Edirne'de emekli oldu. 2 Şa'bân 1122'de (26 Eylül 1710) yeniçeri ağası oldu. Cemaziyelevvel 1123'de (Haziran-Temmuz 1711) vezirlik verildi. 9 Şevvâl 1123'de (22 Ekim 1711) sadrazam oldu. 25 Zilka'de'de (24 Aralık 1712) azledilerek Rodos'a sürüldü. 1126'da (1714) vefat etti. Başı Aksaray'da çeşmesi yanında medfundur. Mektep ve çeşmesi vardır. Bahadır ise de siyasî işlere âşinâlığı azdı. Kinciydi, hatta yeniçeri halifelerinden Köse Halife ile kavgası olup ağalığında dövdü ve sadâretinde sakalını tıraş eyledi ve buna sahiplenen çekdiri paşasını prangaya bağlayarak halifeyi de taş gemisine atmış ve biçare de müteessiren vefat etmiştir. (IV. 661/62)

Yusuf Paşa Babadağlıdır. Yükselerek mîrimîran oldu. 1137'de (1724/25) Ankara ve sonra Erdebil muhâfızı olup 1140'da (1727/28) vezir rütbesiyle Tebriz valisi oldu. Muharrem 1141'de (Ağustos 1728) vefat etti. Oğlu İbrahim Bey'dir(→). (IV. 663)

Yusuf Paşa İshak Paşa'nın oğludur. İran seferlerinde bulundu ve hizmetleri görülmekle Rumeli beylerbeyi pâyesi oldu. 1145'de (1732/33) babasına Tiflis vilâyeti ve buna vezir rütbesiyle Çıldır vilâyeti verildi. Sonra babasından çok evvel vefat etti. Oğlu İbrahim Paşa'dır. (IV. 663)

Yusuf Paşa Mîrimîran rütbesiyle 1158'de (1745) İşkodra mutasarrıfı oldu. 1161'de (1748) Kars ve 1166'da (1753) Van valisi olup sonra vefat etti. (IV. 665)

Yusuf Paşa Yeniçeridir. Yükselerek 1181'de (1767/68) kul kethüdâsı olup azilden sonra sekbanbaşı olup sonra 1185'de (1771/72) vezirlik ihsan olundu. Orduda görev verildi. Cemaziyelâhir 1188'de (Ağustos 1774) Çalıkkavak derbendinde iken düşman basıp yaraladı. Ardından vefat eyledi. (IV. 666)

Yusuf Paşa Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup Şevvâl 1210'da (Nisan 1796) Trabzon beylerbeyi oldu. 1212'de (1797/98) Sultanönü valisi olup sonra vefat etmiştir. (IV. 668)

Yusuf Paşa Tersaneden yetişerek paşalıkla Rodos mutasarrıfı, 1238'de (1822/23) Kıbrıs mutasarrıfı ve sonra mîrimîran oldu. Sonra vefat etti. (IV. 672)

Yusuf Paşa Dramalı Mahmud Paşa'nın delilbaşısı olup 1239'da (1823/24) mîrimîranlıkla Çorum mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 672)

Yusuf Paşa Gürcüdür. Sadâret silahdarı olup 1244'de (1828/29) mîrimîran oldu. Sancakları devrederek 1259'da (1843) Maraş mutasarrıfı olup 1261'de (1845) azledildi. 5 Zilka'de 1262'de (25 Ekim 1846) Maraş valisi oldu. Zilhicce 1263'de (Kasım 1847) azledildi. Receb 1265'de (Mayıs-Haziran 1849) Harput valisi olup Şevvâl 1266'da (Ağustos 1850) vefat etti. Oğlu Reji komiseri rütbe-i bâlâ ricâlinden Nurî Bey'dir. (IV. 674)

Yusuf Paşa Karslıdır. Kapıcıbaşı ve tahrir-i emvâl memuru oldu. 1238'de (1822/23) Sakız muhassılı olup ardından mîrimîran olmuştur. Sonra İzmir muhassılı, 1245'de (1829/30) yine Sakız muhassılı, 1247'de (1831/32) Antalya mutasarrıfı ve 1251'de (1835/36) Ankara ve Kayseri feriki oldu. 1254'de (1838) ayrıldı. Uzun müddet ayrı kaldıktan sonra 1273'de (1856/57) vefat edip Aksaray'da Olanlar Tekkesi'ne defnedildi. (IV. 674)

Yusuf Paşa Askerlikten yetişerek miralay ve hassa livâsı olmuştu. Bu senelerde (1860'lar) vefat etmiştir. (IV. 675)

Yusuf Paşa Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Harput ve Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) Musul mutasarrıfı oldu. 1280 (1863/64) yılından sonra vefat eylemiştir. (IV. 675)

Yusuf Paşa (Azmzâde) Mehmed Paşa'nın oğlu veya kardeşidir. Mîrimîran rütbesiyle Trablusşam mutasarrıfı ve cerde başbuğu olmuştur. Rebiyülevvel 1195'de (Mart 1781) vezirlikle Haleb valisi olup 1200'de (1786) Adana'da Küçükalioğlu gailesini defe memur olarak 1201'de (1786/87) Adana valisi oldu. Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) İçel sancağı verilip sonra vezirliği kaldırılarak İzmir'de oturdu. Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) vezirliği geri verilip Trablusşam valisi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 668)

Yusuf Paşa (Berkofçalı) Aslında Aydosludur. Gençliğinde Pasbanoğlu'na sekban, biraz sonra bölükbaşı ve sonra Berkofça â'yânı olup Pasbanoğlu'nun vefatında ona halefen Vidin Kalesi'ne girmiş ise de müteveffânın hazinedarı Molla İdris Ağa muhâfızlığa seçildiğinden geri Berkofça'ya geldi. Sonra kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran oldu. Sonra İbrail muhâfızı olarak Receb 1236'da (Nisan 1821) vezirlikle Eflâk ve Boğdan seraskeri olup Cemaziyelevvel 1238'de (Ocak-Şubat 1823) Teke ve Hamid sancaklarıyla Mora seraskeri oldu. 14 Receb 1241'de (22 Şubat 1826) Sofya'da muhâfız iken vefat etti. Tuna'da sadâkat ve hamiyet gösterdiyse de Mora tarafında zorluklardan ve imkânsızlıklardan dolayı başarılı olamadı. (IV. 671/72)

Yusuf Paşa (Cadı) (Kutucu) Yeniçeridir. 1090'da (1685) kul kethüdâsı

olup Budin muhâfazasına gönderilmiştir. 1099'da (1688) Cidde paşası oldu. Receb 1099'da (Mayıs 1688) Mekke'den döndüğü sırada yok edildi. (IV. 658)

Yusuf Paşa (Çelebi) Çerkesdir. II. Ahmed'in hasekisi sultana kethüdâ oldu. 1103'de (1691/92) kapıcılar kethüdâsı ve Receb 1106'da (Şubat-Mart 1695) vezirlikle yeniçeri ağası olup Şevvâl 1106'da (Mayıs-Haziran 1695) Saruhan ve Hüdâvendigâr sancaklarıyla Babadağı muhâfızı oldu. 1108'de (1696/97) Özi seraskeri ve 1110'da (1698/99) Özi valisi oldu. 1118'de (1706/07) Silistre eyaleti ilâveten ihsan olunmuştur. Kırım hanının çekememezliği yanında sadrazamlar da rakip gördüklerinden, Ramazan 1122'de (Kasım 1710) azledilerek Kılburun kalesinde ikamet ve tutuklandı. 1123'de (1711) Şehrizor sancağı verilip giderken Tosya'da vefat eyledi. Liyâkat ve yiğitlik sâhibi, gayretli, sâdık ve sadâkate lâyıktı. Oğlu Ahmed Paşa'dır. (IV. 660)

Yusuf Paşa (Çetrefilzâde) Hüseyin Paşa'nın oğludur. Ümerâdan olup Niğbolu beyi olmuştu. 1104'de (1692/93) Özi beylerbeyi, 1106'da (1694/95) Van, sonra Adana, 1108'de (1696/97) Sivas, 1109'da (1697/98) Temeşvar, 1111'de (1699/1700) Musul, sonra Trablusşam valisi olmuştur. 1113'de (1701/02) vezirlikle Haleb, 1115'de (1703/04) Musul, 1118'de (1706/07) Şehrizor, 1121'de (1709/10) Musul, 1123'de (1711) yine Şehrizor, senenin sonunda Rakka ve 1125'de (1713) Erzurum valisi olup 1126'da (1714) azledilmiştir. 1128'de (1716) İstanbul kaymakamı, Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) Van ve Maraş ve 1132'de (1720) Erzurum valisi oldu. 1133'de (1721) Ahıska'da oturmak üzere emekli oldu. 1137'de (1724/25) vefat etmiştir. İdareye kadir, akıllıydı. (IV. 663)

Yusuf Paşa (Deli) Arnavutdur. Avlonya beyi olup Abaza Mehmed Paşa'nın başkaldırmasında Kars muhâfızı bulunarak güzelce müdâfaa ile onu yaklaştırmadı ve bu sebebden serdâr-ı ekremin gözüne girerek mîrimîran oldu. 1038'de (1628/29) Rumeli beylerbeyi olup azilden sonra 1042'de (1632/33) Şam valisi oldu. 1043'de (1633/34) kötü halinden dolayı katledildi. Gayet yakışıklı, güzel ve cesur olup ancak mülk idaresinde iktidarı azdı. (IV. 655)

Yusuf Paşa (Emir Gûneoğlu) İran devletinin Revan valisi iken Osmanlı Devleti'ne sığınmıştır. 1044'de (1634/35) vezir rütbesiyle Haleb valisi oldu. Sonra kethüdâsı Murad Paşa'yı sığınmama sebep oldun diyerek yok etmesinden dolayı azledilmiş ve İstanbul'a getirilip adıyla anılan yerde (Emirgân'da) bir bahçe kurarak burada oturmuştur. 1051'de (1641/42) katledildi. Mîrgûn (Emirgân) köyü adıyla anılır oldu. (IV. 655)

Yusuf Paşa (Eski) Ümerâdan olup uzun yıllar Kıbrıs ve sonra 1047'de (1637/38) Kefe beylerbeyi oldu. Sultan İbrahim devri (1640-1648) ortalarında vefat eyledi. Tedbirli, sâdıkdı. (IV. 656)

Yusuf Paşa (Genç) Millü aşiretinden olup gençliğinde Şam'da delilbaşı Molla İsmail'in yanında yetişti. Azmzâde Abdullah Paşa hacca giderken onu müsellim tayin eyledi. Cesaretiyle Vehhabîlerin tepelenmesi için 12 Receb 1222'de (15 Eylül 1807) vezir-

likle Şam valisi ve hac emiri oldu. 1225'de (1810) bir işe muvaffak olamadığından firar etti. Zilka'de 1231'de (Ekim 1816) vefat etti. Valiliğinde hazinedarı Selim Bey'e kapıcıbaşılık verilmiştir. (IV. 669)

Yusuf Paşa (Hadım) Saray hadımlarından olup 1007'de (1598/99) Van beylerbeyi oldu. 1016'da (1607/08) Üsküdar muhâfızı olup sonra vezirlikle kubbenişîn oldu. Ramazan 1023'de (Ekim 1614) vefat etti. Hizmet ehliydi. (IV. 655)

Yusuf Paşa (Kadid) Enderûn'dan yetişme olup 1121'de (1709) silahdar-ı şehriyârî olup Baltacı Mehmed Paşa'ya ikinci defa mühr-i hümâyûnu ulaştırmaya memuriyetinden sonra ayrıldı. Receb 1127'de (Temmuz 1715) mîrimîranlıkla Balıkesir mutasarrıfı ve Şa'bân 1128'de (Temmuz-Ağustos 1716) Trablusgarb valisi olmuş, 1129'da (1717) rütbesi alındıktan sonra vefat etmiştir. (IV. 662)

Yusuf Paşa (Kalavun) Maliyeden yetişip Hoca Ömer Efendi'ye intisapla ilerleyip 1028'de (1619) şıkk-ı evvel defterdarı ve vezir oldu. 1029'da (1620) azledilip 1031'de (1622) Maraş valisi oldu. 1032'de (1623) Abaza Mehmed Paşa'nın başkaldırmasına katıldı. O sene Abaza bundan şüphelenip yok etti. Hayırsız biriydi. (IV. 655)

Yusuf Paşa (Koca) Enderûn'dan yetişerek 1037'de (1627/28) nişancı olarak çıkmış ve vezirlik verilmiştir. 1040'da (1630/31) ayrıldı. Sonra sancağa gönderilip 1048'de (1638/39) Bolu ve azilden sonra 1054'de (1644) Silistre valisi oldu. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) sadâret kaymakamı olup Receb 1066'da (Mayıs 1656) yine Silistre valisi oldu. Azilden sonra Malkara'ya ikamete gönderildi. 1068'de (1657/58) vefat etti. (IV. 657)

Yusuf Paşa (Koca) Gürcüdür. 1161'de (1748) efendisi olan liman reisi Hasan Kapdan bunu azad edip vefatına kadar hizmetinden ayrılmadı. Kışları Kasımpaşa'da kahvecilik edip yazları donanma ile giderek ticaret eyler ve sermaye sahipleriyle Mısır'a gidip gelirdi. 1178'de (1764/65) riyâle bulunan Cezâyirli Hasan Paşa sermaye verip ticaretini beğenmekle, kapdan-ı deryâ olduğunda kendisine hazinedar eyledi. Sonra kapıcılık'a kapı kethüdâsı olmuştur. Mâbeyn-i hümâyûna gelişi gidişi sırasında hazine-i hümâyûn vekili Osman Ağa'ya intisab peyda ederek onun himmetiyle 17 Şevvâl 1199'da (23 Ağustos 1785) vezir rütbesiyle Mora valisi olup 24 Rebiyülevvel 1200'de (25 Ocak 1786) sadrazam oldu. Bir ay geçince İstanbul'a gelip 5 Zilka'de 1201'de (19 Ağustos 1787) Rusya ve Avusturya'ya harp ilan edilmekle serdâr-ı ekrem olmuştur. 13 Ramazan 1203'de (7 Haziran 1789) orduda iken azlolunup Sivas eyaletiyle Vidin seraskeri olmuştur. 1 Rebiyülâhir 1204'de (19 Aralık 1789) kapdan-ı deryâ olduysa da yine Vidin seraskerliğinde bırakıldı. Muharrem 1205'de (Eylül-Ekim 1790) Konya valisi, 3 Safer 1205'de (12 Ekim 1790) seraskerlikten azledilmiş olarak Köstendil valisi, birkaç gün sonra Bosna valisi ve Cemaziyelâhir 1205'de (Şubat 1791) ikinci defa sadrazam oldu. 23 Cemaziyelâhir'de (27 Şubat) Şumnu'ya girdi. Seferi, sulhla sona erdirip 3 Şa'bân'da (7 Nisan 1791) İstanbul'a geldi ve 16 Ramazan'da (8 Mayıs 1792) azledilerek Anapa muhâfızı ol-

du. Şa'bân 1207'de (Mart-Nisan 1793) azledilerek ardından Cidde valisi ve Medine muhâfızı oldu. Muharrem 1215'de (Haziran 1800) vefat eyledi. Tedbirliydi. Oğulları müderrislik almıştı. Bunlardan Mahmud Bey molla ve Nazif Bey sudûrdan oldu. Büyüğü Mustafa Rızâeddin Bey'dir(→). Yusuf Paşa Fındıklı'da cami yakınındaki sebili yaptırmıştır. (IV. 667/68)

Yusuf Paşa (Kozbekçi) Bostancı Ocağı'ndan yetişip Zilhicce 1072'de (Temmuz-Ağustos 1662) bostancıbaşı, Zilka'de 1076'da (Mayıs 1666) Silistre valisi ve vezir oldu. Rebiyülevvel 1078'de (Ağustos-Eylül 1667) Fatma Sultan nikâhlanmıştır. Sonra haseki sultan muhâfızı olarak Temeşvar valisi oldu. Rebiyülevvel 1081'de (Ağustos-Eylül 1670) Yanova muhâfızı ve Zilka'de 1081'de (Mart-Nisan 1671) Erzurum valisi olup sonra kubbe veziri oldu. Zilhicce 1087'de (Şubat 1677) İstanbul kaymakamı oldu. 1088'de (1677) azledilerek Rumeli'ye asker ihrâcına memur oldu. Vidin'e varışında 1089'da (1678) vefat etmiştir. (IV. 658)

Yusuf Paşa (Musâhib) Bosnalıdır. Avratpazarı'nda oturan bölük ağası Ermeni Mustafa Ağa'nın hademelerinden olup efendisi katledildiğinde saraya alınmıştır. Eğitilip 1053'de (1643) silahdar-ı şehriyârî ve hemen ardından vezir-i sânîlikle musâhib-i padişahî oldu. Muharrem 1054'de (Mart 1644) kapdan-ı deryâ ve Girit serdârı olup Hanya'yı fetheyledi ve 1.5 yaşındaki bir sultan nişanlandı. Zilhicce 1055'de (Ocak-Şubat 1646) katledildi. Selimiye yolunda medfundur. Genç yaşına rağmen sadârete lâyık, tedbirli ve akranına üstün olup dindar ve sâlihdi. Ahmed Bey adında yetişmiş bir oğlu, vefatında yanına defnedilmiştir. (IV. 656)

Yusuf Paşa (Palabıyık) (Helvacı) Enderûn'dan yetişerek hazine-i hümâyûna kethüdâ oldu. 1103'de (1691/92) vezirlikle Sivas valisi olup Gevherhan Sultan nikâhlandı ve ardından kapdan-ı deryâ oldu. 1105'de (1693/94) Boğaz muhâfızı olup 1106'da (1694/95) İstanköy ve Sakız muhâfızı oldu. O sene Midilli Kalesi'nde tutuklandı. Kurtulduktan sonra 1109'da (1697/98) İstanbul kaymakamı olup 1110'da (1698/99) azille 1112'de (1700/01) Kandiye muhâfızı, 1114'de (1702) ikinci defa İstanbul kaymakamı, Şevvâl 1114'de (Şubat-Mart 1703) Yanova, 1116'da (1704/05) Temeşvar, 1117'de (1705/06) Diyarbekir. Ramazan 1118'de (Aralık 1706) Trabzon, sene sonunda Anadolu, 1119 (1707) başlarında Şam valisi, Rebiyülâhir 1120'de (Haziran-Temmuz 1708) Teke mutasarrıfı, Receb 1120'de (Eylül-Ekim 1708) Kıbrıs, 1121 (1709) başlarında ikinci defa Kandiye, 1122'de (1710) Hanya valisi, o sene Boğaz muhâfızı, 1123'de (1711) İstanköy ve Sakız, 1124'de (1712) Sayda valisi, 1125'de (1713) İstanbul kaymakamı, 1126'da (1714) Anadolu valisi ve o sene Azak muhâfızlığı ile Hamid mutasarrıfı olup Yenikale'ye gönderildiği sırada Azak'a geri getirilip Trabzon valisi oldu. Orada vefat eylemiştir. Tedbirli, güçlü, ârifdi. Oğulları Mehmed Bey ve Mustafa Bey'dir. (IV. 661)

Yusuf Paşa (Payzen) Frenk asıllıdır. Enderûn'dan yetişerek 990'da (1582) yeniçeri ağası ve 993'de (1585) Temeşvar ve 995'de (1587) Budin valisi

olup azilden sonra Zilka'de 998'de (Eylül 1590) Kırkçeşme'de bulunan konağında bazı hademesi elinde şehid oldu. Adamlarını çok fazla azarlar ve çok sertti. Camii vardır. (IV. 654)

Yusuf Paşa (Seyfoğlu) Maraşlı bir Türkmen ağasıdır. Uzun müddet Trablusşam beylerbeyi oldu. 1032'de (1623) bir defa azledilip Kitapçı Ömer Paşa tayin olunduysa da, o Antakya'ya nakledildi ve bu yerinde kaldı. Sultan İbrahim devrinde (1640-1648) vefat eylemiştir. Yüzü çopur, hilekârdı. Pek çok mal biriktirip defnederdi. Yaşı 100'ü geçmiştir. (IV. 656)

Yusuf Paşa (Seyyid) Enderûn'da yetişerek çukadar-ı şehriyârî oldu. Muharrem 1070'de (Eylül-Ekim 1659) Kars muhâfızlığı ile paşa oldu. 1075'de (1664/65) Van valisi oldu. Zamanında Van Kalesi yıkıldığından yeniden tamir eylemiştir. Sonra vefat etti. (IV. 657)

Yusuf Paşa (Topal) Büyük Ca'fer Paşa'nın küçük kardeşidir. Enderûn'dan yetişerek hasodadan 1105'de (1693/94) çakırcıbaşı, sonra Anadolu müfettişi olup 1108'de (1696/97) mîrimîranlıkla Rakka mutasarrıfı oldu. 1109'da (1697/98) vezirlik ihsan olunup Çerkes İbrahim Paşa'nın dul eşi Fatma Sultan nikâhlandı ve levendleri cezalandırmasına mükâfâten Kırşehir ve Amasya sancakları ilâve olundu. 1110'da (1698/99) Diyarbekir, 1111'de (1699/1700) Musul, 1113'de (1701/02) tekrar Diyarbekir, 1114'de (1702/03) Bağdad, 1115'de (1703/04) Anadolu, Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) Erzurum ve sonra ikinci defa Rakka, 1124'de (1712) yine Anadolu, 1125'de (1713) Haleb, 1126'da (1714) hac emiri ve Şam valisi oldu. Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) orada vefat eylemiştir. İdareciliğe vâkıf, sâdık ve doğru idi. Vefatında yeğeni Genç Ahmed Paşa yerine geçmiştir. (IV. 662)

Yusuf Paşa (Uzun) Yükselerek kapıcıbaşı ve 1124'de (1712) çavuşbaşı olup Cemaziyelevvel 1127'de (Mayıs 1715) Rumeli pâyesiyle Yenişehir mübayaa memuru oldu. Sonra Konya valisi olup Cemaziyelâhir 1126'da (Haziran-Temmuz 1714) Bosna valisi olmuştur. Ramazan 1128'de (Ağustos-Eylül 1716) yok edildi. (IV. 662)

Yusuf Paşa (Yemenicizâde) Kapıcıbaşı, sonra 1205'de (1790/91) mîrimîranlıkla İçel musatarrıfı, 1207'de (1792/93) Diyarbekir valisi ve 1209'da (1794/95) Adana valisi olup 4 Şevvâl 1212'de (22 Mart 1798) vezirlik verildi. Sonra Tırhala valisi olup Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) Edirne yani Çirmen ve 1217'de (1802/03) Silistre valisi olup sonra vezirliği kaldırılmıştır. 1221'de (1806) vezirliği geri verilip Hotin valisi olup Receb 1222'de (Eylül 1807) Akdeniz muhâfızı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 669)

Yusuf Paşazâde *bak.* Mehmed Bey

Yusuf Paşazâde Gürcü Yusuf Paşa'nın oğullarıdır. Bunlardan şeyhülislâm ve kazasker çıkmıştır. Biri de Mustafa Hâşim Bey'dir (Koca Yusuf Paşa oğlu Mahmud Bey oğlu Ahmed Muhtar Bey oğlu) ki, adliye memurluğundan yetişerek Şûrâ-yı Devlet mülkiye dairesi azası ve Rumeli pâyesi oldu. Adı geçen paşanın kardeşi Süleyman (Ağa) Bey evlâdından âlim ve ricâ'den kişiler vardır. (IV. 712)

Yusuf Râzî Efendi Yenice-i Vardarlıdır. Müderris, Medine ve Bursa mollası oldu. 15 Şevvâl 1027'de (5 Ekim

1618) vefat etti. Şair ve âlim olup nefis kitaplar yazdı. (IV. 655)

Yusuf Rızâ Efendi (Hâfız) Enderûn'dan yetişerek serdestârî, yani sarıkçıbaşı olup sonra Şehzâde Camii tevliyetiyle çerağ edildi. Sonra Sultan Selim tevliyeti kâtibi oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) şehremini oldu. Azilden sonra 1227'de (1812) cizye muhasebecisi, 1230'da (1815) surre emini, sonra arpa emini, Haremeyn muhasebecisi, orada defter emini ve tekrar şehremini oldu. 15 Şa'bân 1243'de (2 Mart 1828) vefat eyledi. İnadiye'de medfundur. Oğlu Hakkı Mehmed Bey'dir(→). (IV. 672)

Yusuf Sıddîk Paşa Evrenoszâde Selim Sırrî Paşa'nın kardeşinin oğlu olup 1235 (1820) tarihinden sonra kapıcıbaşı olmuştur. Sonra mîrimîran olup 1 Şa'bân 1267'de (1 Haziran 1851) vezirlik ihsan buyurulmuştur. Safer 1268'de (Aralık 1851) Selânik valisi olup Receb 1269'da (Nisan-Mayıs 1853) ayrıldı. Safer 1276'da (Eylül 1859) orada vefat etti. (IV. 674/75)

Yusuf Sinan (Hamidî) Bursa'da müderris iken II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. *Akaid-i Teftazânî*'ye şerh yazmıştır. (IV. 652)

Yusuf Şücâeddin Balat Mescidi'ni yaptı. (IV. 653)

Yusuf Vehbî Paşa (Hacı) Aydos â'yânıdır. Kapıcıbaşı ve Dârende mütesellimi oldu. 1240'da (1824/25) Samakocuk nâzırı oldu. Fukaranın hakkına el uzatması yüzünden gözden düşüp Zilka'de 1247'de (Nisan 1832) vefat etti. (IV. 673)

Yusuf Ziyâ Efendi (Sivasîzâde) Müderris, Bosna ve Rebiyülâhir 1275'de (Kasım 1858) Trablusgarb mollası oldu. 1281'de (1864/65) Bosna mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (IV. 675)

Yusuf Ziyâ Paşa Bâb-ı Seraskerî'den yetişerek nizâmiye mübâyaat ruznâmçecisi oldu. Ramazan 1285 sonlarında (Ocak 1869 başları) evkaf muhasebecisi, Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) nizâmiye muhasebecisi ve Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) serasker müsteşarı ve 17 Şa'bân 1288'de (1 Kasım 1871) bâlâ rütbesiyle Divan-ı Muhasebat reisi ve maliye müsteşarı, 13 Ramazan 1288'de (26 Kasım 1871) maliye nâzırı, 18 Zilhicce 1288'de (28 Şubat 1872) rüsûmat emini, 10 Rebiyülevvel 1290'da (8 Mayıs 1873) Şûrâ-yı Devlet azası, 12 Cemaziyelevvel'de (8 Temmuz) nafia reisi, Cemaziyelâhir 1290'da (Ağustos 1873) orman ve maadin nâzırı, 15 Muharrem 1291'de (4 Mart 1874) ikinci defa maliye nâzırı oldu. 11 Receb 1291'de (24 Ağustos 1874) vezirlik ihsan buyuruldu. 17 Rebiyülevvel 1293'de (8 Nisan 1876) defterhane nâzırı olup 28 Ramazan 1293'de (17 Ekim 1876) maarif nâzırı, 17 Muharrem 1294'de (1 Şubat 1877) üçüncü defa maliye nâzırı, 5 Muharrem 1295'de (9 Ocak 1878) Trabzon valisi, o sene oradan Haleb ve Diyarbekir komiseri oldu. Sonra Trabzon'a dönerek 1298'de (1881) vefat etmiştir. Zekî ve muhasebeciydi. Dârüşşafaka'nın kuruluşuna, oraya mâlen ve nakden hizmete muvaffak olmuştur. (IV. 675/76)

Yusuf Ziyâeddin Paşa (Kör) Gürcüdür. Mîrâhûr Mustafa Paşa'nın kölesi olup onun oğlu sudûrdan İbrahim Bey'in dairesinde ilim tahsiliyle Ispanakçı Mustafa Paşa'ya enderûn ağası oldu. Sonra Halil Hamid Paşa'ya intisab ederek sırasıyla silahdarı olmuştur. Vefatında irsâl-ı lihye ile

maden-i hümâyûn emini oldu. Orada iken mîrimîran ve 1207'de (1792/93) vezirlik verildi. 1208'de (1793/94) Diyarbekir ve 17 Rebiyülevvel 1209'da (12 Ekim 1794) ilâveten Erzurum valisi olup 1211'de (1796/97) ilâveten Çıldır valisi oldu. 1212'de (1797/98) talebiyle Çıldır'dan azledilerek ilâveten Trabzon valisi oldu. 8 Rebiyülevvel 1213'de (20 Ağustos 1798) sadrazam olup 15 Cemaziyelevvel'de (25 Ekim) İstanbul'a geldi. 21 Muharrem 1220'de (21 Nisan 1805) istifa ile Beylerbeyi'ndeki evine çekildi. Ardından Trabzon valisi olup Muharrem 1222'de (Mart 1807) Erzurum valisi ve Şark seraskeri oldu. 18 Receb 1222'de (21 Eylül 1807) Bağdad ve Basra valisi oldu. Bir ay sonra Konya ve sonra Haleb valisi oldu. 14 Zilka'de 1223'de (1 Ocak 1809) ikinci defa sadrazam olup Haleb'den 8 Rebiyülevvel 1224'de (23 Nisan 1809) İstanbul'a geldi. 16 Rebiyülâhir 1226'da (10 Mayıs 1811) azledilerek Dimetoka'ya sürülmüş ve sonra maden eminliği üzerinden kaldırılmıştır. Muharrem 1231'de (Aralık 1815) vezirliği tekrar verilip Ağrıboz ve Karlıili muhâfızı ve 1232'de (1817) Sakız muhâfızı olup 1234'de (1819) orada vefat etti. Sakız'da Şeyh İlyas Türbesi'nde medfundur. Şair, münşî, gayretli, âkıllıydı. Mısır'ın fethinde hayli hizmeti görüldü. Ancak zevcesi Kandilli Hamamı ustalarından Ayşe Hanım'a mahkûmdu. Bu hanım Zilhicce 1226'da (Aralık 1811/Ocak 1812) vefat edip Selimiye'ye defnedilmiştir. Şair Pertev: "Dil-i gam dîdenin bir dahi handân olduğun görün / O nâşâdın hele bir kere şâdân olduğun görün" matla'lı kasidesinin redifi "görün" (eski harflerle körün diye de okunur) olduğundan mütekaddimi büyük tezkireci Ârif Efendi'ye, "Hadi şairi ma'fuvv addedelim, ya siz bilmez misiniz?" diyerek ikisini de azleylemiştir. Biri huzurunda unutarak "İzâ cie'l-kaza" derken "amiye'l-basar"ı tutup yüzüne bakakaldıkda paşa bozmayıp "dâku'l-fezâ" diyeceksiniz demiştir. (IV. 670)

Yusufçukzâde *bak.* Şükrî Ahmed Efendi

Yusufzâde *bak.* Ahmed Efendi; Hâlid Ahmed Efendi; Osman Efendi; Reşid Efendi; Yusuf Efendi; Ziyâeddin Efendi

Yusufzâde Ahmed Efendi, Said Efendi ve Yusuf Efendi gibi âlimlere denmiştir. Ancak bunlar Seydî Yusuf Efendizâde midir, yoksa Madrub Yusuf Efendi oğulları mıdır kestirilememiştir. Bir asır kadar isimleri sürmüş ve yakın zamanda bunlardan molla görülmüştür. (IV. 711)

Yümnî (Şerif) Şerif Ahmed'e halef ve selef olarak IV. Murad devrinde (1623-1640) iki defa Mekke emiri olmuştur. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 652)

Yümnî Ahmed Efendi (Sivaslızâde) Hüseyin Hüsnî Efendi'nin oğludur. Maliye halifelerinden olup mümeyyiz, 1265'de (1849) Rumeli vâridat muhasebecisi, 1273'de (1856/57) masârifat muhasebecisi, Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) Meclis-i Muhasebe reisi ve ûlâ evveli oldu. Azilden sonra Şevvâl 1280'de (Mart 1864) rüsûmat muhasebecisi, Cemaziyelevvel 1281'de (Ekim 1864) Rüsûmat Meclisi reisi, 1285'de (1868/69) Zabtiye Nezâreti muavini, Şevvâl'de (Ocak-Şuba. 1869) muhâkemat-ı cezaiye reisi, Şevvâl 1288'de (Aralık 1871/Ocak 1872) havale reisi ve ardından icra cemiyeti reisi, Muharrem

1289'da (Mart 1872) Zabtiye Meclisi ikinci reisi olup 19 Cemaziyelâhir 1289'da (24 Ağustos 1872) vefat eylemiştir. Silivrikapı'da medfundur. Muhasip ve doğru idi. Oğulları Maliye Meclisi azasından Mazhar Bey ve Hüsnî Bey'dir. Damadı Maliye Meclisi reisi İbrahim Efendi'dir. (I. 301)

Yümnî Mehmed Efendi Selânikli-dir. Müderris, kadı olup 1083'de (1672/73) vefat etti. Şairdir. (IV. 652)

Yümnî Mehmed Efendi Sultan Bâyezid şeyhi Osman Efendi'nin oğludur. Müderris, 1152'de (1739/40) Yenişehir mollası oldu. Aynı sene orada vefat etti. Usta şairdir. (IV. 233)

Yümnî Mehmed Efendi Ahıska eşrafından Ebûbekir Efendi'nin oğludur. Kadı olup 5 Ramazan 1281'de (1 Şubat 1865) vefat etti. Tersane ardında medfundur. (IV. 652)

Yümnî Mehmed Emin Efendi İstanbulludur. Kadı Mehmed Efendi'nin kardeşi olup kadılardandı. Zağra'da muhacir iken 1105'de (1693/94) vefat etti. Şairdir. (IV. 652)

Yümnî Süleyman Efendi Şehrizorludur. 1217'de (1802/03) doğdu. Süleymaniye'ye gidip Babanlılara kâtip oldu. Sonra Ahmed Paşa ile İstanbul'a gelip Fârisîhar olmuştur. Sultan Abdülaziz devri (1361-1876) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 652)

Yümnî Süleyman Efendi (Şeyhzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup kısmet-i askeriye mahkemesi kâtiplerindendi. 1127'de (1715) vefat etti. Şairdir. (IV. 652; I. 238) [I. 238'de vefat tarihi 1137 (1724/25) olarak verilmiştir.]

Yürgeç Paşa "Yüreklice"den bozmadır. II. Murad'ın şehzâdeliğinde lalasıydı. Tahta çıkınca 826'da (1423) Amasya ve Tokat valisi oldu. 840 (1436/37) yılına doğru vefat eylemiştir. Oğlu Hızır Bey'dir(→). Torunu Mehmed Paşadır. Evlâdından Mehmed Bey ümerâdan olup 920'de (1514) İran harbinde şehid oldu. (IV. 652)

Yürüyen Dede Halvetî ve seyyah olup her gece 50 rekât namaz kılardı. Karargâhı Bursa'da Ulu Cami olup medfeni oradadır. Ermiş sayılanlardandı. II. Bâyezid devri (1481-1512) ricâlinden olmalıdır. (IV. 652)

Yüsrî Ahmed Efendi Çulbaşı Mustafa Ağa'nın oğlu olup 1046'da (1636/37) doğdu. Müderris, sonra Şam mollası oldu. Zilka'de 1105'de (Temmuz 1694) vefat eyledi. Fâzıl olup üç dilde nazım ve nesirde mâhir idi. Türkçe *Münşeat*'ı ve *Sadrı'ş-Şeria*'dan *Kitab-ı Büyû*'a kadar tahriratı vardır. Oğlu Yüsrîzâde Yahyâ Efendi'dir(→). (I. 228/29)

Yüsrî Ahmed Efendi Kalemiden yetişip hâcegândan oldu. Bazı görevlerde bulunup Almanya ve Rusya muharebelerinde rikâb-ı hümâyûnda reisülküttab oldu. Ordunun dönüşünde Safer 1131'de (Ocak 1719) piyade mukabelecisi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 645)

Yüsrî Ahmed Efendi İstanbul'da 1120'de (1708) doğdu. Tahvil kaleminden yetişip küçük tezkireci ve Ramazan 1178'de (Mart 1765) büyük tezkireci oldu. Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim-Kasım 1768) orduda iken İstanbul'da ailesinden kadın ve erkek 20 kadar kişinin vebadan vefat eylediklerini haberini aldığından hummaya tutularak vefat eylemiştir. Yusuf Efendi'nin yanına defnedildi. (IV. 645)

Yüsrîzâde *bak.* Yahyâ Efendi

Za'feranbolîzâde *bak.* Emin Efendi

Zağanos Bey Ümerâdan olup Süleyman Çelebi'nin lalasıydı. Sefâretle I. Mehmed'e (Çelebi) gönderilmişti. Sonra terzibaşı oldu. Sonra II. Mehmed'e (Fâtih) (hd 1421-1451) büyük bir hizmette bulunmuş ve sonra vefat etmiştir. (II. 426)

Zağanos Mehmed Paşa (Damâd-ı Şehriyârî) II. Mehmed'in (Fâtih) yanında bulunan ümerâdandı. 847'de (1443/44) Edirne'ye geldiğinde buna vezirlik ihsan buyurdu. 849'da (1845/46) emekli edilip Gelibolu'ya gönderildi. 857'de (1453) vezirliği geri verildi. 860'da (1456) Karasi valisi oldu. Orada vefat eyledi. Zevcesi Fatma Sultan ile Balıkesir'de ayrı ayrı türbelerde medfundurlar. Oğlu Ahmed Çelebi'dir. (II. 426)

Zağarcı *bak.* Ya'kub Çelebi

Zâhid Efendi Kethüdâ kâtibi kalemine devam edip 1247'de (1831/32) hâcelik ile Rodos mukataacısı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (II. 426)

Zâhid Efendi Tahsille kürsü şeyhleri katarında bulunmuş, sırasıyla son durağı olan Ayasofya şeyhi olmuş ve hâccetmişti. 13 Şa'bân 1312'de (9 Şubat 1895) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedilmişti. Sâlih ve müttaki olup sütçülük gibi ticaretle geçinirdi. (II. 426)

Zâhide Hatun Abdullah'ın kızıdır. 952'de (1545) vefat etti. Demirciler Mescidi'nin bânîsidir. (II. 431)

Zahîr Ahmed Efendi (Seyyid) Dergâh-ı âlî gediklilerinden olup Neş'et Efendi'den terbiye görmüştür. III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eyledi. Şairdir. (III. 262)

Zahîr Çelebi III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (III. 262)

Zâhirî Çelebi I. Mahmud devri (1730-1754) şairlerindendir. (III. 261)

Zaifî II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. Şairdir. (III. 237)

Zaifî Hasan Efendi Müderris olup 980'de (1572/73) vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Efendi şairdi. (II. 121)

Zaifî Mehmed Efendi Müderris olup 1024'de (1615) vefat etti. Şairdir. (IV. 145)

Zâik Mehmed Emin Efendi Bursalıdır. 1209'da (1794/95) doğup orada Mevlevî şeyhi oldu. Sonra İstanbul'a gelip 1269'da (1852/53) vefat eyledi. Usta şairdir. (II. 341)

Zaim *bak.* Ahmed Paşa; Hüseyin Ağa; Mustafa Ağa

Zaimzâde *bak.* Ahdî Paşa; Emin Mehmed Paşa; Hasan Paşa; Sâdık Mehmed Efendi

Zâkir Baba Hz. Emir hulefâsındandır. I. Mehmed (Çelebi) zamanında (1413-1421) vefat eyledi. Bursa'da medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (II. 342)

Zâkirî (Hatib) Anadoluludur. Nureddinzâde'nin müridi olup nice yıllar zâkir olarak devrin üstadı oldu. 1032'de (1623) vefat eyledi. Mûsikîde mâhirdir. (II. 342)

Zâkirî Ahmed Efendi Filibelidir. Kadı olup Vize'den azledilmiş olarak 1097'de (1686) vefat etmiştir. Usta şairdir. (I. 224)

Zâkirî İbrahim Efendi Üzice'de 1210'da (1795/96) doğup Bosna'da yerleşti. 1270 (1853/54) tarihlerinde vefat eylemiştir. Şiirleri ve eserleri vardır. (II. 342)

Zâkirzâde *bak.* Abdülvehhâb Efendi

Zâl Mahmud Paşa Bosnalıdır. Enderûn'da iken I. Süleyman'a (Kanunî) büyük bir hizmeti karşılığında 960'da (1553) "Zâl" nâmı ve rütbe ve atiyye verildi. Sonra kapıcıbaşılıkla çıkıp ardından Haleb beylerbeyi ve 972'de (1564/65) Anadolu beylerbeyi oldu. 975'de (1567/68) vezirlik verilip Şah Sultan nikâhlandı. Şa'bân 988'de (Eylül-Ekim 1580) sultanıyla bir saatte vefat eylemiştir. Eyüp'de cami ve medresesi vardır. Zevcesi de tekke yaptı. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (II. 426)

Zaman Mehmed Efendi Nahcıvanlıdır. 1000'de (1591/92) İstanbul'a geldi. Müderris iken Ramazan 1022'de (Ekim-Kasım 1613) vefat etti. Yaşı genç ise de fâzıl, kâmildi. (II. 429)

Zamanî Çelebi Edirnelidir. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) şairlerindendir. (II. 429)

Zamanî Mahmud Çelebi Edirnelidir. Şehzâde Mustafa hademesinden olup 960'da (1553) vefat etti. Eski mahlası "Semâî" idi. Şairdir. (II. 429)

Zamirî Ahmed Efendi Hacı Yusuf adlı tâcirin oğludur. Müderris olup 1057'de (1647) vefat etti. *Şerh-i Akaid*'e ta'likat yazdı. (III. 237)

Zamirî Çelebi Kengırılıdır. Remilden anlar olup I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat etti. Şairdir. (III. 237)

Zamirî İsmail Efendi III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. Şairdir. (III. 237)

Zamirî Mustafa Efendi Üsküdarlıdır. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup tezkireci oldu. 1105'de (1693/94) vefat etti. Şairdir. (III. 237)

Zamirî Nureddin Hamza Efendi II. Bâyezid'in kölelerinden olup Sahn müderrisi oldu. Müeyyedzâde, ders okutmaya muktedir değildir deyince, *Kâfiye* şerhi okutsun buyuruldu. I. Selim (Yavuz) zamanında (1512-1520) emekli oldu. Vefa'da bir mektep yapıp oraya defnedildi. (III. 237)

Zaralızâde *bak.* Feyzullah Paşa; Lutfullah Paşa; Mehmed Paşa; Receb Paşa; Said Mehmed Efendi

Zaralızâde Zaralı Osman Paşa oğullarıdır. Yarım asır öncesine kadar Sivas tarafında evlâdı bulunmuştur. (IV. 693)

Zârî Ali Efendi Mardinlidir. III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (II. 425)

Zârî Ca'fer Çelebi (Noktazâde) İstanbulludur. Yeniçeri ve Gülşenî olup Mısır'da 1040'da (1630/31) vefat etti. Şairdir. (II.73)

Zârî Çelebi Üsküplüdür. II. Bayezid devri (1481-1512) şairlerindendir. (II. 425)

Zârî Çelebi İstanbul'da 960'da (1553) vefat etti. İçki düşkünü bir şairdir. (II. 425)

Zârî Çelebi Tokatlıdır. Şehzâde Mustafa'nın kâtibi oldu. 960'da (1553) vefat etmiştir. (II. 245)

Zarif Abdullah Çelebi İstanbulludur. Yeniçeri hulefâsından olup Girit'de yeniçeri efendisi oldu. 1115'de (1703/04) vefat etti. Şairdir. (III. 261)

Zarif Mustafa Paşa Hassa süvari alay kâtiplerinden olup az müddette mîrli-

vâ ve ferik oldu. Muharrem 1261'de (Ocak 1845) Dâr-ı Şûrâ reisi olup 1262'de (1846) ayrıldı. Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) mîrimîran rütbesiyle Kudüs mutasarrıfı oldu. 1264'de (1848) feriklikle askere iâde edildi. Receb 1265'de (Haziran 1849) vezirlikle Konya ve Şa'bân'da (Temmuz) Haleb valisi oldu. Zilhicce 1266'da (Ekim 1850) azledildi. Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) Vidin ve Ramazan 1268'de (Haziran-Temmuz 1852) Erzurum valisi ve Cemaziyelâhir 1270'de (Mart 1854) Anadolu Ordusu müşiri olup Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) azledildi. Rebiyülevvel 1274'de (Ekim-Kasım 1857) ikinci defa Dâr-ı Şûrâ reisi oldu. 1276'da (1859/60) Meclis-i Vâlâ azası olup 1277 sonlarında (1861 ortaları) ayrıldı. Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. Büyük servete sâhip ve kâtipti. (III. 262)

Zarifî Hasan Efendi Sirozludur. İlim tahsil eyledikten sonra tarikata girdi. Rumelihisarı'nda Ali Paşa, yani Durmuş Dede Tekkesi şeyhi oldu. İbrahim Gülşenî İstanbul'a geldiğinde bunu halife eyledi. Rüstem Paşa'nın eşi de Langa'daki tekkeyi ihsan eyledi. 957'de (1550) arkadaşı Şeyh Hamza-i Karamanî şer'îata muhalif hareketle kahrolunduğunda bu Nakşibendî Mahmud Efendi'den iradet getirip gizlendi. 980 (1572/73) tarihlerinde vefat eyledi. Rumelihisarı'nda Kayalar'da medfundur. Yaşı 100'ü aşkın olup Gülşenî tarikatinde eşi yoktur. Hadis, tefsir ve *Mesnevî* okuturdu. Üç dilde şairdir. (II. 121)

Zarifî Mehmed Efendi 955 (1548) yılından sonra Erzurum, Diyarbekir, Karabağ defterdarlıklarında bulunarak vefat etmiştir. Şairdir. (III. 261)

Zarifî Ömer Efendi Ruscukludur. Sa'dî dervişlerinden olup 1210'da (1795/96) vefat etti. *Divan*'ı ve *Nasihatnâme*'si vardır. İlm-i hatda mâhirdi. (III. 262)

Zâtî İvâz Çelebi 876'da (1471/72) Balıkesir'de doğdu. İstanbul'a gelip remmâl, esnaf, mütevelli oldu. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eyledi. Usta şairdir. *Ahmed ü Mahmud* adıyla iki bin beyitli bir telfi olup dört yüz kaside nazmeyledi. (II. 341)

Zâtî Süleyman Efendi Bursalıdır. Keşan'a gidip orada Halvetî şeyhi oldu. 1151'de (1738/39) vefat eyledi. *Divan*'ı vardır. (II. 342)

Zehavî *bak.* Feyzî Mehmed Efendi

Zehirzâde *bak.* Kasım Paşa

Zehrimar *bak.* Mehmed Bey

Zehrimarzâde *bak.* Rızâ Efendi (Seyyid)

Zekâî Ahmed Efendi Taşköprîzadenin üvey oğludur. Müderris, Yenişehir nolları oldu. Şa'bân 1062'de (Temmuz 1652) vefat etti. Şairdir. (II. 426)

Zekâî Efendi Kadı idi. 1051'de (1641) vefat etti. Şairdir. (II. 426)

Zekâî Efendi İstanbulludur. Meşhur İsmail Dede Efendi'nin şâkirdi olup mûsikîde üstâd olmuş ve hoca nâmını almış, nice nakş ve semâî yapmış ve Mevlevî dergâhında bulunmuş bir merd-i kâr-şinâs idi. Bahâriye Mevlevîhanesi'nde kudûmzenbaşı iken 28 Cemaziyelâhir 1315'de (24 Kasım 1897) vefat etmiş ve dergâhda defnedilmiştir. Yaşı 80'i aşkındır. (IV. 855)

Zekâî Mehmed Efendi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden

olup 1130'da (1718) vefat eyledi. Şairdir. (II. 342)

Zekâî Mustafa Efendi İşkodra muhâfızı İbrahim Paşa'nın oğludur. Divan kalemi hulefâsından olup babasının vefatında kalemi terk edip Halvetî olarak Ümmî Sinan Tekkesi'ne şeyh oldu. 1227'de (1812) vefat eyledi. *Divanı*'ı vardır. (II. 342)

Zekeriyâ Halvetî ricâlindendir. Amasya zaviyesine şeyh oldu. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) başlarında vefat etti. Tekkede medfundur. (II. 426)

Zekeriyâ Ahmed Paşa (Köse) Askerlikten yetişip mîrlivâ ve ferik oldu. 3 Receb 1252'de (24 Ekim 1836) vezirlikle Rumeli valisi oldu. Muharrem 1256'da (Mart 1840) Niş, Safer'de (Nisan) İzmit, Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) Diyarbekir valisi ve Ramazan 1256'da (Kasım 1840) Beriyyetü'ş-Şam seraskerliği ile Sayda valisi oldu. Safer 1257'de (Nisan 1841) tekrar Diyarbekir valisi olup 11 Rebiyülevvel 1258'de (22 Nisan 1842) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Cesur, gayretliydi. (II. 428)

Zekeriyâ Efendi Müderris, Konya, Kudüs, İnebolu mollası oldu. 1145 (1732/33) tarihlerinde vefat etmiştir. (II. 427)

Zekeriyâ Efendi Şeyhülislâm Mahmud Efendi'nin oğludur. Edirne mevleviyetinden azledilmiş olarak 1157'de (1744) vefat etti. Fâtih'de Boyacıkapısı'nda medfundur. (II. 427; IV. 325)

Zekeriyâ Efendi Bektaş'ın oğludur. 1165'de (1752) vefat etti. Meşhur hattatdır. (II. 427)

Zekeriyâ Efendi (Uzun) Konya müftüsü olup 1016'da (1607/08) İstanbul'da vefat etti. (II. 427)

Zekeriyâ Efendi (Vardarî Şeyhzâde) Sudûrdan Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1226'da (1811) vefat etti. Fâtih'de medfundur. (II. 427; IV. 282)

Zekeriyâ Meylî Efendi Ankaralı Bayram'ın oğlu olup 920'de (1514) doğdu. Müderris olup beş ulemâ ile yarışma imtihanına girip hepsine galip geldi. Sonra Haleb, Bursa kadısı olup Rebiyülâhir 988'de (Mayıs-Haziran 1580) İstanbul kadısı oldu. Zilhicce 990'da (Ocak 1583) Anadolu kazaskeri olup Rebiyülâhir 991'de (Mayıs 1583) emekli oldu. 994'de (1586) hacca gitti. Cemaziyelevvel 995'de (Nisan 1587) Süleymaniye Dârülhadisi müderrisi oldu. Cemaziyelevvel 997'de (Mart-Nisan 1589) Rumeli kazaskeri olup Şa'bân 998'de (Haziran 1590) azledildi. Receb 999'da (Mayıs 1591) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 27 Receb 1000'de (9 Mayıs 1592) şeyhülislâm olup 12 Şevvâl 1001'de (12 Temmuz 1593) birden vefat eyledi. Şeyhülislâmlara her yaz ve kış hil'at giydirilmesi âdet olduğundan, o gün bu resmin ifası için yeşil cübbe ile mâbeyn-i hümâyûna gitmişti. Cenazesi saraydan alınıp Sultanselim'deki dârülhadise defnedildi. Orada bir medrese, dârülhadis ve etrafına hücreler yapmıştır. Fâzıl, şair, edebî san'atlarda üstâddı. *Hidâye*'ye şerh, *Beyzâvî*'den Sûre-i A'raf'a hâşiye, *Sadrü'ş-Şeria*'ya, *Şerh-i Miftâh*'a ve bu gibi kitaplara hâşiyeler ve hâmişler yazdı. Oğullarından biri Mehmed Efendi'dir(→). Diğer oğulları Yahyâ Efendi ve Lutfullah Efendi'dir. Kızı Rukiye Hanım'dır(→). (II. 427)

Zekeriyâ Paşa Kuruluşunda nizâmiye ordusuna girmiş ve mîrlivâ olarak

emekli edilmişti. Uzun yıllar Fâtih'de oturdu. 1294'de (1878) vefat edip oraya defnedilmiştir. (II. 428)

Zekeriyâ Paşa Manastır â'yanından Halil Paşa'nın oğludur. 1296'da (1879) babasının vefatında â'yândan oldu. Beylerbeyi pâyesini dahi almıştı. Ramazan 1311'de (Mart 1894) orada vefat etti. Zengindi. (II. 428)

Zekeriyâzâde *bak.* Mehmed Efendi; Yahyâ Efendi

Zekeriyâzâde Şeyhülislâm Zekeriyâ Efendi oğullarıdır ki, bir asır kadar sürmüştür. Vişnelizâde İzzetî Efendi de torunudur. (IV. 693)

Zekî Ahmed Efendi Arabzâde Sâdık Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Şevvâl 1218'de (Ocak-Şubat 1804) vefat etti. Yanına defnedildi. (II. 428; III. 191)

Zekî Ahmed Efendi Kadı Abdülganî Efendi'nin oğludur. Müderris ve Kudüs mollası oldu. Azledilmiş olarak gelirken Konya Ereğlisinde vefat etti. Yaşı 60 ile 70 arasında olup Fârisîhân bir şairdi. Oğlu Zekîzâde Sâlih Efendi'dir(→). (II. 428)

Zekî Ahmed Efendi Mekteb-i Harbiye'den çıkıp mîrlivâ ve Yanya kumandanı olmuş ve Receb 1313'de (Aralık 1895/Ocak 1896) orada vefat etmiştir. Arslan Paşa Camii'ne defnedildi. (II. 428)

Zekî Dede Bursalıdır. Mevlevî olmuştur. İstanbul'da Mesnevîhân olmuş ve bir aralık Üsküdar Mevlevîhanesi şeyhi olmuştur. 1300'de (1883) vefat etti. 63 yaşındaydı. Mevlevî ârif ve şairlerindendir. (II. 429)

Zekî Efendi Taşra memurlarındandır. Defterdar olup ûlâ evveline yükselmiş ve Bosna defterdarı olarak 1270 (1853-54) yılından sonra vefat etmiştir. (II. 428)

Zekî Halil Efendi Kasımpaşalıdır. Kadı olup 9 Ramazan 1115'de (16 Ocak 1704) vefat etti. Şairdi. Yaşı 100'e yakındı. (II. 290)

Zekî Mehmed Efendi Edirnelidir. Dersiâm olduğundan müderris ve mevâlîden olmuş ve sadreyn müsteşarlığında bir hayli seneler bulunarak Mekke ve İstanbul pâyelerini almış ve 1314 sonlarında (1897 ortaları) birden vefat eylemiştir. İlim sâhibi ve hâfızu'l-kelâm idi. (IV. 855)

Zekî Mehmed Efendi (Arabzâde) Sa'dullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Şa'bân 1245'de (Şubat 1830) İzmir mollası, Muharrem 1257'de (Mart 1841) Mekke, sonra İstanbul pâyesi, Şevvâl 1266'da (Ağustos 1850) Anadolu pâyesi, Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Anadolu kazaskeri, Zilhicce 1271'de (Mayıs-Haziran 1855) Rumeli pâyesi, Receb 1272'de (Mart 1856) birinci ve Zilhicce 1281'de (Mayıs 1865) ikinci defa Rumeli'de kazaskeri oldu. 17 Zilhicce 1282'de (1 Mayıs 1866) görevinde iken vefat etti. Üsküdar'da, Duvardibi'nde medfundur. Zekî, kavrayışlıydı. Oğlu Behcet Efendi'dir. (II. 428/29)

Zekî Mehmed Efendi (Paşmakçızâde) Şeyhülislâm Paşmakçızâde Abdullah Efendi'nin(→) torunu Mustafa Nâkıd Efendi'nin oğludur. 1228'de (1813) Galata mollası olup 1231'de (1816) vefat eylemiştir. (II. 428; III. 375/76)

Zekî Mustafa Efendi (Müftîzâde) Müderris ve Zilka'de 1288'de (Ocak-Şubat 1872) Trabzon mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 429)

Zekî Osman Efendi (Müftîzâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1283'de (1866/67) Yenişehir-i Fenâr mollası olup daha sonra vefat etti. (II. 429; I. 432)

Zekî Paşa Arnavutdur. Mülkiye memurluğundan mîrimîran olmuş ve Mekke emirliğinde bulunmuş, Cemaziyelâhir 1278'de (Aralık 1861) Sivas Eyâleti mutasarrıfı olmuştur. Ramazan 1279'da (Şubat-Mart 1863) ayrılmış ve sonra Lâzistan mutasarrıflığına gönderilerek 1290 (1873) yılına doğru vefat etmiştir. (II. 429)

Zekîzâde *bak.* Sâlih Efendi

Zeminî Ahmed Efendi Küçük Bolevî Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris iken 6 Receb 1128'de (26 Haziran 1716) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 429)

Zeminî Mahmud Çelebi İshak Efendi'nin kandırmasıyla ilmiye mesleğini terk edip zaim oldu. 960'da (1553) vefat etti. Şairdir. (II. 429)

Zenbilli *bak.* Alâeddin Ali Cemâlî

Zenbillizâde Cemâleddin Aksarayî torunlarından Şeyhülislâm Ali Cemâlî oğullarıdır. Bunlar 1000 (1592) tarihinden sonraya kadar devam etmiştir. (IV. 693)

Zenburcubaşı II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) bal kovanlarına memurdu. İstanbul'da bir mescid yaptı. (II. 429)

Zenceflioğlu *bak.* Hasan Ağa

Zennubî *bak.* Süleyman Ağa

Zerdezâde *bak.* Münib Mustafa Efendi

Zeybek *bak.* İzzet Mehmed Paşa

Zeyd (Şerif) Şerif Muhsin'in oğludur. 1036'da (1626/27) Mekke emiri oldu. Bir aralık azlolunduysa da 1040'da (1630/31) tekrar emir oldu. Uzun müddet bu makamda kaldı. 1079'da (1668/69) vefat eyledi. (II. 431)

Zeyneb Hatun Kastamonulu veya Amasyalıdır. Babası kadıdır. Eski şairlerden olup II. Mehmed (Fâtih) (hd 1451-1481) adına *Dîvân*'ı vardır. (II. 436)

Zeyneddin Ahmed Efendi Şeyhülislâm İshak Efendi'nin(→) küçük oğludur. Müderris olup 1176'da (1762/63) vefat eyledi. Fâtih civarında medfundur. (II. 432; I. 326)

Zeyneddin Çelebi Muzaffereddin Çelebi'nin oğludur. Mevlevî evliyasındandır. Celâleddin Ergun ve Burhaneddin'den tahsil eylemiştir. 1000 (1592) tarihinden sonra vefat etti. Şairdir. (II. 432)

Zeynel Bey Hakkâri Kürt beylerinden sâdık bir yiğit olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) meşhurdu. (II. 436)

Zeynel Paşa Beylerden olup sırasıyla vezir ve nihayet ikinci vezir oldu. Sonra Kefe sancağına gönderildi. 934'de (1527/28) vefat etti. Âlim ve fâzıldı. "Zeynî" mahlasıyla şairdi. (II. 436)

Zeynel Paşa Arnavutdur. Cesur beylerden olup 1097'de (1686) Rumeli beylerbeyi oldu. 1098'de (1687) Ohri sancağına nakledildi. 1099'da (1688) Rumeli'de tahsil-i emvâle memur oldu. Sonra vefat etti. (II. 436)

Zeynel Paşa Kaplan Paşa'nın oğludur. 1109'da (1697/98) mîrimîranlıkla Avlonya ve Delvine mutasarrıfı oldu. 1111'de (1699/1700) vefat etti. (II. 437)

Zeynel Paşa İranlı olup Osmanlı Devleti'ne bağlanarak mîrimîran ol-

du. 1145'de (1732/33) Hoşab hâkimi oldu. Sonra vefat etti. (II. 437)

Zeynel Paşa (Hazinedar) Arnavutdur. Fâzıl Mustafa Paşa'ya hazinedar oldu. 1103'de (1691/92) Ohri mutasarrıfı olarak mîrimîran oldu. 1107'de (1695/96) Köstendil, 1109'da (1697/98) İşkodra ve 1111'de (1699/1700) Ohri mutasarrıfı oldu. 1112'de (1700/01) vefat etti. (II. 437)

Zeynelâbidîn Bey Müderris Osman Paşa'nın oğludur. Yenişehir ileri gelenlerinden olarak kapıcıbaşı olmuştu. Kıdemi dolayısıyla mîrialem olup İstanbul'a getirildi. Zilka'de 1228'de (Kasım 1813) mîrahûr-ı evvel, sonra çavuşbaşı ve sonra sadâret kethüdâsı oldu. 13 Cemaziyelevvel 1236'da (16 Şubat 1821) vefat etti. Zeyrek'de babasının yanına defnedilmiştir. (II. 434)

Zeynelâbidîn Bey (Çelebi Ağazâde) Ruscukludur. Süleyman Feyzî Bey'in oğlu olup 1235'de (1819/20) vefat etti. Doğancılar'da defnedilmiştir. (II. 434/35)

Zeynelâbidîn Bey (Seyyid) Hâşim Ali Bey'in(→) oğludur. Hâcegândan olup bölükat-ı erbaa kâtibi idi. 11 Zilka'de 1183'de (7 Mart 1770) vefat etti. Üsküdar'da Eski Menzilhane'de defnedildi. (II. 434; III. 624)

Zeynelâbidîn Efendi Bursalıdır. Müderris, Bursa ve Edirne mollası oldu. Cemaziyelâhir 1018'de (Eylül 1609) İstanbul kadısı oldu. Senesinde azledildi. 1024'de (1615) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1025'de (Mayıs-Haziran 1616) vefat etti. Keskindede kabristanında medfundur. Âlim, fâzıl, çabuk hüküm verir ve zengindi. (II. 432)

Zeynelâbidîn Efendi Mirzazâdelere mensuptur. Molla, Mekke mollası olup 1220'de (1805/06) vefat etti. Damadı Moralızâde Hâmid Efendi'dir. (II. 434)

Zeynelâbidîn Efendi Yanya ulemâsından olup müderris ve müftü oldu. 1273'de (1856/57) Ayntab ve 1281'de (1864/65) Bağdad mollası oldu. Sonra İzmir pâyesi oldu. 1295 (1878) yılında hayattaydı. (II. 436)

Zeynelâbidîn Efendi (Eftas) (Alizâde) Sudûrdan A'rec Seyyid Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke kadısı olup Cemaziyelevvel 1141'de (Aralık 1728) İstanbul kadısı ve o sene (1729 nakibüleşraf oldu. 1143'de (1730/31) nakiblikten ayrıldı. 1145'de Anadolu kazaskeri olup Muharrem 1150'de (Mayıs 1737) birinci ve 1156'da (1743) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 1157'de (1744) vefat etti. Keskindede'de medfundur. Âlim, fâzıldı. (II. 433)

Zeynelâbidîn Efendi (Evliyazâde) Evliya Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası oldu. Rebiyülâhir 1184'de (Ağustos 1770) Edirne ve sonra Mekke mollası oldu. 13 Safer 1194'de (19 Şubat 1780) vefat etti. Kocamustafapaşa'da medfundur. (II. 434)

Zeynelâbidîn Efendi (İlâhîzâde) Mehmed Efendi'nin (v. 1086/1675)(→) oğludur. Müderris olup 1120'de (1708) Bursa'da vefat etti. (II. 433; IV. 182)

Zeynelâbidîn Efendi (Kasidecizâde) İmam-ı evvel Mustafa Nurî Efendi'nin torunu ve bilâd-ı hamse mevâlîsinden olup 1295 (1878) yıllarında vefat etti. (II. 436)

Zeynelâbidîn Efendi (Kâtibzâde) Sokollu Mehmed Paşa'nın sırkâtibi

olup müderris, Mekke kadısı ve dârülhadis muallimi oldu. Günlük üçyüz akçe vazife ile 10 mülâzim vermesi ferman olundu. Ramazan 1011'de (Şubat-Mart 1603) vefat ederek Vefa Camii'ne defnedildi. Divane tabiatlı olup bunu kimi kerâmetine, kimi cinnetine verdi. (II. 432)

Zeynelâbidîn Efendi (Seyyid) Seyyid Muhammed b. Natta'nın oğludur. Babasının yerine nakibüleşraf olup 900'de (1494/95) vefat eylemiştir. İshak Paşa'nın damadıydı. Oğlu Ali Efendi'dir(→). (II. 432; IV. 559)

Zeynelâbidîn Efendi (Şa'râvîzâde) Bursalı Şa'râvî Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, Mekke mollası olup Ramazan 1065'de (Temmuz 1655) vefat etti. (II. 433)

Zeynelâbidîn Efendi (Tabib) Müderris, 1048'de (1638/39) reis-i etıbbâ ve sonra molla oldu. Cemaziyelevvel 1053'de (Temmuz-Ağustos 1643) İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1054'de (Ağustos 1644) kazâdan azledildi. Ardından riyâset-i etıbbâdan azille Mısır kadısı oldu. Zilka'de 1054'de (Ocak 1645) vefat eyledi. Hâzık tabibdi. (II. 433)

Zeynelâbidîn Kerimî Efendi (Kadrîzâde) Şeyhülislâm Müeyyedzâde Abdülkadir Şeyhî Efendi'nin(→) torunlarındandır. Atranos [Orhaneli] ve Kayseri mollası olup 1044'de (1634/35) vefat etti. Fâzıl ve kerimdi. (III. 345; II. 432/33)

Zeynelâbidîn Mehmed Efendi Eğinlidir. Reiszâde Âşir Efendi'nin imamı olup müderris ve kassâm-ı askerî oldu. Receb 1236'da (Nisan 1821) imam-ı sânî-i sultanî oldu. Muharrem 1241'de (Ağustos-Eylül 1825) imam-ı evvel olup molla, Mekke, 1242'de (1826/27) İstanbul ve 1243'de (1827/28) Anadolu pâyelerini aldı. Muharrem 1246'da (Temmuz 1830) Anadolu kazaskeri ve Şevvâl 1249'da (Şubat-Mart 1834) Rumeli kazaskeri oldu. Ramazan 1251'de (Ocak 1836) şehzâdeler muallimi olup 1253'de (1837/38) imamlıktan ayrıldı. 24 Cemaziyelevvel 1255'de (5 Ağustos 1839) vefat eyledi. Üsküdar'da, Duvardibi'nde medfundur. Marifetli bir imam, hoşsohbet ve ilimde hissesi vardı. Zeynîzâdeler bunun evlâdıdır. Oğulları Sünûhî Efendi(→) ve Hulûsî Nâcî Bey'dir(→). Bir oğlu da mevâlîden Ruhî Mehmed Efendi'dir. İzmir'de dava vekilidir. Yeğeni Kastamonulu Müftîzâde Mâhir Mehmed Efendi'dir(→). Oğullarından ve sudûrdan İmâdeddin Efendi'nin oğlu Hacı Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'dir(→). (II. 435)

Zeynelâbidîn Mehmed Efendi (Ak Mahmudzâde) Sudûrdan Ak Mahmud Efendi'nin oğludur. 19 Cemaziyelevvel 1078'de (6 Kasım 1667) doğdu. Müderris, molla, Mekke pâyesi, 1127'de (1715) İstanbul kadısı, 1134'de (1721/22) Anadolu sadrı ve 1141'de (1728/29) birinci ve Safer 1144'de (Ağustos 1731) ikinci defa, Zilka'de 1152'de (Şubat 1740) üçüncü defa ve 1159'da (1746) dördüncü defa Rumeli kazaskeri olup birer sene görev yaptı. 1132'de (1720) nakibüleşraf olup 1141'de (1728/29) azledilmiş ve 1145'de (1732/33) ikinci defa nakib olup 1156'da (1743) ayrılmıştır. 28 Zilka'de 1157'de (2 Ocak 1745) üçüncü defa nakilbüleşraf olup reisülülemâ olmuş ve 10 Şevvâl 1159'da (26 Ekim 1746) şayhülislâm olmuştur. 24

Receb 1161'de (20 Temmuz 1748) azledilmiş ve 30 Zilka'de 1164'de (20 Ekim 1751) Kanlıca'da vefat eylemiştir. Eyüp'de Küçük Emir Efendi önünde babasının yanına defnedildi. 86 yaşındaydı. Şeyhleri sever, iyi tabiatlı, fukaraya merhametli, Kadirîye'den halife, şairdi. Manevî oğlu Abdülhâdî Efendi'dir(→). Dairesi imamı Hacı Hüseyin Efendi'dir(→). (II. 433/34)

Zeynelâbidîn Mehmed Efendi (Çelebizâde) Surre Eminizâde Said Efendi'nin oğludur. Annesinin babası Şeyhülislâm İsmail Âsım Efendi'dir. Rebiyülâhir 1167'de (Şubat 1754) doğdu. Rebiyülevvel 1187'de (Haziran 1773) müderris, 1215'de (1800/01) Üsküdar, 1220'de (1805/06) Edirne mollası, ardından Mekke pâyesi ve 1223'de (1808) nakibüleşraf olup 1228'de (1813) ayrıldı. Enderûn'a mensubiyet peyda edip Muharrem 1229'da (Ocak 1814) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1229'da (Eylül-Ekim 1814) Anadolu pâyesi ve Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) şeyhülislâm olup 19 Rebiyülevvel 1233'de (27 Ocak 1818) azledilerek Bursa'ya gönderildi. Muharrem 1234'de (Kasım 1818) dönüp 15 Receb 1236'da (18 Nisan 1821) vefat etti. Taşkasap'da, ceddi yanında medfundur. Fâzıl, meclis adamı, hoşsohbet, lâtifeyi severdi. Oğlu Mehmed Ârif Efendi'dir(→). (II. 435)

Zeynelâbidîn Mehmed Efendi (Hacı) Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'nin (v. 1255/1839)(→) torunu, İmâdeddin Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası olup 16 Rebiyülevvel 1296'da (6 Mart 1879) vefat etti. Dedesinin yanında medfundur. (II. 435)

Zeynelâbidîn Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup babasından yirmi gün önce 5 Receb 1160'da (13 Temmuz 1747) vefat etti. Fındıklı Camii'nde babasının yanında medfundur. (III. 320)

Zeynelâbidîn Paşa Yükselerek mîrimîran olmuş ve 1217'de (1802/03) Medine muhâfızlığı ile Cidde valisi olarak vezirlik verilmiştir. 1221'de (1806) azlolunduysa da, güzel hizmetinden oradan ayrılması uygun görülmeyip ibka edildi. Sonra Vehhabî ayaklanmasında tabii olarak dönüp Şa'bân 1231'de (Temmuz 1816) Vehhabî gailesi yok edilince o göreve gitti. 1233'de (1818) Diyarbekir valisi olduysa da 1234'de (1818/19) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (II. 434)

Zeynelâbidîn Paşa Mîrimîran olup 1274'de (1857/58) Niş mutasarrıfı oldu. Sonra 1277'de (1860/61) Rumeli teftişine memur olan Kıbrıslı Mehmed Paşa kötü halini görüp azledip rütbesini kaldırmıştı. Bu halin etkisiyle az müddette vefat etmiştir. (II. 436)

Zeynelâbidîn Paşa (Kabasakal) İbşir Paşa'nın adamlarından olup o sâyede Kıbrıs beylerbeyi oldu. 1065'de (1655) azledildikten sonra vefat etti. (II. 433)

Zeynelâbidîn Paşa (Şehsüvarzâde) Şah Gazi Paşa'nın oğludur. Kırşehir beyi olup senelerce bu görevde kaldı. 1138'de (1725/26) mîrimîranlıkla İçel mutasarrıfı oldu. Silahşorlükte mâhirdir. (II. 433)

Zeynelâbidînzâde *bak.* İmâdeddin Mehmed Efendi

Zeynelibâd Efendi Kayserili İbrahim Temrûî evlâdındandır. Müderris ve 974'de (1566/67) Amasya müftüsü oldu. Şevvâl 984'de (Ocak 1577) ve-

fat etti. Fıkıh ve kavâide âşinâ idi. Oğlu Ali Şerif Efendi'dir(→). Onun oğlu genç vefat eylemekle sülâlesi kalmadı. (II. 436)

Zeynî (Hacı) Tokatlıdır. Şeyhlerden olup III. Ahmed devrinde (1703-1730) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. (II. 437)

Zeynî Ahmed Efendi Rüûs kesedarı olup 1201'de (1786/87) vefat etmiştir. Oğlu Zeynî Mehmed Es'ad Efendi'dir(→). Kâşgarî'de medfundurlar. (II. 437)

Zeynî Mehmed Es'ad Efendi Zeynî Ahmed Efendi'nin(→) torunudur. Rüûs kesedarı iken 1246'da (1830/31) vefat eylemiştir. Kâşgarî'de medfundur. (II. 437)

Zeynîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Cemâleddin Mehmed Efendi; Kadrî Çelebi

Zeynîzâde II. Mahmud'un imamı Eğinli Zeynelâbidîn Efendi oğullarına denir. Bunlardan Ruhî Efendi, Afif Efendi ve Şemsî Efendi vardır. Zeynelâbidîn Efendi torunu Afif Mehmed Efendi b. İmâdeddin Efendi b. Zeynelâbidîn Efendi yakın zamanda yükselip Anadolu kazaskeri olmuştur. Amcası Mahmud Vehbî Efendi b. Zeynelâbidîn Efendi bilâd-ı hamse mollalığıyla İzmir'de dava vekilliğindedir. Şemsî Efendi b. Cemâleddin Efendi ise Şehremânet-i'nde ve Tophane-i Âmire mübâyaat-ı müsta'cele komisyonunda aza ve askeri i'dâdîde sertabib olup 1314'de (1896/97) vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Bey yerine meclis-i emânete azu olmuştur. (IV. 693)

Zeyrek *bak.* Mehmed Efendi

Zeyrek İmamzâde *bak.* Feyzullah Efendi

Zeyrekzâde *bak.* Paşa Çelebi; Rükneddin Efendi

Zeyrekzâde II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) âlimlerinden Zeyrek Mehmed Efendi oğullarıdır. Bir asır kadar adlarını sürdürebildiler. (IV. 693)

Zeytunî *bak.* Ömer Ağa

Zeytunzâde *bak.* Ali Efendi

Ziftçi *bak.* İbrahim Efendi

Zihnî Abdüddelil Efendi (Necefzâde) Bağdadlıdır. Mûsikîşinas olup 1032'de (1623) vefat etti. Üç dilde şairdir. (II. 344)

Zihnî Ahmed Efendi Karslı olup müderris, Receb 1264'de (Haziran 1848) Trablusgarb ve 1274'de (1857/58) Bosna mollası olarak sonra vefat etti. (II. 345)

Zihnî Bâlî Çelebi Ricâlden olup arpa emini olarak 1023'de (1614) vefat etti. Şairdir. (II. 344)

Zihnî Çelebi Şehzâde Mehmed b. II. Bâyezid'e Kefe valiliğinde defterdar olmuştur. I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat eyledi. Şair ve münşîdir. (II. 343)

Zihnî Çelebi İstanbulludur. II. Selim'in mensuplarından olup Diyarbekir, Kıbrıs, Haleb defterdarlıklarında ve arpa eminliğinde bulunmuştu. Sonra emekli olarak 997'de (1589) vefat etti. Ünlü şairdir. (II. 343)

Zihnî Çelebi III. Murad'ın divan kâtibiydi. Devri (1574-1595) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 343)

Zihnî Efendi Erzurumludur. Gazi Giray'ın hizmetindeydi. 1021'de (1612) vefat etti. Şairdir. (II. 344)

Zihnî Efendi Tahsilden sonra Bâhir Mustafa Paşa ve Râgıb Paşa'ya kitap-

çı olmuş ve hâcegândan olarak III. Mustafa devri (1757-1774) sonlarına yetişmiştir. Şairdi. (II. 344)

Zihnî Efendi Devriye mevâlîsinden olup II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında vefat etti. (II. 344)

Zihnî Efendi (Hüdâverdi) Yanyalıdır. Kurd Paşa'nın mühürdarı olup III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eyledi. Şairdir. (II. 344)

Zihnî Efendi (Muhzırzâde) Müderris, Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) mahreç mollası olup sonra vefat etti. (II. 344)

Zihnî Mehmed Bey İstihkâm miralayı olup Kal'a-i Sultaniye'de bulunmuş ve emekdar olmuştu. 1309'da (1891/92) vefat eyledi. (IV. 307)

Zihnî Mehmed Çelebi İstanbulludur. Hâcegândan süvari mukabelecisi olup 1126'da (1714) vefat etti. Şairdir. (II. 344)

1714

Zihnî Mehmed Efendi Haleblidir. Kadı olup Yenişehir'de bâb nâibi iken 1080'de (1669/70) vefat etti. Şairdir. (II. 344)

Zihnî Mehmed Efendi Simkeşhane imamının oğludur. Müderris olup 1157'de (1744) vefat etti. Zekî ve şairdi. (II. 344)

Zihnî Mehmed Efendi Müderris ve 1175'de (1761/62) Bosna mollası olup sonra vefat etti. (II. 344)

Zihnî Mehmed Efendi (Berberzâde) İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olarak tersane ruznâmçecisi oldu. Azilden sonra 1127'de (1715) vefat etti. Şairdir. Büyük şeyhlerin hayat hikâyelerini yazmıştır. (II. 344)

Zihnî Mehmed Efendi (Seyyid) İstanbulludur. Hoca Uzun Ali Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris. Zilka'de 1269'da (2 Ağustos 1853) devriye mollası oldu. Rifâi tarikati şeyhlerinden olup sonra Bağdad mollası oldu. Azledilmiş olarak ve 2 Cemaziyelevvel 1282'de (23 Eylül 1865) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 345; III. 565)

Zihnî Mehmed Said Efendi Keşanlıdır. III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eyledi. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 344)

Zihnî Mustafa Efendi Uşşakî İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, 1249'da (1833/34) Maraş ve sonra Erzurum mollası olmuş sonra Üsküdar pâyesi verilip 1266'da (1850) Mısır mollası olmuştur. Sonra vefat eyledi. (IV. 475)

Zihnî Mustafa Efendi (Hacı) Serlevha-i yemin nüvvâb olup azledilmiş olarak 11 Cemaziyelevvel 1222'de (17 Temmuz 1807) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 344)

Zihnî Mustafa Efendi (Seyyid) Ezdinlidir. Devriye mollalarından olup 1256'da (1840) mahrec mevleviyetine nakledilmiştir. 1265 (1849) yılına doğru vefat etmiştir. (IV-475)

Zikrî Ebûbekir Ağa Üziçelidir. Timar sahiplerinden olup Vuslatî Ali Bey'in yetiştirmesi bir şairdi. 1100'de (1689) vefat etti. (I. 174)

Zilelizâde *bak.* Ali Sâtı' Bey; Es'ad Mehmed Efendi

Zilelizâde III. Mustafa'nın imamı Zileli Osman Efendi oğullarıdır. Sonra torunu *Hadikatü'l-Cevâmi*'ye zeyl yazan Ali Sâtı' Efendi'den dolayı unvanları "Sâtı'zâde"ye dönüşmüştür. Sudûrdan Kadrî Bey'in oğulları Hayrî Bey ve Emin Bey (b. Kadrî Bey b. Sâ-

ti' Efendi b. Mahmud Es'ad Efendi b. Zileli Osman Efendi) 1278'de (1861/62) mâbeynci oldular. Hayrî Bey bir ara başmâbeynci olmuştur. Emin Bey ise adliyede azadır. (IV. 693)

Zincirkıran *bk.* Ali Paşa

Zinet Hatun İdris-i Bitlisî'nin zevcesi olup bir mescid yaptı. (II. 436)

Zinet Hüseyin Efendi Yekdest Şeyh Mustafa tâbilerinden Hasan Ağa'nın oğludur. Kadı olup I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 436)

Zinetî Sirozludur. Mülâzimîn-i ilmiyeden iken 963'de (1556) genç iken vefat etti. Şairdir. (II. 436)

Ziver Ağa Sultan Abdülmecid'in kurenâsından olup kurenâ-yı sânî ve ferik rütbesine hâiz olmuştu. 1270 (1853/54) yılından sonra azledildi ve sonra merhum oldu. (II. 437)

Ziver Ahmed Efendi Melâmîlerden olup 1202'de (1787/88) vefat etti. Üç dilde şairdir. (I. 437)

Ziver Ahmed Sâdık Paşa Defterhane kâtiplerinden Münif Efendi'nin oğludur. 1208'de (1793/94) doğdu. Gâlib Dede'nin süt oğlu olduğundan Mevlevî oldu. Defterhane ve darbhanede kâtiplikle Hâlet Efendi'ye mühürdar oldu. 1238'de (1822/23) efendisinin gözden düşmesinde Balıkesir'e gönderildi. Geldikten sonra İzmir gümrükçüsü ve tahmis müdürü ve sonra Ağa Hüseyin Paşa'ya divan kâtibi ve sonra Ömer Lutfî Efendi kâtibi oldu. 1252'de (1836/37) tersane müdürü ve Rebiyülevvel 1253'de (Haziran 1837) evkaf-ı hümâyûn nâzırı oldu. Zilhicce 1253'de (Mart 1838) Meclis-i Vâlâ azası, Zilka'de 1255'de (Ocak 1840) mühimmât-ı harbiye nâzırı, Zilhicce'de (Şubat) ûlâ evveli ile hazine-i hassa nâzırı, Rebiyülâhir 1258'de (Haziran-Temmuz 1842) Rumeli hazinesi defterdarı, Sa'bân 1262'de (Ağustos 1846) Meclis-i Maarif azası, Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) fabrikalar nâzırı, Şevvâl 1264'de (Eylül 1849) tersane nâzırı, 1266'da (1850) bâlâ ile tıbbiye nezâret-i cedidesi nâzırı, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) Meclis-i Vâlâ azası, Cemaziyelevvel 1268'de (Mart 1852) evkaf-ı hümâyûn nâzırı, Zilhicce'de (Eylül-Ekim) ikinci defa hazine-i hassa nâzırı, Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) Meclis-i Vâlâ azası, 1275'de (1858/59) Fatma Sultan kethüdâsı ve Zilhicce 1277'de (Haziran 1861) vezir rütbesiyle şeyhülharem oldu. Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) vefat eyledi. Şair, kâtip, hüsn-i hat sâhibi, müttakî, iffetli, yumuşak huylu, saf huylu, cömert ve Mevlevîleri severdi. Oğlu Salâhaddin Bey vefat edip diğeri Bahâeddin Bey Hüdâvendigar vilâyeti vali muavinidir. (II. 437/38)

Ziver Bey Üsküdar'da Atik Vâlide Camii hatibi Mahyacı Said Efendi'nin oğludur. Enderûn'da yetişerek Sultan Abdülaziz'e mâbeynci oldu. Cemaziyelevvel 1288'de (Temmuz-Ağustos 1871) serkurenâ-yı padişahî olup Zilkade 1288'de (Ocak 1872) azledildi. Şa'bân 1289'da (Ekim 1872) ikinci defa tayin olunup Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) ayrıldı. 1300'de (1883) vefat etti. (II. 438)

Ziver Efendi Müfessir Ferruh İsmail Efendi'nin(→) oğludur. 1245'de (1829/30) 21 yaşında vefat etti. Şairdir. (II. 437; IV. 14)

Ziver Efendi Ricâlden Ankaralı Ârif Efendi'nin kardeşidir. Divan-ı Hümâ-

yûn'dan yetişip mümeyyiz ve senelerce beylikçi kesedarı oldu. 1297'de (1880) vefat eyledi. (II. 438)

Ziver İbrahim Efendi İstanbulludur. Anadolu kalemindeydi. 117'de (1760/61) vefat etti. Şairdir. (II. 437)

Ziver Mehmed Said Bey (Tırnakçızâde) Mustafa Ağa'nın torunlarındandır. Müderris, Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat-Mart 1853) Haleb mollası, Şa'bân 1276'da (Mart 1860) Şam mollası, sonra Mekke pâyesi ve Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) Şûrâ-yı Devlet azası ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) İstanbul pâyesi olup 1 Safer 1290'da (31 Mart 1873) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Nahif, nâzik, bilgiliydi. (II. 438)

Ziver Paşa Ali Paşa'nın oğludur. 1275'de (1858/59) doğdu. Mektûbî-i hâriciye ve sonra tanzimat kalemlerine girerek 1285'de (1868/69) Dâr-ı Şûrâ-yı Devlet muavini olmuştur. 1289 (1872) tarihinden 1296 (1879) tarihine kadar Haleb, Trabzon ve Aydın'da mektupçuluk ve sonra mîrimîran olarak Süleymaniye, Aydın, Akkâ ve en sonra Biga mutasarrıfı olmuş ve beylerbeyi pâyesini hâiz iken 10 Ramazan 1310'da (28 Mart 1893) Kal'a-i Sultaniye'de vefat eylemiştir. Güçlü ve istidatlıydı. (II. 438/39)

Ziyâ Ahmed Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişerek Yanya'da redif kumandanı ve ferik olmuştur. Receb 1312'de (Ocak 1895) vefat eyledi. (III. 240)

Ziyâ Mehmed Bey Tophane'de sevkiyat reisi ve miralay olup 1303'de (1885/86) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 306)

Ziyâeddin Abdülhamid Paşa Gümrük kâtiplerinden Ferdeddin Efendi'nin oğludur. 1262'de (1846) mektûbî-i sadâret kalemine ve 1270'de (1853/54) Tanzimat Meclisi kalemine girip 1274'de (1857/58) mâbeyn-i hümâyûn kâtibi ve Receb 1278'de (Ocak 1862) zabtiye müsteşarı ve ardından Atina sefiri ve birkaç günde mîrimîran rütbesiyle Kıbrıs mutasarrıfı. Rebiyülâhir 1279'da (Ekim 1862) Meclis-i Vâlâ azası, Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) ûlâ evveliyle beylikçi, Şevvâl 1279'da (Nisan 1863) Bosna müfettişi, 15 Zilhicce 1279'da (3 Haziran 1863) tekrar Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülâhir 1280'de (Eylül-Ekim 1863) deâvî nâzırı, 6 Receb 1280'de (17 Aralık 1863) Amasya mutasarrıfı, 18 Receb 1282'de (7 Aralık 1865) Canik mutasarrıfı ve 26 Cemaziyelevvel 1283'de (6 Ekim 1866) Meclis-i Vâlâ azası olup 4 Muharrem 1284'de (8 Mayıs 1867) Kıbrıs mutasarrıfı oldu. 14 Muharrem 1289'da (24 Mart 1872) icrâ reisi ve 8 Safer 1290'da (7 Nisan 1873) Şûrâ-yı Devlet azası olup 5. günü azledildi. 24 Rebiyülevvel 1291'de (11 Mayıs 1874) Şûrâ azası, 11 Cemaziyelevvel'de (26 Haziran) maarif müsteşarı, Zilhicce 1291'de (Ocak 1875) vezirlikle Suriye valisi ve Cemaziyelâhir 1294'de (Haziran-Temmuz 1877) Adana valisi olup 1296'da (1879) orada vefat etti. Şair ve kâtipdi. *Tuhfe-i Vehbî*'ye naziresi, nahvden Âsım'ın telifine eksik bir şerhi, *Harâbât* ismiyle üç dilden bir müntahabatı ve başka manzum eserleri vardır. (III. 238/39)

Ziyâeddin Abdürrahim Efendi (Arab Alizâde) Müderris, molla oldu. Muharrem 1166'da (Kasım 1752) Mekke kadısı olup Rebiyülâhir 1169'da (Ocak 1756) azledildi. Sonra İstanbul ve Anadolu pâyelerini aldı. 1180

başlarında (1766 ortaları) vefat etti. (III. 237/38)

Ziyâeddin Ahmed Bey Musâhib-i şehriyârî Said Efendi'nin oğludur. Bâb-ı Serasker kaleminde yetişip mümeyyiz ve 1269'da (1852/53) serasker mektupçusu ve senelerce görev yaparak 1287'de (1870/71) Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) bir hafta kadar serasker müsteşarı olduktan sonra azalığına döndü. Ramazan 1289'da (Kasım 1872) ikinci defa serasker müsteşarı olup haftasında bâlâ olmuş, Safer 1291'de (Mart-Nisan 1873) sadâret müsteşarlığına ve Ramazan 1292'de (Ekim 1874) bahriye müsteşarlığına tayin edilmiştir. Muharrem 1297'de (Aralık 1879/Ocak 1880) müsteşarlığın sağviyle harbiye dairesi reisi olup bir-iki sene sonra yaşlı olduğundan emekli olarak evine çekilmiştir. 14 Zilka'de 1309'da (10 Haziran 1892) vefat ederek babasının yanına defnedilmiştir. İşlerinde çalışkan ve doğru idi. (III. 439)

Ziyâeddin Ahmed Efendi (Eşrefzâde) Fahrî Efendi'nin oğludur. Şeyh olup 1224'de (1809) vefat etti. Bursa *Vefeyât*'ına zeyl yazmıştır. (III. 238)

Ziyâeddin Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) Es'ad Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup meslek değiştirerek sâlise oldu. Babasına çekmeyip bazı kitaplarını kaybetti. 1274'de (1857/58) 24 yaşında vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (I. 340)

Ziyâeddin Bey Halil Paşa'nın kitapçısı Sivrihisarî Hoca İbrahim Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişip mâbeyn-i hümâyûn kitâbetine nâil olarak senelerce bu hizmette kaldıktan sonra Şûrâ-yı Devlet azalığına nakledilmiş ve bu hizmette ve ûlâ evveli ricâlinden iken 10 Zilhicce 1311'de (14 Haziran 1894) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Dama oyununda ustaydı. Oğlu Reşad Bey'dir. (III. 240)

Ziyâeddin Efendi Nasûh Nevâlî Efendi'nin oğludur. Müderris olup önceleri mevleviyet kabul etmediyse de sonra yedi yere sekiz kere molla oldu. 1046'da (1636/37) vefat etmiştir. Yumuşak huylu, iffetli, sâlihdi. (III. 237)

Ziyâeddin Efendi Kalemden yetişip 45 sene devlet hizmetinde ve özellikle 15 sene kadar Trabzon bidâyet mahkemesi reisliğinde bulunmuş doğru bir zat idi. 11 Zilhicce 1311'de (15 Haziran 1894) vefat eylemiştir. (III. 240)

Ziyâeddin Efendi (Filibe Nâzırızâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1240 (1824/25) tarihlerinde vefat etti. (III. 238)

Ziyâeddin Efendi (Yusufzâde) Müderris, 1256'da (1840) Bağdad mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 238)

Ziyâeddin Mehmed Efendi Kadı olup 1149'da (1736/37) vefat etti. Şairdir. (III. 237)

Ziyâeddin Mehmed Efendi Beypazarlı İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1279'da (1862/63) vefat eyledi. Üsküdar'da defnedildi. (I. 162)

Ziyâeddin Mehmed Efendi Çerkes asıllıdır. Sarayda yetişip matbah müdürü ve 1284'de (1867/68) Fevaid, yani İdare-i Mahsûsa müdürü, 1287'de (1870/71) maadin müdürü,

bir aralık matbah-ı âmire müdürü, 1295 (1878) tarihlerinde Antalya, sonra Urfa ve nihayet Lâzkiye mutasarrıfı oldu. 30 Rebiyülevvel 1311'de (11 Ekim 1893) vefat etmiştir. Ûlâ evveli rütbesini almış, zengin bir adamdı. (III. 239/40)

Ziyâeddin Mehmed Paşa Bir mezarcının oğludur. Askere girip miralay ve 1250'de (1834/35) livâlıkla Varna muhâfızı oldu. 1256'da (1840) ferik olup 1259'da (1843) mîrimîran rütbesiyle mülkiyeye nakledildi. Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) Rumeli, Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) Yanya, Rebiyülevvel 1262'de (Mart 1846) Tırhala, Muharrem 1263'de (Ocak 1847) ikinci defa Rumeli mutasarrıfı, Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) vezirlikle Tırhala, Cemaziyelâhir 1265'de (Mayıs 1849) Hakkâri ve Van, ardından aynı ayda Vidin valisi olup 1266'da (1850) azledildi. Safer 1268'de (Aralık 1851) Yanya, hemen ardından Adana, Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) Harput ve Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) ikinci defa Van valisi olup Zilhicce 1272'de (Ağustos 1856) azledildi. Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) Adana valisi olup Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) azledildi. 12 Ramazan 1287'de (6 Aralık 1870) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. Vecih, vakûr, emir ve idareye vâkıftı. (III. 238)

Ziyâeddin Yusuf Efendi Karahisarî Ali Efendi oğludur. 1262'de (1846) İstanbul'a geldi. 1266'da (1850) Mekteb-i Maarif-i Adliye Farsça hocası oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 238)

Ziyâeddin Yusuf Efendi Ahî Çelebi başkâtibi olup sonra Bosna, Trablus ve başka yerlere defalarca molla oldu. 15 Cemaziyelevvel 1280'de (28 Ekim 1863) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (III. 238)

Ziyâeddin Yusuf Mahdûm Fâzıl Ali Hüseynî'nin oğludur. Seyyid Yahyâ-yı Şirvânî hulefâsındandır. 898'de (1493) vefat eyledi. (III. 237)

Ziyâî Mostarlıdır. 992'de (1584) vefat etti. Şairdir. (III. 237)

Zogaoğlu *bak.* Mahmud Paşa

Zokaoğlu *bak.* Mehmed Paşa

Zor *bak.* Kemâl Çelebi; Murtaza Paşa; Mustafa Paşa

Zuhurî Mehmed Sâlih Efendi Karabağî İshak Efendi'nin oğludur. Müderris, Mısır kadısı oldu. Receb 1073'de (Şubat 1663) vefat etti. Çeşitli ilimlere dair risaleler yazdı. *Divan*'ı vardır. Oğulları İshakzâde Mehmed Efendi ile Ârif Mehmed Efendi'dir(→). (III. 202)

Zuhûrî Çelebi Manastırlı bir kadıdır. İşkodra'dan azledilmiş olarak III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 262)

Zuhûrî Çelebi Şamlıdır. Şam muhasebecisi olmuştur. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 262)

Zuhûrî Efendi Uşaklıdır. Cebel-i Rum köylüdür. Seyyid Mehmed Efendi'nin halifesi olup Mahkeme Camii'nde ders verirdi. 1172'de (1758/59) orada vefat etmiştir. (III. 262)

Zuhûrî Mehmed Efendi (Kara Çelebizâde) Hüsâmeddin Efendi'nin oğlu olup 970'de (1562/63) doğdu. Müderris, Haleb, Kudüs, Mısır, Şam, Edirne mollası oldu. 1019'da (1610) İstanbul kadısı olup 1021'de (1612)

azledildi. Cemaziyelevvel 1023'de (Haziran 1614) Anadolu kazaskeri ve Cemaziyelevvel 1024'de (Haziran 1615) Rumeli kazaskeri oldu. Safer 1030'da (Ocak 1621) azledildi. Safer 1035'de (Kasım 1625) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Şevvâl 1035'de (Temmuz 1626) ayrıldı. 28 Receb 1041'de (19 Şubat 1632) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. 6 Zilhicce 1042'de (14 Haziran 1633) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Âlim, şair, kerim, zarifdi. Oğlu sudûrdan Mahmud Efendi'dir. (IV. 155)

Zurnapa *bak.* Mustafa Paşa

Zurnazen *bak.* Mustafa Paşa

Zühdî Ahmed Efendi Kürdistanlıdır. Kadı olup 1087'de (1676/77) vefat etti. Şairdir. (I. 222)

Zühdî Efendi Hâtem Efendi ve Belîğ Efendi'nin şâkirdidir. Mora Gördusludur. İzmir'de pasbanbaşı iken 1186'da (1772/73) vefat etti. Usta şairdir. (II. 429/30)

Zühdî Efendi 15 Safer 1268'de (10 Aralık 1851) vefat eylemiştir. Nesih yazıda usta bir hattatdı. (II. 430)

Zühdî Efendi (Hacı) Bâb-ı Seraskerî kâtiplerinden olup nizam dairesi muavini ve sonra başkâtibi olup 21 Zilhicce 1287'de (14 Mart 1871) vefat ederek Kadıköy'e defnedilmiştir. (II. 431)

Zühdî İbrahim Efendi Hemşinlidir. Devriye mollası ve sonra mahrece geçip Mekke pâyesi oldu. 1263'de (1847) vefat etti. Âlimdir. (II. 430)

Zühdî İsmail Bey Kapıcı Süleyman Ağa'nın oğlu olup 1214'de (1799/1800) doğdu. Kalemlerden başmuhasebe ve mektûbî-i sadr-ı âlîye devam edip hâcelikle 1248'de (1832/33) küçük evkaf muhasebeciliği, 1251'de (1835/36) mektûbî-i sadâret başhalifesi, Zilhicce 1252'de (Mart 1837) dahiliye mektupçusu, Cemaziyelâhir 1253'de (Eylül 1837) sadâret mektupçusu, 7 Safer 1257'de (31 Mart 1841) mühimmat-ı harbiye nâzırı, Rebiyülâhir 1257'de (Mayıs-Haziran 1841) de-âvî nâzırı, Muharrem 1258'de (Şubat-Mart 1842) sadâret müsteşarı, Rebiyülâhir 1262'de (Nisan 1846) bâlâ, Şevvâl 1262'de (Ekim 1846) ikinci defa tersane nâzırı, Receb 1264'de (Haziran 1848) Meclis-i Vâlâ azası ve Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) üçüncü defa tersane nâzırı olup Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) azledildi. Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) Mısır kapı kethüdâsı olup 16 Zilka'de 1273'de (8 Temmuz 1857) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Maarif erbâbından, şair, kâtip, siyasî işlere vâkıf ve bekârdı. (II. 430/31)

Zühdî İsmail Bey Husrev Paşa'nın kethüdâsı Yahyâ Bey'in oğludur. Mektûbî-i sadâretten yetişip 1251'de (1835/36) hâcegândan oldu. Sonra Bahriye Meclisi başkâtibi ve Receb 1270'de (Nisan 1854) bahriye mektupçusu olup 15 Cemaziyelâhir 1275'de (20 Ocak 1859) vefat edip Eyüp'de, babasının yanına defnedilmiştir. (II. 431)

Zühdî İsmail Efendi 1144'de (1731/32) vefat eyledi. Hattatdır. (II. 429)

Zühdî İsmail Efendi Ünyelidir. İstanbul'a gelip güzel yazısıyla meşhur oldu ve türlü hatlarda ustalığını isbat edip zamanının reisü'l-hattatîni olup sarayda muallim olmuştu. 1221'de (1806) vefat eyledi. Kardeşi Mustafa Râkım Efendi meşhur hattatdır. (II. 430)

Zühdî İsmail Efendi (Safâyîzâde) Kalemden yetişerek hâcegândan oldu ve Vâlide Camii kâtibi oldu. 15 Ramazan 1219'da (18 Aralık 1804) vefat edip Eyüp'e, babası Mustafa Safâyî Efendi yanına defnedildi. (II. 430)

Zühdî İsmail Paşa Enderûn'dan yetişerek mîrahûr-ı sânî, sonra Rebiyülevvel 1209'da (Ekim 1794) kapıcılar kethüdâsı, Receb 1210'da (Ocak-Şubat 1796) mîrahûr-ı evvel, 22 Rebiyülevvel 1216'da (2 Ağustos 1801) vezirlikle Konya ve Diyarbekir valisi, Cemaziyelevvel 1217'de (Eylül 1802) Sivas valisi olup az bir müddet geçince vefat etti. Yaşı 50'ye varmış olup hanım sultanlarından birinin zevci idi. Ümmî ise de meclise uygun söz bulur ve hasmını sustururdu. Oğlu Mehmed Nurî Bey 12 Rebiyülâhir 1235'de (28 Ocak 1820) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Kethüdâsı Abdullah Bey'dir(→). (II. 430)

Zühdî Mehmed Efendi Trabzonludur. Kâğıtçı esnafındandı. 1274'de (1857/58) vefat etti. Şairdir. (II. 430)

Zühdî Mehmed Efendi Amasyalıdır. Müderris, Ramazan 1284'de (Ocak 1868) Galata mollası olup sonra vefat etmiştir. (II. 431)

Zühdî Mehmed Efendi (Fetvâ Eminizâde) Müderris, sonra sâlise ile beytülmal müdürü, 1259'da (1843) Bilecik kaymakamı ve sonra taşralarda gezip bir aralık Harem-i Şerif müdürü olarak 1292'de (1875) vefat etmiştir. Farsça bilir ve şairdi. (II. 431)

Zülâlî *bak.* Hasan Efendi

Zülf-i nigâr *bak.* Mehmed Efendi

Zülfikâr Ağa Bostancıbaşı olup 1058'de (1648) azledilmiş ve bu halde vefat etmiştir. (II. 342)

Zülfikâr Ağa Sadrazam Sâlih Paşa'nın kardeşidir. 1058'de (1648) vefat etti. (II. 342)

Zülfikâr Ağa 1062'de (1652) hazinedarbaşı, 1068'de (1657/59) has odabaşı ve sonra saray kethüdâsı, 1073'de (1662/63) saray ağası ve Zilka'de 1073'de (Haziran 1663) kapı ağası olarak Zilhicce 1075'de (Haziran-Temmuz 1665) emekli olup bir müddet sonra vefat etti. (II. 342/43)

Zülfikâr Efendi Hasodadan çıkıp ricâlden oldu. 1078'de (1667/68) çavuşbaşı, 1080'de (1669/70) azilden sonra kapıcıbaşı, sonra ruznâme-i evvel, bir aralık surre emini, nihayet nişancı vekili, 1099'da (1688) paşa unvanı ve Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Almanya elçisi olup dört sene ikametle 1103'de (1691/92) döndükten sonra Zilka'de 1107'de (Haziran 1696) efendilikle yeniçeri kâtibi olup Muharrem 1108'de (Ağustos 1696) Temeşvar harbinde göğsünden kurşunla vurulup şehid oldu. Kardeşi Ali Paşa, oğlu Kara Osman Paşa, torunu Uzun İbrahim Bey ve onun oğlu Mehmed Bey'dir. Tedbirliydi. (II. 343)

Zülfikâr Paşa İranlıdır. Orada ümerâ iken Bağdad fethinde I. Süleyman'a (Kanunî) bağlılığını sunup Osmanlı Devleti hizmetine geçerek 940'da (1533/34) İranlılar ile bir muharebede şehid olmuştur. Sâdıklardandı. (II. 342)

Zülfikâr Paşa Murtaza Paşa'nın kethüdâsıdır. 1045'de (1635/36) Revan muhasarasında bulundu. 1049'da (1639/40) Safed, sonra Kıbrıs beylerbeyi olup 1053'de (1643) vefat etti. (II. 342)

Zülfikâr Paşa (Atlı Beyzâde) Bosna ümerâsından bir pîrdi. 1046'da

(1636/37) vefat etti. Oğlu Mehmed Paşa ve torunu Ali Paşa'dır. (II. 342)

Zülfikâr Paşa (Deli) Taşralarda bulunarak beylerbeyi pâyesi verildi. 1016'da (1607/08) Konya valisi olup emr-i âlî ile şakî Muslî Çavuş'u cezalandırdı. 1019'da (1610) Diyarbekir valisi olarak 1020'de (1611) azlolunup sonra vefat etti. Oğlu Mehmed Bey 1017'de (1608/09) İçel beyi olmuştur. (II. 342)

Zülfikâr Paşa (Hacı) Arnavutdur. Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek 1080'de (1669/70) kul kethüdâsı ve o sene beylerbeyi ve 1085'de (1674/75) sekbanbaşı olmuştur. Zilhicce 1094'de (Kasım-Aralık 1683) yeniçeri ağası olup Zilhicce 1095'de (Kasım 1684) vezirlik verildi. 1097'de (1686) kubbe veziri olup sene sonunda Sakız, 1098'de (1687) Kandiye muhâfızı olarak 1099'da (1688) Kandiye Kalesi mukabelecisi Mustafa Efendi, kale muhâfızı Ömer Ağa, dizdarı Yusuf Ağa, cami mütevellisi Kaba Mahmud Ağa ve yerli kul kethüdâsı Müstecab Ağa ile şehid oldu. Oğlu mevâlîden Mahmud Bey'dir. (II. 343)

Zülfikârzâde IV. Mehmed devri (1648-1687) ricâlinden Zülfikâr Efendi oğullarıdır. Bir asır kadar sürmüştür. Kara Osman Paşa ve Uzun İbrahim Bey gibi meşhurları vardır. (IV. 691)

Zünnûn Bozokludur. Kendisinde dinsizlik belirtileri görülmekle I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında kötülüğü defedilmiştir. (II. 343)

Zünnûn Efendi Badracıklıdır. Müderris, Bosna, Edirne ve başka mevleviyetleri de bulunup Receb 1027'de (Temmuz 1618) vefat etti. Gür sakallı, şişman ve sâlihdi. (II. 343)